

અર્પણપત્રિકા.

ધર્મપુર રાજ્યના હીઝ હાઇનિસ મહારાજસાહેબ
શ્રી વિજયદેવજી બહાદુર.

કે. સી. આઇ. ઇ.

આપ નામદાર પ્રભાપાતક દયાળુ અને ઉદાર સદ્ગુણ
રાજવી હો. જીવદયા એ આપનો મુદ્રાલેખ છે મુંબઇ
જીવદયા મંડળીના આપ નામદાર પેટ્રન (પ્રમુખ)
હો આપે એ દીશામાં જુદે જુદે રથજે અનેક
વિધ પારમાર્થિક શુભ કાર્યો ધણા કર્યા છે.
જેનું ધર્મના અદ્વિસક સિધાન્તો અને
પ્રવચનો શ્રવણ કરેલ છે અને કરે
હો જે ઉપરથી આ મહાત્મા પુ-
રૂષ મહુમ્બ જેનાચાર્પ શ્રીમાન
લગજી દેવામી જેવા જીવ
દયાની મુર્તિરૂપ સંત પુર-
ણના સમારક રૂપ “સુવર્ણ”
અંક” નામનો એનિ.

હાસીક ગ્રંથ આપ
નામદારને અપણુ
કરી ફતહાલ
યથો માનુ
હું.

વિનંતિ સેવક

ગોહનજીવ ડોસાભાઇ શાહ.
બુકસેલર-રાજકોટ.

હીઝ હાઇનેસ મહારાજ રાજસાહેબશ્રી ધનરયામસિંહજી
સાહેબ બહાદુર. બી. સી. આઇ. ઇ., કે. સી. એસ. આઇ.,
સ્વ. ધ્રાંગધ્રા.

સરકયુલર.

મહારાજ શ્રી લવજી સ્વામી તથા જોડમલજી સ્વામી આ સ્ટેટના ગામોમાં જ્યાં જ્યાં નિવાસ કરવાના હોય તે ગામોમાં ઉતારાનો અદ્યક્ષ કરવા આ. વહિવટનરોએ ખ્યાનમાં રાખવું. તા. ૧૫-૩-૧૯૨૦.

General Branch }
Hazur Office }
Secretariat.

Sd. બાહુલા.

for, દિવાન પ્રાંત્રા સ્ટેટ.

પ્રસ્તાવના.

આજકાલ અનેક વિચોમા અનેક પુસ્તકો પ્રસિદ્ધિ પામતા સાહિત્ય ક્ષેત્રનો દિન પ્રતિદિન વિકાસ થતો અવલોકવામા આવે છે સામાજિક, ઇતિહાસીક અને ધાર્મિક દ્રષ્ટિએ રાજકીય, સામાજિક અને ધાર્મિક વિચોના ઉગ્ર અભ્યાસી તેજસ્વી અને ડસાયવી કવયમ્મી સાહિત્યનું પ્રકાશન કરી સમાજને ચરણે ધરી અનેકવિધ ભાત પાડી રહેલ છે આવા સાહિત્ય સ્મીક જમાનામા બનતો કાગો આપના સર્વની સરખી ફરજ હોનાનું પ્રતિત થાય છે મનુષ્ય સ્વભાવમા મહત્ત્વાકાંક્ષા હોનાનું નૈસર્ગીક જણાય છે વિવિધ દિગ્ગામા પ્રગતિ થઈ રહેલ છે અનેક મહાપુરુષોએ પોતાના જીવનમા જનક પાણુ સાધી ભાવિ પ્રજાને સ્વનાત્મક કાર્યના પથે ધપવા સ્મૃતિ કરાવેલ છે આપણા આર્વાજીતમા કોઈ પણ જાતના કાર્યવાહિની તપસીન લેવા કે રાખવાનો શિરસ્તો ન હોવાથી ધણી વારે મહાપુરુષોના સખધી એવી હકીકત તદ્દન અધારામા ગદી જરાથી આપણે તેવા આદર્શોથી અજાત અને વચીત રહી જઈએ છીએ કાર્યની અને વ્યક્તિની મહત્તા ઉપર જોનાનું કે રહેવાનું નથી પણ તેમના શ્રમ અને સ્વનાત્મક કાર્ય તરફ જોનાનું રહે છે હમેશા ઉત્તમ કાર્ય અને ઉત્તમ વ્યક્તિ કે ભાગનાની પ્રજા ઉપર મહદ અને સુદર છાપ પડે છે, તેમા પણ ભૂતકાલ કરતા વર્તમાન કાનની અનુષમ દિગ્મત અથવા તો અસર થાય છે જનસ્વભાવમા એક એવી ખાસીયત છે કે- “દુરસ્થા પર્યતા રમ્યા” એટલે કે જુની અને દુરની વસ્તુ તરફ હમેશા વિરોધ આદર અને ખેચાણુ રહે છે પરન્તુ સહજ અને સમીપ રહેલ વસ્તુ તરફ દુનંદ અને ઉપેક્ષાવૃત્તિ રહે છે એકે કાળના

જેવા સાથે આજની વસ્તુ કાલે એટલીજ પ્રાચીન અને જીર્ણ થાય છે અને તે પછી જનતાનું તે તરફ ભાન થાય છે. મનુષ્ય સ્વભાવમાં હમેશાં અનુકરણ કરવાની વાસ્તવિક ભાવના અને ટેવ રહેલી હોવાથી લોકોપયોગી અને નૂતન કાર્યની નોંધ રાખવી કે લેવી એ નીરર્થક તો નથી જ પરંતુ સમયના અન્તે તે ખરી ઉપયોગી બીના થવા સાથે અનુકરણીય ઇતિહાસ થઈ પડે છે. તેથી બનના બનાવોની ઉપયોગીતા અને જરૂરીયાત તરફ લક્ષ્ય એમના પાછા કે પરમાદમાં રહેવાની ટેવ ન રાખવી એ જરૂરનું છે.

આ પુસ્તકની અંદર ઉપરનો હેતુ સંક્ષિપ્ત થાય છે. આજ સુધીમાં તેઓશ્રી એટલે કે આચાર્યશ્રી લવણ સ્વામીના વીર સંવત ૨૪૫૪ 'વીક્રમ' સંવત ૧૯૮૫ ના કારતક સુદી મિજને બુધવાર તા. ૧૪-૧૧-૨૮ ના રોજ રાત્રિના ૧૦૧ સવાદસ બજાયે ૬૧ વરસની દીક્ષાપર્વા પાલી ૭૩ વરસની વયે સ્વર્ગારોહણ વડવાણ શહેરમાં થવા પછી તેઓશ્રીની જન્મતીથિ, દીક્ષાતીથિ, અને સ્વર્ગારોહણ (સંવત્સરી) તીથિ એમ વરસમાં ત્રણ તીથિઓ ઉજવવાના જુદા જુદા સ્થળે થયેલ મેલાવડાઓના અને આચાર્યશ્રીના સમારક માટે લાઇબ્રેરીઓ સ્થાપવા થયેલ મેલાવડાઓના હપાએલ "અહેવાલો" જેટલા ઉપલબ્ધ (હસ્તિ) હતા તે સમસ્ત અહેવાલોને એકત્રીત કરી લવિષ્યમાં તે હકીકત જળવાઈ રહે અને વાચકને તેમાંથી જેવા જાણવાનું મળે એ હેતુથી બધા મેલાવડાની સારભૂત ટુંકી હકીકત અને તેની સાથે થયેલ પ્રમુખોના જીવન જીવન ફાટાઓ આપી એક સારો દલદાર અને અન્ય વિષયોથી રસપૂર્ણ યુક્ત આ સુવર્ણ અંક બહાર પાડવામાં આવે તો ઠીક એ હેતુને પહોંચી વળવા આ સાહસ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં વધારે આદરભૂત અને જનધર્મની મહત્તા સૂચક વસ્તુ તો એ છે કે આચાર્યશ્રીમાન

લવણ સ્વામી જેવા જૈન સાધુપુરુષનાં માનમાં અન્યતર પ્રજા અને
 રાજવંશીઓએ પોતે બતાવેલ સદ્ભાવ અને આપેલ સુદર ફાળો
 ઝાટકો બધો અગ્નેઃ અને સુંદર છે કે જેના પરથી જનોએ ખરે-
 ખર મગરૂર થવા જેવું છે. જનધર્મ એ પૂર્વકાલમાં રાજધર્મ હતો
 તે મહાવીર પછીના કાલમાં વૈશ્યધર્મ બની ગયો છે. વચ્ચેના
 કાલમાં એટલી અધશ્રદ્ધાના ધેરા વાદળ છવાઈ ગયાં હતાં કે બ્રાહ્મ-
 જ્ઞોએ, પોપજ્ઞોએ પ્રજાને તદ્દન અધારામાં રાખી આંખે પાટા
 બાંધી પોતાના સ્વાધિં વાડામાંથી બહાર ન નીકળી જાય અને
 પોતાના કુલક સ્વાધિંને ધણો ન લાગે એટલા માટે નીચેના કપોલ
 ક્ષતપીત 'શ્લોકો અને વાક્યો' જેડી કાઢેલ જેવાં કે અજાહતવા
 સુરાપિત્વા, કૃત્વાહધિર કરદમમ્ । હસ્તિના તાઢ્ય માનોઽપિ,
 નગચ્છેત જૈન મંદીરમ્ ॥ ૧ ॥ આમ લોકોના કર્ણુપુટ ઉપર ઝેર
 રેડી આવતા જતા અટકાવી જનધર્મ જેવા અહિંસક અને સર્વ
 પ્રત્યે સમાન ભાવ રાખનાર દર્શન (ધર્મ) ને સમાજમાં ઉતારી
 પાડેલ તે ઝેરી વાતાવરણ સુધારવાનું માન આ પુસ્તકના નાયકને
 ધટવાનું આમાંની હકીકત ઉપરથી પુરવાર થાય છે. અસ્તુ !
 કૃત્યલમ્ કૃત્ય. ॥

રાજકોટ વીર સંવત ૨૪૬૨
 વીક્રમ સંવત ૧૯૯૨ ના મહા
 સુદ પૂર્ણિમા.

લી.

મો. ડો. શાહ

વિષયાનુક્રમણિકા.

વિષય.	લેખક.	પાનું નંબર.
૧ તીથિઓ ઉત્તવવાના અહેવાલો	સ્થાનિક	૧ થી ૧૬૪
૨ સાષ્ટ્રેરીઓ ખુલ્લવાના અહેવાલો	"	૧૬૫ થી ૨૮૩
૩ રાજકોટનો અહેવાલ	"	૨૪૪ થી ૨૫૬
૪ મસ્તરામજી બોધ વચનમાળા		૨૫૮ થી ૨૭૦
૫ અશીશુ વિષે ગરબી કહે છે	લલિતુભાઈ	૨૭૧ થી ૨૮૦
૬ મદા વિષે પ્રાર્થનાષ્ટક	અન્નાલ કવિ	૨૮૧ થી ૨૮૨
૭ દાર, પાડી, અશીશુ, ચા બીડી	કવિ કનરાજ	
વગેરેનું વર્ણન અને તેના આકાશ	ગદબી	૨૮૨ થી ૨૯૦
૮ અકામર બાદશાહનો નવરત્ન રત્ન	ન્હાનાલાલ	
ગણાતર કવિઓ પિદ્ધાનોનો દરબાર	કવિ	૨૯૦ થી ૨૯૨
૯ ભોગી યોગીનો સંવાદ	અન્નાલકવિ	૨૯૩ થી ૨૯૪
૧૦ અનુપુર્નિ સાધુ વંદણા		૨૯૪ થી ૩૦૯
૧૧ ભક્તામર સ્તોત્ર ગુજરાતી	માનતુંગાચાર્ય	૩૧૦ થી ૩૨૦
૧૨ ભક્તામર સ્તોત્ર સંસ્કૃત		
અર્થ સહિત	માનતુંગાચાર્ય	૩૨૧ થી ૩૩૫
૧૩ કિંકરપુર સ્તોત્ર પાઠ		૩૩૫ થી ૩૩૬
૧૪ મૃત્યુમુધારસ અને મૃત્યુ મહોત્સવ		૩૩૮ થી ૩૪૮
૧૫ સમ્યક્ત્વ અથવા સમદર્શન	આત્મારામજી	૩૫૦ થી ૩૭૨
૧૬ આનંદન અહોતેરી	પંડિતજ્ઞાન	૩૭૪ થી ૩૮૯
૧૭ ભગવાન મદાવીરનું સંક્ષિપ્ત	શાન્તિજ્ઞાન	
મદાવીર રેખાચિત્ર	વનમાળી શેઠ,	
	ન્યાયતીર્થ જેતપુર	૪૦૦ થી ૪૧૬

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામી સ્મારક મુવાર્ણ
અંકમાં મુકવામાં આવેલ ફોટાઓનું
સાંકળીયું.

- ૧ હ્રીજ હાઇનેસ મદારાગળથી વિજયદેવજી સાહેબ બદાહુર
કે. મી. આઇ. ઇ; સ્વસ્થાન ધર્મપુર રાજ્ય. પાને ૧
- ૨ હ્રીજ હાઇનેસ મદારાગળ રાજસાહેબથી ધનસ્વામસિંદજી
સાહેબ બદાહુર જી. સી. આઇ ઇ, કે. સી. એસ. આઇ
ધાંગધા પાને ૧
- ૩ હ્રીજ હાઇનેસ ઠાકર સાહેબથી દોવતસિંદજી બદાહુર
કે. મી. એસ. આઇ; કે. સી. આન. ઇ; લીંબડી. પાને ૧
- ૪ અમીર શૈખ બદાહીદીનઆઇ મી. આઇ. ઇ; વઝીર
સાહેબ બુનાગઢ. પાને ૮
- ૫ રા. રા. ગિરધરલાલ જયદમ્બુ રવે. બી. એ.
એસ એસ બી. સરનાયાપિસ વઢવાણ. પાને ૧
- ૬ કર્નલ ગોહિલશ્રી સરદારસિંદજી જનરલ સેકેટરી
સાહેબ. બુનાગઢ. પાને ૮
- ૭ હ્રીજ હાઇનેસ મદારાગળથી લખધીરજી સાહેબ બદાહુર
જે. મી. એસ આઇ; મેરખી. પાને ૩૦
- ૮ હ્રીજ હાઇનેસ મદારાગળ રાજસાહેબ થી અમરસિંદજી
બદાહુર કે સી. આઇ. ઇ, વાડાનેર પાને ૩૬
- ૯ રા. રા. દલપતરામ બગવાનજી શુક્લ
ભેરીમ્પર-એટ-લો. રાજકોટ પાને ૫૨
- ૧૦ નેક નામદાર ઠાકર સાહેબથી હરીશંદ્રસિંદજી મુલ્લી. પાને ૭૭
- ૧૧ નેક નામદાર ઠાકર સાહેબથી મનરસિંદજી
મી આઇ. ઇ; સાવડા. પાને ૭૬
- ૧૨ રા. રા. મન મુખવાલ માળેકવાલ ગાદ બી. એ.
થાણદાર પાલીઆન. પાને ૬૦
- ૧૩ નેક નામદાર હરજીતર થી આવા
ખાચર સાહેબ જયદમ્બ. પાને ૧૦૦

- ૧૪ કુમાર શ્રી વિઝયસિંહજી ઉર્ફે વલુભા સાહેબ મેનેજર
જેનાબાદ (દસાગ.) પાને ૧૧૪
- ૧૫ રાજકુમાર શ્રી કૃષ્ણસિંહજી ઉર્ફે કાકા સાહેબ
આરીસ્ટર એટ-લો, દિવાન સાહેબ લીંબડી. પાને ૧૨૪
- ૧૬ દરબાર શ્રી પરમાર રામુભા રથાબાઇ ચાણુપુર. પાને ૧૩૪
- ૧૭ નેક નામદાર દરબાર શ્રી મુરગવાળા સાહેબ વડીયા. પાને ૧૪૪
- ૧૮ નેક નામદાર દરબાર શ્રી રામવાળા સાહેબ
બગસરા. પાને ૧૫૪
- ૧૯ દરબાર શ્રી ખાચર ભાણુભાઇ જેઠા ચોડીલા. પાને ૧૬૫
- ૨૦ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી રાયસિંહજી,
માલીઆ. પાને ૧૬૬
- ૨૧ દરબાર શ્રી રાણા માનસિંહજી ઉમેદસિંહજી ખાપુ
અકેવાલીયા. પાને ૧૬૭
- ૨૨ રાવ બલદાદુર યશવંતરાવ વી. બડોરા બી. એ. ડેપુટી
પોલીસીકલ એજન્ટ વડવાણ કેમ્પ. પાને ૧૭૮
- ૨૩ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી ચૂરસિંહજી,
ખીરસરા. પાને ૧૮૮
- ૨૪ કુમાર શ્રી કરણસિંહજી સાહેબ સેકન્ડ મેજર કાઉન્સીલ
વડવાણ. પાને ૨૨૪
- ૨૫ રાજ રાણા શ્રી જાલમસિંહજી દેવાદરા દરબાર
કાકા સાહેબ વડવાણ. પાને ૨૨૮
- ૨૬ કુમાર શ્રી બન્નેસિંહજી સાહેબ બી. એ. ડેપુટી
પોલીસીકલ એજન્ટ સાદરા. પાને ૨૩૪
- ૨૭ મેજર સી. ડબ્લ્યુ. એલ હાર્વે સાહેબ પોલીસીકલ
એજન્ટ રાજકોટ. પાને ૨૪૪
- ૨૮ અગીરજીય મદમદલાઈ. સી. આઇ. ઇ; દિવાન
સાહેબ જુનાગઢ. પાને ૪૬
- ૨૯ રાજાશાહી શ્રી માનસિંહજી સી. આઇ. ઇ. દિવાન

મહત્તવ મહામ
જેખ મહમદ બહાઉદ્દીનભાગ, ત્રી મા- દ,
લુનાગઢના નામદાર વઝીર નહેર.

કુંડી નાંધ.

જૈનાચાર્યે શ્રીમાન લવણ સ્વામીના જીવન ચરિત્રની
 બીજી આવૃત્તિ સંવત ૧૯૭૦ ની સાલમાં જામખંભા-
 લીઆના સંઘવી સ્વયંદ હરણ તરફથી બહાર પડેલ
 જેમાં અર્પણ પત્રિકા જુનાગઢના નામદાર વઝીર સાહેબ
 મદાદલ માહુમ અમિર શૈખ બહાઉદ્દીનસાઈ સી. આઈ.
 ઈ; એઓ સાહેબને આપી હતી. તે નામદાર જો કે આજે
 ઘણા વરસો થયા ગુજરી ગયેલ છે પણ તેમની ભૂતપૂર્વેની
 આચાર્ય શ્રીની લાગણીને ઉઠેમી આચાર્યશ્રીના આ સ્મા-
 રક પુસ્તકમાં તેમના સ્મારક તરીકે તેઓશ્રીનો ફોટો
 જનસમાજની નજરે ધરવામાં આવે છે. જગત ઉગતાને
 માન આપનાર હોય છે ત્યારે અમે પરાક્ષ રીતે પ્રભુ
 લેખે કદર કરવામા માણસાઈ માનનારા છીએ. અસ્તુ !
 સુત્રેષુ કિમ્વહુના.

સુચિપત્ર.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામીના જીવન ચરિત્રની પાંચમી આવૃત્તિ સંવત ૧૯૮૦ ની સાલમાં છપાઈ બહાર પડેલ તે પુસ્તકમાં જસહણના વર્તમાન નેક નામદાર હરનારશ્રી આલા ખાચર સાહેબને અર્પણ પત્રિકા આપવામાં આવેલ હતી તેથી બીજાના ફોટાઓ સુકવાના રાખેલ ધોરણ મુજબ અહિં પણ તેમનો ગતકાર્યની સ્મૃતિરૂપ ફોટો સુકવેા જોઈએ પણ આ પુસ્તકમાં અન્ય સ્થળે પાનું નંબર ૧૦૦ માં સુકવામાં આવેલ હોવાથી અહિં પુનર્પિ આપી શકેલ નથી તેથી પાનું નંબર ૧૦૦ માં જોવા વાચકવર્ગનું ધ્યાન ખેંચી અત્ર વિર્મિશું.

તત્ર અસ્તુ ! ॐ મહાવીરાય નમઃ ॥

હીઝ હાઈનેસ કાકેર સાહેબ શ્રી દૌનતસિહજી બહાદુર
 કે. સી. એસ. આઈ., કે. સી. આઈ ઇ.
 રાજસ્થાન—લીબડી.

પ્રાસંગિક યાદી.

જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીના જીવન ચરિત્રની છઠ્ઠી આવૃત્તિ સંવત ૧૯૮૫ ની સાલમાં આચાર્યશ્રીના સ્મારકરૂપ બહાર પડેલ તેમાં લીંગડીના હીઝ હાઇનેસ નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી હૌલતસિંહજી બહાદુર કે. સી. એસ. આઇ; કે. સી. આઇ. ઇ; ને અર્પણ પત્રિકા આપવામાં આવી હતી. તેથી અહિં તેઓ નામદારનો ફોટો આચાર્યશ્રીના સ્મારક પુસ્તકમાં સુકી પુસ્તકની શેણમાં અભિવૃદ્ધિ કરવામાં આવે છે. નામદાર લીંગડી નરેશ જીવહયા પ્રતિપાલ અને વનસ્પતિ ખોરાક લેનાર રાજવીના પાટનગર લીંગડીમાં આચાર્યશ્રીની ગાદી આવેલ એટલે કે લીંગડી સંપ્રદાય તરીકે પૂજ્ય મહુમ જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ અજરામરજી સ્વામીના સ્થાપિત સંપ્રદાયના અનુગામી આ પુસ્તકના નાયક હોવાથી તે સખખ નામદારશ્રીનો ફોટો આવે એ સોનું અને સુગંધ મલવા જેવું છે. સંપ્રદાયના કાર્યવાહક શેઠ નાનજી ડુંગરશી અને તેમના નખીરા વર્તમાન કાર્યકર્તા શેઠ સુખલાલ ચતુર્થજીને નામદાર ઠાકોર સાહેબે ઓનરરી માજીસ્ટ્રેટનો ઇલકાળ આપી જૈન સંઘની કદર કરનાર રાજવીનો આ દ્રષ્ટિએ પણ ફોટો મુકવા યોગ્ય હોઇ અત્રે તેમના પ્રત્યેનો સદ્ભાવ બતાવવામાં આવે છે,

અસ્તુ ! ॐ શાન્તિ ! શાન્તિ ! શાન્તિ !

The Rajkot Jain community celebrated the death Anniversary of the late Swami Lavji maharaj at a public meeting presided over by Major C. W. L. Harvey, Political Agent, Western Kathiawar States. Rao Bahadur T. D. Rana, Dr. Lallubhai and other prominent citizens of Rajkot spoke in appreciation of the services of the late Swami to Hinduism in general and to Jainism in particular.

*Times of India, Bombay 4-10-35 Monday.
Page 15 Column 3.*

લી'બડી સંપ્રદાયના

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી સમારક

સુવર્ણ ગ્રંથ.

રા. રા. ગિરધરલાલ જયકૃષ્ણ દવે.
બી. એ. એલએલ. બી.,
સર ન્યાયાધિસ, વડવાણ સ્ટેટ.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણસ્વામી સ્મારક

સુવર્ણ અંક.

શ્રી મહાવીરાય નમઃ

સ્વર્ગસ્થ આચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીના
અવસાન પ્રસંગે શોક દર્શાવવા મળેલી

સભાનો અહેવાલ.

વડવાણ શહેરમાં કાર્તિક શુદ્ધ ૨ સુધવારના રોજ લીંબડી સંપ્ર-
દાયના જૈનાચાર્ય પૂજ્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી કાળધર્મ પાત્ર્યા
તેમની સ્મરણ યાત્રાનું સરથલ ગુરુવાર બપોરના ચાર વાગે ઘણીજ
ધામધુમથી હજારો માણસોની મેદનીથી નીકળ્યું હતું. વડવાણ
કાંપ, લીંબડી, સુડા, સાપલા, વાંકાનેર, મુલી, પાણેપણા,
રામપુરા અને ખીજ ઘણા ગામડામાંથી સ્વામીજીના હેડલા દર્શનાર્થે
ટોળેટોળાં માણસો ઉતરી પડ્યા હતા. વડવાણ શહેરમાં પાખી
પાળવામાં આવી હતી. નામદાર ઠંકાર સાહેબે કોર્ટ તથા
સ્કુલો બંધ રખાવી હતી. તેમજ વડવાણ રાષ્ટ્રીયશાળાએ પણ
રજા પાળી હતી.

કાર્તિક શુદ્ધ ૪ શુક્રવારે રાત્રે સાડાસાત વાગ્યે શ્રી સ્થા. જૈન બંદુ
સમાજના આશ્રય હેઠળ શહેરીઓની બહાર સભા સફળતા આ-
ચાર્યશ્રીના આત્માને શાંતિ મળે એમ પ્રાર્થના કરવા મેલીઓકમા

ભરવામાં આવી હતી. સાડાસાત વાગતાં મોતી ચોક શહેરીઓથી ભરાઈ ગયો હતો. શરૂઆતમાં “હરિનો મારણ છે શુરાનો” એ ભજન અને “નમમિ ચીરં ગિરિ સાર ધીર” ના બપથી શરૂ થઈ હતી. ત્યારબાદ વઢવાણ સંસ્થાનના મે. કેળવણી ખાતાના અધિકારી સાહેબ શ્રી. કાળીદાસ નાગરદાસ શાહ, એમ. એ. એમની દરબાસનીયો અને શ્રી રાષ્ટ્રીય વઢવાણ કેળવણી મંડળના આચાર્ય શ્રીયુત ચમનલાલ માધવરાય વેંચુવના અનુમોદનથી વઢવાણ સંસ્થાનના મે. સર ન્યાયાધિશ શ્રી. ગિરધરલાલ જે. દવેએ પ્રમુખસ્થાન લીધું હતું. અને શરૂઆતમાં સ્વર્ગસ્થ આચાર્યશ્રીનો સંબંધ પોતાના પિતાશ્રીના વખતનો કેવી રીતે થયો હતો અને તેઓશ્રી પ્રત્યે અનંદ માન કેમ અને કેવી રીતે ઉપજ્યું તેનું વર્ણન કરી બનાવ્યું હતું. ત્યારબાદ સંઘની મોહનલાલ પિતાંબરદાસ પ્રાંગણાવાળાએ પ્રવચન શરૂ કર્યું. મુખ્ય વિષય “પૂજ્ય શ્રી માનુસવજી સ્વામીના ચારિત્ર્ય ઉપરથી ઉદ્ભવતી વિશ્વભાવના” એ હતો. શરૂઆત કરતાં જૈન ધર્મની કેટલીક વિશિષ્ટતાઓ અને હિંદી ખુખીઓનું આકર્ષક વર્ણન કર્યું હતું. જૈન માન્યતા મરણને પ્રસંગે શોક ન કરવાનું સચવે છે. જૈન ધર્મ એ વિશુદ્ધ ‘ભાવનાનું’ કેન્દ્ર છે. જૈન એટલે જીતેન્દ્રીય. ઇદ્રીંગો અને તેનાથી ઉપજતાં વિષયોને રોકી, પોતાના આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ અવગ્રહે તે ખરો જૈન મહાત્મીરતું તત્વજ્ઞાન સ્વ. પર આત્માના કલ્યાણ માટેજ વપરાય.

જૈન ધર્મ દુનિયાની પતિત અવસ્થાને જોઈને પોતાનાં શુદ્ધ જ્ઞાન સંયમ અને તપશ્ચર્યાથી લોક જાગૃતિ કરવાનું ઉત્તમ સાધન છે. બુદ્ધ ભગવાને પોતાની સર્વ શક્તિ કુઝો સડન કરીને પણ લોકમત પ્રદિપ્ત કર્યો હતો. અને સત્યને પથે પળવાનો અખુદ ધોરી માર્ગ બતાવ્યો હતો. ચાલુ યુગને વધાવી લેતાં દરેક જ્ઞાની સંયમી અને ચારિત્ર ધરનાર વ્યક્તિને પોતાના જ્ઞાનનો લાભ જગતમાં

બહાર પડીને પતિત અવસ્થાને પામતા જીવને લાભ આપવાનું સુચબ્યું ત્યાર બાદ સ્વ આચાર્યશ્રીના જીવનના કેટલાક પ્રસંગો વર્ણવ્યા હતા અને તેમનો અન્ય દર્શનના જીવો ઉપર કેવો પ્રેમ હતો અને તે પ્રેમના અનુસારે પોતાની લાગવગે દારૂ માસ છોડાવના, જીવહિંસા ન કરવાના અને પશુ રક્ષણના સનાલીનું નિરાકરણ કરતા કાઠિયાવાડના નાના મોટા રાજ્યો, હિન્દુ અને મુસ્લીમ રાજ્યોમાં સરકયુસરો વ્હાળ્યા છે સ્વર્ગસ્થ આચાર્યશ્રી બાળ બ્રહ્મચારી હતા તેઓશ્રીનો સરળ માયાળુ સ્વભાવ, ઉડુસાન, અને શુદ્ધ ચારિત્રથી લોક હિતના કામ કરના અનેક હિન્દુ મુસ્લીમ સદ્ગૃહસ્થો અને રાજા મહારાજાઓ ઉપર છાપ પાડી છે. આ એમનો વિશુદ્ધ અને રિશ્ત પ્રેમનો નમુનો તેઓશ્રીમાં અખુટ પ્રેમના અરણ્ય વહેના હોવાથી તેમના પરિચય એકવાર જેમને થયો હોય તેમાં તે પ્રેમમય બની જાય તેઓશ્રીના ઉડા જ્ઞાનની શક્તિથી અને અનહદ પ્રેમ શક્તિથી તેમનો જોગ એક શિષ્ય પણ પ્રાપ્ત થયો તેઓશ્રીના શિષ્ય મહારાજ શ્રી જેઠમલજી સ્વામીએ ગુરુનું સંપૂર્ણ અનુકરણ કર્યું છે તેમજો ગુરુની જે ભાવથી સેવા કરી છે, તેનું વર્ણન અશક્ય છે બાપ દિકરાનો જે એક લોહીનો સબંધ છે, જતા પણ જે ચાકરી અને સુશ્રુષા ન થઈ શકે તે મહારાજશ્રી જેઠમલજી સ્વામીએ ઉડ અને આરામ છોડીને નિરંતર એકજ ભક્તિ ભાવથી કરી છે એ દ્રષ્ટાત વિપરથી જનસમાજને જ્ઞાતિ રૂપી વાડામાં ન બધાતા જન સમાજનો દરેક આત્મા એ 'મારો આત્મા છે એમ સમજી દરેક જીવનું વંદ્યાણુ કરવા સદોદિત પ્રયત્નશીલ રહેના અરજ ગુજારી પોતાનું વ્યાખ્યાન પૂર્ણ કર્યું હતું સારબાદ શ્રી દાલીદાસ નાગરદાસ શાહે શ્રી મોહનભાઈના વ્યાખ્યાનને અનુસરીને પોતાની શૈલીમાં સમર્થન કર્યું હતું ગઈ કાલનું સ્વ સ્વામીજીની સ્મરણ યાત્રાનું દ્રશ્ય મેં મારી ૪૮ વર્ષની વાર્ષિકીમાં જોયું નથી અન્ય દર્શનીઓએ પણ જે સંપૂર્ણ સહાનુભૂતિ મતાવી હતી, તે જોઈ સ્વામીજીની

વિશ્વ લાવના તરી આવતી હતી. આ રીતે પણ સ્વામીજી તરફ
 પોતાની લાગણી પ્રદર્શિત કરી હતી ચાલુ જમાનામા જૈન એ
 એક સંસ્થા છે. અથવા અમુક કામનો ધર્મ છે, તેવી ગુણગો
 મારવામા આવે છે, તે તદ્દન ખોટી છે. જૈન ધર્મ એ ક્ષત્રિયત્વની
 લાવનાવાળો ધર્મ છે. જ્યારથી ધર્મમા વાણીજ્યવૃત્તિ કાપ્ય
 થઇ ત્યારથી જન ધર્મની સ્વયંજ્યોતિ ઝાંખી પડવા લાગી.
 જ્યારે જૈન ધર્મના સંસ્થાપકો જગૃત હતા ત્યારે પોતાની
 અનંતશક્તિથી અનંત પરિસરો સહન કરીને લાખો બંદો કરોડો
 આત્માઓનું કલ્યાણ કર્યું હતું પશ્ચિમના ઘણા વિદ્વાનોએ
 પોતાનો મત આપ્યો છે કે અનંતધર્મ અને શક્તિ અને ઉંડા ઉંડા
 રહસ્યવાળો એક જૈન ધર્મ છે. ઉપરની વિશ્વ લાવના સ્વર્ગસ્થ
 આત્મામા હતી. આની અથડામણીવાળી પરિસ્થિતીમા પણ સમ-
 લાનમા રહી અનેક માન અપમાનના છુટકા ગળી જઇ લોક હિ-
 તના કામો પાર પાડ્યા હતા. જે આત્માઓ પ્રથમ પાંચ જૈન
 સિદ્ધાંતો જાણે અને અનુભવે તે જે વસ્તુને માટે આપું જગત
 નિરંતર અથાગ મહેનત કરે છે તે વસ્તુ આપોઆપ મળી જરો.
 ત્યારબાદ શ્રી. કીરચ દ શિવલાલ કોઠારીએ સ્વર્ગસ્થ સ્વામીજીની કા-
 ર્યની સમાલોચના કરી અને તેમના શિષ્ય મહારાજ શ્રી જેઠમલ-
 જીના અમત પરિચયથી ઉદ્ભવતી માનજુહિનું દિગ્દર્શન કરાવ્યું હતું
 અને ચાલુ સાલમા શહેરની અંદર તાવતી ખીમારીના સેંકડો
 ખાટલા છે, તેઓને દવાની સારવારના પુરતા સાધન નથી. અને
 ગામમા ચાલતા ખાનગી હોસ્પિટાલોનો ખોળો અસલ છે, અને
 જાહેરનો લાલ પ્રજને સતોપકારક રીતે મળતો દેખાતો નથી
 વિશે દિવસે રોગોનો ઉપદ્રવ વધતો જાય છે. જનસુખાધારી લયમંદ
 છે એવું સચોટ શબ્દોથી પુરવાર કરીને સ્વર્ગસ્થ સ્વામીજી પ્રત્યેની
 ગામનો અખુલ બકિતના ચિહ્ન રૂપે તેમોત્રીન નામ અને કાર્ય ગા

સમાજની વચ્ચે ચિરસ્થાઈ રહે તે માટે વડવાણમાં એક સાર્વજનિક દવાશાળા સ્થપાય એવો વિચાર સભા સમક્ષ રજુ કર્યો હતો. આ વિચારને પ્રમુખશ્રીએ તથા કેળવણીના વડાએ પોતાનો હાર્દિક ટેકા તાળીએના ગડગડાટ વચ્ચે આપ્યો હતો અને સભાએ એકી અવાજે સંપૂર્ણ ટેકો આપ્યો હતો. ત્યાર બાદ પ્રમુખસ્થાનેથી ચાર ઠગવો રજુ કર્યા હતાં તે સભાએ સર્વાનુમતે પસાર કર્યા હતાં.

પ્રમુખશ્રીએ પાછળના યુગ તરફ જતાં કહ્યું હતું કે આગળના ઋષિમુનિઓ જંગલમાં વસી પોતાનાજ આત્મધ્યાનમાં સ્વયં રાજ્ય કરતાં હતાં. આ જમાનો પોતાનાજ સ્વાર્થનો નથી. આજે સમાજ પતિત દશા ભોગવે છે ત્યારે દરેક મહાન પુરુષે પોતાના જ્ઞાનનો લાભ છુટથી જન સમાજમાં ભેદ સિવાય આપવા કટિબદ્ધ થવું જોઈએ. આજે મહાત્મા ગાંધીજી મહાત્મ પદ પામ્યા છે, તેનું કારણ પોતાના જ્ઞાનનો અને ચારિત્ર્યના પ્રભાવનો લાભ દેશોદેશ ફરી, છાપું ચલાવી, ભાષણો આપી આખા દેશને લાભ આપી રહ્યા છે. તેથીજ જગત તેમને મહાત્માનું પદ આપી રહ્યું છે. દેશને બળતી આજમાંથી ઉગારવા પોતાના દેહના કબોતરે દુર રાખીને અચાગ મહેનત કરી રહ્યાં છે. તેજ પ્રભાણે આજે જૈનાચાર્યોએ પોતાના જ્ઞાનનો લાભ દુઃખી થતાં સમાજને આપવા કટિબદ્ધ થવું જોઈએ. ભાઈ કીરત્યંદે સાર્વજનિક ઔષધશાળાની જેજરીયાત જણાવી તે બરાબર છે અને તે સાથે સ્વર્ગસ્થનું નામ જોડાય છે તે ઇષ્ટ છે. આ કાર્ય જે ખંતપૂર્વક ઉપાડી લેવામાં આવે તો અહિંઆનો અમ-લદાર વર્ગ પણ પોતાની જાતનો ફાળો આપવા અને અપાવવા બનતું કરશે. આવા આગળ ધપતા જમાનામાં ખુણે બેસી ધ્યાન કરવાથી સમાજનું કાંઈપણ કલ્યાણ ન વળે. પોતાની દરજ સમજી જન કલ્યાણના બધાં ઉપાયો યોજવા જોઈએ. જૈનધર્મનો ખરો સિદ્ધાંત અર્થે આત્મભરતું ભરતું કરવું. ભરતું કરવા માટે “અહિંસા પરમો ધર્મ.”

છે. મંથન કાળના સમયે જ્યારે વેદ ધર્મના અનુયાયીઓમાં હિંસાએ અગ્રસ્થાન લીધું અને આત્માનું પતન કર્યું ત્યારે જૈન ધર્મના પ્રચારકોએ બ્રાહ્મણના આત્માને પોતાની અગાધ સંકિતથી ઢંઢોળ્યા અને પોતાનો ખરો માર્ગ શુ છે તે બતાવ્યો. આ જૈન ધર્મની નિશિષ્ટતા, ત્યાર બાદ કેળવણીના વડાએ પ્રમુખશ્રીનો અને સભાના વ્યવસ્થાપકોનો અને નામદાર ઠાકોર સાહેબનો ઉપમાર માની સભા મહાવીર સ્વામીની જયના પોકાર સાથે વિસર્જન થઇ હતી. ઐ શાંતિ શાંતિ. શાંતિ

હી. મેવકો.

કારતક શુદી ૪.

શુક્રવાર ૧૯૮૫

વઢવાણ શહેર.

ત્રંબકલાલ ગુલાબચંદ વોરા.
વાહીલાલ હામેદર ધોળકીયા.

મંત્રીઓ—

શ્રી સ્થા. જૈન બંધુ સમાજ
વઢવાણ શહેર.

(શ્રી સ્થા. જૈન બંધુ સમાજના આશ્રય હેઠળ.)

સંવત્ ૧૯૮૫ કારતક શુદ્ધ ૪ શુક્રવારની રાત્રે પૂજ્ય બાળ બ્ર-
હ્મચારી જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી કાળધર્મ પામ્યા સખબ
વઢવાણના શહેરીઓની જાહેર સભા યોતીચેઠમાં સ્પર્ધાત્મક વઢ-
વાણના સરન્યાયાધીશ મે ગિરધરલાલ જેઠુભાઈ દવેના પ્રમુખ-
પણા નીચે યએલી વેમાં, સર્વાનુમતે યએલા ઠગવો.

ઠરાવ પહેલો.

૧. પૂજ્ય બાળ બ્રહ્મચારી જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી
સ્વામીના અવસાન કાળ સખબ આત્માની શાંતિ ઇચ્છતા એકત્ર

મળેલ આ સલા પોતાની દીલગીરી પ્રદર્શિત કરે છે અને માને છે કે બાળ ધ્રુવચારી વયોવૃદ્ધ અને લાંબા સમયનાં સંયમધારી, અલ્પ સંખ્યામાં અસ્તિત્વ ધરાવે છે. જેમાં આચાર્યશ્રીની ખામી યાદગીરી જેવી જણાશે, તેમ આજની સલા નોંધ લે છે.

ઠરાવ બીજો.

૨. આચાર્યશ્રીના અવસાનથી તેઓશ્રીના શિષ્ય મહારાજશ્રી જેઠમલજી સ્વામીના હૃદયમાં ચોક્કસ દરજ્જે આઘાત ઉત્પન્ન થવાનું સ્વાભાવિક રીતે માની શકીએ છીએ, અને તેથી તેઓશ્રીને આધ્યાત્મિક અવલંબન વડે મોહની કર્મથી બંધનમુક્ત રહેવા જેટલી ધૈર્યતા પ્રાપ્ત થાય, ગુરુ શિષ્ય વચ્ચેનો તેઓનો પ્રેમભાવ આશાંકિતપણું જેટલે દરજ્જે આદર્શ હતા, તેટલુંજ વિયોગ પ્રસંગતુ દુઃખ હોઇ શકે એટલે દરજ્જે આ વિયોગથી સ્વામીશ્રી ઉપર ખેવડી ફરજ કુદરતે મુકેલી છે, તેને પહેંચી વળવા અને જૈન સિદ્ધાંતાનુસાર સ્વ અને પરમ્યાના સિદ્ધાંતોને અમલમાં મુકવા, જે વડે જૈન ઉદ્યોત માની શકાય તેટલે દરજ્જે આત્મશ્રદ્ધા સાક્ષીભૂત બને, તેટલા પૂરતું આત્મબળ પ્રાપ્ત થવામાં જગન્નિષંતાની દયાને પાત્ર તેઓ ઠરે તેમ આજની સલા પરમ કૃપાળુ પરમેશ્વરને પ્રાર્થના કરે છે.

ઠરાવ ત્રીજો.

૩. મહારાજશ્રી જેઠમલજી સ્વામીએ જે શુદ્ધ ભાવથી ગુરુલક્ષિત દાખવી ગુરુ સેવાનો અચ્છો આદર્શ પૂરો પાડ્યો છે, તે જનસમાજ માટે અનુકરણીય હોઇ તેની આ સલા નોંધ લે છે, અને ગુરુજીની બિમારીમાં વિનય મુક્ત ગુરુ સેવાનો અલ્પ લાભ લેવાની એકાંત લાલસા મહારાજશ્રી જેઠમલજી સ્વામી માટે ભારે માન ઉપજાવ નાર હોઇ આ સલા તેઓશ્રીની શુદ્ધ સેવા માટે ધન્યવાદ આપે છે

હરાવ ચોથો.

૪. નેક નામદાર મહારાજા શ્રી ઠાકોર સાહેબ બહાદુરે આચાર્યશ્રીના અવસાનની અંતિમક્રિયા પ્રસંગે સ્ટેટની ઓફીસો અને સ્કુલો બંધ રખાવવા ઉપરાંત સરઘસની સાથે પોલીસ પાર્ટી અને બેન્ડ, આચાર્યશ્રીના શબને સોનેરી પટેડી ઓઢાડવા માટે મોકલી લક્ષ્મી ભાવથી આચાર્યશ્રીને યોગ્ય સન્માન આપવા માટે આ સભા નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબને ધન્યવાદ આપે છે, અને સદર્પ નોંધ લે છે કે પ્રજા ધર્મ એજ રાજ્ય ધર્મના અરસપરસ સદિબ્ધતા પ્રાપ્તવાના પ્રેમ સંધારણુ આવા દાખલાઓથીજ સિદ્ધ થાય છે.

ઉપરના હરાવો લાગતા વળગતાને પહોંચાડવા મે. પ્રમુખ સાહેબને સત્તા આપવામા આવે છે

કર્નલ ગોહિલ શ્રી મંગલસિંહજી એ પી આઇ,
માજી જનરલ મેજેટી, જુનાગઢ મેટ.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીની

સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવાનો

દ્વિતીય વાર્ષિક મેલાવડો.

જુનાગઢ તા. ૨૪—૨૦—૩૦ કાર્તિક શુદ્ધ ત્રિજને શુક્રવારના રોજ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીની સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવાનો લઘુ મેલાવડો અત્રે જૈન સ્થાનકવાસી ધર્મશાળાના તવા સંદર-મકાનના હોલમાં મે. જુનાગઢ સ્ટેટના જનરલ સેક્રેટરી કનૈલ ગોહિલશ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ ઓ. ખી. આઇ. ના પ્રમુખપણા નીચે ધર્યો હતો. અગાઉથી સ્ટેટ ઇન્જનીયર રાવ સાહેબ ઠાકરશી મહાનજી ધીમા અને મે. રા. રા. શ્રીયુત્ત માનસંગ મંમલજી મહેતા, દિવાન ઓશીસ મેનેજર જુનાગઢ સ્ટેટ તેઓ બન્નેના નામના કપાડી કાઢવામાં આગ્રહ કરતા. વખત દિવસના ચાર બજે રાખવામાં આગ્રહ કરતા. તે દરમિયાન બરાબર મુકરર વખતે સ્ટેટના મોટા મોટા ઓશીસરા પકી મે. ખાન બહાદુર સૈયદ મદનુબખીયાં કાઢી સાહેબ, ખી. એ. એલ એલ ખી, ઓ. ખી. ઇ. એમ. એલ. સી. જગજ અને નામદાર મુખ્ય સરકારની વર્તમાન ધારાસભાના મેમ્બર, સ્ટેટ એક્ઝિન્ટન્ટ, દોલતરાય ઝાલા, સ્ટેટ ઇન્જનીયર રાવ સાહેબ ઠાકરશી મહાનજી ધામા, રા. રા. પોલીસ કમીશનર છેલ્લસંકર જે. દવે, રા. રા. દિવાન ઓશીસના મેનેજર માનસંગલાઇ, ફોરેસ્ટ મુખી-ટેન્ડન્ટ મદમ્મદખીન અમદલા, રા. રા. શ્રીફ એલ્યુકેશન ઓશીસર સાહેબ, રા. રા. જેલ મુખી-ટેન્ડન્ટ મદમ્મદલાઇ, રા. બડાકીન કોલેજના પ્રોફેસર મી. કેસવલાલ ઓગ્રા એમ. એ. વગેરે ઓશીસરા અને જૈનો, જૈનેશ્વર ઉપરાંત બહારગામથી આવેલા મીજબાનો પકી જામ-ગેર, ચલ્લેકાક, જેતાપુર, વેલરાજ, જલપાક, પાણિયા, વગેરેની પ્રાકમસિંહજી અને આસપાસના ગામોના સંજયાગંધ માણુમો આવી

પહેંચ્યા હતા. જરાજર મુકરર સમય વખતે મે. પ્રમુખ સાહેબ પધા-
રતાં સર્વેએ ઉભા થઈ સત્કાર કર્યો હતો. સભાના પ્રમુખપદ માટે
રા. રા. માસ્તર રેવાચંદર પ્રભુરામે દરખાસ્ત મુકતાં રા. રા. નૃ-
સિંહપ્રસાદ કદાનદાસ એજન્સી વડીલે તેમની દરખાસ્તને ટેકા આપ્યો
હતો. જે ઉપરથી મે. પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું પ્રમુખસ્થાન રિવકારી
તેઓ સાહેબે પ્રથમ બહારગામથી મેલાવણની ફતેહ ઇચ્છનારા તારો,
પત્રો અને મર્તિઓડરો આવેલ તે વાંચી સંભળાવ્યા હતા. જેમાંના રા.
રપ) નામદાર ઠાકોર સાહેબ મદારસિંહજી, સાયલા, રા. ૧૫) નામદાર
દરબારશ્રી સુરગ વાળા સાહેબ વડીયા, રા. ૫) નામદાર ઠાકોર સાહેબ
વખતસિંહજી વળાના મૂખ્ય હતા. તે પછી તારો આવેલ તે પછી
વડવાણના નામદાર ઠાકોર સાહેબ જોરાવરસિંહજી, પંચગીનીથી માણ
ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ ખાન બહાદુર નસરવાનજી બેજનજી
ડમરી, ગોધાના ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ રા. રા. સારાભાઈ,
બોધાનેરના રા. રા. ભૈરદાનજી શેડીયા, વડવાણ કેંગવણી ખાતાના
ઉપરી રા. રા. દાસિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ. એ., દાડિયાવાડ દા.
રાજપુત સમાજના ઓ સેક્રેટરી રા. દેશભભાઈ અમરુભાઈ મહવાણા,
જેન સ્થા. સંધ વડવાણ અને ચોટીલા, સવાઈલાલ દલપતરામ દોસી,
ઈન્સુરન્સ નોર્વિચ કુાં. રાજકોટ, વડવાણવાળા જગજીવનદાસ
છગનલાલ ગાંધી એડન વગેરેના તારો અને રાજગરજવાડા, પોલીટીકલ
એપ્રીસરો આદિ જેનો જેનેતર ગ્રહસ્થાના સંખ્યાબંધ આવેલ પત્રો
વાંચી સંભળાવ્યા પછી સભાનું કામ આગળ ચલાવવામાં આવ્યું
હતુ. આચાર્યશ્રીની સ્તુતિ સંસ્કૃત શ્લોકમાં શાસ્ત્રીજી ત્રિકમજી
દાસિદાસ, મિનિટ ૧૦ પછી ધંધુસર નિવાસિ એર કેશવભક્ત, પછી
સ્વામીજીનું જીવન રહસ્ય વકીલ જેયંદલાઈ બહેચર ઝવેરી, મિનિટ
૧૦ ભજન કેશવભક્ત, આચાર્યશ્રીનું પરોપકારી જીવન. વકીલ મન-
સુખલાલ ધરમસી મહેતા બી. એ. એલ એલ. બી. ગાયન ભક્ત
કેશવ, પ્રમુખ મહાશય કર્નલ સરદારસિંહજી બહાદુરનું ભાષણ, ગાયન

દેશવલકત. આ વખતે આચાર્યશ્રીના સમારક તરીકે એક લાઇબ્રેરી સ્થાપન કરવામા આવતા તેની હિદ્દાત્ન ક્રિયા કેટલું જી. બી. વીલ્કમ આ દિવાન સાહેબના હાથથી થવાનું અગાઉથી કાર્યક્રમ છપાઇ બહાર પડી ગયેન પરંતુ રાજદ્રારી અગત્યના અનિવાર્ય કાર્યને લઇ તેઓ સાહેબને અચાનક બહારગામ જવાનું થતા તેમના ફરમાન અને વલિથી—મે. પ્રમુખ સાહેબના હાથથી મજકુર લાઇબ્રેરી ખુલી મુકના રા રા માનસગલાઇની દરખાસ્ત અને ખીજા સદગ્રહસ્થાના અનુમોદન વચ્ચે પ્રમુખ સાહેમે મજકુર લાઇબ્રેરી ઉદ્દે ખુસ્તકાલય ખુલી મુકતાં ફાજર રહેલા સવેએ સહય જય. જીનેદના પોકારો કર્યા હતા. સભાનો કાર્યક્રમ ચારથી ૭ બજયે પૂર્ણ થતા પ્રમુખ મહાશયનો આભાર માનવાની દરખાસ્ત રા. રા માનસગલાઇએ મુકય જેને રા ગોવિન્દજી રતનશી વકિલ તરફથી ઉપરની દરખાસ્તને ટેકા આપવામા આવ્યો હતો સભાના અંતે રા ફાજ કામીલે આચાર્યશ્રીની હિદ્દમા જિતા બનાવી ગાઇ બતાવવા સાથ સભાનો આભાર માની કાર્યક્રમ પૂર્ણ કર્યો હતો જે પછી આચાર્યશ્રીની જય બોલાવી સભા બરખાસ્ત થઇ હતી

પ્રમુખ મહાશય કર્નલ ગોહિલ શ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ, ઓ. બી. આઈનું ભાષણ.

આ વખતે મારે મારી સ્થિતિ પ્રગટ કરવાની જરૂર પડે છે કે, પ્રમુખપદની પ્રથમ વરણીનું દિવાનજી સાહેબ દોલતમદાર અમીર મેખ મહમ્મદલાઇ સાહેબને નિમત્રણ થયેન પરંતુ તેઓ સાહેબને વેરાવળ મુકામની આગાહિ હોવાથી સ્વિકારી શકયા નહિ.

અલ્પત મહારે ખાસ કહેવું જોઇએ કે જોતેઓ સાસાહેબ આ પદે બિરાજતા હોત તો જરૂર અમૂલ્ય લાલ મળત અને તેમની સહાય મિડિ વાણીનો આપણુ સૌને લાવો મળત.

આજની સભામાં હું એક નવીનતા દેખું છું. કારણ કે જેવો વેપ તેવી વારતા અને જેવી સભા તેવી વાત. કિંવા પ્રમુખ જોઈએ. આપ જોઈ ગકરો કે ક્યાં એક સોજર અને ક્યાં એક ધર્મ મિમાંસા, સર્વની જાણમાં છે કે આજે આ સભા એક સદગત ધર્મવીર જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીજીની જીવન સમાલોચન માટેની છે. બન્ધુઓ જૈન ધર્મનો અભ્યાસી અને સદગતના જીવનના જેણે પ્રત્યક્ષ દર્શન લીધા હોય તેવો વિશિષ્ટ પ્રમુખ આ સભાને માટે યોગ્ય ગણાય. અને અત્યંત તેવોજ પ્રમુખ આ પ્રસંગને યથાતથ્ય સનમાની શકે. તે ઉપરથીજ મેં પૂજ્ય સ્વામીજીજેઠમજી સ્વામી સાથે આ વિષયમાં ઘણોજ ઉદાપો કર્યો હતો. પણ તેઓશ્રી મદારા તરફની મમતાને લઈ આગ્રહિ બન્યા પરંતુ હું એમના આગ્રહ સામે દુરાગ્રહિ બનવા જેટલી ધૃષ્ટતા કરી શક્યો નહિ જેથી આપના સન્મુખ તટસ્થ દૃષ્ટિથી નમ્ર ચર્ચિત્વિત સેવા રણુ કરવા તત્પર થયો છું.

પ્રિય સજ્જનો ! સદગત સ્વામીજી જૈન ધર્મના પ્રખ્યાત મદા-તુલાવ પ્રભાવશાલી પુરુષ હતા. ધર્મ શબ્દજ પોતાના વિશાળપણાનું પ્રતિપાદન કરે છે. ધર્મ શબ્દમાં ધૃ ધાતુ ધારણ કરવાના અર્થમાં પ્રવર્તે છે. ધર્મ, ડ્યુટિ, ફરજ આ તેના સર્વ દેશી પ્રયાય છે. પરંતુ સામાન્ય રીતે હાલ તેનો જે અર્થ પ્રચલિત છે અને આપણે એવી-યાદિક પ્રજા પૈકી હિન્દિ પ્રજા વિશેષે કરીને સ્વિકારીએ છીએ તે ધર્મ એટલે જગતના પીતા તરફ આપણી શું ફરજ છે ? તેનો પણ તેમાં સમાવેશ થઈ જાય છે. જેથી તેનો વિચાર કરતાં પ્રથમ ધર્મ, ખીજું તે સમજવનાર શાસ્ત્ર, ત્રિજું તે શાસ્ત્રના ચાતા ગુરુઓ, મહાત્માઓ અને ચોથું એ ત્રણેથી પ્રતિપાદ્ય એવા જે ઇશ્વર, પરમાત્મા, 'ખુદા' ગોડ વગેરે અનેક પ્રકારાતન્ત્રે ચાર વિષયોથી આ વિષય વિભાગિત થાય છે.

દુનિયા ઉપર અગણીત ધર્મો છે તેમાં પણ હિન્દુસ્થાનમાં તો ધર્મની ગણતરી પણ કદાચ ગુચ્છની નાખે તેમ છે. એક તટસ્થ ધર્મ જાણીને સામાન્ય રીતે સર્વ ધર્મના સ્વસ્થને જાણનારુ કુતુહલ ધાર તો અદ્યતન એ બંધના જોય છે અથવા તો સ્વાભાવિક છે એ કુતુહલને સતુગ્દના રાજાને મહાત્મા ભાર્તૃહરી મહારાજો પ્રયત્ન પણ કર્યો છે તે તરફ સર્વ સન્મન મહારથોનુ ધ્યાન ખેંચવા રજા લઉં છું.

શ્લોક

પ્રાણવાતાન્ નિવૃત્તિ, પરધન હરણે સયમ સત્ય વાચ્ય,
કાલે શક્ત્યા પ્રદાન, યુવતિ જન કથા મુક માવ પરેષા,
વૃષ્ણા શ્રોતો વિભગો, ગુરુષુ ચ વિનય સર્વામૂતાનુ કપા,
સામાન્ય સર્વ શાસ્ત્રેષ્વનુ પહત વિધિઃ શ્રેયવામેષ પન્થા

એટલે કે જનહિસા ન કવી “ અહિસા પરમો ધર્મ ” એ સુત્રનુ યથાર્થ પાનન કરવું અસત્ય ન વાવું ચોરી ન કરવી પરસ્ત્રી સહોદર મનવુ, ગુરુજનાદિને માન આપવું સર્વ પ્રાણીઓને “ આત્મન્તુ સર્વ મૂતેષુ ” આ પ્રમાણે સર્વ શાસ્ત્રોનો એકસરખો અને રિશાધ નગરનો વિધિ રહેનો છે તેથી કટવાણુ કરવાની ઇચ્છા નાળાનો આજ સત્ય અને શ્રેયસ્કર માર્ગ છે. અહિસાપરમાધર્મ અને ‘ સર્વ મૂતાનુ કમ્પા ’ આ બન્ને સુત્રો પર સર્વ ધર્મના અને તેમાં પણ જેન ધર્મના તો નિશ્ચિત મહાણુ છે માનવ જીવનમાં આ મોક્ષ ધર્મના પગથીયા છે આ સુત્રનુ યથાર્થ પાલણુ તો મહાત્મા ભાવીઓના પૂર્વ જન્મનો ભાગ્યોદય છે આ સુત્રને પોતાના જીવનમાં વણી નાખનાર સ્વ સ્વરૂપ સિદ્ધિને અનુભવે છે સ્વયં ધર્મ સ્વરૂપ બની ઇચ્છા દર્શન કે જે તે ધર્મનો અતિમ આદર્શ પ્રાપ્ત કરે છે આના આ ન જીવન જીવનારા સતો, મહાત્માઓ અધિ-

કારી જીવોને જગાડી તેનું પ્રેયસ અને શ્રેયસ સિદ્ધ કરી આપે છે અસ્તુ ! સદગત જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી આવા પરમોદ્ધારક અને સમ્યક્તિ આધુ પુરુષ દત્તા તેઓશ્રીનું નખશિખ નિર્મળ જીવન તેમના દ્વંદ્વ સંબોધને વધારે સુદ્ધ અને આકર્ષક બનાવવાને શક્ય હતું તેમના પ્રવાસ દરમિયાન જે જે આત્માઓએ તેમને સાબળ્યા હતા તેનો તુરંતજ હૃદય પવટો જીવન પનટી થયો હતો મઘ માંસનો છુટથી ઉપયોગ કરનાર કેટલાક રાજપુતો જેવા કે રાજપુત-કાઠિ વગેરેને શુદ્ધીના દર્શન કરાવ્યા હતા પ્રત્યેક શ્રોતાએ તેમની કારકીર્દિનો જનવતનો તેજ હતો કે તેમના સમાગમમા જે જે અધર્મી, અન્યધર્મી કે વિધર્મીઓ આનતા તે તુરંતજ તેઓશ્રીના દર્શન માત્રથીજ તેમના અતરો બદલાઈ ગયાનું તેમના જીવન અરિ ત્રના વાચન ઉપરથી સસિદ્ધ થાય છે આજ તેમનો એટલે કે સ્વામીશ્રીનો તિગિજીય છે. તેમનો પ્રનીત આત્મા, આત્માના જેવા કે સત, ચિત્ત અને આનન્દ આદિ ગુણોના અંશરૂપે તેમના યશ ગરીરને દેહને અમર કર્યો છે સત પુરુષોની મમ્તી માટે શાસ્ત્રકારો કાર્તિ—કહે છે કે—શુરના મૈત્ર વ્યાખ્યાને શિષ્યના સ્વગયો લખ્યા એટલે કે શુર મૈત્ર છે પણ શુરનું સમ્યક્તિજ શિષ્યોને પ્રમોદે છે તેની કૃપાજ શિષ્યને ઉચે ચઢાવે છે અદ્યત્ત હમેશા ઉપદેશ કરતા પણ ઉત્તમ મર્ત્તન શિષ્ય ઉપર મ્હોળી ઝાપ પાડે છે

થતઃ

કહેની મિસરી મિષ્ટ દે, રહેનીમ ધર દૂર,

કહેની સમ રહેની રહે, આપો આપ હજુર ૧

ભકતરાજ પુકારામ પણ એમજ કહે છે—“વોલે તૈસા ચાલે ત્યાંચી વંદાવી પાઘલે” તેથીજ સદગતનો જીવન પણ પાઠનની પ્રતિ માટે એક આદર્શ છે (મોડેવ) છે

જેની જીવન શ્રેણી માનવોને સ્વસાર સાગરમા નોકા સમાન

છે—તારણુદાર છે એવા અમર આત્મા આ જગતમાં વંદ છે—
ઉપાશ્ય છે.

“આત્માવે પુત્ર નામાસિ.” આત્મા પોતેજ પુત્ર કે શિષ્ય રૂપે
અવતરે છે. સદ્ગતશ્રીના શિષ્ય પૂનિત ચરણ સ્વામીશ્રી જેઠમલજી મહા-
રાજશ્રી કે જેના જીવનમાં આપણને શું ? શું ? જોવાનું મળે છે ?
એક પ્રવૃત્ત વિકાસમય જીવન, જેને દેશ કાળનું-પરિણામ, ધર્મ ફેલા
વવાની પ્રયત્ન વાસના, સંસર્ગમાં આવતા માનવોને તેમના દેવી
સામર્થ્યથી આકર્ષવાની શક્તિ તેના વાર્તાલાપમાં જણે મીઠું વસી-
કરણુ. આ સદ્ગુણ સદ્ગતના કીર્તિદેહનું દર્શન કરાવતા નથી શું ?
આવા સર્વ ધર્મ તરફ અનુકરણથી જોનારા, સર્વનું કલ્યાણ ધર-
નારા મહાત્માઓ આપણને દુર્લભ છે, હિન્દુસ્થાનમાંથી આજકાલ
ધર્મની તાણાતાણીનો સમય દૂર થતો જાય છે, જેમાં ખાસ કરીને
વર્તમાન સમયમાં તો સર્વ સામાન્ય ધર્મના સુત્રો લાવી પ્રજાનો
ધર્મ બનવો જોઈએ એમ બહુ શ્રુતજનો પોકારી રહ્યા છે. આ
દિશાને આવા સચ્ચરિત સાધુઓ અજવાળો અને હિન્દુનું લાવિ
ધડવા મદદનીશ બનો.

એ સદ્ગતના અમર આત્માને મહારા વારંવાર નમન હો. જુદા
જુદા વક્તાઓ તરફથી કહેવાનું કહેવાઈ ગયું હોવાથી આપ સર્વને
મેં કિન્મતિ સમય રોક્યો છે. જે કે જેના માટે મેં મહારી નબળાઈ
પહેલેથીજ જાહેર કરી હતી, છતાં તમે મને રનેહવશ સાંભળ્યો છે.
સદ્ગત સ્વામીજીના પૂજ્ય ચરણ શિષ્ય જેઠમલજી સ્વામી કે જેમણે
પોતાના સદ્ગુરુ અર્થે આ સંવત્સરી ઉર્જે શ્રદ્ધાંજલી અર્પણ કરી
પોતાની ગુરુ સેવામાં આપણને લાગીદાર બનાવી મહદ્ ઉપકાર કર્યો
છે તેથી તેમનો આપણે સદ્વ્ય ઉપકાર માનવો જોઈએ. અસ્તુ !

ૐ શાન્તિ ! શાન્તિ !! શાન્તિ !!!

લવજી સ્વામી સ્મારક લાઈબ્રેરી જુનાગઢ ખુદતી મુકતાં કનલ સરદારસિંહજી સાહેબ ઓ. ખી. આઈ. એ કરેલ ભાપણ.

આ પુસ્તકાલયને ખુદતું મુકવાની ક્રિયા વાલાસાન મે. ફેબ્રુન
જી. ખી. વીશ્વમ્સ સાહેબને હસ્તે થવાની હતી પરન્તુ તેઓ સા-
હેબને ખાસ કામના અંગે સ્પેશીયલ ટ્રેઇનમાં બદારગામ જવું થવાથી
આ પ્રસંગ મ્હારે સન્માનવો પડે છે. બન્ધુઓ ! જ્ઞાન એજ શક્તિ
છે. જ્યારે આખી દુનિયાનો મોટો ભાગ નીદ્રામાં ધોરતો હતો ત્યારે
આ હિન્દુસ્થાન જ્ઞાનના શિખરે બિરાજતો હતો. આજે વિજ્ઞાનના
વિકાસના નામે પાશ્ચિમાત્ય જે સુધારો આપણે માનીએ છીએ તે-
નાથી સવિશેષ વિકાસ તે સમયે હતો તેમ આપણા શાસ્ત્રોમાંથી
નીકળે છે એટલુંજ નહિ પણ વિદેશી વિદ્વાનોને પણ સ્વિકારવું પડે
છે પરન્તુ ગા કારણથી અને શું એવા પાપો કર્યા હશે કે આ દેશની
જ્ઞાન લક્ષ્મી ભગ્મશીત બિન્દી હણાઈ ગઈ? એ બીના વિચારક
વિદેશીઓને પણ દુઃખવે છે. જર્મેનીમાં આપણા સંસ્કૃત ગ્રંથો
જોધવા જવું પડે છે અને ત્યાં પુસ્તકો માટે લખવું પડે એ કેટલું
શોચનીય આપ સોને લાગશે. જે જ્ઞાનના અંજવાળે બિગ્ન દેશ
પોતાના સાહિત્યક્ષેત્રને ખીલવી રહ્યા છે તેજ જ્ઞાન આજે તેનીજ
પ્રજા પોતાના પૂર્વજોના વારસાને ખોઈ ખેડી છે. જે આ દેશની
અવનતીની પરિસિમા છે. આવા સંજોગો આ કમનશિય દેશના
છે. આવે વખતે નતન પુસ્તકાલયો ઉત્તમ ગ્રંથોથી વિલમ્બી આર્થ
સંસ્કૃતિનું પુનરુત્થાન કરે એ એક ઘણા આનંદનો વિષય બને તે
સ્વાભાવિક છે. દેશનો ગરીબ વર્ગ પુસ્તકો રહિત સ્થિતિમાં
જ્ઞાનહિન રહે. તેના જીવનની આવશ્યક હાજતોને સંતોષવા દેશમાં
સગવડતા ન મળે તેવી સ્થિતિમાંથી પ્રભુ આ દેશને સત્વર તારે એવી
પ્રભુ પ્રત્યે પ્રાર્થના છે.

ચોગ્રીલા જૈન ફ્રી લાઇબ્રેરીની થયેલ વીઝીટો પૈકી.

(૧) આર. એમ. ફ્રીલીપ્સ કાઠિયાવાડ એજન્સી પેલીસ સુપ્રી-
ન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ તા. ૧૦-૨-૧૮. (૨) એ. એચ. ઇ. મોસ્સ,
મેજર, પેલીસીટીકલ એજન્ડ હાજાર પ્રાંત ચોટીલા. તા. ૧૦-૧-૧૯
(૩) કે. ડબ્લ્યુ. બાર્લી આઇ. સી. એસ. જ્યુડીશિયલ ઓફીસર
સાહેબ, કાઠિયાવાડ એજન્સી. (૪) લે. કર્નલ આર. એસ. પેટીન્ગર,
એજન્ડ હુ ધી ગવર્નર કાઠિયાવાડ (૫) કર્નલ એચ. એસ. સ્ટ્રોંગ,
એજન્ડ હુ ધી ગવર્નર જનરલ. (૬) નેકનામદાર ડોક્ટર સાહેબ
મદારસિંહજી સાયલા. (૭) એચ. હુટન આ. સિવિલ સર્જન, કાઠિ-
યાવાડ. (૮) મેજર ફ્રીલી. (૯) ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ. કાઠિ-
યાવાડ એજ્યુકેશનલ ઓફીસર સાહેબ. (૧૦) આપટ, કાઠિયાવાડ
પેસ્ટ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ. (૧૧) મોહનલાલ જીવણલાલ ઘેરી-
સ્ટર-અંટ-નો. વડવાણ. વગેરેની સંખ્યાગ્રંથ વીઝીટો જોવામાં
આવે છે.

અહિં સ્થાનિકવાસી જૈનોએ સદ્ગત જેનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી
સ્વામીનું નામ અમર કરવા આ સંસ્થાની સાથે તેઓશ્રીનું નામ
જોડવામાં આવેલ છે તે કાર્ય પ્રશંસનીય થયું છે તેના અંગે ખાસ
કરીને મે. ડાકરશી લાઇ, મે. માનસંગેલાઇ વગેરેને મહારા અંતરના
અભિનંદન છે. આ પુસ્તકાલય યથા પ્રાપ્ત સામગ્રીથી જ્ઞાનમેવા
કરવા પોતાનો ફાળો આપે એવી મહારા હૃદયની અતિમ લાવના છે.

આ પવિત્ર ધાર્મિક ક્રિયાનું માન મને આપીને પૂન્ય સ્વામી
શ્રી જેઠમલજી મહારાજે મહારા તરફની મમતા સાદાર કરી છે.
જે માટે હું રણી બન્યો છું. ઇત્યલમકૃત્ય.

ૐ શાન્તિ! શાન્તિ!! શાન્તિ!!!

આભાર સંકાર.

માન્યવર પ્રમુખ સાહેબે આપેલો ઉત્સાહ અને પ્રમુખસ્થાન સ્વીકારવાની જાણવેલી સંમતી અને સહલાવને આધારે આજનો મેલાવડો સફળ કરવા અમે લાગ્યજાણી થયાછીએ. એટલી અગત્યની હકીકત જાણવી નીચે પ્રમાણે વ્યક્તિગત આભાર માનવાની દર-આસ્ત કરું છું.

૧. દરેક ધર્મદાયક કામને ઉત્તેજન આપવાની આ રાજ્યપતી ઉદાર રીતી છે, તે મુજબ માત્ર નામની કિંમતે આપેલ મળતાં તે ઉપર આ મકાન તૈયાર થયું છે. અને તેનો સફલિતપણે થતો આપ સાહેબો આજે જુઓ છો તે ખુદાનો નામદાર નવાજ સાહેબની ઉદારતા અને માનવતા મે. દિવાન સાહેબનાં મોટા દીકરને આભારી છે, અને તેથી તેઓ નામદાર સાહેબોનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

૨. માન્યવર પ્રમુખ સાહેબ કર્નલ સરદારસિંહજી સાહેબે પ્રમુખસ્થાન સ્વીકારવાની સંમતી આપી અને તરફી લઈ પધાર્યા અને સલાનું કામ તેઓશ્રીનાં અધ્યક્ષપણા તથા પાર પાડવામાં ધણી મદદ કરી છે તેથી તેઓ સાહેબનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

૩. આ મકાનમાં આજે શરૂઆત કરેલી નાની લાઈબ્રેરી પોતાનાં મુખ્યારક હસ્તે ખુશી મુકવાની અમારી વિનંતિનો મે. અમરીસ્ટન્ટ દિવાન સાહેબ કેપ્ટન જી. બી. વીલીયમ્સ સાહેબે સ્વીકાર કરેલો તે ખાતે તેઓ સાહેબનો પણ આભાર માનવાની આ તક લઉં છું. પણ રાજ્ય પ્રકરણી કારણે તેઓ સાહેબને અજુબારી રીતે ડીપ્રીક્ટમાં જવાનું થતાં પધારી શક્યા નથી પણ તેઓ સાહેબે કરવા. ધારણ દિવા મે. પ્રમુખ સાહેબ કરશે એમ ઈચ્છા જતાવતાં તે મુજબ મે. પ્રમુખ સાહેબે લાઈબ્રેરી ખુશી મુકી ઉપકારમાં વધારો કરેલો છે.

૪. માનવંતા અધીકારી સાહેબો, વકીલ વર્ગ અને જૈનેશ્વર અધ્યુઓએ હાજરી આપી આ સભાને દીપાવવામાં મદદ કરી છે તેથી તેઓશ્રીનો પણ આભાર માનું છું.

૫. હાજર રહેલા માનવંતા પરોણાઓને જણાવવાની રજા લઉં છું કે જૈનધર્મની પ્રણાલીકા પ્રમાણે સાધુની વૃત્તીનું સ્થગ એટલે સ્થાનક ગણાય અને જૈન સ્થાનકની અંદર કૂળપાન વીગેરે સચેત (જીવવાળી) વસ્તુઓનાં વપરાશને પાપમય ગણાયેલ હોવાથી ખાનપાન અને સત્કાર અર્થે તેવી ચીજો વાપરવાને ધાર્મિક પ્રતીબંધ રહેલો હોય ચાલુ જમાના અનુસાર એલાવડાનાં અતે માનપાનની સ્વાગત લેવા લાક્ષણિક પદાર્થથી યદ્ય શકી નથી તે માટે મારી માગી હાર્દિક જાવનાથી આપ માનવંતાનું સન્માન કરું છું, તે સ્વીકારવાની યાચના સાથે આપ સાહેબોએ લીધેલી તસ્તી માટે ફરીથી આભાર માનું છું. તા. ૨૪ અક્ટોબર ૧૯૩૦.

સેવક,

માનસંગ મંગળજી મહેતા.

જૈનાચાર્ય શ્રોમાન્ લવજી સ્વામીની સ્વર્ગારોહણ
તીથિ ઉજવવાના ક્રીત્ય વાર્ષિક મેલાવડાની
ફતેહ ઇચ્છનારા આવેલ તાર,
ટપાલનું લીધ.

તારો.

Wadhwan City.

No. 33.

Date 23

16 Hour 15 Minutes.

Col. Sardarsinhji

Junagad.

Hearty wish success for Shriman Lavji
Swami's Anniversary Celebration Meeting.

Thakore Saheb.

Wadhwan City.

No. 21

Date 23

12 Hour 55 Minutes.

Jain Sangh,

Junagad.

Wish all success. Meeting in Honour of
Acharya Shri Lavji Swami's death anniversary.

Dosavora Sangh.

Bikaner.

No. 29.

Date 22

15 Hour 25 Minute.

Col. Sardarsinhji,

Junagad.

Regret inability attending Sabha, in
Poojya Lavji Swami's Honour wish success.

Bhairoodan Sethia.

Chuda

No. 13.

Date 22

12 Hour 25 Minute

Jain Sangh,

Junagad.

Wishing success of Meeting held in honour
of Lavji Swami Jain Acharya's death
anniversary.

Makkvana Desai,

Secretary, Kathiawar Karadiya
Rajput Samaj, Bhadakva.

તારો.

તરજુમા.

નં. ૩૩

વઢવાણ શહેર.

તા. ૨૩. ૧૬ કલાક ને ૧૫ મિનિટ.

કર્નલ સરદારસિંહજી

જુનાગઢ.

શ્રીમાન લવજી સ્વામીની સંવત્સરી ઉજવવાની સભાને કૃતેહ
મળે તેમ અંતઃકરણપૂર્વક ઇચ્છું છું.

ઠાકોર સાહેબ.

(વઢવાણ.)

વઢવાણ શહેર,

નં. ૨૧

તા. ૨૩

૧૨ કલાક ને ૫૫ મિનિટ.

જૈન સંઘ.

જુનાગઢ.

આચાર્યે થી લેવજી સ્વામીના માનમાં સંવત્સરીની સભા બ-
રાણી તેની સંપૂર્ણ કૃતેહ ધચ્છીએ છીએ.

ડાસાવોરાનો સંઘ.

ખીકાનેર,

નં. ૨૧

તા. ૨૨

૧૫ કલાક ને ૨૫ મિનિટ.

કર્નલ સરદારસિંહજી

જુનાગઢ.

પૂજ્ય લેવજી સ્વામીના માનમાં સભામાં હાજરી નહિં આપી
શકવા માટે દીક્ષગીર. કૃતેહ ધચ્છું છું.

ભેરૂદાન શેઠીયા.

નં. ૧૩

ચુડા તા. ૨૩

૧૨ કલાક ને ૨૬ મિનિટ.

જૈન સંઘ

જુનાગઢ

જૈનાચાર્યે શ્રીમાન્ લેવજી સ્વામીના માનમાં સંવત્સરી ઉજવવા
બરાએલી સભાની કૃતેહ ધચ્છું છું.

મક્રવાણા દેશલ,

સેક્રેટરી, કાર્ડિયાવાડ કા. રાજપુત સમાજ, બડકવા.

તારનું લીખ્.

હીઝ હાઇનેસ મહારાજ સાહેબ

જૈન સ્થાનકવાસી સંઘ

વઢવાણ.

વઢવાણ શહેર

૩ ખાન બહાદુર નસરવાનજી બેજનજી ડમરી

બી. એ. એલ એલ, બી.

માજી ઉપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ અને

જસદણના ઍડવાઇઝર સાહેબ પંચગીની

૪ રા. રા. હિરાલાલ ગણેશભાઈ અંબરીયા

બી. એ. એલ એલ બી.

ઉપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ ગોધરા.

૫ રા. રા. દાસિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ. એ.

કેળવણીખાતાના વડા અધીકારી સાહેબ વડવાણ શહેર.

૬ જૈન સંઘ

ચૌદીલા.

૭ રા. રા. મકુવાણા દેવલાલ અમલુભાઈ

આ. સેક્રેટરી, દાડિયાવાડ ડા. રાજપુત સમાજ ભડકવા.

૮ દોશી સવાઈલાલ દલપતરામ

ઇન્સ્યુરન્સ નોર્વિચ કું.

રાજકોટ.

૯ રા. રા. અમરચંદ્રજી ભેરદાનજી શેઠીયા

બીકાનેર

૧૦ ગાંધી જગજીવનદાસ છગનલાલ

વડવાણવાળા

એડન.

પત્રો.

૧ લીબડી સંપ્રદાયના પ્રસિદ્ધ વક્તા મહારાજ શ્રી

નાનચંદ્રજી સ્વામી

કુચ-રામાણીયા.

૨ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ

સાપત્રા.

૩ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ

વળા.

૪ અમીર શૈખ મહમ્મદભાઈ, દિવાન સાહેબ

લુનાગઢ.

૫ એચ. રૉબર્ટ્સ,

મીન્સીપાલ, તિરાસિયા કૉલેજ.

વડવાણ કેમ્પ.

૬ કુમારશ્રી મુળરાજસિંહજી

દિવાન સાહેબ,

પાલીતાણા.

૭ કુમારશ્રી રાણીંગ વાળા સાહેબ

ચીતલ.

૮ રા. રા. દેશવલાલ ખી. શાહ, આઈ. સી. એસ.

ડેપુટી સેક્રેટરી, ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા

સીમલા.

૯ રા. રા. ખાન ખલાલુર નસરવાનજી બેજનજી હમરી

બી. એ. એલ. એલ. બી.

માજી ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ અને

એડવાઇઝર સાહેબ જસદણ.

૧૦ રા. રા. હિરાલાલ ગણેશભાઈ ઉર્ફે સારાભાઈ

અંગ્રીઆ, બી. એ. એલ. એલ. બી.

ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ

ગોધરા.

૧૧ રા. રા. મણિલાલ હાકેમચંદ ઉદાણી

એમ. એ. એલ. એલ. બી.

હાઈકોર્ટ વકીલ અને ઍડવોકેટ

રાજકોટ.

૧૨ રા. રા. સંઘવી મોહનલાલ પિતાબ્જરદાસ

ધ્રાંગધ્રાવાળા.

વડવાણ શહેર.

૧૩ રા. રા. ઝવેરી દુર્લાલજી ત્રિભુવન

જયપુર.

૧૪ રા. રા. છોટલાલ માનસંગ, બી. એ.

માસ્તર, હાઈસ્કૂલ

વાંકાનેર.

૧૫ રા. રા. ત્રિમ્બકલાલ ત્રિભુવન હગલી, બી. એ. વડવાણ શહેર

૧૬ રા. રા. રેવાશંકર નારણજી મહેતા

રાજકોટ.

૧૭ રા. રા. મણવાણા દેશવલાલ અક્ષુભાઈ

ઝાનરરી સેક્રેટરી, કાકિયાવાડ કા.

રાજપુત સમાજ

ભડકવા.

- ૧૮ રા રા ગોવિન્દજી આણંદજી દેસી
નગરશેઠ, સાડવા.
- ૧૯ રા રા. કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ એ
હૃદ માસ્તર, દાણરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૨૦ રા રા ખટ્ટરીયા હુરખચંદ બેઠાભાઈ
બી એ એચ એલ બી
હાઈકોર્ટ વકીલ રાજકોટ
- ૨૧ રા રા સો તેજપાવ આર્ટીસ્ટ રાજકોટ
- ૨૨ રા રા જસાણી હુકમીચંદ દેવચંદ
પ્રજા પ્રતિનિધિ સભાના મેમ્બર રાજકોટ
- ૨૩ રા. રા. દ્વારકાદાસ લાલજી સરેયા
બી એ એચ એચ બી જામનગર.

જીનાગઢ.

દિવાન ઓફીસ

તા ૪-૧૦-૩૦.

સ્વામીશ્રી બેઠમલજી મહારાજ,

જીનાગઢ.

સવામ સાથે આપનો તા. ૨૯-૯-૩૦ નો પત્ર મળ્યો, વાંચી
આનંદ થયો છે. આપના તરફથી ગુરૂ મહારાજના સ્વર્ગારોહણ
તીથિ ઉજવના માટે તા. ૨૪-૧૦-૩૦ ના રોજ આવવા અને સ-
ન્માનુ પ્રેસીડન્ટ પદ સ્વિકારવાની આપની લાગણી માટે આભાર
માનુ છું પણ તે તારીખે યા અરસામાં મ્હારી અદિ હાજરી રહે-
વાનો સભન ઓછો હોવાથી આપના કાર્યક્રમમા અગત્ય પડે તેથી
અગાઉથી સમવડતા ખાતર જણાવવા રજા લઉં છું કે મ્હારી મેર-

હાજરીની આપની ધારણા ખરી હોવાથી કર્નાલ સરદારસિંહજી સાહેબને પ્રમુખપદ માટે પસંદ કર્યું તે ઘણું યોગ્ય અને અનુકુળતાભર્યું કર્યું છે અને અમારી પણ એમાં સ્થાનુભૂતિ છે,

મુકરર કરેલ તીથિ અને ટાઇમે યત્રાના મેલાવડાની સફળતા ઇચ્છું છું.....આપે બતાવેલ લાગણી માટે ઉપકાર માનું છું.

Sd/ Shaikh Mahamad,

મુખ્ય દિવાન, જુનાગઢ સ્ટેટ.

રાજકોટ તા. ૧૭-૧૦-૩૦

જૈનધર્મ દીપક, સમય ધર્મજ્ઞાની, વન્દનીય પૂજ્ય મહારાજ
શ્રી ૧૦૮ જેઠમલજી મહારાજના પવિત્ર ચરણમાં.

જુનાગઢ.

શ્રી. ગુણાનુરાગી, જ્ઞાનપ્રિય, સેવાભાવી સેવક હરખચંદના વીર-
વન્દન માન્ય કરશેજી..... આપ સરખાજૈનાચાર્ય જૈનધર્મના
ખરા સિદ્ધાન્તો સ્થમજી અત્યારના સમય, સ્થળ અને સંયોગાનુસાર
અમલમાં મુકે છે તે જોઇ જાણી મહાઈ હૃદય ગવિર્ત થાય છે, એ-
ટલુંજ નહિ પરંતુ અત્યારે જૈન સમાજને જરૂર હોય તો આપના
જેવા સક્રિય ઉપદેશ અને કાર્ય આપનારા જૈન વીરોની જરૂર છે.
જગદ્વન્દનીય મહાત્માજીએ “ અર્હિસા ” ના સૂત્રોનું પદન અને મનન
આપણા ધર્મમાંથી ગ્રહણ કર્યું છે એટલુંજ નહિ પરંતુ અર્હિસાજ
સર્વ સ્થળે સર્વ કાલમાં સર્વ રંગે તેમજ તમોની સામે સાંગોપાંગ
વિજયી નિવડે છે, જે આપણા ધર્મમાં અનેક વર્ષોથી આપ્યું છે,

.....
પરંતુ આપની પેઠે અન્ય જૈન સાધુઓ પણ સમયને સ્થમજી
જુની ધરડમાંથી બહારઆવી સમાજને અનુકુલ અને પથ્ય ઉપદેશ

હું એક જૈન તરીકે પૂજ્ય લવજી સ્વામીનો ઉપાસક હોઉં તે સ્વાભાવિક છે પણ મહારા કેટલાક જૈન ભાષ્યોની એ જાતની માન્યતા ધર કરી બેઠી છે કે સાધુઓને ખીજા માણસોને મળવાનું શા માટે ? હું પૂજ્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીના અત્યાર સુધીના તેમની દયાતી દરમ્યાન અને અત્યારે તેમના વતી જેઠમલજી સ્વામીના કાર્યોની નિરિક્ષણને પરિણામે જોઈ શક્યો છું કે જને તર વર્ગમાં તેઓએ અસાધારણ કામ કરેલ છે અને દયા ભાવના મહાન્ સિદ્ધાન્તને મૂર્તસ્વરૂપ આપવામાં સત્તાધારીઓની લાગણીનો સદ્દુપયોગ કરાવ્યો છે. સંસાર ત્યજ પછી નામની કશી જરૂર નથી હોતી પણ ખરી કાર્ય સાધકતાની જરૂર હોય છે, અને તે કાર્ય સાધકતા ત્રિશાળ મનની દ્રષ્ટિથી સાધવાના પ્રયત્નો અનેક રીતે વધારે પ્રમાણમાં ફળદાયિ હોય છે, અને તે પૂજ્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીએ અને જેઠમલજી સ્વામીએ સાબીત કરી આપેલ છે.

વિશેષ ફળ તો સ્પષ્ટ દરેક માણસને નજરે દેખાઈ આવે છે કે એક જૈન સાધુની સંવતસરી હિજવવા આપ અને આપના જેવા મોટા માણસો કે જે જૈન નથી તે પ્રેરાય છે અને તે પ્રમાણે તેમાં આપના જેવા માણસોની ગુણગાણ દ્રષ્ટિ તરી આવે છે. તે એક જૈન તરીકે મારે મગરૂર થવા જેવું છે. હું પ્રભુ પાસે પાર્યું છું કે જે સદ્ભાવના અને જનતી સેવા કરવાની આપ સર્વ ભાષ્યોની પ્રવૃત્તિ છે તે સદા કાયમ રહો, અને દિન પ્રતિદિન તે વધતી રહો.

આજની સભાની દરેક રીતે સંપૂર્ણ ફતેહ ધમ્મી હાજરી ન આપી શકવા બદલ આપ સાહેબની ફરીથી ક્ષમા પાચું છું.

લી. સેવક,

હકમીચંદ દે. જસાણી.

(રાજકોટ પ્ર. પ્ર. સભાના મેમ્બર.)

નઝમ દરતહનિયતે ઇફતે તાહે કુતુબખાના બ
યાદગારે સ્વર્ગખાસી સ્વામો લવજી સાહેબ.

કયો ન હો ચેહ પુસ્તકાલય રૂ કશે બાગોમહાર,
સ્વર્ગખાસી સ્વામી લવજી કી હય અઅયા યાદગાર
વા હુવે બામે માકાને ઇમો ફન મિસ્તેકિતામ,
થેને પોશીદા ખઝાને હો ગએ વેહ આશગાર
હાયમે વિદ્યમસ મહાદુર કે દુનાહય ઇફતેતાહ,
ચેહ કુતુબખાના બી હય આલમમે કયસા બખ્તયાર-
અયસે હજરલસે કાયેહ જનસા ન હો સરદાર કયો,
સદ ઇસ જલસેકે હયે સરદારસિંહ આવીવકાર-
વાલીયે ઉજગૈન સેદર જૈન જન ખુશ હયસિના,
ચેનકે હયે રસ્કેચી પેશે નઝર નકશોનિગાર.
કીજીનેઇમોફનકી રફ ઉનકી શાનમે,
મુહ સે બલકાઝે સના નિકલે ન કયો બે ઇખ્તયાર-
ઝિન્દગી બે ઇમોફન બેનુગ હય મુ, દહર, મેં,
જયમે બે શમ્સોઝમર તારીક હો લયવો ન હાર-
ચેહ દુઆમાગે મુસનમા ઓર દિન્દુ મિયેકસમ,
હરમગર ઇમોફનકા શોક દે પરનરદિગાર.
કસ્તીયે ઉમરે રવાકેના ખુદા હયે ઇમોફન,
મદરે હસ્તીસે બઆસાની ચેહ પહોચાતે હયે પાર.
સર મહાબતખાં રહે શાદ મોહમદબાઇ ખુશ,
જીનકે અદદે ઇમપરવગમે હયચેહ ઇમીમદા-
નઝમ કામિલે ઇસ દુઆ પગ ખતમકર સમ ખુશ રહે,
બાનીયાને બઝમો હુઝારો વઝીર શહર પાર.
(અઝ કમતરીન કામિલે બુનાગદો.)

જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની દીક્ષાતીથિ
 ઉજવવાનો મેક્ષાવડો હીઝ હાઇનેસ મહારાજ
 સાહેબ શ્રી લખધીરજી બહાદુર,
 કે. સી. એસ. આઇ. ના પ્રમુખપણા
 નીચે થયેલ તેનો અહેવાલ.

મેરખી વીર સંવત ૨૪૫૮ ના જેઠ વદી બીજના રોજ
 તા. ૧-૬-૩૧ સવારના આઠથી નવ વાગ્યે મેક્ષાવડાનો કાર્યક્રમ
 જન સંઘ તરફથી અગાઉથી બહાર પાડવામાં આવેલ હતો.
 મેક્ષાવડામાં મેરખી નરેશ હીઝ હાઇનેસ મહારાજ સાહેબ
 શ્રી લખધીરજી બહાદુર કે. સી. એસ. આઇ. પોતાના અમલદાર
 મંડળ સહિત પધારવાથી દેખાવ ધણો આકર્ષક અને લબ્ધ બન્યો
 હતો. જેન ઉપાશ્રયનો હોલ શ્રોતાઓથી ચીકાર ભરાઈ ગયો હતો.
 મહારાજ ઠંડોર સાહેબની હાજરી, મેરખી જેવો દીપતો સંઘ
 અને મેરખીનો ઉપાશ્રય પછી શું ખામી રહે? કાર્યક્રમમાં પ્રથમ
 મહારાજ સાહેબનું સ્વાગતનું ગીત કન્યાઓ તરફથી ગાવામાં
 આવ્યું પછી મેક્ષાવડાનો હેતુ જાહેર કરવામાં આવ્યો. જેના પછી

હીઝ હાઇનેસ મહારાજ સાહેબ શ્રી લખપીરજી
સાહેબ બહાદુર કે. સી. એસ. આફ. મોરબી.

નગર શેઠ વીક્રમચંદ્ર અમૃતલાલે મહારાજ દાકર સાહેબનો ઉપકાર માન્યો હતો અને કન્યાઓએ છેવટનું વિદાયગીરીનું ગીત મધુર સુરે ગાઇ બતાવ્યાબાદ છેવટ આચાર્યશ્રીના જય નાદ વચ્ચે એલાવડો વિસર્જન થયો હતો.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીના જીવનચરિત્રની સમાલોચના.

લવજી સ્વામી જૈન સ્થાનકવાસી લીબડી સંપ્રદાયના આચાર્યપદ ઉપર સંવત ૧૯૭૮ ના મહા શુદ્ધ ૧૫ શનિવારના રોજ આવ્યા છે તેમના જન્મ વૃતાન્ત અને તેમની આજ સુધીની કારકીર્દી તરફ નજર કરતાં તેઓશ્રી યાતે ભાવસાર છે. તેમનું વતન ગુજરાતમાં આવેલા વેજલકા ગામમાં છે. તેઓએ સગીર વયમાં વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થતાં લીબડી સંપ્રદાયના ગોવરધનજી સ્વામી પાસે સંવત ૧૯૨૪ ના જેઠ વદી ૨ ના રોજ વડવાણ સંસ્થાનના રામપુરા ગામમાં તે ગામની બહાર ભાલાગડીયા હતુમાનની જગ્યામાં સંસારનો ત્યાગ કરી સાધુપદ ધારણ કરેલ છે. તેમનો જન્મ ૧૯૧૨ ના શ્રાવણ શુદ્ધ ૧૧ ને શુધવારની રાત્રીના ૧૦ વાગે હતો તેમના પિતાનું નામ નરસિંહદાસ અને માતાનું નામ કેશરબાઈ હતું. તેમને આટલી નાની વયમાં સંસાર છોડી દીક્ષિત થવાનું ઉદ્ય આપ્યું તે ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે તેઓ કોઈ પૂર્વના સંસ્કારી પુરૂષ હોવાનું માનવા સમ્ભવ કારણ છે. તેમના વૈરાગ્યની કસોટીઓ પણ યથા સુકી હતી સાધનાના નાં ઠાકોર સાહેબ મહંમદ કેશરીસિંદજી અને વડવાણ રાજ્યના પોલીસ અધીકારીએ એમને અનેક રીતે તાવ્યા હતાં તોપણ તેમાં અડગ હોવાનું તેમના જીવન ચરિત્ર ઉપરથી જાણી શકાય છે. તેઓએ કીર્ગોસ્ત્રવમાં સંસાર છોડેલ હોવાથી પોતે બ્રહ્મ

બ્રહ્મચારી છે. તેમનો જ્ઞાનાભ્યાસ ઉંચા પ્રમાણમાં છે. અને ચારિત્રમાં ધણું નિર્મળ હોય તેમનાં ચારિત્ર માટે ત્યાગી અને અદ્વય જૈન-વર્ગમાં ધણું માન છે. સર્વ કાંઈ તેમના માટે પૂજ્યભાવ ધરાવે છે એમાં બે મત છેજ નહીં. તેમની પાસે ચાર શિષ્યોએ સંસાર છોડી સાધુપદ ધારણ કરેલ હતું. નિયમાનુસાર કચ્છ કાઢિયાવાડ અને ગુજરાતના છેડા સુધી પેદલ મુસાફરી કરેલ છે. તેમનો વિદ્યારંભ સદૃશ નીવડ્યો હોય એમ તેમના જીવનચરિત્રના પુસ્તક ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે. તેમણે સામાજિક અને ધાર્મિક જીવદયાને લગતાં ધણું સ્તુતિપાત્ર કાર્યો કર્યા છે. ધણું રાજવંશીઓને દારૂ માટી અને જીવહિંસા છોડાવી છે એટલુંજ નહીં પરંતુ કેટલાક રાજ્યસ્થાનોમાં જીવદયાને લગતા દરાવો પસાર કરાવી સરકયુલરો કઢાવેલ છે તેમાં જીનાગઢ, જામનગર, જેતપુર (કાઠીનું) વગેરે મુખ્ય છે.

તેમના માટે ધણું ઠેકાણું રાજ્યસ્થાનો તરફથી પોતપોતાના રાજ્યોમાં દરબારી ઉતારામાં ઉતરવા સગળ સરકયુલરો કાઢી ભારે દાખલો બેસાડ્યો છે. જેવાંકે ધ્રાંગધ્રા, વઢવાણ અને સાયલા ઉપરાંત અમુક હદમાં જીનાગઢ જસદણે પણ દાખલો બેસાડ્યો છે. ધણું રાજ્ય મહારાજાઓ તેમના સત્સંગનો લાભ લેતા હતા. તે ઉપરાંત સરકારી યુરોપીયન પોલીટીકલ ઓફીસરો મોટા પ્રમાણમાં સમાગમમાં આવેલ છે. નામદાર વાઘસરાય સાહેબના લેજરલેટીવ કાઉન્સીલના સેક્રેટરી, વાઘસરાયના પોલીટીકલ અન્ડર સેક્રેટરી અને એ. જી. જી. જેવા માણસો પણ મમતા ધરાવે છે. મહાવીર જયન્તિનો ઐત્ર શુદ્ધ ૧૩ નો દિવસ અગતા તરીકે પાળવા દરાવ પસાર કરાવવામાં આવેલ છે. જેમાં જામનગર, વઢવાણ, વઢવાણ કેમ્પ, જેતપુર, ધોરાજી, વાંઘાનેર વગેરે ૨૧૯ ગામમાં થયેલ તેમા ૧૪ ગામમાં ત્યાંના રાજકર્તાના હુકમથી અદારે વર્ણુમ તે દિવસે ખેતીવાડી વેપાર ધંધા રાજગાર ન કરવા દરાવો કરાવવા

આવેલ છે. જે દાખલો તેમના સમાજમાં તેમણે પહેલ તરીકે બે-સાડયો છે. તેમના જીવનચરિત્રની પાંચ આવૃત્તિઓ બહાર પડી ચુકી છે તેમાં છેલ્લી પાંચમી આવૃત્તિમાં કાઠિયાવાડના કશ્મિ, રાજપુત અને મુસલમાની રાજકર્તાઓએ ગ્રાહકો તરીકે ટીકા નક્કો લીધેલી જોવામાં આવે છે. જેમાં મોરબી, પૌરબંદર, લીંબડી, વાંકાનેર વડવાણ, સાયલા, ચુડા, વડીયા. અને થાણાદેવલી વગેરે રાજ્ય-સ્થાનોનો મોટો ક્ષેત્ર છે. તેમને આચાર્યપદ ઉપર આવ્યા તે વખતે રાજા મહારાજાઓ અને યુરોપીયન તેમજ દેશી અમલદારો તરફથી સંખ્યાબંધ મુખ્યારકબાદીના તારો અને કાગળો મળેલ છે.

આવું માન અત્યારસુધી જૈનાચાર્યને મળ્યું હોય એવું અમારા જાણવામાં નથી આવ્યું તેથી ખરેખર તેમના સમાજને હારે મગ-રરી ધરાવવા જેવું છે. એટલુંજ નહિ પરંતુ અમે પણ તેમના જેવા આચાર્ય મહાત્માને દેશની દોષત તરીકે સમજી તેમનાં માટે દીર્ઘ દુઃખ ઇચ્છીએ છીએ.

નોટ:—જુઓ પ્રજામિત્ર અને પારસી તા. ૧૨ જાન્યુઆરી ૧૯૨૫, મુંબઇ.

કરાવ.

નંબર ૪૭૦.

અમુક જનાવરો ઉપર ચતુર્ધાતકીપણ અટકાવવા બાબતનો સંવત ૧૯૪૫નો ધારો ૫ મો સંવત ૧૯૪૬ ના વસ્તુર અમલ પાન ૭૭-૮મે પ્રસિધ્ધ થયેલ છે તેની કલમ ૨ નીચે પ્રમાણે છે.

“૨. જે સપ્ત કોષ્ઠપણ જનાવરને ધાતકીપણથી અને જાણી જોઇને x x x હદ ઉપરાંત x x x હાર હરો અથવા x x હરાવશે તે સપ્ત રૂપિયા પચાસ સુધીના દંડની શિક્ષાને પાત્ર થશે

અને તે હંડ આપી ન શકે તો દોઢ મદિના મુઢીની બેમાંથી ગમે તે પ્રકારની કેદની સિદ્ધાને પાત્ર થશે.’

પરંતુ તેમાં હદ ઉપરાંતનો ભાર અને ગણુવો તે બાબત ચોક્કસ નિયમો કરવામાં આવેલ નથી તેથી તે નીચે પ્રમાણે કરવામાં આવે છે.

ગધેડું...	...	...	...	બે મણુ
ધોડો ...	...			ત્રણ મણુ
બળદ ...		...		ત્રણ મણુ
પાડો ...	...	...		ચાર મણુ
સાંઢીયો				પંદર મણુ
બે બળદોનું ગાડું	...	...	...	પચીસ મણુ
ચોકીયું ગાડું ...				ચાલીસ મણુ
એક બળદનો ટંગો	...			દશ મણુ બોળે અ ગર ત્રણ માણુસ
એક ટડુનો ટંગો	...	...	...	ત્રણ માણુસ
બે ટડુની બેડીની ગાડી...	...	...	...	૭ માણુસ

આ હદ ઉપરાંત જે કોઈ સખ્સ ભાર ભરશે, તેને હદ ઉપરાંતનો ભાર ગણુવામાં આવશે.

જુનાગઢ,
તા. ૧૧ ઓક્ટોબર }
સને ૧૯૨૩.

Vira Wala,

મુખ્ય દિવાન, જુનાગઢ રેલેટ.

દસ્તુરત અમલ સરકાર જુનાગઢ પુસ્તક ૫૭ મું અંક ૩ ને સંવત ૧૯૮૦ના કાર્તિક શુદ્ધ ૩ રવિવાર પાનું ૪૮.

નોટ:—જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીના સદુપદેશથી આ હરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો છે.

ફરમાન મુજબ આપનો આભાર માનું છું. અને એ તારીખ વ્ય-
તીત થઇ ગઇ છે. તેઓ સાહેબ ધારે છે કે મેલાવડો ઘણીજ સારી
રીતે ઉજવાયો હશે અને ભવિષ્યમાં પણ હંમેશા એ પ્રમાણે
ઉજવાયા કરે એવું ચાહે છે.

Bhogilal J. Modi.

હજુર પર્સનલ આસીસ્ટન્ટ,
ધર્મપુર સ્ટેટ.

રાગ-ભૈરવી ગઝલ.

ધન્ય ધન્ય શ્રી લવણ સ્વામી સાધુ પદ શોભાવિયું,
મેળવ્યું આચાર્યપદ તે શ્રેષ્ઠ પદ દીપાવિયું, ધન્ય. ૧
સંસાર ત્યાગી સગીર વયમાં, વૈરાગ્ય પંથે વિચરતા,
બાહ્ય બ્રહ્મચારી રહ્યા, બહુ થઇ કસોટી તે છતાં ધન્ય. ૨
ચારિત્ર નિર્મળ જેહનું છે, પૂજ્ય-ભાવ ધરે સહુ,
જ્ઞાનાબ્યાસ વડે સૌ જનો, માન ધરાવે છે બહુ; ધન્ય. ૩
માંસ મદીરા શુદ્ધિંસા, અનેકને તગ્મવીયાં,
રાજવંશીઓને પણ સુખોષ કરી છોડાવીયાં; ધન્ય. ૪
(વળી) રાજ્ય મહારાજ્ય પણા, સત્સંગ જોનો રાખતા,
ધન્ય છે અવતાર એ, આદર્શ ગુરુ છે છતાં; ધન્ય. ૫
મહારાજ શ્રી આ જેઠમલજી, શિષ્ય છે એ ગુરુ તણા,
ધન્ય-ભાગ્ય એવા ગુરુ મળ્યા, દીક્ષા સફળ છે નહીં મળ્યા, ધન્ય. ૬
દીક્ષા તીર્થી ગુરુ દેવની જે, જ્યેષ્ઠ વદી દ્વિતિયાજ છે,
આજે અહિં તે મારખોમાં આનંદ ઉજવાય છે; ધન્ય. ૭
ઉપદેશ સદ્ગુરુનો સદા, સૌ આચરણમાં મૂકશે,
વિનંતિ પ્રેમ કુખેરની, નિજ ધર્મ ના કદિ ગૂંકશે; ધન્ય. ૮

હીઝ હાઈનેસ મહારાજા રાજ સાહેબ શ્રી
અમરસિંહજી બહાદુર કે. સી. આઇ. ડી. વાંકાનેર.

હીઝ હાઉસે મહારાજ ગજ સાહેબ શ્રી
અમરસિંહજી બહાદુર કે. સી. આર્. જ. વાંકાનેર.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની જયન્તિ હોઝ
હાઈનેસ મહારાજ રાજ સાહેબશ્રી અમરસિંહજી
બહાદુર કે. સી. આઈ. ઇ; ના પ્રમુખપણા
નીચે ઉજવવાના મેલાવડાનો અહેવાલ.

વાંકાનેર-સંવત ૧૯૮૭ના અષાઢ શુદ્ધ ૧૧ તા. ૨૫-૬-૧૯૩૧
ના રોજ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની ૭૬મી જયન્તિ ઉ-
જવવાનો લવ્ય મેલાવડો વાંકાનેરના મહારાજ રાજ સાહેબ શ્રી
અમરસિંહજી બહાદુર કે. સી. આઈ. ઇ.ના પ્રમુખપણા નીચે ભોજ-
નશાળાના વિશાળ મકાનમાં સવારના આઠથી પોણાદશ સુધી કર-
વામાં આવ્યો હતો. આ વખતે રાજ્યના બધા અમલદારો, હિન્દુ
મુસલમાન અદારેવર્ણુની હાજરી અગાઉથી જૈન સંઘ તરફથી
આમંત્રણ પત્રીકાઓ કાઢવામાં આવી હતી. મહારાજ રાજસાહેબ
પોતાના પાટવી કુમાર શ્રી પ્રતાપસિંહજી સાહેબ સહીત બરાબર
આઠ વાગ્યે પધારતાં, કન્યાઓ તરફથી આવકારનું ગીત ગાવામાં
આવ્યું હતું. સભાના કાર્યક્રમ પ્રમાણે રા. ખડેરીઆ મોહનલાલ
ભાઈએ પ્રથમ બહાર ગામથી આવેલ જયન્તિની ક્ષેત્ર મંજનારા
તારો અને પત્ની વાંચી બતાવ્યા હતા; જેમાં લોંબડીના નામદાર
હંકારસાહેબ, વઢવાણ જૈનસંઘ ચોટીલા જૈનસંઘ, ધાંધલપુર
જૈનસંઘ વગેરેના તારો અને ધર્મપુર, ભારખી, વઢવાણ, સાયલા,
વળા, થાણાદેવળી અને જેતપુર વગેરેના નામદાર રાજકર્તાઓનાં
લગલગ ૬૦ કાગળો વાંચી બતાવ્યા બાદ ટંકરાના તત્તની સ્વામી
દયાનંદ સરસ્વતીના ભાણેજ કવિ પોપટલાલ કન્યાણજી ખાસ
મેળાવડામાં હાજરી આપવા આવી પહોંચતાં તેમના તરફથી આચા-
ર્યશ્રીની સ્તુતિનું ગાયન માલ-કોપમાં ગાવામાં આવ્યું હતું.

તે પછી આચાર્યશ્રીના શિષ્ય વક્તા મહારાજશ્રી જેઠમલાલ સ્વામીએ સ્વામીજીના જીવન રહસ્યને સ્પર્શતું લગભગ એક કલાક સુધી સુંદર વ્યાખ્યાન આપેલ હતું; અને રા. ખટ્ટરીઆએ આચાર્યશ્રીના જીવનની સમાલોચના કરતાં અથથી તે ઇતિ મુધી તેઓએ પોતાની હયાતી દરમ્યાન જે જે સામાજિક અને ધાર્મિક વગેરે ક્ષેત્ર કાર્યોનો રીપોર્ટ વાંચી બતાવ્યો હતો. આ વખતે મોરબીના નામદાર મહારાજ સાહેબ લખધીરજી બહાદુર તરફથી રૂ. ૫૦ મેલાવડાના પ્રસંગે યોગ્ય સ્થાને વાપરવા માટે આવ્યા હતા; જેમાંથી ઇનામ વગેરે આપવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રમાણે સભાનું કામકાજ ઘણીજ શાંતિ અને આનંદલયુ પૂર્ણ થતાં, જનસંઘ તરફથી રા. ખટ્ટરીઆ મોહનલાલ માણેકચંદ મહારાજા રાજ સાહેબનો આભાર માન્યો હતો, અને છેવટે જનશાળાની કન્યાઓએ વિદાયગીરીનું ગીત ગાઇ બતાવ્યું હતું. જે પછી આચાર્યશ્રીની સ્તુતિના ગાન વચ્ચે મેલાવડો વિસર્જન થયો હતો, અને મહારાજા રાજ સાહેબે પોતાનો સંતોષ બહાર કર્યો હતો. હિંદુ મુસલમાને મોટી સંખ્યામાં દાજરી આપી હતી.

આચાર્યશ્રીએ જીવહિંસા બંધ કરાવી
તે વગેરે પરમાર્થિક કાર્યોનું
ખઠેરીયાએ વાંચી બતાવેલ
સરવૈયું.

- ૧ જેતપુર-હાદિરાજમાં નામદાર દરબારશ્રીઓને જીવહિંસા શિકાર નહિ કરવા કરાવેલ પ્રતિજ્ઞા અને તે ખુશાલીમાં જેતપુર જૈન સંઘે ચાંદીના કારકેટમાં આપેલ માનપત્ર.

જીઓ માનપત્રની નકલ.

જેતપુર. તા. ૬-૧૧-૧૯૧૧.

- ૨ ચુડા-તાબે જેતપુરના નામદાર દરબારશ્રીને જીવહિંસા બંધ કરાવવા ઉપરાંત પૂર્વપક્ષ પર્વના આઠ દિવસ ધાંચી લોકોએ ઘણી ન ફેરવવા રાજ્યે કાઢેલ સરકયુલર જેની ખુશાલીમાં ચુડાના મહાજને આપેલ માનપત્ર.

જીઓ માનપત્રની નકલ.

ચુડા-તા. ૨૧ જાન્યુઆરી ૧૯૧૩.

- ૩ ખીલખા-કાંચડનાળા તાલુકામાં અગિયારસ અને અમાસ કાયમ પાળવા કરાવેલ ઠરાવ.

જીઓ કૃમારશ્રી વજીલા સાહેબનો સરકયુલર.

ખીલખા, તા. ૧૬-૨-૧૩.

૪ જામનગર-મહાવીર જયંતિના દિવસે દરીયાકીનારે માછલાની જાળ બંધ રાખવા કરાવેલ ઠરાવ મુજબ અद्यापि પર્યંત મજકુર હિંસા બંધ રહે છે.

જુઓ જામનગર પાંજરાપોણનું દફતર.

૫ જુનાગઢ-રાજ્યમાં મુંગા પ્રાણિઓ ઉપર ગુજરતું ધાતકીપણું અટકાવવાનો કરાવેલ સરકયુક્ત.

જુઓ જુનાગઢ સોરઠ સરકાર દરતુર અમલ પુસ્તક ૫૭ મું અંક ૩ જે સંવત ૧૯૮૦ ના કાર્તિક શુદ્ધ ૩ રવીવાર પાનું ૪૮.

૬ જામનગરમાં-મુંગા પ્રાણિઓ ઉપર ગુજરતું ધાતકીપણું અટકાવવા કરાવેલ બંદોબસ્ત.

જુઓ જામનગર પોલીસ કમીશનરનો પત્ર.

તા. ૨૬-૨-૨૩.

૭ જુનાગઢ સ્ટેટના મહાલ નવાગઢમાં દિવાન સાહેબ અમીર શેખ મહમ્મદભાઈ સી. આઇ. ઇ. ને કહિ ગૌ વધ બંધ કરાવ્યો જેથી મજકુર પુરાણીમાં સાયલાના નામદાર ઠંઠોર સાહેબ મદારસિંહજીએ અને વડવાણ મહાજને આપેલ મુબારકબાદીના તારની નકલો.

સાયલા હજુર ઓશીસ, તા. ૨૫-૫-૧૯૨૫.

વડવાણ મહાજને કરેલ તાર તા. ૧૯-૮-૨૫.

૮ જેતપુર-કાદિરાજ જાહેર રસ્તા ઉપર બોકડા કપાતા તેમજ મચ્છી વગેરે પરમાટી ખુલ્લી રીતે વેચાતી તે બંધ કરાવી.

જુઓ જેતપુર તાલુકા કોર્ટનો સરકયુલર. જાહેર ખચર જ. નાં.
૧૫૬૧ તા. ૧૫-૨-૨૫.

૯ વઢવાણ શહેર-ફોરા ઉપર પાડો નહિ મારવા સ્ટેટની
બંધીને કાયમ રખાવી.

જુઓ મુબઇ જીવ દયા મંડલીનો પત્ર વગેરે.

૧૦ સાયલામાં દુષ્કાણ પિડિત પ્રાણીઓને રાહત આપવા ધાસ
ચારા માટે નામદાર ઠાકોર સાહેબને ઉપદેશ કરી કરાવેલ ફાળો
રૂપિયા ૪૦૦૦ ચાર હજારનો પૈકી અરધો રાખ્યો અને અરધો
પ્રજનો.

જુઓ કાડિયાવાડ ટાઇમ્સ સુધવાર માર્ચ ૧૯૧૯.

૧૧ મુલીમાં સાયલાની માફક દુષ્કાળ પિડિત પ્રાણીઓને માટે
નામદાર ઠાકોર સાહેબની આગેવાની નીચે કરાવેલ ફાળો
રૂપિયા ૪૦૦૦ ચાર હજારનો જેમાં અરધા સ્ટેટ અને સાયલાતના
અને બાકીના પ્રજનો.

જુઓ મુલી મહાજનની આમંત્રણ પત્રિકા તા.

૨ ધાંધલપુર, રામપુરા અને ખાટડી વગેરે ગામોમાં દુષ્કાળ પિડિત
પ્રાણીઓ માટે ઉપર મુજબ સ્થાનિક અધિકારીઓ અને પ્રજને
ઉપદેશ કરતાં ઘણી સુંદર રાહત મળી હતી.

૩ આખા કાડિયાવાડમાં કાડિ-રાજપુત અને મુસ્લીમ બિરાદરો,
સાયલાતો, તાલુકદારોને ઉપદેશ કરી સેંકડો વ્યક્તિઓને દાર,
માડી અને જીવ હિંસા બંધ કરાવ્યાં છે.

જુઓ આચાર્યશ્રીના જીવન ચરિત્રની છઠી આવૃત્તિ.

૧૪ આખા કાઠિયાવાડમાં તદ્દન અધારમાં રહેલ મહાવીર જય-
તીને અંજવાલામાં લાવવા ગામે ગામ વિહાર કરી એક
દિવસમાં બધે ગામ ફરી જાહેર બોધ કરી રરપ—ગામમાં તે
દિવસે જાહેર અગતા તરીકે પાળવા એટલે કે વેપાર, ધંધા,
રોજગાર કાંઈ પણ ન કરવા મહાજનના ચોપડે દસ્તાવેજ
કરાવી મહાન દાખલો બેસાર્યો. જેમાં ૧૫ ગામમાં તો રાજના
હુકમથી હિન્દુ બુદ્ધમૂર્તિ કાઢીને તે દિવસે વેપાર, ખેતી
વાડી, જીન પ્રેસ વગેરે જાતના ધંધા રોજગાર નહિ કરતાં
બંધ રાખવા હુકમ કાઢી જાહેર તહેવાર તરીકે પાલવા કાયમી
કરાવે કરાવ્યા છે.

૧૫ આચાર્યશ્રીની પ્રતિષ્ઠા માટે નીચેના રાજ્યોમાં થએલ સરકયુક્તરો
વાંચકની જાણ માટે અહિં ટાંકી હું મારું વાંચન બંધ કરીશ.
જુનાગઢ, ધ્રાંગધ્રા, લોંબડી, વઢવાણ અને સાયલા વગેરે રા-
જ્યોમાં તેઓશ્રીને પોતપોતાના દરબારી ઉતારામાં ઉતરવા
આપવા સરકયુક્તરો કાઢવામાં આવેલ છે.

વિનતિ સેવક.

મોહનલાલ માણેકચંદ ખંઢેરીયા.

હીઝ હાઈનેસ મહારાણા રાજ સાહેબ બહાદુર
અને નામદાર યૂવરાજ સાહેબ !

આજ રાજ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજ સ્વામીની ૭૬
મી જયન્તિ ઉજવવાના મેલાવડામાં આપ નામદારોએ પોતાનો
કિર્મત વખતનો સોગ આપી અમને આભારી કર્યા છે. આપ

નામદારે પધારી અમારા આજના પવિત્ર મેલાવડાને શોભાળ્યો છે. આપ નામદાર મુળથીજ આચાર્ય તરફ માન ભરી નજરથી જોતા આવ્યા છો તે સર્વ કોઈના જાણવા બહાર નથી. આપ દયાળુ રાજકર્તા માટે અમને માન ઉત્પન્ન થાય છે. અમે ઇચ્છીએ છીએ કે આપ નામદાર આવા માંગનીક પ્રસંગમાં દરેક વખત પધારી પ્રસંગને વિભૂષિત બનાવશો એવી આશા સાથે જૈન સંઘ તરફથી હું આપ નામદારનો પુન ઉપકાર માનું છું. અને પરમાત્મા પ્રત્યે અરજ કરૂં છું. કે આપ ખુદાવિન્દ અને રાજ કુદ્યમ સર્વદા સુખી અને ખુશી રહો. અસ્તુ.

વાંકાનેર, તા ૨૫-૬-૩૧

વિનંતિ સેવક,

મોહનલાલ માણેકચંદ ખઢેરીયા.

આચાર્યશ્રીની જયન્તિના મેલાવડાની કૃત્તેહ
ઇચ્છનારા આવેલ તારો અને
પત્રોનું લીસ્ટ.

તારો.

No. 5

Date	Hour	Minute
25	9	50

Mount Abu.

ain Sangh Vankaner K.

Am with you all with my heart and soul

in Layji Swami's Samvatsari Ochhov. Please convey message to Jethmalji Swami.

Thakoresaheb, Limbdi.

		No. 13
Date	Hour	Minute.
24	12	45
Wadhwan City.		

Sthankvasi Sangh Vankaner K.

Wish all success puja Lavji Swami anniversary gathering.

Dosa Lalchand Sangh.

		No. 6
Date	Hour	Minute
25	10	55
Junagad.		

Khanderia Mohanlal,

Jain Sangh Vankaner K.

Inattendance unforeseen circumstances wish every success hearty congratulations.

Thakershi and Mansing.

No. 12

Date	Hour	Minute.
24	8	25

Chotila.

Jain Sangh Vankaner K.

Heartily wish success for Shreeman Lavji Swami birthday meeting.

Jain Sangh.

No. 8

Date	Hours
24	8

Dhandhalpur—Sayla.

Jain Sangh Vankaner K.

Hearty wishes success for Shreeman Lavji Swami's birthday meeting.

Jain Sangh Dhandhalpur.

પત્રો.

આરબી હુબ્બર આફ્રીસ, તા. ૧૬-૬-૩૧.

જૈનસંઘ હા. ખટ્ટરીયા મોહનલાલભાઈ
વાંકાનેર.

નામદાર ખુ. મહારામ સાહેબના ફરમાનથી આપને લખ-
તાનું કે હાલમાં ત્યાં જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની જયન્તિ

(જન્મ દિવસ) ઉજવવાના પ્રસંગ માટે રૂ. ૫૦ અંકે પચાસ આ સાથે મોકલવામાં આવેલ છે તેનો ઉપયોગ પૂજ્ય મહારાજ શ્રી જોગમલજી સ્વામીજી આગ્રા કરે તે પ્રમાણે કરશે. પરમ પૂજ્ય સ્વામીજીને દંડવત કહેશે. એઓને ખુશીમાં હોવા ચાહું છું.

ભાણુજી,
હજુર પ્રાઇવેટ સેક્રેટરી,
મોરબી રોડ.

શ્રી હજુર ઓફીસ, ધર્મપુર, જલ્દો સુરત.

તા. ૨૨-૬-૩૧,

શ્રી વાંકાનેર સ્થાનકવાસી જૈનસંઘ, વાંકાનેર.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની જયન્તિ ઉજવવાનો મેલાવડો તા. ૨૫-૬-૩૧ ના રોજ હોઇ તમેએ શ્રીમંત નેક નામદાર મહારાજ સાહેબની હજુરમાં આમંત્રણ કાર્ડ મોકલ્યું તે માટે આપનો ફરમાન મુજબ આભાર માનવામાં આવે છે અને જણાવવાને દીલગીર છું કે એ વખતે શ્રીમાન્ નેક નામદાર મહારાજ સાહેબને ખીજી જગેએ રોકાણ હોઇ આવવાનું બની શકે તેમ નથી,

Bhogilal J. Modi,
હજુર પર્સનલ આસિસ્ટન્ટ,
ધર્મપુર રોડ.

ધી હજુર ઓફીસ વડવાણ સ્ટેટ તા. ૨૦-૬-૩૧.
 પૂજ્ય સ્વામી શ્રી જોઠમલજી મહારાજ
 વાંકાનેર.

જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની જયંતિ ઉજવવાનો
 મેલાવડો તા. ૨૫-૬-૩૧ ના રોજ હોઈ તે પ્રસંગે નામદાર
 મહારાજ ઠાકોર સાહેબ બહાદુરને ત્યાંના જૈન સંઘે આમંત્રણ
 મોકલેલ જેના માટે તેઓ નામદાર ધણા ખુશી થયા છે. અને
 જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની જયંતિનો મેલાવડો ફતેહમંદ
 રીતે પસાર થાય તેમ તેઓ નામદાર ઇચ્છે છે.

સેવક

ભીમજી,

બી. એ. એલ એલ. બી.

(દિવાન સાહેબ, વડવાણ સ્ટેટ.)

સાયલા, તા. ૧૯-૬-૩૧.

શ્રી જૈનસંઘ.

વાંકાનેર.

લખવાને આનંદ થાય છે કે જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી
 જેવા જૈનજેનેતર વર્ગમાં પોતાની પ્રતિષ્ઠા ધરાવનાર મહાત્માની સંવત્
 ૧૯૮૭ ના અષાઢ શુદ્ધ ૧૧ની ૭૬ મી જયંતિ હોવાથી તેમના
 ઉત્સવના મેલાવડાની અંતઃકરણપૂર્વક ફતેહ ઇચ્છીએ છીએ.

મદારસિંહજી,

ઠાકોર સાહેબ, સ્વસ્થાન સાયલા.

પત્રોનું લીખ.

૫ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ	વળા.
૬ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ	
૭ નેક નામદાર દરબાર સાહેબ	થાણાદેવલી.
૮ નામદાર દરબાર શ્રી ચાંપરાજ વાળા સાહેબ	જેતપુર
૯ નામદાર દરબાર શ્રી એલલ વાળા સાહેબ	જેતપુર.
૧૦ નામદાર દરબાર સાહેબ	ગવરીદડ.
૧૧ નામદાર દરબાર સાહેબ	ગઢકા.
૧૨ નામદાર દરબાર સાહેબ	સાપુર.
૧૩ કુમાર શ્રી જોરાવરસિંહજી સાહેબ	જામનગર.
૧૪ રાણા શ્રી જાલમસિંહજી સાહેબ	વઢવાણ.
૧૫ કુમાર શ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વજુભા સાહેબ	
મેનેજર	દસાણ.
૧૬ દરબાર શ્રી રણજીતસિંહજી ગોહિય	ભીમગઢ.
૧૭ રાણા શ્રી દોલતસિંહજી	કંધારીયા.
૧૮ રાણા શ્રી વખતસિંહજી	
માજી થાણુદાર સાહેબ	લાલીઆદ.
૧૯ રાણા શ્રી ગુમાનસિંહજી	
સોલ્ટ એડીસર સાહેબ	ઝીંઝુવાડા.
૨૦ દરબાર શ્રી ખાચર સોજલાઇ	ચોરીલા.
૨૧ કુમાર શ્રી રાણીંગવાળા	ચીતળ.
૨૨ દરબાર શ્રી બાપી એદીલખાનજી સરદારમહમ્મદ- ખાનજી ભાયાન	બુનાગડ.
૨૩ અમીર ફ્રેન્ડીનમીવાં મકસુલમીવાં	બુનાગડ
૨૪ દરબાર શ્રી જાડેજી ગોપાલસિંહજી	ગણોદ.
૨૫ દરબાર શ્રી નાણા રણવીરસિંહજી	સિધાવદર.

- ૨૬ જડેજ સદાભાઈ તથા ભાભજભાઈ સાતુડ
- ૨૭ જડેજ બાધુભા ધ્રુવા મ્હાવકારી સાહેમ જામજોધપુ.
- ૨૮ કર્ન ન સરસિહજી જાહિન એ બી આઈ નેટી
- દ્યુટર એન્ડ ગાર્ડીયન નામતગ શાહજાદા સાહેમ જુનાગઢ.
- ૨૯ જડેજ હુરીસિહજી મમિનાજા.
- ૩૦ રાણા શ્રી જીતસિહજી મ્હાનકારી ચરાડના
- ૩૧ ખાચર શ્રી દાનભાઈ કાયડ આણુદ્યુર.
- ૩૨ રાણા શ્રી કાલુભા બન્નેસિહજી ડામર લાખડી.
- ૩૩ કુમાર શ્રી દીનારસિહજી વણા
- ૩૪ ગણાશ્રી હાનુભા મુનુભા પચકોરિ રાજદાગ સાહેમ
- કે-૭-આધાઈ
- ૩૫ ચુકાસમા જટુભા ખુમાનસિહજી મ્યુનીસીપાન એરીસર સાહેમ જેતપુર
- ૩૬ ના રા મક્કખાણા દેશનભાઈ અનભાઈ ઝોનરરી
- મેકેટરી માધિવાડ કા રાજપૂત સમાજ ભડના
- ૩૭ હિંમતસિહ બી રાણા મ્યુનીસીપાન સેકેટરી પાનણુપુર
- ૪૮ રાવનલાહુ મણિશ વર નાગરામ ત્રિવેદીબી, એ એન એન બી
- માજી દેતગદાર સાહેબ કાધિયાનાડ એજન્સી વડાણુ-ગહેર
- ૪૯ રા રા પ્રેમશંકર કુમેરજી બી એ એન એન બી,
- સરન્ધાયાધિસ સાહેમ મોરબી
- ૪૦ રા રા દુતારકાદાસ લાનજી સરેના મી એ
- એન એન બી જામદારખાનાના ઉપરી જામનગર
- ૪૧ રા રા અમૃતનાન ઉમે ચદ મેતા ન્યાયાધિસ સાહેમ ચુ.
- ૪૨ રા રા ડોસાભાઈ રોખાનજી મેતા માજી
- જુડીશીયલ કારભારી સાહેમ લગડી
- ૪૩ રા ગ મણિનાન હુકિમચં ઉપરી એમ એ
- એન એન બી એવોરિસ લાલકોર નખન નાગરો

૪૪ રા. રા. દુરમદમ્ભલાઇ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ સાહેબ પાલીતાણા.	
૪૫ રા. રા. વીક્રમચંદ અમૃતલાલ નગર શેઠ	મોરબી.
૪૬ જૈન સંઘાણી સંઘ	રાજકોટ.
૪૭ જૈન સંઘ	થાન.
૪૮ જૈન સંઘ	રામપુરા.
૪૯ જૈન સંઘ	ખેરવા.
૫૦ રા. ગ. દુર્લભજી ત્રિભુવન ઝવેરી	જયપુર.
૫૧ કોઠારી જીવજી કરશન	વડવાણ.
૫૨ ગોવિન્દજી આણંદજી નગરશેઠ	ભાડા.
૫૩ શાહ મોતીલાલ ખિમચંદ	ચોટીલા.
૫૪ પારેખ હરીલાલ ગુલાબચંદ	ચોટીલા.
૫૫ કામદાર ધનજી લીલાધર	ધાંધણપુર.
૫૬ હુરજીવનદાસ નાગરદાસ	રામપુરા.
૫૭ ગઢવી મુઠુ હુરસુર આર્ટિસ્ટ	જાંણકા.
૫૮ ઠક્કર છગન નાનજી	ભાડા.

ગાયન.

રાગ—આશાવરી.

સંત પુરુષનાં જીવન જગતને અતિ ઉપકારક દાન,
એમ જયન્તિ જગદ્ગિત કાળે ગુણવર્ધક ગુણગાન.

જગતમાં એજ અમીરસ પાન,

એજ છે સાચું જીવનગાન.

જગતને અતિ ઉપકારક દાન સંત એમ, ૧

વેળવકામાં નરસિંહ કુળે, કેસર કુખ અવતાર,
લવજી સ્વામી સંને ઉમાળ્યુ, કુળ તજી સંસાર.

ઇતે ધર્મ બોધના દાન,
 ગાઇ ગવરાવી વીરનાં ગાન,
 જગતને અતિ ઉપકારક દાન. સંત એમ ૨

કેડ જતોને બોધ દઇ તજવા જીવ હિંસા પાપ,
 મરિશ્રમ પ્રાણિ રક્ષણ કાળે, એજ જીવનનો જાપ,

ગાઇ ગવરાવી દયાના ગાન,
 બચાવ્યા કેડ પ્રાણિના પ્રાણ

જગતને અતિ ઉપકારક દાન. સંત એમ. ૩

શ્રી મહાવીરાય નમઃ

જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી સ્વર્ગાગ્રહણ
તીથિ ઉજવવાનો તૃતીય વાર્ષિક મેલાવડો

રા. રા. દલપતરામ ભગવાનજી શુક્લ

ભેરીસ્ટર-એટ-લો ના પ્રમુખપણા

નીચે થયેલ તેનો અહેવાલ.

રાજકોટ—વીઃ સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૮ ના કા
રતક શુદી મિજ ને વાર બુધ, તા. ૧૧-૧૧-૩૨ ના રાજ
રાજકોટના મુખ્યમંત્રી ભેરીસ્ટર ગ. રા. દલપતરામ ભગવાનજી
શુક્લના પ્રમુખપણા નીચે દસા શ્રીમાત્રી વર્ણિકની ભોજનશાળામાં
સવારના આદ્ય સાથે દસ મુખી કરવામાં આવ્યો દનો. અમા-
ઉથી જેન સંધ તરફથી આમંત્રણ દાર કાઢવામાં આવ્યા હતા.
ખરાબર આદ્ય બન્યો પ્રમુખ સાહેબ આવી પહોંચતાં સર્વેએ
ઉભા થઈ પ્રમુખનું સ્વાગત કર્યું હતું. પ્રમુખ સાહેબ અને શહેરના
પ્રતિનિધિ મદરસો, અમલદારો, વડોદરા, ભેરીસ્ટરો અને અન્ય
મદરસો જેનો જેનેતર પુરો અને સ્ત્રીઓ મળી બેઠવાર ઉપરાંત સુખા
જનોની ભવ્ય મેદની જામી હતી, જેમાંના રા. રાવજીદાદર મમુરેસ્ટર
ભેરીસ્ટર, લુનાગઢના માજી દિવાન રાવ સાહેબ ત્રિભુવનરાય
દુલેરાય રાણા, જી. એ. એલ એલ. જી. પાલણપુર, ગોંડલ અને મોર-
બીના માજી દિવાન ગ. રૂબેહાલસાલ વતરાનદસ પટ્ટારી, રાવ-
નંમેન્દના રીટાવડ ઉપુદી પોલીટીકલ એજન્ટ રા. હિરાલાલ
ગણેશભાઈ અંબરીના. જી. એ. એલ એલ. જી., રાજકોટ રોડના

પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ ખાન સાહેબ ફતેહમહમ્મદખાન, રેટના
 રેવન્યુ સેક્રેટરી રા. રામજી લીમજી અને રા. હમરી પારસી
 મદસ્ત તથા રામકૃષ્ણ આશ્રમના સ્થાપક સ્વામીજી ભવેશ્વરનાંદજી
 અને વડવાણુ રેટના વલિવટદાર ગોવિન્દસિંહજીભાઈ વગેરે
 મૂખ્ય હતા. સભાના કાર્યક્રમ પ્રમાણે પ્રમુખશ્રીની દરખાસ્ત
 મુકનાર રાજકોટના પ્રસિદ્ધ શહેરી રા. રા. કરશનજી મુલચંદના
 નખીરા રા. લાલશંકર નરસેરામ મહેતા બી. એ. એલ એલ બી.
 એડવોકેટ અને સોલીસીટર હતા. અનુમોદન રા. મોદી મુખલાલ
 છોટાલાલ વડીવ. બી. એ. એલ એલ. બી. નુ હતું. આચાર્યશ્રીની
 સ્તુતિ સંસ્કૃતમાં રા. રા. શાસ્ત્રીજી ગુલાબરાય કલ્યાણુરાય હાથી
 સ્વધર્મ ભાસ્કર, વિદ્યાવારિધિ તત્ત્વદર્શી, ભા. ધ. મ. મ. કાશિ
 અને ધર્માધિકારી રાજકોટ હિન્દુ સનાતન ધર્મ સભા અને શાસ્ત્રી
 રાજકુમાર દોલેજ. મિનિટ ૧૦ સુધી કરી હતી. ત્યાર પછી
 આચાર્યશ્રીનું ગાયન મણિમાર ચંડુલાલ અભેચંદ સંગીત ગિફ્ટ
 પોતાની કૃતિ ગાઈ બતાવી હતી. એ પછી મૂખ્ય વક્તાઓ પંકજી
 રા. રા. વકીવ મણીલાલ હાકેમચંદ ઉદાણી એમ, એ. એલ એલ
 બી. એડવોકેટ સ્વામીજીનું જીવન રહસ્ય એ વિષય ઉપર સુંદર
 અને સચોટ રીતે કહી બતાવ્યું હતું. જે પછી ગાયન—જીનાગઢના
 માર્ગ નવાબ સાહેબ રમુલખાનજીના પાસે ભજન ગાનાર રા.
 જૈર કેશવભક્ત કે જે સ્વામીજીના તન્મ પૂત્તભાવ ધરાવે છે
 અને ગઈ સાત જીનાગઢ બીજા વાર્ષિક મેલાવડા વખતે દાજર હતા
 તેમણે પોતાના જીવંદ અવાજથી ગાઈ બતાવ્યું હતું. ત્યાર પછી
 બીજા વક્તા રાજકોટ પ્રજાપ્રતિનિધિ સભાના પ્રમુખ રા. રા. વકીલ
 કાલિદાસ માતીચંદ પારખ બી. એ. એલ એલ. બી તેમણે "સ્વા-
 મીજીનું આચાર્યત્વ" એ વિષય ઉપર ઘણુંજ વિદ્વતાભર્યું સદૃશ
 ભાષણ કર્યું હતું. તે પછી કેશવભક્તના ગાયન પછી રા. ગ.
 પ્રમુખ સાહેબે શ્રીદ, વિદ્વાતભર્યું, અને મનનીય વ્યાખ્યાન આપ્યું

હતુ. અને મહાની કૃતેહ ઈન્દ્રાના મહાગામથી આવેન મુમારદ-
બાદીના તારે અને પત્રો વાંચી બતાવ્યા હતા જેમા વદવાણુ, જેત
પુર કાન્તિ, ચોગીયા અને ગમપુરાના તારે ઉપગત જૈન મધ
જનમનગર ધોરાજી, મોરબી અને કર્નલ સરદારસિંહજી ગોદિય
ઓ બી આઈ, ટ્યુટર એન્ડ ગાર્ડિયન નામના શાલકના મારેમ
જીનાગઢ ગ ગ મુલજીભાઈ મી એ એન એન મી વિાન
માટેમ વાંજને ગ રા માનસગ મગલજી મહેતા એકેરી
દુ ધી કાઉન્સીન જીનાગઢ સ્ટેટ, દન્મારથી બામી મુરતુજીમાનજી
ભાયાત જીનાગઢ બામણગઢ તાનુદાર, રા ગ દુર્લભજી ત્રિભુ
વન ઝવેરી જયપુર રા રા જગજીવન ત્રિકમજી કોદારી મી એ
એન એન મી તેજુરી ઓશીસર ગોંડલ ઉદ્દે ઓશીયા જોમી
રા રા ખાનખદાદુર નસરવાનજી બેજનજી હમરી મી એ
એન એન મી માજી ડાંધુગી પોલીગિકલ એન્ડ અને જસદણના
એડવાઇઝર નજેરના પત્રો વાની બતાવ્યા હતા તે પછી ગાયન—
શાન્તિલાલ ત્રિભુવનદાસ ભટે ગાયા બાદ પ્રમુખ સારેમને
ઉપકાં માનસાની દરખાસ્ત ગ. રા રતીલાલ અલેચદ મણિ-
યાર બી એ એન એવ બો ની વતી તેમના બન્ધુ મણિભાઈ તરફથી
મુકતામા આનતા રા ગ ચુનીલાલ નાગજી બહેરા નાગે
જૈન અધ્યાનકાસી સઘતા સેકેરીએ અનુમોદન આપ્યુ હતુ એ પછી
નાગેશ રાજ્યના હસોદી કવિરાજ કાલુદાન જેભાભાઈએ આ
આર્યશ્રીની કવિતા શુભાનુવાની પોતાની બનાવેલી પ્રજલાપામા ગાઠ
બતાની હતિ છેનટ જૈન કનાઓ તરફથી વિદાયગીરીનુ ગિત ગાઠ
બતાવ્યુ હતુ આ વખતે મેર કેશવભક્તને રાજકોટ જૈન મ મધ
તરફથી આચાર્યશ્રીની યાદગીરી માટે એક આંદ (મેડલ) પ્રમુખ
સારેમના હાથથી આપવામા આવ્યો હતો અને જૈન વૌનાનીયરો
દ જે મહોગી સખ્યામા સભાની શાન્તિ જળનવા આંદીના બી ના
વાળા પોના પટા ધારણ કરી ઉભા હતા તેમને પણ એક મહારાજ

તરફથી ભેટની છુટકા પ્રમુખે વહેંચી આપી હતિ, છેવટ આચાર્યશ્રીના યજ્ઞોગાન વચે મેલાવડો સહર્ષ વિસર્જન થયો હતો.

પૂજ્ય સ્વામીજી, ભાઈઓ અને બહેનો,

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની સ્વર્ગારોહણની તીથિ ઉજવવાનો આજનો મેળાવડો શ્રી જૈન સંઘાણી સંઘ તરફથી બોલાવવામાં આવ્યો છે અને તેના પ્રમુખ તરીકે રાજકોટના જાણીતા આરિસ્ટર શ્રીયુત્ દલપતરામભાઈ શુક્લે કામ કરવા કષુલ ક્યું છે, તે પત્રિકામાં છે છતાં શિષ્ટાચાર મુજબ પ્રમુખની દરખાસ્ત મુકવાનું મને કહેવામાં આવ્યું છે અને તે મુકતાં મને ધણો આનંદ થાય છે. શ્રીયુત્ દલપતરામભાઈ કાકિયાવાડના જાણીતા આરિસ્ટર છે. કાકિયાવાડ હિતવર્ધક સભાના પિતા છે. પોતે વયોવૃધ્ધ છે. જ્ઞાનવૃદ્ધ છે અને આજનું પ્રમુખપદ લેવા કષુલ્યું છે તે ખતાવે છે કે તેઓશ્રીને જનતાની ખતતી સેવા કરવાના કોડ છે. આ જૈન મેળાવડાને આવા જૈનેતર પુરૂષની પ્રમુખ તરીકેની સેવાનો લાભ મળ્યો છે તે નાની વાત ન ગણાય. શ્રીયુત્ દલપતરામભાઈ આજની સભાનું પ્રમુખસ્થાન હવે એવી મારી દરખાસ્તને આપ સહર્ષ વધાવી લેશો.

લાલશંકર નરસેરામ મહેતા.

બી. એ. એસ એલ બી. સોલીસીટર
રાજકોટ.

શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીનું જીવન રહસ્ય.

લવજી સ્વામીનો જન્મ વેળળકા ગામમાં સં. ૧૯૧૨ ની સાલમાં નરસિદાસ નામના વેપારીને ત્યાં ભાવસાર જ્ઞાતીમાં થયો હતો. અયપણુથીજ મ્દારાજશ્રી ધણા શુદ્ધિશાળી, સદ્ગુણી અને

ચચાના તેમનું ૧૮૧૧ નાદ અને ભક્તિમય હતું અને પુર્વના સ-
 ૨૧૨ દોવાથી બચપણમાંથીજ કાંઈ મતપુરુષને દેખતા તો તુરત
 તેમના તરફ સપ્રેમ દોડી જતા અને તેમનો ઉપદેશ પ્રેમપુર્વક વણ
 કરતા

■ તેમને લીંગડી સપ્રાપના સ્થાનકનામી જૈન મહાત્મા
 શુવરાજી સ્વામીનો મત્સર થયો અને તેઓ ધળાતી ગામમાં
 પધાર્યા ત્યારે તેમના પોધનો લાગ શ્રી લવજી સ્વામીએ લીંગ
 અને તેમનું ક્રુદ્ધ સમ્મતી હોવાથી તેમના ક્રુદ્ધમાં વૈરાગ્યનાથીજ
 રોપાયા સ્વામીજીને વૈરાગ્ય થતા પોતાના ભવિષ્યના શુક સાથે
 એ ૧૧ ઉમેનાર તરીકે ક્રુદ્ધ લાગ્યા સાપના મુકામે પધારતા
 મર્દુમ ઠા ૧૨ સાહેબ કેસરીસિદ્ધજીનો મેળાપ થયો તેઓએ
 લવજી સ્વામીને બોનાની બાળ વયમાં દીક્ષા નહીં લેના સમજાવ્યા
 ત્યારે સ્વામીજીએ કહ્યું કે દુનીયા એ એક નાટકની રમમૂમિ છે,
 અને દુનીયા દુખથી ભરેલી છે અને તેમાં કાંઈ સાચું નથી વગેરેથી
 નામના ઠાકોર આદેશને ખાતરી થઈ કે સ્વામીજીને ખરેખરે વૈરાગ્ય
 પ્રાપ્ત થયેલ છે

વૈરાગ્યની ક્રમોદી.

સ્વામીજી વઢવાણ તાળાના ગામ ગમપુરામાં પધારતા દીક્ષા-
 મહોત્સવ કરના નક્કી થયું પરંતુ વઢવાણના પૌત્રીમ મુખિ-ટેન્ડન્ટ
 બચપણની દીલાથી નિરૂધ્ધ દોનાથી બધ કરના દુઃખ કર્યો અને
 સ્વામીજીને દરમારગદમાં બોનાની કસોતી કરી, પરંતુ સ્વામીજી
 કાંઈપણ રીતે દયાયા નહીં અને છેવટે ફોજદારે અનુમતિ આપી અને
 દીક્ષામહોત્સવનો વરધોડો પોતા તરફથી ચત્રવી સ ૧૮૨૪ ના
 જેઠ ૧૦ થીજના રોજ ૧૨ બાર વર્ષની ઉંમરે દીક્ષા ગ્રહણ કરી
 અને બાર વર્ષની નાની ઉંમરે બાળબ્રહ્મચારી થઈ મસારનો
 ત્યાગ કર્યો

સ્વામીજીનો શાસ્ત્રાભ્યાસ.

સ્વામીજીએ નાની ઉંમરથીજ શાસ્ત્રોનો ખરાબર અભ્યાસ કરવા માંડ્યો અને મનની એકાગ્રતાથી સુત્રો વાંચવા લાગ્યા. દુક વખતમાં સ્વામીજીએ દશવિકાલીક, ઉત્તરાખ્યન, નીરાવલીકા, અણ્ણતગેવવાય, અંતગા અને આવસ્યકાદિ પદ્ય બંધી ગ્રંથોના ૪૦૦૦ પ્રલોકો અને ખીજા દુગ્ધરો ગદ્ય બંધી પ્રલોકો કંઠાએ કર્યા અને વિશાળ જ્ઞાન સંપાદન કર્યું. જ્યાં જ્યાં ચાતુર્માસ જય ત્યાં વ્યાખ્યાન આપવા લાગ્યા. તેમના ઉપદેશની અસર પ્રથમ માણેકગંદભાઈ ઉપર થઈ અને તેઓ સંવત ૧૯૩૫માં અમદાવાદમાં દીક્ષા લઈ શિષ્ય થયા અને સં. ૧૯૪૦ માં દેવલોક પામ્યા. આ સમયે સ્વામીજીના શુરૂ ગોવર્ધનજી સ્વામી ખીમાર થયા અને ઘણાં ઉપચારો કર્યા છતાં, સ. ૧૯૪૬ ના અસાડ શુદ્ધ ૮ ના રોજ તેઓએ ક્ષણભંજુર દેહનો ત્યાગ કરી સ્વર્ગમાં પ્રયાણ કર્યું.

કાઠિયાવાડમાં વિહાર.

સંવત ૧૯૪૭ની સાલમાં સ્વામીજીએ કાઠિયાવાડમાં પ્રયાણ કર્યું. આરામનો ત્યાગ કરી “વસુધેવકુટુંબકર્મ” માની સમાજ સેવામાં પોતાની છાંટી ગુમરવા લાગ્યા. જેતપુરમાં સ્વામીજીની વાણીની અસર હરખચંદ કંઈમચંદ બાવીમીને થઈ અને મળ્ણુત પેરાગ્ય થતાં સં. ૧૯૪૭માં જેતપુરમાં તેઓએ દીક્ષા લીધી. અને તેમનું નામ હરખચંદ્રજી સ્વામી આપ્યું. તેમણે કેટલાક ચાતુર્માસ સ્વામીજી સાથે કરી લીંબડી મુકામે કાળધર્મને પામ્યા.

જેઠમલજી સ્વામીના શિષ્ય તરીકે સ્વીકાર.

ત્યાગ્યાદ સ્વામીજી મુળી તરફ આવતાં સાચવા તાખાના ગામ ખાટડીના રહીશ ક્ષત્રી (રાજપુત) જ્ઞાનિના જેઠીજીએ તેમની વાણીનો બોધ લાગતાં સં. ૧૯૫૮ ના મદા વદ ત્રિજના રોજ રામપુરામાં દીક્ષા

અંગીકાર કરી અને સ્વામીજીએ તેમને જોઈમલજી નામ આપ્યું
અને જોઓએ ગુરૂની પાસેથી સદ્બોધ મેળવી, ગુરૂની કીર્તિ વધારી.

મણિલાલ હાકેમન્યદ ઉદાણી,

અંમ. ઝો. અંલ અંલ. બી.

હાઈકોર્ટ વકીલ એન્ડ અડવોકેટ.

વકીલ કાલિદાસ મો. પારેખનુ ભાવણુ લખેલ નહિ હોવાથી અદિ
આપી શક્યા નથી.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું મનનીય ભાવણુ.

પૂજ્ય સ્વામીજી, બન્ધુઓ અને ખેડેનો !

મહારં ભાવણુ શરૂ કરવા રમ લઉં છું.

લવજી સ્વામિ એક વિદ્વાન સાધુ હતા. મારો પરિચય બહુ
નહી પણ મેં તેમની કીર્તિ ઘણે સ્થળેથી સાંભળી છે. તેમનો બોધ
અસરકારક હતો અને જૈન ધર્મનાં સિધ્ધાન્તોથી તેઓ સંપૂર્ણ વાકેફ
હતા. તેમના શિષ્ય જોઈમલજી સ્વામિ તેમનું અનુકરણ કરી
રહ્યા છે અને લાયક ગુરૂના તે લાયક શિષ્ય છે. અને ગુરૂ તરફનો
તેમનો પ્રેમ, સદ્ભાવ અને માન ધરાવે છે. તેઓ દર વરસે તેમની
સ્વર્ગારોહણ નિર્થી ઉજવી શિષ્ય ધર્મ બળવે છે.

મારે કહેવું જોઈએ કે હું સ્થાનકવાસીના કેટલાક સાધુઓને
મળ્યો છું. અને મને વાતના પ્રસંગે પણ સુભાગ્યે મળ્યા છે. તે
સાધુઓએ મારા મન પર તેમની વિદ્વતા અને ધર્મ સેવાની
સારી છાપ પાડી છે. લવજી સ્વામિ જેવા બીજા વધારે સાધુ હોય
તો તમારા મત પ્રકાશમાં વિશેષ આવે અને તે વિરૂધ્ધ જે કંઈ લોક
રહા હોય તે ખોટી પડે. આને માટે સાધુઓને ઉચ્ચ કેળવણીની
ર છે. તેઓનું શાસ્ત્રીય જ્ઞાન ઉંચા પ્રકારનું હોવું જોઈએ પોતાના

એકના ધર્મના સિધ્ધાંતનોજ ફક્ત અભ્યાસ નહીં કરતાં અન્ય મતોનો અને શાસ્ત્રોનો તેમજ અમારા હિંદુ ધર્મના યક દર્શન છે તેમાં સાંખ્ય અને વેદાંતનો ખાસ કરીને તેઓએ અભ્યાસ કરવો જોઈએ. હું સાંખ્યનો સમાવેશ એટલા માટે કરું છું કે તમારા ધર્મના ધણાં તત્ત્વો સાંખ્યને મળતાં છે. કેટલાક વિદ્વાનોનાં મત તો તે તત્ત્વો સાંખ્ય પરથી લેવામાં આવ્યાં હોય એમ લાગે છે. ગમે તેમ હોય પણ આપણા ધર્મ બોધક ફક્ત પવિત્રજ નહીં પણ કુશળ વિદ્વાન અને આપણા ધર્મ શાસ્ત્રોના અભ્યાસી હોવા જોઈએ.

પણ જોનો દીક્ષા દેવા બહુ આતુર હોય છે. તે વાસ્તવિક હશે પણ જોને દીક્ષા આપવામાં આવે તે પુરુષ કે સ્ત્રી દીક્ષા લીધા પછી ધર્મશુરૂ તરીકે તેનામાં જે વિદ્વતા હોવી જોઈએ, તે પ્રાપ્ત કરવાની તેનામાં શક્તિ છે કે નહીં તે પણ જોવું જોઈએ. આપને હું જણાવીશ કે જે વિદ્વતા શ્વેતાંબર જૈન સાધુઓમાં છે તે તમારા સાધુઓમાં (અમુક એ ત્રણ સિવાય) નથી તો તમો માહું નહીં લગાડો તમારો મત ગુજરાત અને કાઠિયાવાડમાં સંવત ૧૫૩૧ના અરસામાં પ્રવર્તન થયો એમ ઐતિહાસિક પ્રમાણ છે અને તેનું માન અમદાવાદના લોકશાસ્ત્રને આપવામાં આવે છે. તે પહેલાં પણ તે પંજાબમાં પ્રવર્તન હતો એમ મને કહેવામાં આવ્યું છે પણ તેનો ઐતિહાસિક દાખલો મારે હાથ લાગ્યો નથી. ગમે તેમ હોય પણ જેવા શ્વેતાંબર જૈનોમાં મહાન આચાર્યો થઈ ગયા છે તેવા તમારામાં હજી કેટલેક થયાનું મારા જણવામાં નથી મહાન વિદ્વદ્વર્ષ શ્રીમાન હેમાચાર્યનું નામ કાળે સાંભળ્યું નથી ? એવો ગુજરાતના એક અમૂલ્ય રત્ન છે. હિરવિજય સુરીનું નામ પણ તમોએ સાંભળ્યું હશે. તેઓ અકબર પાદશાહ પાસે થોડા વર્ષ રહ્યા હતા, અને તેમની સલામાં જુદા જુદા ધર્મો વિષે જે વિવાદ થતાં તેમાં જૈન ધર્મ વિષે એવી તો ઉત્તમ છાપ પાડી હતી કે અકબર પાદશાહ

તેમને એક કુમાર આપી શત્રુજય, સમેતશિખર, આણુ, ગિરનાર
 વગેરે યથો જૈનના છે એવો પગવાનો આપ્યો હતો. તેમનું જન્મ
 વ્રતાત રસમય સન્દૃત કવિતામાં લખાયેલું હતું પણ મુદ્રસિદ્ધ છે.
 આના વિદ્વાનો તમારી જૈન ધર્મની શાળામાં પણ નીવડે એને
 માટે તમારા સાધુઓ તથા તમોએ પુરતા પ્રયત્ન કરવા ફરીમધ્ય થતુ
 જોઈએ જો આમ થશે તોજ તમારા જીવનના વિગેરે ધર્મના તત્ત્વોનું
 જ્ઞાન મળેલા જાયામાં ફેલાવી શકરો. અને તમારા શ્રાવકોમાં
 પણ જે માંહ અજ્ઞાન રૂપી અવગાર હોય તે દૂર કરી શકશે
 તે જૈન ધર્મને જરામન સમજવામાં આવે તો તે હિંદુધ્યાનમાંના
 ધર્મોમાં એક મહાન ધર્મ છે જા તમે એના ઇતિહાસનું અધ્યયન
 કર્યો તો તે મોજ જણાઈ આવશે આ વિષય ઘણોજ ગંભીર છે
 અને તેનો થોડો ધણો અભ્યાસ મે કર્યો છે તે જો જૈનોની દ્રષ્ટિએ
 નહિ પણ ઐતિહાસિક દ્રષ્ટિએ અને તેમ કરતા મને જે કાંઈ
 જાણનામાં આવ્યું છે તે તમોને સક્ષેપમાં જણાવવા મન લઉં છું
 તમાગ પોતાના મત પ્રમાણે આ આરામાં જૈનના ચૈત્રીના તીર્થ કર
 થયા છે. ધર્મ ન્યાપનાર ઉપલદેવ, જે જૈનોમાં આદિશ્વર અથવા
 આદિનાથના નામથી ઓળખાય છે એ તમારા પહેલા તીર્થ કર થઈ
 ગયા અને જૈન ત્રયો ગિરનાર એમની કથા શ્રીમદ્ 'ભાગવત અને
 મહાભાગવતમાં પણ છે. તમાગ જાત્રીનામાં તીર્થ કર શ્રી નેમીનાથને માટે તો
 આપણા દાર્દયાનાકે તો ખાસ ગૌરવ ધરાવના જેવું છે તેઓ શ્રીકૃષ્ણના
 મમકાલીન અને સગા હતા અને આજો ગિરનાર એના નામને
 વધને પવિત્ર છે ગેવા વનમાં તેમને બોધી પ્રાપ્ત થઈ હતી અને
 તેમનું નિર્વાણ પણ ગિરનારની પાંચમી દુકં પગ થયું હતું.

પછીના તીર્થ કર શ્રી પાર્શ્વનાથને સુરેષીઅન વિદ્વાનો અને
 ખાસ કરીને જૈન ધર્મનો અભ્યાસી જર્મન વિદ્વાન જેકોબી
 જૈન ધર્મના પ્રથમ પ્રવર્તક તરીકે ગણે છે અને ચૈત્રીના તીર્થ કર

શ્રી મહાવીરસ્વામીએ એ ધર્મને હાલનું સ્વરૂપ આપ્યાનું તેઓ કહે છે તેઓ પાર્શ્વનાથનો કાળ છે સ પહેલાના નવમા સંક્રામા મુકે છે, ગમે તેમ હોય તો બુદ્ધ પટેના જૈન ધર્મના ટીબેટમાંથી જે પુરાણા પુસ્તકો દ્વાય લાગ્યા છે તે પરથી એટલું તો સિદ્ધ થયું છે કે શ્રી મહાવીર અને છુધ્ધ પટેના જૈન ધર્મના અનુયાયીઓ હિંદુધર્મના હતા ત્યારે તેઓ જૈન તરીકે નહીં પણ નિઝન્ય તરીકે ઓળખાતા હતા અને આ નિઝન્ય નામ અશોકના વખતમાં પણ જૈનોને આપનામાં આનંદ (૧) એમ અશોકના સાતમા મ્તલબને લેખ છે તે પરથી જણાય કે

ચોડા નર્મો પુર્વે યુગેપીયન વિદ્વાનો એમ માનતા હતા કે જૈન ધર્મ એ છુદ્ધ ધર્મનો એક ફાટો છે એમ માનનાનું કારણ એ હતું કે જન્મે મતના વણાખરા સિદ્ધાંતે મળતા હતા જેમ જીવ દયા જનમાં પ્રધાન પદ ભોગવે છે તેમ બોધ મતમાં પણ તેને મોહ પદ આપનામાં આ યુ (૨) અગર જો આ વિષય વિશે ખરેખરી રીતે એ મતમાં થોડો ધણો તફાવત કે બીજું જૈન ધર્મ તેમજ બોધ ધર્મ જન્મે બ્રાહ્મણોની ધર્મના વિષયમાં શિરજેરી તોડી પાળનારા ધર્મ કે કહેવાય છે કે બ્રાહ્મણોએ પોતાનું પ્રાધાન્યપણ એટલું તો જડમે સનાક મ્યું હતું કે બ્રાહ્મણ સિવાય કોઈને કંઈ વર્ણ ધર્માધિભાગી ગની શકે નહીં અને સ્વચ્છ નહીં નહીં પહેલી વિરોધતા બનાવનાનું અને અન્ય જ્ઞાતિઓને બ્રાહ્મણના બંધનમાંથી મુક્ત કરવાનું તેમજ ધર્મના વિષયમાં સ્ત્રી પુરુષને સમાન સ્થાન આપવાનું માન પાડવા જન ધર્મને આપણે જોઈએ મોદ્ધ ધર્મ પણ આ માન તોમાં જન ધર્મને મળતો છે પણ જૈન ધર્મ બોધ પહેલાનો છે અને આટલું તો હવે સિદ્ધ થયું છે કે શ્રી મહાવીર સ્વામિ અને છુધ્ધને કોઈ સબંધ નહોતો તેઓ ફક્ત સમકાલીન હતા અને જાનેના મતે એક બીજાથી અત્યંત દૂર ની મહાવીર - નિ

બુધના પહેલાં જન્મ્યા હતાં પણ જન્મેની પ્રતિઓનો કાળ લગભગ એકજ હતો. જન્મે રાજપુત્ર હતાં અને જન્મેનો ઓધ બહારથી સરખો હોવાથી યુરોપીયન વિદ્વાનોની ભુલ થઈ હતી.

મહાવીર સ્વામિ ઇ. સ. ની પૂર્વે પરબમાં નિર્વાણ પામ્યા એમ ઇતિહાસીકો માને છે. ત્યારપછી જૈન ધર્મ અખંડિત હિંદુ-સ્થાનમાં પ્રવર્ત્યો છે જો કે ઓધ ધર્મની પેઠે એક વખત લગભગ આખા હિંદુસ્થાનનો ધર્મ થવાનો તેને લાલ મળ્યો નથી. એમ કહેવાય છે કે ઇ.સ. ની પૂર્વે આશરે ૩૦૦ ના અરસામાં તમારા મુત્રો રચાયલા અને તે વખતે મતબેદને લીધે જૈનોમાં રવેતાંજ્વરી ને દિંગજ્વરી એવાં બે તડ ભુદાં પડ્યાં. ઇ. સ. ૫૦૦ ના અરસામાં એ મુત્રોનો શોધ થઈ નિર્ણય થયો પણ આમાં દિંગજ્વરીઓ ભલ્યા નહોતા એમ કહેવામાં આવે છે. ત્યાર પછી જૈન ધર્મના ઘણા પ્રજળ સાધુઓ થઈ ગયા અને કુમારપાળના વખતમાં અને થોડું ઘણું સિધરાજ જયસિંહના વખતમાં એનું કારણ તેની મા મીનળદેવી જૈન ધર્મ પાળતી. જૈન ધર્મ ગુજરાતમાં વિશેષ ફેલાયો અને રાજ ધર્મ થયો. કેટલાંક તે વખતનાં લખાણેલા જૈન પુરતકો અને ઇતિહાસો હજી ન્હાત છે અને ગુજરાતના ઇતિહાસ માટે આધાર રૂપ છે.

વળી પાછો સંવત ૧૫૦૦ના ઇ. સ. ૧૪૫૨ ના અરસામાં જૈનમાં બે ફાંટા થયા અને તમે સ્થાનકવાસી જૈનો લોકાગચ્છ તરીકે ઓળખાવા લાગ્યા. હું જાણું છું અને મારી પાસે બે કેસ એક લીંબડીમાં ને એક મુઝમાં આવી ગયા છે કે અજ્ઞાનતાને લીધે લોકાગચ્છ અને તપાગચ્છ વચ્ચે કેટલેક સ્થળે કળ્યા થાય છે. આમાં કોઈની કીર્તિ નથી અને હું આશા રાખું છું કે બધા જૈન ભાઈએ પછી તે દેરાસરવાળા હો કે સ્થાનકવાસી હો તમારા સિધાન્તો યાદ રાખી સલાહ સંપથી વર્તો અને લવજી સ્વામિના શિષ્ય જેવા આપણા મુશિહિત અને અનુભવી જેઠમલજી સ્વામી અને મીન આચાર્યો

ખરા બોધ આપી જૈનોને ખરા ધર્મની પ્રવૃત્તિમાં રસ લેતા બધા
આવકોને કરે. ઇત્યલમ્.

દલપતરામ ભગવાનજી શુક્લ.

બારીસ્ટર-એટ-લો, રાજકોટ.

તારો.

Wadhwan City. 10-11-31.

Jain Sanghani Sangh, Rajkot.

Wish all success meeting in honour of
Acharya Shree Lavji Swamiji's death anniversary.

Dosavara Jain Sangh.

Jetpur. 10-11-31.

Jain Sanghani Sangh, Rajkot.

Wish all success meeting in honour of
Acharya Shri Lavji Swami's death anniversary.

Jivraj Devchand & Sangh.

Chotila Jn. 10-11-31.

Jain Sanghani Sangh, Rajkot.

Wish all success meeting in honour of
Acharya Shri Lavji Swami's death anniversary.

Jain Sangh.

Rampura—Sayla. 10-11-31.

Jain Sanghani Sangh, Rajkot,

Wish all success meeting in honour of
Acharya Shri Lavji Swami's death anniversary.

Jain Sangh, Rampura.

જામનગર, પાંજરાપોળ.

તા. ૧૦-૧૧-૩૧. જામનગર

શ્રી રાજકેદાર જૈન સંઘાણી મંધ સમસ્ત,

રાજકેદાર.

જામનગરથી વિન તિ શાહ જે સંગ હરખચંદના પ્રણામ. આપના તરફથી જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો કારતક શુદ્ધ બિજ બુધવારે છે. તે પ્રસંગની કદાચીઓ મોકલી તે સોને મોકલી આપી છે અને બધા ખુશી થયા છીએ.

આ તીથિ નિમિત્તે જામનગરના બેડી બંદરે જે લાખો માણસો મારવામાં આવે છે, તેની જાળો કારતક શુદ્ધ બિજ બુધવારે બંધ રખાવશું. તેનો બંદોબસ્ત કરેલ છે તેથી લાખો જીવોને અલપદાન મળશે અને તે મુજબ દર સાલ પાળવામાં આવે તેવી નજવીજ કરી છે.

આ જીવદયાનું અતિ ઉત્તમ કામ થયું છે. ત્યાં બિરાજમાન મહા પુરુષ શ્રી ૭ જેઠમલજી સ્વામીને મારી વતી વંદણા કરી સુખ સાતા પુછશે.

આ સલાની ફોલ ધર્યું છું. હું જે ત્રણ દિવસમાં ત્યાં આવી જઈશ.
વિનંતિ.

શાહ જે સંગ હરખચંદના પ્રણામ.

આ. સેકેટરી, — જૈન સંઘ અને પાંજરાપોળ.

તાર ટપાલનું લીધ.

તારો.

૧ જૈન સંઘ	વઢવાણ શહેર
૨ જૈન સંઘ	જેતપુર કાઠીનું
૩ જૈન સંઘ	ચોટીલા
૪ જૈન સંઘ	રામપુરા

પત્રો.

૧ ફર્નલ ગોદિલ શ્રી સરદારસિંહજી, ઓ. ખી. આઈ. ટયુટર એન્ડ ગાર્ડીયન, નામદાર શાહજીવા સાહેબ	જુનાગઢ.
૨ રા. દિવાન સાહેબ	વાંકાનેર.
૩ રા. માનસંગ મંગળજી મહેતા, સેક્રેટરી ટુ ધી કાઉન્સિલ	જુનાગઢ રોડ.
૪ જૈન સંઘ	જામનગર.
૫ જૈન સંઘ	ધોરાજી.
૬ ફરખાર શ્રી બાપી મુસ્તુખખાનજી ભાયાત, જુનાગઢ	ખામશુગઢ.
૭ રા. રા. ફર્નલજી ત્રિભુવન ઝવેરી	જયપુર.
૮ રા. રા. વીકમચંદ અમૃતલાલ નગરશેઠ	મોરખી.
૯ રા. રા. જગજીવન ત્રિકમજી કોઠારી ખી. એ. એલ. એલ. ખી. તેજુરી એક્ઝીસર	ગાંધલ.

ॐ तत्सत्परमात्मने नमः॥

ॐ शंनोमित्रादि देवा भवन्तु ॥ ॐ भद्रं देवा प्राप्नुमः
सर्वकरणैः ॥ ॐ स्वस्ति नः सर्वे देवा दधतु ॐ शान्तिः ॥

ॐ श्री हरिं परमात्मानन्दमुपदेष्टारमीश्वरं व्यापकं
सर्वलोकानां कारणं तं नमाम्यहम् ॥

कारणं खादिजगतां तारणार्थमनागसां, वारणाननमात्मानमद्वयं
समुपास्महे ॥

अनिर्वाच्या विद्याद्वितीर्थं सचिच्चम्य प्रभवतो विवर्तायस्ये ते
वियदनिलतेजोववनयः ।

यतश्चामृदिश्वं चरमचरमुच्चावचमिदं, नमामस्तद्ब्रह्मपरिमित
सुखज्ञानममृतम् ॥

यदज्ञातं जीवे ब्रह्मविधजगद्विभ्रमधरं, वियद्यद्वद्वन्नैस्तल
मलिनतायोगिकलितम् ॥

यदुन्मुद्रज्ञान प्रततसुखसद्ब्रह्मपरमं नमास्यामः प्रत्यक् श्रुतिशत-
शिरोमिः प्रकटितम् ॥

निर्वाणार्थं विभासकाय गुरवे शान्ताय सन्त्यागिने नानावादि-
नगेन्द्रसंघपवये योगोन्द्र वंद्याय च ॥

मेहध्वान्तदिवाकराय भगवत्पादाभिधां विभ्रते सच्चित्सुख परमात्मने
नम इदं पूर्णाय बोधात्मने ॥

शास्त्रंवदति विज्ञातारमरेकेन विजानीयाद्यस्य विज्ञातं भवति
तस्यविज्ञातं यस्या विज्ञातं तस्य विज्ञात मिति तेन सून्यमेव

केवलं कथयति तेनपर्यायशब्दमात्रेणस्तु विरोधो न यथा
 कष्टहरणात् हरोवाहरि वा तयोरविरोध एकोदेव शिवो वा
 केशवो वेतिगदित आचार्याणां ज्ञानं सिद्धं सदैक्यं शिष्याणां
 तु बुद्धिभेदाद्भिन्नं भिन्नं मिति वितरति गुरुप्राज्ञे विद्या यथैव
 तथा जडे तत्रैव निर्दिष्टम् तद्वत्तदुक्तं यत्सदसतोन्तस्तत्त्वदर्शिभिर्दृष्टं
 इति समीचीनं मेव नास्ति कास्तिकदर्शनप्रकारेण केवलम्
 साधकानां बुद्धिपरिपाकतारतम्यं मतएवकथितं न बुद्धिभेद-
 जनयेदज्ञानां कर्मसंगिनां, जोषयेत्सर्वकर्माणि विद्वान्युक्तं समा-
 चारन्—सर्वेषां गुरुचरणानामेकएव सिद्धान्तो यद् सर्वथा
 सगोहेयं अतएव असगो नैव सज्ज्यतइति श्रुतम्. अनेनैतत्फलितं
 मनयोर्विरुद्धात्मासयोरधुपोभयोस्तालोनात्मकानुकुल्य शक्ति-
 युक्तमये यत्सर्वे सर्वप्रकाशकस्वरूपस्य वेदम्यनोचेत्कथं स्याद्विष्णु-
 स्वरूपादयः पूज्याचार्यं नारदं, गौतमं, ऋषभदेवादिभिर्मान्य ॥

तस्मादयदुक्तं हस्तिना ताडयमानोऽपि, नगच्छेज्जेनमदिरम्।
 तदपिभक्तिं द्रढयितुं, नर्हणार्थमुकुतं रागद्वेषयोर्विसर्गेन विना
 निर्वाणं वा मोक्षो न कदापि लभ्यते इति सर्वैर्निवेदितम्
 अन्यच्च मूर्तचामूर्तचं व्यवक्तं चाव्यक्तं चेतिद्विधाचराचरेदं
 जगद्भेदं निवारणे शस्त्रेण प्रतिपादितं, तेन अम्बरभविष्यत
 आकाशं, देशकालं चतुः परिच्छेदं शून्यं तत्तुशेषैर्वैष्णवे
 रेयसैर्वै स्वीकृतं तेन श्वेताम्बरत्वं पीताम्बरत्वं मणिभक्तिरूपाणि

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની સ્વર્ગારોહણ તીર્થિ
 ઉજવવા રા. રા. દલપતરામ ભગવાનજી ગુફલ ખારીસ્તર-
 એર-લો નાં પ્રમુખપણા નીચેનાં તૃતીયવાર્ષિક મેલા-
 વડાના કાર્યક્રમ વખતે કવિત દ્વારા બનાવી
 બોલનાર રાજકવિ લાંગા કાળુદાંત જેસાભાઈ
 દસોંદી, રાજકોટ રાજ્ય.

કવિત.

સાગર ત્યાં કે ધર્મ, કમ કા ઉગર સુ,
 તિર્થંકર રૂપ ભયો છોડા સજ જલકાં;
 આપ કે ઉદ્ધાર, કોટી જીવકે ઉદ્ધાર કર,
 મલકાં તજ કે મીલ્યો, જ્ય તિરમલ કાં,
 કહે કવિ કાળુદાંત, અંગમે અમાન રયો,
 પૂજ્ય રૂપ ભયો અહો, પામી પુણ્ય ફલકાં;
 લવજી મુસ્વામી નિજ, ધામીઓ અકામી સોય.
 શિષ્ય પદ મોંપ ગમે, સ્વામી જેઠમલ્લ કાં.

રચનાર,

દસોંદી લાંગા કાળુદાંત જેસાભાઈ
 રાજકવિ-રાજકોટ.

નેક નામદાર વડો સહિબ શ્રી હરિશ્ચંદ્રસિંહજી બહાદુર
સંસ્થાન—મુળી.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીની ૭૪ મી જયન્તિ
 નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબ બહાદુર હરિશ્ચંદ્રસિંહજીના
 પ્રમુખપણા નીચે ઉજવવાના મેલાવડાને।

અહેવાલ.

મુળી—વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૮ ના જૈન
 વદી ૧૪ ને વાર શનિવાર તા. ૨-૭-૩૨ ના રોજ મુળીના નેક
 નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રીહરીશ્ચંદ્રસિંહજી બહાદુરના પ્રમુખપણા
 નીચે જૈન સ્થાનકમાં સવારના સાડા આઠથી દસ સુધી જૈનાચાર્ય
 શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીની ૭૪ મી જયન્તિ ઉજવવાનો મેલાવડો
 કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ જૈન સંઘ તરફથી આમંત્રણ પત્રિકા
 ફેરવવામાં આવી હતી. બરાબર વખતસર નામદાર ઠાકોર સાહેબ
 પોતાના કચેરી મંડળ સહિત આવી પહોંચતાં અગાઉથી હાજર
 રહેલ સ્થાનિક જૈન, જૈનેત્તર અને ભાયાતો સર્વેએ ઉભા થઈ
 નામદાર ઠાકોર સાહેબને યોગ્ય માન આપ્યું હતું. અમલદારો પટ્ટી
 રા. ગ. કામદાર ગોવિન્દજીલાલ તથા ડેપુટી કારભારી ગ. મગન-
 લાલલાલ વગેરે હાજર હતા. આ વખતે બહારગામથી આવેલ
 મિત્રબાનો પેટ્ટી ખાટડીના રાણાશ્રી જીવાનસિંહજી, કુમાર શ્રી
 વાઘુલા, વેપારીઓમાં દોશી ખિમચંદ વીરચંદ, દોશી મોહનલાલ
 ધર્મસિ, દોશી ભુવર ધર્મસિ, મીસ્ત્રા દેવજી અને પોલીસ મુખી
 વગેરે હાજર હતા. શરૂઆતમાં યોગ્ય ગોઠવેલ ક્રમ મુજબ રા. વટીલ
 ત્રિકમલાલ સોમચંદ તરફથી ના. ઠાકોર સાહેબને સલામું પ્રમુખ
 સ્થાન લેવા દરખાસ્ત મુકવામાં આવતાં પરમાર રૂપાભાઈ માસ્તરે
 અનુમોદન આપ્યું હતું. જેમની દરખાસ્તને માન આપી ના. ઠાકોર

સારુએ પોતાનું પ્રમુખપદ સ્વિકારી પોતે બહાર ગામથી આવેલ
 મુઆરકબાદીના સદેશ વાંચી બતાવ્યા હતા અને પ્રમુખસ્થાનેથી
 પોતે શ્રીમુખે આચાર્યશ્રીની રૂપરેખનો સુંદર અને આકર્ષક ચિતાર.
 આપેલ હતો જેની નોંધ આગળ સવિસ્તાર આપવામાં આવેલ છે,
 સભાનું કામકાજ પૂર્ણ થતાં જૈન સંઘ તરફથી શાદ રાયચંદ
 અમુલખે ના. પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માન્યો હતો. આભાર ને
 અનુમોદન વિધિયુક્ત સભાનું કામકાજ ઘણીજ ગાંતિ અને ખુશાલી
 વચ્ચે પૂર્ણ થતાં બરાબર દગ બળ્યે આચાર્યશ્રીની જય ઇચ્છી
 મેલાવડો બરબાસ્ત થયો હતો.

નેકતામદાર ઠાકોર સાહેબ બહાદુરનું પ્રમુખસ્થાનેથી ભાષણ.

શ્રી લોંબડી સ્થાનકવાસી જૈન સમ્રાટના સદગત આચાર્ય શ્રી
 લવણ સ્વામીની ૭૪ મી જયન્તિ ના આ માંગણીક પ્રસંગે પ્રમુ-
 ખપદ મને અર્પવા માટે આપ સર્વ સદગૃહસ્થોનો હું ઉપકાર માનું
 છું. મહાન પુરુષોની જયન્તિ ઉજવવાનો રીવાજ અખીલ વિશ્વમાં
 એકસરખી રીતે પ્રચલીત છે. એમ હોવાનું કારણ શું ? મહાન
 પુરુષોની ઉજવણ કીર્તિને એથી આપ ચક્રાવવાનું કારણ તો નજ
 હોઈ શકે કારણ કે એતો સ્વયંપ્રકાશિત છે. એ મહાન પુરુષોની
 જયન્તિ આપણે એટલાજ માટે ઉજવીએ છીએ કે તેમનાં વિશુદ્ધ
 ચારિત્ર આપણને માર્ગદર્શક થઈ પડે અને એમનાં આર્ષા જીવ-
 નના પંથે આપણે નિર્વિઘ્ને પ્રયાણ કરી શકીએ. આજે જેમની
 જયન્તિ ઉજવવાને આપણે એકત્ર થયા છીએ તે મહાપુરુષનો
 જન્મ સંવત ૧૯૧૨ માં ભાવ પ્રદેશના વેજલકા ગામમાં

ચયો હતો. સં. ૧૯૨૪ માં એટલે બાર વર્ષની કુમળી વયે આ અખંડ બાળ બ્રહ્મચારીએ દીક્ષા ગ્રહણ કરી. તેઓશ્રીની બુદ્ધિ એટલી તીવ્ર અને સ્મરણશક્તિ એટલી દૃઢ હતી કે દીક્ષા લીધા પછી હુંકે મુક્તમાં ઘણાંખરા જૈન સૂત્રોનું તેમણે અધ્યયન કર્યું અને તેમાંના હુમરો સ્લોકો તેમણે કંઠજે કરી લીધા. મહારાજશ્રીનું જ્ઞાન એટલું ઉડું, ઉપદેશ એટલો સચોટ અને વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ એટલી અસરકારક હતી કે કચ્છ, કાઠિયાવાડ અને ગુજરાતનાં જે જે ગણરોમાં તેમણે ચાતુર્માસ કર્યા ત્યાં ત્યાં જૈન અને જૈનેતર દળરો શ્રોતાવર્ગો તેમની વાણીથી મંત્રમુગ્ધ થતા અને મુક્તકંઠે તેમની પ્રશંસા કરતા. સંવત ૧૯૩૫ માં સુરતના વતની શ્રી માણેકચંદ્રે તેમના પ્રથમ શિષ્ય બની, દીક્ષા ગ્રહણ કરી ત્યારબાદ સં. ૧૯૪૭ માં જેતપુરના વતની હરખચંદભાઈ તેમના બીજા શિષ્ય બન્યા અને તેમણે ચારિત્ર અંગીકાર કરી હર્ષચંદ્રજી નામ ધારણ કર્યું. પોતાના ગુરુવર્ષની વાદગીરી તાજી રાખવા માટે પ્રતિવર્ષ સતત પ્રવાસ સેવનાર અને આપણને જ્ઞાને અદ્વિતિ જેવી લાવનાર મહારાજ શ્રી જ્યેષ્ઠમલ્લજી સ્વામીએ સં. ૧૯૫૮ માં મહાપુરણ શ્રી લવજી સ્વામી પાસે રામપુરા મુકામે ભાવાગડીયા હનુમાનની જગ્યામાં ચારિત્ર ગ્રહણ કર્યું.

વિષયાંતર કરી આ સ્વજેષ્ઠમલ્લજી સ્વામી સંબંધે હું ખોલું તો મને ક્ષમા કરશે. “ પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા ” એ જૈન ધર્મનું પરમ સત્ર છે. એ સત્ર રાત્રિદિવસ ખ્યાનમાં રાખીને મુનિશ્રી જ્યેષ્ઠમલ્લજી સ્વામીએ એ દિશામાં કેટલો મહાભારત પ્રવાસ કર્યો છે તે આપણે સૌ બહુઈએ છીએ. કાઠિયાવાડના નાનાં મોટાં ૧૪ ગામોમાં તેમણે પુસ્તકાલયો સ્થાપ્યાં છે અને એ દ્વારા જ્ઞાનનું અમુલ્ય વ્યાણું અને સર્વોત્તમ કામ કર્યું છે. જીવદયા અને માંસાહાર ત્યાગની બાબતમાં તો તેમનો ફાળો એટલો મોટો છે કે અનેક માંસબક્ષી

શ્રી પુરુષોને ઉપદેશ આપી તેમણે માંસાદાર છોડાવ્યો છે અને અનેક ગામોમાં થતો પશુપાલન બંધ કરાવ્યો છે નૃજયવર્ત્તાઓ અને સત્તાધીશોનો સદવાસ મેનનાની મહાગજ શ્રીને નધારે પડતી ટેવ છે એની ટીકા કરનાર તેમના વિરોધીઓને પણ એટલું તો કશુંયે કરવું પડ્યું કે જ્ઞાનદાન અને દયાના ક્ષેત્રમાં મહારાજ શ્રી જ્યેષ્ઠમનુજીનો ફાગો અને વિશાળ છે અને ગજસત્તાના સદનાર વિના એ સાધન કશું બે અસંભવિત થઈ પડતું.

આપણે પાછા મળેલ વિષય ઉપર આવીએ મરત ૧૯૭૮ ના મહા મુદ્દ ૬૫ ના દિવસે લીમડી સપ્તદાયના ચતુર્વિધ સંધેસના નુમતે મહાપુરુષ શ્રી લલચંદ્ર ગવામીની પોતાના આચાર્ય નગર સ્થાપના કરી.

આચાર્યપ્રાપ્ત થયું તે વખતે મહાગજશ્રીની ઉંમર ૧૬ વર્ષની હતી આટલી ઘટનાઓ પછી મહારાજશ્રીએ એક વ્યક્તિ સ્થિતિવાસ કરાવેલા વિચાર સરખાવે ન કરતા, પણ આવીને સંકટો માંડવની મુસાફરી અને દુર્ગતિ અનુભવેને ઉપદેશ આપવાનો પોતાનો સાધુધર્મ યોગ્યિત મળ્યો મહાગજશ્રીએ પોતાનું હૃદય આટું માર્સ સ ૧૯૮૪ માં વડનાણુ ગહેરમાં ક્યુ અને ત્યાં સ ૧૯૮૫ ના કાર્નિક મુદ્દ ૨ ના રોજ દેહત્યાગ કર્યો.

નૃદ્યો, આચાર્ય ત્રા લલચંદ્ર ગવામીના જીવનચરિત્રની આછી રૂપરેખા આલેખનારો મે નિર્મળ પ્રનાસ કર્યો છે તેનો ખરો ચિતાર તો તેમના વિનિત શિષ્ય શ્રી જ્યેષ્ઠમણિજી ગવામીએ લખેલા તેમના જીવન ચરિત્ર ઉપરથીજ આવી શકે તે ધ્યાનપૂર્વક વાચનાથી અને તેમાંથી પોતપોતાની યોગ્યતા મુજબ સાર ગ્રહણ કરવાની હું આપ સૌને લનામણુ કરૂ છું.

મને પ્રમુખપદ આપના માટે એકનાર ફરીથી હું આપ મેં બંધુઓનો ઉપકાર માનુ છું

વતિસમ્.

આચાર્યશ્રીની ૭૪ મી જયન્તિના ઉજવવા
મેલાવડાંની ક્ષેત્ર ઇચ્છનારા આવેલ
તાર ટપાલનું લીસ્ટ.

તાર.

૧. દરબારશ્રી બાબી સુરજમખાનજી, ભાયાન,
જુનાગઢ-આમલ્યગઢ.

પત્રો.

૧. કુમાર શ્રી વલ્લભ સાહેબ, મેનેજર દસાડા.
૨. રા. રા. શાન્તિલાલ ચુનીલાલ ઓફ બી. એ. એલ એલ બી.
બેરીસ્ટર-એટ-લો. સમજાડજ વેસ્ટર્ન ઈન્ડિયા
સ્ટેટસ રાજકોટ.
૩. રા. રા. વસંતરાય વી. બહોરા. બી. એ. ડેપુટી
પોલીસ ઓફિસર ઈસ્ટર્ન કાલિયાવાડ એજન્સી
વડવાણકેમ્પ
૪. રા. રા. વસંતરાય લક્ષ્મીશંકર બક્ષી એમ.બી.બી.એસ,
આ. સર્જન ઈસ્ટર્ન કાલિયાવાડ એજન્સી
વડવાણ સીવીલ સ્ટેશન ડીરપેન્સરી.
૫. રા. રા. કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ, એમ. એ.
હોડ માસ્ટર દાજરાજ હાઇસ્કુલ. વડવાણ શહેર.
૬. રા. રા. મોરી દાનસંગજી વાઘજી પોલીસ
મુખી-ડે-ડે. વડવાણ શહેર.
૭. રા. રા. છોટાલાલભાઈ ફોજદાર સાહેબ, વડવાણ શહેર.
૮. રા. રા. જયન્તિલાલ નરભેશંકર બી. એ. ફર્સ્ટ
આ. માસ્ટર દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ શહેર.

૯. રા. રા. મણિલાલ નારણશી શાહ બી. એ.
એસ. ટી. સી. ફર્સ્ટ આ, માસ્તર હાઇસ્કૂલ વડવાણ કેમ્પ.
૧૦. રા. રા. પ્રેમચંદર ઢવારામ દ્વીવેદી બી,
એ. એલ એલ. બી. હાઇકોર્ટ વકીલ, વડવાણ કેમ્પ.
૧૧. ગ. રા. જોહાલાલ શંકરલાલ રાવલ. બી. એ,
એલ એલ બી. હાઇકોર્ટ વકીલ, વડવાણ કેમ્પ.
૧૨. રા. રા. હરીલાલ ખુશાલચંદ દાસી. બી, એ.
એલ એલ, બી. હાઇકોર્ટ વકીલ, વડવાણ કેમ્પ.
૧૩. રા. રા. અમૃતલાલ કાલિદાસ શાહ.
બી. એ. એલ એલ. બી. હાઇકોર્ટ વકીલ, વડવાણ કેમ્પ.
૧૪. જૈન સંઘ દા. રા. રા. જાદવજી મગનલાલ શેઠ.
બી. એ. એલ એલ. બી. હાઇકોર્ટ વકીલ, વડવાણ કેમ્પ.
૧૫. રાણાશ્રી પ્રભાતસિંહજી મુસાહેબ વુડ હોસ્ટેલ. વડવાણ કેમ્પ.
૧૬. જૈન સંઘ વસતડી
- ૧૭ જન સંઘ ખાટડી

તાર.

Bamangadh-Junagadh.

Date, 14-7-32.

Swami Jethmallji, Sayla,

Please accept my Congratulations for
Jayanti of Guruji.

Murtozakhan,

Bhayat Junagadh.

નેક નામદાર કાકેર સાહેબ શ્રી મદારસિંહજી બહાદુર.
સી આઇ. ઇ.

સંસ્થાન—સાયલા.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની ચતુર્થ
 સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવા નેકનામદાર ઠાકોર
 સાહેબ શ્રી મદારસિંહજી સી. આઈ. ઈ.
 બહાદુરના પ્રમુખપણા નીચેના મેલાવડાનો
 અહેવાલ.

માયલા —વીર સં. ૨૪૫૮ વિક્રમ સં. ૧૯૮૯ ના કારતક
 મુદી બીજને સોમવાર તા. ૩૧-૧૦-૩૨ ના રોજ સવારના ૮
 બજ્યે નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી મદારસિંહજી બહાદુરના
 પ્રમુખપણા નીચે મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની
 ચતુર્થ સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો રાજમહેલમાં ઠરવામાં
 આવ્યો હતો. અગ્રાધિયા જૈનો જૈનેતર હિન્દુ, મુસલમાન વગેરે
 પ્રજાજનોથી કચેરીનો હોલ આકાર ભરાઈ ગયો હતો. સ્ટેડના બધા
 ઓફીસરો, દિવાન સાહેબ રા. રા. નાગરદાસલાલ વગેરે તેમજ
 રાજમહુમ નામદાર કુમાર શ્રી કનકસિંહજી સાહેબ જિંદે નાનાલાલ,
 ના. કુમારશ્રી દીપસિંહજી સાહેબ, અને ભાયાતો પૈકી કુમારશ્રી
 કાવુલા ભાવુલા, ૩. ચંદ્રસિંહજી કમ્બાલસિંહજી વગેરે ઉપગત
 બહારગામથી મેલાવડામાં ભાગ લેવા આવી પહોંચેલ ગ્રહસ્થો પૈકી
 રાજકોટથી સંઘવી બ્રધર્સ ઝવેરી વનેચંદલાલ તથા જગજીવનદાસ,
 પરમાર ત્રેસલાળા બાવુલાલ વખતચંદ પારેખ, મોહનલાલ દેવચંદ
 ગાંધી, પાનાચંદલાલ મોદી વગેરે જરાજર ૮ બજ્યે મોટરમાં આવી
 પહોંચ્યા હતા. સિવાય નવાણીવાના ભાગદાર પરમારશ્રી ભાવુલા,
 પ્રભાતસિંહજી અને મુંઝવરના પોલીસમુખી પરમારશ્રી ગોવિંદસિંહજી
 આવ્યા હતા. જરાજર આઠ વાગ્યે નામદાર ઠાકોર સાહેબ સભામાં
 પધાનતાં રવેંચો ઉભા થઈ યોગ્ય માન આપું છું અને

તુરંતજ કાર્યક્રમ ગર કરનામા આવતા આ વખતે ઘુનાગઢ તાબાના
 ધધુસરના મેર કેશવ ભક્ત કે દેવે મેવાવડામા જેમની હાજરી
 રહેતી આવી છે તેઓ આ વખતે પણ હાજર હોવાથી ગરઆતમા
 મેર કેશવ ભક્તે મજનાચરણમા “ પરમગુરુ લવજી સ્વામી ”
 એ ગાયન, રાગ-માવડામા ગાયા પછી પ્રમુખપદ માટેગોસલીયા
 શાન્તિવાલ વીરચ દેશી સંઘ તરફથી દરખાસ્ત મુકી હતી તેને સંઘ તરફથી
 ભાવસાર રતિવાવ ડાહ્યાએ અનુમોદન આપ્યું હતું. તેના પછી
 કેશવ ભક્તે ગાયન, રાગ ભેરવી “ પ્રભુ નિના કોન ઉતારે પાર ”
 એ છુદંદ અવાજે ગાઇ શ્રોતાઓના દીવ ખુગખુસ કરી નાખ્યા
 હતા જે પછી નામદાર ઠાકોર સાહેબે પ્રમુખપદ સ્વીકારી પો-
 તાનુ પ્રમુખ તરીકેનું ભાણ વાચી સભળાવ્યું હતું, તે અંગળ
 આપનામા આવે છે. આ વખતે મેવાવડાની સકલતા ઇચ્છનાર
 બહારગામથી આવેલ તાર, દુપાવ, વાચી બતાવ્યા હતા જે પકીના
 તારો ૬ જૈન સંઘ વડનાણુ શહેર, ૨ જૈન સંઘ ચોગીયા, ૩
 શ્રી લવજી સ્વામી જૈન ફ્રી લાયબ્રેરીની કાર્યવાહક કમીટી
 ચોગીયા. ૪ રા. રા મહાનાણા દેશનભાઇ અસ્તુભાઇ ઓ. સેક-
 ટરી કાઠિયાવાડ કા રાજપુત સમાજ ભડકવા પરા. રા સવાઇ-
 વાવ દયપતરામ દોશી રાજકોટ, અને પત્રો ૫૦ વાચી બતાવેલ
 તે અંગળ હીસ્ટ આપવામા આવે છે. જેના પછી કેશવ ભક્તે
 ગાયન, રાગ-પહાડી ગરબ, “ ગહન ગોવિદગતિ મધથી કલી ન
 જાવે ” એ શ્રવણ દ્વારા સતુષ્ટ કર્યા હતા છેવટ નામદાર ઠાકોર
 સાહેબે સ્વમુખેથી યોગ્ય શબ્દોમા સમયોચિત સુદર મિહું મધુરું
 ભાણણુ મુળી ઠાકોર સાહેબની માફક કરેલ હતું. જેની ધણી સુ-
 દર અસર સભા ઉપર થઇ હતી છેલ્લે રા રા શા અતુલજી
 વેવસી (કાળા ગયા કરાચીનાળા) એ પ્રમુખ સાહેબનો આભાર
 અને રા રા ભટ્ટજી વાસુદેવે અનુમોદ આપી ધણુજ વિદ્વતા અને
 ખુબી ભયુ વિવેચન કરી સભાનુ દીવ ખુગ કર્યું હતું આ પ્ર-

માણે કાર્યક્રમ પૂર્ણ થતા હોય તે સ્થાન લોકતની મિત્રી અને મધુરી વાનગીથી સભાજનોના હૃદય રસમોળ થયા હતા અતમા આચાર્યશ્રીની જય ગોવાળી સભા વિસર્જન થઈ હતી

આ વખતે અને આવાદ શુદ્ધિ મિજથી તે કારતક શુદ્ધિ ૧૫ સુધી દર્શનાથે આવનાર ગ્રહસ્થો માટે સ્ટેટ ગેસ્ટ તરીકે સરભરા કરવા કરેન પ્રમુખ મુજમ આવેન ગ્રહસ્થોને ગ્રેટે યોગ્ય સનમાન થયું હતું

॥ ઇતિ વીરમ્ ॥

પ્રમુખ સાહેબનું લાપણું.

આજે આપણે જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામીની અવગારિહણુ તીથિ ઉજવવા એકેન થયા જીએ તેઓશ્રીની પ્રથમ સ્વગારિહણુ તીથિ જુનાગઢમાં સ ૧૯૮૭ ના કારતક મુદ્ધ ખીજને શુક્રવારના રાજ મોરઠ સરકારના મૂખ્ય દિવાન અમીર શેખ મહુમ્મદલાલ સી આઈ ઇ ના પ્રમુખપણા નીચે ઉજવવા નક્કી થયા પછી તેઓશ્રી વેરાવળ ટોનાથી તેમના મદલે તેમની પસંદગીથી સ્ટેટના જનરલ સેક્રેટરીલે કનલ ગોહિલ શ્રીસન્દારસિંહજી ઓ ગ્રી આઈ ના પ્રમુખપણા નીચે થયેલ હતો જે વખતે સ્ટેટના મોટા મોટા ઓફીસરો, જૈનો જૈનેતર ઉપરાત બહારગામથી આવેલ મીજનાનો ૫૫૧ રાજકોટ, જામનગર, જેતપુર, ધોલપુર, નવાગઢના સખ્યામધ જૈન ઉપરાત ગણેશના દરવારની વીગેરે આવી પહોંચ્યા હતા આચાર્ય શ્રીકૃત 'મદનકુમાર'ના રાસની ચોપડીઓ યોગ્ય પ્રદર્શને મેનાવણની યાદગીરી તરીકે આપનામા આની હતી, આ

વખતે સાયવાના નેકનામદાર ઠંડાર સાહેબ શ્રી મદરસિ હુજી તરફથી ૩૧ ૨૫) વડીયાના નેકનામદાર દગ્ગાધી મુરીગવાળા સાહેબ તરફથી ૩૧ ૧૫) વડીયાના નેકનામદાર ઠંડાર સાહેબ શ્રી વખતસિ હુજી તરફથી ૩૧ ૫) ધનામ વીગેરે માટે જુનાગઢ ત્રીસ ૪ અને દિવાન સાહેબ ઉપર આગ્યા હતા વધુ માટે જુઓ " જુનાગઢ અદલાન " ની ઇપાએન છુક

ખીજે મેનાવડો મોરખી સવત ૧૬૮૭ ના જેઠ વદી બિ જનો આચાર્યશ્રીની દોષા નિયિનો મોરખીના હીજ હાઇનેસ મ હારાજ સાહેબશ્રી લખધીરજી બહાદુર કે સી એસ. આઇ ના પ્રમુખપણા નીચે કરનામા આગ્યો હતો જેમા રેટેટના એરીસરો જૈન જૈનેતર જોરે હિન્દુ, મુસલમાનીયી ઉપાશ્રયનો હોન ચીકાગ ભરાઇ ગયો હતો. જુઓ 'મોરખી અહેવાન'ની ઇપાએન છુક

ત્રીજો મેનાવડો વાંકાનેર સવત ૧૬૮૯ની દ્વિતીય અપાઠ નુદ ૧૧ ને શુરવારના રોજ આચાર્યશ્રીની ૭૩ મી પ્રથમ જયન્તિ ઉજવવા હીજ હાઇનેસ મહારાજ ગજસાહેબશ્રી અમરસિ હુજી બહાદુર કે સી એસ આઇ ના પ્રમુખપણા નીચે જૈન દગ્ગા શ્રીમાલી વણીની ગામમાતારની લોજનગાળામા કગવામા આગ્યો હતો મહારાજ ચુવરાજ કુમારશ્રી પ્રતાપસિ હુજી સાહેબ, રેટેટના અમલદારો અને હિન્દુ, મુસલમાની વીગેરેની મોગી સખ્યા હાજર હતી આ વખતે મોરખીના હીજ હાઇનેસ મહારાજશ્રી લખધીરજી સાહેબ તરફથી મેનાવડામા ચોગ્ય ધ્યાને વ્યય કરવા માટે ૩૧ ૫૦) ૯૪ એક અમનદાર શ્રી સધને ખાસ આપના આવેન હતા. જુઓ ' વાંકાનેર અહેવાન " ની ઇપાએન ચોપડી

ચોથો મેનાવડો રાજકોટ સ. ૧૬૮૮ના કારતક મુદી ખીજને સુધવરના રોજ આચાર્યશ્રીની દ્વિતીય સ્વર્ગારોહણ તિથિ ઉજવવા માટે રાજકોટના મુપ્રતિષ્ઠિત શહેરી અને ધારા શાસ્ત્રી

રા. રા. દલપતરામ ભગવાનજી શુક્લ ઘેરીરટર-એટ-લો ના પ્રમુખપણાં નીચે “દશા શ્રીમાત્રી વણીકની ભોજનશાળા”માં કરવામાં આવ્યો હતો, તે વખતે એજન્સી અને સ્ટેટના ઓફીસરો, વડીલો, ઘેરીરટરો, વીંગેરે હિન્દુ, મુસલમાની ઉપરાંત મેજાવડામાં ભાગ લેવા આવેલ વડવાણ અને ખાટડીના ગૃહસ્થો વીંગેરે એ દળર માણસોનાં હાજરીથી મેજાવડો દબદબા ભર્યો થઇ પડ્યો હતો. શ્રી સંઘતરફથી જીનાગઢના મહુમ નવાજ સાહેબ રમુલખાનજી પાસે ભજનગાનાર ધંધુસર, જીનાગઢ તાજાના મેર કેશવ ભક્ત કે જેમની દરેક વખતે આચાર્યશ્રીના મેજાવડામાં હાજરી રહેતી આવી છે તેમને એક મેહલ પ્રમુખ સાહેબના દાથે આપવામાં આવેલ હતો. જુઓ “રાજકોટ અહેવાલની ” ઇપાયેલ છુક.

પાંચમો મેજાવડો મુલી સંવત ૧૯૮૮ ના અઢાલ માસમાં આચાર્યશ્રીની ૭૮ દ્વિતીય જન્મિતિ ઉજવવાનો મેજાવડો મુક્તીના નેકનામદાર ઠંકાર સાહેબ બહાદુર શ્રી હરિશ્ચંદ્રસિંહજીના પ્રમુખપણા નીચે જૈન સ્થાનકમાં કરવામાં આવતાં અમલદારો ભાષાતો જૈનો જૈનેતર અને ખાટડીના દરબારો, વેપારીઓ વીંગેરે સારી સંખ્યામાં હાજર હોવાથી ઉપાશ્રયનો દોલ ચીકર બરાઇ ગયો હતો. જુઓ “મુલી અહેવાલની ” ઇપાયેલ છુક.

આજે આ છઠો મેજાવડો આચાર્યશ્રીની ચતુર્થ (ચોથી) સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવા આપણે સર્વે આંદો એકઠા થયા છીએ. આપણે મગર થવા જેવું છે કે આવા મહાત્મા પુરુષોની તીથિ ઉજવવાનું સૌભાગ્ય સાચલાને આજે પ્રાપ્ત થાય છે, તેના માટે આપણે પ્રભુના ઉપકાર સાથે મગર થવા જેવું છે.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની ચતુર્થ સ્વર્ગ-
 રોહણ તિથિ ઉજવવાનો નેક નામદાર ઠાકોર
 સાહેબ શ્રી મદારસિંહજી બહાદુરના
 પ્રમુખપણા નીચેના મેલાવડાની કૃતેહ
 ઇચ્છનાર આવેલ તારો અને 'પત્રનું'
 સાંકળીયું.

તારો

Wadhwan City.

Date 28, 14-5.

Jain Sangh, Sayla.

Hearty wish success for Lavji Swamiji's
 anniversary celebration meeting.

Jain Sangh, Wadhwan City.

Chotila Dete 31, 12-0.

Jain Sangh, Sayla.

Hearty wish success for Lavji Swami's
 anniversary celebration meeting.

Jain Sangh.

Chotila Date 31, 10-55.

Jain Sangh, Sayla.

Hearty wish success to Lavji Swami's
 anniversary celebration meeting.

Committee Lavji Swami's Library.

Chuda Date, 29, 12-30.
 in Sangh, Sayla.

Heartily wish success to Lavji Swami's
 anniversary celebration meeting.

MAKVANA DESAL

Honourary Secretary, Kathiawar
 Karadia Rajput Samaj, Bhadkwa.

Rajkot Date 31, 3-15.
 three Jethmalji Swami, Sayla.

I can't come wishing success to Guru
 Maharaja anniversary celebration.

Swailal Doshi.

—+—+—+—+—
 તારનું લીસ્ટ.

જૈન સંઘ	વડવાણ સહેર.
જૈન સંઘ	ચોટીલા.
શ્રી લવજી સ્વામી જૈન ક્ષી લાખચેરીની	
કાર્યવાહક કમીટી	ચોટીલા.
રા. રા. મહવાણા દેશભભાઈ અમલુભાઈ બોનરરી	
સેક્રેટરી કાઠિયાવાડ કા. રાજપૂત સમાજ	લડકવાડ.
દોશી સવાઈનાથ દલપતરામ	રાજકોટ.

પત્રો.

Mount Abu,
 16th October, 1932
 ar Swamiji.

Unfortunately as we shall only just have

arrived Rajkot for and shall be leaving again so soon it will be impossible for us to leave Rajkot during the Diwali holidays

Yours Sincerely,

G. F. SQUIRE,

Secretary to the Hon'ble
Agent to the Governor-General
in the Western India States, Rajkot.

હુજુર ઓફીસ

પૌરબદર તા ૨૨-૧૦-૨૨.

પૂજ્ય મહારાજશ્રી !

વિનંતિ જે જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ ગ્વામીની અવગા-
રેશણ તીથિ ઉજવવાના મવાવડા સમઘીનો આપનો પત્ર ખુલિન્દ
નામ ૨ હુજુરશ્રીને મળેન છે પરંતુ તખીયતના મરજો ફાકતરી
સનાલ મુજમ નામ ૨ હુજુરશ્રી થોડા વખત માટે ઉગકામ
પધાર્યા કે મે દિવાન માહેમને આપનો પત્ર મળ્યો છે તેઓશ્રીએ
આપને પ્રણામ લખાવ્યા છે તમીનત એકદર સીક કે

વિનંતિ મેવક,

અમૃતલાલ મહેતા,

મી, એ એન એન બી

આ દિવાન, પૌરબદર ગેટ

રાજ ઓફ ધ્રાંગધ્રા.
રેલવેમાંથી રસ્તામાં.

તા. ૧૧-૧૦-૩૨.

પરમ પૂજ્ય સ્વામીજી જેઠમલજી.

સાયલા.

આપનો કૃપાપત્ર આજરોજ મળ્યો, ત્રાચી આનંદ થયો.
આજરોજ હું રાજપુતાના તથા પંજાબમાં કામ પ્રસંગે જાઉં છું.
ઑટલે ત્યાંથી આવ્યા બાદ મારા આવવા બાબત જણાવીશ. બાકી
કુશળ

હી : આપનો

માનસિંહ.

સી. આઇ. ઇ,

દિવાન સાહેબ, ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટ,

ખંભાત સ્ટેટ.

તા. ૨૪-૧૦-૩૨.

પરમ પૂજ્ય જૈન સ્વામીશ્રી જેઠમલજી,

સાયલા.

આપના તરફથી સ્વચ્છ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની
સ્વર્ગ પ્રાપ્તિના દિવસની તીથિ ઉજવવાના પ્રસંગે આવવાબાબતની
નીમંત્રણ પત્રિકા આવી તે પહોંચી છે. આવા પુણ્ય પ્રસંગે આપે
મારું સ્મરણ કર્યું અને તેથી તે ધર્મ લાલ મને મળ્યો તે બદલ
આપનો આભારી છું. પરંતુ મારા વર્તમાન વ્યવસાયને લઈ હું
ત્યાં આવી શકું તેમ નથી તે આપ સારી રીતે સમજી શકશો અને
મારી ગેરહાજરીને ક્ષતિવ્ય ગણીશો.

હા ! આપણે બરવાળે મળ્યા ત્યાર પછી પ્રત્યક્ષ મળવાનો શ્રામ પુનઃ આગ્યો નથી. પરંતુ આપનો અધ્યાત્મ સંબંધ જેવોને તેવો તાત્તે છે.

ચિનનિ મેવક,

દિવાન બટાદુર નર્મદાશંકર દેવશંકર મહેતા.

શ્રી, એ.

દિવાનજી સાહેબ, ખંભાત રોડ.

રાજકોટ, કાઠિયાવાડ.

તા. ૧૨-૬-૩૨.

પરમ પૂજ્ય સ્વામીજી,

સાયલા.

આપનો પત્ર મળ્યો. આપે મને યાદ કર્યો તે વાસ્તે પરમ ઉપકાર. હું બદાર ગામ દતો અને ત્યાર પછી બીજા વ્યવસાયમાં આપને જવાબ મોડો લખી ગયા છું તે વાસ્તે ક્ષમા ચાહું છું. શુર મહારાજની સ્વર્ગારોહણ તીથિ સાયલામાં ઉજવવાની છે તે પ્રસંગે આવવા આપે મને આમંત્રણ આપ્યું તે વાસ્તે આપનો ઉપકાર. અત્યારે હું આપને કદિ શક્તું તે મુજબ તો હું ચોક્કસ કદું છું કે હું આવીશ પણ તે સમયે કદાચ કાંઈ આકસ્મિક કારણથી ન બની શકે તો આપની ક્ષમા ચાહીશ. આ પ્રસંગે આવવાની મારી ફરજ સમજું છું કારણ ! પૂજ્ય શ્રી લવજી સ્વામીના મીઠા સ્મરણ મને પણ છે અને આપ જે સામાજિક કામ કરી રહ્યા

દો તેના અંગે આપ પ્રત્યે પણ આકર્ષણ રહે છે. આપની સ્વચ્છતા
ચાહું છું, તપોવૃદ્ધિ અવિરત ચાલુ રહે. કામ સેવા દરમાવશે

વિનંતિ સેવક.

કાલિદાસ મોતીચંદ પારેખ,

બી. એ. એલ એલ, બી.

(પ્રમુખ રાજકોટ પ્રજાપ્રતિનિધિ સભા).

પત્રોનું લીસ્ટ યુરોપીયનો.

- ૧ જી. એફ. સ્કવાયર સેક્રટરી ડુ ધી ઓનરેબલ એજન્ટ
ડુ ધી ગવર્નર જનરલ, વેસ્ટર્ન ઇન્ડીયા સ્ટેટસ રાજકોટ.
- ૨ જે. ગોડન. પોલીટીકલ એજન્ટ, ઇસ્ટર્ન કાલિયાવાડ
એજન્સી વડવાણ કેમ્પ.
- ૩ મીલર, પ્રીન્સીપાલ રાજકુમાર કોલેજ રાજકોટ.

રાજા મહારાજાઓ.

- ૧ હીઝ હાઇનેસ મહારાજા મહારાણા રાણા સાહેબ
શ્રી નટવરસિંહજી બદાદુર કે. સી. એસ. આઈ. પોરબંદર.
- ૨ હીઝ હાઇનેસ મહારાજા ઠંકોર સાહેબ શ્રી
લખધીરસિંહજી બદાદુર કે. સી. એસ. આઈ. મોરબી.
- ૩ હીઝ હાઇનેસ ઠંકોર સાહેબ શ્રી દોલતસિંહજી
બદાદુર કે. સી. આઈ ઇ; લોંબડી.
- ૪ નેકનામદાર દરબાર શ્રી આલાખાચર સાહેબ જસદણ
- ૫ નેકનામદાર ઠંકોર સાહેબ વખતસિંહજી વળા.
- ૬ નેકનામદાર ઠંકોર સાહેબ શ્રી હરિશંદ્રસિંહજી મુલી

- ૫ નેકનામદાર ઠાકોર માહેમ વિગ્નપુ
૮ દરબાર શ્રી બાળી મુગ્ધુમખાનજી ભાયાત બુનાગઢ બામણુગઢ
૯ દ્રાક્ષ તાલુદાર રાજપુત મમાજ દ્રાખા.
૧૦ હુમારત્રી ખાડ ખોડાભાઈ તાલુદાર મુનામડ

અમલદારો.

- ૧ રા ગ મુયંનકર દેવગઢ મેતા, બેરીન્ડર-એટ-બે
દિવાનજી સાહેમ કનૃ ભૂજ
૨ રાજ રાજાત્રી માનસિદજી, મી આઇ, ઇ, દિવાનજી
માહેમ દ્રાંગના
૩ દિવાન મદાદુર નર્મનનકર દેવગઢ મેતા બી એ
દિવાનજી માહેમ ખલાત
૪ હુમારત્રી મુયરાજસિદજી દિવાન સાહેમ પાલીતાણા.
૫ ગ રા હિરાવાન ગણેશભાઈ અ જરીયા બી, એ
એન એન બી માજી ડેપુટી પોલીસકલ એજન્ટ રાજકોટ
૬ રા રા જગજીનન ત્રિકમજી કોઠારી હર્ એલીયા
જેશી બી એ એન એન, બી તેજુરી એલીસર ગાંડન
૭ રા રા દુર્ગાગઢર મોતીરામ આ ચીફ રેવન્યુ
કારભારી પૂર્વ વિભાગ જામનગર મેટ
૮ રા રા મગનનાથ હાકેમચંદ મેતા. બી, એ એવએન બી
કનૃટ કલાસ મેજસ્ટ્રેટ, જામનગર મેટ જામ કડોરાણા.
૯ રા રા કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ એ
હુડમાસ્તર, દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ રાહેર.
૧૦ રા રા ગોકનદાસ ચતુર્થુજ પારેખ ચીફ
રેવન્યુ એલીસર વડવાણ મેટ

૧૧ ગોપાનસિદ્ધજી ભગવાનસિદ્ધજી ગોહિલ

ગજ ખરચના ઉપરી

વઢનાણુ રટેટ

૧૨ રા રા હરગોવિન્દાસ ગફનભાઇ દોશી બી, ઇ એ

એમ ટેક આઇ (નડન) રટેટ એન્જનીયર

વઢનાણુ રટેટ

૧૩ ગ રા મેરી દાનસગજી વાપજી પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ

વઢનાણુ રટેટ

૧૪ રા ગ જયન્તિલાલ નરભેરામ વેળુવ બી એ

આ માસ્તર ફાજરાજ હાઇસ્કૂલ

વઢનાણુ રટેટ

૧૫ ગ રા શેઠ નાગરદાસ દામોદરદાસ

આ માસ્તર ફાજરાજ હાઇસ્કૂલ

વઢનાણુ રટેટ

૧૬ ગણુશ્રી ગોવિન્દસિદ્ધજી વડિનદા

વઢનાણુ રટેટ.

૧૭ રા રા ડોસાભાઇ ગોપાનજી શાહ, માજી

જ્યુડીશીયલ કારભારી

લીબડી.

૧૮ રા રા દારકાસ લાનજી મરેયા મી એ

એન એન બી જમનારખાનાના ઉપરી

જામનગર રટેટ

સદ્ગૃહસ્થો

૧ રા રા લાભશંકર નરભેગમ મહેતા બી એ

એન એન બી સોનીસીન્ટ

ગાજકોટ

૨ રા રા વઘીન દાનિદાસ મોતીચં પારેખ પ્રમુખ

પ્રતિનીધિ સભાના પ્રમુખ

ગાજકોટ

૩ રા રા વઘીન મણિલાલ હુકેમચ ઉદાણી એમ એ

એન એન બી એડવોકેટ

રાજકોટ

૪ રા રા ચુનીલાલ નાગજી વોરા એ સે શ્રી જૈન

સ્થાનપત્રાગ્રી મધ

ગાજકોટ

- ૫ રા. રા. દુર્વલ્લભ ત્રિભુવન ઝવેરી મોરળી, મત્રી
 પ્રદત્તાધિ સમેવન ઓલ ઇન્ડીયા જયપુર
- ૬ રા. રા જેસગ હરખચંદ્ર શાહ ઓ. સે શ્રી જૈન
 સ્થા. સઘ અને પાંજરાપોળ જામનગર
- ૭ મનાઇનાલ દલપતગમ દોશી નાવેચ વિમા કમ્પનીના
 એજન્ટ રાજકોટ
- ૮ વહીલ મગનનાથ રૂપસિ જામનગર
- ૯ પરમાર રણઢોડ પથાભાઇ પેલીસ પટેલ કારાચ

જૈન સઘ

૧ જૈન સઘ	જામનગર
૨ જૈન સઘ	પોરબંદર
૩ જૈન સઘ	જોડીયા બંદર
૪ જૈન સઘ	પ્રાક્ષ
૫ જૈન સઘ	થાનગઢ
૬ જૈન સઘ	જામ કંડોરણા
૭ જૈન સઘ	આણખુર
૮ જૈન સઘ	મિરઝા
૯ જૈન સઘ	ધાંધલપુર
૧૦ જૈન સઘ	વીછીયા
૧૧ જૈન સઘ	વનાણીયા બંદર
૧૨ જૈન સઘ	રામપુરા
૧૩ જૈન સઘ	ગપુર

રા. રા. મનસુખલાલ માણેકલાલ રાણ. બી. એ.,
ચાણદાર સાહેબ, પાલીઆદ.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની સતોતર મી
જયન્તિ મે થાણદાર સાહેબના પ્રમુખપણા
તીચે ઉજવવાના મેલાવડાને
અ હે વા લ.

પાણીયા — ચીર સનત ૨૪૫૯ વીકમ સનત ૧૯૮૯ ના
અમાદ શુદ્ધિ બિજને શનીનાર તા ૨૪-૬-૨૩ ના રોજ અના
રના ૮ અઠાથી પોણા રા સધી તાનુકા મુનના મહાનમા
ઉજવના પાણીયા જેન શ્રી સધ તરકથી અમાઉથી સધના નામથી
આમનણ પત્રિયા કાઢનામા આવેન મુજમ બરામર આઠથી જેનો
જેનેતર હિન્દુ મુસનમીન, દગમાગે થાણના અમનગરો અને
મદત શ્રી હિનકામ, દરમારો પેકો દરમાર શ્રી ખાયર અમરા-
ભાઈ, દરમાર શ્રી ખાયર દાનભાઈ, દરમાર શ્રી ખાયર લાખાભાઈ,
દરમાર શ્રી ખાયર નાતભાઈ લક્ષમણ દરમાર શ્રી ખાયર રાન
તભાઈ એના, દરમારશ્રી ખાયર ઘેનાભાઈ ભાણુ, દરમાર શ્રી
ખાયર પુજાભાઈ ઘેના રંગેરે દરમારો જમાર દાસમ સુવેમાન
વગેરે દાજર દતા. જગમર દાધમસર રા રા થાણદાર સાહેબ
મનમુખનાન માણેકનાન શાન આની પહોચતા સવેએ ઉભા થઈ
આરકાર આપ્યો હતો મગ ગાયરણુમાં રા રા જયન્તિનાન
હુતસીરામે “પરમ ગુરુ લવજી સ્વામી” માનકારમા ગાયુ હતુ
જેના પછી પ્રમુખપર સ્વીકારના માટે શ્રી સધ તરકથી રતીનાન
મુખનાન માર ભાયાએ દરખાસ્ત મુકી હતી જેને આસ્તર અમૂ
લખ ત્રિભુવન ભાવસારે અનુમોન આપેન હતુ જે પછી મે
થાણદાર સાહેમે પોતાનુ પ્રમુખપદ સ્વીકારી પ્રથમ મદાગ ગામથી

આવેશ તાર ટપાલ વાંચી જતાવી હતી જે પૈકી તાર ૧ સાપુર (રાજકોટ) નામદાર દરબારશ્રી પ્રભાતસિંહજી સાહેબ, ૧ કર્નલ ગોવિંદશ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ મીલીટરી સેક્રેટરી હુ ધી હીઝ હાઇનેસ, નામદાર નવાબ સાહેબ જુનાગઢ અને લીંબડી, સામલા વગાના હીઝ હાઇનેસ તથા નામદાર ઠાકોર સાહેબ વિગેરેના સંખ્યાબંધ ફે.આવેશ પત્રો વાંચી જતાવી પ્રમુખ તરીકેના પોતાના ભાષણથી સભા ઉપર સુંદર છાપ પાડી હતી. જે. જે. મહેતાએ પ્રમુખના આભાર માનનાં ટી. બી. દવે હિંક માસ્તર તરફથી અનુમોદન આપવામાં આવ્યું હતું. પોણા ફો સભાનું કામ કાજ ત્રણીજ શાન્તિ અને આનંદથી પૂર્ણ થતાં છેવટ જેન સંધ તરફથી સર્વેને પતાસાની પ્રભાવના આપવામાં આવી હતી, લગભગ અઢી મણુ પતાસા અપાયા હતા, પાલીયા સંધે ધણુ ઉત્સાહથી જ્યન્તિ ઉજવવા માટે આનંદ થાય છે.

પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

મહારાજશ્રી, અન્ય શ્રદ્ધેશ્વરો તથા ખેડેનો !

આજ આપણા અહો ભાગ્ય છે કે આપણે આજે એક ભગ્ય-વ્યક્તિ મહાત્મા શ્રી લવજી સ્વામીની ૭૭ મી જન્મતીથિ ઉજવવા માટે ભેગા મળ્યા છીએ. શ્રી જેઠમલજી સ્વામીએ આપણા આ એક ખુણે પડેલા કુદ ગામ પાલીયાને આજે એ જન્મ તીથિ ઉજવવાને હકદાર બનાવેલ છે, એ માટે આપણે તેઓશ્રીના અત્યંત ઋણી છીએ. મહારાજશ્રી લવજી સ્વામી એ એક અદ્ભુત વ્યક્તિ હતા. તેઓશ્રી તો સ્વપણ્યાત છે. પણ આજે એમના જીવનની કાંઈક ઝાંખી રૂપરેખા આપણે દોરીએ.

તેઓથીનો જન્મ વેળાગકા ગામમાં એક ભાવસાર કુટુંબમાં થયો હતો. તેમના પિતાશ્રીનું નામ શ્રી નરસિંહદાસ હતું. તેમના માતૃશ્રી શ્રી કેસરબાઈ દત્તા તેઓશ્રી સં. ૧૯૧૨ માં જન્મ્યા હતા. નાનપણથીજ તેઓશ્રીને સદ્બોધ પ્રાપ્ત થયો હતો, એટલે કેવળ ખાર ચરસની કામી વગેજ આ ઉગતા બિજામાંથી ઉપદેશથી જળ સીંચન થવાથી વેરાગ્ય રૂપી જાડ ઉગ્યું. તેમણે તેમના ગુરુ આ ગોવરધનજી સ્વામી પાસે સં. ૧૯૨૪ ના જોડ વદ બિજના દીને દીક્ષા લીધી, અને જેન શાસ્ત્રો ઉપર સામાન્ય સ્થાપ્યું. તેઓશ્રીએ એકસા જૈનોનેજ ઉપદેશ આપી સતોત્ર ન માન્યો પરંતુ પોતાની આસપાસની સૃષ્ટી નીદાગતા તેઓશ્રીએ પ્રતિદિન થની જન ધર્મની પડની જોઇ તેઓશ્રીએ જનધર્મના સિદ્ધાંતો વર્તમાન કાળને પીઝળી જૈનેતરમાં પણ ફેલાવ્યા. કેટલાક રાજવંશીઓ પામે તેમણે માંસાદાર દારૂ દંત્યાદિ છોડાવ્યા. શિકારના ખેલાટીના શીકાર બંધ કરાવ્યા. કલ્પખાનાઓ તથા ગોવધની મના કરાવી, પર્યુપણમાં ધર્મીઓની ધાણી પણ તેમના ઉપદેશથી બંધ પડી. આખા કાલિઆવાડમાં ૨૨૫ ગામમાં મદાવીર જલ્પનિ અગતો પાળવા દસ્તાવેજ દરાવો કરાવ્યા. આવા આવા કેટલાય ધર્મ કાર્યો કરાવીને તેમણે તેમના સેવકોની અંદર ઉત્સાહ અને એતન રેડ્યા. જ્યાં જ્યાં તેઓશ્રીના પૂજ્યપાદ ચરણ થયા ત્યાં ત્યાં તેઓશ્રીએ જૈન ધર્મના એ મદા સિદ્ધાંત અદિંસાને આગળ ધપાવતા ગયાં. આવા કેટલાક જીવદિંસા બંધ કરવાના કાર્યો કરતાં કરતાં શ્રોમાને સં. ૧૯૮૫ના કારતક શુદ્ધ બિજને છુધવારને દિવસે વડવાણ શહેરમાં સ્વર્ગારોહણ કર્યું.

એવા એ પૂજ્ય પુરુષના શિષ્ય શ્રી જોડમલજી સ્વામી આગે આપણી વચ્ચે ગિરાજે છે. તેઓશ્રી પોતાના ગુરુનું અપૂર્ણ રહેલ કાર્ય સતત પ્રયત્નથી આગળ ધપાવે છે.

આપણે જાણીએ જીએ કે જૈન ધર્મ એ વેના નખતથી પણ પુરાતન ધર્મ છે વેદ જેના મદાન અથવા ન વટાવેલ એના અદિસા રૂપી મદાન ઓધપાઠ જૈનનો મદાન સિદ્ધાંત છે તા ઈતિહાસ કહે છે તા મુધી જૈન ધર્મ કદી મદાન ધર્મરાજ્ય ન આપી શક્યુ મદાનીર પ્રબુના અતકાગ પદને આજે ૨૫૦૦ વર્ષમા તેમના પત્રીના આચાર્યોએ જૈન ધર્મને આગળ ધપાવના નુ કયું ? આજે બધા તરફથી જૈન ધર્મની પડતી દલ રલી ન જૈનોની સખ્યા પ્રતિદિન કમી થતી જાય છે આપણા સમાજનુ કમશ પતન થનુ ચાલ્યુ છે અધી- લેવુ ને ઓટુ તોડવુ, કન્યા વફર નર નિકર આ બધુ નધતુજ ચાલ્યુ કોલ મેનો, ગધાતો અસરકારી જા જેવો મનુષ્ય મજે તો તગતજ તે જૈન હગે એમ સહુ કોઇ માની લ્યે રાજ મે મે આભાષિત કરે પણ કોઈના પગથીઆ ધસતો, સાચાનુ જુહુ કગ્તો, ખોગી સાલી પૂરતો એ વણીક જૈન હમે એરીજ માન્યતા થાય, આ મનુ શ સુચવે છે ? આનુ મુગ ક્યા ? આનુ પાપ કોને શિર ?

આમા ગૃહસ્થીઓના કરતા આચાર્યોનો વધારે દોર છે ધર્માચાર્યે તો ધર્મની તુસરી નધને ફરનાનુ છે તેઓ તેમના અનુયાયીઓને સાચા પથે ચલાવે સસાનમા રતીને મોલ અને કન્યાશુના માર્ગ મતાવે આ તેમની જવાબદારીમાથી, તેમની ફરજમાથી નઓ કદિ પણ છુતી ગકેજ નહો કુધ્ધ ધર્મ જુઓ જૈન અને છુધ્ધ ધર્મ બન્ને સમદ્રાવીન છે યાને જૈન ધર્મ પૂરાણો કે જના શુદ્ધ પથના આચાર્યોએ પોતાની જવાબદારી સમજી લીધી અને આજે મોટા મોટા દેશ જેનાકે ચીન દીબેટ અને જાપાન સીયોનમા એ ધર્મ પ્રવર્તે છે આજે એ દેશો અને એની પ્રજા ઉન્નતિને માર્ગે વહન ધરી રતી છે ખ્રીસ્તી ધર્મના પાદરીઓ આજે સતત પ્રચાર કરી રહ્યા છે અને ઉત્તરોત્તર પોતાના ધર્મનો વિજય ધન્ય ફગાવતા

જાય છે. જૈન આચાર્યો આ જવાનદારી, આ ધર્મ ક્યારે સમજશે? શું તેઓને ધર્મ પાણી નહીં ઢોળવામાં, નહીં નાવામાં, દાનણ ક્યાં વગર ગંધ મારતા મોટે ઉપાશ્રય જવામાં, સુક્ષ્મ જીવોની જીવ દયા-માન, સમાય જાય છે? શું પ્રભુને ગંદકીજ ગમે છે? અંગ્રેજીમાં કહેવત છે કે Cleanliness is next to godliness ભાવાર્થ કે સ્વચ્છતામાંજ શ્રી પ્રભુનો આવાસ છે. શબ્દાર્થને વળગી રહીને તેના શુદ્ધ ભાવાર્થને સમજવાની દગ્ગાર ક્યાં વગર ઘેટાના ટોળાની માફક આચાર્યોના જન્મ આપણા સમાજને એક બોળારૂપ થઈ પડેલા છે. અજ્ઞાનથી જે માટે તેમણે વેરાગ્ય વીધેલ છે તે પ્રવૃત્તિને જાખમ આપે છે.

હું આચાર્યોનીજ દોષ દર્શાવે એમ નથી કહેવા માગતો કે શુદ્ધસ્થ તો નિર્દોષ છે. તેઓએ તો આચાર્યોની ભગાડ્યા. ધર્મને વગોળ્યો. આચાર્યોની ખોટા અનુભવોદ્ધન આપી આપસ આપસમાં વેર કરાવ્યા, મધાગાઓ મધપાવ્યા, વિતરાગી પુરુષોના વેળને લજ્જાવ્યો, તેઓ તો આચાર્યોના મહાન આચાર્ય બન્યા ધર્મનો પરવાનો લખાનીને આપ્યા હોય તેમ આચાર્યોના ગ્રહોને સીંચી લીધા કોઈ આચાર્ય તેમને શુદ્ધતા, સ્વચ્છતાના પાઠ સમજાવશે ત્યારે તો કહેશે તે તો ચારિત્રહીન છે એના એવા આરોપો આપીને તેમને અપમાનીત પણ ક્યાં આમ તકોને વેંચી કઢીને તેઓએ સદ્બોધ એવો ગુમાવ્યો એમના પાપ આજે પોકારી ગયા છે આજે એમને અત્યંતથી બીજો નંબરે ઉતાર્યા છે

અંતમાં હું પૂજ્યશ્રીનો તથા અન્ય શુદ્ધસ્થોનો અને ખાસ કરીને જૈનેશ્વર શુદ્ધસ્થોનો તથા બહેનોનો તેમણે આર્હી આવીને આપણુ સર્વેને ઉપકૃત ક્યાં બલ આભાર માનું છું.

જેનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામીની ૭૭
 સતોતેરમી જયન્તિના મેલાવડાનો
 ફોલો ઇચ્છનાર આવેલ
 તાર-ટપાલ.

તાર.

RAJKOT, Dt, 23-6-૩૩

Swami Jethmalji,

Paliyad Road, B. S. Ry.

Wish sincere success Lavji Swami's 77th
 Jayanti celebrations,

Prabhatsinhji

Taluka Shapur,

તાપુકે સાપુર,

Junagadh, Dt 25-6-3૩

Swami Shri Jethmalji,

Paliad B. S. Ry.

Wish all success of meeting in honour
 of Poojya Lavji Swami anniversary.

Sardarsinh,

Military Secretary to the H H Nawab
 Sahib, Junagad

મીલીટરી સેક્રેટરી ડુ ધી હીઝ હાઇનેસ નામદાર
 નવાબ સારેય, જુનાગઢ.

તારનું લીખ.

- ૧ નામદાર દરબારશ્રી જડેજ અલાતસિંહજી સાહેબ તાનુકે સાપુર
- ૨ કર્નલ ગોહિલશ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ ઓ.બી.આઇ. મીલીટરી
સેક્રેટરી ટુ ધી હીઝ હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાહેબ, જુનાગઢ.

પત્ર.

નવાબગંજ.

કાનપુર, તા. ૨૦-૧-૩૩.

જૈન સંઘ-પાલીઆદ;

તા. ૧૨ મીના પત્ર વખતે ૮ સીમજ્ઞ હતો. મદાગજશ્રીનું આતુર્ભાસ આ વખતે વૌંછીયા ચવાનું જણી સંતોષ, દેવલોકગત સદગત શ્રી લવજી સ્વામીની ૭૭ મી જયન્તિનો મેવાવડો પાલીયાદ મુકામે ચવાનું જણી સંતોષ થયો, યોગ્ય રીતે ઉજવવાની પૂર્ણ ખાત્રી છે, એ પૂનિતજીવની જૈન અમાજ ઉપર અજબ અસર થઇ છે, તે મ્હારી જાણમાં છે. એમના પુન્યાત્માને પરમ શાન્તિ રહે એવી સમસ્ત જૈન કોમની હાર્દિક ઇચ્છા હોયજ. મદારાજશ્રીની મુખ શાન્તિ ઇચ્છતો,

આચાર્ય સેવક,

શિવલાલ પાનાચંદ શાહ,

આઇ. સી. એસ.

(ઇડીયા ઓફીસ, ટુ ધી વાઇસરાય-નીક્લી)

પત્રોનું લીસ્ટ.

- ૧ હીઝ હાઇનેસ નામદાર ઠંકાર સાહેબ શ્રી દોવતસિંહજી
કે. મી. આઇ. ઇ. લાગડી.
- ૨ નામદાર ઠંકાર સાહેબ શ્રી મદારસિંહજી
સી. આઇ. ઇ. સાયવા.

- ૩ નેક નામદાર દરબાર શ્રી આલા ખાચર સાહેબ જસદણ
- ૪ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી વખતસિંહજી વળા
- ૫ નામદાર દરબાર શ્રી મોટા રામવાળા મુતુવાળા સાહેબ બગસરા
- ૬ નામદાર દરબારશ્રી ગિવસિંહજી સાહેબ, તાલુકે કોઠારીયા
- ૭ નામદાર દરબારશ્રી એલનવાળા સાહેબ, જેતપુર
- ૮ દરબારશ્રી બાબી મુતુજીખાનજી સાહેબ સાવાન જુનાગઢ, તાલુકે ખામણગઢ
- ૯ કુમારશ્રી જોરાવરસિંહજી સાહેબ જામનગર
- ૧૦ દરબારશ્રી ગોવિંદ રણજીતસિંહજી સાહેબ ભીમગઢ
- ૧૧ દરબારશ્રી રાણા માનસિંહજી ઉમેદસિંહજી બાપુ અકોટીયા
- ૧૨ દરબારશ્રી જડેજ પ્રાકમસિંહજી ગણોદ
- ૧૩ દરબારશ્રી રાઓલ હરીસિંહજી મોણપુર
- ૧૪ રાણાશ્રી ગોવિંદસિંહજી સાકા
- ૧૫ રાણાશ્રી દીવાનરસિંહજી કસનસિંહજી વણા
- ૧૬ કુમારશ્રી રાણીગનાળા સાહેબ, ચીતન
- ૧૭ રા રા શિવનાથ પાનાચંદ શાહ, આઇ ગી એમ વઢનાણ, હા. ગવર્નમેન્ટ એન્ડ ઇન્ડીયા, ઓરીસા દીધી વાઇસરોય
- ૧૮ દરબારશ્રી જડેજ પ્રતાપસિંહજી દિવાનજી સાહેબ પોરબંદર
- ૧૯ કુમારશ્રી જડેજ મુલરાજસિંહજી, દિવાન સાહેબ પાંચીતાણા
- ૨૦ રા રા નાગરદાસ કસ્તુરચંદ શાહ મુખ્ય કારભારી સાવલા
- ૨૧ રા રા કાનિદાસ નાગરદાસ શાહ, એમ એ હિંડમાસ્તર, દાણરાજ હાઇસ્કૂલ વઢવાણ ગઢેર
- ૨૨ ન રા લામશકર નરબેશકર વૈણાળી, એ આ માતર દાણરાજ હાઇસ્કૂલ વઢવાણ ગઢેર

- ૨૩ રા. રા. નાગરદાસ દામોદરદાસ શેઠ જો. એ; આ.
માસ્તર દાજરાજ હાધરકુલ વડવાણ શહેર.
- ૨૪ પુરુષોત્તમ અદાલાખ પરમાર બી. એ. એસ. ટી, સી.
આ. માસ્તર, દાજરાજ હાધરકુલ વડવાણ શહેર.
- ૨૫ રા. રા. પુરુષોત્તમદાસ લિવજી રાહ આ. મા. દાજરાજ
હાધરકુલ વડવાણ શહેર.
- ૨૬ રા રા. લક્ષ્મીશંકર નાગરદાસ મહેતા વલ્લિવટદાર સાહેબ
રામપુરા.
- ૨૭ રા. રા. ગોવિન્દભાઈ સવા વલ્લિવટદાર સાહેબ વસ્તડી,
- ૨૮ રા. રા. શેઠ હંઝાભાઈ વેલસી વડવાણ શહેર
- ૨૯ રા. રા. ગોવિન્દજી આણંદજી ઉર્ફે બીખુભાઈ નગરશેઠ ભાવલા
- ૩૦ રા. રા. મહવાણા દેરાજભાઈ અશ્લુભાઈ આ. સેકેટરી
કાડિયાવાડ કા. રાજપુત સમાજ ભાડકવા.
- ૩૧ ગાંધી જગજીવનદાસ જગનલાલ વડવાણવાળા એડન ક્રમ્પ.
- ૩૨ ઠક્કર જગનલાલ નાનજી બીમાણી ભાડલા.
- ૩૩ જૈન સંઘ વડવાણ શહેર.
- ૩૪ જૈન સંઘ વોંછીયા.
- ૩૫ જૈન સંઘ ચોટીલા.
- ૩૬ જૈન સંઘ ધાંધલપુર.
- ૩૭ જૈન સંઘ સેજકપુર.
- ૩૮ જૈન સંઘ રામપુરા.
- ૩૯ જૈન સંઘ વસ્તડી.
- ૪૦ જૈન સંઘ ખેરવા જતના.
- ૪૧ જૈન સંઘ ખોણડીયાદ.
- ૪૨ જૈન સંઘ મુંજપુર.

જેનાચાચ શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની પાંચમો
સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો
જસદણના નેક નામદાર દરબાર શ્રી
આલાખાચર સાહેબના પ્રમુખપણા
નીચે કરવામાં આવેલ તેનો

અહેવાલ.

વીંછીયા (જસદણ મહાલ) કાઠિયાવાડ, વીર સંવત ૨૪૫૯
વીક્રમ સંવત ૧૯૬૭ ના કારતક મુદી ત્રિજને રવીવાર તા.
૨૨-૧૦-૩૩ ના રોજ સવારના ૯ બજે જૈન નવા ઉપાશ્રયના
વિશાળ મકાનમાં મેળાવડો એકત્રિત થતાં હિન્દુ, મુસલમાન વગે-
રથી વ્યાખ્યાન વિભાગ ભરાઈ ગયો હતો. બધારગામથી આવેલ
મિજબાનો પૈકી ચોરીના દરબાર શ્રી ખાચર અમરાભાઈ પોતાના
બન્ને કુમારો સહિત આવી પહોંચ્યા હતા. સીવાય ચોરીના, ભાડલા
કુંડણી અને આસપાસના ગામના લોકો આવ્યા હતા. આ વખતે
પ્રમુખ નેકનામદાર દરબારશ્રી આલાખાચર સાહેબ જસદણથી
પોતાના લઘુ બન્ધુ નામદાર કુમાર શ્રી અમરા ખાચર સાથે
આવી પહોંચતા સર્વેએ ઉભા થઈ ઘડીન માન આપ્યું હતું. આ
વખતે જૈન સંઘે પ્રસંગને શોભાવવા માટે એક ઉપાશ્રયના બારણા
આગળ અને બીજો બજારને નાકે એમ બે કુમારવાળી દરવાજાઓ
ઉભા કર્યા હતા અને આખી બજારમાં ધ્વજ પતાકાઓથી રસ્તા
સુશોભિત બનાવ્યા હતા. ઉપાશ્રયના દ્વાર આગળ સ્વયં સેવકો
(Scout) ૩૧ ની ટુકડીએ ખાખી ટ્રેસ અને " વીંછીયા જૈન

નેક નામનાર દરબાર શ્રી ગ્યાલા ખાચર સાહેબ,
જમદણ.

સ્થાનવાસી સ્વયં સેવક ” નામના પગઓ બાધી સનામી આપી હતી

આ વખતે જસદણથી ગ રા છેનશક લક્ષ્મીશંકર બક્ષી બી એ એન એન બી દિનાન સાહેબ રા ગ રામરાવ ત્રિકમ નીકતે સાહેબ બી એ, સર ન્યાયાધિશ સાહેબ રા રા હિંગનન જીવણનાન લાના, એન એમ એન્ડ એસ. ચીફ મેડીસલ ઓફીસર સાહેબ, ગ રા નમુભાઈ જીવણનાન લાના, બી એ એલ એન બી ન્યાયાધિશ સાહેબ, રા રા ગોલિય શ્રી જેઠુલા કરણસિંહજી, પીપીસ સુપરીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ, ગ રા ધાધન યુજલાઈ સાહેબ એન્જનીયર, રા રા અલરામભાઈ પગેરે રોબ્યના સમગ્ર અમનગર નર્ગની અને સ્થાનિક અધિકારીઓની હાજરી હોવાથી એનાવડો ધણો લગ્ય અને દમદમાલયો થઈ પડ્યો હતો

કાર્યક્રમ મુજબ સભાનું કામ હાથમાં ધરતા પહેલા જૈન સંઘ તરફથી કામદાર પ્રેમચંદ લક્ષ્મીચંદ તરફથી નામદાર પ્રમુખ સાહેબ અને પોતાનું પ્રમુખસ્થાન લેવાની દરખાસ્ત મુકનામાં આવતા, શાહ તનકશી વ્રજપાળે અનુમોદન આપતા, નામદાર પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું પદ સ્વીકારી પોતાના ફરમાનથી રા રા દિનાન સાહેબે પ્રમુખનું ભાણ કબુલ કર્યું હતું. આ વખતે મેળાનગની ફતેહ હાજીનાર આવેન અલિનમ્નના તારો અને પત્રો રજુ કર્યા હતા જે પૈકી (૧) ખીરસરા [હાનાર]ના નેક નામગર ઠાકોર સાહેબનો (૨) જાલમ સિંહજી કાકાસાહેબ વઢવાણ સ્ટેટ (૩) લીબડી જૈન સંઘ (૪) સિંધ હૈદરાબાદ જૈન સંઘ (૫) ચોગીના જૈન સંઘ (૬) રા રા ખાન બહાદુર નસરનાનજી બેદનજી હમરી બી એ એનએન બી ડે પીપીગીકવ એજન્ટ (૭) હુરીનાન નયુલાઈ આગ્રા, (૮) દેશજલાઈ અનુભાઈ મલ્લવાણા ઓ એકેડરી કાઠિઆવાડ કા નાજપુત સમાજ ભાડના વગેરે તારો ઉપરાંત સખ્યામધ પત્રો આવેન તેનું લીસ્ટ આગળ આપવામાં આવેલ છે

સભાની પૂર્ણહુતિના છેડે શ્રી સધના દૂરમાનથી માવાણી રતીલાલ હુરજીવન બી એ એનએવ બી એ નામદાર પ્રમુખ સાહેબનો ઉપકાર માન્યો હતો જેને ઠપ્પર ગુનામહુમેન કેસનજી બી એ એ અનુમોદન આપ્યું હતું જેનું શ્રી સધ તરફથી નામદાર પ્રમુખ સાહેબના કાયથી ૩૧ સ્કાઉટ (સ્વયંસેવક) ને સ્કાઉટ કેસ ખાખી રંગનો અને ૧ આચાર્ય શ્રીની બનાવેલ “ મદન કૃમા ” ના રાસની ચોપડીઓ ધનામ તરીકે આપવામાં આવેલ હતા આ પ્રમાણે કાયદમ પુરો થતા અગાઉથી બીજે કાયદમ ગોઠવેલ મુજબ નામદાર પ્રમુખ સાહેબ અને આખી સભા સર્વે ગામ બહાર પાંચરાપોળમાં આ ચાતુર્માસના વખતા મદારાજ શ્રી જેદમનજી સ્વામીના ઉપદેશથી શ્રી ૮૨૫ ખરચી નધાવેલ લોખંડની આમશ જાળી કે જેમાં જાનવરોને કાગડા વગેરે કોઇપણ હિંસક પ્રાણી હેરાન ન કરે તેની યોજનાવાગો નવો નિભાગ ખુલો મુકવા ગયા હતા જ્યાં વીછીયા મદાજનના આમત્રણથી ચાંદીનું તાણુ પોતે ઉગાડી આ નિભાગ ખુલો કરેલ જાહેર કર્યો હતો રાજ્ય તરફથી ધર્માદાનો લાગો બધ હતો તે ચાતુ કરવા પોતેજ વિદિત કરી આચાર્યશ્રીની જય બોલાવી સર્વે નિખરાયા હતા

નેક નામદાર પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

પૂજ્યવર્ય સ્વામીજી ! અને બન્ધુઓ,

આજે આ સભા જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની પાંચમી સ્વર્ગારોહણતીથિ ઉજવવા માટે બોલાવી છે તેનું પ્રમુખસ્થાન મને સુપ્રત કરવા સ્વામીજી વગેરેની ઇચ્છા થતા હું તેમની લાગણીને માન આપી આ સભાનું પ્રમુખસ્થાન સ્વીકૃત કરના મને પોતાને લાગ્યશાળી માનુ હું સ્વામીજી જેવા સ્વ. આચાર્ય અને સદ્ગામી પુરુષના યશો-

ગાન ગાવા અને તેમના દીવ્ય પથે અનુસરવું એ સૌ કોઈની પવિત્ર દરજ છે. મદાપુરોની જીવનની ઝાંખી કરાવવી અને તેમના ઉચ્ચગામી જીવનનું સાદર અનુકરણ કરવા માટે આવી સલાહ લેવાનો શિરસ્તો પરાપુર્વથી ચાલ્યો આવતો હોવાથી આપણે પણ આજે જરૂર કાંઈકને કાંઈક પણ તેમના જીવનમર્થી શિખવું જોઈએ. આચાર્યશ્રીના વિશાળ જીવનની ઝાંખી કરાવવા જેટલી આજે હું તૈયારી કરી શક્યો નહિ હોવાથી એ દિશામાં વિશેષ નહિ બોલતાં તેમના મીઠા સંસ્મરણો આજે કાઠિયાવાડ પ્રદેશના ભુદા ભુદા ભાગમાં સંસ્થિત રહેલ એટલે કે તેઓશ્રીના નામની શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારકને જૈન લાઈ-બ્રેરી ” એવું સાંકળીયું આપી મહાર વક્તવ્ય પૂર્ણ કરીશ.

સ્વામીજીના નામની દેશમાં હયાતી ધરાવતી સંસ્થાઓ.

૧. શ્રી લવજી સ્વામી જૈન સ્ત્રી લાઈબ્રેરી ચોટીલા, કાઠિયાવાડ.
સ્થાપન:—સંવત ૧૮૭૨ના કાર્તિક શુદ્ધ પિંજ તા.
નવેમ્બર ૧૯૨૫.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા:—માધીયાના નેક નામદાર મહાર સાહેબ રાયસિંહજીના દાયથી થઇ. લાઈબ્રેરીની પ્રતિષ્ઠા માટે ભુઓ નીચેની વીઝીટો.

(૧) આર. એમ. ફ્રીલીપ્સ. કાઠિયાવાડ એજન્સી પોલીસ સુપ્રી-ન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ ચોટીલા. તા. ૧૦-૨-૧૮.

(૨) એ. એચ. ઇ. મોરસ મેજસ્ટ્રેટ પોલીટીકલ એજન્ટ હાલાર પ્રાંત ચોટીલા તા. ૧૦-૧-૧૯.

(૩) કે. હમ્પ્ડયુ. બાર્લી. આઇ. સી. એસ. જ્યુડીસીયલ ઓફીસર સાહેબ કાઠિયાવાડ એજન્સી.

(૪) લે. કર્નલ આર. એસ. પોલીંગર. એજન્ટ હુ ધી ગવરનર કાઠિયાવાડ.

(૫) કર્નલ એચ. એસ. સ્ટ્રેંગ એજન્ટ હુ ધી ગવરનર જનરલ.

(૬) નેક નામદાર મદારસિંહજી સાહેબ સાયલા.

(૭) એચ. હુટન આ. સિવિલ સર્જન. કાઠિયાવાડ.

(૮) મેજનર કીશ્વી.

(૯) નહુનાલાલ હલપતરામ કવિ, કાઠિયાવાડ એજ્યુકેશનલ ઓફીસર સાહેબ.

(૧૦) બાપટ કાઠિયાવાડના પોસ્ટ મુખી-ટેન્ડન્ટ સાહેબ

(૧૧) મોહનલાલ જીવણલાલ બેરીસ્ટર-એટ લો, વડવાણ કેમ્પ. સીવાય થાણદાર, ફોજદાર વીજેર માટે સં. ૧૯૭૨ થી તે ૮૪ સુધીના જપાએલ રીપોર્ટ જુઓ

૨. શ્રી લવજી સ્વામી જૈન પુસ્તક ભંડાર. કચ્છ—અમર.

સ્થાપન:—સંવત ૧૯૮૨ની સાલમાં થયો જેમાં હસ્તલિખિત સૂત્રો વગેરે પુસ્તકોની મોટી સંખ્યા ઉપરાંત જાપેશ પુસ્તકો પણ ઘણી સંખ્યામાં સંગ્રહિત કરવામાં આવેલ છે.

૩. શ્રી લવજી સ્વામી જૈન સ્થાનકવાસી પુસ્તકાલય—ચોટીલા.

ઉદ્ઘાટન—દરબાર શ્રી ખાચર ભાણભાઈ જેઠા

સં. ૧૯૭૧ ના આતુર્ભાસમાં ઉપાશ્રયની અંદર.

૪ શ્રી લવજી સ્વામી જૈન સ્થાનકવાસી ભાઈએરી રામપુરા વડવાણ તામે.

સ્થાપન:—સંવત ૧૯૭૫.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા:—વડવાણ સ્ટેટના ચીફ રેવન્યુ ઓફીસર રા. રા. ચિમનલાલભાઈ.

૫ શ્રી લવજી સ્વામી જૈન સ્થાનકવાસી ભાઈએરી, અજેવાલીયા-લીબડી ભાયાત.

સ્થાપન — સંવત ૧૯૭૬.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — દરબારશ્રી રાણા માનસિંહજી ઉમેદસિંહજી

૫ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી જુનાગઢ;

સ્થાપન — સંવત ૧૯૮૭ના કાર્તિક શુદ્ધ બિજ

તા. ૨૪-૧૦-૩૦ શુક્રવાર.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — કર્નલ સરદારસિંહજી સાહેબ ગોહિલ

ઓ. ખી. આઇ; જનરલ સેક્રેટરી જુનાગઢ સ્ટેટ.

૬ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી ધાંધલપુર-કાઠિયાવાડ.

સ્થાપન: — સં. — ૧૯૮૮ના માગસર વદી ૫ ને રવીવાર તા. ૨૭-૧૨-૩૨

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — વડવાણ કેમ્પના રા. રા. વકીલ ગોપાળજી

ચાલણલાઇ ડીસ્ટ્રીક્ટ પીસી.

૭ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી ખાટડી-સાયલા ભાયાત.

સ્થાપન — સંવત ૧૯૮૮ ના માગસર વદી ૩ મંગળવાર તા. ૫-૧-૩૨

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા: — સાયલાના નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ

શ્રી મદારસિંહજી બહાદુર.

૮ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી આલુન્દપુર-કાઠિયાવાડ.

સ્થાપન — સંવત ૧૯૮૮ ના મહાવદી ત્રિજને શુક્રવાર તા. ૨૫-૨-૩૨.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — ધર્મવંતરાય વી. બોરા ખી. એ. ડેપુટી પોલી.

ટીકલ એજન્ટ ઇસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સી વડવાણ કેમ્પ.

૯ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી ખીરસરા-હાતાર.

સ્થાપન — સંવત ૧૯૮૮ ના ફાગણ વદી ૩ શુક્રવાર તા. ૨૫-૩-૩૨

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — ખીરસરાના નેક નામદાર યુવરાજ શ્રી

પ્રજ્ઞસિંહજી સાહેબ.

૧૦ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી ભાડલા-કાઠિયાવાડ

ભામનગર સ્ટેટ.

સ્થાપન — સંવત ૧૯૮૮ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૫ ને રવીવાર તા. ૯-૪-૩૨.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — દોઢિયાવાડ એજન્સી ઉર્ફે વેમ્પર્ન ઇગ્રીયા મેટસ
એજન્ટ દુ ધી ગવર્નમં જનરલના ઓડીટર એન્ડ તેલુરી
ઓફીસર ખાન બહાદુર ક્રામરેજ સાહેબ રાજકોટ.

૧૧ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી સેન્ટ્રલ પુર-ઝાંખાવાડ
સ્થાપન — સંવત ૧૯૮૮ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૧ રવીવાર તા. ૧૭-૪-૨૨.
ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — પાવીપાદના થાણુદાર સાહેબ મનસુખલાલ માણે-
કલાલ શાહ

૧૨ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી-ચુડા ખાસાવાડ
સ્થાપન — વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૮ ના ચૈત્ર વદી
૧૩ ને સોમવાર તા. ૨-૫-૨૨

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — રા રા અમૃતનાથ ઉમેશ્વર મહેતા
દિવાન સાહેબ-ચુડા

૧૩ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી-ખોડુ વઢવાણ મહાલ
સ્થાપન — વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૯ ના મહા વદી
૬ ને શુક્રવાર તા. ૧૬-૨-૩૩

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — વઢવાણના નામદાર કુમાર શ્રી કરણસિંહજી સાહેબ
૧૪ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી દેવદરા. વઢવાણ તામે
સ્થાપન — વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૯ ના શ્રાવણ વદી
૬ ને શુક્રવાર તા. ૧૭-૨-૩૩.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — દરબારશ્રી ગણા જીવમસિંહજી કાકાસાહેબ વઢવાણ
૧૫ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી વસ્તડી વઢવાણ તામે.
સ્થાપન — વીર સંવત ૨૪૫૯. વીક્રમ સંવત ૧૯૯૦ ના શ્રાવણ વદી
૧૩ ને શુક્રવાર.

ઉદ્ઘાટન ક્રિયા — વઢવાણના નામદાર કુમાર શ્રી બુન્નેસિંહજી સાહેબ
બી એ, ના હસ્તથી

મેલાવડાની કૃતેહ ઇચ્છનારા આવેલ તારોઅને પત્રો..
તારો.

Rajkot, Date 21-10-33.

Jain Sangh, Vinchhia B. S. Ry.

I wish every success Lavji Swami anniversary meeting.

Sursinhji, Khirasra.

Wadhwan City, Date 20-10-33.

To, Jain Sangh, Vinchhia B. S. Ry.

Hearty wish 'success for Shriman Lavji Swamiji anniversary celebration Meeting.

Jalamsinhji.

Bombay, Date 19-10-33

To, Jain Sangh, Vinchhia B. S. Ry.

Associate whole hearty Celebration of revered Swamiji Lavji Maharaj's anniversary and wish you all happy prosherores new year.

Nasarvanji Damri.

Limbdi, Date 21.

To, Sthanakvasi Sangh.

Vinchhia. B. S. Ry.

Hearty wish success Lavji Swami anniversary Meeting.

Sangh.

Hydrabad, Date 21.

To, Jain Sangh, Vinchhia, B. S. Ry.

Hearty wish success for Shrimau Lavji Swami anniversary celebration. Jain Sangh.

Chotila, Date 22.

To, Jain Sangh Vinchhia. B. S. Ry.

Hearty wish success for Lavji Swami's anniversary celebration Meeting.

Jain Sangh.

Chuda, Date 20-10-33

To, Jain Sangh Vinchhia, B. S. Ry.

Hearty wish Success for Lavji Swami's anniversary celebration meeting.

Deshalbhai.

Agra, Date 20-10-33.

To, Jain Sangh Vinchhia, B. S. Ry.

Hearty wish success Shriman Lavji Swami anniversary celebration meeting.

Harilal Nathubhai.

Sayla, Date 22-10-33

Jain Sangh, Vinchhiya.

Here Bazar closed.

Sayla Mahajan.

તારનું લોસ.

૧ નેક નામદાર ઠંકાર સાહેબ, ખીરસરા.

૨ રા. રા. ખાન બહાદુર નસરવાનજી બેગનજી હમરી. ખી. એ.
એલએલ. ખી. માજી કેપુરી પોલીટીકલ એજન્ટ.

૩ રાણાશ્રી જાલમસિંહજી કાકાસાહેબ.

વડવાણ.

૪ જૈન સંઘ

લીંગડી.

૫ જૈન સંઘ

સિંધ હેરાબાદ.

૬ જૈન સંઘ

ચોટીલા

૭ જૈન સંઘ

સાપલા.

૮ રા. રા. દેશભલાઈ અમલુભાઈ મહવાણા.

આ. સેક્રેટરી. કાઠિયાનાડ કા. રાજપુત સમાજ. ભડકવા.

૯ શેક હરીલાલ નથુભાઈ

આગ્રા.

પત્રો.

જૈન સંઘ.

૧ જૈન સંઘ

જામનગર.

૨ જૈન સંઘ

વડવાણ શહેર

૩ જૈન સંઘ

કોળ

૪ જૈન સંઘ

થાન

૫ જૈન સંઘ

રામપુા

૬ જૈન સંઘ

ધાંધલપુર

૭ જૈન સંઘ

સેજકપુર

૮ જૈન સંઘ

આણંદપુર

૯ જૈન સંઘ

ખાટડી

૧૦ જૈન સંઘ

ખીરસરા

રાજા મહારાજાઓ.

- ૧ હીઝ હાઇનેસ મહારાજા સાહેબ શ્રી વિજયદેવજી,
કે. સી. એસ આઇ. ધરમપુર રોડ.
- ૨ હીઝ હાઇનેસ મહારાજા સાહેબ વાંસદા
- ૩ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ સાયલા
- ૪ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબ વળા.
- ૫ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબ મુલી
- ૬ કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વલુભા સાહેબ, મેનેજર દસાગ.
- ૭ કુમારશ્રી કનકસિંહજી સાહેબ સાયલા.
- ૮ દરબારશ્રી માખી મુરતુગાખાનજી સાહેબ,
ભાવાત, જુનાગઢ રોડ બામણગઢ

નૃહરુચી.

- ૧ રા. રા રાવ સાહેબ યશનતરાય વી. બ્હોરા બી એ
ઉધુગી પોલીગિક્ષ એજન્ટ, ઇસ્ટર્ન કામિયાવાડ
એજન્ટસી વઢવાણ કેમ્પ.
- ૨ ગ. રા નાગરદાસ કસ્તુરચંદ શાહ બી એ એવ
એવ બી દીવાન સાહેબ સાયલા
- ૩ ગ. રા જગજીવનદાસ ત્રિકમજી કોઠારી ઉર્ફે ઓવીયા ભેરી
બી એ એવએવ. બી કારભારી માહેમ ખીગસરા
- ૪ ગ. રા. ભોગીલાલ જગજીવન મોદી
હુજુર પર્સનન આસિસ્ટન્ટ સાહેબ ધરમપુર
- ૫ રા. રા ગિરધરલાલ જયકૃષ્ણ દવે બી એ એવએવ
બી સર ન્યાયાધિસ સાહેબ વઢવાણ રોડ.
- ૬ રા. રા રામજીદાસ ઈંદ્રજી પાવાગઢી
બી એ એવએવ બી, ન્યાયાધિસ સાહેબ વઢવાણ

- ૭ ગ રા, ગોકુનદાસ ચતુભુજ શાહ,
ચીફ રેવયુ કારભારી સાહેબ વડવાણ
- ૮ રા, રા, ડાનિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ એ
હિંડ મારતર સાહેબ, દાહરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૯ રા. રા ચતુભાસ માનજી ચાણુપુરા એન એમ એન્ડ
એસ ચીફ મેડીકલ ઓફીસર સાહેબ વડવાણ
- ૧૦ રા રા ગોપાનમિહજી ભગવાનસિંહજી ગોહિન.
ગજખરચના ઓફીસર સાહેબ વડવાણ
- ૧૧ રા રા હુરગોવિન્દદાસ જી દેશી બી ઇ એ એમ
ટેક, આઇ એન્જનીયર સાહેબ વડવાણ
- ૧૨ રા રા મનસુખનાન માણેકનાન મહેતા,
થાણુદાર સાહેબ પાલીયાદ
- ૧૩ રા રા માનસગ મગજી મહેતા માજી મેનેજર
ટુ ધી દિનાન ઓફીસ જીનાગઢ રોડ જામનગર
- ૧૪ રા રા જ્યોતિનાન નરભેગકર વજ્રવ બી એ
આ. માતર, દાહરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૧૫ રા રા પુરોતમ અદાલાઇ પરમાર બી એ.
એસ ડી મી આ મારતર, દાહરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૧૬ રા રા પુરોતમદાસ પાનાયદ મણિદાર
બી એ એસ ડી સી આ નાતર દાહરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૧૭ રા રા અચળસિંહજી જૈન એ સ એમ એન મી
સલાપતિ-અખિન ભારત વનિય ગ્વેતામર
રયાનકામી જૈન યુનક પરિલ આગ્રા
- ૧૮ રાણાશ્રી ગોપિ સિંહજી વહિનવાર વડવાણ રોટ
- ૧૯ રા રા લક્ષ્મી દેવ નાગરદાસ મહેતા વહિનવાર જામપુરા
- ૨૦ કુમારશ્રી વાધુલા બાનુલા ખાડી

૨૧ રા. રા. વડીવ અમનનાથ પાનાચંદ યાદ	વડવાળુ શરેદ
૨૨ રોક છાટાનાથ માદનનાથ	સાપલા.
૨૩ યાદ દામોદરનાથ ભુરાભાઇ	વડવાળુ.
૨૪ ગાંધી જગજીવનદાસ જગનનાથ	એડન.
૨૫ રોક નાકરચંદ ભાઈચંદ	સિંધ-દેડાળાદ.
૨૬ રા. રા. વડીવ ચુનીનાથ જગનવાસ	ચુડા.
૨૭ દામર મનુકચંદ વજનાથ થાળા કારકુન	દસાડા
૨૮ રા. રા. મેઝ કેશવ ભક્ત	જુનાગઢ.
૨૯ રોસાંકી કુમેરજી રૂઢાભાઇ પોલીસ મુખી	ખાટડી.
૩૦ રા. ગ. વક્રેશ ભુરખચંદ જેઠાભાઇ ખટ્ટરીયા	
બી એ એલએલ બી.	રાજકોટ.

(રાગ મોહીની તાલ ત્રિનાદ)

પરમ ગુરૂ, લવજી સ્વામી.	
વંદન કરું કું, ભવ કુન્ન વામી.	પરમ
રાગ રાણાને, ઉપદેશ દધને,	
માંસ મરિશ, તળાવો ઓ સ્વામી.	પરમ
આમ વાશરેરમાં, જવન્નિ દિજની,	
ગુરને અમર, જનાવ્યા ઓ સ્વામી.	પરમ
નાન જનનો, મર્મ ન માન્થો,	
અંકવનો પાદ, પદાઓ ઓ સ્વામી.	પરમ
અદિંસા સમ, મુંદર શસ્ત્ર અલીને,	
ભુગમાં યજ, પ્રસરાવ્યો ઓસ્વામી.	પરમ

મહાન ગુરુના, ચરણ સેવે છે,
શ્રેષ્ઠ શિષ્ય, જે ઠમલજી ઓસ્વામી. પરમ.
અંબાલાલ તો, અરજ કરે છે,
ભવાન્ધી બંધન, કાપો ઓ સ્વામી. પરમ.

પ્રકાશક અને ગાયક.—

અંબાલાલ કાળીદાસ રાવલ.

(રાગ—આજ ગાંધી દિવસ લગવાન હો ગયા.)

સ્વામી શ્રી લવજી સ્વર્ગકા સુકાન્તી બન ગયા,
દરમાન આપકા સારી આલમમેં રે ગયા; સ્વામીશ્રી-ટેક
યાદ યાદ રખકે પાપીકું પારન કીયા,
હિન્દુ, મુસ્લીમ સખકું ધર્મ બતાદીયા. સ્વામીજી.
છોટે મોટે જીવોકું જખમસેં બચા લીયા,
અલખત બડે અમીરોકું સમજ દીયા. સ્વામીજી.
શિષ્ય સાથે લે કર, રાજ્યોમેં ખોતગીયા.
ગિરાસવાલે લોકોકું અજગ જાદુ કીયા. સ્વામીજી.
આજ આલાખાયર ધીરાજ આ રદા,
ઉસકે પ્રમુખસ્થાનમેં ઓ કાવ્ય રચ લીયા. સ્વામીજી.
હગલી ભાઈચંદ ગુણગ્રામ કમકીયા,
અવંકુત એ તો યોગી સ્વર્ગમેં ચલ ગીયા. સ્વામીજી.
કર્તા—ભાઈચંદ કસલચંદ હગલી.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની દીક્ષા તીથિ
 ઉજવવાનો મેલાવડો સાયલાના કુમારશ્રી
 વિજયસિંહજી ઉર્ફે વજુભા સાહેબ મેનેજર
 જૈનાબાદ અને થાણાદેવલીના પોલીટીકલ
 સેક્રેટરીના પ્રમુખપણા નીચે થયેલ તેનો

અહેવાલ.

હસાહા:—નીચે સંવત ૨૪૬૦ વીક્રમ સંવત ૧૯૯૦ના જેઠ મુદી
 બિજના રોજ તા. ૧૪-૬-૩૪ ગુરુવારના રોજ મહુમ જૈનાચાર્ય
 શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની દીક્ષા તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો
 સાયલાના કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વજુભા સાહેબ મેનેજર
 જૈનાબાદ અને થાણાદેવલી સ્ટેટના પોલીટીકલ સેક્રેટરી સાહેબના
 પ્રમુખપણા નીચે કરવામાં આવતાં તે વખતે દરબારો પંકી દર-
 બારશ્રી નસીબખાનજી સાહેબ, દરબાર શ્રી શાર્દુલખાનજી સાહેબ,
 દરબારશ્રી ઇશ્વારીમખાનજી સાહેબ તથા થાણાના અમલદારો
 રા. રા. થાણદાર સાહેબ રા. રા. શંકરપ્રસાદ, દાકતર સાહેબ રા. રા.
 જ્વામિયાં ફોજદાર સાહેબ, રા.રા. કેશવલાલભાઈ મજમુ જમિનગીર
 મેનેજર સાહેબ તેમજ જૈનાબાદ તાલુકાના બધા અમલદારો
 રા. રા. ન્યાયાધિસ સાહેબ, રા. રા. છોટાલાલ વહીવટદાર સાહેબ,
 રા. રા. કાલિદાસ વહીવટદાર સાહેબ, રા. રા. કાદરી હુબુર
 શિરસ્તેદાર સાહેબ, થાણાશ્રી બહાદુરસિંહજી હેડ કલાર્ક વગેરે
 સ્થાન ઉપરાંત સ્થાનિક જૈનો જૈનેતર હિન્દુ મુસલમાન સર્વે મોટી
 સંખ્યામાં “વિજય નિવાસનાં” કમ્પાઉન્ડમાં હાજર હોવા ઉપરાંત

કુમાર શ્રી વબુલા સાહેબ સાયલા
મેનેજર જૈનાબાદ તાલુકા (દસાડા)

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની દીક્ષા તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો સાયલાના કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વળુભા સાહેબ મેનેજર જૈનાબાદ અને થાણાદેવલીના પોલીટીકલ સેક્રેટરીના પ્રમુખપણા નીચે થયેલ તેનો

અહેવાલ.

હસાડા:—શ્રીર સંવત ૨૪૬૦ વીક્રમ સંવત ૧૯૯૦ના જોડ મુદ્દી બિજના રોજ તા. ૧૪-૬-૩૪ ગુરવારના રોજ મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની દીક્ષા તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો સાયલાના કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વળુભા સાહેબ મેનેજર જૈનાબાદ અને થાણાદેવલી સ્ટેટના પોલીટીકલ સેક્રેટરી સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે કરવામાં આવતાં તે વખતે દરબારે પંકી દરબારશ્રી નસીમખાનજી સાહેબ, દરબાર શ્રી શાફુલખાનજી સાહેબ, દરબારશ્રી ધંધાહીમખાનજી સાહેબ તથા થાણાના અમલદારો રા. રા. થાણદાર સાહેબ રા. રા. શંકરપ્રસાદ, દાકતર સાહેબ રા. રા. જીવામિયાં ટ્રેજરદાર સાહેબ, રા.રા. કેશવલાલભાઈ મજમુ જમિનગીર મેનેજર સાહેબ તેમજ જૈનાબાદ તાલુકાના બધા અમલદારો રા. રા. ન્યાયાધિસ સાહેબ, રા. રા. છોટાલાલ વહીવટદાર સાહેબ, રા. રા. કાલિદાસ વહીવટદાર સાહેબ, રા. રા. કાદરી હુજુર શિરસ્તેદાર સાહેબ, રાણાશ્રી બહાદુરસિંહજી હેડ કલાર્ક વગેરે સ્થાન ઉપરાંત સ્થાનિક જૈનો જૈનેતર હિન્દુ મુસલમાન સર્વે મોટી સંખ્યામાં “વિજય નિવાસનાં” કમ્પાઉન્ડમાં હાજર હોવા ઉપરાંત

કુમાર શ્રી વજુલા સાહેબ સાયલા.
મેનેજર જૈનાબાદ તાલુકા (દસાડા)

આ પ્રસંગે હિપર ખાસ બહારગામથી આવેલ ગર્વયા અને કવિઓ પૈકી જુનાગઢના મેર કેશવ ભક્ત, ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટના રાજસીતાપુર તાખાના ગુજરાવદીના રાજપુત મેરલાઈ વગેરે ખાસ આવી પહોંચ્યા હતા. બરાબર વખતસર મે. પ્રમુખ સાહેબ આવી પહોંચતા સર્વ તરફથી ધરીત માન આપવામાં આવ્યું હતું. સભાનું કામકાજ હાથ ધરવામાં આવતાં સરઆતમાં જેન સંઘ તરફથી શા. ઠાકરસી દેવચંદે પ્રમુખસ્થાન માટે દરખાસ્ત મુકતાં ચંદુલાલ ગિરધરલાલ ગાહે અનુમોદન આપ્યું હતું. તે પછી મે. પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું પ્રમુખસ્થાન સ્વીકારી બહારગામથી આવેલ અભિનંદનના તાર, ટપાલના સંદેશાઓ આવેલ તે વાંચી સંભળાવ્યા હતા. જેમાંનો તાર એક દેવળીઆના દરબારશ્રી રાણા જોરાવરસિંહજી માજી દિવાન સાહેબ વઢવાણ સ્ટેટ. ભાવનગરના પૌલીસ કમિશ્નર અને હાલ કાઠિયાવાડના બીન અમલીધારી તાલુકદારો, ભાગદારોની એસોસિએશનના પ્રેસીડન્ટ સાહેબ હિપરાંત પાટડીના મેનેજર રા. રા. ખાન બદાહુર આર. બેન્ગમીન સાહેબ, બખ્ષાના રા. રા. ચુનીલાલભાઈ દિવાન સાહેબ કાર્યવસાત પોતે નહિ આવી શકવા માટે આવેલ ક્ષતિબીના પત્રો વગેરે આવેલ લગભગ ૭૫ પત્રોનું લીધે વાંચી સંભળાવ્યું હતું, જેનું નામવાર સાંકળીયું આગળ આપવામાં આવેલ છે. તે પછી શાહ ઠાકરસી દેવચંદે “ લવકી હે અલીદારી ” એ નામનું આચાર્યશ્રીનું ગાયન રાગ:—માલકોપમાં ગાયું હતું. તે પછી = પરમ ગુરૂશ્રી લવજી સ્વામી ” રાગ:—માલકોપમાં જુનાગઢ તાખાના ગામ ધંધુસરના મેર કેશવ ભક્તે જીલ્લદ અવાજે ગાઈ સભાનું મન રંજન કર્યું હતું. તે પછી મે. પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું ભાવજી વાંચી બતાવ્યું હતું. આ વખતે “ ગોવિંદ ગદન ગતિ ” એ ગાયન મેર કેશવ ભક્તે લલકાયું હતું. પ્રમુખ સાહેબનો ભાવસાર ત્રિફલ્ગુલ રામજીએ શ્રી સંઘ તરફથી આજાર માન્યો હતો. જેને રા. રા. ચીફ મેડીકલ ઓફીસર

રા. રા. શંકરપ્રસાદે આભારનું અનુમોદન અસરકારક ગમ્દેર્મા આપી સુંદર છાપ પાડી હતી. આ વખતે દરબારથી રાહદુર્લભાનજ સાહેબે સ્વામીજીના માટે અને આ સભા માટે પોતાનો હાર્દિક સંતોષ ભાષણદ્વારા જાહેર કર્યા બાદ રાજકવિ ગોર ડાહ્યાભાઈએ તથા રાજના આશ્રિત લંઘાએ સભાને લગતી કવિતાઓ ગાઇ બતાવવા સાથે પ્રમુખ સાહેબને આશિર્વાદ આપ્યો હતો. છેવટ ગુજરવદીના રાજપુત ચાંચુ મેશ્વરાઈએ પોતાની કિત્વશક્તિથી ચારણીભાષામાં ચરચરી અને રેણુકીછદો શુભંદ અવાજે બોલી સભાજનોનાં મન હર્ષ અને આનંદથી તરબોળ કર્યા હતા. મેર કેશવ ભક્તે પણ સુંદર વાનગી પીરમી સભાને આનંદ આપ્યો હતો. છેવટે આચાર્યશ્રીની જયધોષની ગર્જના વચ્ચે સભાનો કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો જાહેર કરતાં મે. પ્રમુખ સાહેબે દરેક કવિઓને રૂ. ૧૦ અંકે દરેક દરેક આપ્યા હતા. આ પ્રમાણે દીક્ષા તીથિ ધણાંજ લલકા અને દબ-દબાથી ઉજવવામાં આવી હતી.

इत्यलम् कृतम्.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

પૂજન સ્વામીજી, દરબાર સાહેબો મીજમાતો, અમલદાર સાહેબો, શૃદ્ધસ્થો અને ખેડેતો.

આજે આપણે મહુર્મ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીજીની પવિત્ર દીક્ષા તીથિ ઉજવવા આ સ્થળે એકઠા થયા છીએ. આ પવિત્ર પ્રસંગને ગોલાવવા, આપ સૌએ તરફી લઇ, અત્રે આગમન કર્યું છે, તે ખાતે આપ સૌનો અતિ એલસાન થયો છે. આની સમાનું પ્રમુખસ્થાન મને આપવા કરતાં, કોઇ વિદ્વાન વ્યક્તિને આપ્યું હોત, તો તે વધારે આવકારનાયક થાત; પરંતુ તેમ નહીં કરતાં મનેજ આપસમા આપ્યું, તેમ આપ મૌઝે ગારા

પ્રત્યે કાંઈક પક્ષપાત કર્યો છે. આથી આપ સર્વેની મારા પ્રત્યેની મમતા સાકાર થાય છે, જેના માટે હું આપ સર્વેનો સહૃદય આભાર માની આજના મેલાવણના આદર્શ પુરુષના ઉત્તમ અને પારમાર્થિક જીવનની રૂપરેખા દોરવા રમ લઉં છું.

બધુઓ ! શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીજી કાણુ અને કેવા હતા ? તેઓ શ્રીમાં કેવી દેવીક અને પારમાર્થિક શક્તિઓ હતી ? તે તો આપ માંહેના ધણાખરાની જાણખહાર નથી. તો પણ તે સંબંધમાં થોડીઘણી ખીના આ સ્થળે કહેવામાં આવે, તો તે અસ્થાને નથી, એમ તો આપ સૌને જણાયા શીવાય રહેશે નહિ. સ્વામીજી જ્ઞાતે ભાવસાર હતા. તેમનો જન્મ ધોળકા જીલ્લામાં વેજળકા નામનાં ગામે સંવત ૧૯૧૨ માં થયો હતો. તેઓશ્રીએ ૧૨ વર્ષની કુમળી વયે દીક્ષા ધારણ કરી હતી.

લીંબડી સંપ્રદાયના મહારાજ શ્રી ગોવર્ધનજી સ્વામીના સત્સંગે અને સદ્બોધે તેઓશ્રીને વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન કર્યો હતો. કદાચ કોઈ સવાલ કરે કે ત્યાર વર્ષના આળકને વૈરાગ્ય કેમ ઉત્પન્ન થાય ? આ પ્રશ્ન જો કે વાસ્તવિક છે; પરંતુ જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય એ બે ભિન્ન વસ્તુ છે. વૈરાગ્યનો આવીર્ભાવ થવો એ પૂર્વના સંસ્કારઉપર આધાર રાખે છે. દાખલા તરીકે સમ ઋષિઓ અને શુકદેવજી ક્યાં પોથીપાના ભણવા ગયા હતાં ? વસ્તુતઃ પૂર્વના સંસ્કાર, એ કોઈક અલોકીક વસ્તુ છે. અને તે અનુસાર શ્રીમાન્ સ્વામીજીએ સંવત ૧૯૨૪ ની સાલમાં ભાગવતી દીક્ષા ધારણ કરી હતી. તેઓ સંવત ૧૯૭૮ ની સાલમાં લીંબડી સંપ્રદાયના આચાર્ય પદપર આવ્યા હતા. સાત વર્ષ તે પદને શોભાવી, સંવત ૧૯૮૫ ના દારતક શુદી ૨ બિજના રોજ વડવાણ મુકામે ૭૩ વર્ષની ઉમરે, તેઓશ્રીનો આત્મા અદ્રશ્ય થયો.

અ્યા યથે તેઓશ્રીનું જીવન ચર્ચિત્ર નાચતા, મને એક વાત યાદ આવે છે કે દીક્ષા લેતી વખતે, અમારા પૂજ્યમહાગિતાશ્રી કેમરીસિદ્ધજી (ઠાકોર સાહેબ સાયલા) એ, તેઓશ્રીને દર્યાગમાં બોલાવી દીક્ષાના અરસા પાઠ બતાવી અનેક ગીતે તાલ્યા છતાં તેઓ શ્રીના બાળમન ઉપર, ઉપટો વધારે વૈરાગ્ય જનમતો જોયો. તેથી પાતે હાંભરી રીતે રજા આપી આ ઉપરથી આપ મૌની ચક્રાવૃત્ત તરતજ સમાધાન થયો કે, તડણાવસ્થામાં પણ ઉપર મુજબ બની નોંધે છે. સ્વામીજીશ્રીએ ૬૨ વર્ષ સુધી જૈનસમાજ ઉપર ઉત્તમ શ્રેય પાડી હતી તેઓશ્રીના અધ્યાગ શ્રમના પરિણામે તીર્થંકર ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીના જન્મ દિવસને અધારામાથી ઉચળી અજન્મવાળામાં જ્ઞાનવા અગત્યનો પાઠ ભજવેલ છે જેના પરિણામે આખા કાશિયાવાડમાં આજે તે નિસ જાહેર તહેવાર તરીકે પાળવામાં આવે છે તેનું લીસ્ટ આ સામેન છે મને તેઓશ્રીનો અગત્ય પરિચય હતો અને તેથી હું હિમતપૂર્વક કહી નહીં છું કે, તેઓશ્રીમાં સાધુ પુરુષને ગોબે તેના અનેક ગુણો હતા. બહુઓ, હવે તમારો વધુ વખત નહિ લેતા, આપ મૌનો ઉપકાર માની એસી જવા રજા લઉં છું, પરંતુ તેમ કરતા પહેલાં એક વાત રી જાય છે, તે માટે આ પ્રસંગે જરૂર જાહેર કરાવી જોઈએ.

દુનિયામાં ગુરૂ અને ચેતા તો ઘણા જોયા પરંતુ આપણી સનમુખ બેઠેના, સ્વામીજી શ્રી જોઠમલજીની ગુરૂ પ્રત્યેની ભક્તિ-ભાવના કોઈ ચોરજ પ્રકારની છે ગમે તેના સંજોગોમાં તેઓશ્રી પૂજ્ય ગુરૂજીનો એક પણ અનસર ઉજવ્યા સિવાય જવા દેતા નથી, જે આપણે સૌ જોઈ શકીએ છીએ તેઓએ અરેબર બીજા ઓને ધોડા લેના જોગ દાખવેા બેસાડ્યો છે મારી જાત અનુભવી હું બેધડક કતીશ કે, તેઓ હરહમેશ સૌને મદદ કરના તત્પર રહે

છે. અને તેમાં પણ જો કોઈ ગિરાશીયા વર્ગનો માણસ હોય છે, તો કેટલીકવાર પોતાની સ્થિતિનું પણ ભાન બુધ્ધીબદ્ધગમે તેજોખમે અને ભોગે તેનું શ્રેય કરી આપના તનતોડ મહેનત કરે છે. તેઓ-શ્રીના ક્ષત્રીઓ પ્રત્યેના અગણીત ઉપકારો છે. એટલે તે સંબંધમાં જો હું કહેવા બેસું તો કલાકોના કલાક વીતી જાય તેમ છે. પરંતુ હુંકમાં એટલુંજ ઇચ્છીશ કે, પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા તેઓને સદા સુખી રાખે, તેમને આરામ્ય બક્ષે અને પરમાર્થના કાર્યો જેવા જીવરથી કરે છે તેવાજ કરી સૌનું કલ્યાણ કરે. અસ્તુ ! કિમ્બહુના !

અભિનંદનના તાર ટપાલનું લીધ.

તારો.

From,

Lakhtar, Date, 13-6-34.

Words 32

To

Vajubha Saheb, Manager, Dasada.

Via Mandal (A. M.)

Many Thanks for invitation. Unavoidable and Important work prevents me to attend celebration of saint Lavji Swami's Anniversary. Wishing all Success.

Rana Jorawarsinh.

૧ દરબારશ્રી રાણા જોરાવરસિંહજી માજી દિવાન સાહેબ વડવાણ
સ્ટેટ અને ભાવનગર સ્ટેટના પોલીસ કમિશનર હાલ ખીન
અખતીયારી તાલુકદારો, ભાવનગરની એસોસીએશનના પ્રેસી-
ડન્ટ સાહેબ. દેવલીઆ.

પત્રો.

તરજુમા.

પાટડી તા. ૧૫-૬-૩૪.

મારા બહાસા કે. એસ. વજુલા સાહેબ, મેનેજર દસાડા.

હું તમારા માયાજી અને આગ્રહી આમંત્રણ માટે ધણો જ
આભાર માનું છું. મારી તબીબત બરોબર નથી અને તમે જાણો
છો કે ગરમી તુરત મને અસર કરે છે, ફક્ત આ કારણને લીધેજ
દિવસના ભાગમાં હું બહુ બહાર જતો નથી. મહેરબાની કરીને
જેઠમલજી સ્વામીને કહેશો કે મને મારફ કરે. અને મારી ગેર-
હાજરીથી ખોટું ન લગાડે.

પુનઃ હું મારી ગેરહાજરી માટે ક્ષમા માગું છું.

જેઠમલજી સ્વામી અને આપના પ્રત્યે શુભસાગળી સાથે વિરમું છું.

હૃદયપૂર્વક આપનો,

આર. બેન્જમીન.

(ખાન બહાદુર મેનેજર પાટડી)

૧ રાજકર્તાઓ.

૧ હીજ હાઇનેસ નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી દોલતસિંહજી

બહાદુર કે. સી. આઇ. ઇ.

લોંબડી.

૨ નેકમામદાર ઠાકોર સાહેબ વખતસિંહજી

વજા.

૫ નામદાર દરબાર શ્રી વિજયસિંહજી સાહેબ

વિદુલગદ

૬ દરબાર થી મુરતુજખાનજી બાળી સાહેબ	બામણગઢ.
ભાયાત, જુનાગઢ	સાવલા.
૭ કુમારશ્રી કનકસિંહજી સાહેબ	મુઝા.
૮ કુમારશ્રી છત્રસિંહજી સાહેબ	જામનગર.
૯ કુમારશ્રી જોરાવરસિંહજી સાહેબ,	અકેવાલીયા
૧૦ કુમારશ્રી જોરાવરસિંહજી સાહેબ, તાલુકદાર	તલસાણા
૧૧ દરબારશ્રી રાણા દિગ્વિજયસિંહજી બાલસિંહજી	લાલીયાદ
૧૨ દરબારશ્રી વખતસિંહજી રીટાપડ યાજુદાર	કુડલા.
૧૩ દરબારશ્રી રાણા કાપુલા શિવસિંહજી,	દુધરેજ
૧૪ દરબ.રશ્રી રાણા બાપુલા	હીંઝાવદર
૧૫ દરબારશ્રી રાણા ગજસિંહજી નાનલા ભાયાત મુઝા	ચાચકા
૧૬ દરબારશ્રી રાણા દાદલા	ચાચકા
૧૭ દરબારશ્રી રાણા સામતસિંહજી	મોકા
૧૮ દરબારશ્રી રાણા ગોવિન્દસિંહજી અખુલા	પાલીયાદ
૧૯ દરબારશ્રી ખાચર દાનાલાઇ તાલુકદાર	દુધરેજ
૨૦ રાણાશ્રી સામનસિંહજી	દુધરેજ
૨૧ રાણાશ્રી મેરલા અભયસિંહજી	દુધરેજ
૨૨ રાણાશ્રી ભુરમા દૌલતસિંહજી	દુધરેજ
૨૩ રાણાશ્રી મુળલા વેરાલાઇ	ભડવાણા
૨૪ દરબારશ્રી રાણા જુવાનસિંહજી ગોવિન્દસિંહજી	ખાટડી
૨૫ કુમારશ્રી વાધુલા બાલુલા	ખાટડી
૨૬ રાણાશ્રી મુરેન્દ્રસિંહજી જેસંગજી	ખાટડી
૨૭ રાણાશ્રી હરીસિંહજી ઉદયસિંહજી	ખાટડી
૨૮ કુમારશ્રી દીલાવરસિંહજી કશગસિંહજી	વણા
૨૯ દરબારશ્રી ખાચર અમરાલાઇ	ઝોરી
૩૦ દરબારશ્રી મલેક અમરાજલાઇ જત	ખેરવા

૨ અમલદારો.

- ૧ રા. રા. ખાનખદાદુર આર. એન્જીનીયર સાહેબ, મેનેજર પાટડી
- ૨ રા. રા. સુનીલાવલાઈ દિવાન સાહેબ ખમણા.
- ૩ રા. રા. કુમારશ્રી મનુભા નારસિંહજી, આ. પોલીસ
મુખીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ જામનગર.
- ૪ રા. રા. મગનલાલ વીરચંદ શાહ સરન્યાયાધિશ સાહેબ
લખતર.
- ૫ રા. રા. મનસુખલાલ માણેકલાલ શાહ,
થાણુદાર સાહેબ. પાલીઆદ.
- ૬ રા. રા. રાણાશ્રી નયુભા. બી. એ. ન્યાયાધિશ સાહેબ
રાજસીતાપુર.
૭. રા. રા. સનમુખરાય વિ. ત્રિભુવનરાય રાણા,
આ. થાણુદાર સાહેબ. વઢવાણ કેમ્પ.
૮. રા. રા. હર્ષદરાય ભગવંતરાય વૈષ્ણવ બી. એ.
એલએલ. બી. હુડકલાર્ક ટુ ધી ડેપુટી પોલીસીકલ
એજન્ટ, ઇસ્ટર્ન કાલિયાવાડ એજન્સી વઢવાણ કેમ્પ.
૯. રા. રા. કેવજીલાલ બાવાજી શાહ, તેજુરી
ઓફીસર અને ન્યાયાધિશ સાહેબ ખમણા.
૧૦. રા. રા. મણિલાલ નારણજી શાહ બી. એ.
એસ. ટી. સી. આ. માતર નારણજી વિસનજી
ભાટીઆ હાઇસ્કુલ વઢવાણ કેમ્પ
૧૧. રા. રા. વિઠ્ઠલજી જોવિન્દલાલ પરમાર બી. એ.
આ. માસ્તર, હાઇસ્કુલ વઢવાણ શહેર.

- ૧૨ રા રા સરવૈયા શિવસિંહજી ફાજવાર સાહેમ વીછીઆ
 ૧૩ રા રા જાડેજા હરીસિંહજી કેશરીસિંહજી મુસાહેમ
 ગિરાસીયા હોસ્ટેલ વડનાણુ કેમ્પ
 ૧૪ રા રા ગઢની મુળભાઈ હરસુરભાઈ પાનીના
 ફાજવાર સાહેમ જામનગર સ્ટેટ
 ૧૫ રા રા કામવાર ન્યાનયદ મોતીચંદ શાહ, દેવલીયા
 ૧૬ રા રા પરમાર રણુડોડ પથાભાઈ પોલીસ મુખી નારોલ
 ૧૭ રા રા. સ્થાનકી કુમેરજી રવાભાઈ પોલીસ મુખી ખાન્ડી

૩ ગૃહસ્થો

- ૧ રા રા વકીન ચુનીનાન ચતુલુજ શાહ ખી એ
 એનએલ મી, માજી સરન્યાયાધિસ લીબડી સ્ટેટ વડવાણુ કેમ્પ
 ૨ ગ રા વકીન ચદુનાલ નાગરદાસ સધની,
 ખી એ એન. એન ખી વડનાણુ કેમ્પ
 ૩ રા રા વકીન અમૃતનાન મગનનાન શાહ ખી એ એન
 એન ખી અમતાવાદ
 ૪ રા રા દ્વારકાદાસ મગનનાન શાહ એમ ખી ખી એસ લખતર
 ૫ રા રા ધીરજનાન બહેચરનાન શાહ હાઈકોર્ટ વકીન વ કેમ્પ
 ૬ રા રા જગજીવન હામરસી હાઈકોર્ટ વકીન લખતર
 ૭ રા રા ખધાર છોગલાન રાયચંદ ચુડા
 ૮ ઠક્કર ગુનામહુસેન કેશનજી ખી એ વીછીના
 ૯ મોદી રતીનાવ વ્રજનાલ વીમાવાળા વડનાણુ કેમ્પ-
 ૧૦ પગી કરસન પાણુસીણાનાળા તનસાણા-

૪ જૈન સંધ.

૧ જૈન સંધ	વડવાણ ચહેર.
૨ જૈન સંધ	ચુડા
૩ જૈન સંધ	વીંછીયા
૪ જૈન સંધ	ખાટડી
૫ જૈન સંધ	ખમણા
૬ જૈન સંધ	ધાંધતપુર
૭ જૈન સંધ	મેજડપુર
૮ જૈન સંધ	તલસાણા
૯ જૈન સંધ	ખોહ
૧૦ જૈન સંધ	ફેફાદરા
૧૧ જૈન સંધ	ખેરવા જતના
૧૨ જૈન સંધ	નાગડકા
૧૩ જૈન સંધ	દેવલીયા
૧૪ જૈન સંધ	કુડલા
૧૫ જૈન સંધ	લોયા
૧૬ જૈન સંધ	નીનામા
૧૭ જૈન સંધ	લાલોયાદ
૧૮ જૈન સંધ	સૌદા
૧૯ જૈન સંધ	ખાટડી

રાજકુમાર શ્રી કેતેહસિંહજી બી. એ.,
બારીસ્ટર-એટ-લૉ, દિવાન સાહેબ, લોખંડી.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની ૭૯મી જયન્તિ

ઉજવવા રાજકુમાર કુમાર શ્રી કૃત્તેહસિંહજી

ઉર્દે કાકા સાહેબ, બી.એ., એલ.એલ.બી.

બારીસ્ટર-એટ-લો, દિવાન

સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે

થયેલ મેલાવડાનો

અહેવાલ.

હાજીબડી:—ચીર સંવત ૨૪૬૦ વીક્રમ સંવત ૧૯૯૦ ના અ-
ગસ્ટ મુદી બિજની જયન્તિ તા. ૧૫-૭-૩૪ વાર રવીવારના રાજ-
કુમાર શ્રી કૃત્તેહસિંહજી ઉર્દે કાકા સાહેબ બી.એ., એલ.એલ.બી.
બારીસ્ટર એટ-લો. દિવાન સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે મહુમ્મ
જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની ૭૯મી જયન્તિ ઉજવવાનો
મેલાવડો " ટાઉનહોલ " મા કરવામાં આવ્યો હતો. અગાઉથી
જેન યુવકો તરફથી પત્રિકા જાપાવી બહાર પાડવામાં આવી હતી સમાનો
અન દિવસના ૪ બજ્યે રાખેલ હતો. જૈનો, જૈનેતર હિન્દુ મુસલમાન
ધર્મે અને સ્ત્રીઓ ઉપરાંત રાજ્યના બધા ઓશીસરા પેટા
રા. રા. ડાહરરાયભાઈ જુય બી.એ., એલ.એલ.બી., પોલીટીકલ
મેકેટરી, રા. રા. તુલસીદાસભાઈ જવેરદાસ લવીંગીઆ બી.એ.
ગીના-સ મેકેટરી. રા. રા. અમૃતલાલ પડ્યા બી.એ. કેળવણી
માતાના વડા અધીકારી સાહેબ, રા. રા. રાણા શ્રી નારસિંહજી
પોલીસ મુખી-ટેન્ડન્ટ સાહેબ રા. રા. મયુનીસીપાલ ઓશીસર,
રા. રા. ઓધડભાઈ જી.જી.સ્ટેટ ગોડીટર, કુમાર શ્રી અણ્ણસિંહજી

રૂપસિદ્ધ મુસાહેબ ગિરાસીઆ બોડી ગ વગેરે નેનામા આવતા હતા અકેનાળીઆના દરવાર ત્રી રાણા મનુલા ઉમેદસિદ્ધ વગેરે લાયાતો લાલ લેના આન્યા હતા આ વખતે પણ રામેતા મુજબ મેનાનકા ઉપર આની પહોચેલ બુનાગદ તાબે ધધુસરના મેર કેશન લકત નામદાર નનાળ સાહેબના લગ્નીક, ધ્રાગધ્રા તામે શુન્નરવદીના ગજપુત કનિ મેરલાઇ વગેરે અગાઉથી આની પહોચતા રાજ્ય તરફથી સ્ટેટ ગેર હાઉસમા મિજમાન તરીકે રાખનામા આના હતા લગલગ ' ટાઉનહોલ ' એના જનોથી ચીમર ભરાઇ ગયો હતો બરામત વખતસર પ્રમુખ સાહેબ મોટરમા આની પહોચતા સલાજનોએ ઉલા થઇ ધરીત માન આપ્યું હતું સલાજી કામડાજ કાનકેમ મુજબ શર કરના ગ રા વકીન અદુલાન મોહનલાન શેઠ બી એ એન એલ બી. એ મે પ્રમુખ સાહેબને પ્રમુખપદ સ્વીકારવા દરખાસ્ત રજુ કરતા રા માત્તર અતુર્બુજ નાનચદ શાહે અનુમોદન આપતા રા રા મેર કેશન લકતે ગગ — માનમામા “પરમ ગુર લવજી આમી” એ ગાયનથી મગગાયરજી કરેન હતું જે પછી શુન્નરવદીના મેરલાઇએ ધ્રજ લાગમા પ્રારભ કર્યા બાદ મે પ્રમુખ સાહેમે પોતાનું પ્રમુખસ્થાન સ્વીમરી પ્રમુખસ્થાનેથી પોતાનું આચાર્યશ્રીનું જીન વિપરનું સદર લાનલિનું લાગણ કર્યા પછી રા મેર કેશન લકતે બારો વસરદાસ કૃત રાગ — કાનકો “દુ ખલજન મહિનો દાણી” ગાયન ગાયુ હતું અને રાજપુત કનિ મેરલાઇએ રેણકી ગમા સલાજી મન દીનપુરા કર્યું હતું તે પછી રા રા વકીન લાઇલાન મગનલાન શાહે મે પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માનતા પોતાની રાખેતા મુજબની બોનવાની છટ મુજબ ધણીજ સુદર લાગમા પ્રમુખ સાહેબ, મેર કેશન લકત, રાજપુત કવિ મેરલાઇનો મહારાજશ્રી અને સલાજનોને આભાર માનતા શ્રેતાઓના દીન પુરા પુરા કરી નાખ્યા હતા તેમના પછી શેઠ નાનજી

હુંગરસીના નખીરા લાઇથી અંબાવાવ નાગરદાસ ગેડે વધુ
આભારનું અનુમોદન આપ્યું હતું. છેવટે રા. મેર કેશવ ભક્તે
“પારકું સુધારે એવા નર થોડા” એ ગાયન ગાઇ રા. રાજપુત કવિ
મેરૂભાઇએ કર્મની નિચિત્ર ગતિ ઉપર ઇજલાયામા બોલી સલાના
દીવ ઉપર સુદર છાપ પાડી હતી. છેવટ આચાર્યશ્રીની જયધોળના
સાથે સભા વિમર્શન થઇ હતી.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું લાલણ.

સ્વામીજી ! બન્ધુઓ. અને મિત્રબાનો.

આજની સલાનો કાયકમ જૈનાચાર્યશ્રીમાનસવજી સ્વામીની
૭૬ મી જન્મન્તિ ઉજવવાનો હોવાથી આપણે સાં અહીં ઉપસ્થિત
થયા છીએ. મહુમના જીવનની રૂપરેખા દોરવાનો આ સલાનો
ધ્યેય હોવાથી તેમના જીવન વિશે દ્રષ્ટીપાત કરવાથી આપણને
જરૂર જણાશે કે તેઓ એક આદર્શ પુરુષ હતા. તેમના ઉપકારી
જીવન તરફ લક્ષ મિન્દુ ખેંચતા આપણે પણ જો તેમના પગને
ચાલીએ તો આપણા જીવનમા અવશ્ય સુધારો થાય આચાર્યશ્રીના
જીવનની જ્યોતિની કેશવ ભક્તે મગળાયરણમા “પરમ ગુરૂ
લલજી સ્વામી” એ શિર્ષક નામેની ગાઇ બતાવેલ કવિતામા સ
પૂર્ણ ગ્રામી કરાવી છે. જેથી પુનઃ નિશ્ચય એ દિશામા મોત્તવાનું
રહેતું નથી. કેશવ ભક્તને મે તેમના ઉતારેન ગાયનોનાળા ઢેકડમા
અને રેડીઓમા સાલત્યાં છે. તેમણે આજે આપણને તેમની મધુર
વાણીનો લાલ આપેલ છે જેના માટે તેમજ રાજપુત કરિરાજ
મેરૂભાઇએ ૫૦ વરમે લીનડી જોઇ તેમણે આપણને પોતાની
રમિક વાણીની સરીતામા નવરાવ્યા સગમ ઉપકાર માનવામા
આવે તે આ ઉપકારો માનતા પડેલા આપણે સ્વામીજી

જેઠમલણનો ઉપકાર માનવો જોઈએ. જેમની ગુરૂ ભક્તિ અને કાર્યશક્તિ માટે જરૂર આપણને માન ઉત્પન્ન થવા સાથે તેમના શિષ્ય ધર્મનો ધડો લેવા જોઈએ. તેઓ સમાજને બેસાર્થો છે. આપણને આજે મળેલ લાભ માટે પુનઃ ઉપકાર માની આજની સભાનું કામકાજ પૂર્ણ થયેલ જાહેર કરવામાં આવે છે.

દેગાનરમા મહાવીર જયન્તિ ચૈત્ર સદી ૧૩ ના રોજ વેપાર ધંધા રોજગાર અથવા રાખા જાહેર હોવાર તરીકે પાળવા કરાવેલ હરવોનું કકાવાર સાંકળીયું.

(૧) જામનગર (૨) વઢવાણ ગઢો (૩) વઢવાણકેમ્પ (૪) ગોંડલ (૫) અજમેર (૬) અણીઆલી(૧) (૭) અણીઆલી(૨) (૮) અણીઆલી(૩) (૯) અકેવાલીયા (૧૦) અરડોઇ (૧૧) અણુન્દરા (૧૨) આણુદપુર (૧૩) આમરણ (૧૪) અલીયા (૧૫) ઉમરાળા મોટા (૧૬) ઉચડી (૧૭) ઉપલેટા (૧૮) કોટડા સાંગાણી (૧૯) કોઠારીયા (૨૦) કાંવાવડ (ચિતળાનું) (૨૧) કેરાળા (૨૨) કરમડ (૨૩) કમળેજ (૨૪) કુડવા (૨૫) કુકડા (૨૬) કારીયાણી (૨૭) કાટકારા (૨૮) કંથારીયા (૨૯) કંટારીયા (૩૦) કેગળા(૧) (૩૧) કેગળા(૨) (૩૨) કોરી (૩૩) ખડેરા (૩૪) ખાટડી (૩૫) ખાંભડા (૩૬) ખીજડીયા (૩૭) ખેરાલી (૩૮) ખીટલા (૩૯) ખરેડી (૪૦) ખાખીમળીયા (૪૧) ખાંડીયા (૪૨) ખીરસગ (૪૩) ખલવાન (૪૪) ખાખરાયળ (૪૫) ખેરાણા(૧) (૪૬) ખેરાણા(૨) (૪૭) ખોડુ (૪૮) ગોસલ (૪૯) ગોમટા (૫૦) ગુન્નર (૫૧) ગુદીયાળા (૫૨) ગાંધલ (૫૩) ગેડી (૫૪) ગુદીઆનડા (૫૫) ગગલડી (૫૬) ગુદાવા (૫૭) ગુદા (૫૮) ઘણાદ (૫૯) ધુનડા (૬૦) યુડા જાલાવાડ (૬૧) ચંદ્રના (૬૨) ચયાલા (૬૩) ચાચકા (૬૪) ચાણુપુર (૬૫)

ચરેત્ર (૬૬) ચારણીયા (૬૭) ચીરાગ (૬૮) ચોઢી (૬૯) ચેત્રા
 (૭૦) ચંગા (૭૧) ચરખડી (૭૨) ચુડા-સોરઠ (૭૩) છત્રીઆલા
 (૭૪) છોડવડી (૭૫) છલાલા (૭૬) જેતપુર-કાંકરાન્ય (૭૭)
 જામખંભાળીઆ (૭૮) જોડીઆખંદર (૭૯) જાલીઆદેવાણી (૮૦)
 જામકડોરણા (૮૧) જામ મેવાસા (૮૨) જેતલસર (૮૩) જસાપુર
 (૮૪) જામજેધપુર (૮૫) જાંણુ (૮૬) જાખણુ (૮૭) જાઆળા
 (૮૮) જામર (૮૯) જાંજરકા (૯૦) જાણણસર (૯૧) ટંકારા (૯૨)
 ઢુવા (૯૩) ઢોંકરાળા (૯૪) ઢીંખડી (૯૫) ડાંધીઆ (૯૬) ડેર-
 વાળા (૯૭) ઢુવા (૯૮) તલસાગ (૯૯) ત્રાડીઆ મ્હોટા (૧૦૦)
 ત્રણેતર (૧૦૧) થાણા ગાલોલ (૧૦૨) દેવલીઆ (૧૦૩) દેદાદરા
 (૧૦૪) દેવપરા (૧૦૫) દરોજ (૧૦૬) દાણાવાડા (૧૦૭) દુધી-
 વદર (૧૦૮) ઘેરાણ (૧૦૯) ઘોલ (૧૧૦) ઘાંકા (૧૧૧) ઘાંધ-
 લપુર (૧૧૨) ઘાંકા (૧૧૩) નવાગઢ (૧૧૪) નક્લીઆ (૧૧૫)
 નગલા (૧૧૬) નક્કાવલી (૧૧૭) નવાણીયા (૧૧૮) નાક્લી
 (૧૧૯) નાગડકા (૧૨૦) નિનામાં (૧૨૧) પંધરી (૧૨૨)
 પાનેલી મ્હોટી (૧૨૩) પીંપરાલી (૧૨૪) પીંપરીઆ (૧૨૫)
 પંખમ (૧૨૬) પંચાસર (૧૨૭) પાણવી (૧૨૮) પીંપલવા
 (૧૨૯) પીંપલીઆ (૧૩૦) પલાલી (૧૩૧) પલાસવા (૧૩૨)
 ખરવાળા (સોરઠ) (૧૩૩) ખોરણા (૧૩૪) ખોડાણા (૧૩૫)
 ખલાલા (૧૩૬) ખાલંભા (૧૩૭) ખાજરકા (૧૩૮) ખગડુ
 (૧૩૯) ખજોલ (૧૪૦) ખેડી (૧૪૧) ખોપરાવદર (૧૪૨) ભોષકા
 (૧૪૩) ભાડકવા (૧૪૪) ભાડલા (૧૪૫) ભાંડરીઆ (૧૪૬)
 ભલગામડા (૧૪૭) ભાદરા (૧૪૮) ભાયરીઆ (૧૪૯) ભડવાણા
 (૧૫૦) ભાલાલા (૧૫૧) ભયાણુ (૧૫૨) ભેંસગલ (૧૫૩)
 મુઢી (૧૫૪) મુઢપર (૧૫૫) મુઢીલા (૧૫૬) મોણપર (૧૫૭)
 માટલી (૧૫૮) મતવા (૧૫૯) મેવાસા (૧૬૦) માણેકવાડા

(૧૬૧) મિયાત્રા (૧૬૨) મક્કનસર (૧૬૩) મુલખાવત્તા (૧૬૪)
 માખીવાત્તા (૧૬૫) મેડી (૧૬૬) મોડા (૧૬૭) સમપુરા (૧૬૮)
 રાણપુર સોરઠ (૧૬૯) રાજપરા (૧૭૦) રાજપર (૧૭૧) રંગપુર
 (૧૭૨) રજોલ (૧૭૩) રતનપુર (૧૭૪) રોજા (૧૭૫) રાપુદા
 (૧૭૬) રાતડકી (૧૭૭) રાવડી (૧૭૮) રોધેલ (૧૭૯) રતારીકા
 (૧૮૦) લાલપુરજમ (૧૮૧) લીંબલી (૧૮૨) લાલીઆ (૧૮૩)
 લોટકા વગલા (૧૮૪) લુણસર (૧૮૫) લાખાજીના ગામ (બેચડા)
 (૧૮૬) વીરપુર (૧૮૭) વણા (૧૮૮) વસ્તડી (૧૮૯) વડો
 (૧૯૦) વડોયા (૧૯૧) વણી (૧૯૨) વિળપુર (૧૯૩) વીંછીઆ
 (૧૯૪) વડાલ (૧૯૫) વેવાવદર (૧૯૬) વાગડ (૧૯૭) વાવડી
 (૧૯૮) વેગલકા (૧૯૯) વાણીવાવદર (૨૦૦) સાપલા
 (૨૦૧) સિતાપુર (૨૦૨) સરવાલ (૨૦૩) સાતોદા (૨૦૪)
 સાંશુધ (૨૦૫) સમઢીઆલા(૧) (૨૦૬) સજોસરા (૨૦૭)
 સમઢીઆલા(૨) (૨૦૮) સગલા (૨૦૯) સમઢીઆલા(૩)
 (૨૧૦) સિહણ (૨૧૧) સમઢીઆલા(૪) (૨૧૨) સિદ્ધસર
 (૨૧૩) હરીપર (૨૧૪) હુડીયાળા (૨૧૫) હુલેન્ડા (૨૧૬) ખેરાલી
 (૨૧૭) ખીરસરા (૨૧૮) ખોરી (૨૧૯) સરવા (૨૨૦) વડોયા
 (૨૨૧) તોરી (૨૨૨) બગસરા (૨૨૩) કુંભાજીની દેરડી
 વગેરે ગામોમાં કાવમને માટે ડરાવ પસાર કરાવવામાં આવેલ છે તે
 પેકી (૧૫) ગામોમાં તો ત્યાંના દરબાર સાહેબોના ફરમાનથી હિન્દુ
 મુસલમાન વગેરે પ્રજા સમસ્તે ખેતી, વાડી, વેપાર વગેરે જાતના
 ધંધા રાજગાર બંધ રાખી પાખી પાળવા રાજ્ય તરફથી હુકમ થયેલ
 છે. તે પૈકીના (૧) ચુડા (સૌરાષ્ટ્ર) (૨) વણા (૩) રાજપુર
 (૪) જાબાળા (૫) જાખણ (૬) પચ્છમ (૭) ગેડી (૮) ભડવાણા
 (૯) ભાલાલા (૧૦) ભાથરીઆ (૧૧) ખલાલી (૧૨) અંકેવાલીઆ
 (૧૩) દેવલીઆ (૧૪) લાલીઆ (૧૫) તલસાણા વગેરે.

મેલાવડાની કૃતેહ ઇચ્છનાર આવેલ પત્રોનું લીસ્ટ.

પત્રો.

૧ રાજકર્તાઓ.

- ૧ હીઝ હાઇનેસ મહારાજ ઠાકોર સાહેબ શ્રી
લાખધીરસિંહજી બહાદુર કે. સી. એસ. આઇ. મોરબી.
- ૨ હીઝ હાઇનેસ ઠાકોર સાહેબશ્રી જોરાવરસિંહજી બહાદુર વઢવાણ
- ૩ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબશ્રી મદારસિંહજી સી.આઇ.ઇ. સાયલા
- ૪ નેકનામદાર દરબાર શ્રી આશાખાયર સાહેબ જસદણ
- ૫ નેકનામદાર દરબારશ્રી સુરીયવાળા સાહેબ વડીયા
- ૬ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબશ્રી વખતસિંહજી વગા
- ૭ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબશ્રી સૂરસિંહજી ખીરસરા
- ૮ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબશ્રી હુમીરસિંહજી વીરપુર
- ૯ નામદાર દરબારશ્રી એલકવાળા સાહેબ જેતપુર
- ૧૦ નામદાર દરબારશ્રી ભાલા વાળા સાહેબ ચુડા-સોરઠ
- ૧૧ નામદાર દરબારશ્રી જડેજ મુલવાજી સાહેબ લોધીકા
- ૧૨ નામદાર દરબારશ્રી દીપસિંહજી સાહેબ ગવરીદડ
- ૧૩ નામદાર દરબારશ્રી પ્રભાતસિંહજી સાહેબ સાપુર
- ૧૪ નામદાર દરબારશ્રી ખાયર દાદલાઇ તથા
નાનલાઇ સાહેબ આણંદપુર
- ૧૫ દરબારશ્રી ગોહિલ રણજીતસિંહજી સાહેબ ભીમડાદ
- ૧૬ દરબારશ્રી રાણા જોરાવરસિંહજી, માજી દિવાન
સાહેબ વઢવાણ અને ભાવનગરના પેલીસ કમીસ્તર
દાદા દાહિયાવાડના બીન અખતીયારી તાલુકાફરો,
ભાગીદારોની એમોસીએગનના રેસીડન્ટ સાહેબ દેવધીયા

- ૧૭ કુમારશ્રી રાણીંગવાળા સાહેબ, મોરખીના માણ
હુજુર પર્સનલ આસીસ્ટન્ટ સાહેબ ચીતળા
- ૧૮ દરબારશ્રી ખાચર લોજલાઇ વાઘા તાલુકદાર ચોટીલા
- ૧૯ દરબારશ્રી બાળી એક્ઝાઇનજ સાહેબ લાયાત
જીનાગઢ સુખપુર
- ૨૦ દરબારશ્રી રાણા દોલતસિંહજી તાલુકદાર કંથારીયા
- ૨૧ દરબારશ્રી ખાચર દાનાભાઇ જીવાભાઇ પાલીઆદ
- ૨૨ દરબારશ્રી રાણા નોંધુભા વનાલા
- ૨૩ દરબારશ્રી ખવડ ખોડાભાઇ મુદામડા, ધાંધલપુર તાલુકદાર
- ૨૪ મા સાહેબ કુંવરઆઇ જસદણ તાબે-જીવાપુર
- ૨૫ દરબારશ્રી રાણા પયુભા કનુભા સમલા
- ૨૬ દરબારશ્રી ખાચર રાવતભાઇ લાડલા
- ૨૭ દરબારશ્રી રાણા કાલુભા બ-નેસિંહજી કુમાર
સાહેબોના કામદાર મોજદ

૨ અમલદારો

- ૧ રા. રા. ખાનખહાદુર આર. બે-ગમીન સાહેબ માણ
ડેપુટી પોલીસીકલ એજન્ટ અને હાલ મેનેજર સાહેબ પાટડી
- ૨ કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વજીલા સાહેબ મેનેજર
હસાડ અને થાણાદેવલીના પોલીસીકલ સેક્રેટરી સાહેબ. જૈનાઆદ
- ૩ રા. રા. સુનીલાલ ગોપાલદાસ દિવાન સાહેબ અમલુ
- ૪ કુમાર શ્રી ગોવિન્દસિંહજી મેરજીભાઇ સરવૈયા
બી. એ. એલ એલ. બી, ન્યાયાધિશ સાહેબ ચુડા
- ૫ રા. રા. મન સુખલાલ માણેકલાલ શાહ થાણદારસાહેબ પાલીઆદ
- ૬ રા. રા. રાણા શ્રી હાલજીભાઇ સામતસિંહજી
પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ લખનર

- ૭ રા. રા. લક્ષ્મીદાસ નેણુસીલાઈ મહેતા તેજુરી ઓશીસર લખતર
 ૮ રા. રા. ઉદયશંકર ડી. ભટ. એમ. એ. તત્વજ્ઞાનના
 પ્રોફેસર રાજકોટ, ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ
 ફીલોસોફી અમલનેર-પૂર્વ ખાનદેશ
 ૯ રા. રા. ઓધડલાલ હુરખચંદ બેલાણી પોસ્ટસાસ્તર લખતર
 ૧૦ રા. રા. લાલશંકર પ્રેમશંકર ત્રિવેદી તારમાસ્તર, લખતર
 ૧૧ મોવિન્દસિંહજી ઝાલા વહિવટદાર સાહેબ વઢવાણ
 ૧૨ રા. રા. લક્ષ્મીશંકર નાગરદાસ મહેતા વહિવટદારસાહેબ રામપુરા

૩ જૈન સંધ.

૧ જૈન સંધ	વીંછીઆ.
૨ જૈન સંધ	પાણેયણા.
૩ જૈન સંધ	તલસાણા.
૪ જૈન સંધ	શિલાણી.
૫ જૈન સંધ	રૂબાલ.
૬ જૈન સંધ	દેદાદરા.
૭ જૈન સંધ	હુડાળા.
૮ જૈન સંધ	મોજદડ.
૯ જૈન સંધ	ગેડી.

૪ ગ્રહસ્થા.

૧ રા. રા. મોવિન્દજી આણંદજી દોશી નગર શેઠ.	ભાડલા.
૨ ઠક્કર છગનલાલ નાનજી ભામાણી.	ભાડલા.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીની છઠ્ઠી સ્વર્ગા-
 શોહણ તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો ઇસ્ટર્ન
 કાહિયાવાડ એજન્સીના મે. ડે. પોલીટીકલ
 એજન્ટના પ્રમુખપણા નીચે મુકરર થયેલ
 પણ તબીયત લથડવાથી ચાણુપુરના
 દરબારશ્રી પરમાર ડોસુભા રધાભા-
 ઇના પ્રમુખપણા નીચે થયેલ તેનો

અ હે વા લ.

રામપુરા—(વડવાણ મહાલ) વીર સંવત ૨૪૬૦ વીક્રમસંવત
 ૧૯૯૧ ના કારતક સુદી ત્રિજની મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ
 સ્વામીની છઠ્ઠી સ્વર્ગાશોહણ તીથિ તા. ૧૧-૧૧-૩૪ ને રવીવારના
 રોજ દિવસના બે બજ્યે વડવાણના નામદાર ઠાકોર સાહેબના
 સ્થાનિક સોમના કારણે અહિંથી પોણા ગાઉ ઉપર સુળી તાબાના
 ભાયાતી ગામ ચાણુપુર મેલાવડો કરવામાં આવતાં પ્રથમ મેલાવડાનું
 પ્રમુખસ્થાન ઇસ્ટર્ન કાહિયાવાડ એજન્સીના મે. ડે. પોલીટીકલ એજન્ટ
 સાહેબને આપવામાં આવેલ અને જેનો પોતે સહર્પ કરેલ સ્વીકારનો
 પત્ર આગળ અન્યસ્થાને આપવામાં આવેલ છે તેમ છતાં બરાબર મુકરર
 વખતે અચાનક તેજ દિવસે પોતાને તાવ અને સરદીની અસર
 જણાવાથી બે બજ્યે પોતે હાજરી નહિ આપી શકવાના દુઃખદ
 બબર સવાર માર્કેટ મોકલાવતાં તે આસન ચાણુપુરના દરબારશ્રી
 પરમાર ડોસુભા રધાભાઈને આપવામાં આવેલ હતું. આ વખતે

દરબાર શ્રી પરમાર ડામુલા રવાભાઈ,
ચાણુપુર, મુળી ભાયાત.

બહારગામથી મેલાવડા ઉપર આવેલ મિજબાનો પૈકી ચોટીલા ભાગ-
 દાર દરબારથી ખાચર માણસુર દેવાઈત, સાવજાના શેઠ
 છોટાલાલ મોહનલાલ તથા તેમના ચી. નંદલાલ, વસતડીના જૈન સંઘના
 અગ્રેસર શા. ગુલાબચંદ હંસરાજ, વગેરે બહાર ગામથી આવેલ હતા.
 અને રામપુરાથી જૈનો જૈનેતર હિન્દુ મુસલમાન અદારે વરણ
 લગભગ ૭૦૦થી ૮૦૦ માણસ આવ્યું હતું રામપુરાના દરવાજાથી તે
 ચાણુપુર સુધી માણસો સ્ત્રીઓ અને પુરુષો કીડીયાઈ ઉભરાય તેમ
 માણસોનો નોર પડ્યો હતો. જે દ્રશ્ય ખરેખર કેમેરા લેવા લાયક
 હતું. આજે ચાણુપુર જનતાથી ઉભરાતું હતું. સભા મંડપ માટે
 મુળીના નામદાર ઠાકોર સાહેબે ખાસ તંજુ મોકલેલ હતો, પરંતુ
 માણસોની સંખ્યા વધી જવાથી બજારમાં ચંદણીઓથી સુંદર
 બદોબસ્ત હાથા માટે કરેલો હતો. ખાસ હરીજન માટે બાળુમાં
 બીજો હાથો કરાવી તેના માટે રોગ્ય પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવ્યો હતો
 આ દિવસે આચાર્યશ્રીના આનમાં રામપુરા જેવા ત્રણસો સાંતી
 અને બે હજાર માણસની વસ્તિવાસી ગામમાં સખ્ત હુજાજ (પાખી)
 પાળવામાં આવતાં. ખેડુ વર્ગ માટે બેઠને કાંધે ધોંસર ન મુકવા અને
 વેપારી સ્થાનકવાસી, દેરાવાસી, ખોજ વગેરેએ બજાર બંધ રાખવા,
 દેડ લોકોના ૬૦ ઘરે વણાટ બંધ રાખવા, સોની, દરજી, સુચાર,
 હુકાર, મોચી, હુજાજ વગેરે આખા ગામે સખ્ત પાખી પાળવા
 રાત્રે સાંઠ પાડવામાં આવ્યો હતો. કનિષ્ઠ આવો માખણો
 રાજ સોગ સિવાય બન્યો નથી. જાનવરો માટે ઘાસ નાખવામાં
 આવ્યું હતું. ખાસ કરીને મધેડને આ વખતે પ્રથમ યાત્ર કરવામાં
 આવ્યાં હતાં. પટેલીઆઓએ પોતાના પદરથી ઘાસ નાખેલ
 હતું. આથી આચાર્ય શ્રીના પ્રભાવની પૂર્ણ પ્રતિભિ યાદ છે.
 સભાનું કામકાજ શરૂ કરતાં ખાલી રહેલ પ્રમુખસ્થાને દરબાર
 ની રાખવા નિયત કરવાની દરખાસ્ત રામપુરાના નગરગૃહ

શા નનુ દેનાના નમીન શાન્તિવાવ મોહનવાવ તરફથી
 મુકરામા આનતા જેને રામપુરાના ભાઈ પોપટલાવ મગનવાલ
 નાદના અનુમોનથી પ્રમુખે પોતાનું પ્રમુખસ્થાન લીધું હતું.
 આ પ્રસંગે આરેવ જીનામદ નવામ સાહેબના ભજનદાર
 કાકિયાવાડના મુખસિદ્ધ મેર કેમન ભકતે રાગ—માવકોરામા
 “ પરમ ગુરુત્રી લગજી સ્વામી ” એ ગાયનનું મગગાયજી ડ્યું
 હતું અને વિદ્યાર્થીઓએ કરિતા ગાઈ બતાવી હતી, તે પછી કેશવ
 ભક્તનું ભજન રાખરામા આવ્યા બાદ પ્રમુખે બહાર ગામથી મેલા
 વડાની ફેતેલ દેખનાર આવેન અભિનદનના તારો, પત્રો અને
 મનિઓડરો નાચી બતાવ્યા હતા જેમાં રૂ ૨૫, નામદાર દરબાર
 શ્રી વજ્રસિદ્ધજી સાહેબ વિક્રમગઢ વગેરે રૂ ૭૦ તુ લીસ્ટ,
 તારો પછી રૂ ૨૨ ખાન બખાદુર નસરવાનજી બેજનજીડમરી ખી,
 એ એવ એવ, ખી માજી કે પોલીંગીકલ એજન્ટ વગેરે અને પત્રો
 પછી હીજ હાઇનેસ મહારાજ મહારાજા રાજ સાહેબ શ્રી સર
 અમરસિદ્ધજી કે સી આઈ ઇ વાંકાનેરવગેરેના આવેન સખ્યામ ધ
 પત્રોનું લીસ્ટ આગળ અન્ય સ્થળે આપરામા આવેન કે ત્યારમા
 ગુજરાવદી (મિંગમી)ના નાજપુત ડાંચિ મેરભાઈએ સમગોચિત વજ
 ભારામા છદો કવિત વગેરેથી સભાના મન રજન કરી પ્રસંગ
 રસમય બતાવ્યો હતો જે પછી વિદ્યાર્થીઓ ભાઈ ચિમનનાથ ભગ
 વાનનાથ શાહ, નાડોદ પટેલ ભવાન રણમય, જીવણલાલ નાગરદાસ
 શાહ અને સોની મોવિદ નાનજી વગેરેએ સુદરસ નદો ભજવી બતાવી
 જનતાને પ્રમુદીત કર્યા હતા આ વખતે સાયવાના શા પિતામર
 શિવનાલના ધર્મપતિ તરફથી સ્વયંસેવકોને ખાખી રગના
 કપડાનો ડૂંસ સીવડાવી આપેવ હતો સ્વયંસેવકોએ ખડા પગેસભાની
 શાન્તિ જળની રાખના જે ડવાક સેવા જળની હતી સીવાયરાજ્ય
 તરફથી મુખી દેવે અમૃતવાન જગનવાન વગેરે પોતીસ બદોમસ્ત

ધણેજ આવકાર દાયક હતો. આ વખતે ધ્રાંગધ્રા તાબાના ગામ ગુજરવદીના રાજપુત કવિ રા. મેરલાઇને મે. પ્રમુખસાહેબના હાથથી એક મેડલ (ચાંદ) અને વિદ્યાર્થીઓ, સ્વયંસેવકો વગેરેને થાપડીઓના ધનામે આપવામાં આવેલ હતા. આવી રીતે સલાનું કામકાજ પૂર્ણ થતાં સાયલાના શેઠ નંદલાલ છોટાલાલે મે. પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માન્યો હતો. આ મેલાવડનું સંધ્યું માન રામપુરાવાળા રા. રા. હરજીવનદાસ નાગરદાસને ધટે છે. મેલાવડો આચાર્યશ્રીની જયધોષના વચે વિસર્જન થયો હતો.

ૐ શાન્તિ: ! શાન્તિ: ! શાન્તિ: !

તારો

Bombay, Date 7 hour 9 minutes 55.

Jain Sangh, Rampura-Sayla

Wish every success Lavji Swami anniversary meeting.

Nasarvanji Bejanji Damari.

Chuda B. S. Date 8, hour 17 minutes 45.

Jain Saugh, Rampura Via Wadhwan Camp.

I wish every success Lavji Swami anniversary meeting.

MAKVANA DESHAL

Bhadakya.

Agra City. Date 5 hour 10 minute 15

Jain Sangh, Rampura Village

I wish every success Lajji Swami anniversary Meeting

Bhavanbhai

-
- ૧ રા. ના ખાન બહાદુર નસરવાનજી બેજનજી ડમરી
બી એ એન એન બી, માજી ડેપુટી પોલીસીકલ
એજન્ટ એન્ડ જસ્ટિસ રાજ્યના એડવાઇઝર સાહેબ મુખ્ય
- ૨ રા રા ડાયાનાન ભવાનભાઈ આગરા
- ૩ રા રા મહાવાણા દેશનભાઈ અમરુભાઈ ઓનરરી
સેક્રેટરી કાઠિયાવ - કા રાજપૂત સમાજ ભડકવા
-

પત્રો

વડવાણ કેમ્પ તા ૨૬-૧૦-૩૪

પરમ પવિત્ર મહારાજશ્રી જોડમવજી સ્વામી

પ્રમુખપદ મને આપવાનો આપનો આગ્રહ જાણી હું આભારી થયા છું હું માનું છું કે આવા પ્રસંગને માટે કોઈ વધારે વિદ્વાન તથા ધાર્મિક પુરૂં શિક્ષણ-પ્રાણને આપે પસંદ કર્યો હોત તો અનુકુળ વધુ પડત તે છતાં આપની ઇચ્છા છે તો હું જરૂર આવીશ તા ૧૦ ને બદલે તા ૧૧ રહી શકે તો ઠીક, કારણ કે વખતે

એ. જ. જ. સાહેબ એકાદ દિવસ રોકાય તો મારી હાજરીની
જરૂર રહે. ઉત્તર લખાવશો.

વિનંતિ.

વિશ્વનાથ એસ. ત્રિવેદી.

૩ પ્યુટી પોલીટીકલ એજન્ટ,

પ્રસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સી-વઢવાણ કેમ્પ.

વઢવાણ કેમ્પ તા. ૧૧-૧૧-૩૪. રવીવાર.

પૂજ્ય મહારાજ શ્રી જેઠમલજી સ્વામી—ચાણપુર.

છેલ્લી ધડીએ આ ચીકી મોકલતાં દીલને દુઃખ થાય છે પરંતુ
શરીરમાં તાવ અને શરદીની અસર જાણાતાં દીલગીર છું કે હું
આજના વ્યાખ્યાન સમારંભમાં ભાગ નહિ લઈ શકું.... . આપના
સમાગમનો, વ્યાખ્યાનનો ધાર્મિક વ્યવહારનો લાલ લેવાની મને
જે તક સાપડત તે શરીરના અસ્વસ્થતાના કારણે ગુમાવવી પડે છે
એ લાગી આવે છે પણ નીરપાય.

સેવક

વિશ્વનાથ શંકરજી ત્રિવેદીના.

પ્રણામ.

પેહલો વર્ગ—રાજ મહારાજઓ.

૧ હીઝ હાઇનેસ મહારાજ મહારાણાશ્રી રાજ સાહેબ	
અમરસિંહજી કે. સી. આઇ. ઇ.	વાંકાનેર.
૨ નેક નામદાર ફરનારશ્રી આલા ખાચર સાહેબ	જસદણ
૩ નેક નામદાર ઠંકાર સાહેબ	સાંયલા.

૪ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ	મુળી.
૫ નામદાર દરબારશ્રી વિજયસિંહજી સાહેબ	વિઠ્ઠલગઢ.
૬ નામદાર દરબારશ્રી જાડેજી લાખાજી સાહેબ	રાજપરા.
૭ દરબારશ્રી શાહુલખાનજી સાહેબ	હસાગ.
૮ દરબારશ્રી ઈશ્વાદિમખાનજી સાહેબ	હસાગ.
૯. જસાણી સમાજના ઓ. સેક્રેટરી જાડેજી નાનલા	ધ્રાક્ષા.
૧૦ દરબારશ્રી રાણા હરીસિંહજી તાલુકદાર	વડોદ.
૧૧ રાણાશ્રી પ્રભાતસિંહજી	વડોદ.

બીજો વર્ગ—અમલદારો.

૧ રા. રા. શિવલાલ ખાનાવંદ સાહ, આઇ. સી. એસ. ડાયરેક્ટર ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, ગવર્નમેન્ટ ઓફ ઇન્ડીયા કાનપુર	
૩ કર્નલ ગોવિંદશ્રી સરદારસિંહજી ઓ. બી. આઇ. મીલી- ટરી સેક્રેટરી ટુ ધી હીઝ હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાહેબ સોરઠ સરકાર	જુનાગઢ
૩ કુમારશ્રી જાડેજી મુલરાજસિંહજી દિવાન સાહેબ પાલીતાણા	
૪ રા. રા. હરીનાથ ડી. રાવલ બી. એ. એલ એલ. બી: ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ	રાજકોટ
૫ કુમારશ્રી વિજયસિંહજી હર્ષ વજુલા સાહેબ મેનેજર જૈનાબાદ	
૬ રાણાશ્રી દોલતસિંહજી નાયબ દિવાન સાહેબ	વાંસદા
૭ રા. રા. અમૃતલાલ ઉ. મહેતા, દિવાન સાહેબ	સુડા
૮ રા. રા. માનસંગ મંગળજી મહેતા, માજી મેનેજર ટુ ધી દિવાન ઓફીસ, જુનાગઢ સ્ટેટ	જામનગર
૯ રા. રા. રામજીદાસ ઈંદ્રજી ખાવાગદી બી. એ. એલએલ. બી, ન્યાયાધિશ સાહેબ	વડવાણ.

- ૧૦ રા. રા. ગોકુલદાસ ચર્ણુભુજ પારી,
ચીફ રેવન્યુ કારભારી સાહેબ વડવાણ
- ૧૧ રા. રા. કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ. એ
હિડ માસ્તર સાહેબ, ફાજરાજ હાઇસ્કૂલ વડવાણ.
- ૧૨ રા. રા. મોરી દાનસંગજી વાધજી પેલીસ મુ. સાહેબ વડવાણ
- ૧૩ રા. રા. ગોવિંદશ્રી ગોપાલસિંહજી રાજખર્ચનાઉપરી વડવાણ.
- ૧૪ રા. રા. હરગોવિંદદાસ ગફલ દોશી એ. એમ.
ટેક. આઇ. (લંડન) એન્જનીયર સાહેબ. વડવાણ.
- ૧૫ રાણાશ્રી જોહુલા અખુલા, હુલુર પર્સનલ આસી-
સ્ટન્ટ સાહેબ નાયલા.
- ૧૬ રાણાશ્રી ગોવિંદસિંહજી વહિવટદાર સાહેબ વડવાણ
- ૧૭ રા. રા. ગોવિંદલાઇ સવા વહિવટદાર સાહેબ વસ્તડી.
- ૧૮ રાણાશ્રી દાણુલા ખન્નેસિંહજી, લોંચડીના કુમાર
સાહેબોના કામદાર મોજદડ

શ્રીજી વર્ગ—નૃહસ્થો

- ૧ રા. રા. લાખગંધર નરભેરામ મહેતા. ખી. એ.
એલ એન, ખી. સોલીસીટર પોરબંદર
- ૨ લાઇચર્ચ અનુપચંદ્ર મહેતા એમ. એ.
સેક્રેટરી કાર્ડિયાનાડ જૈન સાધુ સમેયન રાજકોટ
- ૩ રા. રા. મણિવાન હુકમચંદ ઉદાણી. એમ, એ.
એલ એન. ખી. એડવોકેટ જનરલ રાજકોટ
- ૪ રા. રા. મુળજીલાઇ મેનેજર વિહટલ કંપની વડવાણ કેમ્પ
- ૫ શાહ તીલકચંદ દેવજી દેતપુર

૬ ગાંધી જગજીવનદાસ હગનલાલ	એડન
૭ શાહ શિવલાલ ઝીણાભાઈ	માંડલા-રંગુન
૮ રા. વકીલ ચુનીલાલ હગનલાલ	ચુડા
૯ રા. ગોવિન્દજી આણંદજી નગરશેઠ	ભાડલા
૧૦ ઠંકર હગનલાલ ન્હાનજી	ભાડલા

ચોથો વર્ગ—જૈન સંઘ.

૧ જૈન સંઘ	કલકત્તા
૨ જૈન સંઘ	થાન
૩ જૈન સંઘ	હસાડા
૪ જૈન સંઘ	ધાંધણપુર
૫ જૈન સંઘ	ભાડલા.
૬ જૈન સંઘ	રાજપરા
૭ જૈન સંઘ	ખેરવા-જતના.
૮ જૈન સંઘ	વડોદ
૯ જૈન સંઘ	મેજીદડ
૧૦ જૈન સંઘ	બલદાણા
૧૧ જૈન સંઘ	વસ્તડી.
૧૨ જૈન સંઘ	દેવલીઆ
૧૩ જૈન સંઘ	દુવા
૧૪ જૈન સંઘ	પીંપરાલી
૧૫ જૈન સંઘ	ખોલડીવાદ
૧૬ જૈન સંઘ	જોડીઆખંદર

મનીઓર્ડરે સંઘ ઉપર આવ્યા તેનું લીસ્ટ.

રૂપિયા.

૨૫ નામદાર દરબારશ્રી વિજયસિંહજી સાહેબ	વિઠ્ઠલગઢ
૧૦ રા. રા. તીલકચંદ દેવજી શાહ હા. ભાઈ અણવંતરાય	જેતપુર
૧૦ બામ્ની બાલુબા સાહેબ	
૫ રા. રા. માનસંગ મંગળજી મહેતા માજી મેનેજર	
૬ ધી દિવાન ઓફીસ જુનાગઢ સ્ટેટ	જામનગર
૫ રા. રા. પિતામ્બર શિવભાઈ વર્ધમાન શાહ	સાયલા
૫ શા. શિવભાઈ ઝીણાભાઈ	માંડલા-રંગુન
૫ ગાંધી જગજીવનદાસ જગનલાલ	એડન
૫ રા. ઠંકર નાનજી પ્રેમજી ભામાણી હા. ભાઈ જગ- નલાલ તથા ડાહ્યાલાલ	ભાડલા

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીની દીક્ષા તીથિ

ઉજવવાનો મેલાવડો વડીયાના નામદાર

દરબાર શ્રી સુરગવાળા સાહેબના

પ્રમુખપણા નીચે થયેલ તેનો

અહેવાલ.

વડીયા:—સોરઠ. વીર સંવત ૨૪૬૧ વીક્રમ સંવત ૧૯૯૧ ના
જેઠ માસની બિજના રોજ મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી
સ્વામીની દીક્ષા તીથિ ઉજવવાનો મેલાવડો વડીયાના નેકનામદાર
દરબાર શ્રી સુરગવાળા સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે દિવસના ૪
બજે બાળ મંદીરના ત્રિશાળ મકાનમાં એકત્રિત થતાં તે વખતે
ખીજડીયાના નામદાર દરબાર શ્રી વાલેરાવાળા સાહેબ, રાજકોટના
રા. રા. વકીલ લક્ષ્મીચંદ કપુરચંદ એલ્તા ખી. એ. એલ. એલ.
ખી, જુનાગઢ નવાબ સાહેબના બજનકાર રા. મેર. કેશવ લક્ષ
વગેરે મિજમાનો અને સ્ટેટના અમલદારો પંકી રા. રા. સોલનાથ
જટાશંકર ખી. એ. એલ. એલ. ખી, દિવાન સાહેબ, રા. રા.
ખોડીદાસ જગન્નાથ પંચોલી. એલ. એમ. એન્ડ. એસ. ચાંદ
મેડીક્લ એપ્રીસર સાહેબ રા. રા. વાંક હાથીઆ રામલાઇ હજુર
શિરસ્તેદાર અને એડિટર. રા. ખુમાણ ભુરલાઇ ખોડાલાઇ
ફોજદાર સાહેબ, રા. અંગ્રેજી સ્કૂલ, ગુજરાની તાલુકા સ્કુલના
માસ્તરો વગેરે રાજ્યના અમલદારો અને હિન્દુ મુસ્લીમ પુરો
અને સ્ટ્રીઓની કોટી સંખ્યા હોવાથી મકાન ઓતાઓથી પૂર્ણ
ભરાઇ ગયું હતું. બરાબર નામદાર હજુર સાહેબ (પ્રમુખ.)

તેડનામદાર દરખારત્રી મુરીગવાળા સાહેબ-વડીયા.

સભા મંડપમાં આવી પહોંચતાં સર્વેએ ઉભા થઈ ધરીત આવકાર આપ્યો હતો. સભાનું કામદાજ ગર કરવા પ્રથમ જૈન સંપત્તરક્ષી અંબાની વનમાળી મુલચદે મે. પ્રમુખ સાહેબને આસલાનું પ્રમુખ સ્થાન સ્વીકારવા દરખાસ્ત મુકતાં ખેતાણી છોટાવાલ મેડનલાલે અનુમોદન આપતાં મે. પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું ધ્યાન રીકાડું હતું. પ્રથમ જીનાગદના નામદાર નવાન સાહેબ પામે લગ્ન ગાનાર ધંધુસરના મેર કેશવ લડતે " રાગ — માનકોભા " પરમ ગુરુ લવજી રવામી " એ મંત્રના ચરણ ક્યું હતું ત્યાર પછી નામદાર પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું પ્રમુખ તરીકેનું ભાણ વાંચતા રા ભોળાનાથ દિનાન સાહેબને ફરમાવતા વાચી સંભળાવ્યું હતું. પછી રા મેર કેશવ લડતે મધુર સરોચી ગાયન લવકાક્યું હતું હેન મે. પ્રમુખ સાહેબને જૈન સંપત્તરક્ષી શા. ટપુનાથ જસરાજે આભાર માન્યો હતો. જે પછી મુયાંશમ વગેરે સ્વધ્યાના સ્થાપક " બીરાદરી " નામની પુસ્તીકાના પ્રગટ કરનાર જાણીતા સેના મુર્તિ રા બખીરા કાવુમાઇએ આચાર્યશ્રીના ઉચ્ચ ચારિત્ર અને પ્રતિષ્ઠા માટે ધણા સુંદર શબ્દોમા વિવેચન કરના શાન્ત જૈન ધર્મની પ્રત્યીનતા અને રાજ ધર્મ તરીકે તેને જાહેર કર્યો હતો. બગવાન મદનીગ્નો હથ પ્રકારનો યતિ ધર્મ અને અર્ધસા વાદ્ય મુગનીગ્નો ધર્મ હોવાનું સિદ્ધ કરી બતાવ્યું હતું. આગળ માંન વિક્રિસતી ખુશલી અને તેના માનમા નામદાર દરજા માટેના રાજ્યની એરીસો આમે વિસ અધે રાખવા દુઃખ કરવાની બધી એરીસો અને જૈનોએ પોતાનો વેપાર ધંધો અંબ બખી અન્નાડ પાખી પાતી હતી જેથી આ મેલાવડાની મોખામાં અને પ્રસિદ્ધિમા દગી પગુ ઉત્તપ રહી નથી આવો પ્રસંગ આજે મેડનલાલે દત્તા અને એના માટે આ બધુમાન નામદાર દરજા માટેનાં ઘટે ન પોતે મિત્રગાનો માટે રાજ્યના વાદનો, જેન્ટ લાદમ વગેરે આજે પુરા પાડના હતા જરાગર છ બખી આચાર્યના દરજા

મેલાવડો વિસર્જન થયો હતો. આ વખતે જેતપુરના રાજ સંગીત શાસ્ત્રીને એક ચાંદ (મેડલ) આપવામાં આવ્યો હતો. બદાર ગામથી આવેલ તાર, ટપાલ અને મનીઓર્ડરનું લીસ્ટ આગળ આપવામાં આવેલ છે.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

પૂજ્ય સ્વામીજી, બાનુઓ અને સદ્ગૃહસ્થો !

આજની સભાનું પ્રમુખસ્થાન આપ સૌ લાઇઓએ મને આપવા માટે જે લાગણી બતાવી છે તે માટે ઉપકાર માનું છું. જૈન ધર્મશાસ્ત્ર ગણુનાર કોઇ વિદ્વાન મહારાષ્ટ્રને આજનું પ્રમુખસ્થાન આપવામાં આવ્યું હોત તો વધારે ઠીક ગણાત. પરંતુ સ્વામીજીની તેમજ આપ સૌની લાગણીનો હું અનાદર કરી શકતો નથી.

આજની સભાનો ઉદ્દેશ મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની પવિત્ર દીક્ષા તીથિ ઉજવવાનો હોઈ આપણે અર્દોઆ ભેગા મળ્યા છીએ. મહાન પુરોનો જયન્તિ અથવા સંવત્સરી ઉજવવાનો મુળ હેતુ એ છે કે આ મહાન પુરોના સદ્યરિત્રો સદ્વર્તન અથવા તેઓના કાર્યો આપણા સ્મરણમાં કલ્પમને માટે રહે અને તેઓ મહાત્માને અને તેઓના જીવનને આપણા આદર્શ બનાવવામાં સંકલ્પબુદ્ધ થાય અને તેઓના સદ્યરિત્રો આપણા સ્મરણમાં ચીરકાળ રહે તેમજ તેઓનું આદર્શ સદ્વર્તન અને ચારિત્ર આપણામાં જ્યોત પ્રાપ્ત થાય. તેવા હેતુથી આવી દીક્ષા તીથિઓ તેમજ સંવત્સરીઓ અને જયન્તિઓ ઉજવવાનો હેતુ છે એમ અમે માનીએ છીએ. જો કે લવજી સ્વામીના મને અંગત પરીચય નહોતો તો પણ મહારાજશ્રી લવજી સ્વામીજી જૈન તેમજ જૈનેતર પ્રજામાં પ્રસિદ્ધ કેવળ હતા. એટલુંજ નહીં પણ ખરા જૈન ધર્મના તેઓથી પાળનાર

હતા એમ અમારા સાંભળવામાં આવ્યું હતું.

જન ધર્મની ઉત્પત્તિ તેમજ તેની આગામી ક્યારે અને કયા વખતમાં થઈ દુનિગેરે દુઃકમાં અહીંઆ આપની સમક્ષ બોલું તે અસ્થાને નહીં ગણાય. જો કે આ વિષય ઘણો અગાધ અને ગત મતાન્તરવાળો છે, તોપણ યથાશક્તિ અહીંઆ બોલીશ બધા ધર્મોનું મૂળ વેદધર્મ અથવા તો સનાતન ધર્મ છે. આ વેદીક ધર્મમાથી બધા ધર્મો અનુક્રમે ઉત્પન્ન થયા છે. જૈનો પોતાના ધર્મને બ્રાહ્મણ ધર્મ જેટલો પ્રાચીન ગણે છે. તેમના પહેલા તીર્થંકર ઋષભદેવનું ચરિત્ર ભાગવત પુરાણમાં આપવામાં આવ્યું છે. તેમના બાવીસમા તીર્થંકર શ્રી નેમીનાથ, શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવના પિત્રાદિ થાય છે. મહાવીર પુર્વે ૨૫૦ વર્ષે થયેલા, કાશી દેશના રાજાના પુત્ર શ્રી પાર્શ્વનાથ એ જૈનોના ૨૩ મા તીર્થંકર હતા. છેલ્લા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર સ્વામીનો જન્મ ક્ષત્રીય કુળના રાજા સાંદ્યાર્થ અને રાણી ત્રીશલા દેવીને ત્યાં થયો હતો. ત્રીશ વર્ષની ઉંમરે તેમણે દીક્ષા લીધી અને બાર વર્ષ સુધી છુપા રહ્યા. છેવટ દેવવ્રજાન થતાં તેમણે મગધના અવંતીના અને વત્સદેશના અને અંધા નગરીના રાજાઓને અને બીજા અનેક સ્ત્રી પુરુષોને બોધ આપ્યો. મહાવીર સ્વામી ૭૨ વર્ષની ઉંમરે નિર્વાણ પામ્યા ઇ. સ. પૂ. ૫૨૭.

મહાવીર સ્વામીએ ત્રેવીસમા તીર્થંકર શ્રી પાર્શ્વનાથના વખતના સાધુઓના ધર્મમાં ઘણા આવશ્યક સુધારા કર્યાં. અહિંસા, સત્ય-વચન, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને પાંચમું અપરી-ગૃહવ્રત. આ પાંચ વ્રત આપી દીધા થઈ ગયેલા સાધુઓને પોતાનો ધર્મ (ફરજ) સમજાવ્યા. પોતાના સંઘમાં તેમણે સ્ત્રીઓને પણ સ્થાન આપ્યું અને પોતાની શ્રદ્ધિથી અને પ્રભાવથી ઘણાને સિંચ્યો કર્યાં

જૈન ધર્મના મુળ સિદ્ધાન્તો.

જૈનો અહિંસક છે, તેઓ વનસ્પતિ તથા માટીમા પણ જીવ

છે તેમ માને છે. તેઓ ઇશ્વરના કર્તૃત્વને માનતા નથી પણ દરેક જીવ ઇશ્વર થઈ શકે છે તેમ માને છે. સંસાર અનાદી અને અનંત છે. જીવના સાથે ઈર્ષ્યાભેદના દોષથી તેને મોહ થતો નથી, કર્મનો ક્ષાપ કરવા માટે સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક દર્શન, સમ્યક ભાવના થવી જોઈએ. ખરા ગુરુ અને દેવ વિના મળી શકે નહીં તે માટે દાન શિષ્ય તપ અને ભાવના તથા અદિસા, સત્ય, બ્રહ્મચર્ય, અસ્તેય અને અપરિગ્રહ વૃત્ત આ જ્ઞાના પાળવા જોઈએ અને પછી કર્મશઃ જીવ કર્મથી મુક્ત બને છે. આ પ્રમાણે જૈન ધર્મની મુખ્ય માન્યતા છે. હાલમાં મહાવીર સ્વામી પછી કેટલાક સંક્રાંતિ વિદ્યા પછી જૈનમા પ્રવેતાગર અને દિગંબર એમ બે મતો ઉભા થયા. આરસો વર્ષ અગાઉ પ્રવેતાગરીઓમાંથી સ્થાનકવાસીઓ જુદા પડ્યા. સ્થાનકવાસીઓ મુનિને માનતા નથી. જૈનોના બધા સૂત્રો અર્ધ માગધી ભાષામાં લખાયા છે. ધીમે ધીમે આ ધર્મ આખા દિન્દિમા દેશમાં હિંદુસ્તાનમાં જુદી જુદી ભાષાઓમાં દવે જૈન ધર્મના પુસ્તકો છપાવા માડ્યા છે. સંસ્કૃત સાહિત્યને સમગ્રવચમાં પણ તેઓએ સારો ભાગ લીધો છે.

જૈન ધર્મના દેવસ્થાનો.

મયુરા આગળ સમેતશીખર, કેગરીવાજનો દુર્ગર, આણુ, ગોરનાર અને શેત્રુજનના દુર્ગર ઉપરના મંદીરો અને દ્વીલુમાં પણ જૈન મંદીરો તથા જૈન મુર્તિઓની શોધપદ્ધતિ અજ્ઞાત છે અને આણુ ઉપર દેવવાહના મંદીરોમાં તે જોનોજળે અમરાપુરી કે ઈંદ્રાપુરી નામે લાગ્યા હોય તેવો ભાસ કરાવે છે. આરમા સકા સુધી ધણા બ્રાહ્મણો, ક્ષત્રિયો, વેળો અને શુદ્રો પણ જૈન ધર્મ પાળતા અત્યારે મુખ્યત્વે કરીને વણીયાઓ જૈન ધર્મ પાળે છે. હિંદુસ્થાન ધર્મ-પ્રસારણ દેગ છે. જ્યાં ધર્મોનું મુળ અને ઉત્પત્તિસ્થાન હિંદુસ્થાન છે એમ સા કાઠ માને છે. આજ સુધીમાં સૌ ધર્મોના મહાન

પુરુષો આ ભારત જમિમાંજ અવતરણ થયા છે અત્યારે પણ હિન્દુસ્થાનમાં ઘણા ધર્મો ચાલે છે. જૈન ધર્મને લગતો ઐશ્વર્ય ધર્મ છે અને તે ધર્મના સિધાન્તો પણ ઘણા મજબૂત આવે છે અને આ બન્ને ધર્મોને ઘણું મજબૂતપણું હોઇ બન્ને ધર્મોના વધારે પ્રચાર એકી સાથે અથવા તો બહુજ નજીકના અરસામાં થયો હોવો જોઈએ એમ અમારું માનવું છે. ઐશ્વર્ય ધર્મના સિધાન્તો આઠ છે. અને તે નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) સમ્યગ્દ્રષ્ટિ, (૨) શુદ્ધ ભાવના સંકલ્પ. (૩) સમ્યક વાચા અથવા સત્ય વાણી (૪) સમ્યક કર્મ અથવા સતકર્મ. (૫) સમ્યક જીવન-પ્રમાણીક જીવન. (૬) સમ્યક માનસીક શુદ્ધિ એટલે સમ્યક મન. (૭) સમ્યક સ્મૃતિ દર્મેશાં જગૃત રહેવું. એટલે દુષ્ટ કર્મો વીચારે તથા આચારોથી દુર રહેવું. (૮) સમ્યક સમાધિ એટલે શુદ્ધ વિચારો અને શુદ્ધ ચિંતન.

ઉપરના આઠ માર્ગો અથવા તો વૃત્તો પાળવાથી માણસ મોક્ષને કે નિર્વાણને પ્રાપ્ત કરે છે. આઠાણુ ધર્મ એટલે વેદધર્મ, સનાતન ધર્મ. આ ધર્મના પણ સિધાન્તો એકસરખાજ છે. ટુંકામાં બધા ધર્મના સિધાન્તો એકજ છે બધા ધર્મો સત્ય, અહિંસા, સર્વજન, સંયમ, તપ અને બ્રહ્મચર્ય આ વિષયો ઉપર વધારે ભાર મૂકે છે. દરેક ધર્મના મુજ સિદ્ધાન્તો એકજ છે. દરેક ધર્મનો હેતુ મોક્ષ નિર્વાણ પ્રાપ્ત કરવાનો છે.

જન ધર્મની રાષ્ટ્રીય ઉપયોગીતા.

જૈન ધર્મ અને જોદ્ધ ધર્મ લગભગ એકજ સમયે હિન્દુસ્થાન ઉપર પ્રસર્પા. પ્રથમ બીહાર અને બંગાળમાં જહ્નિ પામ્યા અને પછી ધીમે ધીમે આખા હિન્દુમા ફરી વળ્યા. તેઓ આઠાણુને ન પૂજતા. દેવતાઓ, દેશ્યો અને શુદ્રોને અને સ્ત્રીઓને પણ પોતાના પથમાં વગર બેઠે દાખલ કરતા. તેથી તેઓ સર્વત્ર પ્રિય થઇ

પડ્યા. યસ યિગેરેનો આલણનો ધર્મ સિધીય થઇ ગયો. રામજો પણ જન અને જોદ્ધ થયા તેથી પ્રજાજો પણ તે ધર્મમાં દાખલ થઇ. તે વખતે ભારતવર્ષ મોટે ભાગે એક ધર્મી બનતા. બધા લોકો એક છત્ર નીચે આવવા હિત્સુક બન્યા. તે વખતે ક્ષત્રીજો અને વૈશ્યો બહુ સાદસીક હોવાથી હિંદુસ્થાન બહાર પણ બોદ્ધ ધર્મ ફેલાયો. હિંદુમાં એકજ ધર્મ ભાવના અને એકજ રાષ્ટ્રીય ભાવના થાય તો એકજ પ્રજા ભાવના ઉદભવે. અને અકૃપતાથી હિંદની રાષ્ટ્રીય ભાવના વધે અને હિંદનું કલ્યાણ થાય તેવો ધર્મ ગૃહણ કરવો તે ભારત જનોનું મૂખ્ય કર્તવ્ય અને ધર્મ છે એમ અમારું માનવું છે. આવી અકૃપતાની ભાવનાથી ભારત જનોનું કલ્યાણ થાય, સાદસીક બને, સાહિત્યનો અને ધર્મનો વિકાસ થાય, ભકતી ભાવના ઉદય પામે અને આર્થ સંસ્કૃતિનો જય મોલાય. વાહ વાહ બોલાય એજ ખરા ધર્મનો આશય છે એમ અમે માનીએ છીએ. અમે

આગળ કહી ગયા તે પ્રમાણે બધા ધર્મના મૂળ સિધાન્તો એક સરખા છે. અદિંસા, સત્ય, સંયમ, બ્રહ્મચર્ય, અપરીગૃહ વ્રત, અતેસ્ય. આ મૂળ સિધાન્તો સર્વ ધર્મમાં છે. જૈન ધર્મમાં અદિંસા, સંયમ અને બ્રહ્મચર્ય ને ખાસ કરીને અદિંસા અને બ્રહ્મચર્યને, પ્રધાનપદ આપ્યું છે.

બ્રહ્મણિ ચરતિસઃ બ્રહ્મચારો. જે પુરુષ બ્રહ્મને ઓળખે છે તે બ્રહ્મચારી એમ અર્થ થાય છે. આ શબ્દનો હાલમાં પ્રાકૃતઅર્થ જે કરવામાં આવે છે તે આપ કૈા કોઇ જાણો છો. જૈન ધર્મમાં તેમજ બધા ધર્મમાં બ્રહ્મચર્ય એ પ્રથમ વ્રત છે. એ પહેલું પગથીયું છે. આ વ્રતથીજ સાધુ પુરુષ. આગળ પ્રવૃત્તિ કરી શકે છે અને કર્મ બંધનથી મુક્ત થઇ નિર્વાણ મોક્ષને પામે છે. અદિંસા એટલે કોઇની મનસા, વાચા કે કર્મણા, દિંસા, કે તુકસાન ન કરવું. તે આજ કાલ આ શબ્દનો ખરો અર્થ કરવામાં આવતો નથી.

જૈન ધર્મના જે પાંચ સિધાન્તોમાં ઉપર જણાવેલ વૃત્તો પાળનારા અને ગૃહણ કરનારાજ ખરા જૈન ધર્મ પરાયણ કહેવાય. મને ઘણા તરફથી કહેવામાં આવ્યું છે કે જૈન ધર્મના જે જે સિદ્ધાંતો અને વૃત્તો જેન સાંપુઓમાં જોઈએ તે બધા વૃત્તો તથા ગુણે સ્વામીજી લવજી મહારાજમાં હતા તેઓશ્રી મદારા મહુર્મ સ્વર્ગસ્થ પિતાશ્રીના સારા પરિચયમાં આવ્યા હતા, તેઓ શ્રીએ સં ૧૯૭૨ ના દુકાળમાં ગરીબ લોકોની સારી સેવા કરી હતી. તેઓશ્રી ઉપદેશ તરીકે કામ કરવા ઉપરાંત પોતાના આત્મ કલ્યાણ માટે પણ એકાંતવાસ મેળી આત્મ ચિંતન કરવામાં મગ્ન રહેતા. તેઓ મન, વચન, કર્મ ઉપર અસાધારણ કાષ્ઠ ધરાવનાર સાધુ હતા. અને નેમનું એક સાધુ તરીકે ઉંચું સ્થાન હતું. જે જે ગુણો ખરા સાધુ પુરુષમાં જોઈએ તે સર્વ ગુણો તેમનામાં હતા, એમ ઘણા જોનો તરફથી મારા જાણવામાં આવ્યું છે. તેઓ સંવત ૧૯૮૫ માં ૭૨ વર્ષની ઉંમરે નિર્વાણ પદને પામ્યા હતા.

આવા ઉચ્ચ કોટિના મહુર્મ સાધુ પુરુષની દીક્ષાતીથિ ઉજવવા મદારાજ શ્રી જોઠમલજી સ્વામીએ અહીંયા પધારી જે તકલીફ ઉઠાવી છે તે ઘણું પ્રશંસનીય છે અને આ સલાતું પ્રમુખસ્થાન મને આવ્યું છે તે માટે આપ સૌનો હું ફરીને ઉપકાર માનું છું.

મારે ખાસ કહેવું જોઈએ કે આજની સલાનો બધો યશ અને માન મદારાજ શ્રી જોઠમલજી સ્વામીનેજ છે કારણકે તેમનીજ મહેનતથી અને પ્રયત્નથી આપણે આજે અહીંયા એકત્ર થયા છીએ. આવી રીતે પોતાના નિર્વાણ પદને પામેલા ગુરુ શ્રીનું તેમજ ગુરુના આદર્શ જીવનનું રમરણ કરી તેમજ સર્વને કરાવી સર્વ જોનોને ધર્મનો પંથ સચવે છે, તે ખાતે સ્વામી શ્રીજોઠમલજી મદારાજને ધન્યવાદ થટે છે.

ૐ શાન્તિ ? ૐ શાન્તિ ? ૐ શાન્તિ ?

આવેલ મુખારક બાદીના તાર ટપાલનું લીસ્ટ.
તાર.

Jetpur

Date 3 Hour 16 Minute 5

Swami Jethmallji, Vadia.

Regret inability to attend personally. Wish
all success for Guruji's anniversary.

Murtuzakhan.

૧ દરયાની મુગજાખાનજી બાગી સારેબ,

ભાયાત, જુનાગઢ ગ્રેટ

બામલુગઢ

પત્રો.

૧ નામદાર દરયા ત્રી વાજમુરવાગા માહેમ	હડાગી
૨ કુમાર ત્રી વજુભા સાહેમ, મેનેજર	જૈનામા
૩ દરમારત્રી ગોવિન્દ રણજીતસિંહજી	લીમડાદ
૪ દરમારત્રી ખાચર ભોજલાઇ વાના તાલુકદાર	ચોનીના
૫ દરમારત્રી ખાચર દાનભાઇ	પાનીઆદ
૬ દરમારત્રી ગાદુલખાનજી સાહેમ તાલુકદાર	હસાડા
૭ દરમારત્રી રાણા રણુનીરસિંહજી રામસિંહજી	મિધાવદર
૮ દરમારત્રી રાણા ગોવિન્દ સિંહજી	મૈકા
૯ દરમારત્રી રાણા ગજસિંહજી	ઝોઝાવદર
૧૦ ખાચર અમરાભાઇ	આણંદપુર
૧૧ નીનારસિંહજી કથનસિંહજી	વણ
૧૨ કુમારત્રી ગોવિન્દ સિંહજી મેરજી ચુલસમા	
ગી એ એનએન બી નાનમ દિનાન સાહેમ	ચુલ

- ૧૦ ગ રા ચક્રનાન બહેચરદામ પટેન, બી એ વિદ્યા
અધિકારી માહેન ગોડન
- ૧૪ રા ગ ધીરજનાન દેવચ નેશી, બેરીસ્ટરએ-નો વાંનાનેર
- ૧૫ રા રા દાકત ડી આગ બહેનએમ બી બી એસ રાજકોટ
- ૧૬ ગ રા ડા સી એસ શાહ
- એન ડી એસ. સી દાતના સજન ' રાજકોટ
- ૧૭ ગ રા દાકતર રાજેન્દ્ર બી વનગરામની
એમ બી બી એસ રાજકોટ
- ૧૮ દરમારશ્રી પરમાર ડાસુભા ગધાભાઈ ચાણુપુર
- ૧૯ દરમારશ્રી રાણા બુવાનસિદ્ધ તાનુ ૧૦ ખેરાની
- ૨૦ દરમારશ્રી ગણા બુવાનસિદ્ધ ગોવિન્દસિદ્ધ ખાટડી
- ૨૧ કુમારશ્રી વાનુભા બાનભા ખાટડી
- ૨૨ કુમાશ્રી હરીસિદ્ધ ઉદયસિદ્ધ ખાટડી
- ૨૩ બાણાશ્રી કેસરીસિદ્ધ ટેબલ ૧૨ થાન
- ૨૪ રા રા અમૃતનાન લક્ષ્મીચ મેનેજર શુદીયાળા
- ૨૫ ગ રા અમૃતનાયભાઈ એશન માખતર જેતનસર
- ૨૬ ગ રા મુનશભાઈ દાકતર એન, એમ એન્ડ એસ ગોડન રેલવે
- ૨૭ રા. રા વાડીનાન કપાલર રેગન 'માસ્તર સિધાનર
- ૨૮ રા રા વઘીન અમૃતનાન નવિસ શા
બી એ એન એન બી વનગણુ-કેમ્પ
- ૨૯ ગ રા વઘીન ચક્રનાન નાગનસ સઘવી,
બી એ એન એન બી વદનાણુ કેમ્પ
- ૩૦ રા ગ વસરામભાઈ પટેન એમ એ ગોડન
- ૩૧ રા રા ધીરજનાન બહેચરનાન શાહ હાઈકોર્ટ વઘીન વ કેમ્પ
- ૨ ગ રા લાલાગ ભાઈ શાસ્ત્રીજી શ્રી જૈન વિદ્યાનયના
અમદાવાદ અમદાવાદ
- ૩૩ ગ રા જગજીવનસ પ્રેમચ નુન એન એ એમ વાકાનેર

- ૩૪ રા. રા. સંઘાલંકી કુબેરજી રઘાભાઈ પોલીસ મુખી ખાટડી.
 ૩૫ કાકિરાજ પ્રેસના મેનેજર છોટાલાલ કવિ જેતપુર
 ૩૬ સંઘવી પ્રધર્મ ઝવેરી રાજગઢ
 ૩૭ ધી ગોપાલકર પ્રેસના માલિક રાજગઢ
 ૩૮ રા. રા. જગન્નાથ અંબાવીદાસ શિરસ્તેદાર કુ ધી બુનાગડ રોડ
 જયુડીરીયલ ઓફીસર
 ૩૯ કુમારશ્રી રાણીગવાળા સાહેબ, મોરખીના માજી થીતળ
 હજુર પર્સનલ આ.
 ૪૦ રા. રા. છોટાલાલ માનસિંગ કામદાર બી. એ. વાંકાનેર
 આ. માસ્તર હાઇસ્કૂલ જેતપુર
 ૪૧ જૈન સંઘ બીજાખા
 ૪૨ જૈન સંઘ લોધીકા
 ૪૩ જૈન સંઘ મેગણી
 ૪૪ જૈન સંઘ નવાગઢ
 ૪૫ જૈન સંઘ બરવાળા-ગળથ
 ૪૬ જૈન સંઘ

વડીયા સંઘ ઉપર મનીઓડરો આગળ તેલું લીસ્ટ.

- પ) રા. દોશી નરબેરામ પ્રાગજ જેતપુર
 પ) ધોલીયા નરબેરામ આણંદજ જેતપુર
 પ) પારેખ શાન્તિલાલ પ્રભુદાસ જેતપુર
 પ) રા કામદાર લીલાધર કેશવજી માજી કુંગર
 વડીવટદાર બુનાગડ રોડ જેતપુર
 પ) ચોક્કી પ્રભુદાસ પુરપોતમ બુનાગડ
 પ) રા હરખચંદ દેવજી નવાગઢ

नामदार दरबार श्री राम भुजुवाणा साहेब-मंगसरा

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની ૮૦મી જયન્તિ

ઉજવવાનો મેલાવડો બગસરાના નામદાર

દરબાર શ્રી રામવાળા સાહેબના

પ્રમુખપણા નીચે થએલ તેનો

અહેવાલ.

બગસરા:—સોરઠ વીર સંવત ૨૧૬૧ વીક્રમ સંવત ૧૯૯૧
ની સાક્ષની જયન્તિ ઉજવવાનો મેલાવડો બગસરાના નામદાર
દરબારશ્રી રામવાળા સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે યનાં તે વખતે
બગસરાના જૈન સંઘ તરફથી આમંત્રણ પત્રિકા બહાર પાડવામાં
આવેલ મુજબ “ જગેશ્વર ધર્મશાળા ” ની અંદર સલા સ્થાન
નિયત કરવામાં આવ્યું હતું. ટ્રિવસના ૪ બજારે વખત રાખેલ મુ-
જબ વખતસર દિન્દુ મુસલમાની સ્થાનિક અમલદારો પૈકી મજબુ
ન્યાયાધીશ રા. રા. લીલાધર માણેકચંદ્ર મહેતા, મજબુ ફૈજદાર
રા રા. શિવભાઈભાઈ, રામવાળા સ્ટેટના અમલદારો પૈકી મૂખ્ય
કારભારી રા. રા. દેવચંદલાઈ હેમચંદલાઈ શાહ રા. ગ. વૈજનાય
લાઈ ખી, એ. એલ એલ, ખી. ન્યાયાધીશ, રા. રા. બાળાશંકર
ત્રિભુવનદાસ વલિવટદાર, રા. રા. અનંતરાય ફૈજદાર, મી. દેગડા
અગ્રેજી સ્કુલના હેડમાસ્ટર ઉપરાંત ઉત્કંઠીત પ્રમજનો, સંભાવીત
ગ્રહસ્થો, કેળવણેલા જુવાનો, મુસલિમ વ્યાપારીઓ, શ્રમજીવી
ખેડૂતો અને નોકરીયાત વર્ગ અને અન્ય સ્તાફ, પુરુષો અને સ્ત્રીઓ
મહોટા પ્રમાણમાં ઉપસ્થિત હતા. આ વખતે ખાસ હુડાળાના ના-
મદાર દરબાર શ્રી વાજમુરવાળા સાહેબ આવી પહેંચવાથી અ-

સ્થાનો દેખાવ દમદમા ભર્યો થઈ પડેલ હતો. સભાના કાર્યક્રમને
 શોભાવના રાખેતા મુજબ જીનાગઢના નામદાર નવામ સાહેબના
 ભજનકાર, ધધુસરના મેર કેશવભટ્ટ, મોરખીના રાજકવિ ગ
 નારણદાનજી નયુભાઈ હાજર હતા બરાબર ચારના ટકોરે મે પ્રમુખ
 સાહેબ કે જેઓની શારીરિક તદુરસ્તિ છેના કે નિવસથી લથડી
 જનાથી બહાર નીકળવા માટે ઢાકતરી મનાઈ દેવા ળના આપ્યા
 થઈ પ્રત્યે અનુરાગ અને પોતાના વચનના ખાતર પોતાના યુવગજ
 શ્રી આપાભાઈને સાથે લઈ આવી પહોચ્યા કે તુરતજ સવે હિલા
 થઈ યોગ્ય સત્કાર આપના સાથે તરતજ સભાનુ કામકાજ શરૂ
 કરનામા આવ્યું પરંથમ આચાર્યશ્રીના મગળાચરણમા “પરમ ગુરૂ
 લવજી વ્રામી” એ ગિરિક નીચેના ગગ-માલકોડમા મેર કેશવ
 ભટ્ટે પ્રારભ કયો જે પછી કવિગજ નારણદાનજીએ આચાર્યશ્રીના
 ગુણાનુનાદનો પાતાની કર્તિનો છદ વ્રજ ભાષામા ગાઈ સભાની
 શરૂઆત સમય કરી સભાના પ્રમુખ સ્થન માટે સધના અગ્રગણ્ય
 શા નરમેશમ દેવચંદ દરખાસ્ત મુખી, જેને શા ગિરધરનાન
 કાનિદામે અનુમોદન આપતા મે પ્રમુખ સાહેબે પોતાનુ માનવત્વ
 પં લિધા માદ આત્મ નિવેદન કરતુ મેર કેશવ ભટ્ટે “પારકુ મુધારે
 એના થોડા પ્રાણિ અને રાજ પ્રિ નારણદાને “ શ્રી બિન્દ્રાખીન
 ક્યુ ન લયે મોર ” નામના રમી સંગીત લલમરી શ્રોતા ગણને
 લીન બનાવી મુકયો મે પ્રમુખ સાહેબે પોતાનુ પ્રમુખ પદનુ
 ભાવણુ કરતા પહેલા મેનાનડાની કૃતેહ દ-જનાર આવેલ અભિનંદનના
 તાર દપાલ, અને મનીઓર્ડરનુ લીસ્ટ તેમના કરભાગી રા રા
 દેવચંદભાઈએ વાચી સભળાવ્યુ હતુ, જેમાના સાપુર (રાજકોટ)
 ના નામદાર દરનાર શ્રી પ્રભાતસિંહજી સાહેબ ગોંડલ સ્ટેટના
 રા રા આ એન્જનીયર મનુભાઈ મુનચંદ ગાંધી ધોરાજી, કાગિ
 ધારાના રા રાજપુત સમાજના ઓ સેક્રેટરી રા રા મહંમદાણા
 દેશનભાઈ અદનુભાઈ ભાડકના, વગેરેના તારો અને ગંધનપુરના

હિંજ હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાહેબ જલાલુદ્દીનખાનજી બહાદુર વગેરેના પત્રોનું લીસ્ટ આગળ આપવામાં આવેલ છે મની-ઓર્ડરો ફક્ત રૂપિયા ૧૦૧ હિંજ હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાહેબ બહાદુર રાંધનપુર, ૫) ગ. દોમી ધીરજલાલ કેશવજી જેતપુર, અને ૨) જ્હેન શ્રી મુમરી જ્હેન બગસરા, તરફથી મેવાવડાના શુભ પ્રસંગે યોગ્ય વ્યય કરવા આવેલ હતા. મે પ્રમુખ સાહેબ પોતાના શારીરિક સ્થિતિ સાનુકુલ ન હોવા છતાં પોતે જિલા થઇ સદાય ઉદ્દગાગ્રથી પ્રસંગને પ્રભાવનાળી બનાવ્યો હતો. પોતાની દર્દિંક દસ-મુખ વાણીએ સભાના મન ઉપર ઉંડી અને સુંદર છાપ પાડી હતી, જે આગળ અન્ય ગ્રંથો આપવામાં આવેલ છે. ઉવટ ગા કંપુરચંદ્ર કાળાભાઇ કરિએ જૈન સધની વતી મે. પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માન્યા પછી ઉપરના બન્ને કરિ નારજુદાનજી અને મેઝ કેશવ ભક્તે પોતાની મધુર અને ભુવંદ અવાજે માનન મેદનીને સવુચ્છ કરી હતી આ માંગલીક દિવસને લગતો નીચે મુજબ કાર્યક્રમ ગોઠવવામાં આવ્યો હતો. આજે પાંજરાપોળના જાનવરોને કપામીયા, લીસો રજકો, ખોળ, કબુતરને ડાળીયા વગેરે ચણ, કેદીઓને મિઠું ભોજન આપવા, વેપાર ધંધો બંધ રાખવા જૈન સધ તરફથી પ્રબંધ દરવામાં આવ્યો હતો વધારે નીન અને ખુશી થવા જેવું તો એ હતું કે વડીયાના નામદાર દરબાર સાહેબની માફક અહીં પણ રાજ્ય તરફથી કોર્ટો, અગ્રેજી શુજરાતી અને બાબ મંદીર વગેરે નીશાળો બંધ રાખી રૂઝ પાળવામાં આવી હતી તેની આથેનામદાર પ્રમુખ (દરબાર) સાહેમે પોતા તરફથી બધી નિશાળોમાં લગભગ એ ત્રણ મણ પતાસા બેચવા કારભારીને દુકમ કર્યો હતો જેથી આગળી જયન્તિ (જન્મ દિવસ) નો શુભ પ્રસંગ મગલમય બન્યો હતો. આજે બગસરામાં પૂર્ણ દર્પ લલકા ભર્યો જન્મ જયન્તિ ઉજવવામાં આવી છે. આ પ્રસંગને અગે અત્રેના જૈન સધ તરફથી ચંદ્રક (મેળા) નામદાર દરબાર (પ્રમુખ) સાહેબના શુભ હસ્તે મોરખીના

કવિ નારણદાનજીને એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો. આ રીતે કાર્યક્રમ પૂર્ણ થતાં પ્રમુખની આજ્ઞાથી આચાર્યશ્રીના જયધોષ વચ્ચે સભા વિસર્જન થઈ હતી.

— ઇત્યલમ્ :—

પૂજ્ય મહારાજ શ્રી, નામદાર દરબાર સાહેબો,
મીજવાનો, બન્ધુઓ અને બહેનો !

આજની સભાનું પ્રમુખસ્થાન કેને આપવું એ જરૂરનો અને માનનીય પ્રશ્ન છે. આ સભાનો હેતુ જણાવવાને આનંદ થાય છે કે, ગુજરાત, કચ્છ, અને કાઠિયાવાડમાં આચાર્ય તરીકે ગણાતા. મહુમ, જેનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામી જેવા ચારિત્રશિલ, અને શાન્ત મુર્તિની જન્મ તીથિ ઉજવવાની હોય, આજની સભા બોલાવવામાં આવી છે.

આચાર્યશ્રીની દીક્ષાતીથિ, જન્મતીથિ, અને નિવાર્ણતીથિ એમ વરસમાં ત્રણ તીથિ ઉજવવાના મેધાવડા થતા હોવાથી દરેક પ્રમુખો પ્રથમ પ્રથમ હતા જે પૈકી ૧ પહેલી સભાના જુનાગઢ રોટલા જનરલ સેક્રેટરી કર્નલ ગોહીલ શ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ ઓ. બી. આઇ. બીજી સભાના પ્રમુખ મેરખીના હીઝ હાઇનેસ મહારાજ ઠાકોર સાહેબ શ્રી લખધોરજી બહાદુર કે. સી. આઇ. ઇ. ત્રીજી સભાના પ્રમુખ વાંઘનેરના હીઝ હાઇનેસ મહારાજ રાજસાહેબ શ્રી અમરસિંહજી બહાદુર કે. સી. આઇ. ઇ. ચોથી સભાના પ્રમુખ રાજકોટ મુખસિંધ ધારાશાસ્ત્રી રા. રા. હો. બી. શુક્લ બેરીસ્ટર એટ-લો. પાંચમી સભાના પ્રમુખ મુળીના નાગદાર ઠાકોર સાહેબ હરિશ્ચંદ્રસિંહજી. છઠી સભાના પ્રમુખ સાયલાના નામદાર ઠાકોર સાહેબ મદારસિંહજી સી. આઇ. ઇ. સાતમા પાટીયાદ ચાણુના ચાણુદાર રા. રા. મનસુખજીના સાતમા

આવના છે, તે જોતાં પ્રતિત ધાય કે મન્કે તેમના જીવનમાં વિશ્વ
પ્રત્યે ખંડુ ભાન અને ઉત્કર્ષ ભાન હતો. તેમણે આધુતન સુંદર
રીતે કેળવ્યું હતું. આજનયમા સવમાઝક થયાથી બાલકલ્યાયારી
હતા. ૬૧ વરસ દીક્ષા પાળી ૭૨ વરસની ઉંમરે મં. ૧૯૮૫ ના
કારતક નુફ ૨ ના રોજ વદનાણુ ગહેરમા સદગત થયાને આજે
છઠ્ઠુ વરસ પસાર થાન છે, તેમણે ધણા સંન્યોમા અદ્વિંસા પળા-
વવાના હાવે કરાવના હતા. ભગવાન મહાવીરના જન્મદિનસની
જયનિ જ્યેન સુદ ૧૩ ની આખા કાઠિયાવાડમા તે દિવસે બજારો
વિગેરે વેપાર ધધા રોજગાર બંધ રખાની જાહેર તહેવાર તરીકે
દાખન કરાવવાનું યાદગાર સગીન કાર્ય કયું છે આજે તેમના
નામની કાઠિયાવાડ અને કન્નડમા જુદે જુદે ધ્યો ૧૫ લાખેરીઓ
હયાનિ પગવે છે. સં ૧૯૭૨ ના દુગકાગમા દેનમા જુદે જુદે
ધ્યો રાજ પ્રજના હસ્તક લોકોના જન માન માટે હુજરોના ૬૬
ફાગા કરારી ધણાઓના જન માવ મચાવવાનું મહાન કાર્ય કયું
હતું તેઓ ઉપદેશક તરીકે પ્રવાસનું કાર્ય કરના જતા વળેા ભાગ
પોતે એકાન્ત વાસ સેની આત્મ ચિંતનનમા મગ્ન રહેતા હતા તેઓ
મન, વચન અને કંઠમણા ઉપર અસાધાગણ કાચુ રાખનાર તરી-
તેમના સમાજમા તેમના માટે ઉચ્ચ ધ્યાન હતું. તેઓ ખગ્ગર
નિરપ્રેહો હુપુરુષ હતા, તેથી લોકોમાં તેમના માટે ઉચ્ચ ગણ ૬
આના ઉત્તમ પુરુષના અમરણ તરીકે આ સજા બગસગ બોનાવનામા
આવી છે, તેના માટે મગસરા ભાગ્યાળી ગણી ગદાય, આ અવ
જન લાલ મને અમર્ષના માટે ધણો આનંદ ધાય છે, આટલું
બોની માઝ વાતન પૂર્ણ કરના પટેવા તમો સરનો અને સ્વા-
મીજનો આભાર માની સમાનુ કામકાજ પૂર્ણ થયું ગહેર કનુ
તા ૧૭-૧-૩૫ મગસરા

ૐ શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ

મેસાવડાની કૃતેહ ઇચ્છનારા આવેલ તારો અને પત્રો. તાગે

- ૧ નામદાર દરગારશ્રી પ્રભાતસિદ્ધ સાહેબ માહુર
- ૨ રા. રા. મનુભાઈ મુલચંદ ગાધી ધોરાજી
આ એન્જનીયર સાહેબ ગોડન રોડ
- ૩ રા. ગ. મણવાલા દેગવભાઈ અમલુભાઈ આ મેકેટરી
કાઠિયાવાડ કા. રાજપુત સમાજ લાડકવા

પત્રો

- ૧ હીઝ હાઇનેસ નામદાર નનામ સાહેબ
જનાલુદ્દીનખાનજી બદાહુર કે. સી. આઇ. ઇ. રાયલુપુર
- ૨ નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબ વખતસિદ્ધજી વળા.
- ૩ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ સુરસિદ્ધજી, ખીગસરા
- ૪ નામદાર દરગાર શ્રી વાન્સુરવાળા સાહેબ
પેરનદર મેટના માજી એડમીનીસ્ટ્રેટર, હુડગા
- ૫ નામદાર દરગારશ્રી વિજયસિદ્ધ સાહેબ વિંચગડ
- ૬ નામદાર દરગારશ્રી મુલચંદ સાહેબ, લોધીકા
- ૭ નામદાર દરગારશ્રી વિજયસિદ્ધ સાહેબ લોધીકા
- ૮ નામદાર દરગારશ્રી પ્રભાતસિદ્ધ સાહેબ સાપુર
- ૯ દરગારશ્રી આગી મુગતુખાનજી સાહેબ
ભાવાત જુનાગઢ, તાલુકો આમણગઢ
- ૧૦ હંદારશ્રી બનેન્દ્રસિદ્ધ સાહેબ વડનાણુ ખી, એ,
કાત રૂપુગી પોલીસીકન એન્ડ, સારા
- ૧૧ મુઘસમા, મેરુભાઈ ખી એ એવ એલ ખી
મેનેન્દર સાહેબ, કોટડા સાગણી
- ૧૨ કુમારખી વિજયસિદ્ધ ઉર્ફે વલુભા સાહેબ મેનેન્દર નનામા
- ૧૩ દરગારશ્રી રાજા જોગવસિદ્ધ, માજી દિવાન

સાહેબ પદવાણ અને ભાવનગરના પોલીસ કમીસ્તર
દાલ કાઠિયાવાડના ખીન અખતીયારી તાલુકદારો,
ભાગીદારોની એસોસીએશનના પ્રેસીડન્ટ સાહેબ

૧૪ કુમારશ્રી જોરાવરસિંહજી સાહેબ

૧૫ દરબારશ્રી રણજીતસિંહજી સાહેબ

૧૬ દરબારશ્રી જાડેજા પ્રતાપસિંહજી દિવાન સાહેબ

૧૭ કુમારશ્રી વાલેરાવાળા સાહેબ પો. મુખી-ટેન્ડન્ટ

૧૮ દરબારશ્રી ખાચર દાનાભાઈ

૧૯ દરબારશ્રી રાણા મજસિંહજી નાનલા ભાયાત મુડા

૨૦ રાણાશ્રી ગોવિન્દસિંહજી અખુલા

૨૧ કર્નલ ગોહિલશ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ એ. ખી. અ
માજી મીઠુ કમાન્ડીંગ ઓફીસર ઇમ્પીરીયલ લાન્સ
ભાવનગર રોટ અને જનરલ સેક્રેટરી બુનાગઢ રોટ ।

૨૨ કુમારશ્રી રાણીગવાળા સાહેબ, માજી મોરખીના
હજુર પર્સનલ આ.

૨૩ રા. રા. ગોહિલશ્રી ગોપાલસિંહજી રાજખર્ચનાઉપરી

૨૪ દરબારશ્રી જાડેજા ગોપાલસિંહજી

૨૫ રા. રા. ખેખર છુદુભાઈ સાલાઈ કુતીયાણાવાળા
હીજ હાઇનેસ નામદાર નવાબસાહેબ સોરઠ
સરકારના હજુરી

૨૬ રા. રા. ધીરજલાલ દેવચંદ દોશી બેરીસ્ટર એટ-લો

૨૭ રા. રા. દાકતર સી. એસ શાહ એલ. ડી. એસ. સ
દાંતના સર્જન

૨૮ રા. રા. મોહનલાલ પિતામ્બર સંઘવી નગરશેઠ

૨૯ રા. રા. રાજકવી શંકરદાસ જેઠીભાઈ

૩૦ રા. કામદાર ધનજી લીલાધર

૦૧ રા. રા. મોહનલાલ ડાસાભાઈ,

રાજકોટ

૦૨ દોશી ધીરજલાલ કેશવજી.

કલકત્તા

૦૩ જૈન સંઘ

મુંડા

૦૪ જૈન સંઘ

તોરી

૦૫ જૈન સંઘ

વસનડી

૦૬ જૈન સંઘ

ધાંધણપુર

૦૭ જૈન સંઘ

ખેરવા-જતના.

દિવાન ઓશીસ,

રાંધણપુર સ્ટેટ.

તા. ૧૩-૬-૩૫.

સર્વે ઉપરનાં લાયક સ્થાનકવાસી જૈન સ્વામીશ્રી જેઠમજી.

ખગસરા.

આપનો કાગળ અને તે સાથે આમંત્રણ પત્રિકા હીઝ હાઇ-નેસ શ્રી નવાજ સાહેબ બહાદુર ઉપરની આવી તે સંબંધનો મુખ્યારક પત્ર ગ્રહ કાલે આપના તરફ લખ્યો છે. વિશેષમાં આપના ગુરુ શ્રી લવજી સ્વામીની જયન્તિ ઉજવવાના અંગે ખરચ માટે રૂ. ૧૦૧ અંકે રૂ. એકસોહ એક મોકલવા ફરમાન થવાથી તે પ્રમાણે રૂ. ૧૦૧ મનીઓર્ડથી આપના તરફ આજરોજ મોકલવામાં આવ્યા છે તો તે રકમ તે બાબતના ખરચના ઉપયોગમાં લેવાવશે.

એચ. વી.

દિવાન, રાંધણપુર સ્ટેટ.

સંઘ ઉપર બહારગામથી મનીઓર્ડરો આવ્યાનું લીસ્ટ.

રૂ. ૧૦૧ હીઝ હાઇનેસ નામદાર શ્રી નવાજ સાહેબ

જવાહરલાલજી બહાદુર, કે. સી. આઈ. ઈ. રાંધણપુર.

૫ શા. કેશવજી કાનિદાસ તા ધીરજલાલ
૨ બેન શ્રી સુમરી બેન

જેતપુર
બગસર

૧૦૮

શ્રીમાન્ આટે સલામાં ગાયેલ કવિતા મથ ૭૬ વૈતાલ.

બગસર જામ ગુનકે ધામ, રામ પ્રમુખ હે પારમમણિ
મુગન જનકી સલાવર, મિદ્ધાનગી બેહ બની
જૈન કે આચાર્યજીકી, જન્મ જયન્તિ હે જની,
લક્ષ્મર લવજી મુનિગી, દક્ષતા સુન હે દુનિ ૧
અનિપાનખતકે મખત માસન જ્યેઠ મિજન વરવદી
પ્રગટે પ્રયા પરમાર્થ વાદી, રતી પિત્તન કો રદી,
મેષ્ટ શિષ્ય સુગન જાકો, જ્યેઠમલ્લજી હે મુનિ
લક્ષ્મર લવજી મુનિકી, દક્ષતા સુન હે દુનિ ૨
જ્ઞાન અર વિજ્ઞાન ગુરુકો, શિષ્ય રૂપ સમાતીયે
પેટકી જ્યુ પનિતતા સો, પુત્રમે પડીયાનીય,
માનો જ્યુ મુર્તિ તપસ્યાગી, નિરાજી સનમુખ બની
લક્ષ્મર લવજી મુનિકી દક્ષતા સુન હે દુનિ ૩
કલત નારાયણ દાન જાન, સુગન ત્રોતા જન, સુનો,
લવજી મુનિકે શિષ્યકી, બાની મુતી હલ્ય ગુનો
જ્યેઠમલ્લજી મુનિબાની, પિયુસ ધારા હે પુની,
લક્ષ્મર લવજી મુનિકી, દક્ષતા સુન હે દુનિ ૪

કર્તા—ભોરખીના ઈવિ નારણદાન નથુભાઈ,
બગસરાના નામદાર દરબારધીરામરાજા
તથા વીંગવાગાના રાજ્જરિ

લાઇપ્રેરીઓના અહેવાલો.

વીર પુત્રો.

વીરનો ધર્મ એ બહાદુરનો છે, કાયરનો નહિ. જૈન ધર્મ એ 'વિજેતાનો' છે; બલહીન વિજેતા કેમ બની શકે !

શક્તિશાલીન ધર્મનો મર્મ સમજી શકે છે. માટે બહાદુર વીર બનો ?

વીર બનશે તોજ 'અહિંસા' ધર્મના વિજય ડંકા આલમ ભરમાં વગડાવી શકશે.

ધર્મ એ કાષ્ઠ વાડો નથી; સર્વ કાષ્ઠને આચરી શકવાની શક્તિ ધરાવે છે તો તેને પોતાનો કરી શકે છે.

ઉંચ અને નીચ કદી કાષ્ઠને માનશે નહિં બધા મનુષ્યો પ્રાણી છે. સર્વમાં "સચ્ચિદાનન્દ પ્રભુ" બિરાજી રહેલ છે માત્ર કર્મથી ઉંચ નીચ દેખાય છે. માટે અહંભાવ અને બેદલાવ છોડી ઉંચ જીવન જીવો.

અસ્તુ ?

દરબાર શ્રી ખાચર સાણસાજ જેઠા-ચોટીલા.

(એ)

જેનાચાચં શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન
પુસ્તકાલય દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ
જેઠાના હાથથી ખુલવાનો
થએલ મેલાવડાનો

અહેવાલ.

ચોટીલા:—કાઠિયાવાડ વીર સંવત ૨૪૪૨, વીક્રમ સંવત ૧૯૭૨ માં “શ્રી લવજી સ્વામી જૈન પુસ્તકાલય ચોટીલા” એ નામની સંસ્થા સ્થાપન કરવા દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ જેઠાના પ્રમુખપણા નીચે થએલ મેલાવડો જૈન ઉપાશ્રયના મકાનમાં થએલ તે વખતે દરબારો પૈકી દરબારશ્રી ખાચર સુરીગ શાહુલ તાલુકદાર સાહેબ. દરબારશ્રી ખાચર ભોજભાઈ વાપા. દરબારશ્રી ખાચર રાણીગિભાઈ ચોમલા. દરબારશ્રી ખાચર વાસ્કર શાહુલ. દરબારશ્રી ખાચર દેસા મેરામ. કુમારશ્રી ખાચર દેવાઈત ભાણુભાઈ. કુમારશ્રી પીંડુભાઈ ભાણુભાઈ. દરબારશ્રી ખાચર આલા જસા વગેરે દરબારો, જૈનો, જૈનેત્તર વગેરે હિન્દુ મુસલમાન સારી સંખ્યામાં હાજર હતા. શરૂઆતમાં દેલવણી વિષયક વ્યાખ્યાનો થયા પછી જૈન સંઘના આમંત્રણથી દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ જેવા વિદ્વાન નીરવ્યસની અને વયોવૃદ્ધના હાથથી ખોલવામાં આવી. દરબારશ્રી તરફથી ખુરમીઓ વગેરે બેટ આપવામાં આવી હતી. હેવટ આચાર્યશ્રીની જય બોધાવી મેલાવડો વિસર્જન થયો હતો નમો ઘોરાય.

(જી)

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી જૈન ક્રી
લાઠણેરી ખુલવાનો મેલાવડો માલીયાના
નામદાર ઠાકોર સાહેબના પ્રમુખપણા
નીચે થબજ તેનો સંક્ષિપ્ત

અહેવાલ.

ચાટીલા:—કાઠિયાવાડ, વીર સંવત ૨૪૪૨. વીક્રમ સંવત
૧૯૭૨ ના કારતક સુદી મિજ. તા નવેમ્બર ૧૯૨૫ ના રોજ
“શ્રી લવણ સ્વામી જૈન ક્રી લાઠણેરી” ખોલવાનો મેલા-
વડો માલીયાના નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી રાયસિંહજીના
પ્રમુખપણા નીચે યત્તા તે વખતે સ્થાનિક દરબારો અને થાણાના
અમલદારો પેકી દરબાર શ્રી ખાચર લોજલાઈ વાલા, તાલુકદાર,
દરબાર શ્રી ખાચર સુરીગલાઈ શાર્દૂલ, તાલુકદાર. દરબાર શ્રી ખાચર
લાણુલાઈ જેઠા, દરબાર શ્રી ખાચર રાણીગલાઈ ચોમલા,
દરબાર શ્રી ખાચર વાસ્કર શાર્દૂલ, દરબાર શ્રી ખાચર દેસા
મહેરામ, દરબાર શ્રી ખાચર સુરીગ આલા અને રા. રા. શહેરી
તરીકે ગણાતા ધાધલ દેવાઈત રાણા હિંદે મોરભાઈ વગેરે અને
આણંદપુરના દરબારો, સ્થાનિક અમલદારો, વકીલો, જૈનસંઘ
અને તપગચ્છ સંઘ વગેરે હિન્દુ મુસ્લીમ મ્હોટી સંખ્યામાં હાજર
હતા. પ્રાથમિક ભાષણો થયા બાદ જૈન સંઘના આમંત્રણથી
માલીયાના નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી રાયસિંહજીના શુભ હસ્તે
લાઠણેરી હાજર રાખેલ ચાંદીની ચાવી વતી ખુલ્લી મુકવાની ક્રિયા

नामदार डाँडेर साहेब श्री
रायसिंह, भागीरथ

(સી)

ચંદ્ર હતી, લાહોરની કાર્યવાહકોના કમિટિ ઉપરના ૭ દરજાએ
અને જૈન સંઘના એક અગ્રેસર એમ સાતની નિમવામાં આવી હતી
અને ઓનરરી સેક્રેટરી રા. વાધવ દેવાઈત રાણા ઉર્ફે મોરભાઈ
નિમવામાં આવ્યા હતા. નામદાર માલીયા ઠાકોર સાહેબે સંસ્થાને
રૂ. ૨૫) ની રોકડ જક્વીસ કરી હતી. હેવટ મહાવીર પ્રભુની જગ્યા
જોનાવી મેજાવડો ખતમ કરવામાં આવ્યો હતો. મુદ્દેષુ કિમ્બહુના.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી જૈન પુસ્તક
કાલય ખુલવાનો મેલાવડો અઢેવાલીયાના
દરબાર શ્રી રાણા માનસિંહજી ઉમેદ-
સિંહજીના પ્રમુખપણા નીચે
થયેલ તેનો
અહેવાલ.

અઢેવાલીયા:- લીંબડી ભાયાન ખીર સંવત ૨૪૨૬ વીક્રમ સ
૧૭૬ ની સાલમાં લીંબડી સંપ્રદાયના મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રી-
લવજી સ્વામીના નામની લાખમેરી યોજવાનો મેલાવડો અ-
વાલીયાના દરબાર શ્રી રાણા મનુભા ઉર્ફે માનસિંહજી ઉ-
સિંહજીના પ્રમુખપણા નીચે જૈન ઉપાસના મહાનમાં થતાં
વખતે દરબારે પેકી કુમાર શ્રી જોસવરસિંહજી અંદ્રસિંહ
દરબાર શ્રી બાહુલા વીસુલા, દરબાર શ્રી કાહુલા ઉર્ફે મહિ-
સિંહજી પૃથ્વિસિંહજી, દરબાર શ્રી અજીતસિંહજી, દરબાર
અંબાલાલલાલ વગેરે અને જૈનો-જૈનેતરની સારી સંખ્યામાં હાજર
હોવાથી દેખાવ ગામના પ્રમાણમાં સારો થયેલ હતો. સરખાત
કેલવણીને લગતા જુદા જુદા ભાવજો યથા આ જૈન સંદ-
આમંત્રણથી દરબાર શ્રી રાણા મનુભાલાખમે લાખમેરીનો કા-
ખુલો મુકી પોતા તરફથી પુસ્તકાદિની યોગ્ય મદદ કરી હ-
બીજા નરપાસેએ થયે પુસ્તકો એક આપી સંસ્થાની ફરતે હ-
મેલાવડો વિસર્જન થયો હતો. શાન્તિ ! શાન્તિ ! શાન્તિ !

દરમાર શ્રી ડા. ગા. મનુભા ઉમેશિહુ,
 ટીબી હાયાત અ ક્રેવાડીયા.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાનુ સવજી સ્વામી જૈન પુસ્ત-
કાલય ખુલવાનો મેલાવડો અઢેવાલીયાના
દરબાર શ્રી રાણા માનસિંહજી ઉમેદ-
સિંહજીના પ્રમુખપણા નીચે
થયેલ તેનો
અહેવાલ.

અઢેવાલીયા:-લીંબડી ભાયાત વીર સંવતર ૧૨૬૬ વીક્રમ સંવત
૧૯૭૬ ની સાલમાં લીંબડી સંપ્રદાયના મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાનુ
સવજી સ્વામીના નામની લાઇબ્રેરી ખોલવાનો મેલાવડો અઢે-
વાલીયાના દરબાર શ્રી રાણા મનુભા ઉર્ફે માનસિંહજી ઉમેદ-
સિંહજીના પ્રમુખપણા નીચે જૈન ઉપાશ્રયના મકાનમાં થતાં તે
વખતે દરબારે પેઢી કુમાર શ્રી જોરાવરસિંહજી ચંદ્રસિંહજી.
દરબાર શ્રી બાહુભા વીસુભા. દરબાર શ્રી કાકુભા ઉર્ફે મહિપત-
સિંહજી પૃથ્વિસિંહજી. દરબાર શ્રી અજીતસિંહજી. દરબાર શ્રી
અંબાલાલભાઈ વગેરે અને જૈનો-જૈનેતરની સારી સંખ્યામાં હાજરી
હોવાથી દેખાવ ગામના પ્રમાણમાં સારો થયેલ હતો. શરૂઆતમાં
કેલવણીને લગતા જુના જુના ભાવજો યવા ખાં જૈન સંઘના
આમંત્રણથી દરબાર શ્રી રાણા મનુભાભાઈએ લાઇબ્રેરીનો કપાટ
ખુલ્લો મુકી પોતા તરફથી પુસ્તકાલિની યોગ્ય મદદ કરી હતી.
બીજા દરબારોએ પણ પુસ્તકો, બેટ આપી સંસ્થાની ફરેદ, ખુશ્હી,
મેલાવડો વિચરજન થયો હતો. શાન્તિ ! શાન્તિ !! શાન્તિ !!!

દરમાર શ્રી ના મનુમા ઉમે-મિલ્લ,
લીંબડી ભાણત અકેવાડીયા.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન
લાઘણેરી સાયલાના નામદાર ઠાકોર સાહેબશ્રી
મદારસિંહજી બહાદુરના મુખારક હાથથી
ખુલવા થયેલ મેલાવડાનો

અહેવાલ.

ખાટડી (સાયલા તામે) વીર સંવત ૨૪૫૭ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૮
ના માગસર વડી ૧૧ા ને મંગળવાર. તા ૫-૧-૩૨ ના રોજ
સવારના ૯ નવ બજે "શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઘણેરી
ખોલવા સાયલાના નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબશ્રી મદારસિંહજી
બહાદુરે ખરાબર વખતસર પોતે પોતાના રોજકુટુંબ અને અમલદારો
પેઠી કુમારશ્રી કેનલાલાજી, કુમારશ્રી દીપસિંહજી અને પોતાના હજુર
પસંનસ આ. ખાટડીના રાણાશ્રી જેઠુલા અખુલા તેમજ રા. નાગર-
દાસભાઈ ન્યાયાધિશ સાહેબ રેવન્યુ ઓફીસર રા. પાપટલાલ સોમચંદ
વગેરેકચેરીમંડળ સહિત ખાટડોમાં ૭ ગાઉ આવી પહોંચતા અગાઉથી
હાજર રહેલ સ્થાનિક સામાનો, વેપારીઓ વગેરે ગામ સમસ્ત ઉ-
પરાંત મેલાવડામાં ભાગ લેવા બહારગામથી રાજકોટ, ચોટીલા અને
વડવાણ તાબાના રામપુરા વગેરે ગામથી આવેલ મિજબાનો સર્વે
એ ધટીત આવકાર આપ્યો હતો. ખરાબર વખતસર સલાના કામ
કાજનો પ્રારંભ કરતા શરૂઆતમાં સભ્યમા ભાગ લેવા કાઠિયાવાડના
બહુતા પ્રમુખરાયણ લકત બુનાગઢવાળા મેર કેગવ લકત આવી
પહોંચતાં તેમણે શરૂઆત કાળે સ્વાગતનું ગિત ગાઈ બતાવ્યા બાદ
ખાટડીના દરબારો અને જૈનોએ નામદાર ઠાકોર સાહેબને સલા-

સ્થાન લેવા અરજ અને દરખાસ્ત મુકતા રાણાશ્રી જેઠુભા અખુ-
લાએ ઉપરની દરખાસ્તને ટેકા આપવાથી નામદાર ઠાકોર સાહેબે
પોતાનું પ્રમુખપદ સ્વીકારી, પ્રથમ બહારગામથી આવેલ સંખ્યાબંધ
તારો અને ખજો વાંચી બતાવ્યા હતા. પ્રમુખ તરફિનું પોતાનું વિદ્વતાભર્યું
ભાષણ વાંચી બતાવ્યા બાદ લાઇબ્રેરી ખુલ્લી મુકવાની ક્રિયા કરવા
વિનંતિ કરવામાં આવતાં નામદાર ઠાકોર સાહેબે ઉભા થઇ લાઇ-
બ્રેરીના નામનું ચાંદી (રૂપા)નું તાળું સ્વહસ્તે ઉધાડી લાઇબ્રેરીના
પુસ્તકો અને કપાટ રૂ. ૫૦ નો વગેરે જોઇ પોતે ખુશાલી બતા-
વવા સાથે લાઇબ્રેરીના ફંડમાં રૂ. ૨૫ બક્ષીસ કરી પુસ્તકાલયની
ફત્તેદ છઞ્છી હતી. ઉવટે આચાર્યશ્રીની જયધોષણા બેઠાપી નામદાર
ઠાકોર સાહેબ અને સભાજનો વિસર્જન થયા હતા અને નામદાર
ઠાકોર સાહેબ તરફથી સર્વેને ગોળની પ્રભાવના આપવામાં
આવી હતી.

પ્રમુખસ્થાનેથી

સાયલાના નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ મદારસિંહજી

બહાદુરનું મનન્ય ભાષણ.

આજરોજ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી સમારક લાઇ-
બ્રેરી ખુલ્લી મુકવાની શુભક્રિયા અમારા હાથથી થવા જેઠમલજી
સ્વામીજીની ઇચ્છાને માન આપી કરવામાં આવે છે. જોકે અમને
રાજકાળતા અતી જરૂરના અતીવાર્ય સંજોગોને લઈ સાયલાથી
આટલે દુર આવવું થયું છે, એ સ્વામીજીની ઇચ્છાને આભારી છે.
અમારે કહેવું જોઈએ કે આવા ન્દાના ગામમાં આવી લોકોપયોગી
દેળવણીની સંસ્થાનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવે એ અમને અને

ગામને ખરેખર મગર થવા બરાબર છે. આવા કેળવણીના તીક્ષ્ણ હરીદાઈવાળા જમાનામાં જ્યારે દરેક દેશ કુદકે અને ભુસ્કે આગળ વધે છે. ત્યારે આપણા આર્યાવર્ત એટલે કે હિન્દ દેશ પછાત પડેલ જોઈ હત્ય વિદિષુ થાય છે. બન્ધુઓ ! જ્ઞાનની સત્તા વધારે ચાલે છે એક હુંશીયાર ઈંગ્લીશ્ઠ એક કલાકમાં પોતાના મગજની મહેનતના એક હળર ઉપિયા પેદા કરે છે જ્યારે એક જડબુદ્ધિનો મજુર આખો દિવસ મોટામોટા પાણી ઉપાડે છે ત્યારે ચાર આના માંડ કમાય છે. અચિત જ્ઞાન એ અમાપ કિંવા અલક્ષીત વિદ્યુત-શક્તિ છે. જર અને જમીનના વસીયતનામા થાય છે પણ જ્ઞાન અને હાપણના વસીયતનામા થતા ક્યાંઈ સાંભળ્યા નથી. જ્ઞાનરૂપી અથવા વિદ્યારૂપી ગૂઢ દેશ છે તેના બીતરમાં અનત ઐશ્વર્યો અને રહસ્યોના ગુપ્ત ખીજો રહેલા છે. સર્વ દેવી સંપત્તિનું તેમુળ સ્થાન છે. કોઈ વીજલક્ષણ સંકેતવસાત પણ તેનો પ્રભાવ ગુપ્ત રહેતો નથી. અંગ્રેજ વિદ્વાન શિસિરો કહે છે કે—“ વિદ્યાબ્યાસ એ તરણાવસ્થામાં પોપણ, વૃદ્ધાવસ્થામાં મોજશોખ, સંપત્તિમાં શણગાર અને વિપત્તિમાં આશ્વાસન છે. ” ધર સંસારમાં કે યોગાશ્રમમાં સુખકર્તા થઈ પડે છે. બહારના વિનય વિવેકાદિ અપરિમિત ગુણ પ્રાદુર્ભાવ પામે છે. કેળવણી એ અબ્યુદયમાં આભુષણ રૂપ, આપત્તિમાં રક્ષણરૂપ અને વૃદ્ધાવસ્થામાં પોપણરૂપ સંપત્તિના રૂપમાં ફલીત થાય છે. જૈન શાસ્ત્ર ફરમાવે છે કે “ પદ્મં નાળં તવોદયા ” (દર્શવકાવિક સૂત્ર) એટલે કે પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા. માવવાધિપતિ મદારાજા ઉર્ફે મદરિ ભર્તૃદરી કહે છે કે “ વિદ્યા વિહિત પશુ ” એટલે કે “ વિદ્યા વિનાનો નર પશુ સમાન છે. ” એ અંગ્રેજ વિદ્વાન કહે છે કે “ Ignorant men differ from the best only in their figure ” એટલે કે અજ્ઞાન માણસો અને પશુઓમાં માત્ર આકૃતિમાં ફેર છે. “ It is better to

be unborn than untaught for ignorance is the root of all evils" (Plato) એટલે ન જાણવા કરતાં ન જન્મવું એ વધારે બ્હેતર છે કારણ કે અજ્ઞાનતા એ સર્વ દુઃખનું મુળ છે. (પ્લેટો) જુદા ભગવાન કહે છે કે “ અજ્ઞાનપણ એ દુનિયામાં સૌથી મોટામાં મોટી બદી છે. અજ્ઞાન એ ધન્યરનો શાપ છે. જ્ઞાન આપણને સ્વર્ગમાં લઈ જનાર પાંખ છે. દુનિયા અને આત્મોન્નતિની સલામતીનો પાયો જ્ઞાન ઉપર ટકી રહેલ છે. હંમેશાં આત્મસિદ્ધિના દાદરે ચડ્યા માટે જ્ઞાનરૂપ દોરીના અવલંબનની જરૂર પડે છે. જ્ઞાન એ જાણવું જ્યાંસુધી એ શક્તિ મનુષ્યોમાં નથી ઉત્પન્ન થઈ ત્યાં સુધી તે સત્યાસત્યને જાણી શકતો નથી પણ જ્યારે તે જાણે છે ત્યારે ભલેને કદાચ રત્નાકરના તમામ રત્નો કે ઉદ્ભિજ કાટીમાંની અનંત વનસ્પતિના અનેક ગુણ ધર્મો મનુષ્ય માત્રને જાણીતી હોવી અશક્ય છે. એકાદ અરણ્યમાં કે એકાદ પર્વતપર આપણે જઈએ અને ત્યાં હજાર ભાર વનસ્પતી જોઈએ તો તેના ગુણધર્મોનું જ્ઞાન ન હોવા સખએ તે આપણને નિરૂપયોગી સમજાય છે, પરંતુ જ્યારે કોઈ તેની ઉપયોગીતા આપણને સમજાવે ત્યારે વનસ્પતી વગેરે રસાયણિક અને ભૌતિક પદાર્થોના સંબંધમાં આપણા મનમાં મોટો આદર ઉત્પન્ન થઈ આનંદ ઉદ્ભવે છે. વિદ્યા છે તેના દક્ષિણ હાથમાં દીર્ઘાયુષ્ય છે અને વામન હાથમાં સંપત્તિ તથા કીર્તિ છે. તેના રસ્તા આનંદમય છે અને સઘળા લોકોને સુખશાન્તિરૂપ થઈ પડે તેવા છે. લૅ. ૬૮ ઍકન કહે છે કે “ કવિતાના અભ્યાસથી આયુષ્યમાં ચતુરાઈ આવે છે, ગણિતના અભ્યાસથી ચોક્કસ યતા શીખે છે. ગદ્યાર્થ વિજ્ઞાન શાસ્ત્રના અભ્યાસથી હિંડા વિચારોનો બને છે. નીતિશાસ્ત્રના અભ્યાસથી ગંભીરતા આવે છે. તર્ક શાસ્ત્ર તથા અલંકાર શાસ્ત્રના અભ્યાસથી વાદવિવાદ રૂપ તકરારના મેદાનમાં કુતેદ પામે છે અને ઇતિહાસના અભ્યાસથી ડાચો અને અકલમંદ થાય છે. યતઃ

પિયુષમ ચમુષેત્ય, રસાયણમનૌયધં,

અનન્યાપેક્ષમૈશ્વર્યં, જ્ઞાનમાહુર્મ નીપિણાઃ ॥ ૧ ॥

એટલે કે, જ્ઞાન એ સમુદ્રથી નહિ ઉત્પન્ન થએલ એવું અપૂર્વ અમૃત છે, આપધોથી નહિ ઉત્પન્ન થએલ એવું અસાધારણ રસાયણ છે અને અન્ય વસ્તુઓથી નાનું સરખું અપૂર્વ અૈશ્વર્ય છે. “Knowledge is Power” જ્ઞાન એજ શક્તિ છે. “Pen is mightier than sword” એટલે કે તરવાર કરતાં કલમ બલવાન છે. “યદેશં શ્રીયતે તમેવ મુહુતે વાહુ પ્રતાપર્જિતમ્” વિદ્યાના જે કાંઈ પ્રદેશમાં ઉતરશે તેમાં પ્રભુત્વ સંપાદન કરશેજ. આથી પણ વિશેષ વિદ્યાના પ્રદેશમાં બોલી શકાય તેમ છે પરંતુ વખતના અભાવે આટલું બોલી બંધ કરતાં પહેલાં જમાનાને અનુસરવા ખાટડીને હિત સલાહ આપવા ઉચિત ધાર છું. જેમ બને તેમ દારૂ, અરીણ વગેરે વ્યસનો બંધ કરી સમયને ઓળખશો અને તમારી પ્રજાને ભણાવી પિતા તરીકેની તમારી ફરજ અદા કરશો. ગિરાસ ખાવો એ આજકાલ બાંધેલા સદાશ્રુત ખાવા બરાબર છે. જે ગિરાસ છે તે વડીલોપાજીત મિઠકત છે આ જમાનામાં આપણે ખેતરનો સેદા સરખો પણ ખેસવી શકીએ કે વધારી શકીએ તેમ નથી તેથી ને ભણુશું તો સુખી જીવન ગાળીશું. વેપારી વગેરેને ક્યાં ગિરાસ હતો? છતાં સુખી જીવન નોકા અભાવે છે. ગિરાસદારને જ્યાંસુધી એક દીકરો હોય ત્યાંસુધી તેમનો ગિરાસ આપાદ રહે છે પરંતુ જ્યારે એકથી વધુ પ્રજા થાય ત્યારે તો ગિરાસ ટુટી જતાં ગિરાસીયાને બદલે ઉભડ જેવી સ્થિતિ થાય છે. ખરી રીતે બકરીને બે અને ગિરાસણીને એકથી વિશેષ સંતતિ ન હોવી જોઈએ. કારણ? ડુંકા ગિરાસમાં પ્રજા વધવાથી અતે કારડીયા જેવી સ્થિતિ થઈ પડે છે. તે Malthus theory of Propular માં પ્રજા ઉત્પન્ન કરનાર પિતાને કેટલી જવાબદારી ભોગવવી પડે છે તે બરાબર સમજવા દરેક

ચત્ન કરશે. આટલું બોલી મ્હાં લાગણુ બંધ કરીશ. અને આ લાઇબ્રેરીનો તમે દરેક સારીરીતે તેના વાંચનનો લાભ લઇ સ્વા-મીજીની લાગણીનો અને મહુમ આચાર્યશ્રીની સંસ્થાનો તન, મન અને ધનથી સદુપયોગ કરશો. સર્વે લાઇબ્રેરીનો અને આ પ્રસંગે સધારેલા બહારગામના મિજાનોનો ઉપકાર માનું છું.

મુજેષુ કિમ્બહુના ?

લાઇબ્રેરી ખુલ્લી મુકવાના મેલાવડાની ફેતહ ઇચ્છનાર
આવેલ તારો.

Anandpur-Sardhar, Date 4. Hour 16.
Minute 15.

Jain Sangh, Khatdi-Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Jain Sangh.
ANANDPUR.

Bhadla-Sardhar, Date 4. Hour 16. Minute 15.
Jain Sangh, Khatdi-Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Jain Sangh,
BHADLA.

Chotila, Date 4. Hour 13. Minute 15.
Jain Sangh, Khatdi-Muli,

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Jain Sangh
PINPRALI

Bhadia, Sardhar,
Jain Sangh, Khatdi. Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Dadbhai,
Talukdar, ANANDPUR.

Chotila, Date 4 Hour 15 Minute 15.
Jain Sangh, Khatdi Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Surig Sadul,
Talukdar, CHOTILA.

Chotila, Date 4 Hour 15 Minnte 10
Jain Sangh, Khatdi Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Bhojbhai Vagha,
Talukdar, CHOTILA.

Chotila,

Date 4 Hour 15 Minute 10.

Jain Sangh, Khatdi, Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji Swami's Library.

Nanbhai Sadul,
CHOTILA.

Chotila,

Date 4 Hour 3 Minute 16.

Jain Sangh, Khatdi Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji Swami's Library.

Chelabhai Jiva Khachar.
BHIMORA.

Bhadla,

Date 4 Hour 15 Minute 15

Jain Sangh, Khatdi, Muli,

Hearty congratulations for opening Lavji Swami's Library.

Govindji Anandji.

Bhadla,

Date 4 Hour 15 Minute 5.

Jain Sangh Khatdi, Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji Swami's Library.

Khachar Ravatbhai.
Talukdar BHADLA.

Jambooda, Jamnagar

Date 4 Hour 15 Minute 15.

Jain Sangh, Khatdi Muli.

Hearty congratulations for opening Lavji Swami's Library.

Mulu Harsur Paliya,
Artist, JAMBUDA.

તારોનું લીટ..

૧ જૈન સંઘ	આણંદપુર
૨ જૈન સંઘ	ભાડલા
૩ જૈન સંઘ	ધીપરાળી
૪ નામદાર દરબારશ્રી ખાચર હાદલાઈ જીવાલાઈ તાલુકદાર	આણંદપુર
૫ નામદાર દરબારશ્રી ખાચર સુરીગલાઈ શાહુલ	ચોટીલા
૬ દરબારશ્રી ખાચર ભોજલાઈ વાધા	ચોટીલા
૭ દરબારશ્રી ખાચર નાનલાઈ શાહુલ	ચોટીલા.
૮ દરબારશ્રી ખાચર ચેલાલાઈ જીવા	લીમોરા.
૯ દરબારશ્રી ખાચર રાવતલાઈ	ભાડલા.
૧૦ રા. રા. ગોવિન્દજી આણંદજી દોશી નગર રોડ.	ભાડલા.
૧૧ ગઢવી મુળુ હુરસુર આર્ટીસ્ટ	જામનગર-ગાંધી.

૧૧

પત્રો.

ચોટીલા તા. ૪-૧-૩૨.

જૈન સંઘ તથા દરબાર સાહેબો ખાટડી.

તમારે તિયા જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી સ્મારક
લાઈબ્રેરી ખુલ્લી મુકવાની ક્રિયા ચવાની સંભળી આનંદ થયો.
અહિં પણ સ્વામીજીના નામની “ શ્રી લવજી સ્વામી જૈન ક્રી

લાઈબ્રેરી ચોટીવા. " એ નામથી મોટા પાયા ઉપર માળીયાના ઠાકોર સાહેબ રાયસિંહજીના મુખાગ્રહ દાખથી સંવત ૧૯૭૨ ના કાર્નિક શુદી બીજાના રોજ ખુલ્લી મુકવામા આવેલ છે કે જેના કાર્યવાહક તરીકે દરબાર શ્રી ખાચર બોજલાઇ તથા મુરીગલાઇ શાહુલ તથા વાસ્કુરલાઈ શાહુલ તથા લાલુલાઇ તથા રાણીગલાઇ તથા દેસાલાઇ મેરામ તથા જૈન સંઘ તરફથી શ્રી રાયચંદ વેવશી વગેરે કાર્યવાહકો નીમવામા આવેલ છે જે પૈકી દેસા મેરામ મુજરી જતા તેમની જગ્યાએ મારી નીમનોડ કરેલ છે ઉપર પ્રમાણે લાઇબ્રેરીને આજે સ્થાપન થવાને ૧૫ વર્ષ થયા છે. જેની અંદર ૩ કપાટ, ૬૫૦ પુસ્તકો લગભગ છે. રૂ. ૧૧૦૦ ની સીલીક છે. જાપા નોકર ખરચ વગેરે ૧૦૦ રૂપિયા ઉપરાંત ખરચ છે. તેવીજ રીતે તમારી પણ લાઇબ્રેરીની આબાદી ઇચ્છીએ છીએ. ઉપરની લાઇબ્રેરીના મેલાવડાને મુખારકબાદી આપવામા આવે છે સ્વામીજી જેઠમવજી મહારાજશ્રીને અમારા નમસ્કાર હશેગો.

વિનિતિ સેવક

ખાચર મુરીગ આલાના

ગમરામ વાયગો.

-
૧ જૈન સંઘ	મુન્નમડા.
૨ જૈન સંઘ	ધાંધવપુર.
૩ જૈન સંઘ	સેજકપુર
૪ દરબારશ્રી ખાચર જીવાલાઇ અમારા તાલુકદાર	સણોસરા
૫ દરબારશ્રી ખાચર લાલુલાઇ ઓદા તથા રામલાઇ ઓદા તાલુકદાર	લીમોરા.
૬ દરબારશ્રી પરમાર વાઢુલા અનોપસિંહજી તાલુકદાર	મુળી.
૭ દરબારશ્રી ખાચર દાનબાબ કાયડ	આણંદપુર

- ૮ કુમારશ્રી કૃતેવસિંહજી વળુલા
બગસરા રામવાળા રોટના માજી કારભારી સાહેબ સાયવા.
- ૯ દરમારશ્રી ખાયર મુગીઆલા ચોટીલા
- ૧૦ ગોવિંદશ્રી તોણલા. પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ જેતપુર કાદિનું
- ૧૧ જીડેજી લીખુલા, મહારાજ જામસાહેબના સી.
ઇન્સ્પેક્ટર જામનગર રોટ ભાડલા.
- ૧૨ રા. રા. ગોવિંદજીભાઇ કામદાર સાહેબ મુળી.
- ૧૩ રા. રા. નાગરદાસ કસ્તુરચંદ શાહ ન્યાયાધિશ સાહેબ સાયવા.
- ૧૪ રા. રા. વકીલ ગોપાલજી ધોભણુભાઇ ડીરટીકટ પ્લીડર વ. કેમ્પ.
- ૧૫ રા. રા. વકીલ ત્રિકમવાલ સોમચંદ મુળી.
- ૧૬ રા રા મોદી જામનવાલભાઇ વર્ધમાન એન્જનીયર
પારેખાળા ઇન્ટરફાર. જામનગર રોટ
- ૧૭ રા. રા ડોસાભાઇ ગોપાલજી મહેતા માજી નાયબ
દિવાન સાહેબ ક્લીઅડી.
- ૧૮ રા. રા પારેખ ચકુભાઇ વખતચંદ તથા બાબુભાઇ
વખતચંદ પરમાર પ્રેસ રાજકોટ
- ૧૯ રા. રા. હાકતર માહેબ એમ. એમ. એન્ડ એસ. ભાડલા.
- ૨૦ રા રા. જામનવાલ હુરજીનન ઉપાધ્યાય ફોજદાર સાહેબ ભાડલા.
- ૨૧ ગાદ પેવશી ઝવેર ચોટીલા
- ૨૨ શાહ હાકરશી મોનીચંદ ચોટીલા.
- ૨૩ શાહ ઝવેર હિરાચંદ ચોટીલા
- ૨૪ પારેખ ગુલાબચંદ કર્મચંદ ચોટીલા.
- ૨૫ શાહ મોનીચંદ ખિમચંદ ચોટીલા
- ૨૬ ગાદ વાડીવાલ ધનજી ધાધવપુર.
- ૨૭ શાહ જીવરાજ મુદરજી માસ્તર ભાડવા
- ૨૮ હંકર જામનવાલ તથા હાલ્વાલાય નાનજી ભામાણી ભાડવા.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી સ્મારક જૈન
લાઈબ્રેરી ઈસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સીના મે.

ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ સાહેબના

હાથથી ખુલા મુકવાના મેલાવડાનો

અહેવાલ.

આણંદપુર-કાઠિયાવાડ વીર સંવત ૨૪૫૭ વીક્રમ સંવત
૧૯૮૮ના મહા વદી ૩ ને ગુરુવાર તા. ૨૫-૨-૩૨ના રોજ સવારના
નવ બજે મે. રાય બદાદુર યશવંતરાયભાઈ બી. એ. ડેપુટી
પોલીટીકલ એજન્ટ વડવાણુ કેમ્પથી મોટરમાં આવી પહોંચતાં
અગાઉથી સ્થાનિક દરબારે, દરબાર શ્રી દેશ ભોજ, દરબાર
શ્રી દાદલાઈ જીરા તથા નાનભાઈ જીરા, દરબાર શ્રી ઉનડભાઈ,
દરબાર શ્રી દાનભાઈ વીગેરે સ્થાનિક દરબારે, જેનો, જેનેતર
ફિફ્ડુ, મુસલમાની ઉપરાંત ઢોકળવા, નવાગામ વગેરેના દરબારે
દાગર હોવાથી સર્વેએ ઊભા થઈ સત્કાર કર્યો હતો સાહેબ
બદાદુરની સાથે વડવાણુથી પોતાનો સ્ટાફ તથા ચોરીવાના મે.
થાણુદાર સાહેબ રા. પાયક, ગ. દાકતર સાહેબ અને વકીલો,
વગેરે હોવા ઉપરાંત બહાર ગામથી ખાસ આ પ્રસંગે ઉપર આવેલ
સદગ્રહસ્થો પૈકી ચોરીલા, ભાડલા વગેરેથી જેનો આવી પહોંચ્યા
દના. અને દરેક વખતના મેલાવડામાં જેમની હાજરી રહિ છે તે
જાણીતા પ્રભુ પરાયણ ભક્ત જીનાગઢતાગાના ધંધુસરના મુપ્રસિદ્ધ
ભજનિક રા. રા. મેર કેશવ ભક્ત પણ ખાસ ભાવનગરથી આવી
પહોંચતાં મલાવણની મુદ્રતામાં આર વધારો થયો હતો.

રાવ બહાદુર યશવંતરાય વી. બહોરા. બી. એ.,
ઉચ્ચતી પોલીટીકલ એજન્ટ,
ઈસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સિ, વઢવાણ.

શુભેચ્છાઓનું સારી રીતે મુંદર અવલોકન થાય છે. આવી કે
 સ્ત્રીની લોકોપયોગી સંસ્થાનું ઉદ્ધાટન તેઓ સાહેબના હૃદય
 થાય એ એક આનંદ ભર્યો અપૂર્વ લાભ ગણાય. એમાં પણ
 હુંદપુર જેવા પઠાણ પડેલ પંચાલના પ્રદેશને તો ખચિત અ
 અને માનભર્યો પ્રસંગ ગણી શકાય. મે. ડેપુટી સાહેબની
 વચસી કારકીર્દિને યાદ કરાવનાર આ પ્રસંગ અમને હુસ્ત
 થવા માટે નામદાર પરમાત્માનો અને સ્વામીજીનો એદશાન મ
 વામાં આવે છે. લાઇબ્રેરી પુસ્તકાલય એ માનવ જન્મ
 દેશની ઉન્નતિનું અગ્રસ્થાન છે. જે કોઇ પણ કેળવણીના ઉ.
 પ્રદેશમાં ઉતરશે તે વિજય અને લક્ષ્મી અથવા કનક અને કીર્તિ
 વરગે અંતથી મેલવશે તો જયથી જલકશે. કોઇપણ દેશ કે વ્ય
 જ્ઞાનવિના પૈસો, પ્રાણ અને પ્રતિજ્ઞાને સંપાદન કરી પોત
 અબ્યુદય કરી શકેલ નથી. પૂર્વકાલમાં આર્પાવૃત્ત સર્વ દેશ ક
 વિદ્યામાં સર્વોપરી સ્થાન ભોગવતો હતો. જ્યારે આજે સાં
 સમયમાં તેની અધોગતી જોતાં હૃદય દણાય છે, અને અશ્રુ
 છે. કુદરત જેવા વેગથી ઉદ્ધવાચલના શિખર ઉપર ચડાવે છે, તે
 વેગથી અસ્તાચળની તળેટીમાં ધકકેલી મુકે છે. પશ્ચિમાત્ય દેશો
 કેળવણી અને આવી લાઇબ્રેરીઓ પાછળ લખનુટ ખરચ કર
 પાછળ શોખ અને ગોરવ ધરાવે છે ત્યારે આપણે હારના પ
 અને હોટલો પાછળ વડીલોપાછંત કનક કીર્તિ અને કાયાનું બદ
 દાન કરી કૃતાર્થ થઇએ છીએ. પીઠામાં કે હોટલોમાં જવા અ
 કપ તથા પીઠાલીઓ ભરીભરીને પી ખીસા ખાલી કરવા સ
 અને નાણાંનો ભોગ અપાય પણ કેળવણીના માર્ગે દોડડો
 અપાય, લાઇબ્રેરી જેવી સંસ્થામાં મેચ્ચર શીનો વાર્ષિક માત્ર એ
 રૂપીઓ ભરવાનો મોખ ન મળે અને પીઠામાં તેમજ હોટલો
 રોજ રૂપિઓ, ચાર આના ધુમાડો કરવા મળે. જ્યાં સુધી સા
 કેળવણી નહિ મળે ત્યાં સુધી ઉદય અશક્ય છે. આટલું પ્રસ્

ખોલી આ સંસ્થાની ઉધાડવાની ક્રિયા કરવા આણંદપુર જૈને સંઘ તરફથી મે. ડેપુટી સાહેબને વિનંતિ કરું છું અને તેઓ સાહેબ અમારી વિનંતિ સ્વીકારી અમને કૃતાર્થ કરશે. અસ્તુ !

સુજેષ્ટ કિશ્મહુના !

સેવક,

સંઘવી કપુરચંદ લગવાનજી.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું લાખણ.

આજરોજ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લલજી સ્વામી સમારક પૂસ્તકાલય ખુલ્લું મુકવાની ક્રિયા કરવાનું જે માન મને આપવામાં આવ્યું છે તે માટે હું આપનો સર્વેનો આભારી છું તા. ૨૨ ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૨ ના રોજ અમારે બહુ અગત્યના કામને અંગે તરત અનીચાર્ય સંજોગો વસાન આ શુભ ક્રિયા કરવાનું કાર્ય આજ મારે મુક્તતરી રાખવું પડ્યું છે. અમારા હુાધથી આ ક્રિયા થવી જોઈએ તેવા શ્રી જેઠમજી સ્વામીનો આમલ હતો અને તેથી આપણને સર્વને જે આ શુભ તક મળી છે, તે શ્રી જેઠમજી સ્વામીને આભારી છે. આવા નાના ગામોમાં જ્યાં પ્રાથમિક કેળવણી પણ સપૂર્ણ રીતે મળવી મુશ્કેલ છે, ત્યાં આવી સંસ્થાઓ ખોલી કેળવણીના ઉત્તેજન અર્થે સ્વામીજી જે લોકસેવા બજાવી રહ્યા છે તે માટે તેમને ધન્યવાદ ધરે છે. આ બાબતમાં અત્રે એકત્ર યએજા તાલુકદારો, લાગદારો તથા અન્ય સદ્ગૃહસ્થો રસ લેતા થયા છે. તે જોઈને અમોને અત્યંત આનંદ થાય છે અને

અવિભાજ્યમાં આવા પુસ્તકાલયનો પૂર્ણ લાભ લઈ તેઓ સ્વચાલીને ઉત્તરિને પંથે દેશરે તેવી અમોને આશા છે.

૨. પ્રસંગાનુસાર મારે જ્ઞાનની મહત્તા વિશે બે શબ્દ બોલવા બેઠ્યો પરંતુ એતો વિશ્વવિખ્યાત વાત છે કે Knowledge is power તેમજ વિદ્યા વિહિન પશુ. વિદ્યા વિનાનો માણસ પશુ સમાન છે. જ્ઞાનની મહત્તા માનસિક, આધ્યાત્મિક, ધાર્મિક, આર્થિક, સામાજિક અને રાજકીય દ્રષ્ટીએ કેટલી છે તે સર્વ કાંઈ જાણે છે અને તે વિષય ઉપર વધારે કહેવા જરૂર જેવું નથી પરંતુ આ પ્રસંગે પુસ્તકાલયોની ઉપયોગીતા અને ઇતિહાસ વિશે બે શબ્દ કહેવા એ અયોગ્ય નહિ કહેવાય.

સામાન્ય જન સમાજને સર્વે પ્રકારે ઉપયોગી થાય તેવા પુસ્તકાલયો ઇ. સ. પૂર્વે ચાર હજાર વરસ પહેલાં ઇજિપ્ત અને એસેરીયા દેશોમાં હતાં. ઇજિપ્તમાં ટાલેમી સોટરે સ્થાપેલું એલેક્ઝાન્ડ્રીયાના પુસ્તકાલયથી માંડીને રેનેસેન્સની અળવળ પછી યુરોપ ખંડના દેશોદેશમાં સ્થપાયેલ પુસ્તકાલયોનો ઇતિહાસ લખવા માટે અત્યારે સમય કે અવકાશ નથી પણ એટલું કહેવું તો ઉચિત જણાશે કે પુસ્તકાલયો એ એક પ્રાચીન સંસ્થા છે અને અત્યારે આખી દુનિયામાં બ્રિટીશ વા રાષ્ટ્રીય પુસ્તકાલય બ્રિટીશ મ્યુઝીયમ સાથી સુંદર અને મોટામાં મોટું પુસ્તકાલય છે. પારીસનું બીબ્લીયો આર્થિક નેશનલ પુસ્તકાલય પણ સુવિખ્યાત છે. બીજા પણ યુરોપખંડમાં બહુ ઉંચે કોટીના પુસ્તકાલય છે પરંતુ નેના નામો આપની પાસે જણાવવાની ખાસ કંઈ આવશ્યકતા નથી.

હવે આપણા દેશ તરફ દ્રષ્ટિ ફેંકતાં આપણને જણાય છે કે પુરાતન કાળમાં બે કે આપણો દેશ સારી રીતે કેળવાએલ અને સુધારેલો હતો, પણ આધુનિક કાળમાં આપણો દેશ કેળવણીમાં

ધણે પછાત છે. અને હજી ધણી પ્રગતી કરવાની છે તેમ કહેવામાં આપ સર્વ ભારી સાથે સંમત થશો. જુના વખતમાં જ્યારે આપણા દેશમાં મુદ્રણાલયો નહિ હતા. તે વખતે ઉપદેશકો પરીક્ષમણ કરીને જ્ઞાન પસારતા અને તે સમયે પ્રજાને પોતાના કંઠસ્ય સાહિત્ય અને સ્મૃતીમત પ્રેરણા કરાવતાં અને દેશની ઉન્નતિએ દોરતા. એક આ ધુનિક કાળમાં જો કે એમાં માણસોનો સંભવ છે તોપણ મુદ્રણાલયોના લાવની આપણી સદ્લાગ્યે તે મુશ્કેલીઓ દુર કરી છે અને તેથી કેળવણીના પંથે કંઈક પ્રગતી થવા લાગી છે. તે પ્રગતીનો આજનો આ અવસર એક દાખલો આપણા ગુજરાત લાણી આપણે જોઈશું તો જણાશે કે વડોદરા રાજ્યમાં લાઇબ્રેરી દ્વારા કેળવણી આપવાની ઉત્તમ યોજના થયેલી છે. લગભગ ગામેગામ અને મ્હાલે મ્હાલમાં જન સમાજને ઉપયોગી થાય તેવા પુસ્તકાલયો સ્થપાયા છે. અને પ્રજા તેનો બહોળો ઉપયોગ કરી લાભ લઈ રહી છે. તદઉપરાંત ધણાં રથજે તે રાજ્યમાં ફરતા પુસ્તકાલયો પણ યોજાયા છે હું મન્દુરું છું કે આપણે પણ તે રાજ્યનો દાખલો લઈ જન સમાજની યતકિંચીત સેવા બજાવતા થઈએ.

હવે પુસ્તકાલયોની ઉપયોગીતા વિશે બે શબ્દ આપને કહીશ. પુસ્તકાલયો થવાથી કિમતી અને દુર્લભ પુસ્તકો પણ પ્રજાને ઘેર બેઠાં વાંચવાની અને વિચારવાની સમવક મળી. તેને લીધે જ્ઞાનની તરસ લાગી તેને લીધે વિચારની અને આચારની આપણે વધી. લોકો એક બીજાને વધુ સમજતા થયા અને તેથી સ્વભાવીક રીતે સમાજ ધીરે પણ અડગ પગલે પ્રગતીના પંથે ધપતો આપણને જણાય છે અને આપણે જાણી શક્યા છીએ કે આપણી માનસિક, ધાર્મિક અને હરેક પ્રકારની પ્રવૃત્તિમાં પુસ્તકાલયની પ્રવૃત્તીનો કંઈ નાનો સુનો હોસ્તો નથી.

પુસ્તકાલય ઉપર વિચાર કરતાં વાંચન વિવેકનો પ્રથમ ઉભો

થાય છે. વાંચન વગર તો ન ચાલે એ નિઃસંદેહ છે. પરંતુ તે વાંચન યોગ્ય રીતે પસંદ કરેલું હોવું જોઈએ. તથા તેનું ભક્તિ પૂર્વક સેવન મનન થવું જોઈએ. તોજ તેનું અધિક અને સાચું ફળ પ્રાપ્ત થાય. આ દ્રષ્ટિએ પણ આપણો આ ચોપડીઓનો સં. પ્રદ ઉપયોગી ગણી શકાય તેવો છે.

અંતમાં આ પુસ્તકાલપનો આપ સર્વ સારી રીતે લાભ લઈ શ્રી જીમલજી સ્વામીની મહેનતનો અને મહુમ આચાર્યશ્રીની સંન્યાનો સદ્ઉપયોગ કરશો એવી આશા રાખું છું.

તથાસ્તુ ?

મેલાવડાની કૃતેહ ઇચ્છનાર આવેલ તાર-
ટપાલનું લીસ્ટ.

તાર.

Wadhwan City.

Dated 22, Hour 11, Minute 40

Jain Sangh,

ANANDPUR.

Hearty congratulations for Opening Lavji Swami's Library.

Jalamsinhji.

દિગ્બુવન પેલેસ,
લીંબડી-કાઠિયાવાડ.

તા. ૩-૨-૩૨.

મહારાજશ્રી જેઠમલજી સ્વામી,

વડવાણ—આણંદપુર.

વિતનિ કે આપે લાખચેરી ખુલ્લવા માટે કરેલ દાર્પ ખરેખર
ખહુજ સ્તુતિ પાત્ર છે, અને તે લોકોપયોગી કાર્ય હોવાથી ધન્ય-
વાદ થતે છે.

દોલતસિંહજી,

કે. સી. આઇ. ઇ.

ઠાંઠાર સાહેબ, લીંબડી સ્ટેટ.

૧ જૈન સંઘ	ચોટીલા.
૨ જૈન સંઘ	વડવાણ શહેર.
૩ જૈન સંઘ	ધાંધલપુર.
૪ જૈન સંઘ	રાજસીતાપુર.
૫ જૈન સંઘ	રામપુરા.
૬ જૈન સંઘ	લીંબડી.
૭ જૈન સંઘ	ખેરાલી.
૮ જૈન સંઘ	પોંપરાલી.
૧ હીઝ હાઇનેસ. નેક નામદાર ઠાંઠાર સાહેબ સર	
દોલતસિંહજી બાદશુર. કે. સી. આઇ. ઇ.	લીંબડી.
૧ નેક નામદાર ઠાંઠાર સાહેબ	સાયલા
૧ રા. રા. સુખરાવ જીવરાજ બી. એ. મુનીસીપાલ	
પ્રેસીડન્ટ અને ફર્સ્ટ ક્લાસ મેજસ્ટ્રેટ સાહેબ	ડીસા કેમ્પ.

- ૧ કુમારશ્રી કલલા સાહેબ સાવલા
- ૧ રા. રા. થાણુદાર સાહેબ પાલીયાદ.
- ૧ રા. રા. ગોકુલદાસ અતુભુજ ચીફ ડેવન્યુ ઓપીસર સાહેબ વડવાણ સ્ટેટ.
- ૧ રા. રા. ગોપાલજીલાલ ગોહિલ રાજ ખર્ચના લેખરીસાહેબ „
- ૧ રા. રા. હરગોવિન્દલાલ સ્ટેટએન્જનીયર સાહેબ. „
- ૧ રા. રા. મેરી ફાનસંગજી વાધજી પોલીસ મુ. સાહેબ „
- ૧ રા. રા. જયન્તિલાલ નરમેશંકર ખી. એ. આ. મારતર દાજરાજ હાઇસ્કુલ. „
- ૧ રા. રા. નાગરદાસ દામોદર ચૌહાણ ખી. એ. આ. મારતર દાજરાજ હાઇસ્કુલ. „
- ૧ રાણાશ્રી ગોવિન્દસિંહજી વહિવટદાર સાહેબ. „
- ૧ રા. રા. હુંગલાલ વેલશી. „
- ૧ રા. રા. નથુલા ખી. એ. ન્યાયિક સાહેબ રાજસીતાપુર પ્રાંગિક.
- ૧ રા. રા. વકીલ હરીલાલ ખુશાલચંદ દોશી. ખી. એ, એલ એલ, ખી. વ. કેમ્પ.
- ૧ રા. રા. વકીલ જોઠાલાલ શંકરલાલ રાવલ ખી. એ, એલ એલ, ખી. વ. કેમ્પ.
- ૧ રા. રા. ગોપાલજી ચૌલાણલાલ ડીરટ્રીકટ પ્લીડર વ. કેમ્પ.
- ૧ રા. રા. સનમુખરાય ત્રિજીવનરાય રાણા હેડ કલાર્ક પોલીટીકલ એજન્ટ „
- ૧ રા. રા. મણિલાલ નારણજી ખી. એ. આ. મારતર હાઇસ્કુલ „
- ૧ રા. રા. મોહનલાલલાલ સ્ટેશન મારતર મેરખી રેલ્વે કેમ્પ.
- ૧ દરબારશ્રી રાણા બાપુલા માધવસિંહજી તાલુકદાર દુધરજ.
- ૧ રાણાશ્રી સામતસિંહજી „

- ૧ રાણાશ્રી નયુલા ખેરાલી.
- ૧ દરબારશ્રી પરમાર ડોમુલા તથા સિપુલા તાલુકદાર ચાણુપુર.
- ૧ દરબારશ્રી ખાયર ચેલાલાખ જીવાલાખ લીમોરા.
- ૧ રા. રા. દલપતરામ વનમાળી દોશી હજુર પ્રાધવેટ સેકેટરીમુલી
- ૧ રાણાશ્રી અહલુલા રાજમલજી ડોરદ્રીકટ ફોજદાર
વડવાણુ રેટ રામપુરા.
- ૧ રાણાશ્રી પ્રભાતસિંહજી મુસાહેબ વુડ હોસ્ટેલ વડવાણુ ઢમ્પ.
- ૧ રા. રા. દાકતર જીજીલાખ પંચાણુજી માજી ચીફ
મેડીકલ ઓફીસર સાયલા
- ૧ રા. રા. હરજીવનદાસ નાગરદાસ મોડ રામપુરા
- ૧ રા. રા. મોતિન્દ્રજી આણુદંજી નગરશેઠ ભાડલા
- ૧ ખાસ્તર જીવરાજ મુંદરજી શાહ ભાડલા
- ૧ કુમારશ્રી વાધુલા બાલુલા ઓ. સેકેટરી શ્રી લવજી
નવામી સમારક જૈન લાખજેરી ખાટડી.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી જૈન સ્મારક
 લાઘણેરી નામદાર યૂવરાજશ્રી પ્રબલસિંહજી
 સાહેબના હાથથી ખુલવામાં આવેલ તેનો
 અહેવાલ.

ખીરસરા—વીર સંવત ૨૪૫૭ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૮ના ફાલ્ગુન
 વર્ષ ૩ ને શુક્રવાર તા. ૨૫-૩-૩૨ ના ખપોરના ૮ બજે
 ખીરસરાના નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી સૂરસિંહજી તથા
 નામદાર પાટવી કુમારશ્રી અબલસિંહજી, અમલદાર વર્ગ પેટી
 રા. રા. વનરાજ રત્નસિ ધ્રુવ, ખી. એ. એલ એલ, ખી. કારભારી
 સાહેબ; રા. રા. સરન્યાવાધિરા સાહેબ, ગોહિલશ્રી જેઠુભા દાજીભાઈ
 રેવન્યુ એાશીસર સાહેબ, ફેાજદાર, નિશાળના મહેતાજી વગેરે સાથે
 ખન્ને ખરાખર વખતસર આવી પહોંચતા હાજર રહેલા સર્વ પેટી
 ભાવાનો અને ખ્દાર ગામથી આવેલ મિત્રખાનો રાજકોટના વકીલો
 પેટી રા. રા. વકીલ લાભશંકર નરભેરામ મહેતા, ખી, એ. એલ
 એલ ખી. સોલીસીટર એન્ડ એડવોકેઈટ, રા. રા. વકીલ કાલિદાસ
 મેાતીચંદ પારેખ, ખી, એ. એલ એલ, ખી. રાજકોટ અગતિ-
 નીધી સભાના પ્રમુખ, રા. રા. વકીલ હરખચંદ જેઠાભાઈ ખઢે-
 રીયા. ખી, એ. એલ એલ, ખી. રા. રા. વકીલ હિન્મશી શિવલાલ.
 રા. રા. વકીલ મણિલાલ અભેચંદ મણિઆર. રા. રા. મણિલાલ
 હોટાલાલ પારેખ. ખી, એ. રા. રા. દાકતર વીરચંદ લવચંદ
 દોશી, એચ. એ. નીતમલાલ ન્યાયચંદ મહેતા, ખી, એ. સવાઈલાલ
 દલપતરામ દોશી વીમા કમ્પનીવાળા. મોહનલાલ ડોસાભાઈ શાહ
 ગોપાલકર ત્રેસવાળા. વોરા માધવજીભાઈ વગેરે ઉપરાંત ચીલડાના

નામદા હાકોર માહેબ શ્રી સૂરસિંહજી-ખીરસરા.

વેરા પાનાયંદ રામજી, વેરા હરખયંદ ખિમજી અને વડાચંદ
રા. ઘેલાભાઈ ચતુર્ભુજ સહકુટુંબ વગેરે મિજબાનો સવારમાં
આવી હોવા દતા. સર્વેને રાજ્ય તરફથી ગેસ્ટ હાઉસમાં ઉતારે
આપવામાં આવ્યો હતો. અને સઘળી સરભરા રાજ્યે કરી હતી.
ઉપરના સર્વે સદગૃહસ્થો હિન્દુ, મુસલમાને નામદારશ્રીને યોગ્ય
આવકાર આપ્યો હતો.

મેલાવડાના કાર્યક્રમની શરૂઆત કરતાં પ્રથમ જે વિદ્યાર્થીઓએ
પ્રભુ પ્રાર્થના કરી હતી. અને ત્યાર પછી નામદારશ્રીને પ્રમુખપદ
લેવા અત્રેના સાહ ચતુર્ભુજ મોતીચંદ દરખાસ્ત મુકતાં સ્થાનિક
ગૃહસ્થ ખોળા જવેરભાઈ તરફથી અનુમોદન આપવામાં આવતાં
નામદાર શુવરાજ સાહેબે પોતાનું પ્રમુખ પદ સ્વિકાર્યું હતું. પ્રમુખ
સાહેબના ફરમાનથી રા. રા. કારભારી સાહેબ વનરાજ રત્નસિ
ધુવ. બી, એ. એવ એલ, બી. એ પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ વાંચી
ખતાવ્યા બાદ બહારગામથી આવેલ મેલાવડાની કુલેશ ઇન્ડનાર
તાર-ટપાલનું લીસ્ટ વાંચી ખતાવવામાં આવ્યું હતું તે લીસ્ટ
અન્ય સ્થળે આગળ આપવામાં આવેલ છે, તે તરફ વાચકનું ધ્યાન
ખેંચવામાં આવે છે. બીજા જુદા જુદા વક્તાઓના ચએલ ભાષણો
પણ આગળ આપવામાં આવેલ છે. ફરખાત્ત અને ટેકાની વિધિમાં
રા. રા વકીલ લાભગ દર નરભેરામ મહેતા બી, એ. એવએલબી સોશી-
સીટર, અનુમોદન રા રા. વકીલ હરખયંદ જેઠાભાઈ ખડે-
રીયા, બી, એ. એવ એલ, બી. પ્રમુખ સાહેબનો આભાર. રા. રા.
વકીલ કાવિદાસ મોતીચંદ પારેખ બી, એ એવ એવ, બી
રાજકોટ પ્રગ્ન પ્રતિનિધિ સભાના પ્રમુખનું અનુમોદન. મણિલાલ
છોટાવાલ પારેખ બી, એ. શુરોપમા વ્યાખ્યાનો આપવાનું કાર્ય
કરનાર. ઉપસંહાર ગ. રા. વકીલ Cજમશી શિવલાલ શાહ હાઈ-
કોર્ટ વકીલ અને રા. રા. નિશાળના મહેતાજી જગજીવન વીરજી ભટ્ટ

વગેરેએ કર્યો હતો. નામદાર યૂવરાજ સાહેબે હસ્તાવદને ઉભા થઈ લાઇબ્રેરીના કબાટનું ચાંદીનું તાળું ઉઘાડી લાઇબ્રેરી ખુલ્લી મુકેવ જાહેર કર્યું હતું. કબાટ રૂ. ૫૦) નો નામદાર ઠાંપર સાહેબ તરફથી રાજકોટથી નવો મંગાવી બક્ષીશ કર્યો હતો. ચાંદીનું તાળું તોલા ઓગણીસ રૂ. ૧૯ ની કિંમતનું જૈન સંઘ તરફથી હાજર રાખરામા આબુનું હતું. રા લાભચંદરભાઈ સોલીમીટરે રૂ. પાંચ ગુપ્ત રીતે લાઇબ્રેરીને બેટ કર્યા હતા જેમનો ઉપકાર માનવામા આવે છે. છેવટ મેલાવડો પાંચ બજાએ આચાર્યશ્રીનો વિજયબોલાવી સદર્પ ખતમ થયો હતો.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

પૂજ્ય મહારાજ શ્રી, મિત્રજ્ઞાનો અને પ્રજાજનો,

આજે આપણે સહુ આ પુસ્તકાલય ખુલ્લું મૂકવાની આનંદદાયક ક્રિયામા સામેય થયા છીએ, તે માટે આપણે ઈશ્વરનો ઉપકાર માનીએ. પુસ્તકાલય એ નવા યુગના જ્ઞાનમંદિર છે. અને તેમા આખાવ-વદ્ધ સહુ ઠાંધ વિધિવિધ પ્રકારના જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ કરે છે. આ રીતે પુસ્તકાલયો સ્થાપવા એ સમાજની સેવા છે અને તેથી સમાજને મહેજે ધણો લાભ પ્રાપ્ત થાય છે. આપણા દેશમા આજતનું કાર્ય ઠાંધ પણ ભાગમાં બહુ મોટા પ્રમાણમા થયું હોય તો તે વડોદરા રાજ્યમા છે એ રાજ્યના મૂખ્ય શહેરોમા મોટા પુસ્તકાલયો છે એટલું જ નહિ પણ તેના ગામડે ગામડે પુસ્તકાલય છે અને તેનો લાભ બેઠો બહુ સારા પ્રમાણમા લે છે. હિન્દના બીજા રાજ્યો અથવા તો બ્રીટીશ ઇન્ડિયાના મુકાબલે પણ વડોદરા રાજ્યની પ્રજાની પ્રગતિ ટેટલીક દિશામા વધારે થઈ હોય તો તે ઘણે અંશે આના પુસ્તકાલયોના સ્થાપનને આભારી છે અને એ મોટી સેવાનું માન

ત્યાંના મહારાજ શ્રી સયાજીરાવ ગાયકવાડને ધટે છે, આપણે પણ એવું જ ઇચ્છીએ કે સમગ્ર હિંદુસ્થાનમાં અને ખાસ કરી આપણા ગુજરાત, કાઠિયાવાડમાં ગામે ગામ અને ગામડે ગામડે આવા જ્ઞાન-મંદિર સ્થપાય અને સહુ કાંઈ તેમ જ પુણ્ય લાભ લે.

આ પુસ્તકાલય શ્રીમાન લવજી સ્વામીના સ્મારક તરીકે સ્થ-પાયું છે એ પણ યોગ્ય જ છે. લવજી સ્વામી એ એક વિદ્વાન ચારિત્ર્યશીલ જૈન સાધુ હતા. અને તેમણે ન્હાની ઉંમરે દીક્ષા લીધા પછી ઘણા વર્ષો સુધી જ્ઞાનનો પ્રચાર કરી સહુ જાતીના લોકોની ઉત્તમ સેવા બજાવી હતી. ગુજરાત અને કાઠિયાવાડમાં ઇતિહાસમાં એક ખાસ ધ્યાનમાં રાખવા લાયક વાત એ છે કે લોકોની ઉત્તરિમાં જૈન સાધુઓએ સૈકાઓ થયાં જે કાળો આપ્યો છે તે બીજા કાંઈએ બાગ્યેજ આપ્યો હશે. આ સાધુઓ સર્વ જન્મથી જૈન હોતા નથી પણ જૂદી જૂદી કામોમાંથી જૈન ધર્મના સાધુ ધર્મના ચારિત્ર્ય, તપ અને જ્ઞાનથી આકર્ષાઈ આવેલા હોય છે અને તેમના પ્રચારની પ્રવૃત્તિ સર્વના કલ્યાણાર્થે હોવાથી તેઓ ઉંચ નીચનો ભેદ રાખ્યા વગર પોતાનું કાર્ય કરે છે. તે સાધુ પુરુષનું નામ આપણે આ સંસ્થા સાથે જોડવા માગીએ છીએ. તે પોતે આ વાતના એક સુંદર દૃષ્ટાંતરૂપ છે. પોતે જ્ઞાતિથી ભાવસાર હતા પણ ન્હાનીજ ઉંમરે જૈન સાધુઓના સહવાસથી જૈનધર્મ પ્રત્યે આકર્ષાયા હતા અને સાધુદીક્ષા લીધી હતી ત્યાર પછી પોતે આખી જીંદગી એ ધર્મનો પ્રચાર કરવા અર્થે ગાળી હતી. તેમના ઘણા શિષ્યો થયા જેમાં એક સ્વામી શ્રી જેઠમજી આપણી વચ્ચે આજે હાજર છે અને તેનાજ સ્તુત્ય પ્રયાસનાં પ-રિણામે આ પુસ્તકાલય તેમ એવાં કેટલાક પુસ્તકાલયોની સ્થાપના થઈ છે સ્વામી જેઠમજી પોતે ક્ષત્રિય જાતિના છે અને ન્હાનપણથી લવજી સ્વામીથી આકર્ષાઈ તેમણે માત્ર તેજ અને શોધને

બદલે જૈન સાધુના ઉચ્ચતર તેજ અને શૌર્યનો વધારે કષ્ટકર માર્ગ સ્વીકાર્યો છે. તેઓ આવા જ્ઞાનમંદિરો જગ્યાએ જગ્યાએ રચાવી જનસમાજનો ઉત્કર્ષ કરવામાં તે ઉંચી સેવા કરી રહ્યા છે, તેને માટે આપણે તેમનો જેટલો ઉપકાર માનીએ તેટલો એાછો છે. આપણે આજે એટલું ઇચ્છીશું અને ઇશ્વરને પ્રાર્થના કરીશું કે તેઓ જનસમાજની આવી સેવા આખર સુધી કરતા રહે અને તેમને હૃદયે આવા સેંકડો પુસ્તકાલયો ગુજરાત અને કાશિયાવાડમાં સ્થપાય.

હવે હું એ શબ્દો આ પુસ્તકાલય સંબંધી કહીશ. આ પુસ્તકાલય તમારુંજ છે એટલે એ તમારા ઉપયોગ માટે છે. અતિપારે આપણે થોડોકથી શરૂઆત કરી છે એટલે આપણી પાસે લઘુકોળ ન્હાતું છે પણ આગળ ઉપર એ લઘુકોળ આપી પાંચ કે દસ ગણો થાય કે તેથી પણ વધારે મ્હોટો થાય એવી મ્હારી ઇચ્છા છે. પણ એટલુંજ ખસ નથી. પુસ્તકો એ પ્રકારનાં છે એ મારે તમને અત્યારે ખાસ કહેવું જોઈએ. એક મારે એવાં અને બીજાં બચાવે એવાં. આજના સમયમાં પુસ્તકો સેંકડોગ્રંથ કે હજારોની સંખ્યામાં નિત્ય નિરંતર નીકળ્યાંજ કરે છે પણ તેમાંનાં બધાય સારાં હોતા નથી એ વાત ખાસ ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ. (અરે, એ પુસ્તકોનો મ્હોટો ભાગ તો બાળી મૂકવા જવો હોય છે.) આ વાત ખાસ કરીને નવસહ્યાઓને લાગુ પડે છે આવી વાતનો મ્હોટો ભાગ માત્ર લોકો દ્વિલોક મનરંજન માટે લખાયેલો હોય છે એટલે એ વાંચીએ ત્યારે આપણને રસ પડે ખરો. પણ ઘણીવાર તેમાં રહેલી શુદ્ધ નીતિ અને ધર્મદિનતાનો ગ્રંથ આપણાં હૃદયમાં એસે છે અને તેથી આપણને હૃંમેશને માટે પારાવાર ગુકશાન બોગવતું પડે છે.

આજના સમયમાં જનસમાજને ઘણું ગુકશાન થવું હોય તો તે આવાં પુસ્તકોથી, સીનેમા ફીલ્મોનો અને વધારે

પડતા વર્તમાનપત્રના વાંચનથી છે. ખાસ કરીને કામી વચનાં ખાળકો અને કામી છુદ્દિનાં માણસો ઉપર આ સર્વની અસર ભયાનક થાય છે માટે હું તમને આ ચેતવણી આપું છું. આપણા આ પુસ્તકાલયને માટે આપણે યોગ્ય મર્યાદા અજ્ઞાત બાંધી લઈએ એ આવશ્યક છે. તેમાં સર્વ પ્રકારનાં પુસ્તકો આપણે રાખીશું અને નવલકથાઓ પણ રાખીશું પણ તે માત્ર સારી હોય તેવી અને થોડી સંખ્યામાં. ઘણેખરે ઠેકાણે મોટાં તેમ નહીંના પુસ્તકાલયોમાં પુસ્તકોનો મોટો ભાગ નવલકથાઓનો હોય છે અને લોકોનું વાંચન પણ તેનું જ હોય છે. એ સ્થિતિ આપણે ત્યાં આપણે નહિ થવા દઈએ. પ્રથમ નવલકથાઓની સાથે પ્રવાસનાં વર્ણન, ઇતિહાસનાં પુસ્તકો, જીવનચરિત્ર રાજનીતિનાં પુસ્તકો સમાજસુધારણા વગેરે વિષયને લગતાં પુસ્તકો અને નીતિ અને ધર્મને લગતાં પુસ્તકો આપણે આપણા આ પુસ્તકાલયમાં લગભગ સમાન પ્રમાણમાં રાખીએ એવું હું ઇચ્છું.

બીજું પુસ્તકાલયથી આપણે સદુપયોગી રીતે વાંચવા પ્રેરાઈએ છીએ તેવું આપણે ત્યાં વિશેષ પ્રમાણમાં થાઓ. અદિ હાજર રહેલા શ્રોતાઓનાં પ્રત્યેક આ પુસ્તકાલયનો સદુપયોગ કરવાનું અને વધારે નહિ તો વધે એ ચાર પુસ્તકો પણ વાંચવાનું આંતર મન લે એ આપણે ઇચ્છીએ.

છેવટ આ શુભકાર્ય નામદાર યુવરાજશ્રીના હાથે તમે સદુપયોગ કરાવ્યું અને તેમાં સદુપયોગી આપી એ કાર્યને ઉકેલું તે માટે પ્રથમ મહારાજશ્રી જેઠમલાલ સ્વામી અને તમે સહુનો ઉપકાર માની હું વિરમું છું.

દરખાસ્ત મુકનાર—

ચતુર્થુજ શેઠ.

નામદાર દાદા સાહેબ આજના દિવસના કાર્યક્રમ માટે આ સભાનું પ્રમુખસ્થાન લેશે તેવી દરખાસ્ત હું મૂકું છું.

અમુખોદન આપનાર—

રા. રા. લાભશંકર નરભેરામ મહેતા, બી. એ. એલ એલ, બી.

સોશીસીટર એન્ડ એડવોકેટ.

આજની સભાનું પ્રમુખસ્થાન નામદાર દાદાશ્રી પ્રબળસિંહજી હીએ તે ધણુજ સાહે. અમે આજે સ્ફારના આવ્યા છીએ, ત્યારથી અત્યાર સુધીમાં નામદાર ઠાકોર સાહેબે અમારું સ્વાગત એટલું સરસ રીતે કર્યું છે કે તેથી અમને ધણોજ આનંદ થયો છે અને હું અત્યંત ખુશી થયો છું.

નામદાર ઠાકોર સાહેબનું આવું સ્વાગત મેળવવાનો અને આજના સમારંભમા હાજરી આપવાનો મુંદર પ્રસંગ પૂજ્ય સ્વામીશ્રી ૭ જેઠમલજી સ્વામીજીએ અમોને પ્રાપ્ત કરાવ્યો તે ખાતે તેમનો પણ હું આભાર માનું છું.

પુસ્તકાલય ખુલ્લું મુકવાની દરખાસ્ત —

રા. રા. વકીલ હુરખચંદ જેઠલાલ ખઢેરીઆ બી. એ. એલ એલ, બી.

શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન પુસ્તકાલય ખુલ્લું મુકવા માટે આજનો કાર્યક્રમ છે. આ પુસ્તકાલય ઉગતી પ્રજાને ઉપયોગી થાય તે આશયથી ખોલવામાં આવે છે. પુસ્તકાલય જ્યારે ઉગતી પ્રજાને માટે ખોલવાનું છે, ત્યારે તે ઉગતા યુવક અને નિર્દોષ જીવનધારી વ્યક્તિ ખોલે તેજ ઈચ્છવા યોગ્ય છે, જેથી શ્રી લવજી

સ્વામી સ્મારક જૈન પુસ્તકાલય શ્રી હાદા સાહેબ પ્રબલસિંહજીના નિર્દોષ હસ્તથી ખુલ્લું મુકવામાં આવે એવી દરખાસ્ત હું આપની પાસે રજુ કરું છું.

આભાર કર્શન દરખાસ્ત —

રા. રા. વકીલ કાનિદાસ મોતીચંદ પારેખ, બી, એ, એચ એચ, બી,

રાજકોટ પ્રજા પ્રતિનિધી સભાના પ્રમુખ.

ખીરસરા ગામમાં આ મહાન શુભ કાર્યની યોજના થાય છે તેથી આનંદનો દિવસ છે. પોતાની વસ્તિમા જ્ઞાનનો કેવાર કરવાનો પ્રત્યેક રાજાઓનો ધર્મ હોવો જોઈએ. રાજ્યમા જ્ઞાનના સાધનો આછા હોય તો સમજણ કે તેટલે અંશે રાજાની રાજ્ય તરીકેની દરજ બજાવવાની ઉણપ. નામદાર ઠંકિર સાહેબ વડોદરા રાજ્યને આદર્શ તરીકે જુએ છે તે જણી મને હર્ષ થાય છે. નામદાર ઠંકિર સાહેબે 'પોતાનો આદર્શ' અને શુભ નિશ્ચય જણાવ્યો છે કે પોતાના દરેક ગામે વાંચનાવચે થાય તે ઈચ્છવા યોગ્ય છે. દરેક પ્રકારનું જ્ઞાન હમેશા ઉચ્ચ દરજ્જે સહ જનાર છે. અલગત કોઈક પુસ્તકો પતિત કર્તા હોઈ શકે આ પુસ્તકાલય માત્ર પુસ્તકો માટે રાખવામાં આવ્યું છે પણ વર્તમાન પત્રો માટે નહિ કોરણ કે આ જૈન ઉપાશ્રયમાં સામાન્ય જનતાનો અવાર નવાર સંચાર થાય તો ઉપાશ્રયમાં ધાર્મિક ક્રિયા માટે રહેતા કે આવતા મંદિર, સાધુ મુનિઓ કે ગૃહસ્થોને સ્વાભાવિક રીતે અડચણ કર્તા થાય અને તે ઠીકજ ઠીકું છે. છતાં પણ અત્યારના સમયમાં ગામના લોકોને વર્તમાન પત્રોનો લાભ મળવો અતિ આવશ્યક છે. અને તેટલા માટે આ ઉપાશ્રયનું મકાન નહિ પણ ગામના ચોરાનો કે તેવા બીજા સારા મકાનનો એક ખુબો શ્રી ઠંકિર સાહેબ જરૂર આપે એમ હું ઇચ્છું છું. અલગત તેને

માટે સ્વર્નાત્ર મકાન બનાવે તો સારું. પરંતુ તે ન ચાપે ત્યાં સુધી તુરત માટે અન્ય સારે સ્થળે કંઈક યોજના કરવી ઇચ્છ છે. કારણ કે અત્યારનું જગત શું છે તે જાણવું દરેક માથુંસને માટે જરૂરનું છે. હું ઠાકોર સાહેબની ઉદારતાને ઉદ્દેશીને કહું છું કે વર્તમાન પત્રો સિવાય આ પુસ્તકાલયનું અરધું અંગ જે ખાલી જણાય છે તે પ્રસંગ આવ્યે જરૂર પૂરું બનાવી પ્રજા સેવા કરે. વર્તમાન પત્ર વ્યાપારીને વ્યાપારનું, આચાર્યોને શાસ્ત્રિક અને નૈતિક ઉદ્ધતિનું અને તેથી રીતે સમાજના પ્રત્યેક અંગને ઉપયોગી થાય તેવું વાંચન આપે છે. જે ખીરસરા ગામમાં ન હોય તો જરૂર ઓછા ભાગે. પરંતુ તેના વર્તમાન પત્રો આ મકાનમાં ન રાખવાં તેવો નિશ્ચય તે ઓચિંત્ય જાણવાયું છે પણ તેથી ન જ રાખવાં તેમ ન સમજતા અન્ય સ્થળે જરૂર રાખવાનું જોઈએ. પુસ્તકાલયની ઉપયોગીતા સર્વ માન્ય છે, જેથી તે બ્યાખાનમાં હું કંઈ કહેવા માગતો નથી. ઠાકોર સાહેબના ભાવણ ઉપરથી મને ઉદારતા, ખાંત, ઉત્સાહ અને પ્રજા પ્રેમ જણાયું છે, જેથી મને આ કહેવાની પ્રેરણા થઈ છે.

હું ઠાકોર સાહેબનો આભાર માનું છું, અને સંતોષ જાહેર કરું છું. અને તેમાં તમે સૌ સાથે આપણો એવી આશા રાખું છું.

આભાર દર્શન અનુમોદન —

રા. રા. છોટાલાલ મણિલાલ પારેખ. બી, એ.

યુરોપમાં વ્યાખ્યાનો આપનાર.

..

નામદારથી ઠાકોર સાહેબના આમંત્રણથી જમો અર્ધિ આગ્રા ત્યારથી તેમનું સ્વાગત અત્યંત સાગ્રન્થ જોઈ અમોને આનંદ થયો છે. આ દિવસ અમોને દમોશાં અમરજીમાં રહેજો. પુસ્તકાલય પૂરું મુકવું તે રાજ તથા પ્રજાના ઉલ્લાસ માટે આનંદનો વિષય છે.

તમારી વાસે એક ચિત્ર ખડું કરું. હું અમેરીકા ગયો હતો ત્યારે મેં ત્યાં ૩૦૦ વર્ષ પૂર્વેના ત્રણ મકાનો જોયાં. ધર્મ મંદિર, મહા-જન મંડળ માટે સાર્વજનિક મંદીર અને શારદા મંદીર. આ મકાનો જુના છે. તેના માટે મને એમ કહેવામાં આવ્યું કે અમારા દેશની સમૃદ્ધિ, આશા અને વૈભવના સાધનોનો પાયો આ ત્રણ મકાનોમાં છે. ધર્મ મંદિર આત્માના શ્રેય માટે, સાર્વજનિક મંદિર ગામને લગતા પશો ચરચવા માટે, શારદામંદિર જ્ઞાન ઉપાર્જન માટે.

આપણે પણ હિન્દુસ્થાનનું નવજીવન અને નતન સંસ્કૃતિ ઉભી થાય તેમ કરવું જોઈએ. વાંચનાલય તેનો પાયા છે.

વાંચનાલયમાં પુસ્તકો એવાં જોઈએ કે, જેથી આપણે આપણા સમાજનું જીવન, ગામનું જીવન અને દેશનું જીવન સુધારી શકીએ. પુસ્તકાલય ગમે તેટલું નાનું હોય પણ સારું હોય તો શ્રેષ્ઠ છે. શ્રી ઇશ્વરને ત્યાં નાના મોટાનો હિસાબ નથી પણ સારું એજ મોટું. શ્રી કાલિદાસભાઈએ કહ્યું તેમ અત્યારના જમાનામાં વર્તમાન પત્ર હોય તેજ હજીવા ચોખ્ખું છે માટે તે માટે કંઈક પ્રયત્ન થવો જોઈએ.

ખહેતોને પણ મારી વિનંતિ છે કે તમે અને તેડલો આ પુસ્તકાલયનો ઉપયોગ કરજો.

હું ફરીથી નામદાર ઠંકાર સાહેબનો અને મહારાજશ્રીનો આભાર માનું છું.

ઉપસંહાર —

ડા. રા. ઉજ્જમશી શિવલાલ શાહ હાઈકોર્ટ વકીલ.

શ્રી કાલિદાસભાઈએ કહ્યું તેમાં હું કાંઈ ઉમેશ કરવા

આગતો નથી પણ અહિં વર્તમાન પત્રો હોવા જોઈએ તેવી તેમની આશા છે, અને મણિભાઈનો પણ તે બાબતનો ધ્વનિ છે. પણ હકીકત એવી છે કે આ જન લાઇબ્રેરી કરવામાં આવે છે અને તે પણ ઉપાશ્રયમાં કરવામાં આવે છે અને જન લાઇબ્રેરીની ઇચ્છા એવી હોય કે ઉપાશ્રયમાં વર્તમાન પત્રો રાખવા એ ઇચ્છવા યોગ્ય નથી. જો કે તે બાબતમાં માફ માનવું એવું છે કે વર્તમાન પત્ર અહિં રહી અને જનતા અહિં આવીને વાંચે તો જરાય ખોટું નથી પણ કદાચ સાધુ સાધ્વી આવે તો તેઓને અડચણ કરતાં થાય તેટલા માટે કદાચ તેવો પ્રયત્ન નહિં કરવામાં આવ્યો હોય પણ વર્તમાન પત્રો માટે નામદાર ઠાકોર સાહેબ યોગ્ય સમયે પ્રયત્ન કરશે. અને તે બાબતનો વિચાર પણ કરશે. અત્યાર સુધી દૈનિક પત્રને માટે કોઈને વિચાર પણ ન આવ્યો હોય. પણ હવે જ્યારે પુસ્તકાલય ખોલવામાં આવ્યું છે એટલે વર્તમાન પત્રો માટે પ્રયત્ન થશે.

હું મહારાજશ્રીનો તેમજ અહિં આવેલ મુદત્થોનો ખાલાર માતું છું.

પૂજ્ય સ્વામીશ્રી ૭ જેઠમસંજી મહારાજનું પ્રવચન:—

આપણને જ્ઞાને આજે શુભ પ્રસંગ હસ્તગત થયો છે અને તે સદૃશતાથી તેમજ આનંદથી પૂરો પાડ્યો છે. અહિં આવેલ વિદ્વાનો તરફથી જે ભાવના વ્યક્ત કરવામાં આવી છે તે ખરેખર પ્રશંસનીય છે. શ્રી મહાવીર સ્વામીનું પણ હરમાન છે કે " વદ્ધમે નાણં તવો દયા " એટલે પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા. જ્ઞાન વિના દયા હોઈ શકેજ નહિ. કારણ કે જ્યાં સુધી એક વસ્તુનું સંપૂર્ણ રીતે જ્ઞાન મનુષ્યને ન થાય ત્યાં સુધી તે વસ્તુ અદ્વે તે પોતાની

લાગણી કે ભાવના થયા સ્વરૂપ ન જ બતાવી શકે. જ્ઞાન છે તેજ પુન્ય પાપ, આદર અને અનાદર હોય અને ઉપાદેય અગર વિવેક જાણે છે. મેય એટલે પ્રથમ એક બાબતનું જ્ઞાન થયું તે અને પછી હેય અને ઉપાદેયનું ધોરણ બાંધી શકાય જ્ઞાન પ્રથમ અને પછી બીજું. માળવાના રાજકવિ મહર્ષિ ભર્તૃહરી કહે છે કે, “ વિદ્યા વિહીન પશુ ” એટલે એક માણસમાં બધી બાબતો હોય પણ વિદ્યાનો અભાવ હોય તો તે માણસ સીંગડા અને પુંછડા વિનાના પશુ કરતાં જરાયે વિશેષ નથી. વળી સંસ્કૃતમાં કહેવામાં આગ્યું છે કે મનુષ્ય અને પશુમાં અહાર, નિદ્રા, ભય, અને મૈથુન એ ચારે બાબતો જે હસ્તિ ધરાવે છે પણ જ્ઞાન અને વિવેક શક્તિજ માણસને પશુથી ચડીયાતો બનાવે છે માટે જ્ઞાન અતિ આવશ્યક છે અને વિદ્યા અવલ દરજ્જે જરૂરની વસ્તુ છે. લોકો બેકન પણ કહે છે કે જગતમાં વિદ્યા વીના કંઈ નથી જગત બીજા વિના ચાલશે પણ વિદ્યા વીના નહી ચાલે. બુદ્ધ અને કુળ બે વસ્તુઓ સાધ્ય માટે આવશ્યક છે તેમાં કળ પ્રથમ દરજ્જે ભોગવે છે અને તે વિદ્યા અને જ્ઞાન હોય તોજ સંભવી શકે. ઉર્દુમાં પણ કહેવત છે કે ઇક્લમ છે તે અનન્ય અને મોટી વસ્તુ છે. અન્નદાનથી માણસ એકંદર સંતોષાય છે, ધનવાનથી અમુક વખત સંતોષાય છે, જ્યારે જ્ઞાન દાનથી જીવન પર્યાન્ત સંતોષાય છે. જેથી જ્ઞાન દાન સર્વ દાનથી શ્રેષ્ઠ છે એમ સિદ્ધ થાય છે. આ પુસ્તકાલયનો ઉપયોગ નાના મોટા, બાળ અને વૃદ્ધ રાજા અને પ્રજા, સ્ત્રી અને પુરૂષ મુવા અને મુવતી દરેક લીએ એમ હમ્મું હું.

મેલાવડાની ફત્તેહ ઇચ્છનાર આવેલ તાર ટપાલનું લોચ.

તાર.

૧ હરઆરથી ગોવિંદ ચલુજતસિંહજી લીમગદ લાપાત લાવનગર
પત્રો.

૧	રા. રા. રાવ સાહેબ ત્રિભુવનરાય દુલેરાય રાણા ખી. એ. એલ એલ. ખી. માજી દિવાન સાહેબ	લુનાગઢ
૨	જૈન સંઘ	રાજકોટ
૩	જૈન સંઘ	સરપદક
૪	જૈન સંઘ	ચીભડા
૫	વકીલ રતીલાલ અબેચંદ મણીપાર. ખી. એ. એલ. એલ ખી.	રાજકોટ
૬	રા રા રામજી ગોવરધનદાસ હુલાણા, નગર રોડ	રાજકોટ
૭	રા. રા. ડાસાભાઈ ગોપાલજી શાહ ડીસ્ટ્રીક્ટ ક્લાર્ક માજી જ્યુડીશીયલ કારભારી,	લીંબડી
૮	રા. રા. વકીલ મોરારજી વાધજી.	લોધીકા
૯	નામદાર હરઆરથી મુલવાજી સાહેબ	લોધીકા.

જેનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી સ્મારક દેન
 લાઇબ્રેરી રા. રા. ખાન બહાદુર ક્રામરોજ
 તેલુરી ઓફીસર સાહેબ એજન્ટ ટુ ધી
 ગવર્નર જનરલ વેસ્ટર્ન ઇન્ડીયા સ્ટેટસ
 કાલિયાવાડ તેઓ સાહેબના હાથથી
 ખુલવામાં આવેલ તેનો

અ હે વા લ.

લાહલા-જામનગર સ્ટેટ મહાલ વીર સંવત ૨૪૫૭ વીક્રમ
 સંવત ૧૯૮૮ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૫ ને રવીવાર બપોરના ૫ બજે
 વેસ્ટર્ન ઇન્ડીયા સ્ટેટસના એજન્ટ ટુ ધી ગવર્નર જનરલના તેલુરી
 ઓફીસર રા. રા. ખાન બહાદુર ક્રામરોજ સાહેબ તથા રા. રા.
 હિરાભાઈ ગણેશભાઈ અંગરીયા ઉર્ફે સારાભાઈ બી, એ એક
 એક બી. માજી ડેપુટી પોલીસીકલ એજન્ટ વગેરે અમલદાર વર્ગ
 રાજકોટથી દિવસના પાંચ બજે મોટરમાં આવી પહોંચ્યા હતા.
 તે સીવાય રાજકોટથી આ પ્રસંગ ઉપર ખાસ આવેલ સદ્ગૃહસ્થો
 પેકી વીરાણી છગનલાલભાઈ, સંઘવી અધર્ષ, વિનયચંદભાઈ મહેતા
 હુકમીચંદભાઈ. ગાંધી મોહનલાલભાઈ વગેરે સદ્ગૃહસ્થો પણ રા-
 જકોટથી મોટરમાં ૪ બજે આવી પહોંચ્યા હતા. એ સીવાય
 આટકોટ મહાલનાં 'રા. રા. કલ્યાણજી લક્ષ્મીચંદ' મામલતદાર
 સાહેબ રાણાશ્રી નારણસિંહજી ધિરસિંહજી ફોરેસ્ટ સુપરવાઇઝર
 વગેરે ઉપરાંત સ્થાનિક મહાલકારી સાહેબ રા. રા. ચતુરભાઈ બી.

દેસાઇ. રા. રવીશંકર કે. દવે. દાકતર સાહેબ લક્ષ્મણ ભગવાન
મહેતા નિશાલના મહેતાજી વગેરે અમલદારો, જૈનો, જૈનેતર વગેરે
હિન્દુ મુસલમાન સારી સંખ્યામાં અગાઉથી હાજર હોવાથી સર્વેએ
ઉભા થઈ પ્રમુખ સાહેબ ખાન બહાદુરને ધરીત આવકાર આપે
હતો. મેલાવણની શરૂઆત કરતાં પ્રથમ જૈન સંઘ તરફથી શાહ
મોહનલાલ જોઠાલાલે ખાન બહાદુરને પ્રમુખપદ લેવા દરખાસ્ત મુકી
હતી. અને તેના અનુમોદનમાં રા. રા. દાકતર સાહેબે ટેકા આ-
પ્યો હતો. ત્યાર પછી તુરતજ પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું પ્રમુખ પદ
સ્વીકારી પ્રથમ ઉભા થઈ લાઇબ્રેરીની ફતેહ ઇમારત ખદારગામથી
આવેલ તાર ટપાલનું લીસ્ટ વાંચી બતાવ્યું હતું તેમાંનો તાર એક
નામદાર ઠાકોર સાહેબ સુરસિંહજી ખીરસરાથી આવેલ તે વાંચી
બતાવ્યો હતો, જેનું લીસ્ટ આગળ ઉપર આપવામાં આવેલ છે.

પ્રમુખે પોતાનું મનનિય ભાષણ વાંચી બતાવ્યા પછી હસ્તાવધને
દુકાનમાં જઈ લાઇબ્રેરીનું ચાંદીનું તાળું રૂ. ૧૦૭ દરની કિંમતનું
અગાઉથી શ્રી સંઘ તરફથી હાજર રાખવામાં આવેલું તે ઉધાડી લાઇબ્રેરી
ખુલ્લી મુકવાનું જાહેર કર્યું હતું છેવટ પ્રમુખનો આભાર માનવાની
દરખાસ્ત અરેના રા. રા. નગરરોડ દોશી ગોવિન્દજી આશુદંજી અને
અનુમોદન ખાતર રાવતભાઈ દેસાલાઇની વતી રા. રા. દાકતર
સાહેબે આપ્યા બાદ મેલાવડો ૭ બજે આચાર્યશ્રીની જય ઇચ્છી
વિસર્જન થયો હતો.

પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

પૂજ્યપાદ સ્વામીજી, મહેમાનો અને અજાનનો,

આજરોજ જૈનાચાર્ય પૂજ્યપાદ સ્વામીજી " શ્રી લવણ
સ્વામી સ્મારક જૈન પુસ્તકાલય " ની ઉદ્ઘાટન ક્રિયામાં ભાગ

લેવાને આપણે સર્વ ઐક્ય થયા છીએ તે જાણાવતાં મને આનંદ થાય છે. સદરહુ' ક્રિયા નવાનગર સ્ટેટના ચીફ રેવન્યુ કમીશનર સાહેબ શા. રા. સોમચંદ કર્મચંદ શાહના હાથથી ચવાની પ્રથમ ગોડવણ થયેલ હતી પરંતુ તેઓને કંઈ કારણસર ન આવી શકવાનું થવાથી આ કાર્ય મને સોંપવામાં આવ્યું છે તેને માટે હું આપ સર્વનો અંતઃકરણપૂર્વક આભાર પ્રદર્શિત કરવાની તક લઉં છું. સ્વામી શ્રી જોતમલજીએ આજરોજની ક્રિયા કરવા જ્યારે મને આગ્રહ કર્યો ત્યારે મને લાગ્યું કે આ કામ મારા જેવા પાસે કરાવવાને બદલે કોઈ લાયક ગ્રહસ્થને સોંપવામાં આવે તો સારું, પણ સ્વામીજીનો આગ્રહ એટલો બધો આદરણીય હતો કે મારે તેમની ઈચ્છાને આધીન થયા વગર છુટકો નહોતો. વળી મારી શરૂઆતની નોકરીમાં પાલણપુર રાજ્યના જૈન ગ્રહસ્થો સાથેનો મારો સંબંધ અને તે રાજ્યના જૈન યુવાનો સાથે પ્રસંગોપાત મારે સામેલગીરી આપવી પડેલી તે ધ્યાનમાં લઈ આજના કામ માટે અત્રે આવવા મને સાક્ષ્ય થઈ છે, અને આનંદ ઉપજ્યો છે.

જૈન ધર્માનુસાર (૧) જીવ (બોક્તા) (૨) અજીવ (બોગ્ય) (૩) પુણ્ય (૪) પાપ (૫) આત્મવ (ઇન્દ્રિયોની વિપયાભિમુખ પ્રવૃત્તિ) (૬) સંવર (બ્રાહ્મ પ્રવૃત્તિને રોકનાર યમ નિયમ) (૭) નિર્જેશ (પાપનો નાશ કરનાર તપ) (૮) બંધ, એ આઠ પ્રકારના કર્મો અને (૯) મોક્ષ (આઠ પ્રકારનાં કર્મોના અપ્રત્યંત નાશ થયે સિદ્ધશિલા પર સિદ્ધ રૂપે સ્થિતિ થાય છે.) એ નવ તત્ત્વોનો વિચાર કરવાથી તથા (૧) ગ્રાણ્થાતિપાત (હિંસા) (૨) શૃષાવાદ (અસત્ય બોલવું) (૩) અદત્તાદાન (ચોરી) (૪) મિથુન અને (૫) પરિગ્રહ (મમતાપૂર્વક પદાર્થો એકત્ર કરવા તે.) એ પાંચનો સ્વર્થા સર્વદા ત્યાગ કરવાથી (૧) જ્ઞાના વરણીય (તીર્થંકરોએ ક-રેલા ઉપદેશથી મોક્ષ થતો નથી એવી શ્રમજ) (૨) દર્શન વરણીય.

(જૈન દર્શનના સત્યપણામાં સદેહ) (૩) મોહનીય (જૈન ધર્મ શ્રેષ્ઠ નથી એવી સમજ) અને (૮) અંતરાય (આત્મ જ્ઞાનાદિની પ્રાપ્તિમાં પ્રતિબંધ કરનાર સંસ્કાર) આ ચાર ધાતી ક્રમેની અને (૧) વેદ-નીય (મેં આત્મ તત્ત્વ જાણ્યું છે એવું અભિમાન.) (૨) નામિક (હું અમુક નામવાળો છું એવું જ્ઞાન.) (૩) ગોત્રિક (હું તિર્થંકરની શિષ્ય પરંપરામાં પ્રવેશ પામેલો છું એવું જ્ઞાન) અને (૪) આયુષ દિદાદિને ધારણ કરનાર કર્મ.) આ ચાર અધાતી ક્રમેની નાશ થાય છે. અને આવા જ્ઞાનીનું શરીર પડ્યા પછી લોદાગ્રમાં સિદ્ધ શિ-લાપર સિદ્ધ રૂપે સ્થિતિ થાય છે આવી સ્થિતિ સંપાદન કરવાને માટે, જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્ર્ય એ ખાસ આવશ્યક છે.

આ ત્રણે તત્ત્વોમાંથી જ્ઞાન એવી વસ્તુ છે કે જે મનુષ્ય અને ઇતર પ્રાણિઓને ભુદાં પાડે છે. કારણ કે અહાર, નિદ્રા, ભય અને મૈથુન આ ચાર તો મનુષ્યમાં અને ઇતર પ્રાણિઓમાં સામાન્ય છે. પરંતુ જ્ઞાન એ એક મનુષ્યોમાં જ છે. બીજા પ્રાણિઓમાં નથી. માટે જ જ્ઞાનદ્વારા લક્ષ્યચિહ્નને પહોંચવાનો મનુષ્ય માત્રનો ધર્મ છે. જ્ઞાનહીન મનુષ્ય શીંગડા, પુછડા રહિત પશુ સમાન છે. અને તે ધાસ ન ખાઈ ધાસમાં તંગી લાવતો નથી તેને માટે પશુઓ ખરેખર ભાગ્યશાળી છે. જ્ઞાન કે વિદ્યા મનુષ્યનું રૂપ છે અને ગુપ્ત ધન છે. ચોર તેની ચોરી કરી શકતો નથી, તેના ઉપર રાજભાગ સેવાતો નથી. ભાઈઓ, તેમાંથી ભાગને માટે દાવો કરી શકતા નથી તેનો ભાર લાગતો નથી. તેને સાચવવા માટે ચોક્કી પહેરાની જરૂરિયાત નથી, અને આપવાથી ઉલટું વધે છે એવું જ્ઞાન કે વિદ્યા સર્વ ધ્વનોમાં પ્રધાન છે. રાજા પોતાનાજ દેશમાં સમાન પામે છે પરંતુ જ્ઞાની પુરુષ કે વિદ્વાન સર્વત્ર પુખ્ત છે. વિદ્વાન જોડો વખત કામ કરવાથી ધણું કમાઈ શકે છે પરંતુ અશિક્ષિત વર્ગ અવિરંલ પ્રયત્ન કરવા છતાં માંડ માંડ ગુજરાન પુરતું કમાઈ

શકે છે. જ્ઞાન એજ ખરેખરી શક્તિ છે. આ બધી બાબતોનો વિચાર કરતાં જણાય છે કે જ્ઞાન મેળવવું એટલે કે વિદ્યા પ્રાપ્ત કરવી એ એક વ્યક્તિને માટે ખાસ આવશ્યક છે.

જ્ઞાન કે વિદ્યા પ્રાપ્ત કરવામાં સારાં સારાં પુસ્તકોનું વાંચન માર્ગ દર્શક છે. અને સારાં સારાં પુસ્તકો મેળવવામાં મુશ્કેલી ન પડે માટે પુસ્તકાલયો એ અત્યંત જરૂરનાં છે. ઈંગ્લાંડ, જર્મની જાપાન અને અમેરીકા વિગેરે દેશો આગળ વધેલા છે. તેનાં કારણોમાંનું એક તે દેશમાં સ્થપાયેલાં પુસ્તકાલયો છે. બ્રીટીશ મ્યુઝીયમ એ આખી દુનિયામાં મોટામાં મોટું પુસ્તકાલય છે. યુરોપ અને અમેરીકામાં ઘણા પુસ્તકાલયો છે. આપણાં અર્દીનો પુસ્તકોના પણ તરબુમા કરીને તે દેશોના પુસ્તકાલયોમાં રાખેલાં છે. પુસ્તકાલયોની યોજના પ્રાચીન છે, અને તેને લીધે આપણા દેશમાં પુરૂષ વર્ગે તો શું પણ સ્ત્રી વર્ગમાં પણ ઘણી વિદુષી બહેનો હતી. દાક્ષમાં એ યોજના પડી ભાંગવાથી સ્ત્રી વર્ગમાં તો શું પણ પુરૂષ વર્ગમાં પણ ઓછી કેળવણી જોવામાં આવે છે. તે દુર કરવાં પુસ્તકાલયો સ્થાપવાનો સ્વામીજીનો પ્રયાસ સ્તુત્ય છે.

આપણે જાણીએ છીએ કે ના. ગાયકવાડ સરકારે કેળવણી ઉપર ખાસ ધ્યાન આપી પોતાના રાજ્યમાં ઠેકાણેઠેકાણે પુસ્તકાલયો સ્થાપ્યાં છે. અને દૈનિક જગ્યાએ કરતાં પુસ્તકાલયોની પણ ગોઠવણ કરેલી છે. મુંબઈમાં પણ હાલમાં કોઈ કોઈ સ્થળે કરતાં પુસ્તકાલયની યોજના જોવામાં આવે છે. એ પ્રશંસનીય છે. ના. ગાયકવાડ સરકારનો દાખલો લઈ સ્થળે સ્થળે પુસ્તકાલય સ્થાપવાનો પ્રયત્ન કરવો જરૂરનો છે, પરંતુ મારે આ જગ્યાએ કહેવા બુદ્ધિ જોઈએ નહિ કે કોઈ સ્થળે પુસ્તકાલય સ્થાપવાના આરંભમાં સારાં પુસ્તકો રાખવામાં આવે છે. પરંતુ પાછળથી જ્યાં નોંધેલો અને ટાહેલાં પુસ્તકોનો પણ સંગ્રહ કરવામાં આવે છે અને તેથી જન

સમાગ્નના દેહલાક જાગને સુધારવાને બદલે કિલ્લોખમડવાને પ્રસંગ ઉપસ્થિત થાય છે. અને તેનાં વાંચનમાં ગાળેલ વખત પણ નકામો ભય છે. માટે જ્યાં જ્યાં પુસ્તકાલયો સ્થપાયેલાં હોય ત્યાં ત્યાં કેળવણીને લગતાં, ઇતિહાસને લગતાં, કૃષ્ણકોશક્યને લગતાં, ચારિત્ર્યને લગતાં અને ધર્મને લગતાં પુસ્તકો ખરીદ કરવાનાં હોય ત્યારે તેની પસંદગી તે તે વિષયમાં નિપુણ માણસો પાસે કરાવવી જોઈએ. અને પ્રભુ વર્ગને પુસ્તકાલયનાં પુસ્તકોનો ખડોજો લાલ લેવરાવવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

આ વિષયને લગતું મારું લાપણ પુરું કર્યા પહેલાં મારે એક વાત આપ સર્વને નિવેદન કરવાની છે. અને તે એ છે કે જ્ઞાન મારઃ ક્રિયા દિનઃ ક્રિયા વગરનું જ્ઞાન ભાર રૂપ છે. ગદ્યેડાની ઉપર મીઠાઇનો ખોળો લાધેતો હોય પરંતુ તેનો સ્વાદ તે લેતું નથી, તેથી મીઠાઇ તેને માત્ર ભાર રૂપ છે. તેમ શુદ્ધજ્ઞાનીનું જ્ઞાન પણ માત્ર ખોળારૂપજ છે. માટે જ્ઞાનની સાથે સાથે ચારિત્ર્યની પણ ખાસ આશરસ્યકતા છે. અને ચારિત્ર્ય ઉચ્ચ બનાવવા માટે પુસ્તકોનાં વાંચન ઉપરાંત સ્વામીજી જેવા સત્યુપદેશના સમાગમની પણ ધણીજ જરૂર છે. એવા પુરૂષો કંઈ ઉપદેશ ન આપતાં માત્ર આપણી સમક્ષ હોય તોપણ તેનાં ચારિત્ર્યની હંડી અસર આપણા ઉપર થયા વીના રહેતી નથી કહ્યું છે કે:—

દુષ્કર્મના કરનાર બુદ્ધિવાનવત્ વાતો કરે,
તો પણ કદિ તે લોકનાં હિંડા હ્રદયમાં ના ઠરે;
જન શુદ્ધ જો આચાર રાખી મોનને ધારણ કરે,
તોપણ સર્વ જન બોધ લેવા તિત્ર આતુરતા ધરે.

ભટ્ટારીએ કહ્યું છે કે—

જ્યારે હું ચોક્કું બાણુતો હતો ત્યારે મદોન્મત લાથીની પેટે અંધ યજ્ઞને હું સર્વશ્રદ્ધા જુએમ સમજતો હતો, પરંતુ જેમ જેમ

હું વિદ્વાનના-જ્ઞાનીના સમાગમમાં આવતો ગયો, તેમ તેમ મને જણાતું મધુ કે હું સુખ છું અર્થાત મારું જ્ઞાન સુખ છે. આ-ચારમાં મુકયા વગરનું છે. કહેવાની મતલબ એ છે કે જૈન ધર્મમાં કલા પ્રમાણે મનુષ્ય જન્મની સફળતાની સિદ્ધિને માટે જ્ઞાન સાથે ઉચ્ચ ચારિત્ર્ય પણ બહુજ જરૂરનું છે. અને તેટલા માટે પ્રજાવર્ગ સ્વામીશ્રી જેઠમલજીના અયાગ પરિશ્રમને ફલિત બનાવવા સદગત પૂજ્યપાદ સ્વામીશ્રી લવણ સ્વામીના પુસ્તકાલયનો બહોળો લાભ લેશે અને સ્વામીજી જેવા મહાત્મા અહિં પધારે ત્યારે અથવા તે પ્રસંગોપાત એવા મહાત્માઓને અહિં પધારવા આમંત્રણ આપી બોલાવી તેમને પ્રણામ કરી પ્રજા પુછી અને તેમની સેવા કરી જ્ઞાનવાન અને ચારિત્ર્યવાન બનવા બનતો પ્રવર્તન કરશે એવી આશા રાખું છું.

મારું બાપજી બધે કર્યા પહેલાં એક બીજી વાત પણ જૈન બંધુઓને નિવેદન કરવાની રજા લઉં છું. મારા મિત્ર મીં ઉદાણી વકીલ મારફત મેં જાણ્યું છે કે જૈન ધર્મનાં આસરે રૂપિયા ત્રીસ લાખ (૩૦,૦૦૦) ની કિંમતનાં ધણાં સારાં પુસ્તકોનો સંગ્રહ એક જગ્યાએ બધે કબાટોમાં સળડે છે. તે પુસ્તકોને રાજકોટ જેવે સ્થળે જૈન બોર્ડીંગના મકાનમાં લાવી એક ‘મધ્યસ્થ પુસ્તકાલય’ (Central Library.) સ્થાપવામાં આવે તો સ્વામીશ્રી જેઠમલજીએ ઠેકાણે ઠેકાણે નાના પાયા ઉપર પુસ્તકાલયો સ્થાપ્યાં છે ત્યાં તથા યોગ્ય લાગે તો અન્ય સ્થળોએ પણ દર મહોને પેટીઓમાં કિંમતી પુસ્તકો મોકલવામાં આવે અને આ રીતે કાઠિયાવાડના સર્વ ભાગોને લાભ મળે. હું સ્વામીજીને તેમજ જૈન બંધુઓને આ બાબતમાં પુખ્ત વિચાર કરવા અને યોગ્ય લાગે તો આ કામ તાત્કાલિક ઉપાડી લેવા આગ્રહ ભરી વિનંતિ કરું છું; અને સ્વામીજી ખુદ તરફી લે તો આ કામ તરતમાં પાર પડે એમ હું માનું.

છું. આટલું બોલી ફરીયા આપ સુવનો આભાર માની બેસી જવાની રગ લઉં છું.

ઉપસંહાર.

રા. રા. હિરાલાલ ગણેશભાઈ અંબરીયા ઉર્ફે સારાભાઈ.
ખી. એ. એલ એલ, ખી.

માણ ઉપચુટી પોલીટીકલ એજન્ડ ગાથરા.
એ. પ્રમુખ સાહેબ, અમલદાર સાહેબો, મિજબાનો અને સદ્ગૃહસ્થો.

અમને રાજદાટથી આવા ખરા મધ્યાન્હે ૧૨ ગાઉના અંતરે બેઠી લાવનાર જે દમદમ સ્વામી છે, એમનો ઉપકાર માનવો કે જવાબ માગવો એનો નિર્ભય આપની મુન્સરી ઉપર છાકું છું.

લાઠબેરી ખુલી મુકવાની શુભ પ્રવર્તિ માટે સ્વામીજીને ધન્યવાદ ધટે છે. જ્ઞાન દાન એ સર્વ દાનથી શ્રેષ્ઠ દાન છે. યતઃ “જજ્ઞેનક્ષણિકં તૃતિયાંચ જીવંચાવિદ્યા” અર્થાંત અન્ન છે એ ક્ષણિકભરની તૃપ્તિ છે જ્યારે વિદ્યા છે એ જીવનભરની તૃપ્તિ છે. જ્ઞાન છે એ સુખનો ખજાનો છે. આનંદનો ઝરો છે. અને સ્વર્ગની પાંખ છે, વિદ્યા ઠેવી હોવી જોઈએ એનો ખુલાસો અસ્થાને નદિં ગણ્યા જે વિદ્યાથી સ્વચ્છંદતા વધે. જેનાથી વિલાસ અને વિકાર વધે છે. ઉચ્ચશખલ અને જડતા અભિમાન વધે તે વિદ્યા કિંવા જ્ઞાન નદિં પણ એ અવિદ્યા અથવા અજ્ઞાનતા ગણ્યા છે. વાંચન પણ ઉપરચુકત દોષિત હોય તો તે વાંચન પણ નિષ્પયોગી છે. તેથી પુસ્તકોની પસંદગી અને પાંચન બહુ જોખમ ભયું છે. જેથી વિચાર અને વર્તન સુધારે અથવા સુધારે તે વાંચન આવ-

કારદાયક ગણાય તેનો આ પ્રારંભ છે. મને એક શંકા ઉપરિથ
 થતાં તે તમારી પાસે રજુ કરી તેનું સમાધાન ઇચ્છું છું. મારા
 સાંભળવામાં ધણીવાર આવ્યું છે કે જેઠમલજી સ્વામી રાજસત્તાને જ્યાં
 જાય છે ત્યાં કેમ મળતા રહે છે. અમલદારો અને રાજકર્તાઓને
 કેમ પોતા તરફ ખેંચે છે અને સામાન્ય જનતા તરફ એટલું આક-
 ર્ષણ નથી કરતાં તેનું સમાધાન આજના પ્રમુખ સાહેબની આપણા
 વચેની હાજરી કરી આપે છે. આપણા પ્રમુખ સાહેબની
 હું તમને સહજ પિછાણ કરાવવા માંગું છું. મે. ખાન
 બહાદુર ક્રામરોજ સાહેબ જાતના પારસી ગૃહસ્થ છે.
 અને તે (૧૦) દશ કોડ રૂપિયાનો તેમના હાથથી મેનમેન્ટનો
 વહીવટ ચાલે છે. આઠસો રૂપિયાનો માસિક પગાર ધરાવતી
 વ્યક્તિ પોતા ઉપર ધણા કામનો બોલો હોવા છતાં નિયમિત
 હાજરી આપે એથી વિશેષ પુરાવો સ્વામીજીના બોધ અને પરિચયનો
 અન્ય શું હોઈ શકે. અરે આવી લાઇબ્રેરીઓની લાઇબ્રેરીઓ
 તેમના ભગીરથ પ્રયાસથી અનેક રાજવંશીઓ અને ઓશીસરોના
 હાથથી ઠેકાણે ઠેકાણે સ્થપાએલ છે એટલું જ નહિ પરંતુ ધણા
 રાજ્યોમાં જીવદયા વગેરે અનેક જાતના સરકયુલરો પોતે કઢાવ્યાનાં
 દાખલા આપણી જાણ બહાર નથી. એના વધુ અનુભવ માટે તેમના
 કરેલ કાર્યોનું 'સરવૈયુ' વાંકાનેર મુકામે મહારાજા રાજ સાહેબ સર
 અમરસિંહજી બહાદુર કે. સી. આઇ. ઇ. ના પ્રમુખપણા નીચે
 તેઓશ્રીના ગુરુજી જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની ૭૩ મી
 જયંતી ઉજવવાનો યએલ મેલાવડનો છપાએલ હેવાલ ઉપરથી
 વિશેષ અનુભવ થાય છે. જો કે મારો પોતાનો જાત અનુભવ આ-
 જથી ૧૮ વર્ષ ઉપરનો છે. હું પણ તેમના પારમાર્થિક ફરમાનના
 હાવમાં આવ્યો છું. આ બધું પોતે કરી શક્યા છે તે રાજ સત્તા-
 વારીઓની મદદથીજ કરી શક્યા છે. બીજા જૈન સાધુએ એમના

જેવો દ્રષ્ટાંત રૂપ દાખલો બેસારેલ તમે બહુ અદ્યપિ જોઈ કે બતાવી શકશો, એથીજ મને લાગે છે કે તેમની પ્રવૃત્તિ શકેતિક લાગે છે. આટલું બોલી મહારં વફૂતવ પૂર્ણ કરતાં પહેલાં આપ સદ્ગુનો પુનઃ આભાર માની ઇસલમ કરું છું.

મેલાવડાની ફોટો ઇચ્છનારા આવેલ તારો અને પત્રો.

તારો.

૧ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ મુરસિંહજી, ખીરસરા.
પત્રો

૧	જૈન સંધાણી સંધ	રાજકોટ.
૨	જૈન સંધ	વડાલ,
૩	જૈન સંધ	ખીરસરા.
૪	જૈન સંધ	ચીલડા.
૫	સ્વામીજી ભવેશાનંદજી રામકૃષ્ણ આશ્રમ	રાજકોટ.
૬	જાડેજી રણજીતસિંહજી હરભમજી સાહેબ. ફરજી કાઠિયાવાડ અને ગુજરાત ગિરાસીયા એસોસીએશનના પ્રેસીડન્ટ સાહેબ	ઝોરખી.
૭	રા. રા. વનરાજ રત્નસિ ધ્રુવ બી, એ. એલ એલ, બી. કારભારી.	ખીરસરા.
૮	રા. રા. રાવ બહાદુર પી. જી. મસુરેકર બેરીસ્ટર એટ લો. માજી ન્યુડીશીયલ એશીસર સાહેબ	જુનાગઢ.
૯	રા. રા. હિરાલાલ ગણેશભાઈ અંબરીયા ઉર્ફે સારાભાઈ બી, એ. એલ એલ, બી. માજી ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ ગાંધરા	રાજકોટ.

- ૧૦ રા. રા. જ્ઞેસુખરાય યુચ શિરસ્તેદાર પોલીટીકલ
એજન્ટ વેસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સી રાજકોટ.
- ૧૧ રા. રા. લાલશંકર નરબેરામ મહેતા
મોલીસીટર એન્ડ એડવોકેટ રાજકોટ.
- ૧૨ રા. રા. વકીલ રતીલાલ અબેયંદ મણિયાર
બી. એ. એલ એલ. બી. રાજકોટ.
- ૧૩ રા. રા. વકીલ ન્યાયચંદ હુકેમચંદ ઉદાણી
બી. એ. એલ એલ, બી. રાજકોટ.
- ૧૪ ડાસાભાઈ ગોપાલજી શાહ પ્લીડર, માજી જ્યુડીશીયલ
ઓફીસર લીંબડી. રાજકોટ.
- ૧૫ રા. રા. શેઠ નયુભાઈ કૃપારામ જુનાગઢ.
- ૧૬ રા. રા. દાકતર કાલિદાસ મોતીરામ રાજકોટ.
- ૧૭ રા. રા. પુનાતર ત્રિકમજી દેવચંદ જામનગર.
- ૧૮ રા. રા. કાજી સાહેબ મોતીભીયા શહેર કાજી, રાજકોટ.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન
લાઘણેરી નમ્બર ૧૨ માં પાલીયાદ થાણુદાર
રા.રા. મનઃસુખલાલ માણેકલાલ ખી.એ.ના
હાથથી ખુલવા માટે થયેલ મેલાવડાનો

અહેવાલ.

સેજકપુર—ઝાલાવાડ સંવત ૧૯૮૮ ના ચૈત્ર સુદી ૧૧ રવી-
વાર તા. ૧૭-૪-૭૨ ના રોજ દિવસના ચાર બજાએ પાલીયાદ
થાણુદાર સાહેબ રા. રા. મનઃસુખલાલ માણેકલાલ ખી. એ. પા-
લીયાદથી ૧૧ ગાંધી સહકુટુંબ મોટરમાં આવી પહોંચતાં હાજર રહેલા
સ્થાનિક દરબારો અને જૈનો જૈનેતર ઉપરાંત બહાર ગામથી આવેલ
મીતજાનો પૈકી સુદામચના રા. કામદાર લક્ષ્મીચંદ હુંસરાજ
ધાંધણપુરના કામદારો રા. વાલીલાલ ધનજી રા. ધનજી લીલાધર
વગેરે સારી સંખ્યામાં હાજર રહેલાઓએ પ્રમુખને આવકાર
આપ્યા બાદ કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવતાં શરૂઆતમાં વિદ્યાર્થી-
ઓએ આવકારનું ગીત ગાયું હતું. તે પછી પ્રમુખપદ માટે શાહ
ખીમચંદ દેવચંદ તરફથી દરબારત મુકવામાં આવતાં શાહ છોટા-
લાલ દેવચંદે ટેકા આપ્યો હતો જે પછી તુરંતજ પ્રમુખે પોતાનું
સ્થાન સ્વિકારી પ્રથમ બહાર ગામથી લાઘણેરીની ક્ષેત્ર ઇચ્છનાર
આવેલ તાર ટપાલ વાંચી બતાવ્યા હતા. જેમાં તાર એક ખીરસરાના
નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ તરફથી આવેલ તે વગેરેનું નામવાર
લીસ્ટ આગળ આપવામાં આવેલ છે. પ્રમુખનું લાપચુ પૂર્ણ ચતાં
પ્રમુખનો આભાર ધાંધણપુરના કામદાર ધનજી લીલાધર તરફથી

માનવાની દરખાસ્ત મુકતાં વાડીલાલ ધનજીએ આભારદર્શક દરખાસ્તને ટેકા આપ્યા બાદ તુરતજ શ્રી સંઘની ઇચ્છાને માન આપી પ્રમુખે અગાઉથી તૈયાર રાખેલ ચાંદીનું તાળું રૂ. ૧૦ ની કિંમતનું કપાટને વાસવામાં આવેલ તે ઉઘાડી ભાઈએરી ખુલ્લી મુક્યાનું જાહેર કર્યું હતું. અને છેવટ આચાર્યશ્રીનો વિજય ઇચ્છી સભા વિસર્જન થઈ હતી. સાહ જ્યેથંદ દેવચંદ તથા છોટાલાલ દેવચંદ બન્ને ભાઈઓએ વિદાયગીરી વખતે ગાયન ગાયું હતું અને મેલાવડાના અતે શ્રી સંઘ તરફથી સર્વેને સાકરની લ્હણી આપવામાં આવી હતી.

પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

પૂજ્ય મહારાજશ્રી, મિજબાનો, શ્રીસંઘ તથા અન્ય પ્રમજનો,

આજના શુભ મેલાવડાનું પ્રયોજન આપણે સૌ જાણીએ છીએ તેમ અહીંઆ “શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન પુસ્તકાલય” ખોલવાનું છે. હું એકાદ માસ પહેલાં ધાંધલપુર મુકામે સદગુરુ જયેશ્વરદાસજી સ્વામીને મળ્યો હતો ત્યારે તેઓશ્રી તરફથી એવું સુચન કરવામાં આવ્યું હતું કે શ્રી સેનકપુર મધ્યે શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી સ્મારક પુસ્તકાલય ખોલવાની તેઓશ્રીની પ્રવજા ઇચ્છા છે ને તે પુસ્તકાલય મારે હુએ ખોલવા તેઓશ્રીએ મને આગ્રહ પૂર્વક રહેતાં મારે તેકામ સ્વિકારવાની જાહેજ આનંદસહિત ફરજ પડી હતી અને તે ફરજ જાળવવા તેઓશ્રીના આદેશ અનુસાર હું અહિં આવેલ છું અને આપણે સર્વે તે કાર્ય નિર્વિઘ્ને પાર પાડવા એકઠા થયાં છીએ.

આ પુસ્તકાલય ખોલવાનો શુભ હેતુ પ્રજના કલ્યાણ અર્થે જ્ઞાન ફેલાવવાનો છે. આવી સંસ્થાઓ ઘણીવેળા આજના જમાનામાં સર્વ સ્થળે સદગુરુઓના અલાવે જ્ઞાનપ્રચારના પ્રયત્ન સાધે છે. આવા સાધનોનો સાચો ઉપયોગ આપણા ઉપર અવલંબે છે. મહારાજશ્રીના આવા પ્રશંસનીય પ્રયત્નો સફળ કરવામાં આપણી સહાય પણ હોવી જોઈએ. પુસ્તકાલયોમાં ટ્રેન્ટ ધાર્મિક પુસ્તકાલયો ગણાય કારણકે ત્યાં તે ધર્માનુસાર સિદ્ધાંતીક વગેરે ઉત્તમ પુસ્તકોનો જ સંગ્રહ થઈ શકે ને જેના વાંચનથી તમામ ધાર્મિક પ્રગતિ ઉત્તમરીતે વૃદ્ધિ પામે. અત્યારનો જમાનો સેવા કરવાનો છે તેમાં પણ જ્ઞાનપ્રચારક સેવા અતિઉત્તમ ગણી શકાય કારણકે અજ્ઞાનની અંધિ જ્ઞાનપવનથી દૂર થઈ સમાજસ્થાન શુદ્ધ બને છે. પુસ્તકાલયોમાં જ્ઞાનગંગાના મૂળ રહેલા છે જ્ઞાનદાન જેવું પુન્ય એકેય નથી. શ્રીમાન નામદાર ગાયકવાડ સરકારે તેમના રાજ્યના ગામડે ગામડે પુસ્તકાલયની પરબો જ્ઞાન ફેલાવા માટે મંડાવી છે. મહારાજશ્રીનો આ શુભ પ્રયત્ન ખરેખર એકલા જનસમાજનું નહિ પરંતુ બહુ જનસમાજનું કલ્યાણ સાધવામાં રહેલો છે તેથી આના જ્ઞાનાલયોનો લાભ જનતા લેશે તો જરૂર તેમાંથી ઘણા જ રાષ્ટ્રને પણ લાભ થશે.

જ્ઞાનરૂપી જળની પરબો મંડાવવાનો કલ્યાણકારી યત્ન કરવા માટે શ્રીમાન જેઠમલજી સ્વામીના આપણે જન્મભર ઝાણી રહીશું. મારા સમજવા પ્રમાણે તેઓશ્રીના તારીફ યોગ્ય તનતોડ પ્રચારથી આ ૧૨ મી લાઇબ્રેરી શ્રીમાન લવજી સ્વામીના સ્મારકરૂપે ખોલવાનો પ્રસંગ છે એટલે આ પૂર્વે આવી અગિયાર લાઇબ્રેરીઓ સ્થાપવામાં આવી છે.

શ્રીમાન લવજી સ્વામી એક પ્રખર જ્ઞાનપાત્ર અને સર્વ ચારિત્ર સંપન્ન જૈનાચાર્ય હતા. તેમણે અખિલ ગુજરાત તથા કાઠિયાવાડના લોકોને જ્ઞાનસરિતામાં ન્હવડાવીને સેવાધર્મ બળવ્યો છે. તેઓશ્રીનું

નામ આ સંસ્થા સાથે જોડવાથી તેમનું નામ આપણે ચીરકાળ સુધી યાદ રાખીશું.

તેમના પદ્મશિષ્ય શ્રીમાન જ્ઞેષ્ઠમહાશ્વરામી જો કે જ્ઞાતેક્ષત્રિય (રાજપુત.) છે છતાં તેઓએ જૈન ધર્મની દીક્ષાલેખને સાખીત કરી આપ્યું છે કે જૈન ધર્મ જેમાં અહિંસાને તપ પ્રમુખ છે તે ધર્મ સારાથે જગતનાં મૂખ્ય ધર્મોની હરણમાં અત્યારના યુદ્ધિવાદ અને વિજ્ઞાનની કસોટીએ ઉભે છે તે વાત નિઃશંક છે.

મને અત્રે જાહેર કરવાની ફરજ પડે છે કે જૈનધર્મ ધણે પ્રાચીન અને ખીજા ધર્મોના હુમલાઓ સહન કરીને પણ આજઠીન સુધી પ્રખરરીતે વર્તી રહ્યો છે. દિનપ્રતિદિન ધણીજ સંખ્યા તેમાં ઘટતી જાય છે તે શોચનીય છે. તેના ખરેખરા શું કારણો છે? તે સાધુ સાધ્વી ને આવક તથા આવીકાઓએ ચતુર્વિધ સંધે શોધીને જેમ બને તેમ ધર્મના વિશેષ પ્રચાર થાય તેમ કરવાની ફરજ છે. જૈન ધર્મ વધે તે કરતાં તે ન ધટે તે તરફ આપણું લક્ષ્યબિન્દુ વિશેષ કરીને હોવું જોઈએ.

આવા આદર્શના અમલ અર્થે આપણે ધર્મના સિદ્ધાંતના જ્ઞાનની આવશ્યકતા રહેશેજ. એટલે હરકોઈ જ્ઞાન મેળવવા પુસ્તકાલય જેવા સાધનોથી જ્ઞાન દેશવાની સગવડતા અને સરળતા વધે છે તેથી યોગીવર મહારાજશ્રીને સર્વ જગ્યાએ જૈન આલમ આવાં શુભ કાર્યોમાં સદાય કરે એવું આપણે વીરપ્રભુ પાસે અભ્યર્ચના કરીએ. તેઓશ્રીની ચારીત્રતપના કૃષ્ણી ભુવ્યમૂર્તિ અને તેમના ભગીરથ પ્રયત્નો આપણને ખરેખર જ્ઞાનમુગ્ધ કરે છે એ નકકી છે કે હમેશા શુભ ધ્યેય અર્થેના પ્રયત્નો શુભકાર્યના કળમાંજ પરીણામે છે.

આ વિગયમાં લંબાણમાં નદિ ઉતરતા હું હુંકમાંજ સ્થા ભાઈ-
ઓને વિનંતિ કરીશ કે આવા જ્ઞાન ભંડારનો લાભ દરેક આવક
તથા શ્રાવીકાઓ લેવા ચુકે નહીં ને તેમ કરી આ પુસ્તકાલયનો
અંતીમ હેતુ સંપૂર્ણ રીતે સચવાય અને આ જ્ઞાનમંદિર દિન પ્રતિ
દિન સમૃદ્ધિ પામે.

છવટમાં આ શુભ કાર્યની સફળતા અર્થે આપ સાથે હાજરી
આપી છે, તે ખાતે ઉપકાર માનું છું ને મારા જેવાને આ ઉત્તમ
સ્થાને નિયત કરવા માટે મહારાજશ્રી જ્યેષ્ઠમહદ્વજ સ્વામીનો હું
અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનું છું અને તેમનો સદાનો ઋણી છું.
મહારાજશ્રીને પ્રાર્થું છું કે અમે આપના દર્શન માત્રથી એકલા
સંતુષ્ટ ન થતાં આ દિશાના સુચનમાં આપની દીવ્ય વાણીની
પ્રસાદી માગીએ છીએ, આટલું કહી આપ સર્વેની રજા લઈ ખેરી
જાઉં છું.

મેલાવડાની કૃત્તેહ ઇચ્છનાર આવેલ તાર-
ટપાલનું લીસ્ટ.

તાર.

Rajkot, Date 16 Hour 2, Minute 0
Jain Sangh, Sejakpur Via Sayla.

Hearty congratulations for opening Lavji
Swami's Library.

Thakore Saheb
Khirasra.

- ૧ જૈન સંધાણી સંધ રાજકોટ.
- ૨ જૈન સંધ ધાંધલપુર.
- ૩ જૈન સંધ વડાલ.
- ૪ જૈન સંધ આણંદપુર.
- ૫ જૈન સંધ ખીરસરા.
- ૬ જૈન સંધ ચીલડા.
- ૭ આમીત્રી ભવેશાનંદજી રામકૃષ્ણ આશ્રમ રાજકોટ.
- ૮ રા. રા. બાલુભાઈ ગો. પટવારી દિવાન સાહેબ સાયલા.
- ૯ કુમારશ્રી રણજીતસિંહજી હુરભમજી સાહેબ પ્રિન્સીડન્ટ
કચ્છ, કાઠિયાવાડ, ગુજરાત ગિરાસીઆ એસોસીએશન મારખી.
- ૧૦ રા. રા. વનરાજ રત્નસિ ધ્રુવ. બી. એ. એલ એલ બી.
કારભારી સાહેબ ખીરસરા
- ૧૧ રા. રા. હિરાલાલ ગણેશભાઈ અંબરીઆ !મી. એ.
એલ એલ, બી. માજી ડેપુટી પોલીસીકલ એજન્ટ ગાધરા.
- ૧૨ રા. રા. જેશુખરાયભાઈ ધ્રુવ શિરસ્તેદાર પોલીસીકલ
એજન્ટ વેસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સી રાજકોટ.
- ૧૩ રા. રા. ડાહ્યાલાલ લક્ષ્મીચંદ મામલતદાર સાહેબ
નવાનગર સ્ટેટ આટકોટ.
- ૧૪ દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ ઓઢાભાઈ તાલુકદાર ભીમેરા.
- ૧૫ દરબારશ્રી ખાચર ચેલાભાઈ જીવાભાઈ ભીમેરા.
- ૧૬ રા. રા. રતીલાલ કે. રાવળ મેડીકલ ઓફીસર ભાડલા.
- ૧૭ રા. રા. ડોસાભાઈ ગોપાલજી શાહ ડીસ્ટ્રીક્ટ પ્લીડર
માજી નાયબ દિવાન સાહેબ લીંબડી રાજકોટ.

૧૮ રા. રા. વક્રીજ રતીલાલ અબેયંદ મણિઆર બી. એ. એલ એલ. બી.	રાજકોટ.
૧૯ રા. રા. ન્યાયચંદ હાકેમચંદ ઉદાણી બી, એ. એલ એલ. બી.	રાજકોટ.
૨૦ રા. રા. દાકતર કાલિદાસ મોતીરામ	રાજકોટ.
૨૧ રા. રા. શેક નયુભાષ કૃપારામ	ભુનાગઢ.
૨૨ રા. રા. પુનાતર ત્રિકમજી દેવચંદ	જામનગર.
૨૩ રા. રા. શહેર કાજી મોતીમીયાં ગનીમીયાં	રાજકોટ.
૨૪ હક્કર જગનલાલ તથા હાલ્યાલાલ નાનજી લામાણી	લાડલા.

જૈનોચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી સ્મારક

જૈન લાયબ્રેરી નમ્બર ૧૩ મો રા. રા.

દિવાન સાહેબના હાથથી

ખોલવાના મેલાવડાનો

અ હે વા લ.

ચુડા—ઝાલાવાડ; વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત ૧૯૮૮
ના ચૈત્ર વદી ૧૩ વાર સોમવાર તા. ૨-૫-૩૨ ના રાજ
ચુડાના નેકનામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી બહાદુરસિંહજીના હાથથી
“ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાયબ્રેરી ” ખુલવા નક્કી
થયેલ પરંતુ નામદાર હજુરશ્રીને રાજકોટ જવું થતાં પોતે
પોતાના પ્રતિનિધિ તરીકે દિવાન સાહેબ રા. રા. અમૃતલાલ
ઉમેશચંદ્ર મહેતાને ફરમાન કરવાથી દિવાન સાહેબ મુકરર સમયે
આવતા અગાઉથી હાજર રહેલ રાજ્યના અમલદારો પૈકી રા. રા. ન્યા-
યાધિશ સાહેબ ધીરજલાલ લક્ષ્મીરામ વ્યાસ ખી. એ. રા. રા.
ચીફ મેડીકલ ઓફીસર સાહેબ અનુલાલભાઈ, રા. રા. હજુર
શિરસ્તેદાર જયસુખલાલ હરિલાલ રાવલ ખી. એ. રા. રા.
મગનલાલ મુકુટરામ વચ્છરાગની વગેરે અમલદારો, જૈનો જૈનેતર
હિન્દુ મુસલમાન અને બહારગામથી મેલાવડા ઉપર આવી પહોં-
ચેલ મિજબાનો જેમાં વડવાણ સ્ટેટના મહાલ રામપુરાના ફાજ-
દાર સાહેબ રાણાશ્રી અલ્લુભા રાજમલ્લજી, ભડકવાના રા.
મલ્લવાણા દેશભાઈ અલ્લુભાઈ, ઓ. સેક્રેટરી કાકિયાવાડ કારડીયા
રાજપુત સમાજ ભડકવા. કારોલના પોલીસ મુખી પરમાર
રણછોડ પયાભાઈ ઉપરાંત દરેક મેલાવડામાં જેમની હાજરી રહે

છે તે જીનાગઢના વતની મહુમ નવાજ સાહેબના લગ્નનકાર
 મેર કેશવલક્ષ્મી લાવનગર મહારાજ સાહેબ પાસેથી ખાસ
 આવી પહોંચ્યા હતા. વગેરેએ હિમા યજ્ઞ પ્રમુખને આવકાર આપ્યો
 હતો. મેલાવણના મધ્ય ભાગમાં નામદાર કુમારશ્રી છત્રસિંહજી એ
 ઘોડાની ગાડીમાં આવતા સર્વેએ યોગ્ય સત્કાર કર્યો હતો. પુરોહિત
 અને સ્ત્રીઓથી હિપાશ્રયનો હોલ ચીકાર ભરાઈ ગયો હતો. સભાના
 કાર્યક્રમ પ્રમાણે મેર કેશવ લક્ષ્મી માલકોપ રાગમાં આચાર્યશ્રીની
 સ્તુતી " સદ્ગુરુ શ્રી લવજી સ્વામી આચાર્યશ્રી શિવપુર-
 ગામી " એ સ્તુતિ કર્યા બાદ શ્રી સંઘ તરફથી વહેરા રતિલાલ
 જયવંદ્રે પ્રમુખસ્થાન માટે દરખાસ્ત મુકતા રા. રા. મગનલાલ
 મુકુટરામ વચ્છરાજની અગ્રેજી સ્ફુલ્લના હેડમાસ્તર સાહેબે ટેકા
 આપ્યો હતો. તે પછી મેર કેશવલક્ષ્મી પોતાની મધુર સુરની પ્રસાદી
 આપી હતી. અને તે પછી પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું લાપણ મોઢેથી
 શરૂ કર્યું હતું. આ વખતે લાખંધેરીની ફતેહ ઇચ્છનાર બહારગામથી
 આવેલ પત્રો વાંચી બતાવ્યા હતા જેનું નામવાર લીસ્ટ આગળ
 આપવામાં આવેલ છે. પ્રમુખ સાહેબે હિમા યજ્ઞ હસ્તા વદને લાખં
 ધેરીના કપાટનું ચાંદી (રૂપા) નું તાળું રૂ. ૧૦ ની કિંમતનું કપાટને
 પાસવામાં આવેલ તે ચાંદીની ચાવી વતી હિમાડી લાખંધેરી દરેક
 કોમના માટે ખુલ્લી મુક્યાનું જાહેર કર્યું હતું. નામદાર ઠાકોર
 સાહેબના હુકમ મુજબ રા. દિવાન સાહેબે એટલે પ્રમુખસાહેબે લા-
 ખંધેરીના ફંડમાં રૂ. ૧૫ રાજ તરફથી બક્ષીસ કર્યા હતા. આ
 વખતે કેશવ લક્ષ્મી સુંદર વાનગી પીરસી હતી. છેલ્લે પ્રમુખ સાહેબને
 આભાર માનવાની દરખાસ્ત રા. રા. મોદ હરજીવન કલ્યાણજી મહે-
 તાએ મુકી હતી જેને અનુમોદન રા. વકીલ ચુનીલાલ છગનલાલે
 આપી હતી સભાનું કામકાજ ધણીજ શાન્તિ અને આનંદ વચ્ચે પૂર્ણ
 થતાં વિદાયગીરીનું ગાયન મેર કેશવ લક્ષ્મી તરફથી ગાવામાં આવ્યું
 હતું. છેવટ આચાર્યશ્રીની જય બોલાવી મેલાવણે વિસર્જન થયો હતો.

મે. પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

નામદાર કુમાર સાહેબ, બન્ધુઓ અને બહેનો,

આજે આપણે મહુર્મ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી જેવા પ્રાતઃસ્મરણીય ચારિત્રશિલ પુરુષની યાદગીરી જળવી રાખવા તેઓશ્રીના નામની લાઇબ્રેરીની ઉદ્ઘાટન ક્રિયા કરવા એકત્ર થયા છીએ. લાઇબ્રેરી એટલે જ્ઞાનનું પરબ બાંધવાનું. આવા શુભ પ્રસંગ આપણને હસ્તગત થાય એ સદ્ભાગ્ય ગણી શકાય. જીવનના દરેક પ્રસંગોમાં આવા પવિત્ર પ્રસંગો જીવનના લ્હાવા રૂપ છે. આજે તમે મને પ્રમુખ દરજે નીયત કરી મારા સન્મુખ આપ સર્વ ધ્યાન ખેંચી રહેલ છો તેના ઉત્તમ અને જવાબદારીભર્યા કાર્યને માટે હું ખીલકુલ લાયક ન ગણાઉં. આ મેલાવડાના પ્રમુખ શિરતાજી ખુ. નામદાર ઠાકોર સાહેબ હતા તેઓ નામદારશ્રીના મુખ્યારક હાથે આ ક્રિયા થવાની હતી, પરન્તુ પોતાને રાજકોટ પધારતું થતાં આપણી એ મહદેશ્વર પૂર્ણ ન થઇ શકવા માટે એ માન આપણે ગ્રમાવ્યું છે. તેઓશ્રીએ મને ફરમાન કરેલ હોવાથી પોતાના મોકલેલ પ્રતિનિધિ તરીકે તમારી સમક્ષ હું આજે હાજર થયો છું. જેથી મને ક્ષાંતબ્ય કરશે. જે કાંઇ સારું દેખાય તે મારામાં નથી પરન્તુ તેઓશ્રીના પ્રભાવનું અને આચાર્યશ્રીના તપોજળનું આ સર્વસ્વ છે. આચાર્ય શ્રી લવજી સ્વામી જેવા ચારિત્ર અને સમભાવ શિલ મહાત્માના યશોગાન જાવા કિંવા જનતાની દ્રષ્ટિ આગળ સ્મરણરૂપ અવશેષો સ્થાપિત અથવા તો મુદ્રિત કરવા એ હું મારા જીવનનો મોંઘેરો લહાવો માનું છું. જૈન સાધુઓના ઉચ્ચતર જીવનની ઝાંખી રૂપ એ સ્વર્ગગામી સંત હતા. તેમની સામ્ય આકૃતિ, ગાંભિર્ય પ્રકૃતિ અને ત્યાગની મૂર્તિરૂપ મહાત્માની સ્મૃતિ કરતાં આત્મ ઉલ્લસીત

-યાવ છે. એઓશ્રીના માટે આપણને એકજ દાખલો ઉપરના ગુણ પ્રતિત કરાવનારો જોવામાં આવે છે કે દરેક જનતા એમના નામ પ્રુશી બતાવશે. નહિ કે એ નામ કાઢને અગ્રીય હોય. સર્વ કોષ આ વસ્તુને માન્ય રાખશે. આપણને આવી જ્ઞાનમંગામાં સ્નાન કરવાની અપૂર્વ તક અપાવવા માટે તેઓશ્રીના નેટલા ઝણી છીએ તેટલાજ તેમના પડછાયા રૂપ આપણી સન્મુખ બિરાજતા શિષ્ય તરીકેની જવાબદારી સમજતાં અને બીજાને તે દરજ સમજવતા જ્યેષ્ઠમહાશય સ્વામીનાએ ઝણી છીએ. આજે તેરમી લાઇબ્રેરી પ્રુશી મુકવા આપણે સા ભેગા થયા છીએ તે તેમના શિષ્યધર્મ જાળવવારૂપ ભગીરથ પ્રયાસનું સુંદર ફળ છે. પ્રશુની, ધર્મની અને જ્ઞાનની મહતા કરતાં ગુરૂ મહિમા ઉતરે તેમ નથી. ગુરૂના ગુણની ગીતા ગાનારો મુકઃ હોય છતાં તે વાચ્ય બને છે એ મહિમાના પાઠ ઉકેલવા અથવા તો સમજવા એ બહુ અઘરા છે. આત્મસિંધિ ગુરૂકપામાં સમાએલ છે. ગુરૂ થવા કરતાં એલા થવું એ વધુ દુરસ્તર છે. એલા થવામાંજ મુક્તિ છે. મુક્તિના દ્વાર બતાવનાર ગુરૂ છે અને ગુરૂના ઉપકારનું સ્મરણ કરવું એ સાચો ધર્મ છે. એ ઉપકાર માત્ર મનમાં સમજીને બેસી રહેવા કરતાં આવા સંગીન કાર્યરૂપ જ્ઞાન મંદીર સ્થાપી કૃતકૃત્ય થવું જોઈએ, કે જેનાવડે સમાજને આગળ ધપવા માટે અમલના સાધનરૂપ થઈ પડે, જ્ઞાન એ આત્માની વસ્તુ છે અને પાંચ ઇન્દ્રિયોના વૈભવો પૈદગલીક વસ્તુ છે જડ વસ્તુ પાછળ આપણે આપણી સમસ્ત શક્તિઓ સાધનોનું બળાદાન કરીએ એ કરતાં આત્મવાદી બની જ્ઞાન માર્ગે એ શક્તિઓનો વ્યય કરવામાં આવે તો આપણી પામરતા નષ્ટ થતાં સાર્વભૌમ સત્તાધારી બની શકીએ. આ સત્તા સંપાદન કરવા આવા જ્ઞાનાલયોની મૂખ્ય જરૂર પડશે. એ જરૂરી-યાત આજે પૂરી પડતી જોઈ આપણને અતિ હર્ષનો વિષય છે. જ્ઞાનીઓની દીન્ય વાણી

ગણધરોએ જીલ્લી. જીલ્લી વાણી પુસ્તકારૂઠ કરી. અને એ પુસ્તકોની રાસીરૂપ આ જ્ઞાન લંકાર આપણને સુપ્રત થાય છે. એ બક્ષીસનો સતકાર કરવા આપણે આજે એકત્ર મળ્યા છીએ. આજે હું આપના ફરમાનાનુસાર આ પુસ્તકાલય ખુલ્લું મુકું છું. અને ખુ. નામદાર ઠાકોર સાહેબનું ફરમાન યવાથી રાજ્ય તરફથી રૂ. ૧૫) અંક-પન્નર લાઇબ્રેરીનાં ફંડમાં આપવા બહેર કરું છું. આપનો વધુ વખત નહિ રોકતા મ્હારું લાપણ બંધ કરતાં પહેલાં પુનઃ નામદાર ખુદાવીન્દ ઠાકોર સાહેબ, પૂજ્ય મહારાજ શ્રી અને શ્રી સંધ તેમજ અત્રે પધારેલ સર્વ સભાજનોનો સહકાર આભાર માની વક્તવ્ય પૂર્ણ થયું નિવેદન કરવા રજા લઉં છું.

જયવીર.

લાઇબ્રેરીની ફત્તેહ ઇન્ચાર બહારગામથી આવેલ પત્રોનું લીસ્ટ. પત્રો.

- ૧ હીજ હાઇનેસ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ સર
દોલતસિંહજી બદાદુર. કે. સી. આઇ. ઇ. લીબ્રરી.
- ૨ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ મદારસિંહજી સાયલા
- ૩ રા. રા. મનસુખલાલ માલુકલાલ શાહ બી. એ.
થાણદાર સાહેબ પાલીઆદ.
- ૪ રા. રા. મોરી દાનસંગજી વાધજી પોલીસ સુ. સાહેબ વ. સ્ટેટ.
- ૫ રા. રા. લાલચંદર નરભેરામ મહેતા બી. એ. એલએલ, બી.
સોલીસીટર એન્ડ એડવોકેટ રાજકોટ.

૧ જૈન સંધ	ચોટીલા.
૨ જૈન સંધ	ધાંધલપુર.
૮ જૈન સંધ	સેજકપુર.
૯ જૈન સંધ	રામપુરા.
૧૦ જૈન સંધ	આણંદપુર.
૧૧ જૈન સંધ	લાડતા.
૧૨ જૈન સંધ	વસતડી.
૧૩ રાણાશ્રી વખતસિંહજી રીટાયડ થાણુદાર	લાલ્લીઆદ.
૧૪ રાણાશ્રી ગજસિંહજી	ઝીંઝાવદર.
૧૫ રાણાશ્રી દાનસિંહજી	ચાચકા.
૧૬ નાગરદાસ દાસિદાસ સંઘવી રટેશન માસ્તર	ચુડા.
૧૭ મહાવાણુ દેશગલાખ અશ્વભાખ ઓ. સેક્રેટરી	
દાહિયાવાડ દારડીયા રાજપુત સમાજ	લડકવા.
૧૮ હરજીવનદાસ નાગરદાસ મોદ	રામપુરા.
૧૯ ઠંઠર છગનલાલ તથા ડાહ્યાલાલ નાનજી લામાણી	લાડતા
૨૦ મૂખી જીવાલાખ મહામુખ ઓ. સેક્રેટરી શ્રી લવજી	
દેવામી જૈન શ્રી લાખજેરી	ચોટીલા-દાહિયાવાડ.

કુમાન્ત્રી ડરણસિહજી જસવતસિહજી, વડવાણ
 બન્ડર ગ્રેજુએટ, કેમ્પીન મુનીસીપી-બન્ડર
 મેકેન્ડ મેન્સર ગ્રાઉન્ડીન આફ સદવાણ મેટ

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી સ્મારક
જૈનલાઘણેરી ખોડું નં. ૧૩ મી લાઘણેરી
વઢવાણ સ્ટેટના કુમારશ્રી કરણસિંહણ
સાહેબના મુખારક હાથથી
ખોલવાના મેલાવડાનો

અ હે વા લ.

ખોડું—વઢવાણ રાજ્ય મહાલ, વીર સંવત ૨૪૫૮ વિક્રમ
સંવત ૧૯૮૯ ના મહા વદ ૬ ને ગુરવાર તા. ૧૬-૨-૩૩
સવારના ૧૧ બજે કુમારશ્રી કરણસિંહણ સાહેબના
હાથથી ખોલવાનો મેલાવડો જન, ઉપાશ્રયમાં મુકરર કરવામાં
આવેલ હતો.

આ વખતે વઢવાણથી કુમાર શ્રી કરણસિંહણ સાહેબ,
કુમાર શ્રી બન્નેસિંહણ સાહેબ. બી. એ, રાણાશ્રી જાલ-
મસિંહણ સાહેબ, વગેરે માટરોમાં આવી પહોંચતાં અગાઉથી
હાજર રહેલાં જૈનો, જૈનેતર, હિંદુ, મુસલમાન કિપરાંત
બહારગામથી આવેલ મિજબાનો પૈકી ચાંડીલા, નગરા, વેળા-
વદરના ગ્રહસ્થો અને સ્થાનિક અમલદાર વગેરેએ ઉભા થઈ ધડીત
આવકાર આપેલ હતો.

લાઘણેરીનું મકાન અને બજાર ધ્વજપતાકાથી સુશોભિત
શણગારવામાં આવેલ હતાં. ધોરણુસર રાણેતા મુજબ મેળાવડાનું
કામકાજ ગર ચતાં જન સંઘ તરફથી ડગલી લાઘણાલ ઓઘડલાઘ
તરફથી પ્રમુખ સાહેબને સલાતું પ્રમુખસ્થાન લેવા ફરખાસ્ત
મૂકવામાં આવતાં તે અનુસધાનમાં ડગલી લાઘણાલ દરતુરલાઘએ
અનુમોદન આપ્યું હતું તે પત્રી મેં પ્રમુખ સાહેબે પ્રમુખસ્થાન સ્વી-

કારી પ્રમુખ સ્થાનેથી પ્રથમ બહારગામથી આવેલ મુખારકબાદીના પત્રો વાંચી સંભળાવ્યા.

પછી પોતાનું પ્રમુખ તરીકેનું લાપણું વાંચી સંભળાવ્યું હતું. આ વખતે જીનામદવાળા મેર કેશવલકત મુંબઈ હોવાથી તેમના બદલે ચોટીલાના રોક માણેકલાલ ડાબાલાઈ સંગીત શાસ્ત્રી આવી પહોંચતાં આચાર્યશ્રીનું મધુર શુલ્ક અવાજથી મંગળાચરણ કર્યા બાદ ડગલી હરજીવન નરશીલાઈએ મે. પ્રમુખ સાહેબનો આટલે દૂર પધારી બતાવેલ લાગણી માટે ઉપકાર માન્યો હતો, અને નંમદાશંકર મોહનલાલ ઠાકર તરફથી ઉપકારને અનુમોદન આપવામાં આવ્યું હતું.

પચ્ચે પચ્ચે સંગીતકાર માણેકલાલલાઈ પોતાની મીઠી વાનગીથી સભાજનોનાં મન રંજન કરતા હતા. એ પ્રમાણે વિધિ થયા પછી મે. પ્રમુખ સાહેબે ઉપાચયની બહારની બાજુના અલગ મકાનમાં જઈ શ્રી સંઘ તરફથી ચાંદીનું તાજું રૂ. ૧૦ સ્વાદસ લાર રૂ. સવાદસની કિંમતનું મકાનને વાસવામાં આવેલ તે પોતે ઉધાડી લાઇએરી જુલી મૂકેલ બહેર કરી હતી.

આ પ્રમાણે ઉદ્ઘાટન ક્રિયા પૂર્ણ થતાં સર્વે આચાર્ય-શ્રીની જય બોલાવી મેળાવડો સહર્ષ વિખરાયો હતો.

પ્રમુખ સાહેબનું લાપણું.

સ્વામીજી ! બંધુઓ અને બહેનો.

આજે આપણે અહિં એકત્ર થયા છીએ તેનો ઉદ્દેશ હું જણાવવા રજા લઉં છું. આવા તીક્ષ્ણ હરીફાઈવાળા જમાનામાં દરેક દેશ કુદકે અને જૂરકે જ્યારે આગળ વધી રહેલ છે ત્યારે આપણા આર્યાવૃત કૅળવણીમાં પછાત પડતો જાય છે. કેળવણી એ મનુષ્યના મેજાને ખીલવનાર અતિ અગત્યની વસ્તુ છે એની પાછળ પશ્ચિમની પ્રજા લખડુંટ ખરચ

કરે છે ત્યારે આપણે તે વસ્તુથી તદ્દન અનાલિષ્ટ રહેવા સાથે તે તરફ લગભગ હિદાસીનતા સેવીએ છીએ. આપણે જે ખરચ અને સમયનો વ્યય વ્યસનો પાછળ કરીએ છીએ તેનો શનાંસ ભાગ પણ વિદ્યાની પાછળ કરતા નથી. મોજશોખની પાછળ જે સમય ગુમાવીએ છીએ તેનો એક સમય પણ વિદ્યા પાછળ વીતાવતા નથી. ઠેક ઠેકાણે વિદ્યાના પરખ બંધાવા જોઈએ, જે ગામમાં સદા વૃત્ત, ધર્મશાળા, નિશાળ, અને લાઈબ્રેરી ન હોય તે કુઆમ કહેવાય છે. એવા સ્થાનમાં વસવાટ કરવો એ “વિનાગ્નિદહંતિકાયં” એ સૂત્રાનુસાર છે. બન્ધુઓ આજે મહુમ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામીનું સંસ્મરણ રાખવા તેઓશ્રીના નામની “શ્રી લવણ સ્વામી સ્મારક જૈન લાઈબ્રેરી ” નં. ૧૩ મી. ખોલવા આપણે સૌ અહિં એકત્રિત થયા છીએ. ખોડુના આંગણે આજે સરસ્વતિ મંદિર સ્થપાય છે એ આપણને ઓછા આનંદનો વિષય નથી. અમને આ માન મહુમના ગુણાનુરાગી તરીકે મગફર બનાવે છે. મહુમે વઢવાણ શહેરમાં સંવત ૧૯૮૫ ના કંરતક સુદી મિજના રોજ સ્વર્ગવાસ કર્યો છે. એમની પ્રતિષ્ઠા માટે ખોલવું એ સોના ઉપર ઢોળ ચઢાવવા બરાબર છે. તેમના માટે એકલા જૈનોમાંજ માન હતું એમ નથી પણ જૈનેત્તર વર્ગ રોજ પ્રજા બન્નેમાં તેઓ માનદ પુરૂષ હતા, એમના નામની આજે દેશના જુદા ભાગમાં એક કરતાં ઘણી સંસ્થાઓ હયાતિ ધરાવે છે તે પૈકીની અંદર આજની સંસ્થાનો નૂતન ઉમેરો થવા માટે આપણ સૌને અત્યાનંદ ઉદ્ભવે છે. હું આજે આપ સર્વની ઇચ્છાને માન આપી મારી ફરજ અદા કરવા રૂપ આ સંસ્થાની ઉદ્ઘાટન ક્રિયા કરવાનું બહાર કરી આ સંસ્થા ખુલી મુકું છું. મહારં ભાગ્ય પૂર્ણ કરનાં પહેલાં જેઠમલણ સ્વામી અને ખોડુના જૈન સંઘનો શુભ આભાર માની મહારં જટતજ રૂપું કરું છું. અમર !

મેલાવડાની કૃત્તેહ ઇચ્છનાર આવેલ પત્રોનું લીસ્ટ.

પત્રો.

- ૧ નામદાર યુવરાજ શ્રી ગોવિંદ અમરસિંહજી
સાહેબ. સ્વસ્થાન સારાદનાંદોહ.
- ૨ નામદાર કુમાર શ્રી છત્રસિંહજી સાહેબ મુકા.
- ૩ હરખારશ્રી ખાચર મુરીંગ શાહુલ તાલુકદાર ચોટીલા.
- ૪ હરખાર રાણાશ્રી ખાપુલા તાલુકદાર દુધરેજ.
- ૫ રાણાશ્રી સામતસિંહજી તાલુકદાર દુધરેજ.
- ૬ રા. રા. ગોકુલદાસભાઈ અતુર્ખુજ મીર દેવન્યુ કારભારી
સાહેબ વડવાણ રોટ.
- ૭ રા. રા. હર્ષદરાય ખગવંતરાય વેશ્ણવ ખી. એ.
એલ એલ. ખી. શિરસ્તેદાર ટુ ધી ડેપુટી પોલીસીકમ
એન્ટ ઇસ્ટર્ન કાલિયાવાડ એન-સી વડવાણ કેમ્પ.
- ૮ રા. રા. છોટાલાલભાઈ દ્રોજદાર સાહેબ વડવાણ કેમ્પ.
- ૯ રાણાશ્રી ભગવાનસિંહજી શિરસ્તેદાર ટુ ધી ડેપુટી
પોલીસ મુ. સાહેબ વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા મેટેલસ વડવાણ કેમ્પ.
- ૧૦ માણેકલાલ નારણજી શાહ ખી. એ, આ. માસ્તર
હાઇરકુલ વડવાણ કેમ્પ.
- ૧૧ રા. રા. મોહનલાલભાઈ રોશન માસ્તર મોરખી
રેલ્વે વડવાણ કેમ્પ.
- ૧૨ જૈન સંઘ વડવાણ રહેર.
- ૧૩ જૈન સંઘ તલસાણા.
- ૧૪ જૈન સંઘ દુવા.
- ૧૫ જૈન સંઘ ખોલડીયાદ.

રાજા શ્રી જિતેન્દ્ર પ્રસાદ સાહેબ દેવદાસ પ્રભુ
કાકા સાહેબ વડવાજી.

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી સ્મારક
 જૈન લાઘણેરી નં. ૧૪ મી વઢવાણના
 કુમારશ્રી માધવસિંહજી સાહેબના કુમારશ્રી
 જલમસિંહજી સાહેબના હાથથી ખોલ
 વાના મેલાવડાનો

અહેવાલ.

દેદાદરા—વઢવાણ લાવાત અત્રે વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ
 સંવત ૧૯૮૯ ના ફાગણ વદી ૬ ને શુક્રવાર તા. ૧૭-૩-૧૯૩૩
 ના રોજ સવારના ૧૦ બજાએ. “શ્રી લવણ સ્વામી સ્મારક
 જૈન લાઘણેરી” નં. ૧૪ મી ખુલ્લી મુકવાની ક્રિયા દેદાદરા ઈર-
 ખાર શ્રી જલમસિંહજી સાહેબના શુભ હસ્તે કરવા અગાઉથી
 નક્કી થએલ કાર્યક્રમ મુજબ જૈનો જૈનેતર હિન્દુ મુસલમાન જૈન
 ઉપાશ્રયની અંદર એકઠા થયા હતા. બરાબર ૧૦ બજાએ વઢવાણથી
 મુખ્યની સાથે વઢવાણના કુમાર શ્રી કરમસિંહજી સાહેબ
 કુમારશ્રી ખન્નેસિંહજી સાહેબ કેશવણી ખાતાના વડા અધી-
 કારી રા. રા. કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ. એ. વગેરે
 મોટરોમાં આવી પહોંચતા સર્વેએ હિલા થઈ ઘટતો આવકાર આ-
 પવામાં આવ્યો હતો. કાર્યક્રમ શરૂ થતાં પ્રથમ આચાર્યશ્રીની
 સ્તુતિ માલકોપમાં વઢવાણ સ્ટેટના ગવૈયા મિત્રુ ઇચ્છાહીમે ગાઈ
 હતી તે પછી મે. પ્રમુખ સાહેબને પ્રમુખપદ લેવા વઢવાણના
 રહિશ વાડીલાલ અલુકચંદ મુલચંદ શેઠે દરખાસ્ત મુકતાં સ્થાનિક
 દોશી કેશવલાલ પ્રિમયદે અનુચોદન આપ્યું હતું. જે પછી પુરતજ

મે. પ્રમુખ સાહેબે પોતાનું પ્રમુખપદ સ્વીકારી પ્રથમ બહરાગમયી આવેલ મેલાવણની ફોફ ઇચ્છનારા પત્રો વાંચી બતાવ્યા હતા. વચમાં પ્રસંગોપાત મિહું ઇષ્ટાદીમ સલા જનેને પોતાની ચીજોની મિડી વાનગી પારસતા હતા. જેથી સલાજનેને એર આનંદ મળતો હતો, પ્રમુખે ઉભા થઇ હસ્તાવધને લાઇબ્રરીના કપાટને ચાંદીનું વાસેલ તાણ રૂ. ૧૦ નું ખોલી પુસ્તકાલય જાહેર મારે ખુલું મુક્યું હતું. છેવટ રૂ. ૨૧. હેડમાસ્તર કે. એન. શાહે પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માન્યો હતો. જેને સ્થાનિક ગોસલીયા શાન્તિલાલ વજલાલે અનુમોદન આપ્યું હતું. છેલ્લા મિહુ ઇષ્ટાદિમે રાગ વાદ્યશ્રીમાં “પ્રભુની ગમ પુર જ્ઞાન વિના નહિં પડે” એ ગાઇ બતાવ્યા બાદ આચાર્યશ્રીની જય બોલાવી સલા વિસર્જન થઇ હતી.

પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

સ્વામીજી ! નામદાર કુમાર સાહેબો ! બન્ધુઓ અને બહેનો ! આજના મેલાવણનો હેતુ આપણા જાણવામાં હોવાથી તે વિષે ઉલ્લેખ નહિ કરતા હુંકામાં તે વિષે બે બોલ તમારી સમક્ષ રજુ કરવા રજા લઇશ, આજે મને સ્વામીશ્રી લવજી સ્વામીનું મિહું સંસ્મરણ જાળવી રાખવા તેઓશ્રીના નામની શ્રી “લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી” ની ઉદ્ઘાટનની માંગલિક ક્રિયા કરવાનું મને સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થવાથી હું મને મહદ્ ભાગ્યશાળી માનું છું. આ માન આપે સુપ્રત કરવા કરતાં બીજા કોઇ લાવકને આપ્યું હોત તો વધારે યોગ્ય ગણાત. સ્વામીજી મારે મને અવલંબીજ સંસર્ગ અને સદ્ભાવ હતો. તેઓશ્રીના ઉજવલ ચારિત્ર મારે મને ભારે માન છે. સદ્ગત મારે વધારે પ્રકાશ પાડવો એ સુવર્ણ ઉપર ઢાળ

ચડાવના બરાબર છે સદ્ગત આચાર્યશ્રીનું ઉજવણ અને પવિત્ર નામ અમારા ગામમાં હસ્તિમાં રહે અને મહારી પ્રજા તેમને યાદ કરે એ ઝોજા હર્ષનો વિષય નથી. ઉગતી પ્રજાના કામગી હૃદયના બેભાનમાં જ્ઞાનના સુદર બીજનું વપન ચવાથી ભવિષ્યની પ્રજા એક સારા શહેરી તરીકે નીકળે એવી આશા આ સંસ્થામાં કોણ ન બાધી શકે ? મને આગા છે કે દેહાફરાની જન્મતા જરૂર આ સંસ્થાને ભવિષ્યમાં આપાદ અને સુદૃઢ બનાવવા તન, મન, અને ધનનો ભોગ આપી પોતાના હસ્તક રહેલી સંસ્થાનો જરૂર લાભ લેવા ચુકશે નહિ આપણને આ સંસ્થા શુ શીખવે છે ? બે વસ્તુ ! એક તો સદ્ગત આચાર્યશ્રી જેવા ચારિત્રશીલ પ્રાતઃસ્મરણીય ધર્મના નેતા અને જેઠમલજી સ્વામી જેવા ગુરૂ ભક્ત શિષ્ય આ બે વસ્તુ આપાધી ઉત્તમ કરવાનું શીખવે છે શિષ્યની ફરજ છે કે ગુરૂના ઉજવણ નામની પ્રજાની આગળ ઝાંખી કરાવવી એ અનુસાર જેઠમલજી સ્વામી કરાવી રચા છે, તેમનું અનુ રણ દરેક કરે એવી અતિમ ધ્વજા સાથે આપ સહુનો એહશાન માનવા સાથે આ સંસ્થાનો અબુદય ધ્વજી હુ મારૂ વક્તવ્ય બધ કરૂ છુ

વંત્યલમ્

મેલાવડાની કતોહ ઇચ્છનાર આવેલ પત્રોનું લીસ્ટ.

પત્રો.

- ૧ નેકનામદાર ઠંકાર સાહેબશ્રી મદારસિહજી બહાદુર સાયવા
- ૨ નામદાર ચૂરરાજ શ્રી સંસ્થાન સારોદ નાદોદ ૨૮૮
- ૩ કુમારશ્રી વિજયસિહજી ઉર્ફે વજુભા સાહેબ મેનેજર દસાડા
- ૪ કુમારશ્રી છત્રસિહજી સાહેબ ચુડા
- ૫ દરબારશ્રી રાણા જોરાવરસિહજી માણ દિવાન વડવાણુ

- ૬ રા. રા. રાવ સાહેબ યશવંતરાય વી. બ્હોરા બી. એ.
 ડેપુટી આ. પોલીસીકલ એજન્ટ, ઈસ્ટર્ન કાલિયાવાડ
 એજન્સી વડવાણ કેમ્પ
- ૭ જોધાલાલ શંકરલાલ રાવજ બી. એ. એલ એલ, બી.
 દિવાન સાહેબ ગાંધી
- ૮ રા. રા. વસંતરાય લક્ષ્મીશંકર બક્ષી. એમ. બી. બી. એસ,
 આ. સર્જન ઈસ્ટર્ન કાલિયાવાડ એજન્સી વડવાણ કેમ્પ
- ૯ રા. રા. કાલિદાસ નાગરદાસ રાહ. એમ. એ.
 હોડ માસ્તર, દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૦ રા. રા. રામજીદાસ ઈદ્રજી પાવાગઢી, બી. એ. એલ
 એલ. બી. ન્યાયાધિસ વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૧ રા. રા. ગોકુળદાસ ચતુર્બુજ ચીફ રેવન્યુ કારભારી વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૨ રા. રા. ગોપાલસિંહજી ભગવાનસિંહજી ગોહિલ
 રાજ ખર્ચના કિપરી સાહેબ વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૩ રા. રા. દાનસંગજી વાધજી મોરી. પોલીસ સુ. વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૪ રા. રા. જયનિલાલ નરભેશંકર વેંબજીવ બી. એ.
 દાજરાજ હાઇસ્કુલ આ. માસ્તર વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૫ રા. રા. પુરુષોત્તમ પાનાચંદ્ર મણિયાર. બી. એ.
 એસ. ટી. સી. આ. માસ્તર દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૧૬ રા. રા. પુરુષોત્તમ અદાભાઈ પરમાર. બી. એ. એસ.
 ટી. સી. આ. મા. દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૧૭ રા. રા. નાગરદાસ દામોદરદાસ શેઠ બી. એ.
 આ. માસ્તર દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ
- ૧૮ રા. રા. નાગરદાસ અમરજી પંડ્યા. બી. એ.
 આ. માસ્તર, દાજરાજ હાઇસ્કુલ. વડવાણ સ્ટેટ
- ૧૯ રા. રા. જદુરામ ભીમજી દવે બી. એ. એસ. ટી. સી.
 આ. મા. દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણ

૨૦ રાણાશ્રી ગોવિન્દસિંહજી વહિવટદાર	વઢવાણુ સ્ટેટ
૨૧ કુમારશ્રી વાધુભા બાપુભા	ખાટડી.
૨૨ દરબારશ્રી જાડેજા ભવાનીસિંહજી હુરિસિંહજી	લખનપ
૨૩ રા. રા. લાલચંકર ત્રેમચંકર દવે પોસ્ટ માસ્ટર	લખતર
૨૪ રા. રા. મુખમ્મદ જગજીવનલાલ વહિવટદાર	ખોડુ
૨૫ રા. રા. લક્ષ્મીચંકર નાગરદાસ મહેતા વહિવટદાર	રામપુરા
૨૬ રા. રા. દેશમ્મલાલ અમલુભાઈ મલ્લવાણા ઓ. સે.	
કાઠિયાવાડ કા. રાજપુત સમાજ	ભાડકવા
૨૭ રા. રા. અમ્બાવીદાસ નાયાભાઈ નગરશેઠ	થાન
૨૮ રા. રા. કુવિરાજ શંકરદાસ જેઠીભાઈ રાજકવિ	લીંબડી
૨૯ જૈન સંઘ	વઢવાણુ શહેર.
૩૦ જૈન સંઘ	ચુડા.
૩૧ જૈન સંઘ	ખોડુ.
૩૨ જૈન સંઘ	રામપુરા,
૩૩ જૈન સંઘ	હવા.
૩૪ જૈન સંઘ	કારીયાણી.

(રાગ માલકોષ તાલ ત્રિતાલ)

જગતમેં લવડી હે બલિહારી	ટેક
જો પલ્લવર પ્રભુસે રહે ન્યારી	જગતમેં
વેા લવને લવજી સ્વામી બન દિવ્ય પ્રભાકો ધારી	
કાર્ય અનેક કીએ ઉપકારકે અન્ય જનો હિતકારી	જગત ૧
કંઈકે કાઠિ દરબારકો હિંસા હરદમ દીયા છુડાઈ	
આઠ દિન પશુસલુકે પર્વકા ધાણી બંધ કરાઈ	જગતમેં ૨
પાખી પ્રખંધ કીયા ઝોર એકાદશી અમાસ પળાઈ	
મહાપ્રભુ મહાવીર જ્યન્તિકો દિન મચ્છુકો લીએ ઊગારી	જગતમેં ૩

દુઃખ દેખ મુંગા આણિકા દયા હૃદય ઉભરાઇ
 જીવન કરાયા બંધ જગતમે કરાવસે દરબારી જગતમે ૪
 ગોવધ બંધકીયા ગરવેગદ વિધર્મીકો સમગ્રાઇ
 પશ્ચીક રસ્તાપે પરમાટીકો બેચનેકો બંધ કરાઇ જગતમે ૫
 જીવદયા દુઃકાળ પિડીત આણિકા લીએ બચાઇ
 દરીરા વધકી આણ પ્રથાકો કાયમ બંધ રખાઇ જગતમે ૬
 છોટે છોટે નૃપકો સમગ્રાકર મદદ લીયા દુઃકારી
 ફંડ કીયા ફરજ્યાત પ્રજાકો પશુ પક્ષિ હિતકારી જગતમે ૭
 અહિંસાત્મક રક્ષણ લીએ ધર્મકે જનતાકો સમગ્રાઇ
 પિડીત આણિ લીએ અન્ય જગો ઉપદેશ લીયા અધિકારી જગત ૮
 કાઠિ રજપુત, જ્યોર મુસલમાની દારૂ માંસ છુડવાઇ
 ઉપદેશ દેકર અત્યંત સ્વામીને જીવન લીએ સુધારી જગતમે ૯
 વસમા બહુત વિહારકો કરકર ગામ ગામ ગએ ધાઇ
 પ્રભુ મહાવીર જયંતિ પ્રથાકર જૈન કીએ આભારી જગત ૧૦
 તરવર સરોવર મેધ તાન જર્પા અન્ય જનો હિતકારી
 લાલ કહેતા અયસે સંત જન સદાહે પર ઉપકારી જગત ૧૧

દુમારશ્રી ખતેસિ હજી જસવંતસિ હજી, વઢવાણ.
 બી એ. (કૅમ્બ્રીજ યુનીવર્સીટી લંડન.)
 ઉપધ્યક્ષ પોલીટેક્લ એજન્ટ સાહન.

શ્રી જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન.
 લાઇબ્રેરી નં. ૧૫ મી વઢવાણના નામદાર
 કુમારશ્રી બન્નેસિંહજી સાહેબ બી.એ.ના
 હાથથી ખોલવાના મેલાવડાનો
 અહેવાલ.

વસ્તુહી:—વઢવાણ મહાલ, વીર સંવત ૨૪૫૮ વીક્રમ સંવત
 ૧૯૮૯ ના ફાગણ વદી ૧૩ તા. ૨૪-૩-૩૩ શુક્રવારના રોજ
 “શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી” વઢવાણના
 કુમાર શ્રી બન્નેસિંહજી સાહેબ બી. એ. કે જેઓ વીલાપત
 ઝંડનની કેમ્બ્રીજની યુનીવર્સિટીમાં ગ્રાસ થએલ છે તેઓશ્રીના
 શુભ હસ્તે ખુલવાની ઉદ્ઘાટન ક્રિયાનો મેલાવડો ઓક્રનિત
 કરવામાં આવતાં સ્થાનિક અમલદારો, જૈનો, જૈનેતર હિન્દુ, મુસ-
 લમિન ઉપરાંત મેલાવડામાં ભાગ લેવા બહારગામથી આવેલ મિજ-
 બાનો પૈકી રામપુરાના રા. રા. લક્ષ્મીશંકર નાગરદાસ વદિવટદાર
 સાહેબ, જૈન અગ્રેસરો, વડોદરા દરબાર શ્રી રાણા હરિસિંહજી
 જાલમસિંહજી તાલુકદાર, રાણાશ્રી ધીરસિંહજી જાલમસિંહજી, રાણાશ્રી
 મલાતસિંહજી અને ધીરવાડા (ઈડર સ્ટેટ) ના નામદાર ઠાકોર
 સાહેબ મનહરસિંહજી વગેરે આવી પહોંચતાં મેલાવડો દખલગામરો
 થઈ પડેલ હતો. બરાબર ૯ બજે વઢવાણથી નામદાર કુમારશ્રી
 અને ઠાકોર સાહેબ દેદાદરાના દરબાર શ્રી રાણા જાલમસિંહજી
 સાહેબની પાટી મોટરમાં આવી પહોંચતાં સર્વેએ યોગ્ય સન્માન
 આપ્યું હતું. આ વખતે યુગથી કુમાર શ્રી રણજીતસિંહજી સાહેબ
 તરફથી મેલાવડાની જોડનો સરેસો સ્ટેટનો સવાર ત્રીટી ૬

હતો. સહાના કાર્યક્રમ મુજબ પ્રથમ મહેતા હરીલાલ મુલચદે પ્રમુખ માટે જન સંઘ તરફથી દરખાસ્ત મુકી હતી. જેને ઠગવી કેશવલાલ ખિમચદે અનુમોદન આપ્યું હતું. તે પછી કુમાર સાહેબે પોતાનું પ્રખરમુસ્તાન લઈ જહારગામથી આવેલ સંખ્યાબંધ મુખ્યારક્ષાદીના કાગળો વાંચી જતાબ્યા બાદ પ્રમુખસ્થાનેથી પોતાનું સાંજુ વાંચી જતાનું હતું અને લાઈબ્રેરીને શ્રી સંઘ તરફથી વાસવામાં આવેલ ચાંદીનું તાળું રૂ. ૧૦ ની કિંમતનું તે ઉઘાડી લાઈબ્રેરી ખુશી મુકવાનું જાહેર કરતાં સર્વે ધણા ખુશી થયા હતા. જેના પછી ચાદ રતીલાલ ગુલામચદે પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માન્યો હતો. જેને ગદવી હરીસંગ અમરાલાલએ અનુમોદન આપ્યું હતું. છેવટ આચાર્યશ્રીની જય બોલાવી મેલાવડો સહર્ષ વિસર્જન થયો હતો.

મે. કુમાર શ્રી બન્નેસિંહજી સાહેબ બી. એ.

પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

મહારાજશ્રી, બન્ધુઓ અને સહઅહસ્થો !

આજે આપણે અત્રે મહંમ જનાયાર્ શ્રીમાન લવજી સ્વામીનું મીઠું સ્મરણ રાખવા તેઓશ્રીના નામનું પુસ્તકાલય ખોલવા એકલા થયા છીએ. પુસ્તકાલય એ કેવી ઉપયોગી વસ્તુ છે તે વિષે આપણે જોશું તો જણાશે કે ચુનાની પ્રસિદ્ધ ગાયકાર પટાર્કે લખ્યું છે કે “ મને ધણા મિત્રો એવા મળ્યા છે કે તેમનો સહકાર મને સદા આનંદ આપે છે. તેઓ દરેક દેશના અને દરેક કાળના છે. કેટલાકે એ તેમાંથી રણભૂમિ ઉપર, તો બીજાઓએ મંત્રિ પરિપદમાં યશસ્વી

નામના મેળવી છે અને ઢાઢ તો સૃષ્ટિ સૌન્દર્ય અને પદાર્થ વિજ્ઞાનમાં અમર કીર્તિ પામ્યા છે. તેઓની મુલાકાત લેવામાં મુશ્કેલી નથી. હું તેમની સન્મુખ સહજ જઈ શકું છું કે મહારી સમક્ષ સ્હેલાઈથી તેમને હાજર રાખી શકું છું. અને મેંજ આવે ત્યારે તેમને રૂબરૂ પણ આપી શકું છું તેઓ કોઈવાર મને ત્રાસ આપતા નથી. અને જે સચાલ તેમને પુછું તેનો તુર્ત ઉત્તર તેઓ આપે છે. કેટલાક ભુતકાળના પ્રાકૃમના યશોગાન તેઓ ગાય છે, તો બીજા કુદરતની છુપી કુચિઓ મને સોંપી દે છે. જીવનનું સાર્થક કોઈક શીખવે છે ત્યારે બીજા મરણનો ભય દુર રાખવાની ટેવ પાડે છે. કેટલાકો પોતાની રમુજ મસ્તિવડે મારી ચિંતા હરે છે અને મને હસાવે છે. ત્યારે બીજા મનોબળનો બોધ આપી સ્વચિત થતાં અને સ્વેચ્છાચારને નિયંત્રણમાં રાખવાની શિખામણુ દે છે. સાહિત્ય અને કાળ કાવ્ય અને વિજ્ઞાનના મંદિરો મારી આગળ તેઓ ખોલે છે અને કોઈ પણ મુશ્કેલીમાં મહારી વારે ધાત્રા તેઓ તત્પર રહે છે. તેના બદલામાં માત્ર મહારા રહેઠાણના એક ખુલામાં એક સાદા ખંડમાં રહેવા દેવાની તેમની પ્રાર્થના છે. તેઓને ધાંધલ અને ધમપજાડ કરતાં નિવૃત્તિ અને આરામ વધારે પ્રિય છે.

આ મિત્રો તે કોણ ? તેઓ મારા 'મિત્ર તેવાજ તમારા મિત્રો છે. તે પુસ્તકો અને તેમને રહેવાનો ખંડ તેજ આ પુસ્તકાલયો ! જેમ વડોદરા રાજ્યના પુણ્યશાળી મદાન નરેશ શ્રીમંત સયાજીરાવ ગાયકવાડ સરકારે સરસ્વતિ મંદીરમાંથી જ્ઞાન મંત્રિની જે દીક્ષા લીધી છે તેમ સ્વામીજી જેઠમલાજી મહારાજે પણ તેમનું મુંદર અને આવકારદાયક અનુકરણ કર્યું છે. સિસેરેએ કહ્યું હતું કે "પુસ્તકો વિનાનો ખંડ તે જીવ વિનાનો શય જેવો શૂન્ય જણાય છે !" આ મંત્રનો પ્રભાવ વડોદરા રાજ્યમાં શહેર શહેર અને ગામે ગામે ગાજી રહ્યો છે.

અરઅરયાનની હજાર રાત્રીની વાર્તા વાંચનારને યાદ
 -દરો કે એક બાદશાહ અને એક ભીખારી બેગા મળ્યા
 હતા. બાદશાહને દરરોજ રાત્રે સ્વપ્ના આવતા હતા તેમાં તેને
 મુશ્કિલ બની વાખા પડ્યાનો અનુભવ થતો હતો, ત્યારે ભીખારીને
 દરરોજ સ્વપ્ના આવી બાદશાહિ હાહ, મોજમગ્ગહ અને એશઆરામ
 -બોગવવાનો વારો આવતો હતો. બેમાંથી વધારે સુખી ભીખારી
 હોય. કારણ ? વાસ્તવિક સાક્ષાત્ સુખદુઃખ કરતાં પણ કાલ્પનિક
 -સુખદુઃખો વધારે પ્રબળ અને તીવ્ર હોય છે તેજ પ્રમાણે આપણા
 મનોભાવના વેગ કરતાં સારા ગ્રંથકારોદ્વારા કલ્પનામય જેમના
 ભાવ હિલા થાય છે તે વધારે પ્રિય અગર અપ્રિય થઈ પડે છે.
 પુસ્તકોનો આટલો બધો પ્રતાપ છે. નેત્રની સોડી અને ચાતુકના
 માર વિના પણ પુસ્તકો આપણા ગુરૂ થઈ ઉપદેશ આપી શકે છે.
 તેઓ કડવો શુકન ઉચ્ચારતા નથી. તેમ શિક્ષણની શી માગતા
 નથી. તેઓની પાસે જાય તો મહેનાજીની માફક બગાસા કે ઝોઝા
 ખાતા નથી. તેઓને કોઈ પણ ગુપ્ત માહિતી પુછ્યો તો તેઓ કાંઈ
 પણ સંકાય રાખ્યા વગર તે કહી દેશે. તમારી ભુલ પડે તો તેઓ
 મફત કરશે નહિ. તમે અનાડી જણાવ તો તમારી તેઓ હાંસી
 કરશે નહિ. પુસ્તકો પાર્શ્વમણી છે. તમારી પાસે સારા પુસ્તકો
 હશે તો તમને દોલોજીન મિત્ર, શુભેચ્છક, મુરખી સલાહકારક અને
 દીલાસો આપનારની ખોટ જણાશે નહિ. કોઈ પણ રૂતુંના રંગમાં
 કે દયાના ઢંગમાં પુસ્તકો તમારા દિલને આશાએશજ આપશે ઇતિ-
 હાસના પુસ્તકો વાંચવાથી માથા ઉપર સફેદ પળી. આવ્યા વગર
 કે ચહેરા ઉપર કરચલી પડ્યા વગર જુવાનીમાં પુખ્ત પ્રોઠતા પ્રાપ્ત
 કરી શકાય છે. કાવ્યની સાથે વિનોદ કરવાથી વૃદ્ધ પણ યુવાન
 બને છે. આ બલીહારી પુસ્તકાલયોની છે. આજે આપણા સાચો
 મિત્ર મેળવવા લાગ્યશાળી થઈએ છીએ અને તે મેળવી આપનાર
 સ્વામીજી જેઠમલજી મહારાજ હોવાથી આપણે સાચે તેઓશ્રીનો

ઉપકાર માનવો ઘટે છે. પુનઃ સ્વામીજીનો અને આપનો મને
આ માન આપવા બદલ ઉપકાર માની મહારૂં લાગણુ પૂર્ણ કરું.

ઈત્યલમ્

વઠવાણુ રાહિર.

તા. ૧૬—૩—૩૩

શ્રી જૈન સંઘ સમસ્ત.

મુ. વસતડી.

તમારે ત્યાં આપણા મહુમ પૂજ્ય સાહેબ જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્
લવણ સ્વામીનું સ્મારક રાખવા તેઓ સાહેબના નામની “ શ્રી
લવણ સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી ” નં. ૧૫ મી વઠવાણના
નામદાર કુમાર શ્રી બન્નેસિંહજી સાહેબ ખી. એ. ના શુભ હસ્તે
પ્રલવાતી ક્રિયા કરવાનો મેલાવડો હોવાનું સાંભળી અત્માનંદ સંપ્રાપ્ત થયો
છે મજકુર મેલાવડાની તેમજ ઉપરોક્ત સંસ્થાની અત્રેનો શ્રી સંઘ
સહૃદય ફોટો છબીવાની સાથે મુબારકબાદી મોકલાવે છે. પૂજ્ય મ-
હારાજ સાહેબ શ્રી લવણ સ્વામી આ ઉપરના તેમના સ્વર્ગવાસના
તે વખતના અત્રેના સંઘ તરફથી લખાયેલ લાગણીની નકલ આ
સાથે છાપેલ મોકલી છે, તે મુજબ અહીં સ્વર્ગવાસ કારતક સુદી
૨ ના રોજ કરેલ, જે વખતે યએલ ધામધુમ એનાથી જાણવામાં
આવશે. ત્યાં બિરાજતા વક્તા મહારાજ શ્રી જેઠમલજી સ્વામીને
અમારા અભિવંદન સાથે તેઓથીને આ પત્ર જાહેર કરશે.

વિનંતિ સેવકો,

અહિં સંઘના અત્રેસરોની સહીઓ છે.

શ્રી મહાવીરાય નમ

૨૧. ૨૧. શ્રીયુત્

મુ

મહાશય !

ધણી દીનગીરી સાથે લખનાતુ કે અત્રે ધિરાજતા જૈનાચાર્ય
 શ્રીમાન્ લવણ અમામીએ વીર અવતર ૨૪૫૪ વીક્રમ સવત ૧૯૮૫ના
 ગરતજ સુદી ધિજ ને છુધનાર તા ૧૪-૧૧-૨૮ ના ગેજ ૨૧
 ત્રીના ૧૦૧ સનાદશ બજ્યે ફર વર્તની દિક્ષા પાળી ૭૩ વર્તની
 ઉમરે અવર્ગવાસ કર્યો છે પોતાનો સવત ૧૮૧૨ મા જન્મ
 હતો અને ૧૯૨૪ ની સાવમા દિક્ષા લીધી હતી મહુમને છેતના
 કેટલાક વખતથી તાવની મિમારી લાગુ પડેલી હતી પરંતુ તે બી-
 મારી પોતાનું મન ભોગવતું નહોતું, ફક્ત શરીર ભોગવતું હતું.
 છેવટના વખતે નિદ્રાનશ હતા અને નરકોરા આનતા હતા દ્રમીયાન
 શ્વાસ આનતો એકાએક બધે થઈ જતા તાત્કાળિક દાહતરી તપાસ
 કરાવતા ચૈતન્ય નહિ હોવાના ખબર પાન વેગે પૂરમા પ્રસરી જતા
 જૈનો, જૈનેતર અને સ્ટેટના ઔશીસરો મોગી સપ્પામા ટોળાના
 ટોળા ઉપાશ્રયમા આવવા લાગ્યા બહારગામથી પણ લીબડી, વાંકાનેર,
 આયલા, ચુડા, વઢવાણ કેમ્પ, મુળી, પાણસીણા અને ગામપુરા
 વગેરે ગામના સપ્પાબધ માણસો માડવી વખતે આવી પહોચ્યા
 હતા માડવી નવખડની ધણી સુદર અને આકર્ષક બનાવવામાં
 આવી હતી પોતાને સોનેરી અને જરીની એમ પાંચ પચ્છેડીયુ
 ઓઢાડવામા આવી હતી તે પેળી ૧ નામદાર ઠોકર સાહેબ તરફથી
 અને ૧ લીબડી સહ તરફથી, ૧ ડગરી તરફથી અને બે વઢવાણ
 સહ તરફથી ઓઢાડવામા આવી હતી તે દિવસે ગામમા પાખી
 પાળવામા આવી હતી તેમજ પાનરાપોળનું એક દિવસનું ખરચ
 આપનામા આન્યુ હતું અને રાજ્ય તરફથી કોર્ટો, નિગાળો બધ

રાખવા ઉપરાંત પોલીસપાર્ટી તથા સ્ટેટ બેન્ડ મોકલવામાં આવેલ હતુ જે દાખલો વઢવાણના ટોળે પહેલવહેલો જન્મે છે. તે સિવાય ધર્માદાનો ખરડો તથા દાનપુન્ય ધણા સારા થયા છે. આવા મહાત્માની આપણા સંઘમાં ન પુરી શકાય તેવી ખોટ આવી પડી છે. ભાવી પ્રયત્ન. તેમની દીલગીરી માટે અત્રેના જાહેર મોતીચોકમાં અત્રેના “અન્ધુસમાજ” તરફથી અહિંના ન્યાયમૂર્તિ સરન્યાયાધિશ સાહેબ રાજેશ્રી ગિરધરલાલભાઈના પ્રમુખપણા નીચે જાહેર સભા ભરી મહુમના ગુણાનુવાદના ભાષણો થયા હતાં. ત્યાં બિરાજતાં સાધુ સાધવીને અત્રેના સંઘની વતી વંદણા કરી સુખસાતા પુજીશો, પત્રની પહેંચ લખશો.

વઢવાણ શહેર.
તા. ૧૭-૧૧-૨૮.
શનિવાર.

વિનંતિ સેવક,
વોરા ડોસાભાઈ લાલચંદ
સંઘ સમસ્તના જયવીર વાંચશો.

મેસાવડાની ફત્તેહ ઇન્છનારા આવેલા પત્રો.

- ૧ નામદાર યૂવરાજ શ્રી અમરસિંહજી સાહેબ સંસ્થાન સારોદ.
- ૨ નામદાર કુમાર શ્રી રણજીતસિંહજી સાહેબ ચુડા.
- ૩ નામદાર કુમાર શ્રી છત્રસિંહજી સાહેબ ચુડા.
- ૪ દરબાર શ્રી રાણા મહેંદ્રસિંહજી તાલુકદાર ખેરાલી.
- ૫ રા. રા. અમૃતલાલભાઈ દિવાન સાહેબ ચુડા.
- ૬ રાણા શ્રી મુરસિંહજી હરીસિંહજી ખેરાલી.
- ૭ દરબાર શ્રી જાડેજ ભવાનીસિંહજી હરીસિંહજી લજ્જ-મેરખી.

- ૮ રા. રા. ગોકુલદાસ ચતુર્થીજી ચીફ રેવન્યુ
કારભારી સાહેબ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૯ ગોહિલ શ્રી ગોપાલસિંહજી લગવાનસિંહજી રાજ ખરચના
ઉપરી સાહેબ. વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૦ રાણા શ્રી ગોવિન્દસિંહજી વહીવટદાર વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૧ રા. રા. જયન્તિલાલ નરનેરામ બી. એ. આ. માસ્તર;
દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૨ રા. રા. પુરપોત્તમદાસ પાનાચંદ મણીવાર બી. એ.
એસ. ટી. સી. આ. માસ્તર, દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૩ રા. રા. પુરપોત્તમ અદલાધ પરમાર બી. એ.
એસ. ટી. સી. આ. માસ્તર દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૪ રા. નાગરદાસ દામોદરદાસ શેઠ બી. એ. આ. માસ્તર,
દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૫ રા. રા. નાગરદાસ અમરજી પંડયા બી. એ. આ.
માસ્તર, દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણુ સ્ટેટ
- ૧૬ રા. રા. જદુરામ લીમજી દવે બી. એ. એસ. ટી. સી.
આ. માસ્તર, દાજરાજ હાઇસ્કુલ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૭ રા. રા. વકીલ ચુનીલાલ ચતુર્થીજી શાહ, બી. એ. એસ.
એલ. બી. માજી સર-ચાયાધિશ, લીંબડી સ્ટેટ વડવાણુ ડેમ્પ.
- ૧૮ રા. રા. મોહનલાલ પાપટલાલ મેરબી સ્ટેશન માસ્તર વ. ડેમ્પ.
- ૧૯ રા. રા. મણિલાલ નારણજી શાહ બી. એ. એસ. ટી. સી.
આ. માસ્તર, નારણજી હાકરશી મુળજી હાઇસ્કુલ વડવાણુ ડેમ્પ
- ૨૦ રા. રા. વકીલ હુરીલાલ ખુસાવચંદ દોશી
બી. એ. એલ એલ. બી. વડવાણુ ડેમ્પ.

૨૧ રા. રા. વક્રીલ ચંદ્રલાલ નાગરદાસ સંધવી
બી. એ. એલ એલ. બી.

વડવાણ કેમ્પ.

૨૨ રા. રા. હુંઆલાઈ વેલશી શાહ

વડવાણ શહેર.

૨૩ જૈન સંધ

વડવાણ શહેર.

૨૪ જૈન સંધ

રાજપુર.

૨૫ જૈન સંધ

દેદાદરા.

૨૬ જૈન સંધ

દુવા.

૨૭ જૈન સંધ

શુદીયાળા.

૨૮ જૈન સંધ

ખોસડીયાદ.

જેનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામીની ૭ મી સ્વ-
ગરિહણ તીથિ ઉજવવા મેજનર સી. કબલ્યુ.

એલ હાર્વે સાહેબ વેસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ

એજન્સીના પોલીટીકલ એજન્ટના પ્રમુખ

પણ નીચે થએલ મેલાવડાનો

અહેવાલ.

રાજકોટ—સીર સંવત ૨૪૬૧ સીકમ સંવત ૧૯૯૨
કારતક સુદી બિજને મંગલવાર તા. ૨૯-૧૦-૩૫ ના રાજ મહુ
જેનાચાર્ય શ્રીમાન લવણ સ્વામીની ૭ મી સ્વગરિહણ તી
ઉજવવા વેસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સીના પોલીટીકલ એજન્ટ મેજ
સી. કબલ્યુ. એલ. હાર્વે સાહેબના પ્રમુખપણા નીચે મેલાવડા વહિ
બોજનશાળાના વિશાલ મકાનમાં કરવા અગાઉથી આમંત્રણ ક
(પત્રિકા) કાઢવામાં આવેલું મુજબ સવારના ૬ થી ૧૦ સુધી
સમયે વખતસર એજન્સીના અને રાજ્યના અમલદારો પેકી ખા
બહાદુર એ. એસ. એમ. કાદરી સાહેબ, એમ. એ. એલ. એલ. ■
સા. જાજ એપીસર. રા. રા. મહાશંકરભાઈ ત્રીવેદી સાહેબ. ખી :
ઉપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ. રા. રા. ત્રિવેસર. ટી. એન. દવે એમ. :
ખી. એચ. ટી. (જર્મન). રાજકુમાર કૈલેજ, વગેરે ગવર્નમેન્ટ
અમલદારો અને રાજકોટ રાજ્યના દિવાન હરખાર શ્રી વીર
વાળા દિવાન સાહેબ, રા. રા. ભટ્ટ સાહેબ રેવન્યુ સેક્રટરી, રા. :
તલકાસીભાઈ પંચીક વર્કસ ડીપાર્ટમેન્ટ એન્ડ મીસ મેનેજર રા. :
તારાચંભાઈ ન્યાયાધિસ રા. રા. ભાઈદાસભાઈ મેનેજર, હુલુર એપી
પ્રાગુદનસાઈ શાહ. એજ્યુકેશનલ એપીસર વગેરે અધિકારી

મેજર સી ડબલ્યુ એલ હાર્વે.
પોલીટીકલ એજન્ટ, રાજકોટ

અને ખીમ્મો પૈકી રાવ બહાદુર ત્રિભૂવનરાય દુલેરાયરાણા
 એ. એલ એલ. ખી. માજી દિવાન સાહેબ જુનાગઢ સ્ટેટ અને
 મેજસ્ટ્રેટ એજન્સી, રાવ બહાદુર પી. જી. મસુરેકર ખેરીસ્ટર-એટ.
 સાયલાના કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વજુલા સાહેબ મેને
 જનાબાદ તાલુકા, કુમારશ્રી રણજીતસિંહજી હરભમજી સાહેબ
 રખી પ્રેસીડન્ટ ગિરાસીયા એસોસીએશન, ગુજરાત, કચ્છ, કાઠિયાવાડ
 તથા જુનાગઢના મૃખ્યવકીલ રા. રા. સૈયદ જુહુર હુસેન બુખ
 એમ. એ. રામકૃષ્ણ આશ્રમના સ્વામીજી સ્વેશનંદજી વ
 ઉપરાંત શહેર, સદરના પ્રતિષ્ઠિત જૈનો જૈનેતર પુરોહિત
 શ્રીઓ મોટી સંખ્યામાં લગભગ ૧૫૦૦ શ્રોતાગણથી સભાસ્
 થીકાર ભરાઈ જતાં બરાબર મુકરર વખતે પ્રમુખ સાહેબ મે
 હાવે પોલીટીકલ એજન્ટની મોટર આવી પહોંચતા દિવાન
 હોય વીરાવાળા અને ખીમ્મો સામે લેવા જતા સર્વેએ ઉભા
 યોગ્ય સત્કાર કર્યો હતો. આ વખતે મેલાવડાની ફોર્મ ધ્વજ
 બહારગામથી આવેલ તારા અને પત્રો રા. રા. મણિલાલ હો
 ચંદ ઉદાણી એમ. એ. એલ એલ. ખી. એડવોકેટ વાંચી બતા
 હતા. તે પૈકી રાંધણપુરના હીજ હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાં
 જસાહુદીનખાનજી કે. સી. આઈ. ઇ; બામણગઢના ફરખાર
 બાખી મુરતુખાખાનજી સાહેબ, રા. રા. મહવાણા દેશલભાઈ અમ
 ભાઈ લડકવા ઓ. સેક્રેટરી કાઠિયાવાડ કા. રાજપુત સમા
 ખાન બહાદુર નસરવાનજી બેજનજી હમરી ખી. એ. એલ એલ.
 માજી પોલીટીકલ એજન્ટ અને જસદણ રાજ્યના એડવાઈઝ
 દીકરી બહેન લીલી માર્કર મુખ્ય. શેઠ સાકરચંદ ભાઈ
 સિંધૈદ્રાબાદ. શા ડાહ્યાલાલ સવાનભાઈ આગ્રા વગેરેના ત
 અને એચ. એ. પુલ્ટન પોલીટીકલ એજન્ટ ઇસ્ટર્ન કાઠિયા
 એજન્સી વઢવાણ કેમ્પ, રેવરન્ડ. આર. એસ. ડીકી મીશન
 પાદરી સાહેબ રાજકોટ વગેરે યુરોપીઅન ઓશીસરો અને ધર્મ

વાંસદા, લોંબડીના હીઝ હાઇનેસ મદારાજ સાહેબ, વળા, ખી-
રસરાના નામદાર ઠાકોર સાહેબ, બગસરા વગેરેના નામદાર ઇરખાર
સાહેબોના આવેશ સંખ્યાબંધ પત્રો વાંચી સંબળાવ્યા હતા જેનું
લીસ્ટ આગળ આપવામાં આવેલ છે.

ત્યાર પછી રાવ બહાદુર ત્રિભુવનરાય દુલેરાય રાણાસાહેબ ખી. એ.
એલ. એલ. ખી. માણ જુનાગઢના દિવાન સાહેબે મહુમ આચાર્ય
શ્રીના જીવનની રૂપરેખા ઉપર ધણુંજ વિદ્વતાપૂર્ણ અને રસયુક્ત
સુંદર લખણ કરેલ હતું. તેમના પછી રા. રા. કાલિદાસ પારેખે
રા. રા. ઉદાણી એડવોકેટ અને રા. રા. ખડેરીયાએ સમયોચિત
સ્વામીજીના જીવન ઉપર પ્રકાશ પાડનારા સુંદર વ્યાખ્યાનો કર્યા
હતા. ત્યાર પછી મે. પ્રમુખ સાહેબ મે. હાર્વે સાહેબે પોતાની બુલંદ
અને મિઠિ વાણીથી તરબોલ રસમય અગ્રેજીમાં પ્રમુખ સ્થાનેથી
લખણ કર્યું હતું. જેમનો મુપ્રસિદ્ધ ધારાશાસ્ત્રી રાવબહાદુર મ.
મુરેકર ખેરીસ્ટર સુંદર સંબોધમાં મે. પ્રમુખ સાહેબનો આભાર
માન્યો હતો. એ પછી મેર કેશવભક્તે “દુવા માગરખંડી” એ
ગાયનથી પૂર્ણાદિતિ કરી હતી. તે પછી મે. પ્રમુખ સાહેબના
હાથથી ધનામ અકરામ, મેડલ (ચાંદ) વગેરે આપવામાં આવ્યાં
તે પૈકી ૧ મુવર્ણ ચંદ્રક (સોનાનો ચાંદ) નામદાર ખીરસરા
ઠાકોર સાહેબશ્રી સૂરસિંહજી બહાદુર તરફથી જુનાગઢવાળા મેર
કેશવભક્તને, એક રૂપાનો મેડલ (ચાંદ) કાગધ્રા તાબે ગુજરવદીના
રાજપુત કવિ મેરુલાઇને, એક વળાના રાજકવિ ગઢવી ઠાકરજી-
લાઇને, એક રાજ કુમાર કોલેજ અને બાર્ટન શીમેલ ટ્રેનીંગ
કોલેજના સંગીત માસ્તર અધિકવિ ચંદુલાલ અમેચંદ મલિયા-
રને અને એક ચોટીલાના અધ સંગીતકાર માણેકલાલને એમ
જુદા જુદા ચંદ્રકો (ચાંદો) આપવામાં આવ્યા હતા. તે સીવાય
ચાંદીના ખીલાવાળા પટા લગાડી હાજર રહેલ સ્વયંસેવકોને જુદા

જુદા પાંચ જાતના પુસ્તકોના જાગ્રીયાવાળા સા. મુળજ ચતુર્બુજ તરફથી ઇનામમાં આપવામાં આવેલ હતા. છેવટ આચાર્ય શ્રીની જય બોલાવી મેદાવડો વિસર્જન કરવામાં આવેલ હતો.

જેનાચાર્ય શ્રીમાન લવજ સ્વામીની જયન્તિ સ્વર્ગસ્થને આપેલો અંજલી પ્રશંસકોના પત્રો.

શરઆતમાં શ્રી મણિલાલ ઉદાણીએ અંગ્રેજ અધિકારીઓ, રાજા મહારાજા, દરબારો તથા સ્વર્ગસ્થના પ્રશંસકોના આવેલા પત્રો અને તારોનો ઉલ્લેખ કરતાં જણાવ્યું હતું કે 'સ્વર્ગસ્થ સ્વામીજી ની જયન્તિ પ્રસંગે આવેલા તારો અને કાગળોની સંખ્યા એટલી મોટી છે કે તે વાંચવા સમય નથી. પરંતુ તે સંખ્યાજ બતાવી આપે છે કે જનતાનો સ્વામીજી પ્રત્યે કેટલો પૂજ્યભાવ હતો.

ફારઆદ જેઓના તરફથી સંદેશાઓ આવેલા તેમના નામોનું લીષ્ટ તેમજ વાંચી સંભળાવ્યું હતું.

સંગીતકાર શ્રી ચંદુલાલ માણ્યારે સ્વામીજી પ્રત્યે ભક્તિ-ભાવ દાખવનાર કાવ્ય ગાઇ સંભળાવ્યા બાદ નીચેના વકતાઓએ સ્વામીજીને અંજલી અર્પી હતી.

રાવખહાદુર ત્રિભુવનરાય દુલેરાય રાણા બી. એ એલ. એલ. બી. માજી દિવાન સાહેબ જુનાગઢ સ્ટેટ્સ લાપણ.

૭માએક આમત્રણ પત્રિકા વાંચીને આપ સૌને વિદિત થયું હશે કે આજે શુરવર્ષ શ્રી લવજ સ્વામીની સ્વર્ગારોહણ તીથિની સંવત્સરી ઉજવવા સૌ એકત્રિત થયા છીએ. સ્વામીજી સં. ૧૯૮૫ માં નિર્વાણ પામ્યા તેને આજે ૭ વર્ષ થયાં છે. તે દરમિયાન દર

વર્ષે, ઉજવણીઓ થએલ છે; છતાં આજે મેજર હાવે જેવી સુવિખ્યાત રાજ્યદારી વ્યક્તિને અધ્યક્ષ તરીકે પ્રાપ્ત કરવા આ-
પણે સમર્થ થયા છીએ તે આપણી પ્રગતિનું શુભ ચિહ્ન છે. મહદ-
વ્યવસાય છતાં પોતાના સમયનો ભોગ આપી સ્વામીજી શ્રી જેઠ્ઠ
મહલજીની લાગણીને સ્વીકારી લાગ લેવા તેમણે સંમતિ આપી
તે માટે આપણે પ્રમુખશ્રીના ઋણી છીએ. હું જૈનધર્મની માહી-
તિઓમાં અચુપ્રવેશ કરી શકું તેમ નથી. હું માનું છું કે ધર્મ
એ હૃદય સાથેની વાડત છે. જુદા જુદા ધર્મના 'ટૂંકીશન્સ' જુદા
જુદા હોય છે, પરંતુ દરેક ધર્મનો 'સ્પિરિટ' એકજ હોય છે. જૈન
ધર્મના ઉચ્ચ સિદ્ધાંતોનો હું આદરારો છું. અહિંસાનો મૂખ્ય સિ-
ધ્ધાંત બુદ્ધ પહેલાં પાર્શ્વનાથે પ્રખ્યાતો હતો. આજે અહિંસાનો મ-
હાવીરનો સિદ્ધાંત આદર્શરૂપ અને અનુકરણીય બન્યો છે. આપણા
શાસ્ત્રોમાં અહિંસાને પ્રથમ પદ અપાયું છે. નરસિંહ મહેતાએ ગાયું
છે કે 'નૈશ્વર્ય જન તો તેને કહીયે જે પીઠ પરાર્ધ જાણે રે'
એમ અહિંસાનો અર્થ સંકુચિત નહિ પણ વિશાળ છે. 'મનસા
વાચા' અને કાયા અહિંસા એ જૈન ધર્મનો સિદ્ધાંત છે.

ધર્મનો મૂખ્ય આધાર વિચાર શ્રેણીપર છે.

'As thoughts spring up, they cleanse thy action. Criticise not, judge not but ask thy-self what right have I to judge my neighbour.'

શ્રી લવજી સ્વામીને ૧૯૭૮ માં જીનાગઢમાં હું મળ્યો હતો. મેં તેમના વ્યાખ્યાનમાં જે વખત હાજરી આપી હતી અને તેમના વિશાળ જ્ઞાનથી હું મુગ્ધ થયો હતો. તેમની શાન્ત સબ્ય આકૃતિ, સાદું જીવન અને ઉચ્ચ વિચારને લીધે છતર સમુદાયમાં પણ તેઓ પૂજ્ય ગણાતા હતા.

પુરાણમાં કથા છે કે પ્રજાપતિ પાસે દેવ, મનુષ્ય અને અસુર દીક્ષા લેવા માટે ગયા. તેમને દરેકને પ્રજા-પતિએ 'દ' આપ્યો.

દેવોને દમન, મનુષ્યને દાન અને અસુરને દયા, તેમની પ્રકૃતિ અનુસાર ઉપચાર તરીકે આપ્યાં. શ્રી લલણ સ્વામી દયા, દમન અને દાનની મૂર્તિરૂપ હતા. સદ્વચન અને સદ્કાર્ય એ એમના આદર્શ હતા. સ્વામીજીને સિદ્ધ પુરોહીની વ્યાખ્યામાં મૂકી શકાય.

આવા જ્ઞાનીની સંવતસરી ઉજવવાથી સદ્ગુણો કાયમ માટે સ્થાયી કરી શકાય અને તેનું અનુકરણ કરી વિકાસ સાધી શકાય. આત્માનંદ પ્રાપ્ત કરવો હોય તેણે શુશ્રૂષા જેવા પ્રતાપી મહાત્માને શરણે જવું જોઈએ. કહ્યું છે કે,

‘ઉત્તિષ્ઠ, જાગ્રત, પ્રાણ્યવરાજિ ધોધત, એ સૂત્રને લક્ષમાં રાખીને ગુરુ શરણે જવું, રત્નને જૂની જાંઘ સર્વસ્વમા ‘આપણું’ હિત છે એમ સમજવું. Dedicate every action to God. પરમાત્માને શરણે જતા જીવન સાદૃશ્ય છે.

રા. રા. મણિલાલ હાકેમચંદ, ઉદાણી એમ. એ. એલ. એલ. બી. એડવોકેટનું ભાષણ.

આજે આપણે પૂજ્ય મહારાજ શ્રી લલણ સ્વામીની સાતમી સ્વર્ગારોહણ તીથિ ઉજવવા માન્યા છીએ. શ્રી લલણ સ્વામી ૧૯૮૫ ના કારતક સુદ મિજને રાજ સ્વર્ગારોહણ થયા. એમની યાદગીરી કાયમ રાખના તેમના શિષ્ય શ્રી જેઠમલણ સ્વામી તીથિ ઉજવે છે. અને તેમાં જૈન તથા જૈનેતર વર્ગની સહાનુભૂતિ છે આજે અત્રે એઓશ્રીનું આગુર્ભાસ પ્રવર્તે છે અને મૈજર હાવે સાહેબ જેવા વિદ્વાન કાર્યકુશળ પ્રમુખ તરીકે ઉપસ્થિત થયા છે. શ્રી લલણ સ્વામીની યાદગીરી માટે આજનો મેનાવડો એથી વિશેષ આનંદદાયક બન્યો છે શિષ્ય ગુરુનો ઉપકાર વાળવા માટે ગુરુ પ્રત્યેનું સન્માન બતાવે તેમ પૂજ્ય જેઠમલણ સ્વામીએ બતાવ્યું છે.

પૂજ્ય શ્રી લલણ સ્વામીના વિચારો ઘણા ઉચ્ચ પ્રકારના હતા. તેમના સમ્યક જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર્ય ઉચ્ચતમ હતા એમના જેવા સાધુ સમાજને ઉત્તમ સ્થિતિમાં મૂકે છે.

જોક તેઓશ્રી જુના જમાનાના માણસ હતા છતાં નવા જમાનાના માણસ પર સારી અસર કરી તેમણે ધણાને માંસ મદિરાથી છોડાવ્યા છે શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વિગેરે જેમ મહાન સંસ્કારથીજ જનમ્યા હતા તેમ પૂજ્યશ્રીના સંસ્કાર જન્મથીજ ઉત્તમ હતા તેમને ૧૨ વર્ષની નાની વયે વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો અને કસોટીમાં પાર ઉતર્યા પછી તેમણે દીક્ષા અંગીકાર કરી. પછી તેમણે જૈન સત્તોનો પાઠ અભ્યાસ કર્યો. આતુર્ભાસ દરમ્યાન કદાંક, રાજપુત, મુસ્લીમો વગેરે રાજવંસીઓ અને રાજા મહારાજાઓ સાથે સંસર્ગનાં આવી તેમણે જાનવરો તરફનું ધાતકીપણું અટકાવવા ખાસ પ્રયાસ કર્યા અને શિકાર, દારૂ, માંસ વગેરે ધણે સ્થળેથી અટકાવ્યા. પવિત્ર જ્ઞાન, ચારિત્ર અને શ્રદ્ધાને લીધે તેઓશ્રીના આત્માને થોડા ભવથી સિદ્ધપદ પ્રાપ્ત કરવા સ્થાન મેળવ્યું હોય એમ હું માનું છું.

શ્રીમાન લવજી સ્વામીએ જુદા જુદા ગામમાં આતુર્ભાસ કરી જૈનેતરને પણ જૈન માર્ગ બતાવ્યો. જન સાધુનો પંથ વિકટ છે. ખુફ્ફે પગે ચાલવું પડે છે, ખુફ્ફે માથે રહેવું પડે છે, મર્પાદા ઉપરાંત વસ્ત્રો રખાતાં નથી. માથે લોચ કરવો પડે છે, પાંચ મહાનત પાળવાં પડે છે. જૈન ધર્મમાં Caste distinction યાતિભેદ નથી. જે રાગદ્વેષ જીતે તે જન.

પૂજ્યશ્રી લવજી સ્વામીની અતિમ માંદગી સમયે યુરોપીઅન ઓપીસરોએ તેમજ મોરબી, લીંબડી, વઢવાણ, સાયલા, મુગ, વડિયા, થાણાદેવળી, શાપુર વિગેરેના રાજકર્તા સાહેબોએ ખુબ લાગણી પ્રદર્શિત કરી હતી. આજે આવેલા પત્રો અને તારો પણ તે પ્રત્યે સહાનુભૂતિ દર્શાવે છે.

છેલ્લાં ૨૫ વર્ષ થયા ધર્મમાં ધણા ફેરફાર થયા છે જૈન ધર્મમાં પશ્ચિમના વિદ્વાનો પણ ખુબ રસ લે છે. દરેક સ્થળે જૈન

બોર્ડિંગો અને હાઇસ્કૂલો પણ સ્થપાઈ છે. દીગમ્બરોએ સૂત્રોના અંગ્રેજી તરજુમા કરાવ્યા છે, જે યુરોપિયન વિદ્વાનો વાંચવા લાગ્યા છે. જૈન ધર્મ વિષે એક યુરોપીયન બાઇબલે જૈન ગેન્ટરના અકટોબરના અંકમાં લખેલ એક ફકરો વાંચી હું મારું ભાષણ પૂરું કરીશ. ત્યારબાદ તેમણે નીચે મુજબ ફકરો વાંચી બતાવ્યો હતો:-

“A religion that deserves” વગેરે.

રા. રા. કાલિદાસ માતીચંદ પારેખ બી. એ. એલ એલ. બી. માણ પ્રમુખ પ્રજા પ્રતિનિધિ સભા તેમણે ભાષણ.

આજે જે મહાપુરુષની જયન્તિ માટે આપણે મળ્યા છીએ, તેમની વિશિષ્ટતાઓ કહેવાઈ ગઈ છે. પૂજ્યશ્રી લલજી સ્વામીએ તેમના કાર્યક્ષેત્રની નવી દીશા સાધી હતી, જે તેમની મહત્તામાં વધારો કરે છે. અને એ રીતે એમનું સ્થાન અદ્વીતીય છે. શિષ્ટ સમાજમાં કાર્ય કરનાર ધણા મળી આવે છે, પરંતુ પૂજ્યશ્રીએ પહોત કામોમા સારા સંસ્કાર રેડી-ફુલ્પસનો ત્યજાવ્યાં, લાઇબ્રેરીઓ ખોલાવી, વાંચનની અભિરૂચિ ઉત્પન્ન કરી લોકોને પ્રભોબ્યા અને ઉત્સાહીત. ક્યાં શહેરમાં કાર્ય કરવું સહેલું છે. પણ ગામડાંના અમુધ માણસોમાં નીતિધર્મના પ્રાથમિક સુત્રો જીવન વહેવારમાં ઉતારવા એ દુર્ધર્મ છે.

સમાજમાં યોગ્ય અધિકાર પ્રાપ્ત ક્યાં વિના મુદતની હુડી લઈ પરદુનિયાનો ઉપદેશ આપવો નિર્ધાર્યક તો નથી પરંતુ આ દુનિયામાં ઉપેક્ષા કરનાર પર દુનિયાની વાતો કરે તે આકાશ કુસુમવત્ છેજ. ધર્મના બે અંગ જોઈએ. મનુષ્યે લૌકિક તેમ જ પારમાર્થિક બન્ને પ્રત્યે લક્ષ આપવાનું છે. જે શરીરભાવે વિચરીએ છીએ તે શરીર ભાવની ઉપેક્ષા કરી અશરીરભાવનીજ વાતો કરવી તે અયુક્ત છે. પ્રથમ શરીરભાવ પ્રત્યે ફરજ બજાવવી જોઈએ.

શ્રી જોઠમણી સ્વામી પણ હાલના સમાજમાં કવી રીતે વ્યક્તિત્વ બળવી રાખવું તે તથા પ્રાયશ્ચિત્ત તત્વોને પહેંચવાને અને કુટેવો છોડવાને સમાજને બોધ આપી રહ્યા છે, તે યોગ્ય છે.

રા. રા. હરખચંદ જોઠાલાઈ ખડેરીયા બી. એ. એલ એલ. બી. ડું ભાપણ.

જ્યારે કોઈ મહાનુભૂતિની જ્યન્તિ ઉજવવાનો પ્રસંગ હોય છે, ત્યારે તેનું કારણ તેનું અનુકરણ કરી જીવનને સાર્થક કરવાનું હોય છે. શ્રી લલિત સ્વામીએ જે ધર્મ ઉપદેશો તેના સિદ્ધાંતો આપણે તપાસીએ.

દરેક ધર્મના મૂળગત સિદ્ધાંતો શારીરિક તેમજ આત્મિક ઉન્નતિ પર રચાયા છે.

અહિંસા, સાત્ય, અદત્ત, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહ મનસા વાચ્યા કર્મણા પાળવું તે જન સિદ્ધાંત ક્રમભાવે છે.

વળી અસાધનીને બોધ આપવો એ ધણું અઘરું છે. એક કવિએ કહ્યું છે, "અરસિકેપુ રસનિવેદનં મમશિરહસિ માલિખ માલિખ

આજે ભણુકાઓ ધર્મમાં રસ લેતા નથી, અને તેથી ધર્મની પ્રગતિ તો નહિ પરંતુ અવનતિ થઈ રહી છે.

મેં પ્રમુખ સાહેબ એનર સી. ડબલ્યુ. એલ. હાર્વે સાહેબ પોલ ટીકલ એન્ટનું ભાષણ.

Ladies and Gentlemen.

Previous speakers have been kind enough

to show that Swamiji lived the best life in *this world to which I fully agree,*

I have the honour to preside at such a meeting of the Jains. There are many religions in the world, but there are some where there is toleration as in Jainism shown by asking a Christian to preside over a meeting.

I would like to cite an episode which happened when I was in Northern India. On behalf of a Raja I had to visit a jeweller in Bombay. He was a Jain, named Surajmal Lallubhai. I was struck with wonder at the noise outside and peace inside the shop. The proprietor was sitting on a mat with jewel round him. He was as if undisturbed by the noise outside. There I saw great calmness in him. His telegraphic address was also, 'Calmness' and it was completely observed by the Jain merchant. I have ever since remembered this tele. add.

The Jains are wealthy people, yet they have to achieve some social reforms. Layji Swami encouraged the Jains and others to move to the reforms. I hope the Community will continue the education of calmness and toleration.

રાવબહાદુર પી. જી. મસુરેકર બાર-એટ-લો-તુ' લાખજી.

I have been directed to say a few words to thank the President.

I had fortune to know Major Harve. He impressed over me the motto of Surajmal. I have seen in him the imagination of forethought, I have the honour to thank him for accepting the presidentship of this meeting.

ચાંદ અને ઈનામે અર્પણ થયાં.

મેલાવડાની ફત્તેહ ઇચ્છનાર આવેલ તારો
અને પત્રોનું લીસ્ટ.

તારો

- ૧ હોજી હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાહેબ સર
જલ્લાલુદ્દીનખાનજી બહાદુર કે. સી. આઇ. ઇ. રાંધણપુર.
- ૨ ફરખારશ્રી બાબી મુસ્તુઝાખાનજી સાહેબ
બામણગઢ જુનાગઢ જાયાત.
- ૩ રા. રા. દેશવલાઇ અલ્લુલાઇ મહવાણા ઓ. સે.
કાઠિયાવાડ કા. રાજપુત સમાજ લડકવા.
- ૪ મીસીસ લીલી માર્કર મુંબઇ.
- ૫ શેઠ સાકરચંદ લાઇચંદ સિંધ હૈદરાબાદ.
- ૬ શા. ડાહ્યાલાલ લવાનલાઇ આગ્રા.

પત્રો.

યુરોપીયન.

૧ મેજર એચ. એ. પુશ્ટન, પોલીટીકલ એજન્ટ ઇસ્ટર્ન
કાઠિયાવાડ એજન્સી વડવાણ કેમ્પ.

૨ ફેવરન્ડ આર. એસ. ડીકરી સાહેબ પાદરી સાહેબ રાજકોટ.

રાજા મહારાજાઓ.

૧ હીઝ હાઇનેસ નામદાર નવાબ સાહેબ જલાલુદ્દીનખાનજી
બહાદુર કે. સી. આઇ. ઇ. રાંધણપુર.

૨ હીઝ હાઇનેસ મહારાજા શ્રી ઈંદ્રસિંહજી બહાદુર વાંસદા.

૩ હીઝ હાઇનેસ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ સર
દોલતસિંહજી બહાદુર. કે. સી. આઇ. ઇ. હીંબડી.

૪ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી વખનસિંહજી વળા.

૫ નામદાર ઠાકોર સાહેબ શ્રી સૂરસિંહજી, ખીરસરા.

૬ નામદાર યૂવરાજ શ્રી ગંભીરસિંહજી સાહેબ વળા.

૭ નેક નામદાર દરબારશ્રી રામવાળા સાહેબ બગસરા.

૮ નામદાર દરબારશ્રી મહાતસિંહજી સાહેબ સાપુર.

૯ કર્નલ ગોહિલ શ્રી સરદારસિંહજી સાહેબ એ. બી. આઇ.
માજી ચીફ કમાન્ડીંગ ઓફીસર ઇમ્પરીયલ લાન્સર્સ
લાવનગર સ્ટેટ અને માજી જનરલ સેક્રેટરી બુનાગડ રોડ.

૧૦ કર્નલ ગોહિલ શ્રી બાપુલા સાહેબ ઇમ્પરીયલ લાન્સર્સના
ચીફ કમાન્ડીંગ ઓફીસર સાહેબ લાવનગર સ્ટેટ.

૧૧ દરબારશ્રી રાણા લાખસાહેબલા મેરલા અગવાન.

- ૧૨ રા. રા. માનસંગ મંગલજી મહેતા માજી મેનેજર
૬ થી દિવાન ઓફીસ બુનાગઢ સ્ટેટ જામનગર.
- ૧૩ રા. રા. પ્રોફેસર કેશવલાલ હિમતરામ કામદાર
એમ. એ. કોલેજ વડોદરા.
- ૧૪ રા. રા. કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ. એમ. એ.
હિંડી માર્સલર, ફાજરાજ હાઇસ્કૂલ વડવાણુ સ્ટેટ.
- ૧૫ રા. રા. લક્ષ્મીશંકર નાગરદાસ મહેતા વહિવટદાર રામપુરા.
- ૧૬ રા. રા. વકીલ મગનલાલ રૂપસિ જામનગર.
- ૧૭ રા. રા. શંકરદાન જેઠીભાઈ દેયા રાજકવિ લીંબડી.
- ૧૮ રા. રા. ગઢવી ઠાંરણભાઈ ચકુભાઈ રાજકવિ વળા.
- ૧૯ ટી. ટી. હગલી બી. એ. વડવાણુ.
- ૨૦ મેરઘ જગજીવનદાસ રામજી મુંબઈ.

- અમૃત નીકા કહૈ સખ ઠેાઇ,
 પીયે બિના અમર નહિં હોઇ. ૧
- ઠેાઇ કહૈ અમૃત બસે પાતાલ,
 નરક અન્ત નિત આસે કાલ. ૨
- ઠેાઇ કહૈ અમૃત સમુદ્રમાંહિ,
 બઢવા અગિન કયેં સોરવત તાહિં. ૩
- ઠેાઇ કહૈ અમૃત સસિમેં જાસ,
 ઘટે બઢે કયેં હોઇ હ નાસ. ૪
- ઠેાઇ કહૈ અમૃત સુરગાં માંહિ,
 દેવ પિયેં કયેં ખિર ખિર બાહિં. ૫
- સખ અમૃત બાતોંકા બાત,
 અમૃત હૈ સંતનકે સાથ. ૬
- દરીયા અમૃત નામ અનંત,
 બાકો ખી-પી અમર લયે સન્ત. ૭

મસ્તરામજી બોધવચન માળા.

ભુત આકારકું પહેલાં ત્યાગે, ચિત્ત આકાશથી જાગે આગે;
 ચિત્ત રેકિ સાધનમે લાગે, મસ્તરામ અનુભવમે જાગે. ૧
 રામ ભજન અંતર લય લાવે, જિના ભણે બ્રહ્મ વિદ્યા આવે;
 જીવ પલટ બ્રહ્મહો જાવે, મસ્તરામ નિરભય પદ પાવે. ૨
 ખરી વાતમે કયું બેઠા બુટી, રામ રસાયણ પી લે બુટી;
 તો લક્ષ ચોરાસી જાવે છુટી, મસ્તરામ કહે માયા જુટી. ૩
 ત્યાગી તો નિસરે ધર ખાયર, ધરમે તો બેસી રહે કાપર;
 સંસારી ધન ધામ સમારે, મુઝ્યા પછી નીકળે ધરઆરે;
 મસ્તરામ કયુ કાજ બીગારે. ૪

એક દેખ્યો બ્રહ્માનો છોરો, સદા લીખે કાગળીઓ કોરો,
 રાત દિનનો ભરતો પોરો, મસ્તરામ કહે આવને ઓરો. ૫
 છોરમે નહિ મર્યો મીઠો, કોરે કાગળ તાણે લીટો;
 પેટમે તો ભરીયો કિટો, મસ્તરામ આંખેથી દીઠો. ૬
 વેદ ભણી વિદ્વાન બનાવે, અવિદ્યા લેખ નરકે જાવે;
 વિદ્યા અવિદ્યા બુટી જાય, તો કેવળ કેવળ દરશાય,
 મસ્તરામ કુહ કલો ન જાય. ૭

વિધી નિષેધ બહોંય તળીયે હેઠ, વિદ્યા અવિદ્યા ધરી સમેટ;
 બ્રહ્માસ્વમીની જાંધી બેટ, મસ્તરામ પહેંચી ગયા ઠેઠ. ૮
 માયામાં છે ઝાઝો ઝેર, કરે સદા એ કાળો કેર:
 જીવ જીવને સાથે વેર, કરે ધીંગાણા આઠે પેર,
 મસ્તરામને લીલા લહેર. ૯

એક દેખીયો મોટો શહેર, જીવ બુલ્યો પોતાનો ઘેર,
 છોડે દોસ્તી તોડે વેર, તો સળંગ સુતર આપણે ઘેર,
 મસ્તરામને લીલા લહેર. ૧૦

ભજનતણી બાધે ચમશેર, જીતી લેવે જમથી વેર;
 જ્ઞાનગુહિની ચાલે નેર, મસ્તરામને લીલા લ્હેર. ૧૧
 અંતરજામી અંતર બોલે, જાકે કટાણે બ્રહ્માંડ ડાલે;
 છુપી રહ્યો માયાને ઓળે, કોટી ઉપાયો હાથ ન આવે;
 મસ્તરામ કળી દરશન પાવે. ૧૨
 રામભજન અંતર લે લાવે, તો અંતરજામી અંતરમે પાવે;
 બહાર ભટકત હાથ ન આવે, મસ્તરામ તો કહી સમજાવે. ૧૩
 રામભજન ગુપ્ત રસ ચાખે, સંકલ્પ વિકલ્પ રોકી રાખે;
 નિરબંધ બંધ નહિ જાકે, મસ્તરામ કે સાધન પાકે. ૧૪
 મન પરપંચી પરપંચ ઉઠાવે, મન ભાગી જાંવે હાથ નહિ આવે;
 સત્ પુરુષ મનકું ધર લાવે, મસ્તરામ તો કહી સમજાવે. ૧૫
 ઉંચ નીચ તો કોને કહું, ઉંચ નીચ તો હુંનો હું
 હું મુનીશ હું છું બકતા, મસ્ત બચન બેદને લગતા. ૧૬
 આવસ હે પાણીમે લીંટી, તપાશી રહ્યો છે ચીકી;
 માયા ન છુટે નજરથી દીકી, મસ્તરામ કહે માયા મીઠી. ૧૭
 માયા જાણો કાળી કુતી, સંસારીના ધરમે સુતી;
 ગૃહસ્થ પુજે કરે અસ્તુતિ, ત્યાગી મારે તેને જીતી,
 મસ્તરામ કહે ભાંગરે દુતી. ૧૮
 જો પુરુષપર માયા કોપી, ખેંચ લંગોટી હિતારે ટોપી;
 બડેબડે મરજાદ લોપી, મસ્તરામ ઉભા પગ રોપી. ૧૯
 ભણ્યા ગણ્યા કોઈ દેખા પોપટ, સદા રમે માયાની ઓપટ,
 કંચન કામની છુટે ન દોપટ, મસ્તરામ કોઈ નીકળ્યા સોપટ. ૨૦
 બ્રહ્મારમીતો મુખથી કે છે, કહે માયાને ખોટી,
 કાયા છુટે માયા નહિ છુટે, છુટી જાય લંગોટી;
 નારી આવે શિય નમાવે, જાવે ચરણ પલોટી,
 મસ્તરામ કહે આ જગમાંહે માયા સૌથી મોટી. ૨૧

નીચી બેઠક ઉપી રેણી, ત્યાગી પુરુષની અદ્ભુત દેણી;
હરી ભગતાને હે સુખદેણી, મસ્તરામની બાત સાચી,
ફેર બાત મત પુછો પાછી. ૨૨

ને પુરુષને વળગી ચુક, તે તો થાયે આંધો ધુક,
બાપડોયો તો ખાવે ધુક, રાત દિવસ તો બોલે કુક;
મસ્તરામકી વાણી શુદ્ધ, સમજે નહિ કો કામી મુંઢ ૨૩

નારી જાણો નરકનો સાજ, અંતરમેં વિષયની દાજ;
ધુંધટ તાણે લોકની લાજ, બીગાડયો મુક્તિનો કાજ,
મસ્તરામ બોલ્યા મહારાજ. ૨૪

નારી જાણો નરકની ખાણી, મોહી રલા હે સરવે પ્રાણી
નિમ્મે કરે મુક્તિની હાણી, મસ્તરામની સુણજો વાણી ૨૫

એક જગતમેં દેખી નારી, બીગાડયો દેખ્યો બ્રહ્મચારી
નરકેં તો પોંચી બ્યભીચારી, ભેગો તો લેછ ગછ બ્રહ્મચારી;
મસ્ત બોલીઆ બચન વિચારી ૨૬

લણી ગણી કોઇ દેખી નાર, મન શીરે છે ઠારોઠાર
જીતી નહિ આ ઈંદ્રિ દ્વાર લણી ગણી સુધીનો સાર
માથા ઉપર જમનો માર, મસ્તરામ બોલ્યા નિરધાર, ૨૭

ખરેખરી બ્રહ્માની બેટી, સ્વર્ગે ભુવનથી ઉતરી હેટી;
કામી પુરુષને જમને બેટી, મસ્તરામ કહે રહેજે હેટી ૨૮

એક જગતમેં દેખી મુંડી, વિષય ઝેર ભરી છે કુંડી;
તીન તસુથી નહિ હે ઉંડી, મસ્તરામ દુનિયા સખખુડી. ૨૯

સોનાં એકે મૂળ દવારા, માંચ ચલે રૂધીરકી ધારા,
કોટીજનમે કયા ઉતારા, “ મસ્તરામ ” તો સાંચી ન્યારા. ૩૦

ખરી બાત નહિં સમજે મૂરખ, કુણુ હિંદુ ને કોણુ હે તુરક,
કાયા છે પાણીનો બીંદુ, પ્રાણુ મુસલમાન નહિં હે હિન્દુ
મસ્તરામ ભજ રૂપાસિંધુ. ૩૧

હંચ નીચ કુળ સૌનો મુતર, ઉંચી જાતી કધિ સુતર;
પિતા માની ગાંડો પુતર, મસ્તરામ કહે આપો ઉતર. ૩૨

અહલવેતા અહરપ હે, તજે જગતકો ભોગ,
આહાલુ સોધ જાણીએ, સાધે આતમ જોગ;
સુંદર સોધ જાણીએ, જાંકો તૃણા રાગ.
મસ્તરામ મહારાજ તો, બોલ્યા વચન અમોઘ. ૩૩

ચાર વેદનો પઠણ કરે, ચાર મન નહિ ક્રિયા નિરોધ,
આશા તૃણા નથી છોડતો, આહાલુ બેધ બીરોધ;
ભાષા જાણે ન પારસી, જાણે નહિ ગીરબાણ,
રામભજન રંગ લાગી રહ્યો, ને પકડ્યો પદ નિરવાણ
મસ્તરામ કહે શુદ્ધ આહાલુ, બેદબચન પરમાણ. ૩૪

ધરમ બ્રહ્મ જો સુખીયાં થાય, બેદ પુરાણ નિબંધ હો જાય;
ધરમ બ્યાનમેં રાખી પ્રોતી, મસ્તરામ કહે પાળો નિતિ. ૩૫

અવિદ્યાનાં છે ઉંડા મૂળ, અવિદ્યાને રચેલો યુગ;
મસ્તરામ કહે હરી જસ ગાય, તો જડમૂળથી અવિદ્યા જાય. ૩૬

ભગત ભગતી કરે બહુ ભાતી, રામ નામ જપે દિન રાતી;
તો અવિદ્યા જાય કપાટા ખાતી, મસ્તરામ છોડી કુળ જાતી. ૩૭

બેદ બચન નહિ પોચે કેળી, સાથી ઉપર જાણો રેણી;
અહલવિદ્યા અવિદ્યા હર લેણી, મસ્તરામ તજે તૃણા દુઃખ દેણી. ૩૮

ચિત્ત શક્તિ દોનુનો જોટો, સત્તજો જગત બન્ધો છે ખોટો;
કાપા છે પાણી ખરપોટો, મસ્તરામને લાલ ન તોટો. ૩૯

હરિ મંદીરમે કદિ ન જાયે, કદિ ન જોડે હાથ,
દેખી ઉપરી ઉભો થાયે, ઉડ બેઠ દિન રાત;
રંડી આગળ કરે લટપટીઆં, જ્યુ બાંદરકી જાત,
મસ્તરામને હરિભજન વાણા, તજે દુષ્ટકો સાથ. ૪૦

- નિરપૃહી તો સાવ સુતાંતર, કણુ રહી નહિ કસુર,
 લાગીને કુણુ તાળે રાખે, હે કિરકી મગદુર;
 અવિદ્યા વેલી જલ્લી ગઈ, રહ્યો નહિ આંકુર,
 મસ્તરામ મન મસ્ત ભયા, બ્રહ્માનંદ બેરપુર. ૪૧
- સતપુરુષ તો કરે કવિતા, નહિ જાયે બૂપાળ,
 ત્યાગી પૈસો પાસે ન રાખે, ખરેખરી હડતાળ;
 અવિદ્યાને શિર ખીલી ધરખી, પહોંચી ગઈ પતાળ,
 મસ્તરામ કુણુ માપી શકે, ત્યાગી શુદ્ધિ વિશાળ. ૪૨
- નિરપૃહીનો ઉંચો પદ, ત્યાં તો ઉતરે સૌનો મદ;
 રાજા મ્રજા થાયે રદ, મસ્તરામ છોડ જમતકી દદ. ૪૩
- પંડિત દેખ્યા બૂપતી, ઓર દેખ્યા ધનવાન;
 નિરપૃહીને રૂમ જરાખર, બડે બડે ગુણવાન;
 ત્યાગી ચડીયો ભોમકા, અણુદદ ધુરે નિશાન,
 મસ્તરામ મન મસ્ત ભયા, પહોંચે પદ નિર્વાણ. ૪૪
- દો અક્ષરથી કરો દોસ્તી, તો ઉતરો ભવપાર;
 મસ્તરામ મહારાજકે, રામ નામ હે સાર. ૪૫
- ભોખી પંડિત નરકે જશે, જમ લઈને લટકાવે ફાંસે;
 કળભુગ ત્યાંગો થયો ન થાશે, મસ્તરામ કબી મીલે ઉદાસી. ૪૬
- બ્રહ્મવિદ્યાની ભણે નિશાળ, તેથી શુદ્ધિ હોય વિશાળ;
 નજીક તો નહિ આવે કાગ, મસ્તરામ ભજ દિનદયાળ. ૪૭
- કાળ ચકર લોડે નહિ લાટ, ફના હોઈ ગયે સઘળા ઠાઠ;
 માયાના છે ખોટા ઘાટ “મસ્તરામ” કયું કરે ઉગાટ. ૪૮
- બ્રહ્મવેતા કયું જાય કળાયા, અપણા ભોગ અપણે ખાયા;
 અરૂ જમ કિંકરકે દાય નહિ આવ્યા, મસ્તરામને કહી દરસાયા. ૪૯
- સકામી બેદાંત બાંચે, બિરયા કરે લવારો,
 સકામીનો સંગ કરે વો, ધોયો ગારે ગારો;

નિસકામીનો નસંગ કરે તો; અલખત થાયે સારો,
મસ્તરામ કહે રામ લજ્જયો, માનો કેલુ હમારો. ૫૦

અનનો દાતા અન આપે, ધન આપે ધન દાતા;
લોભીયાને દાન કરે તો, ખોટાં ચારો ખાતાં,
નિરલોભીને અન આપે તો, થાય સ્વર્ગના ભાતા;
મસ્તરામ કે રામ લજ્જન બિન, દેખ્યા નરકમેં જતા. ૫૧

કંચન કામની દોતું ત્યાગે, રાત દિવસ લજ્જનમેં લાગે;
જનમ મરણ સેજે ભે ભાગે, મસ્તરામ અનુભવમેં જાગે. ૫૨
અજ્જનમાને જનમ કહે છે, નિરદોષીને દોષ દીયે છે,
ભગત થઈ અનીતિ કરે છે, જન્મ ધરી તું પાછો મરે છે;
મસ્તરામ ક્યું કાજ સરે છે ? ૫૩

ખટ દરશણુ ને ચાર સંપ્રદા. જુદા જુદા સૌ બાંધે પડ્યા;
કરે કજ્જયો ને ખાયે ગડ્યા; મસ્તરામ તજી ચેતન પુજે મડ્યા. ૫૪
જો રસનાથી છુટે રસ, તો પાંચે ઇંદ્રી થાયે વસ;
મસ્તરામની વાત સાચી, ફેર્યાત મત પુછો પાછી. ૫૫

કાયા કાચો કુંભ હે, ભરીયો અનુભવ નીર;
ઝોરનકુ તો ગમ નહિ, પીવે મસ્ત ફકીર. ૫૬

અજ્ઞાની ખાય માયામેં ખતા, પંડિત વાંચે પોથીનાં પતા;
નિસ્પૃહીને અદ્ભુત સત્તા, મસ્તરામ લગાડે પતા. ૫૭

કાયામેં દેવે હુંકારાં, ઉત્તર પ્રશ્ન કરણે હારા;
કાયા સંગ કાયાથી ન્યારા, મસ્તરામ સોષ રૂપ હમારા. ૫૮

મહધારી દેખ્યા મહવાળા, વસ્ત્રો તો પેરે રૂપાળા;
ધન હરવાની ફેરે માળા, ત્યાગતણું કાઢ્યા દિવાળા;
મસ્તરામને જુગોપાળા. ૫૯

ભોંય પયારી ઝાઢણુ અંબર, ત્યાગ પાળવો પહેલે નંબર;
જાણ મોક્ષમાં બાંધી કમ્બર, મસ્તરામ લજ્જ દેવ વિસંભર. ૬૦

ખરો ત્યાગ અંતરમે આવે, તો ત્યાગી રહેવે નિરદાવે;
અનામુરતી કરમ ફળ પાવે, એસા ત્યાગી દ્રષ્ટ નહિ આવે;
મસ્તરામ કબી દરશણ પાવે. ૬૧

વાદી પુરૂષને પુછ્યો ઉત્તર, કેસે આત્મા સર્જગમુતર;
પ્રતીવાદીને દીનો પ્રત્યુત્તર, બ્યાપક આત્મા સર્જગમુતર
રાગદ્વેષ નહિ બંધ ખુલાસા, મસ્તરામ કે અજ્ઞા તમાસા. ૬૨
નવધાભક્તિ ખડગ નવધારા, કામ ક્રોધના કીયા પ્રહારા;
પાપપુન્ય દોષથી ન્યારા, મસ્તરામ સોષ રૂપ હમારા. ૬૩

ગમ ભગ્ન વજરની છાટ, અનુભવનાં તો ખુલે કપાટ;
બ્રહ્મ વિદ્યાનો કીનો પાટ, મસ્તરામ કહેગીઓ ઉચાટ. ૬૪
ત્યાગી પુરૂષનો લીનો વેશ, દુર રહો ત્યાગીનો દેશ;
જગત જાજી જાસે નહિ લેશ, ત્યાં ત્યાગી કરીને પરવેશ,
મસ્તરામ બોલ્યા વર વેશ. ૬૫

સતવાદીને સ્વતંત્ર નર, દેખ્યા કોઇ અજીત.
કંચન કામની બ્રહ્મ હે, સખ જગ કોયા ફજીત;
છોડી બેઠા સૌ કાછડી, રહ્યો ન ઈદ્રીજીત,
મસ્તરામ કહે કોઇ ત્યાગી વીરલા, જોકે હરીમે પ્રીત. ૬૬
પંડિત બેઠો વાંચે પોથી, વીણે છે ફટકીઆ મોતી,
નથી જાણ્યો આત્મ જોતી.

મસ્તરામ લીયો અપનો ધર ગોતી ૬૭
તપ બળવાન સકળ સુખધારા તપ બળ શેષ ધરત મહી ભારા;
તપ આધાર સખ શ્રેષ્ઠ ભવાની,

એસા સમઝ કરતપ કરો, કહે મસ્તરામ જની. ૬૮

સદ પુરૂષકી સોખત સારી, દર્શનથી સુખ ઉપજે ભારી
જમ કીંકર ભાગે જખમારી મસ્તરામ ભજ દેવ મોરારી. ૬૯
પંડિત મિથ્યા વાણી વેત્તા, ખરો જોગ જાણી ન શકેતા;
ત્યાગ ભોગ અબીમાન સમેતા, મસ્તરામ ધન ધન બ્રહ્મ વેતા. ૭૦

- પ્રહલાદે સાધ્યો આતમ ભોગ, મળ્યાયા પ્રમટ દેવ અમોઘ;
 લખ્યો શાસ્ત્ર કહે છે લોક મસ્તરામ છોડ જગતના ભોગ. ૭૧
- સંતપુરની કોરટ જાણે, કળ્યો જીતી અપને ઘેર આવે;
 તાપર નહિ લાગે અપીલ, મસ્તરામ તો સદા વકીલ. ૭૨
- સકામીનો સંગ ન કરીયે, ત્યાગી શકે તો ત્યાગો;
 કાયા નગરીમાં ચોર હુંટણીઆ, જગી શકોતો જગો;
 મસ્તરામ કહે ખલ દુઃખ દાયક, ખલથી રહેજે આધો. ૭૩
- હોં વેલી જાય હવેલી, રૂપિયાની બાધે ઠેલી;
 મસ્તરામ કહેમોહ વરોથી, ચંદ્ર ગઈ દુનિયા ઘેલી. ૭૪
- પુર્વે નહીં કોઈ પુન્ય ને પાપ, આગળ પાછળનું નહિ પાપ
 નહીં ખેટો અને નહીં ખાપ; મસ્તરામ જાણે કીસકા જાપ. ૭૫
- વેઘોને આપડનું જોર, ત્યાગીનું મન ગજબ કોર;
 પાપીનું મન જાણે ચોર, મસ્તરામ કહે આઠે પોર. ૭૬
- નવધા ભક્તિ ખડગ નિધારા, કામ ક્રોધ પર કીયા પ્રહારા;
 પાપ પુન્ય દોષોથી ન્યારા, મસ્તરામ સોઈ રૂપ હમારા. ૭૭
- ત્યાગ વૈરાગ તો લાગે કડવા, તે માણસને જાણો ભડવા;
 લોભી જાય કોરટે ભડવા, પાપી જાય નરકે પડવા;
 મસ્તરામ કહે ખોટા ઘાટ ન ધડવા. ૭૮
- મુંદર ભક્તિ સાથી સારી, ભજતો રહેને દેવ મોરારી;
 જન્મ કીકર લાગે જખ મારી, મસ્તરામ બોલ્યા બ્રહ્મચારી. ૭૯
- પહેરે છે હીરકારી ધોતી, ધન હરવાની વાંચે પોથી;
 બોધ કરે છે સેવક ગોતી, નથી જાણતા આત્મ જોતી,
 મસ્તરામ કહે લાગી પનોતી. ૮૦
- સ્વામી ધોળા ભગવા પહેરે, રાતે ફેરે માળા,
 શેવક શીખ સ્વામીને આપે, તીજોરીએ ઘો તાળા;
 મસ્તરામ મહારાજ કહે છે, સ્વામી ગઢાવાળા. ૮૧

નિરમળમાં મળ આપા કર્યાંથી સંકલ્પ વિકલ્પ કરતાં સાચી;
જડ ચેતનકા બનીગઈ સુષ્ટી, જે પુરુષની આત્મ દ્રષ્ટી;
વિધી નીસેધ લાસે નહીં સુષ્ટી, મસ્તરામની બાતા સાચી,
ફેર બાત ન પુછો પાછી. ૮૨

રામ ભજનના મેલ પલીતા, અવિદ્યા મુળ તો નાથ સહીતા.
મસ્તરામની સુનો કવિતા, તરે સેજ સંસાર સરીતા. ૮૩

માર્ગીઓના મારગ સીધા, કામ રસના પીયાલા પીધા,
અંતરજ્ઞમોસે પીયાલા લીધા, મસ્તરામને ભર-ભર દીધા. ૮૪

પંડિત બેઠો પોથી વાંચે, અક્ષર અક્ષર કરે પ્રુથાસો;
જ્યુ' ત્યુ' તે નહીં લાસે, મસ્તરામ કશું લાભ ન દીસે. ૮૫

કાયા માયા ખોટી જાણી, ચેત ચેત તું પામર પ્રાણી;
કરો ખેડ તો પાકે લાણી, મસ્તરામની સાચી વાણી. ૮૬

નિરપૃહીઓની અદ્રશ્યુત લીલા, છુટે ન હીમત ચાપ ન દીલા,
ત્યાગી પુરુષે ધરખ્યા ખીલા, મસ્તરામ કહે વચન રસીલા. ૮૭

પંડિત પોથી અપને વશ રાખી, મન ઈંદ્રી વશ કરણી બાકી;
બોધ કરે સેવકને જાંખી મસ્તરામ કહે સુણુને સાખી. ૮૮

પરમેશ્વરને જે પરહરે, નકંસમાજ લે આગળ ધરે;
તે જીવડા લક્ષ ચોરાશી ફરે, મસ્તરામ ક્યું કારજ સરે. ૮૯

વાતુડીઆ દેખા બ્રહ્મવેતા, કોઈ ન દેખ્યા તત્ત્વવેતા;
પોથી વાંચી મર ગયા કેતા, સખ દેખ્યા પેસાના લેતા;
મસ્તરામ કહે ભજ જગનેતા. ૯૦

સુદ્ર સોઈ જાણીયો, જાકો વૃષ્ટ્યા રોગ;
મસ્તરામ મહારાજ તો, બોલ્યા વચન અમોધ. ૯૧

જોગ જગતથી રહેશે ન્યારા, ભગવા પેરી દેશે ડારા;
ત્યાગ વૈરાગ્યના કર્યા ઉધારા; મસ્તરામ તો સખસેં ન્યારા ફર

જોગી જગતથી રહે જારા, તે તો લાગે સહુને પ્યારા;
અંતર ભીતર કરે ઉગારા, મસ્તરામ કહે સેવક મારા. ૯૩

જે સેવકને જાણો મોટા, તે જાણો દાનતના ખોટા;
 જમરાખના જડશે સોટા, મસ્ત પહેરે લાલ લંગોટા. ૯૪
 જે સેવકને જાણો મોટાં, તે તો જાણો સખસે છોટા;
 માન વૈરાગ્યના કસ્યા કછોટા, મસ્તરામ છે સેવક મોટા. ૯૫
 બ્રહ્મવિદ્યાની જાણે નિશાળ, તેથી શુદ્ધિ હોય વિશાળ;
 નજીકતો નહીં આવે કાળ, મસ્તરામ જન દીન દયાળ. ૯૬
 કાળયુગ લોઢે નહીં લાટ, ફના હોષ ગયે સધળા ઠાઠ;
 માયાના છે ખોટા ધાટ, મસ્તરામ કયું કરે ઉચાટ. ૯૭
 બ્રહ્મવેતા કયું જાય ઠગાયા, અપના ભોગ અપને પાયા
 જમ કીંકરે હાય ન આપા, મસ્તરામને કહી દરસાયા. ૯૮
 બ્રહ્મ વિદ્યા છે સખસે મોટી, ઓર વિદ્યા સખ જાણો છોટી;
 જેય પ્રાપ્તી તો ખાંધ લંગોટી, ધરમાં રહ્યો જમ વીણે ગોટી;
 મસ્તરામે કસી કસોટી. ૯૯
 પ્રીતમ સાથે પ્રીત લગાડે, કરે આરતી ધંદ વગાડે;
 હિંધી ગએલા લાલ જગાડે, મસ્ત કોષ હરી દ્વાર ઉઘાડે.
 જનમ મરણનો તખ્ત બે ભાગે, ૧૦૦
 મસ્તરામ અનુભવ મેં જાગે; અજન્માને જન્મ કહે છે,
 નીરદોષીને દોષ દીએ છે; જગત યષ્ઠ અનીતિ કરે છે,
 જનમ ધરી તે ફેર મરે છે; મસ્ત કહે કયું કાજ સરે છે. ૧૦૧
 રામ જનન રંગ લાગી રહ્યો, પકડ્યો પદ નિરવાણ;
 મસ્તરામ કહે તે શુદ્ધ જ્ઞાનજી, વેદ વચન પ્રમાણ. ૧૦૨
 પંડિત ખેસી પુરાણ જોતાં, નારી નેણ જાણુમાં મ્હોતાં;
 જવસાગરમાં ખાતા ગોતાં, મસ્તરામ મગન જર પોત્યા. ૧૦૩
 જોલે મુખથી મીઠા વેણુ, કરે કયા માને નહીં કેણુ;
 ખંધન પામે દેણુ લેણુ, મસ્તરામકા ખુલ્લા નેણુ. ૧૦૪
 નહીં હે જોતી નહીં હે તારા, તેજ અલખને તરશે ન્યારા;
 આત્મરૂપ અનુપમ પ્યારા, મસ્તરામ સોષ રૂપ હમારા. ૧૦૫

- વેણુ અગોચર અપરંપારા, ઇંદ્રી ગ્રાણુ બુદ્ધિ આધારા;
 સોહં સોહં સાધે ધારા મસ્તરામ સોહં રૂપ હમારા. ૧૦૬
- ગુરૂગમ બુઝી કરો વીચારા, ઘટ બીંતરસે ઘટે અંધારા;
 આત્મબોધ સુર સરીના ધારા, મસ્તરામ સોહં રૂપ હમારા. ૧૦૭
- મારા તારા મમતા તાણુ, હરખ હૈયામાં આવે હાણુ;
 મૂરખને નહીં આવે જ્ઞાન, મસ્તરામકા પદ નિરવાણુ.
 વેપારી બહુ વેચે માલ, સાંચે લાવી હોય સગાલ;
 મનમાં માને પડે દુકાલ, મસ્તરામ તો સદા ન્યાલ. ૧૦૮
- આપ ગુરૂ થઈ ગોતે ચેલા, અડખંગી દેખાતા ઘેલા;
 મોહ પાનમાં ખાયે ઠેલા, મસ્તરામ તો ફીરે એકીલા. ૧૧૦
- શત્રુ ધરીને ડર દેખાડે, કંછક ફૂર થઈ દેશ ઉત્ખડે;
 નરક પડે બીજાને પાડે, મસ્તરામશો આસક રવાડે. ૧૧૧
- ધાવે ધરમ માટે દશ દીશ, સુઝે નહીં સામેથી ઇશ;
 મસ્તરામ કયાં નમાવે શિવ. ૧૧૨
- મનમાં માને હું છું મોટો, ખરી વાત સમજ્યામાં ખોટો;
 ગુણુ અવગુણુમાં વાળે ગોટો, મસ્તરામ નર તો નહીં જોતો. ૧૧૩
- નહીં રથ વાહન ધોડા હસ્તી, રાજ્ય પરખનમર ન વસ્તી;
 સમજીને માટે છે સસ્તી, મસ્તરામની મોટી મસ્તી. ૧૧૪
- વાધે રૂપ કરે બહુ લટકા, પશુ પંખી પહેરે નહીં પટકા;
 લાલચ લાગી કરે બહુ કટકા, મસ્તરામ ચાખી ઘટ ઘટકા. ૧૧૫
- પંચ ધુણુકા તાપે તાપ, હઠ નહીં છોડે દુઃખીયા આપ;
 વણુસુત દારા સહે સંતાપ, મસ્તરામ તો સજકા બાપ. ૧૧૬
- સાધે સંયમ આપે ઢોંગી, શોધે વેદ શરીર રોગી;
 ઉપર સાધુ મનમાં ભોગી, મસ્તરામ તો હરદમ જોગી. ૧૧૭
- સાધન સજસેં પર ઉપકાર, કામ ક્રોધકા કર ધીકાર,
 જીવ દલીલે જ્યદાધાર, મસ્તરામ મીટે સંસાર. ૧૧૮

દેવ દેવ શું કરે, પથર દેવ તો કાચો;
 પથરમાંથી હીરો કાઢે, તેહ ગુણ સાચો;
 નીરપ્રહીને પુરો રાજ, નહીં બગડે નહીં સુધરે કાજ.
 નાવે લોક પરલોકની લાજ, મસ્તરામ બોલ્યા મહારાજ. ૧૧૯-
 ત્યાગી તો છે આપો આપ, ત્યાગી જપે કીસકા જપ;
 લક્ષ ચોરાસી હો ગધ માફ, મસ્તરામ કહે ગયો સંતાપ. ૧૨૦
 ભગવા પહેરે રાતાં ચોળ, ત્યાગ વૈરાગ દેખાડે ડોળ;
 મન ગાવે માયાના ઢોળ, મસ્ત એ માયા મીઠી ગોળ. ૧૨૧
 આપે ત્યાગી રહે ઉન રાગી, આઠે પહોર અંતર લે લાગી;
 મસ્તરામ મન મસ્ત વિરાગી, અંતરમાં સમાધી જાગી. ૧૨૨
 ભુદ્ધિમાં કુભુદ્ધિ શાલ, જ્યાં તોત્રો ત્યાં નહીં નીકશા વાલ;
 સંત પુરુષતો થયા નીહાલ, મસ્તરામના તો ખરા સવાલ. ૧૨૩
 ભુદ્ધિમાં કુભુદ્ધિ કાંટો, જા પડે સંશયનો છાંટો;
 અધા નેણે બાંધ્યો પાટો, મસ્તરામ કહે મારગ ધાટો. ૧૨૪
 ભુદ્ધિનો છે બમણો વેગ, નેતી નેતી કહે છે વેદ;
 સંત પુરુષે જાણ્યા ભેદ, મસ્તરામને ગયો ત્યાં ખેદ. ૧૨૫
 એક હતી ગોંસાઈની ચેલી, દર્શન કરવા જાય હવેલી;
 આગળ ધરે રૂપીયાની ઠેલી, મસ્તરામ કહે દેખ અલખેલી. ૧૨૬
 ગુરૂમંતર લેવો શું કારણ, કોણ જગતમાં દુઃખ હે દારણ;
 ગુરૂમંતર લેવો મમતા મારણ, આશા તૃષ્ણા કરી નીવારણ
 મસ્તરામ છે ત્રિધ વીદારણ. ૧૨૭
 મસ્તરામની મસ્ત ફકીરી, ભરી ઉલા પીસ્તોલ;
 પહેલે લગાડે ઉઝા નીશાના, કર્યો ન બીજો કોલ. ૧૨૮
 ખરી વાત નહીં જાણે જોગ, કેમ કરીઆ સોગ;
 સ્વામીનારાયણ ધર્મ પાળતા, પડતા મેઘ્યા રોગ;
 મસ્તરામ તો પાગે અનોગ. ૧૨૯

- કાયા છુટે માયા ન છુટે, છુટી જાય લગોટી;
 નારી આવે શીશ નમાવે, જાવે મરણ પહોટી;
 મસ્તરામ મહારાજ કહેછે માયા સૌથી મોટી. ૧૩૦
- પેરણ પૃથ્વી ઝોઢણ અંબર, યાન ધ્યાનમેં બધિલ કંબર;
 સતગુર નામકી ધારો ચમર, મસ્ત કહે એ પહેલે નંબર. ૧૩૧
- મસ્તરામે બાંધી બેટ, રોકીય નહીં સામળીયાં રોક.
 મારે જાણું ઠેઠા ઠેઠા. ૧૩૨
- એક જગતમેં દેખી કાળી, આઘ પુરપકી હે ધરવાળી;
 કરે સમાધી બગાડે તાળી, મસ્તરામ કહે મેં નજરે ભાળી. ૧૩૩
- એક જગતમેં દેખ્યા નાથ, તેના દેખ્યા હુંદા હાથ;
 ભેગા બેસી જમીએ ભાત, ઊતર આપે કીરપાનાથ. ૧૩૪
- રાગ દુખીયા પરજ દુખીઆ, સગમે મસાણુંની હોળામેં;
 જોગી દુખીઆ જંગમ દુખીઆ, લોટ ન ધસકી મોલીમેં. ૧૩૫
- રાગી દુખીયા વૈદજ દુખીઆ, લાલ નહીં આપડ ગોળામેં;
 મસ્તરામ તો સદા હૈ સુખીયા, વસે નહીં દગ ટોળામે. ૧૩૬
- અંદા દુખીયા સુરજ ખીયા, દુખીયા તારા મહ ટોળામે;
 પાણી દુખીઆ પવન ખી દુખીયા, દુખીયા પથર પોળામેં,
 મસ્તરામ સદા હૈ સુખીઆ, વસે યાનકી ટોળામેં. ૧૩૭
- મરણા ખી દુખીઆ જીવના ખી દુખીઆ,
 દુખીઆ ટાંગા ટોળામેં;
 જોગીડા ખી દુખીઆ ભોગીડા ખી દુખીઆ,
 મરે છે આમડા ચોળાને,
 મસ્તરામ તો રેવે સુખીયાં બેઠા ત્રણ રોળાને. ૧૩૮
- ઝોહ મમતાની કાદી ફાંસી, મસ્તરામ કહે મટી ચોરાસી;
 આશા મેલી લગ્યો નિરાસી, મસ્તરામ કહે દેખ તપાસી. ૧૩૯
- અંચલ અપળ મન જાણો મરકટ, નવા નવા ઊડાવે તરકટ;
 મન જીતવો અતિ છે દુરકટ, મસ્તરામેં દેખ્યો પરગટ. ૧૪૦

મન રહ્યું માયામેં મોહી, મનકા જીતી શકે ન કાષ્ટ;
 ત્યાગી પુરૂષ મન કોધો મર્દન, મસ્તરામ કહે મારું ગરદન ૧૪૧
 અતુલવની ધગધગતી ગોળી, સળગી રહી અવિઘાની હોળી;
 રહી નહીં કાષ્ટ જંડા ઝોળી, મસ્તરામેં રાખજી ચોળી. ૧૪૨
 સંત પુરૂષને જુગતી રચાઈ, શરણાંગતને લીધો વધાઈ,
 પકડી ન શકે કાલ કસાઈ, મસ્તરામ કહે લજન સખાઈ. ૧૪૩
 થઈને બેઠા હરીનો દાશ, શીર કરે જગતની આશ;
 તેની છુદ્ધિ થઈ ગઈ નાશ, મસ્તરામના વચન ખલાસ. ૧૪૪

ગરણી કહે છે.

આકાર મારો છે એવો જેવો તે તપાસી જોતા,
 ટોપી જેવો લાગે તેવું કામ હું બજાવું છું;
 પ્રથમ બંધાણુ ચવા લાલચ અપાર આપું,
 કસુંબો પીનાર ખાસે ફાયદા ગણાવું છું.
 નવો બંધાણી કરવા ઉરમાં ઉલાસ તેથી,
 નવો આવે તેને સારું ખાણું ખવરાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૧
 જ્યારે ખાવા શીખે છે અમલ ત્યારે ઉમંગથી.
 ખરલ ને ખરે એના હાથમાં ધરાવું છું;
 કસુંબો પીવાની વેળા તાણુ હું વિશેષ કરી,
 બંધાણુથી અધીક કસુંબો પીવરાવું છું.
 એમ થોડે થોડે એવા નરને વધારી દઈ,
 બંધાણીની ટીપે એનું નામ હું ચડાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૨

અમલ પીવાની તક કોઈ દીન છોડે નહીં,
 છોડે તો હું તુલ્ય એને અગે અકળાવું છું;
 આળસ કદાપી અમલને ધુંટવાનું કરે,
 ખરે એ ખુવારને બગાસા ખવરાવુ છું;
 તક થાય કે તુરત બાવરો બનાવી પછી,
 ચોરે દાયરામા એને દાંડી હું દોરાવુ છું,
 ગરણી કહે છે સુણુ લલુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પેરાવુ છું. ૩
 મોટો બધાણી જે હોય તેને હું પટેલ કરે,
 પછી નાના બધાણીને એને ઘેર લાવુ છું.
 માનીને મોટાઈ રાજ પાવુ પડે છે અફીણ,
 પાય ન અફીણુ તો હું લાજ લેનારાવુ છું.
 માટે રજવાડાવાળા પાય પ્રીતેથી અફીણ,
 નકામો ખરચ એવો રાજ અદરાવુ છું,
 ગરણી કહે છે સુણુ લલુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૪
 દાયરામા આવે બધા બેસના બધાણી પછી,
 મેવાને મીઠાઈ તણા થાળ હું મગાવુ છું,
 સામ સામા સોગન અપાવીને અમલ વધુ,
 પ્રિતે પીવરાવીને મીઠાઈ ખવરાવું છું.
 જ્યારે અણુધણુને અમલ તણા કેફ આવે,
 સાચી જુગી વાતો તણા ગપાટા મરાઉધું,
 ગરણી કહે છે સુણુ લલુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવીને પછી ટોપીયો પેરાવું છું. ૫
 ચારણુ ને લાટ તણા મોટા સાલણી વખાણુ
 સાચા છે તમામ એવું ઉરે ઉતગનુ ૮.

સાચા ખોટા દુહા ભાટ ચારણના ભાષ ગુણે,
 ધનામ અપાવી કાચ ખાલી હું કરાવું છું;
 કાંતો ધોડું અપાવું કે રોળ રોલતા રૂંગાર,
 કાંતો કડા સાંકળાં હું શરીરે રોલાવું છું;
 ગરણી કહેછે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું.

ભાંડને લવૈયા તણા રાઝનો પગવું ભાસ,
 કવિ કાવિદને એની કચેરી તમવું છું;
 લવાઇ જોઇને રીઝી જાય રજવાડા બધા,
 ભાંડ વાણી રાજ એને ઘેર હું લણાવું છું.
 લણેલને ભાળવા કદી હું જૂપતી ન દેઉં,
 અલણુની ઓળખાણ અતીસે કરાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું.

તાયકા તેડાવે રાજ નવનવા નાયવાને,
 જાયવાને આવે એને ધકે હું મરાવું છું;
 રાત એકના હજાર કે વધારે દામ દેઇ,
 દરબાર માંહી નિત્ય નાયકા નચાઉં છું.
 રાગ રાગણીયાં રીઝે કેફ કરી રાજજી તો,
 પછી પટરાણી કરી જનાને ધલાઉં છું;
 ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું.

નાયકા નહારી જનાવી દેઉં પટરાણી,
 પછી રાજજીને એના હાથમાં નચાવું છું;
 સારા સારા કુળતણી બીજી સામા હોય પણ,
 અનાજ એલનો અંતરમાં કરાઉં છું.

હકદાર વારસને રાજ મળવા ન દેઉં,
નાયકના દીકરાને ગાદી દેવરાઉં છું;
ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાઉં છું

૯

પટરાણીને કદાપી પુત્ર થયો હોય પણ,
અનૈરસ પુત્ર પછી એહને ઠરાવું છું;
રાખેલીનાં સગાંવા'લા રાજમાં કરે તે થાય,
જરી ના બોલાય એવો ભુલમ કરાવું છું.
રાયતણા શાળા તેને કોઇ કહે નહીં કાળા,
કાળા મોઢાવાળા પાસે પ્રભને પીડાવું છું;
ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું.

૧૦

પ્રભનો પોકાર પુરપતી તણી પાસ કદી,
જવા નવ દેઉં એવો જાપતો રખાવું છું;
પોકાર કરવા કદી પ્રભપતી પાસ જાય,
તેને પછી પાછળથી દંડ દેવરાવું છું.
આખ છતાં આધજો બનાવી દેઉં અધીપતી,
નર હોય છતાં તેને ખરમાં ખપાવું છું,
ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું.

૧૧

રૈયતના સુખના સાધનો બધાં દુર કરી,
રાંકડી રૈયતને હું રાજ રગડાવું છું;
રાયતણી નિતીને તળવી દેઉં તરત હું,
અનિતીના અણુવમાં અધોળ કરાવું છું.
પ્રભતણી દાદ ન લગાર સુણે કોઇ દીન,
રાય હાય રૈયતની આગર લુંટાવું છું;

ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પે'રાવું છું.

૧૨

કુસંપ કરાવું હું કુટુંબમાં કસુંઆ થકી,
માંહોમાંહે વેરતા વધારીને લંડાવું છું;
ભાષ છુરું કરે સગા ભાષ તણું સ્નેહ થકી,
નકી પુત્ર તણે હાથે પીતાને મરાઈ' છું.

૧

કહું ગણકારે નહીં કાષ્ટનું કુટુંબ માંહી,
કુટુંબની માંહોમાંહે આખરું હુંડાઈ' છું;
ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું.

૧૩

ભાષની સગાષ તો છુંસાષ જય અંતરથી,
વેરવાષ સાથ હું સગાષ વધરાઈ' છું;
વાત જાની વેરી પાસે જઈ ધરતણી કરે,
વેરી તણી પાસે એનું ધર વગોવાવું છું.

૧

કુટુંબાભિમાન છોડી કુળને ખરાબ કરે,
ધરે નહીં લાજ નીરલજ હું બનાવું છું;
ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પે'રાવું છું.

૧૪

લડાઈના મેદાનમાં ભાષ ફરી જય સામે,
શત્રુ તણી ફાજમાંહી એને મોકલાઈ' છું;
મારા ભાષ તણી દાર્ ચાપ કેમ રણમાંહી,
એવી બધી યુક્તિ એને મુખ ઉચરાઈ' છું.

શત્રુ તરફથી વધુ માન અપાવીને પછી,
કાઠે કરી કુળ નિકંદન હું કરાઈ' છું;
ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પે'રાવું છું.

૧૫

આર્થ કુળ તણા હોય દીપદ તે ઝોલવીને,
દીવા તણી પાછળ અધાર હું કરાઉં છું;
સાજ તણી ધરે ના લગાર દરકાર ઉર,
મવનને ઘેર એની કન્યા દેવરાઉં છું.

શરીરથી નસાડી તમામ શરાતન પછી,
મહેશ્વરી આમળ હું ઝોળગ મરાઉં છું;
ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પેરાવુ છું.

૧૬

કમળાને કાળે દાયરા ભણી દોડાવું રાજ,
ધર તમ્મવીને બાર રાજ રખડાવુ છું;
રાજ હોય થોડું પણ વખાણ કરાવું વડા,
ત્રેમદા પછી હું ચાર પાંચ પરણાવુ છું;
રાજ પડે કમળાના કેદમાં બેલાન બની,
રાણીયો રૂપાળીને હું જનાને ઘસાવું છું;
ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું.

૧૭

રંભા જેવી રાણીયોને સખ દેખવા ન દેવું,
અવતાર એહના અક્ષળ હું કરવુ છું;
મેડીએ જવાનો વારો આઠ દશ માસે આવે,
એમ રૂડી રાણીયોને વિપત્તિ પડાવું છું.
વારો હોય ત્યારે રાજમોલમાં પધારે પણ,
અપીણ વિશેષ આપી ઝોકા ખવરાવું છું;
ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું.
રાણી સાથે વાત કરવાની નવરાશ નહીં,
ગજમંદીરમાં રાતે કમળો કદાવું છું;

૧૮

હજીરી ખવાસ કાઢ કરીને કસુંબો કાઢે,
 લીધું હોય તોય તેને વધુ લેવરાવું છું.
 ચાવી રીતે રાજ રાજ ટેવ કસુંબાની રાખી,
 દીનપ્રતીદીન હું વિશેષ પીવરાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું. ૧૯
 રાજગાદી જાળવવા કુંવર ન ચાય પછી,
 કેવું રાયતણે કરે કારજ કરાવું છું;
 ખોટો ગભાં રાણીને છે એવી બધે વાત કરે,
 બીજાના બાળકને વેચાતો લેવરાવું છું.
 ધાંચી મોચી કાળી ને કુંભાર કે કસાઈ હોય,
 તેને લેવરાવી રાજ વારસ હાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું. ૨૦
 કારભારી તણે વસ કરે રાગજીને રાજ,
 કારભારી કહે તેવું કામ તો કરાવું છું;
 રાણી પાસે વાણી કારભારી કહે તેજ બોલે,
 રાણી તણી વાતો એને મોઢે કેવરાઈ' છું.
 રાણી કારભારી તણે વસ રહે નહીં ત્યારે,
 રાગને લંબેરી બીજી રાણી પરણાઉં છું;
 ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું. ૨૧
 કારભારી ગમે તેમ કરે રાજમાંહી તોય,
 રાયતણે મોઢે એના વખાણ કરાઈ' છું;
 ગંકડી રૈયતપર જીલમ કરે તથાપી,
 કરે ફરીયાદી તો હું ચામડી ચીરાઈ' છું.
 રાયતણે મોઢે કાઢ જાય ન રૈયતમાંથી,

રાજને બંગલા રૂપી શુભીએ ચડાઈ' છું;
ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પે'રાવું છું. ૨૨

દાદ ન લગાર સુણે રૈયતની કાઠ વાર,
પીડામાંહી રાજ એની પ્રજને પ્રજળું' છું;
ધક્કા મુકી ખાધ કાઠ બમ દરબાર માસ,
આશ એના અંતરની અંતરે રખાઈ' છું.
કારભારી સામી આખ ઉંચી કરે નહીં કાઠ,
કરે જો કદાપી કેદ એહને કરાઈ' છું;

ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પે'રાવું છું. ૨૩

લાકડાના ઘોડા ગઢ ધેરવા ન કામ લાગે,
તેમ ઠાલી ઠકારને ઓડું ઠેરવાઈ' છું;
રાજની તપાસ કરે તો તુરત કારભારી,
પાસે એને બલિયાર મારગે ચડાઈ' છું.
અનિતી કરે અપાર નિતીનો કરે ધિકાર,
બારેવાટ હું એ બેવકુફને બનાઈ' છું;

ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીયો પે'રાવું છું. ૨૪

નાણા પાણા જેમ નાખે વાપરી કુમારગમાં,
સુમારગ ચકી એને વેગજો રખાવું છું;
રાંડ ભાંડ તણાતો, કોભાંડમાં પડે ભૂપતી,
રોષ આણી કોષ ખતે ખાલી હું કરાવું છું.
નાણા ખુટે ખજીનેથી ત્યારે વાપરવા માટે,
શેઠ સાહુકાર પાસે બ્યાજે લેવરાવું છું.

ગરણી કહે છે સુણુ લલ્લુ હું ગરાસીયાને
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પે'રાવું છું. ૨૫

બ્યાજ તણા ભાર વધૂ ભૂપતિને શીર પડે,
ત્યારે ખ્યારં પરગણું ધરણે મુકાવું છું;
ખરચ કરાવીને ખુવાર કરં ખંત ચકી,
જર ધટાડે તો એતું ધર વગોવાવું છું.
રાજ નાતું હોય પણ જુઠી નામનાને માટે,
ગજ ઉપરાંત એને પમણાં ભરાવું છું;

ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું.

૨૬

તમ્ભવું હું રાજ તાજ તમ્ભવુંજ ચિર ચકી,
નકી એ નઠોરને હું ઢોરમાં ખપાવું છું;
ભાન નહીં ભૂપતિને બનીને બેભાન રાજ,
રોઝ જેવો કરી એને રાજ રખડાવું છું.

વાપરવા વિત્ત નહીં ઉઘમમાં ચિત્ત નહીં,
હિતને અહિતનો વિચાર હું તમ્ભવું છું;

ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું.

૨૭

નાણા પાણા જેમ વાપરે નહીં વિચાર ઉર,
સુર એના શરીરથી સાબડું નસાડું છું;

ઝાલાં ખાય ડાલાં જેમ આખો દીન હિંધી રહે;
અકલને એના ચકી આઘી હું બેસાડું છું.

રીતમાં ન જાણે કરે ત્રિપરીત નિલ નિલ,
ચિત્ત એતું આક જેમ ચક્કરે ચકાવું છું;

ગરણી કહે છે સુણ લલ્લુ હું ગરાસીયાને,
તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું.

૨૮

રેવા દેવું નહીં રતિભાર એની પાસે રાજ,
રાજ કાજ તમ્ભવી ખુવારમાં ખપાવું છું;

દેહની લગાર દરકાર કરે નહીં કદી,
મદી તણી પાસે એતું મસ્તક નમાવું છું.

જાગે હોય નહીં ખાત્રા તોય જાગકર્મ કરે,
 કરે બલિચારી એનિ લાજ ખોવરાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણ લણ્ણુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૨૯
 જોઈ રાજ તણી રીત લાગે વિપરીત પણ,
 ખીખને હું દાંડી એનો દાખલો દેખાડું છું;
 રાંક મિરાસદારો પણ હાંથી બંધાણુ કરે,
 ધરે ન લગાર ખીક નાણું વપરાવું છું.
 ખેતર ઉપર નાણું બાજે લેવરાવી પછી,
 વેપારીને ઘેર એને રાજ રખડાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણ લણ્ણુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૩૦
 અઘાટ ગરાસ માંડી આપવા ગરાસીયાને,
 અશીણના કેદમાં અંતરે ઉતરાવું છું;
 મંડાવી ગરાસ આસ કસુ નવ રાખું પાસ,
 આસપાસ એને ઉમગે અથડાવું છું.
 નાણું નવ હોય પણ અશીણ વિના ન ચાલે,
 ત્યારે એને ચોપે કરી ચોરીયો કરાવું છું;
 ગરણી કહે સુણ લણ્ણુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૩૧
 ચોરી એ લગાડ કરી માર ખાય મુલકમાં,
 આખર અપાર અખીલમાં ખોવરાવું છું;
 કેાઈ વિશ્વાસ કરે નહીં પાસ રાખો તેને,
 ચોરી જરો એવો શક અંગે ઉપજાવું છું.
 સરિરાજ ઇદ તણી આણાને અલગ કરી,
 એથી એ લગાડને હું રાજ રખડાવું છું;
 ગરણી કહે છે સુણ લણ્ણુ હું ગરાસીયાને,
 તાજ ઉતરાવી પછી ટોપીઓ પેરાવું છું. ૩૨

અહા પ્રત્યે પ્રાર્થનાષ્ટકં.

વસંત તિલકા વૃતમ્.

અહા અહા તને જગતમાં સહુએ સ્વીકારે,
 આ બાળ વૃદ્ધ સહુના મુખમાં પેધારે;
 માગે તને મુનિવરો તમ્મતાં 'પથારી',
 તુભ્યં નમો ભગવતી ચિનતી કુમારી.
 ખાધા વિના નિભાવશે મળશેજ કાલે,
 તારા વિના બસનીને ઘડોએ ન ચાલે;
 માગ્યા વિના મલી જતી નહિ ટેક વાલી તુભ્યં નમો-ટક ૧
 ચોટે દરેક ચકલે ધરમાં ઉકાલી,
 જ્યાં ત્યાં તુને નિરખેજ જનની સવારી;
 મહેમાનમાં મિજલસે ઝટ તુજ નારી. તુભ્યં ૩
 અરપણ, રોગી, સહુ હોટલમાં ભરાતા,
 પિતા તને બસ બધા સરખા ગણતા;
 એકું બુકું આભણેટે બૂવાવતારી તુભ્યં ૪
 અનિદ્યમાં પણ ધુસી જમવું જુલાબું,
 સત્કારમાં દહ તને જુજમાં પતાવું;
 કંજુસ લોભી જનનું દિન ધમ્મનારી. તુભ્યં ૫
 પીતા તને તરસને જુખ ભાંગી જાય,
 નિંદ્રા અને રૂધિરનો પણ નાશ યાય;
 સુકાય દેહ દરેજ વધે જિભારી. તુભ્યં ૬
 નેવેઘમાં બસ તમે દુધ ખાંડ માગો,
 ના પાલવે ઝટ દવે અમ દેશ ત્યાગો;
 થી દુધ શાકર તણી કરી મોંઘવારી. તુભ્યં ૭

આ પ્રાર્થનાષ્ટક સુણી ઉરમાં ઉતારો,
દેવી હવે કરી દયા પિયરે પધારો;
આવી તહમે અહિં કરી સહુની ખુવારી.

સુબ્યં ૮

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવણ સ્વામી સદ્ગુરવે નમઃ

દાડ વિષે.

છંદ સોરઠા.

હલકાપણ નીત હોય, જુઓ કહે સત્તળી જગત,
કદી નથી જથો; કાષ્ટ વક્રમ કરતા દારણ.

છંદ મનહર.

પેલે દ્રવ્ય નાસ અને પછીથી કુવાસ મુખ,
ગળામાં ઉતરે છાતી વિષે દાહ થાય છે.
તે પછી નાદાની અને તે પછી બેભાની બોલે
તેના પછી રેહતણું જાન બુધી જાય છે
હુગડાં ધરાણાં બને બગડે કાં આપ્યા જાય
મળે જો સત્તુ લાગ ઝેરનો દેવાય છે
કહે કનરાજ કાળજમાનો અંતે નાશ કરે છે
એક દાડ પીવાથી એટલાં દુઃખ થાય છે.

મનહર બીજો.

માખાપે મીઠકત લલે લાખો તણી મેલી હોય
પીસે પુત્ર તો દાર ન રહેશે એક વાટકી
રેવા તણા ધરખાર એક કદી રહેશે નહીં
મરસે કુખોતે કાતો પ્રદેશમાં લાટકી

સવારથીઆ દારૂ બન્ધુ દારૂ છુટે છુટી જસે
 નકી એનો સંબંધ સંબંધ જેવા નાટકી
 રોકડા દોકડા તણા બોકડા ન તાળે બને
 ખાશ નાશકારક તમારો ખાટકી.

મનહર ત્રીભે.

કદી જુલાવે જાન કદી તકરાર કરાવે
 કદીક સરમ છોડી અસ્ત બની હુકે છે
 વિદ્યાને આરામ તણા કોટી ધરે કામ તણા
 નીરંજન નામ તણા ચારે પહોર ચુકે છે
 પુન્યનો વીનાશ કરે કોટીક કંકાસ કરે
 સુખ સાતા નાશ કરે સરીરથી મુકે છે
 અતી પરીતાપી છે અમાપી કષ્ટ આપી દુઃ
 મદીરાં તથાપી પીવો મનુસ્થો ક્યાં મુકે છે.

દારૂ પીવાથી થયેલ નુકશાનીના દાખલા તરીકે

મનહર છંદ.

ચાવડો સામતસિંહ નીસા મહીં ટાટ બન્યો
 જાન જુજીગયો રાજ્ય જાણેજને દીધું છે
 નીસો ઉતર્યો કે ગુર્ત ઉચાટમાં ધુમ બન્યો
 પાછળથી રાજ્યપાટ પાછું આગી લીધું છે
 જાણેજ મામાને હા નાં કરતાં લડાઇ બની
 સાંકડા સંબંધે મામા તણું મહોત કોધું છે
 કહે કનરાજ આ તે દારૂ કે કહેવાય વિષ
 કીધો ઉપહાસ અને સત્યાનાશ કીધું છે.

બીજો દાખલો છંદ મનહર.

જુનાગઢ જૂપે જુઓ દેશળને પાયો દારૂ
કદ્યુ' પ્યાલો પાયો આવો તમો તણી મામીને
જનનામાં લાણેજ ને મામી નીસે જુવ્યા લાન
જોઈ જૂપે માંડ ઊડ્યો હત્યા લય પામીને
લાણેજ મામાના રાત્ર સિંધરાજ સાથે મળ્યો
મોસાળ નમાળ્યું લાજ ન આવી હરામીને
એક તણું રાજ અને દેશળનું નાક કાપ્યું
કરતાં કુકાજ જુઓ દારૂ બદનામીને

પ્રાણિઓ બીચારું કેવાં છે તે વીધે

છંદ મનહર

નીરમેહી નીરમેહી જંગલના વાસી પશુ
મર્મા પછી પગરક્ષ આદીકામ સારે છે
તેને ગુણુ ખાવા પાપી લોક નીશે અંધ બની
માદા બચ્ચાં હોય તોય નીઃશંક થે મારે છે
પોતાના પુત્રાદી મરે કેવું દુઃખ લાગે અરે
પશુને વીખુટો એવો પાપી ક્યાં વિચરે છે
સિંહથી તો રાડ પાડે સસલા મુતા જગાડે
શીકારીઓ એવા અને સિંહ નામ ધારે છે

વ્યભિચાર કરવાથી થતી નુકશાની વીધે.

છંદ મનહર

કંત્ર હરનાર અને મન હરનાર સદા
તન હરનાર અને ધન હરનાર છે

નીતિ હરનાર રૂડી રીતીં હરનાર અને
 પ્રીતિ માત તાત બ્રાત તણી હરનાર છે
 ધર્મ હરનાર શુભ કર્મ હરનાર અને
 મર્મ હરનાર તેમ સર્મ હરનાર છે
 કહે કનરાજ એવો બ્યભિચારી તાપે પ્યાર
 ધરે નર નાર તેને ધીઃકાર ધીઃકાર છે

મનહર બીજો

લાજને ખોનાર મોટા રાજને ખોનાર કામ
 કાજને ખોનાર કુલ માજને ખોનાર છે
 દામને ખોનાર ધરા ધામને ખોનાર ગ્રાસ
 ગામને ખોનાર તાલ નામને ખોનાર છે
 માનને ખોનાર શાસ્ત્ર ને જ્ઞાનને ખોનાર નાક
 કાનને ખોનાર પ્યારા પ્રાણને ખોનાર છે
 કહે કનરાજ એવો બ્યભિચારી ! તાપે પ્યાર
 ધરે નર નાર તેને ધીઃકાર ધીઃકાર છે

મનહર ત્રીજો

અમૃત વખત બ્રહ્મ મીલીયોનો ખોષ કરી
 આઠે પહોરે બિચાટ ભરાઈ રહે અંગમાં
 પછી પરનારીને મળવાના પ્રયતન કરે
 છુપાઈ છુપાઈ રહે તસવું કુસંગમાં

ધામધણા દામ બહુ અકામના દેવાં જોશે
ખોરો આખર ને દોરો ભરાશેજ અંગમાં
જડશે જમનો માદ રડશે અપાર લારે
પડશે દોષ મુરખ પરનારી પ્રસંગમાં

વ્યભીચારીથી થયેલ શુક્રશાનીના દાખલાનું વર્ણન.

છંદ મનહર.

કીચક કુટીલમતી દ્રોપદીની પિછ દોડ્યો
જાહેર ચતાં તે બીમ દાખ્યો ખેસુમાર
બીમ તણો ચત્રુ હીમ ખીમકો છવતો ગયો
એવો તોત સુર્યો તેમ દેખ્યો ન સંસારમાં
કીચક સોભાષ તેને બીમ કાળ ખાઈ ગયો
કહે કનરાજ એક કાચી પલ્લવારમાં
કીચકની ફક્ત આસ થઈ બદમાસ તેમાં
વંશવ તણો નાશ થઈ ગયો વ્યભીચારમાં

ખીજો છંદ મનહર.

ગુજરાત દેશ તણો પતી કર્ણુધેડો જુઓ
પ્રધાન પત્નિ સાથે ચડ્યો વ્યભીચારમાં
પ્રધાન કોપીને બાદશાહની ફાજ તેડી લાવ્યો
પડ્યો કર્ણુધેડો વીપતીમાં પારાવારમાં
એક સુખ લેતાતો અનેક દુઃખ આવી પોત્યા
પુત્રપુત્રી પ્રિયા પોતે રઝળ્યો કાન્તારમાં
કહે કનરાજ રાજ્ય પાટ તણો દાટ વાળ્યો
ચડ્યો જો કુધાટ પરનારી તણા પ્યારમાં.

ત્રીજો છંદ મનહર.

ઇંદ્ર ચંદ્ર બંને દેવો કેવા બળવાન હતા
 રમવા ગયા જાન નાર ગોતમના રંગમાં
 ગોતમને જાણ થતા મૃગાંકને ત્રાપ મળ્યો
 ક્ષાપ રાગે ઘેરી લીધો લીણ થયો અંગમાં
 ઇંદ્રતણા અંગ મહિ હજારેતો ભગ થયા.
 અતી પસ્તાણો પાપી પડીથી અનંગમાં
 દાખલા વિચારી એવા આખલા બનોના કામી
 પડો નહી કાષ્ટ પરત્રિયાનાં પ્રસંગમાં.

દોહા.

કરણ રાજ ખોનાર કુણ કુણ કીચક હણનારે
 ઇંદ્ર ચંદ્ર દુખદાય કુણ કુલ એ કે વ્યભિચાર

અમીણ ખાવાથી થએલ ગુકરાનીના દાખલાનું ચર્ચન.

છંદ મનહર.

બસે વરસ પહેલા એક ધરનો રાજ હતો
 પ્રેમ ધરી અશીણનો બધાણી પોતે થીયો
 સીકારનો સોખી પોતે કદી ભુલી જવાય તો
 ઝાડમાં અશીણ રાખો હુકમ એવો કીયો
 ખડીઆ દાખલી આદી અનેક ઠેકાણે રાખ્યું
 તોય પણ એકદી એવો સમો આવી ગયો
 નોકરાયી ભુદો પડીયો એકલે ઘોડે રીયો તીચ.
 માવા વીના અહો પગ ધરડી ભરી ગયો

બીડી પીવાથી થતા ખર્ચ વીશે વર્ણન.

છંદ મનહર.

એક જાણુ પ્રતી પીએ બીડી કદી વીચ નીત્ય
સાંજ ને સવારનોય પૈસો રાજ થાયછે
ત્રીસ દીના ત્રીસ અને એ પૈસાના બાકસોથી
એક માસે અર્ધો બાર માસે છ ગણાય છે
સારા હિન્દુસ્થાન તણી વસ્તિ ત્રીસ કોડ તણી,
તેમાં પંદર કોડ સ્ત્રીઓ બાદ થાય છે.
બાહ્યાણી નીરબ્ધસની એ કોડ બાદ તેમાં,
બીડીનાં બંધાણી તેર કોડ થાય છે.

છંદ મનહર.

ઉપલી કવિતા માંહી હિસાબ ગણાવ્યો છે તે,
સારી રીતે સરવ જણાથી સમજાય છે.
એકજ બંધાણી તણા એકજ વરસ માંહી,
બીડીના ખર્ચના છ રૂપિયા થાય છે.
ત્રીસ કોડ વસ્તિ હિન્દ તેર કોડ બ્ધસની,
તેને છએ ગુણતા રકમ એ દેખાય છે.
અડોતેર કોડ રૂપિયાનું ખર્ચ નાહકનું,
દર વરસે કેતું હિન્દને દુઃખદાય છે.

દરેક બ્ધસનનું ખર્ચ પત્રક પ્રથમ દારૂ વીચેનું

છંદ મનહર.

સરેરાસ સોયે દસ દારૂના પીનારા જાણુ.
એકેકને દસ ખર્ચ ચાર માસે થાય છે.

દાપેદાપે સોને ખર્ચ સો જણાને માથે સાનું,
 ગુણાકાર રીતે જણે રૂપીયો ગણાય છે.
 ત્રીસ કોડ વસ્તિ હિન્દ પંદર કોડ નર વર્ગ,
 પંદરે કરોડ એ મેશીલે પાંચ થાય છે.
 કહે કનરાજ વીસ કોડ ખર્ચ દાર વ્યર્થ,
 દર વરસે હિન્દને કો કેવુ દુઃખદાય છે.

માંસ ખર્ચ પત્રક.

છંદ મનહર

સોયે વીસ જણ માંસ ખાનાર છે સરેરાશ,
 અનુમાને તેને દસ તાણુ વરસ ખાય છે.
 ગુણાકાર કરતાં સો જણ પ્રતી બસે ખર્ચ,
 એક જણ પ્રતી બળે રૂપિયા ગણાય છે.
 પંદર કોડ પુરસ છે વર્ગ હિન્દ માંહે,
 મેશીલનું પાંચ કોડ ન્યારજ ગણાય છે.
 અંક કોડ પાંત્રીસનુ ખર્ચ કનરાજ કહે,
 દર વરસે હિન્દને કો કેવુ દુઃખદાય છે.

અરીણ ખર્ચ વીચ.

છંદ મનહર

અરીણ ખાનારા સોયે દસ જણ સરેરાસ,
 સાધારણ લોકો રૂપિયાનુ માસે ખાય છે.
 જે ઠેકાણે ગ્રાસદાર વાપરે વિશેષ તીઆં.
 અનુમાને પચીસનનું અરીણ ગણાય છે.

વંધ થત કાપી હિન્દ વસ્તિને ગુણતા તેને,
પાત્રીસ કરોડને પચાસ લાખ થાય છે.
કહે કનરાજ કવિ અરીણુનું ખર્ચ ઝોઢો,
દર વરસે હિન્દને કો કેતું દુઃખદાય છે.

નવરત્ન દરબાર.

જગપાત્રાણુ સમા ભમતા ભમતા એક કવિરાજ, વાઉઝાળ
કેવડાપાન સરિખડા, અગ્નિવર્ણા, સાહસઆમાં પધારે છે. સન્માન.
પત્રી મધ્યમાં પધાર્યે મસ્તકથી પાધ ઉતારી શાળીદને સોંપે ;
હેયે જમણા હાથ નાખી શિર ઝુકાવી નમન નમે છે.

કવિરાજ. મગન અન્ધારાં ધોર
જમના મધ જગ અવતર્પાં;
અકબર ઉગમતે પ્હોર
અવની ઉજિયારાં કર્યાં.

અકબરશાહ: પધારે, કવિરાજ !
કવિરાજ: જ્યાં સારદના સન્માન,
કવિઓનાં ત્યાં પધારવાં જ છે ને, બા !
રાવ, રાણા કે બાદશાહ:
કવિ કે બીજે હાથી ક્યાં પરવરશે ?

રાજા બીરબલ: કવિરાજ કારમાક છે, જહાંપનાહ !
અબુલફઝલ: પણ રાજસભામાં, કવિરાજ !
ઉઘાડે માથે નમન શાનાં ?

કવિરાજ: મસ્તક મ્હારું છે તે નમ્યું,
પાધ પરાયો છે તે ન નમ્યો.

ખાનખાનાન: નિરંકુશા: કવય:
બાદશાહને મન કવિઓનાં છે બહુમાન.

કવિરાજ:

કવિઓ એટલે દેવનાં શુભશુભો.
 બાદશાહનું નહિ કવિરાજ !
 આ તો છે રાજસભાનું અપમાન.
 એ પાધ ન નમે, ભા ! ન નમે.
 સૂરજ ડગે, મેરુ ચળે,
 કે મગ મરડે હિમવાન,
 પણ એ પાધ ન નમે.
 એ-એ ! અપમાન થાવા ન દેવાં
 એ ય છે મ્હોટપ ને બહુમાન.
 એ પાધ છે મહારાણાજીનો.
 એક વેળા હૃદ-મેહદના રાણાજી રીઝવા,
 એકઘીંગજીને સમર્પિત મસ્તકશિખરેથી ઉતાર્યા,
 ને આ મસ્તકે ધરાવ્યો એ પાધ.
 મહારાણાજીનો પાધ ન નમે
 બાદશાહી રાજદરબારમાં
 હિમાળાનું શિખર નમે
 તો રાણા પ્રતાપનો પાધ નમે.

[રાજસભા સુની ચમચમાકાર સમી થંબે છે.
 જાણે તોફાન પહેલાંનો પ્રશાન્ત સાગર. સહુ ચિન્તવે
 છે કે બાદશાહી રાજસભાનાં આવા અપમાનથી
 અકબરશાહ શું કહેશે કે કરશે ?]

દાણેક-એ દાણેકમાં કમળપુષ્પાળો બાદશાહી હાથ
 ઉપડે છે. સહુ ધારે છે શાં મે ફરમાન થશે. મુગટમાંથી
 સહેનશાહ શિરપેચ ઉતારે છે.]

અકબરશાહ: કવિઓ તો છે અક્ષરના ઉપાસક:

દુનિયા છે ક્ષરને બોગવનારી.

અટંકા કાનિયોના અટંકા છો રાજકવિ.

રાઝી છું, નવાબું છું, કવિરાજ !

લ્યો આ બાદચાહી શિરપેચ.

રાણાજીના પાધને નથી નમાવન્તા;

બાદચાહતના શિરપેચનાં ચે

કરજો એવાં જીવાણી શાં જતન.

કવિરાજ: [ચિનપયાળ શી હાથેળીમાં શિરપેચને ઝીલીને,]

મહારો એક છે પ્રશ્ન, મહારાજ !

અકબરશાહના નવરત્ન દરબારને,

દાનિશમન્દો ને દૂર અન્દેશોની આ રાજસભાને.

અકબરશાહ: ફરમાવિયે, કવિરાજ !

કવિરાજ: નજીવો છે. પણ રસશાસ્ત્રનો છે:

મસ્તક વધે કે હૃદય ?

[રાજસભા ધડીક ચિન્તનમ્મદરે ચઢે છે.]

તાનસેનજી: કવિરાજને તો પ્રશ્નજ ન હોય એ.

શ્રુતિવાક્ય છે રસો 'યે સઃ

કવિઓને તો રસરાજ છે સર્વોપરી.

ને હૈયામાં છે રસના રાજમહેલ.

અણ્ણલ કેઝલ: ખૂબ કાધી પણ એકતરસી.

સંગીતરાજ ! અર્થ વધે કે આજ્ઞાપધારી ?

અર્થવિહોણાં આલાપનાં સ્વરસંગીત,

ને અર્થભર્યાં ગૌરવવન્તાં વ્યંજનસંગીત:

એમાં કાણુ વધે ? તાનસેનજી !

ને અર્થના રાજમહેલ છે મસ્તકમાં.

અપૂર્ણ

નાનાલાલ દલપતરામ કવિ

ભોગી, યોગીનો સંવાદ.

ભોગી:—સંસાર જન્ધો સુવિચાર સિન્ધો,
 સુગન્ધગીની યદિ આપ યાહે,
 તો આપ મેરા યહ પુખ્તસાર,
 સ્વીકાર કીજે કૃપયા અવશ્ય; ૧

યોગી:—નિરિચ્છ દ્વાણેન્દ્રિય હૈ હમારી,
 સુગન્ધકી યાદ હયે નહિ હૈ,
 ધસી લીયે ગન્ધ સમેત પૃથ્વી,
 સ્વયં હુઇ હૈ વશમેં હમારે; ૨

ભોગી:—જો આપ યાહેં કિ વિશાદહારી,
 સુસ્વાદ કોઇ રસ પ્રાપ્ત હોવે;
 તો આપ સ્વીકાર અવશ્ય કીજે,
 વિશુદ્ધ દ્રાક્ષ રસ જો યહાં હૈ; ૩

યોગી:—શીખી નહીં હૈ રસના હમારી,
 હમે સુદોષ્ઠ ભી સુધા હૈ;
 ધસી લીયે સ્વાદ સમેત પાની,
 સ્વયં હુએ હૈ વશમેં હમારે; ૪

ભોગી:—જો આપ યાહેં સંદેશ દિયેં,
 વિદેશકે જંગમ દ્રવ્ય દેખે;
 તો દેખીયે બાયસકોપ લીઝા,
 હોતી યહાં હૈનિત જો નીશામે. ૫

યોગી:—નિર્વિત્ત હૈ લોચન ભી હમારે,
 હયે નહિ કોતુક-દ્રવ્ય ભાતે,
 ધસી લીયે રૂપ સમેત તેજ,
 સ્વયં હુયા હૈ વશમેં હમારે. ૬

લોગી:—હે શ્રીમદે એ દિન તાપકારી,
તપા હુઆ જૂતલ હે તવા-સા,
જો વાયુકા સેવન આપ ચાહે,
તો હે યહા પ્રસ્તુત વાયુ પાન: ૯

ચોગી:—વિલાસીની હે ન ત્વચા 'હમારી,
નિરોધતે હે હમ પ્રાણ-વાયુ;
ધસી લીયે સ્પર્શ સમેત વાયુ,
સ્વયં હુયા હે વશમે હમારે,

લોગી:—જો આપ 'ચાહે' કિ વિનોદકારી,
સુને કહિ ગાન મુગાપકોકે,
તો મન્દિરમે જન્મ સસલીલા,
ચોગી કહુગા તખ આપસે મેં: ૯

ચોગી:—હે કલ્પ બી નિરપૃહ હી હમારે,
હે શબ્દ સારે હમકો સમાન;
ધસી લીએ શબ્દ સમેત બ્યોમ,
સ્વયં હુયા હે વશમે હમારે: ૧૦

લોગી:—નિષ્કામતા હી યદિ યોગ્ય હોવે,
તો જુમિમે કર્યા નર બિજ બોવે,
હે ત્યાગતે જો સુખ વાસના ઐ,
પાતે સ્વયં હે નિત યાતના ઐ: ૧૧

ચોગી:—જો ચાહતેહો સુખશાન્તિ પાવે,
દુઃખાર્ત હોકે જગસે ન જાવે;
તથા વૃથા જીવન કો ન બોવે,
વેશખમે બી વિપયિ ન હોવે: ૧૨

ક્ષમાપનાનો પાઠ.

હે ભગવાન હું બહુ જુથી ગયો, મેં તમારા અમુલ્ય વચનો લક્ષમાં લીધા નહીં, તમારા કહેલા અનુપમ તત્વનો મેં વિચાર કર્યો નહીં. હે ભગવાન હું બુદ્ધ્યો-આયડ્યો, અનંત સંસારની વીટંબનામા પડ્યો છું, હું પાપી છું, મારાથી અજ્ઞાનતામાં ઘણા પાપ થાય છે. પણ હે કૃપાળુ તેં મારા કૃત્ય સામું ન જોતાં તારી દયાળુ ભુદ્ધિથી તે પાપો માફ કર અને હવે હું તમારું અને તમારા ધર્મનું તથા સત્ પુરોગતું શરણ મૂકું છું અને મારી કાયમ સદ્ભુદ્ધિ રહે તેમ ધન્ય છું છું, જેથી નિરવીકાર, સદગ્નનંદ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થાય. ॐ શાંતિ

અનુપૂર્વિ.

જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર તપ એ ચાર પદની અનુપૂર્વી ગણવાની સમજ નિચે પ્રમાણે.

જ્યાં ૧ હોય ત્યાં નમો નાણુસ્સ.

જ્યાં ૨ હોય ત્યાં નમો દંશણુસ્સ.

જ્યાં ૩ હોય ત્યાં નમો ચરીતસ્સ.

જ્યાં ૪ હોય ત્યાં નમો તવસ્સ.

કોઠો ૧ લો.

કોઠો ૨ જો.

૧	૨	૩	૪
૨	૧	૩	૪
૧	૩	૨	૪
૩	૧	૨	૪
૨	૩	૧	૪
૩	૨	૧	૪

૨	૩	૪	૧
૩	૨	૪	૧
૨	૪	૩	૧
૪	૨	૩	૧
૩	૪	૨	૧
૪	૩	૨	૧

કોઠો ૩ જો.

૧	૩	૪	૨
૩	૧	૪	૨
૧	૪	૩	૨
૪	૧	૩	૨
૩	૪	૧	૨
૪	૩	૧	૨

કોઠો ૪ ઘો.

૧	૨	૪	૩
૨	૧	૪	૩
૧	૪	૨	૩
૪	૧	૨	૩
૨	૪	૧	૩
૪	૨	૧	૩

આ અનુપૂર્વિના ચારજ કોઠા થાય છે.

આનુપૂર્વિ.

જ્યાં ૧ હોય ત્યાં નમો અરીહંતાણું કહેવું.

જ્યાં ૨ હોય ત્યાં નમો મીદ્વાણું કહેવું.

જ્યાં ૩ હોય ત્યાં નમો આયરીયાણું કહેવું.

જ્યાં ૪ હોય ત્યાં નમો ઉવઝઝપાણું કહેવું.

જ્યાં ૫ હોય ત્યાં નમો લોએ સન્વસાહુણું કહેવું.

ચોપાઠ તથા દોહરો.

આણુપૂર્વિ ગણજો જોય, હમાસી તપનું ફળ હોય;
 સદેહ નવ આણો લગાર, નિર્મળ મને જપો નવકાર. ૧
 શુદ્ધ વજ્રે ધરી વિવેક, દીન દીન પ્રત્યે ગણુવી એક;
 એમ આણુપૂર્વિ જે ગણે તે પાંચમે સાગરનાં પાપને હણે.

એક અક્ષર નવકારનો શુદ્ધ ગણે જે સાર,
 તે બાધે શુભ દેવનું, આયુષ્ય અપરમપાર. ૧

ઓગણીશ લાખ ત્રેસડ હજાર; બસે બાસડ પળ;
 ત્યાંસુધી તે બોગવે, નવકાર મંત્રનું ફળ. ૨

અશુભ કર્મકે હરણકું, મંત્ર બડો નવકાર.
 બાંણી દ્વાર્ય અંગમે, દેખણીયો તત્વસાર.

મંગલ લગતાનવીરો, મંગલ જોતમ પ્રભુ;
 મંગલ સ્યુધી લક્ષ્યા, જેન ધર્મોસ્તુ મંગલ. ૧

કોડો ૧ લો.

૧	૨	૩	૪	૫
૨	૧	૩	૪	૫
૧	૩	૨	૪	૫
૩	૧	૨	૪	૫
૨	૩	૧	૪	૫
૩	૨	૧	૪	૫

કોડો ૨ ભો.

૧	૨	૪	૩	૫
૨	૧	૪	૩	૫
૧	૪	૨	૩	૫
૪	૧	૨	૩	૫
૨	૪	૧	૩	૫
૪	૨	૧	૩	૫

કોડો ૩ ભો.

૧	૩	૪	૨	૫
૩	૧	૪	૨	૫
૧	૪	૩	૨	૫
૪	૧	૩	૨	૫
૩	૪	૧	૨	૫
૪	૩	૧	૨	૫

કોડો ૪ થો.

૨	૩	૪	૧	૫
૩	૨	૪	૧	૫
૨	૪	૩	૧	૫
૪	૨	૩	૧	૫
૩	૪	૨	૧	૫
૪	૩	૨	૧	૫

કોડો ૫ મો.

૧	૨	૩	૫	૪
૨	૧	૩	૫	૪
૧	૩	૨	૫	૪
૩	૧	૨	૫	૪
૨	૩	૧	૫	૪
૩	૨	૧	૫	૪

કોડો ૬ ઠો.

૧	૨	૫	૩	૪
૨	૧	૫	૩	૪
૧	૫	૨	૩	૪
૫	૧	૨	૩	૪
૨	૫	૧	૩	૪
૫	૨	૧	૩	૪

કોઠો ૭ મો.

૧	૩	૫	૨	૪
૩	૧	૫	૨	૪
૧	૫	૩	૨	૪
૫	૧	૩	૨	૪
૩	૫	૧	૨	૪
૫	૩	૧	૨	૪

કોઠો ૮ મો.

૨	૩	૫	૧	૪
૩	૨	૫	૧	૪
૨	૫	૩	૧	૪
૫	૨	૩	૧	૪
૩	૫	૨	૧	૪
૫	૩	૨	૧	૪

કોઠો ૯ મો.

૧	૨	૪	૫	૩
૨	૧	૪	૫	૩
૧	૪	૨	૫	૩
૪	૧	૨	૫	૩
૨	૪	૧	૫	૩
૪	૨	૧	૫	૩

કોઠો ૧૦ મો.

૧	૨	૫	૪	૩
૨	૧	૫	૪	૩
૧	૫	૨	૪	૩
૫	૧	૨	૪	૩
૨	૫	૧	૪	૩
૫	૨	૧	૪	૩

કોઠો ૧૧ મો.

૧	૪	૫	૨	૩
૪	૧	૫	૨	૩
૧	૫	૪	૨	૩
૫	૧	૪	૨	૩
૪	૫	૧	૨	૩
૫	૪	૧	૨	૩

કોઠો ૧૨ મો.

૨	૪	૫	૧	૩
૪	૨	૫	૧	૩
૨	૫	૪	૧	૩
૫	૨	૪	૧	૩
૪	૫	૨	૧	૩
૫	૪	૨	૧	૩

કોઠો ૧૩ મો.

૧	૩	૪	૫	૨
૩	૧	૪	૫	૨
૧	૪	૩	૫	૨
૪	૧	૩	૫	૨
૩	૪	૧	૫	૨
૪	૩	૧	૫	૨

કોઠો ૧૪ મો.

૧	૩	૫	૪	૨
૩	૧	૫	૪	૨
૧	૫	૩	૪	૨
૫	૧	૩	૪	૨
૩	૫	૧	૪	૨
૫	૩	૧	૪	૨

કોઠો ૧૫ મો.

૧	૪	૫	૩	૨
૪	૧	૫	૩	૨
૧	૫	૪	૩	૨
૫	૧	૪	૩	૨
૪	૫	૧	૩	૨
૫	૪	૧	૩	૨

કોઠો ૧૬ મો.

૩	૪	૫	૧	૨
૪	૩	૫	૧	૨
૩	૫	૪	૧	૨
૫	૩	૪	૧	૨
૪	૫	૩	૧	૨
૫	૪	૩	૧	૨

કોઠો ૧૭ મો.

૨	૩	૪	૫	૧
૩	૨	૪	૫	૧
૨	૪	૩	૫	૧
૪	૨	૩	૫	૧
૩	૪	૨	૫	૧
૪	૩	૨	૫	૧

કોઠો ૧૮ મો.

૨	૩	૫	૪	૧
૩	૨	૫	૪	૧
૨	૫	૩	૪	૧
૫	૨	૩	૪	૧
૩	૫	૨	૪	૧
૫	૩	૨	૪	૧

કોઠો ૧૯ માં.

કોઠો ૨૦ માં.

૨	૪	૫	૩	૧
૪	૨	૫	૩	૧
૨	૫	૪	૩	૧
૫	૨	૪	૩	૧
૪	૫	૨	૩	૧
૫	૪	૨	૩	૧

૩	૪	૫	૨	૧
૪	૩	૫	૨	૧
૩	૫	૪	૨	૧
૫	૩	૪	૨	૧
૪	૫	૩	૨	૧
૫	૪	૩	૨	૧

અથ ઓ સાયુવંદના પ્રારંભ:

- નમું અનંત ચોવીથી, ઝગ્યાદિક મહાવિર
આરજ ક્ષેત્રમાં, ધાણી ધર્મની શિર ૧
- મહા અત્યુત્પળાણિ નર શર વીરને ધીર
તીરથ પ્રવર્તાવી, પહોત્યા ભવજળતીર ૨
- સીમધર પ્રભૂખ, જ્યન્ય તીર્થંકર વીર
હે અઠી દ્વીપમાં, જ્યવંતા જગદીસ ૩
- એકશેને સીતેર, ઉત્કૃષ્ટ પદે જગીશ
ધન્ય મહોટા પ્રભુજી, જેહને નમાવું શિવ ૪
- કેવળા દોષ કોડી, ઉત્કૃષ્ટા નવ કોડિ
મુનિ દોષ સહસ્ર કોડી, ઉત્કૃષ્ટા નવ સહસ્ર કોડિ ૫
- વિચરે વિદેહે, મહોટા તપસી ધોર.
ભાવે કરી વંદુ, ટાળે ભવની ખોડ. ૬
- ચોવિશે જીનના, સધળા એ ગણધાર;
ચોદશેને જાવન, તે પ્રભુ મુખધાર. ૭

જનશાસન નાવક, ધન્ય શ્રી વીર જિજ્ઞાસુ ગોતમાદિક ગણધરે, વર્તાવ્યો આણંદ	૮
શ્રી ઋષભદેવના, ભરતાદિક સો પૂત, વૈરાગ્ય મન આણી, સંયમ વિયો અદ્ભૂત.	૯
કેવળ ઉપરાજ્યું કરિ કરણી કરતૂત, જિનમત દીપાવી, સધળા મોક્ષ પહુંત.	૧૦
શ્રી ભરતેશ્વરના, હુઆ પટોધર આઠ, આદિય જશાદિક, પહોંચ્યા શિવપુર વાટ	૧૧
શ્રી જીન અંતરના, હુવા પાટ અસંખ્ય, મુનિ મુગતે પહોંચ્યા, ટાળિ કર્મનો વંક.	૧૨
ધન્ય કપિલ મુનિવર, નમિ નમુ અણગાર, જેણે તતક્ષણ ત્યાગ્યો, સહસ રમણી પરિવાર.	૧૩
મુનિવર હરિકેશી, ચિત મુનિસર સાર, શુદ્ધ સંયમ પાળી, પામ્યા ભવનો પાર.	૧૪
વણિ ધ્રુવકાર રાજ, ઘેર કમળાવતિ નાર, ભગૂને જશા, તેહના દોય કુમાર	૧૫
હયે ઋદ્ધિ જાંડીને, લીધો સંયમ ભાર, ધણુ અપકાળમા, પામ્યા મોક્ષ દુવાર	૧૬
વણિ સંયતિ રાજ, હરણુ આહીડે જાય, મુનિવર ગદ્દલાળી, આણ્યો મારગ ડાય.	૧૭
ચારિત્ર લેખને, બેટયા ગુરના પાય, ક્ષત્રિરાજ ઋષીશ્વર, ચર્ચા કરી ચિત લાય.	૧૮
વણિ દશે ચક્રવર્તિ, રાજ્ય રમણિ ઋદ્ધિ છોડ, દશે મુગતે પહોંચ્યા, કુળને ગોલાં ચોડ.	૧૯

- ઇશુ અવસર્પિણીમાં, આઠઠરામ ગયા મોક્ષ,
જગભદ્ર મુનિશ્વર, ગયા પંચમે દેવલોક, ૨૦
- દશાર્જુનરાજ રાજ, વીર વાંઘા ધરિ માન ॥
પછે ઇંદ્ર હણ્યો, દિયો હકાય અભેદાન, ૨૧
- કરકંડુ પ્રમુખ, ચારે પ્રયેક ભુધ ॥
મુનિ મુગતે પહોત્યા, જીત્યા કર્મ મહાન્નદ, ૨૨
- ધન્ય મહોટા મુનિવર, મૃગાપુત્ર જગીશ,
મુનિવર અનાથી, જીત્યા રાગ ને રીશ, ૨૩
- વણિ સમુદ્રપાળ મુનિ, રાજમતિ રહનેમ,
કેશોને ગોતમ, પામ્યા શિવપુર ક્ષેમ, ૨૪
- ધન્ય વિજયધોષમુનિ, જયધોષ વણિ જાણુ,
શ્રી ગર્ગચારજ, પહોત્યા છે નિરવાણુ, ૨૫
- શ્રી ઉત્તરાધ્યયનમાં, જિનવરે કર્યાં વખાણુ,
શુધે મને ખ્યાવો, મનમેં ધીરજ આણુ, ૨૬
- વળી ખંદક સંન્યાસી, રાખ્યો ગોતમ રનેહ,
મહાવીર સતીપે, પંચ મહાવ્રત લેહ, ૨૭
- તપ કરણુ કરીને, ઝોસી આપણિ દેહ,
ગયા અચ્યુષ દેવલોકે, અવિ લેશે ભવ છેહ, ૨૮
- વણિ ઋષભદત્ત મુનિ શેઠ સુદર્શન સાર,
શિવરાજ ઋષીશ્વર, ધન્ય ગંગેય અણુગાર, ૨૯
- શુદ્ધ સંયમ પાળી, પામ્યા કેવળ સાર,
એ ચારે મુનિવર, પહોત્યા મોક્ષ મોઝાર, ૩૦
- લગવંતની માતા, ધન ધન સતિ દેવાનંદ,
વણિ સતી જન્યન્તિ, હોડ દિયા ધર કંદા, ૩૧

સતિ મુગતે પહોત્યા વળિ તે વીરની નંદ,	
મહાસતી સુદર્શના, ધણી સતિઓના વૃંદ,	૩૨
વળિ કાર્તિક શેઠે, પડિમા વહિ થર વીર,	
જન્મ્યો મહોરાજીપર, તાપસ બળતી ખીર.	૩૩
પછિ ચારિત્ર લીધું, મત્રિ એકસહસ આઠ બીર,	
મરિ હુવા શકેદ્ર, અવિ લેશે ભવ તીર.	૩૪
વળિ રાય ઉદાધ, દિયો ભાણેજને રાજ,	
પછી ચારિત્ર લેખને, સાર્યા આતમ કાજ.	૩૫
ગંગદત્ત મુનિ આણુદ, તરણુ તારણુ જીહાજ	
કુશળ મુનિ રહો, દિયો ધણાને સાજ	૩૬
ધન્ય સુનક્ષત્ર મુનિવર, સર્વાનુભૂતિ અણુમાર	
આરાધિક હુઈને, ગયા દેવલોક મોઝાર	૩૭
અવિ મુગતે જાશે, વળિ સિંહ મુનિશ્વર સાર	
ખીજા પણુ મુનિવર, ભગવતિમા અધિકાર	૩૮
ત્રેણિકનો ખેટો મોટો મુનિવર મેવ	
તજ આઠ અતેઉરિ, આણ્યો મન સવેગ	૩૯
વીરપે વ્રત લેખને બાધી તપની તેગ	
ગયા નિજમ નિમાને, અવિ લેશે શિવ વેગ	૪૦
ધન્ય થાવર્યા પુત્ર, તજ બત્રીશે નાર	
તેની સાથે નીકળ્યા, પુરુષ એક હજાર	૪૧
શુકદેવ સન્યાસી એકસહસ શિષ્ય લાર	
પચ્ચાપશુ સેવક, લીધો સંઘમભાર	૪૨
સર્વ સહસ અઢાઈ, ધણા જીવેને તાર	
પુંડગિરી ઉપર, કિયો પાદોપગમન સાથાર	૪૩

આરાધિક હુધને, કીધો ખેવો પાર	
એહવા મોટા મુનિનર, નામ વિવા નિસ્તાર	૪૪
ધન્ય જિનપાળ મુનિવર, દોષ ધનાવા સાધ	
ગયા પ્રથમ દેવલોકે, મોક્ષ જાશે આરાધ	૪૫
મરિસનાથનાછમિત્ર, મદા બાળ પ્રમુખ મુનિરાય	
સર્વે મુગને સિધાબા, મહોટી પદવી પાય	૪૬
વળિ જિતશત્રુ રાજા, સુબુદ્ધિ નામે પ્રધાન	
પોતે આરિત્ર લેછને, પામ્યા મોક્ષ નિધાન	૪૭
ધન્ય તેતળિ મુનિવર, ઘિયો છકાય અબેદાન	
પોટિલા પ્રનિમોખ્યા પામ્યા કેવળજ્ઞાન	૪૮
ધન્ય પાચે પાડન, તજી દ્રૌપદી નાર	
સ્થિનરની પાસે લીધો સંયમ ભાર	૪૯
શ્રી તેમિ વદનનો એહવો અભિમદ કીધ,	
માસ માસ ખમણુ તપ શત્રુંજય જઈ સિદ્ધ	૫૦
ધર્મ ઘોષતણા શિષ્ય, ધર્મરુચિ અણુગાર,	
કીડિયોની કરણા આણી દયા અપાર.	૫૧
કડવા છુપાનો કીધો સધળો અદાર,	
સર્વાર્થસિદ્ધ પોહોત્યા, અવિલેશે ભવપાર.	૫૨
વળિ પુઠરિક રાજા, કુઠરિક ડગિયો જાણુ,	
પોતે આરિત્ર લેછને, ન ધાલી ધર્મમા હાણુ.	૫૩
સર્વાર્થસિદ્ધ પહોત્યા, ચાવિ લેશે નિર્વાણુ,	
શ્રી જ્ઞાનાસુત્રમા, જિનનરે કર્યા વખાણુ	૫૪
ગોતમાદિક કુમર, સગા અદારે જાત,	
સર્વ અધર્મગિરિનુ ઘન, માણિ ન્યારી માન	૫૫

તજ આઠ અંતેકરી, કાઠી દીક્ષાની વાત, ચારિત્ર લેખને; કીધો મુકિતનો સાથ.	૫૬
શ્રી અનેક સેનાદીક, હપે સહોદર લાય, વસુદેવના નંદન દેવકી, જ્યારી માય.	૫૭
ભદ્રિપુર નગરી, નાગ ગાદાપદ જાણુ, મુગસા ઘેર વધિયા, સાંભળી નેમિની વાણુ.	૫૮
તજ બત્રીસ (૨) અંતે ઉરી નીકળિયા છટકાય, નગ કુમેર સમાણા, બેટા શ્રી નેમિના પાય.	૫૯
કરિ છક છક પારણા. મનમેં વૈરાગ્ય લાય, એક માસ સંથારે, મુગનિ મિરાજના જાય	૬૦
વળિ દારક સારણુ, સુમુખ દુમુખ મુનિરાય, વળિ કુમર અનાદ્રષ્ટિ, ગયા મુગતિ ગદમાય.	૬૧
વસુદેવના નંદન. ધન્ય ધન્ય ગજસુકુમાળ, રૂપે અનિ સુંદર, કળાવંત વય બાળ.	૬૨
શ્રી નેમિ સમીપે, છોડ્યો મોહ જંજળ, લિક્ષુની પડિમા, ગયા મસાણુ મદાકાળ.	૬૩
દેખી સોમિય કાપ્યો, મસ્તકે બાધી પાળ, ખેરતણુ ખારા, શિર ઠંવિયા અસરાળ.	૬૪
મુનિ નજર ન ખંડી, મેટી મનની જાળ, પરીસહ સહિને, મુગનિ ગયા તતકાળ.	૬૫
ધન્ય જાળી મયાળી, ઉત્તયાલાદિક સાધ, સાંપને પ્રલૂમ્ન, અનિરુદ સાધુ અગાધ.	૬૬
વળિ સમ્યનેનિ દ્રઢનેમિ, કરણી કીધી વાદ, દગે મુગતે પહોત્યા, જિનવર વચન આરાધ.	૬૭

- ધન્ય અર્જુનમાળી, કિયો કદાચલ દૂર,
વીરપેં પ્રત લેખને, સલવાદી હુવા ચર. ૬૮
- કરિ છક છક પારણાં, કામા કરી ભરપૂર,
છ માસની માંદી, કર્મ કિયા ચકચૂર. ૬૯
- કુમર અષ્ટમુતે, દીઠા ગોતમ રવામ,
સુણિ વીરની વાણી, કાધો ઉત્તમ કામ. ૭૦
- આરિત્ર લેખને, પહોંત્યા શિવપુર કામ,
ધુર આદિ મકાઇ, અન્ત અન્નદા મુનિ નામ. ૭૧
- વણિ કૃષ્ણરાવની, અગ્રમદિણી આઠ,
પુત્ર વહુ દોયે, સંચયા પુણવના દાઠ. ૭૨
- જાલવકુળ સતિયાં દાઢ્યો દુઃખ ઉચાટ,
પહોંત્યા શિવપુરમેં, એ છે સૂત્રનો પાઠ. ૭૩
- ત્રેણિકની રાણી કાળિઆદિક દસ જાણુ,
દ્યો પુત્ર વિયોગે સાંભળી વીરની વાણુ. ૭૪
- ચંદનબાળાપે સંયમ લેખ હુવા જાણુ,
તપ કરી દેહ ઝોંશી પહોંત્યા છે નિરવાણુ. ૭૫
- નંદાદિક તેરે, ત્રેણિક નૃપની નાર,
સમ્રાજી ચંદન બાળાપે લીધો સંયમ ભાર. ૭૬
- એક માસ સંચારે, પહોંત્યાં મુક્તિ મોઝાર,
એ નેવું જાણુનો અંતગડમાં અધિકાર. ૭૭
- ત્રેણિકના બેટા, જાળિયાદિક તેવીસ,
વીરપેં પ્રત લેખને પાઠ્યો વિશ્વાવીસ. ૭૮
- તપ કઠણ કરીને, પૂરી મન જગીસ,
દેવલોકે પરે ના મો રી

- કાકંડીનો ધન્નો તજી બત્રીશે નાર,
મહાવીર સમીપે, લીધો સંયમ ભાર ૮૦
- કરિ છડ છડ પારણા, આયબિય ઉઝિત અદાર,
શ્રી વીરે વખાણ્યા, ધનધન્નો અણુગાર. ૮૧
- એક માસ સંચારે, સર્વાર્થ સિદ્ધ પહુંત,
મહાનિદેહ ક્ષેત્રમાં, કરશે ભરનો અંત. ૮૨
- ધન્યાની રીતે, હુવા નવે સત,
શ્રીઅનુતરોવવાપ્રમા ભાખી ગયા ભગવંત. ૮૩
- મુમાહુ પ્રમુખ, પાય પાયશે નાર,
તજી વીરપે લીધા પંચ મહાનત સાર. ૮૪
- ચારિત્ર લેખને, પાળ્યા નિરતિચાર,
દેવલોકે પહોત્યા મુખનિપાકે અધિકાર. ૮૫
- ત્રેલોકના પાત્ર પૌમાદિકે હુઆ દશ,
વીરપે પ્રત લેખને, કાઢ્યો દેહનો કસ ૮૬
- સયમ આરાધી, દેવલોકમાં જઈ વશ,
મહાનિદેહ ક્ષેત્રમાં મોક્ષ જાશે લેખ જશ. ૮૭
- બળભદ્રના નમન, નિષધાદિકે હુના બાર,
તજી પચાસ (૨) અતેજિરિ ત્યાગ દિયો સંસાર. ૮૮
- સહુ નેમિ સમીપે, ચાર મહાનત લીધ
સર્વાર્થસિદ્ધ પહોત્યા, હોશે નિદેહે સિદ્ધ ૮૯
- ધન્નોને શાગિભદ્ર, મુનિશ્વરોની જોડ
નારીના બંધન, તતશુણુ નાખ્યા ત્રોડ. ૯૦
- ઘર કુટુંબ કળીનો, ધન કચનની કોડ,
માસ માસ ખમણુ તપ, ટાળશે ભવની ખોડ ૯૧

- શ્રી સુધર્મ સ્વામીના શિષ્ય, ધન્ય ધન્ય જન્મસ્વામ,
તજી આઠ અતેકરી, માત પિતા ધન ધામ. ૯૨
- પ્રભવાદિક તારી, પહોત્યા શિવપુર દામ,
સૂત્ર પ્રવર્તાવી, જગમાં રાખ્યું નામ. ૯૩
- ધન્ય હુંદણ મુનિવર, કૃષ્ણ રાવના નંદ,
શુદ્ધ અભિગ્રહ પાળી, ટાળિ દિયો ભવ કંદ. ૯૪
- વળી ખંદક ઋષિની દેહ ઉનારી ખાત્ર,
પરીસહ સહીને, ભવ ફેરા દિધા ટાળ. ૯૫
- વળિ અધક ઋષિના, હુવા પાંચશે શિષ્ય,
ધાણીમાં પીટ્યા, મુગતિ ગયા તજી રીસ. ૯૬
- સંભૂતિ વિજય શિષ્ય, ભદ્રબાહુ મુનિરાય,
ચોદ પૂરવધારી, અંદ્રગુપ્ત આપ્યો હાથ. ૯૭
- વળિ આદ્રકુમાર મુનિ, રચુળી ભદ્ર નંદિગેણુ,
અરણિક અષ્ટમુતો, મુનિશ્વરોની સેણ. ૯૮
- ચોવીશે જીવના મુનિવર, સંખ્યા અહ્યાવીસ લાખ,
ઉપર સહસ અડતાલીસ, સૂત્ર પરંપરા લાંખ. ૯૯
- કોઈ ઉત્તમ વાંચો, મોટે જયણા રાખ.
ઉઘાડે મુખ ખોલ્યાં, પાપ લાગે વિપાક. ૧૦૦
- ધન્ય મરુદેરી માતા, ધ્વાયો નિર્મળ ધ્યાન,
ગજ હોદ્દે પાયો, નિર્મળ દેવજ્ઞતાન. ૧૦૧
- ધન્ય આદેસરની પુત્રી, ખાત્રી સુંદરિ દોય,
નારિત્ર લેહને, મુગતિ ગયાં સિદ્ધ હોય. ૧૦૨
- ચોવીશે જીવની, વડી શિષ્યણી ચોવીસ,
સતી મુગને પહોંત્યાં, પૂરી મન જાતીસ. ૧૦૩

ચોવીશે જિનના, સર્વ સાધવી સાર, અડતાળીશ લાખને, આઠશે શિતર હમર.	૧૦૪
ચેડાની પુત્રી, રાખી ધર્મશું પ્રીત, રાજમતિ વિજયા, મૃગાવતી સુવિનીત.	૧૦૫
પદ્માવતી મયણુરેહા, દ્રૌપદી દમયન્તિ સીત, પત્યાદિક સતીયો, ગદ જન્મારે જીત.	૧૦૬
ચોવીશે જિનનાં, સાધુ સાધવિ સાર ગયાં મોક્ષ દેવલોકે, હૃદયે રાખે ધાર.	૧૦૭
પ્રણુ અઢી દ્વીપમાં, ધરડા તપસી બાળ, શુધ્ધે પંચ મહાવ્રત ધારી, નમે નમે ત્રણ કાળ.	૧૦૮
એ જતિયો સતિયોનાં, લીજે નિત્ય પ્રત્યે નામ, શુધ્ધે મને ખ્યાવો, એહ તરણુનો કામ	૧૦૯
એ જતિયો સતિયોશું રાખે ઉજ્જવળ લાવ, હમ કહે ઋષિ જેમય, એહ તરણુનો દાવ.	૧૧૦
સંવત અઠાર ને વરસ સાતો શિરદાર, ગેહર ઝાસેર માંહી, એહ કલો અધિકાર.	૧૧૧

॥ ઇતિ શ્રી સાધુવંદના સમાપ્ત. ॥

મક્તામર સ્તોત્ર-વસંત તિલકા છંદ.

ભક્તભરો ભચીત તાજ મણિ પ્રભાના,
ઉઘોતકાર, હર પાપતમે જાનાના,
આધાર રૂપ ભવસાગરના જનોને,
એવા યુગાદિ અબુ પાદયુગે નમીને.

૧

કીધી સ્તુતિ સકલ શાસ્ત્ર તત્વબોધે,
પામેલ ભુદ્ધિ પદુથી સુરલોક નાથે;
ત્રેલોક ચિત્તહર ચાર ઉદાર સ્તોત્રે,
હું એ ખરે સ્તવીશ આદિ જીનેંદ્રને તે.

૨

ભુદ્ધિ વિનાય સુરપૂજીત પાદ પીઠ !
મેં ગ્રેરી ભુદ્ધિ સ્તુતિમાં તજી સાજ શુદ્ધ !
લેવા શિશુ ત્રિશુ જળે સ્થિત ચંદ્રબિંબ,
છંછા કરેજ સહસા જન કોણુ અ-ય ?

૩

કે'વા ગુણો ગુણુનિધિ ! તુજ ચંદ્રકાન્ત,
છે ભુદ્ધિથી સુર ગુરુ-સભ કો સમર્થ ?
જ્યાં ઉજળે મગરમગ્ધ મહાન વાતે,
રે કોણુ તે તરિ શકેજ સમુદ્ર હાથે ?

૪

તેવો તથાપિ તુજ ભક્તિવડે મુનીશ !
શક્તિ રહીત ખણુ હું સ્તુતિને કરીશ;
પ્રીતે વિચાર બળનો તજી સિંહસામે-
ના ચાપ શું મૂગી શિશુ નીજ રક્ષવાને ?

૫

શાસ્ત્રજ, અત્ર ગણીને હસર્તા છર્તા એ,
ભક્તિ તમારીજ મને બળથી વદાવે !
જે કોકિલા મધુર ચૈત્ર વિશે ઉચારે,
તે માત્ર આમૃતર મોર તણા પ્રલાવે.

૬

બાંધેલ પાપ જનનાં ભવ સર્વ જેહ,
ત્હારી સ્તુતિથી ફાલુર્મા ક્ષય થાય તેહ;
આ લોક વ્યાપ્ત નિશિતું ભમરા સમાન—
અંધારું સૂર્ય કિરણેથી હારય જેમ.

૭

માનીજ તેમ સ્તુતિ નાય ! તમારી આ મેં,
આરંભી અદ્વિતિયી પ્રભુના પ્રભાવે—

તે ચિત્ત સજ્જન હરેજયમ બિંદુ પામે—
મોતી તણી કમળ પત્ર વિષે પ્રભાને !

૮

દૂરે રહો, રહિન દોષ ગુણે તમારી !
ત્હારી કથા પણ અહો જન પાપ હારી !

દૂરે રહે રતિ કદી તદ્દપિ પ્રભાએ—
ખીલે સરોવર વિષે કમળો ઘણાંએ !

૯

આશ્ચર્યના ભુવન જૂથણ ! ભૂતનાથ !
રૂપે ગુંથે તુજ સ્તુતિ કરનાર અત્ર—
તે તુલ્ય થાય તુજની ધનીકા શું પોતે—
પૈસે સમાન કરતા નથી આશ્રિતોને ?

૧૦

જે દર્શનીય પ્રભુ એકટશેથી દેખે ?
સંતોષથી નહિ ખીજે જન્ન-નેત્ર પેખે;

પી ચંદ્રકાન્ત પય ક્ષીરસમુદ્ર કેરું,
પીશે પછી જળનિધિ—જળ કાણુ ખાઈ ?

૧૧

જે શાંત રાગ રૂચિના પરમાણું માત્ર,
તે તેટલાજ ભુવિ આપ ચયેલ ગાત્ર !

એ હેતુથી ત્રિભુવને શણુગાર રૂપ !
ત્હારા સમાન નહિ અન્યતણું સ્વરૂપ !

૧૨

ત્રેલોક સર્વ ઉપમાનજ જીતનાર-
 ને નેત્ર, દેવ નર ઊરગ દારી તાર-

ક્યાં મુખ ? ક્યાં વળી કલકિત ચંદ્રગિંબ ?
 જે દિવસે પીળચટું પડી જાય ખુબ !

૧૩

સંપૂર્ણ ચંદ્રતણી કાન્તિ સમાન તારા-
 રૂડા ગુણો ભુવન ત્રેણુ ઉદ્ધનારા !

ત્રેલોકનાથ ! તુજ આશ્રિત એક તેને,
 રવેચ્છા થકી વિચરતાં કદી કોણુ શકે ?

૧૪

આશ્રય શું પ્રભુ તણા મનમાં વિકાર-
 દેવાંગના નકદી લાવી શકી લગાર !

સંહાર કાળ પવને ગિરિ સર્વ ડાલે
 મેરુ ગિરિ શિખર શું કદી તોય ડાલે ?

૧૫

ધુમ્રે રહીત નહિ વાટ, ન તેજવાળો !
 ને આ સમગ્ર ત્રણલોક પ્રકાશનારો !

ડાકાવનાર ગરિ વાયુ ન જાય પાસે !
 તું નાથ ! છું અપર દોષ જગત્પ્રકાશે !

૧૬

ધેરી શકે કદી ન રાહુ ન અસ્ત થાય !
 સાથે પ્રકાશ ત્રણ લોક વિષે કરાય !

તું હે મુનીન્દ્ર ! નહિ મેઘ વડે છવાય !
 લોકે પ્રભાવ રવિથી અદેકો ગણાય !

૧૭

મોહાંધકાર દળનાર સદા પ્રકાશી !
 રાહુ-મુખે અસિત ના નહિ મેઘ-રાશી !

શોભે તમારૂં મુખ પદ અપાર રૂપે !
 જેવો અપૂર્વ શશિ લોક વિષે પ્રકાશે !

૧૮

શું સતિમાં સશિ લોકી દિવસે રવિથી !

અંધાર તુજ મુખચંદ્ર હરે પછીથી !

શાસિ મુશોલિત રહી નિપજી ધરામાં !

શી મેઘની ગરજ હોયજ આલવામાં ? ૧૯

શાભે પ્રકાશ કરી જ્ઞાન ત'મે વિષે જે,

તેવું નહીં હરિહરાદિકના વિષે તે;

સ્ત્રોતોવિષે સ્પૃશિત તેજ મહત્વ લાસે,

તેવું ન કાચ કડકે છિજળે જણાશે. ૨૦

માનું રક્ત હરિહરાદિકને દીધા તે !

દીકે છતે હૃદય આપ વિષે હરે છે;

જોવાયકી જગતમાં પ્રભુનો પ્રકાશ,

જન્માન્તરે ન હરશે મન કોઇ નાથ ! ૨૧

સ્ત્રી સેંકડો પ્રસવતી કદી પુત્ર આપ,

ના અન્ય આપ સમ કો પ્રસવે જનેતા !

તારા અનેક ધરતીજ દિશા બધીય,

તેજે સ્પૃશિત રવિને પ્રસવેજ પૂર્વે. ૨૨

માને પરંપુર્ય સર્વ મુનિ તમોને,

ને અંધકાર સમીપે રવિ શુદ્ધ જાણે !

પામી તને સુરીત મૃત્યુ-જીતે મુનીંદ્ર !

છે ના, ખીજે કુશળ મોક્ષ તણોજ પંથ. ૨૩

સું, આઘ, અવ્યય, અચિંત્ય અસંખ્ય વિભુ

છે, બ્રહ્મ, ઇશ્વર, અનંત, અનંગકેતુ -

યોગીશ્વર, વિદિતયોગ, અનેક એક, -

દે'છે, તને વિમળ જ્ઞાનસ્વરૂપ સંત. ૨૪

છો બુદ્ધિ-બોધ થકી હે સુર પૂજ્ય બુદ્ધ !

છો લોકને સુખ-સંકર તેથી શુદ્ધ !

છો મોક્ષ-માર્ગ-વિધિ-ધારણથીજ ધાતા !

છો ૨૫૯ આપ પુરુષોત્તમ સ્વામિ ત્રાતા !

૨૫

ત્રેલોક-દુઃખ-હર નાથ ! તને નમોસ્તુ !

તું જૂતળે અમલ જૂપણને નમોસ્તુ !

ત્રેલોકનાજ પરમેશ્વરને નમોસ્તુ !

હે જીન ! શોધક જવાબિંદ તને નમોસ્તુ !

૨૬

આશ્રયું શું શુણ્ણ સર્વ કદી મુનીશ !

ત્હારોજ આશ્રય કરી વસતા દમેશ !

દોષો ધરી વિવિધ આશ્રય ઉપજેલા,

ગર્વાદિંકે ન તમને સ્વપને દીઠેલા !

૨૭

ઉંચા અશોકતરૂ આશ્રિત કિણુંઉંચ,

અત્યંત નિર્મળ દીશે પ્રભુ આપ-રૂપ;

તે જેમ મેઘ-સમીપે રહી સૂર્ય-બિંબ-

શોભે પ્રસારી કિરણો હણીને તિમિર.

૨૮

સિંહાસને મણિતણા કિરણે વિચિત્ર,

શોભે સુવર્ણ સમ આપ શરીર ચોર;

તે સૂર્ય-બિંબ ઉદ્યાયળ શિર ટાંગે,

આકાશમાં કિરણ જેમ પ્રસારી શોભે.

૨૯

ધોળા દળે ચમર કુંદ-સમાન એવું,

શોભે સુવર્ણ-સમ રમ્ય શરીર ત્હારું;

તે ઊગતા સશિસમાં જળ-ઝરૂં-ધારે;

મેરૂતણા કનકના શિર-પેઠ શોભે !

૩૦

દાક પ્રકાશ રવિનો શશિતુલ્ય રમ્ય ।
 મોતી-સમૂહ-રચનાથી દીપાયમાન ।
 એવા પ્રભુજી તમને ત્રણ છત્ર શોભે,
 ત્રેયોકતુ અધિપતિપણું તે જણાવે । ૩૧

ગભીર ઉચ સ્વરથી પુરી છે દિશાયો,
 ત્રેનોકને સરસ-સપદ આપનારો
 સમ્બર્મરાજ જપને કથનાર ખુદ્યો ।
 વાગેછે કુંકુભિ નભે યશવાદી ત્હારો ૮૨

મંદાર, સુદર નમેરુ, જ પારિ જતે,
 સતાનકાદિ કુવની બહુ વૃષ્ટિ ભારે
 પાણી કશે સુરભિ મદ સમીર ગ્રેરે,
 શું દિવન વાણી તુજ સ્વર્ગચક્રી પડે તે । ૩૩

શોભે વિભો । પ્રસરતી તુજ કાંતિ ભારે,
 ત્રેયોકના ઘુતિ-સમૂહની કાંતિ હારે ।
 તે ઊગના, રવિસમી બહુ છે, છતાંજે,
 રાત્રિ જીતે શીતન ચદ્ર સમાન તેજે । ૩૪

જે સ્વર્ગ મોક્ષ સુખ માર્ગ જ શોધી આપે,
 સમ્બર્મ-તત્ત્વ કથવે પદુ ત્રણ લોકે,
 દિવ્યધ્વનિ તુજ થતો વિશદાર્થ સર્વ,-
 ભાવા-સ્વમાન-પરિણામ ગુણેથી યૂક્ત ૩૫

ખીલેન હેમ-કમળો સમ કાન્તિ વાળા,
 ફેરેરહેવ નખ-તેજ ચક્રી રૂપાળા,
 એવા જીનેદ્ર તુમ પાદ, ડગો ભરે છે ।
 ત્યાં કરપના કમળની નિશુધો કરે છે । ૩૬

એવી જિનેંદ્ર થઈ જે વિબૂતિ તમોને,
ધર્મોપદેશ સમયે, નહિ તે બીજાને !

જેવી પ્રભા તિમિર હારી રવિતણી છે,
તેવી પ્રકાશિત ગ્રહોની કદી બની છે ?

૩૭

બહેતા મહે મહિન ચંચળ શિર તેવો,
ગુન્ગરવે ભ્રમરનાં બહુ કોધી એવો;

ઐરાવતે તુલિત બિદ્ધત હાથી સામે—
આવેલ જોઈ તુમ આશ્રિત ભો ન પામે !

૩૮

બેદી ગજેંદ્ર—શિર શ્વેત, રુધિરવાળા—
મોતી સમૃદ્ધ થકી ભૂમ દિપાવી એવા,—

દોડેલ સિંહતણી દોટ વિષે પડે જે,
ના તુજ પાદ ગિરિ આશ્રયથી મરે તે !

૩૯

જે જોરમાં પ્રલયના પવને થયેલો,
ગ્રોહા ઉડે બહુજ અગ્નિ હવે ધીરેલો;

સંહારશે જગત સન્મુખ તેમ આવે,
તે, તુજ કીર્તન રૂપી જગ સાંત પાડે.

૪૦

જે રક્ત નેત્ર પિક-કંઠ સમાન કાળો,
ઉંચી ફણે સરપ સન્મુખ તેમ આવનારો;

તેને નિશંક જન તેહ ઉશ્વંધી ચાલે
સ્વં નામ નાગદમની દીલ જેહ ધારે !

૪૧

નાચે તુરંગ ગજ સન્દ કર મહાન !
એવું રણે નૃપતિનું બળવાન સૈન્ય;

બદાય છે તિમિર જેમ રવિ-કરેથી,
તેમ જિ... ..

૪૨

બર્ષી ચકી હણિત હસ્તિ રુધિર બહે છે;
 યોદ્ધા પ્રવાહચકી આતુર જ્યાં તરે છે;
 એવા મુધે અજીત ચત્રુ જીતે, જનો તો-
 ત્વત્પાદ પંકજ રૂપી વન ચણું લે જે.

૪૩

જ્યાં ઉછળે મગર મચ્છ તરંગ ઝાઝા,
 ને વાડાવાજિ ભયકારી ચકી ભરેલા;
 એવાજ સાગર વિષે સ્થિર નાવ જે છે,
 તે નિભાયે તુજતણા રમરણે તરે છે.

૪૮

જે છે નમ્યા ભયદ રોગ જજોદરથી,
 પામ્યા દશા દુઃખદ આશ ન દેહ તેથી;
 ત્વત્પાદ-પદ્મ-રજ અમૃત નીજ દેહે
 ચોળે, અને મનુજ કામ સમાન રૂપે ।

૪૫

બેડી જડી પગથી છેક જળા સુધીની,
 તેની ઝીણી અણીથી જાગ ધસાય જેની;
 એવા અહોનિશ જપે તુજ નામ મંત્ર,
 તો તે જનો છુરત થાય રહીત બંધ ।

૪૬

જે મત્ત હસ્તિ, અહિ, સિંહ, દવાનલમિ,
 સંગ્રામ સાગર, જજોદર, બંધનોથી-
 પેદા થયેલ ભય, તે ઝટ નાશ પામે ।
 હાઈ કરે સ્તવન આ, મતિમાન પાઠે ।

૪૭

આ સ્તોત્ર ગાળ તુજના ગુણુથી ગુંથી મેં,
 ભક્તિ ચકી વિવિધ વર્ણુ રૂપી જ પુણ્યે;
 તેને જિનેદ્ર ! જન જે નિત કંઠ નામે,
 તે માન તું અવશા શુભ લક્ષ્મી પામે.

૪૮

અમે સુધરેલી ઓલાદ !

કાળના કેટલાય યરો તમે દટાઈ ગયેલા એક સમયમાં અમારા ઘરમાં પ્રચંડ પટારાઓના ગર્ભમાંથી પ્રમાણીક કમાઈની પીળી લક્ષ્મીની ફેરમ છુટતી. નગદ નાણાંથી છલકાતા એ પટારાઓ અમે સુધરેલી ઓલાદે ભંગારના ભાવે ક્યારનાએ કાઢી નાંખ્યા છે. અમારા એ પટારાઓનાં સ્થાન આજે નાણુકડી તીન્નેરીઓએ ઘેરી લીધા છે. અને એ તીન્નેરીઓમાં સોના અને રૂપાની લગડીઓને બદલે અમે સુધરેલી ઓલાદે કાગળનાં પાંદડાઓ ખડક્યા છે. ખાંડીને મ્હોંયે અનાજ સંઘરવાની અનપૂર્ણ સમી કાઢીઓ અમે સુધરેલી ઓલાદે કાઢી નાખી છે અને તેને સ્થાન દીનના ડબ્બાઓ બેસાડ્યા છે. એ ડબ્બાઓમાં પાક્કી બે પાક્કી અનાજનાયે વાખ્યા છે, ધીના ગાડવા અને ગોળના માટલામાં તો અમને સુધરેલી ઓલાદને સ્વપ્ના પણ નથી. જાશના 'દહોણાં' અને દુધની તાંબડીઓમાં તો અમે સમજતા પણ નથી. અમે સુધરેલી ઓલાદ દુઝાણામાં ઠગાકુટ દેખીએ છીએ. પછી અમારા શૌર્ય સુકાતા જાય છે, અમારા પ્રેમના નવરસ ઊડતા જાય છે, અમારા વીર્ય દહાડાતા જાય છે પણ અમને આનંદ છે. અમે 'સુધરેલી' ઓલાદ કે ઉતરેલી ઓલાદ ? વિચાર કરશો ? છે ભેળુ ? છે ધુરસદ અને દેશ દાઝ ?

જગમાં આવે વો જતે, એક રામ દુલ્હે દામ,
રામ દે દાતા મુકિતકો, દામ મુધારત કામ ?

સત્સંગ વિષે

તાત સ્વર્ગ અથ વર્ગ સુખ, ધરિય તુલા ઈક અંગ,
તુલૈ ન તાહિ સકલ મિલિ, જો સુખ લવ સત્સંગ; ૧

તે દિન ગયે અકારથી, સંગતી લઈ ન સંત;
પ્રેમ વિના ખસુ જીવના, ભક્તિ બિના ભગવંત; ૨

મથુરા ભાવૈ દ્વારકા, ભાવૈ જા જગન્નાથ;
સત્સંગતિ હરિભજન બિનુ, કછુ ન આવૈ સાથ; ૩

આધિમે આધિ ઘડી, આધિમે પુનિ આધ;
તુલસી સંગત સાધકી, કટૈ કોટી અપરાધ; ૪

કવિત.

તાત મિલે પુનિ માત મિલે સુત વ્રાત મિલે યુવતિ મુખદાષ,
રાજ મિલે, ગજગાજ મિલે સગ સાજ મિલે મનવંછીતપાષ;
લોક મિલે સુરલોક મિલે ત્રિલોક મિલે વૈકુંઠ ઠરે જાષ,
સુંદર સખદિ મિલે અર સંતસમાગમ દુર્ગલ લાષ;

તનકા જોગી સગ કરે, મનકા વિરજા કાપ,૧
સહજ સગ સિદ્ધિ પાષયે, જો મન જોગી હોય.

૧

હમતો જોગી મનહિકા, તનકે હે તે ઝોર,
મનકા જોગી લગાવતે, દશાલક કષ્ટુ ઝોર.

૨

લરમ ન લાંબા જીવકા, બહુ નક ધરિયા લેખ,
સનગુર મિલિયા બાહરે, અન્તર રહિયા લેખ.

૩

ગુર બડે ગોવિન્દસે. મનમેં દેખું બિચાર,
હરિ સુમિરે સો વાર હે, ગુર સુમિરે સો પાર.

૪

૧. યહ તન ત્રિપકી બેલરી, ગુર અમૃતકી ખાન,
શિવ દીએ જો ગુર મિલે, નોબી સસ્તા જાન.

૫

અથ શ્રી ભક્તામર સ્તોત્ર.

(વસંતતિલકા.)

ભક્તામરપ્રણતમૌલિમણિપ્રસાણા, મુઘોતકં દસિતપાપ-
નમેાવિતાનમ્,—ભક્ત એવા જે દેવતા તેમના નમેલા મસ્તકોને
વિષે રહેલાં મુકુટ મણિ તેની પ્રભાઓને, ઉઘોતના કરનાર, તથા
નાશ કર્યાં છે પાપ તથા અજ્ઞાનરૂપ અધકાન્ને સમુદ્ધ જેણે.

સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિનપાદયુગ યુગાદા, વાલખનં ભવજ-
લેપતતાં જનાનામ્ ॥૧૧॥—એવા જીનેશ્વર ભગવાનના ચરણયુગલને
સમ્યક્ પ્રકારે નમસ્કાર કરીને જે ચરણ યુગલ આ યુગની શર-
બ્યાતમાં ભવરૂપી જળને વિષે પડેલા પ્રાણિઓને આલંબનભૂત છે,
તેને નમસ્કાર કરીને ॥૧૧॥

યઃ સંસ્તુતઃ સઠ્ઠવાહમ્બતત્ત્વખેધા, દુદ્ધભૂતપુદ્ગિ-
પદ્મલિઃસુરલોકનાથેઃ—જેની સ્તુતિ કરેલી છે, સમસ્ત શાસ્ત્ર
તેના તત્ત્વના જાણુવા થકી, ઉત્પન્ન થઈ એવી જે શુદ્ધિ તેણે કરી
કુશળ એવા દેવલોકના નાથ જે ઇન્દ્ર તેમને.

સ્તોત્રૈજ ગાત્રતયચિ હરેરૂદારેઃ, સ્તોભ્યેકિલાહુમપિતં પ્ર-
થમં જિનેન્દ્રમ્ ॥૧૨॥—તણુ જગતના પ્રાણિઓના ચિત્તને હરણ
કરનાર તથા અર્થ અને શબ્દ થકી ઉદાર એવા, તે પ્રથમ જિનેન્દ્ર
ઋષભદેવ સ્વામિને હું પણ નિઘયે સ્તનીશ-સ્તોત્રો વડે સ્તુત
કરીશ. ॥ ૨ ॥

પુદ્ગ્યા વિનાપિ ત્રિજુધાર્ચિતપાદપીઠ, સ્તોતું મમુદ્યત-
મતિર્વિગતત્રપૌહલું—પડિતો અથવા દેવતાઓ વડે પૂજીત છે.
ચરણનું આસન જેનું એવા હે પ્રભુ ! શુદ્ધિ વિના પણ મુતિ
કરવાને હિયત મતિવાળા થયેા છું, તેથીજ હું લજ્જાના દરનાર
વિનાનો જણાઉં છું.

બાલ વિદ્યાય જલમસ્થિતમિદુર્બિન્ધ, મન્યઃ કદચ્છતિ-
જનઃ સદુમગ્રણીતુ ॥૩૦॥—જળને નિષે પ્રતિ મિમિત એવું
ચદ્રમાનું જે મિળ તેને બાળક વિના બીજે કયો માણસ તત્કાળ
પ્રદણ કરવાને ઇચ્છા કરે ? ॥૩૦॥

પદ્મતુ ગુણાન્ ગુણમમુદ્ર રાશાકંકાંતન્, કરુતે ક્ષમઃ મુર
ગુરુપ્રતિભેદપિ બુદ્ધયા—હે ગુણસમુદ્ર ચદ્રમા સરખા ઉજવન
ગુણોને તારા મહાનને—મહાન કરવાને, બુદ્ધિએ કરીને બદરૂપિત
સખા પણ મેલુ સમર્થ છે

કદપાંતકાલપવનોદ્ધતનકચક. કોવા તરીતુ મલ્લમબુનિ
વિભુજાલ્યામ્ ॥ ૪ ॥—પ્રત્ય કાળના પવન વડે ઉઠળી રહ્યા છે,
મગરમઝના સમુદ્ર જેને નિષે એવા સમુદ્રને મે દાચ વડે તરવાને
મેલુ સમર્થ થાય છે ॥ ૪ ॥

મોહહુ તથાપિ તવભક્તિવશાન્મુનીશઃ, કર્તું સ્તવ વિગ
તશક્તિરપિ પ્રવૃતઃ—હે મુનિઓના સ્વામિ ! તો પણ તમારી
ભક્તિના વશ થકી પૂર્વે કયો એવો બુદ્ધિ રહિત હુ, શક્તિ રહિત
હુ, તેમ જતા પણ તમારું સ્તવન કરવાને પ્રવૃત્ત થયો હુ.

પ્રીત્યાત્મવીર્યમવિચાર્ય મૃગો મૃગેન્દ્ર, નાહ્યેતિ કિ
નિજશિગોઃ પરિપાલનાર્થમ્ ॥૫૦॥—હરણુ સ્નેહે કરીને પોતાનું
બળ અણુ વિચારતો મૃગ સિદ્ધ પ્રત્યે પોતાના બાળકના રક્ષણ
અર્થે શુ સામો થતો નથી ? ॥૫૦॥

અદપશ્રુત શ્રુતવતાં પરિહાસધામ, ત્વદ્ભક્તિરેવ મુખ
રીકુરુતે બ્રહ્માન્માં—અદપ છે શાસ્ત્ર જ્ઞાન જેને, એ હેતુ થકી
બહુ શ્રુતજનોને હાસ્ય કરવાનું મ્યાનરૂપ એવા મને તમારી ભક્તિ-
બળાકારે વાચ્યાવ કરે છે

યત્કોઠિલઃ કિલ મધા મધુરં વિરૈતિ, તત્ત્યાશ્યાત્રકલિ-
હાનિક્ષેક હેતુઃ ॥૬૧॥—જેમ ચેત્ર માસને વિષે કાકિન પક્ષી નિશ્ચે
મધુર મોલે તેનું કારણ એક મનોહર આત્ર કનિકાનો સમુદ્ધ
તેજ છે. ॥૬૧॥

ત્વત્સંસ્ત્રવેન ભવસંતતિસન્નિષદ્ધં, પાપક્ષણાક્ષયમુ પૈતિ
શરીરભાગ્નમ્—તમારા રૂઢા સ્તનન થકી ભવની પરંપરાયે કરી
અધાયેયુ. જે દેહધારી જીવોનું પાપ ક્ષણવારમા નાશ પામે છે

આકાંતલોકમલિનીજમશેષમાયુ, સૂર્યાશુભિન્નમિ વશા
વરમધકારમ્ ॥૬૨॥—જેમ શીઘ્રપણે લોકમાં વ્યાપ્ત થયેલું અને
ભરમર સરખું કાળું એવું. તે સમસ્ત પ્રકારે રાત્રિ સમંધી અધાર
સૂર્યના કિરણોથી નાશ પામે છે. ॥૬૨॥

મત્તેતિ નાથ તવ સસ્તવન મયેક, મારક્યતે તતુધિ-
યાપિ તવ પ્રભાવાત્—હે નાથ! એમ માનીને આ તમારું સ્તનન
મારા વડે હું જે મદ બુદ્ધિવાળો છું તેણે આરભ કરાય છે, તે
સ્તવન તમારા પ્રભાવ થકી.

એતો હુરિશ્યતિ સતાંનલિનીહલેષુ મુક્તાકલધુતિ મુખોત
નનૂદબિંદુઃ ॥૬૩॥—સત્પુરુષોના ચિત્તને હરશે, જેમ કમળપત્રને
વિષે પડેલું પાણીનું ચિન્દુ મુક્તાકળની શોભા પામે છે ॥૬૩॥

આત્તાં તવ સ્તવન-મસ્તસમસ્ત દોષ, ત્વત્સકથાપિ
જગતાં દુરિતાની હુતિ—નાગ પામ્યા છે સમગ્ર દોષ જે થકી,
એવું તમારું સ્તનન તો હું રહ્યો પરંતુ તમારા ચરિત્રની કથા જે
કરવી તે જગતના લોકોના પાપને હણે છે

દૂરે મહુન્નકિરણુઃ કુરૂતે પ્રલૌવ, પદ્માકરેષુ જલજ્વલિ
વિકાશલાજિ ॥૬૪॥ જેમ સૂર્યો દૂર રહ્યા, પરંતુ તેની પ્રભાજ
કરે છે સરોવરકિરને વિરે કમળોને વિકસ્ય ॥૬૪॥

નાત્યદ્ભુ તંભુવન ભૂપણ ભૂતનાથ, ભૂતૃર્ગુણૈર્ભુવિ ભવ-
તમલિષ્ઠુવંતઃ—તે અતિ આશ્ચર્ય નથી. હે જગતને ત્રિપે ભૂપણરૂપ
હે નાથ! સત્ય એવા તમારા ગુણોએ કરિ જગનમાં તમોને સ્તુતિ
કરનારા પુરૂષો.

તુલ્યા ભવંતિ ભવતોનનુ તેન કિંવા, ભૂત્યાશ્રિતં યઈહ
નાત્મસમ કર્ણતિ ॥૧૮૦॥—તમારા સરખા થાય છે, તે સ્વામિયે
કરી શું! જે સ્વામિ પોતાના દુઃઆશ્રિતને સંપતિયે કરી પોતાની
તુલ્ય કરતો નથી.

દૃષ્ટવા ભવંતમનિમેષવિલોકનીયં નાન્યત્ર તોષમુપયાતિ
જનસ્ય ચક્ષુઃ—નિમેષ રહિતપણે કરી જોવાયોગ્યે એવા તમોને
જોઈને, જોનાર લોકોના નેત્રો તમારા વિના ખીજે ઠેકાણે સંતોષ
પામતા નથી.

પીત્વા પયઃ શશિકરંદ્રુતિ દુગ્ધસિંધોઃ ક્ષારં જલં જલ-
નિધેરશિતું કષ્ટજેત ॥૧૮૧॥—ચંદ્રમાના કિરણની સરખી કાંતિ-
વાળા ક્ષીરસમુદ્રનું પાણી પીને કયો પુરુષ લવણ સમુદ્રનું ખાઈ પાણી
પીવાની ઇચ્છા કરે ॥૧૮૧॥

યૈઃ શાંતરાગરૂચિભિઃ પરમાણુભિસ્ત્વં, નિર્માપિતન્નિ-
ભુવનેકલસામભૂત—શાંતરસના ભાવની છાયા છે જેમને ત્રિપે એવા
જે પરમાણુઓ તે વડે તમાઈ શરીર, નિર્માણુ કરેલું છે. હે ત્રણભૂવનને
ત્રિપે એક આબૂપણુ ભૂતઃ

તાવંતએવ ખલુ તેષ્યણુવઃ પૃથિવ્યાં, યત્તે સમાનમપરં
નહિ રૂપમસ્તિ ॥૧૮૨॥—તે પરમાણુઓ પણ આ પૃથ્વીને વિષે
નિશ્ચે તેટલાજ છે, કારણ કે તમારા સરખું ખીજું કોઈ રૂપ નથી. ॥૧૮૨॥

વક્ત્રં દ્વંતે મુરનરૌરગનેત્રહારિ, નિઃશેષનિર્જિતજગત્ત્રિ-
તયોપમાનમ્—દેવતા, મનુષ્ય, ભુવનપતિ પ્રમુખ દેવોના નેત્રોને

દરણ કરનાર તમારૂં મુખ ક્યા જેણે ત્રણ જગતની ઉપમાનભૂત વસ્તુને સપૂર્ણ છૂટીછે

ખિખં કલિ કમાલન દૈનિશાકરસ્ય, ચદ્રાસરે ભવતિ પાંડુ-
પલાશાકલ્પં ॥૧૩૦॥—તથા ચદ્રમાનું કલ કે કરી મનિન એવું મિખ
ક્યા, જે દિનસના ભાગમા ખાખરાના પાંડા સરખું પીળું પડી
જાય છે ॥૧૩૦॥

સપૂર્ણ મહાપાશાંકલકલાપ, શુભા શુભાન્નિભુવનં
તથ લઘયતિ—સપૂર્ણ મહાવાગા ચદ્રમાની સમુદ સરખા,
ઉજવળ તમારા ગુણો ત્રણ ભૂતને ઉત્તર કરે છે

યે સમિતાન્નિજગદીશ્વરનાથમેકં, કસ્તાન્નિવારયતિ સચ
રતો યથેષ્ટમ્ ॥૧૪૦॥—હે ત્રણ જગતના ઇશ્વર જે ગુણો અદ્વિતીય
નાથરૂપ તમોને આશ્રય કરી રહેતા છે તે એવજાએ વિચરતા ગુણોને
કયો પુરૂષ નિવારણ કરી શકે ॥૧૪૦॥

ચિત્ર કિમત્ર યદિ તે દુનિદશાંગનાભિ નીત મનાગપિ
મનો ન વિકારમાગમ્—એમા શુ આશ્ચર્ય છે કે દેનતાએ ની
શીઓથી પણ તમારૂં, મન જરાક પણ વિકારના સ્થાનકને ન પામ્યું

કલ્પાંતકાલમરૂતા ચલિતાચલેન કિ મદરાદિશિખર ચલિ
ત કલાચિત્ ॥૧૫૦॥—ચનાયમાન કર્યા છે મ્હોટા પર્વતો જેણે,
એવા પ્રત્ય કાળના પવને કરી, મેરૂ પર્વતનું શિખર શુ કદી ચનાય
માન થયું ? ॥૧૫૦॥

નિદ્રૂમન્વર્તિન્પવજિજ્ઞંત તૈલપુરઃ કૃત્સ્ન જગત્રયમિદ
પ્રકટીકરોપિ—ધન્ર અને વાટરકિત એવો, તથા ત્યાગ થયોછે સ્નેહ
રૂપ તેનનોપુર જે થકી એવા વળી સમસ્ત ત્રણ જગતને પ્રકાશ
કરોછો એના

ગમ્યોન જાતુ મરૂતા ચલિતાચલાનાં, દીપેતપરસ્ત્યમસિ
નાથ જગત્પ્રકાશઃ ॥૧૬૦॥—વળી પર્વતોને ચનાયમાન કરનાર

પવનવડે પણ કદી જવા યોગ્ય નહિ (અત્યાયમાન કર્યો છે મહોટા પર્વતો જેણે એવા પવનોને પણ અગમ્ય.) એવા હે નાથ ! જગત્પ્રકાશરૂપ તું એક વિવશણુ દીપક છે. ॥૧૬॥

નાસ્તં કદાચિદુપયાસિ ન રાહુગમ્યઃ સ્પષ્ટીકરોપિ આદુસા યુગપન્નજગંતિ—જે કદી પણ અસ્ત પામતો નથી રાહુથી અસ્ત થતો નથી, સમકાલે ત્રણ જગતને સાથેજ પ્રકાશ કરે છે.

નાંસોધરોદરનિરૂદ્ધમહાપ્રભાવઃ, સૂર્યાતિશાયિમદિમાસિ મુનીંદ્રલોકે ॥૧૭॥ જ્ઞાનાવરણાદિક વાળના દસથી નથી રોકાયો એવો મહોટો છે મહિમા જેનો એવો. હે મુનીઓના ઈન્દ્ર ! તમે આ લોક વિશે સૂર્યથી અધિક મહિમાવાળા છો. ॥૧૭॥

નિત્યોદયંદલિતમોહમહાંધકારં, 'ગમ્ય' ન રાહુવદનસ્ય ન વારિદાનામ્—નિત્ય છે ઉદય જેનો તથા નાશ કર્યો છે, મોહરૂપી મહોટો અંધકાર જેણે એવું, રાહુના મુખથી તથા મેઘથી પણ અગમ્ય અસવાયોગ્ય નથી એવું.

વિભ્રાજતે તવ મુખાબ્જમનદપકાંતિ, વિદ્યોતયન્નગદ-પૂર્વશશાંક ખિંબમ્ ॥૧૮॥—અતિ કાંતિવાળું તમારું મુખકમળ વિશેષ શોભે છે. તે જાણે કે ત્રણ જગતને પ્રકાશ આપતું વિવશણુ ચંદ્રમાનું ખિંબ હોયની તેમ લાસે છે. ॥૧૮॥

કિંશર્વરીપુશશિનાન્દિ વિવસ્વતા, યુગ્મન્મુખે દુદલિતેષુ તમસ્સુ નાથ—રાત્રિઓને વિશે ચંદ્રમાનું શું પ્રયોજન છે અને દિવસે સૂર્યનું શું પ્રયોજન છે ? હે નાથ ! તમારા મુખરૂપ ચંદ્રમાએ અજ્ઞાનરૂપ અંધકારનો નાશ કર્યો છે.

નિબ્પત્તશાલિવનશાસિનિ જીવલોકે, કાર્ય ક્રિયન્નલધરૈર્જલભારનઘ્રૈઃ ॥૧૯॥—પાકેલાં એવાં શાલિવન તેણે કરી શોભા-યમાન એવા લોકને વિશે, જળના ભારો કરી નથી ગયેલા મેઘોનું શું પ્રયોજન છે ? ॥૧૯॥

જ્ઞાનં યથા ત્વયિ વિભાતિકૃ તાવકાશં, નૈવં તથા હરિ-
હરદિષુ નાયકેષુ—અનંત પર્યાયાત્મક વસ્તુઓને વિષે કીધી છે
જગા જેણે, એવું જ્ઞાન જેવી રીતે તમારે વિષે શોભે છે, તેવી રીતે
પોતપોતાના શાસનના નાયક હરિહરદિક દેવાને વિષે નથી શોભતું.

તેજઃ સ્ફુરન્મણિષુયાતિ યથા મહત્વં, નૈવં તું દાયકાકલે
કિરણાકુલેકપિ ॥ ૨૦ ॥—જેમ તેમ દેહીપ્રમાણ મણિઓને વિષે
ગૌરવ પામે છે, તેમ કાંતિએ કરી વ્યાપ્ત એવા દાયકાના કટકાને
વિષે નથી પામતું. ॥ ૨૦ ॥

મન્યે વરં હરિહરદય એવ રૂપ દષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં ત્વયિ તો-
ષમેતિ—કૃંધાઈં છું કે હરિહરદિક દેવા મેં દીઠા તે સારંજ થયું.
જેમને દીઠે છો તે મારું ચિત્ત તમારે વિષેજ સંતોષને પામે છે.

દિં વીક્ષિતેન ભવતા ભુવિ ચેન નાન્યઃ કશ્ચિન્મનો-
હરોત નાથ ભવાંતરેષિ ॥ ૨૧ ॥—પ્રથમ દીઠેલા એવા તમેજ
કરી શું થયું કે જે તમારા દર્શનયકી આ પૃથ્વીને વિષે નથી બીજો
કોઈ પણ દેવ હે નાથ ! પરભવને વિષે પણ મારા મનને હરણ
કરતો નથી. ॥ ૨૧ ॥

ગ્રીણાં શતાનિ શતશો જનયંતિ પુત્રાન્ નાન્યામૃતં
ત્વદુપમં જનની પ્રસૂતા—ભીના સેકકાઓ (સેંકડો સ્ત્રીઓ) સેંકડા
બંધ પુત્રોને જન્મ આપે છે. બીજી કોઈ તમારા માતા જેવા પુત્રને
ઉત્પન્ન કરી શકતી નથી.

સર્વા દિશો દધતિ ભાનિ સહસ્રરશ્મિં, પ્રાચ્યેવ દિગ્જન-
યતિ સ્ફુરદંશુબલમ્ ॥ ૨૨ ॥—સર્વ દિશાઓ નક્ષત્રોને ધારણ
કરે છે પરંતુ હજાર કિરણવાળા સૂર્યને જગ્ગહળતી કિરણની જગાળા
છે જેને એવાને તો પૂર્વ દિશાજ ફક્ત ધારણ કરે છે. ॥ ૨૨ ॥

ત્વામામનન્તિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ, માદ્રિત્યવર્ણમમલં
તમસઃ પુરસ્તાન્—મુનિઓ તમને મનુષ્ય એટલે નિઃકર્મા સદ્દ કહે
છે. અધિકારની આગળ મૂર્ધસમાન કાંતિવાળા તથા નિર્મળ.

ત્વામેવ સમ્યગુપલક્ષ્ય બળતિ મૃત્યુઃ, નાન્યઃ શિવઃ
શિવપદસ્ય મુનીન્દ્ર પંથાઃ ॥ ૨૩ ॥ એવા તમોનેજ બળવા
યકો તે મૃત્યુને જીતે છે. હે મુનિઓના ઇન્દ્ર! ઉપદ્રવરહિત એવો
મોક્ષનો બીજો કોઈ માર્ગ નથી. ॥ ૨૩ ॥

ત્વામવ્યયં વિભુમચિંત્યમસંખ્યમાદ્યં, બ્રહ્માણુમીશ્વર-
મનન્ત મનંગકેતુસ્—તમોને ક્ષયરહિત, અંધર્વાયુક્ત, અચિંત્ય,
ગુણસંખ્યા રહિત, તથા આદ્યતીર્થકર, બ્રહ્મરૂપ, અંતરરહિત કામનો
નાશ કરવાને કેતુ સરખા.

યોગીશ્વરં વિહિતયોગમનેકમેકં, જ્ઞાનસ્વરૂપમમલં પ્રવ-
ર્તિ સંતઃ ॥ ૨૪ ॥—યોગી પુરૂષોના ઇશ્વર, સર્વ યોગના
બળુનાર એકરૂપ હોવા છતાં પણ અનેક રૂપને બળુનાર હોવાથી
અનેક જ્ઞાન સ્વરૂપી તથા પાપ મલરહિત સંત પુરૂષો કહે છે. ॥૨૪॥

બુદ્ધસ્ત્વમેવ વિષ્ણુધાર્મિત શુદ્ધિબોધાત્ ત્વં શંકરોસિ
ભુવનત્રય શંકરવાત્—હે દેવોથી અર્ચિત શુદ્ધિગત અને મનોગત
પદાર્થોત્તિ બળુવાથી તમે પોતેજ બુદ્ધ છો. ત્રણ ભૂવનને સુખના
કરનાર હોવાથી તમે પોતેજ શંકર છો.

ધાતાસિ ધીર શિવમાર્ગાવનેર્વિધાનાત્, વ્યક્તં ત્વમેવ
ભગવન પુરૂષોત્તમોઽસિ ॥ ૨૫ ॥—હે ધીર! રત્નત્રય યોગરૂપ
મોક્ષમાર્ગ વિધિનુ નિષ્પાદન કરવાથી તમેજ ધાતા વિધાતા છો, હે
ભગવાન્! તમેજ પ્રગટપણે પુરૂષોત્તમ છો. ॥ ૨૫ ॥

તુલ્યં નમન્ત્રિ ભુવનાર્નિહુરાય નાથ, તુલ્યં નમઃ
ક્ષિતિતલા મલભૂષણાય—ત્રણ ભુવનની પીડાને હરણ કરનાર
તમોને નમસ્કાર થાઓ, પૃથ્વિતળને રિપે નિર્મળ અન્નકાર ૩૫
તમોને નમસ્કાર થાઓ.

તુલ્ય નમસ્ત્રિજગત પરમેશ્વરાય, તુલ્ય નમો જિન
ભવોદ્ધિશોષણાય ॥ ૨૬ ॥—નણુ જગતના પરમેશ્વર તમોને
નમસ્કાર થાઓ હે વીતરાગ લન સમુદ્રને શોનણુ કરનાર તમોને
નમસ્કાર થાઓ ॥ ૨૬ ॥

કોવિસ્મયો ડન યદિ નામ ગુણૈરશેષે, સત્ય સશ્રિતો
નિરવકાશતયા મુનીશ—આમા શુ આશ્ચર્ય છે સમગ્ર ગુણોએ
ડરી, હે મુનીઓના ધશ્વર ! તમો નિરતરપણે આશ્રય કરાધેના છો

દાપેરૂપાત્તવિવિધાશ્રયજાતગર્વેઃ સ્વપ્નાંતરેહપિ ન કદા-
ચદપી ક્ષિતોડસિ ॥ ૨૭ ॥—નિવિધ આશ્રયો યકી ઉત્પન્ન થયો
તે અહકાર તે રૂપ દોષોયે કરી તમોને લોકોએ સ્વપ્નાતરમા પણ
કદી દોષો નથી ॥ ૨૭ ॥

ઉચ્ચરશોકતરૂસશ્રિતમુન્મયૂષ, માલાતિ રૂપમમલ
ભવતો નિતાંતમ્—ઉચ્ચ અશોકવૃક્ષને વિષે આશ્રય કરી રહેલું
તથા ઉચ્ચ છે કિરણો જેના એવું તમારૂં રૂપ અત્યંત નિમળ શોભે છે

સ્પષ્ટોદ્ધિસકિરણમસ્તતમૌવિતાન, બિંબ રવેરિવ
પથોધર પાર્શ્વવર્ત્તિ ॥ ૨૮ ॥—તે પ્રગ્લ ઉચ્ચ ગયા છે કિરણો
જેના તથા નાશ પમાડયો છે અધમગ્નો સમુદ્ધ જેણે એવું તથા
મેવની સમીપે વર્તતા સૂર્યના મિત્ર જેવું શોભે છે ॥ ૨૮ ॥

સિદ્ધાસને મણિમયૂષરિખાવિચિત્રે, રિખાજતે તવ વપ્ર
જનકાવદાતમ્—મણિઓના કિરણોની પકિતઓએ કરી રિચિત્ર
સિદ્ધાસનને નિમે સુવર્ણ સરળ મનોહર તમારૂં શરીર શોભે છે

બિંબ વિચલસદશુક્લનાવતાન, તુગાદયાદ્રિશિરસીવ
સાહસ્રરશ્મે ॥ ૨૯ ॥—આમશને નિમે ઉદ્યોતમાન કિરણોની
રૂપાઓનો સમુદ્ધ છે જેનો એવું સૂર્યનું મિત્ર જેમ ઉચ્ચ ઉદયા
ચન પર્વતના શિખર ઉપર શોભે છે ॥ ૨૯ ॥

કુંદાવદાતયલયામરચાર્ણશોભં, વિભ્રાજતે તવ વપુઃ
કલધોતક્રાંતમ્—મોગસના પુષ્પ સરખું ઉન્નત તથા વીજતા
ચામરો વડે મનોહર છે સોભા જેની એવું. મુઠ્ઠું મરખું મનોહર
તમારૂં શરીર વિરોધે સોભે છે

ઉદ્યમ્બશાંકશુચિનિર્ઝરવારિધાર, મુચ્યેસ્તટં મુરગિરેરિવ
શાતકૌશલમ્ ॥ ૩૦ ॥—ઉદ્ય પામેકા ચંદ્રમાની થેડે નિર્મળ છે
નિર્ઝરણાના પાણીની ધારા જેને નિમે એવું સુનર્ણમય જે મેઝપવંત
તેનું ઉચું સિખર જેમ ગોભે છે. ॥ ૩૦ ॥

છત્રત્રયં તવ વિભાતિ શશાંકકાન્ત, મુચ્યેઃ સ્થિતં રથ-
ગિતભાનુકરપ્રતાપમ્—ચદ્રમા સરખા મનોહર તમાગ ઉપર ત્રણ
છત્ર શોભે છે તે ઉચે રહ્યું થકુ તથા ઢાઢી દીધો છે સૂર્યના
કિરણનો પ્રતાપ જેણે એવું

મુકતાકમ્પકરભક્ત વિવૃદ્ધશોભં, પ્રખ્યાપયત્રિજગતઃ
પરમેશ્વરત્વમ્ ॥ ૩૧ ॥—મોતીના સમુદ્રની રચનાયે ઢગી વધી
છે ગોભા જેની એવું તથા ત્રણ જગતના પરમેશ્વરને પ્રગટ કરતું.
॥ ૩૧ ॥ ×

× “ શ્લોક કાવ્યો. ”

ગંભીરતારરપુરિત દિવિભાગ—અલોક્યતોકશુભસંગમશ્રુતિદ્ધ ॥
સદ્ધર્માન્નયધોપણુધોપક સન્, ખેદુદુભિર્ધર્ નનિ તેવગસ પ્રનાદી ॥૧॥
મંદારસુંદરનમેશ્વપારિજ્ઞાન સ્તતાનકાદિ કુસુમોન્કરટ્ટિરદા ॥
ગન્ધોદમિંદુશુભમન્દમરપ્રાપાતા, િન્ધ્યા'દિવ્ય 'પતતિ'તે'વચસાતતિર્તાર
શુભપ્રભાવવપભૂરિ વભા વિભોસ્તે ॥ લોકત્રન ઘુનિમના છતિમ દ્વિ ૧ન્દી ૧
પ્રોઘદ્ દિનાકર નિરંતર ભૂરિ સંખ્યા ૧ દીપ્તિજ્યેષ્ઠપિ નિશામિન નોમ
સૌખ્યામ્ ॥ ૩ ॥

સ્વર્ગાપવર્ગગમમાર્ગ નિમાર્ગભ્રુષ્ટ । સદ્ધર્મતત્ત્વકથનૈકપટુસ્ત્રિલોક્યામ્ ।
દિવ્યધ્વનિભવતિને નિશ્ચયાર્થ સર્વ ભાષાસભાન પરણિમગ્નૈ પ્રયોજ્ય

ઉત્તિદ્રહેમનવપંકજપુજકાંતિ પર્યુષ્ટિસૂત્રખ મયુખ શિ
ખાભિરામૈ—વિકસિત સુસર્ણના નવકમળના સમુદની કાંતિયે કરી
ઝળહળના નખના કિરણોના પ્રકાશની પંકિતયે કરી મનોહર.

પાદોપદાનિ તવ યત્ર જિનેન્દ્ર ધતઃ પદ્માનિ તત્ર વિશુધ્વાઃ
પરિકલ્પયન્તિ ॥૩૨॥ તમારા ચરણો જે સ્થાનને વિષે હે જિનેન્દ્ર
પગના ધારણુ કરે છે. તે તે સ્થાનકાને વિષે દેવતાઓ કમળની
રચના કરે છે. ॥૩૨॥

ઈથ યથા તવ વિભૂતિરભૂજિજનેન્દ્ર. ધર્મોપદેશનવિધો
ન તથા પરસ્થ—હે જિનેન્દ્ર ! એ પૂર્વોક્ત અતિશયની સપદા
જેવી તમારી થઇ ધર્મનો ઉપદેશ કરવાના સમયને વિષે તેવી બીજી
કાઇની થઇ નથી.

યોદેહ પ્રભા દિનકૃતઃ પ્રહતાંધકારા, તોદેહકૃતો અહગણ-
સ્ય વિકાશિનોપિ ॥૩૩॥—હરયો છે અંધકાર જેણે એવા
સૂર્યની જેવી કાંતિ હોય છે. તેની કાંતિ પ્રકાશિત થયેવા પણ
અહોના સમુદાસની કયાથી હોય ॥૩૩॥

શ્વયોન્મદાવિલવિલોલકપોલમૂલ, મતભ્રમહ્રમરનાદ-
વિવૃદ્ધકોપમ્—ઝરતા મદે કરી બ્યાસ થયેવા અને ચંચળ ગંડસ્થપ
તેણે કરી મદોન્મત તથા અહીં તહીં ભ્રમતા ભ્રમરાઓના શબ્દે કરી
વધ્યો છે ક્રોધ જોનો એના.

ઐરાવતાભમિભમુદ્ધતમાપનતં દષ્ટ્વા ભયં ભવતિનો
ભવદાશ્રિતાનામ્ ॥૩૪॥—ઐરાવત હાથી સરખી કાંતિવાગો તથા
ઉદ્ધત એના હાથીને સામે આવતો દેખીને તમારા આશ્રિતોને ભય
થતો નથી ॥૩૪॥

સિન્નેભદ્રુંભગલદુઃખવલશોણિતાકૃત, મુખાદ્દલપ્રકરભૂષિ-
તભૂમિભાગઃ—બેદેશા હાથીઓના કુંભસ્થવ્રથી પડતા શ્વેત રક્ત-
વર્ણુવાળા રૂધિરથી ખરડાએલા મોતીનો સમુદ તેજે કરી શોભાવ્યા
છે પૃથ્વીના ભાગો જેણે એવા.

અદ્વક્રમઃ ક્રમગતં હરિણાધિ પોડપિ, નાકામતિ ક્રમયુગા-
ચલસંશ્રિતંતે ॥૩૫॥—કીલિતછે પાદ જેના એવો સિંહ પણ,
ફાક્તને વિશે આવી પડેલા અને તમારા ચરણરૂપી પર્વતને આશ્રયે
રહેલાને પ્રહાર કરતો નથી. ॥૩૫॥

કલ્પાંતકાલપવનોદ્વતર્વનિહુકલ્પં, કાવાનલ જવલિતમુજ્જ-
વલમુત્સ્ફુલિંગમ્—પ્રલય કાળના પવને કરી જોરમાં આવેલા
અગ્નિની ખરોખર, જળવલ્લભાન, તથા ઉંચા છે તણુખા જેના, તથા
ઉજ્જવલ એવા વનના અગ્નિને.

વિશ્વંજિઘ્રસુભિવ સન્મુખમાપતંતં ત્વન્નામકીર્તનજલ-
શમયત્યશેષમ્ ॥૩૬॥—જગતને ગળી જાય એવી ઇચ્છાવાળા
અને સન્મુખ આવતા અગ્નિને. તમારા નામનું કીર્તન કરવું તે રૂપજલ,
સંપૂર્ણ રીતે શમાવે છે. ॥૩૬॥

રક્તેક્ષણં સમદેકોઢિલકંઠનીલં, કોધોદ્વતં દ્વિષ્ણુમુત્સૃજ-
માપતંતમ્—રાતાં છે નેત્રો જેના તથા મદોન્મત કોઢિલના કંઠ
સરખા તીક્ષ્ણવાળો ક્રોધે કરી ઉદ્વત થયેલો તથા ઉંચી કરેલી
છે ફેણ જેણે એવા સર્પને ઉતાવળો સમો આવતો થકો.

આકામતિ ક્રમયુગેન નિરસ્તશંકં, સ્ત્વન્નામનાગદમની
લ્હિ વસ્ય પુંસઃ ॥૩૭॥—ચંકારહિત થયો થકો ચરણયુગલે કરી
તે પુરૂષ ઉદ્ધંધન કરે છે, જે પુરૂષોના હૃદયમાં તારા નામરૂપી
નાગદમની ઓપધી ભરેલી છે. ॥૩૭॥

વલગ-તુરંગગજગર્જિતહરીમનસઃ, માગૈ અક્ષં અલવતા-
મપિભૂપતીનામ્—મુદ્ધ કરતા ઘોડા તથા હાથીઓની ગર્જનાયે કરી

ભયંકર શબ્દો છે જેને વિષે એવા. રણસંગ્રામને વિષે અતિ બળવાન રાજાઓનાં પણ સૈન્ય.

ઉદ્ધત્તિવાકરમયુષશિખાપવિધ્ધં, ત્વકીર્તનાત્તમર્ધવાળુ
ભિદ્ધાનુપેતિ ॥ ૩૮ ॥—ઉદ્ધ પામેલા સૂર્યના કિરણોની શિખા-
ઓએ કરી ભેદાએલું. જેમ અધકાર તેમજ તમારા કીર્તનયકી તે
સૈન્ય નાશ પામે છે. ॥ ૩૮ ॥

કુંતાચ્છિન્નગજશોણિત વારિવાહુ, વેગાવતારતરણાતુર-
યાધલીમે—ભાક્ષાના અગ્રભાગે કરી ભેદાયેલા હાથીઓના રૂધિરરૂપ
જળના પ્રવાહને વિષે. ઉતાવળે પ્રવેશ કરી ફરી તે તરવારને આતુર
થયેલા એવા સુભટોએ કરી ભયંકર એવા.

યુદ્ધે જયં વિનિતદુર્જયજેયપક્ષા, સ્વત્પાદપંકજવના-
અધિણોલભતે ॥ ૩૯ ॥—સંગ્રામને વિષે નહીં જીતાય એવા
શત્રુના વર્ગોને સંપૂર્ણ જીતા છે જેઓએ એવા જયને, તમારા
ચરણરૂપ જે કમળનું વન તેને આશ્રયે રહેલા પુરૂષો મેળવે છે. ॥ ૩૯ ॥

અંભોનિર્ધો ક્ષુભિતલીપણનકથક, પાઠીનપીઠભયદોહવ-
ણવાડવાગ્નો—સમુદ્રને વિષે જ્યાં ક્ષોભ પમાડ્યા છે ભયંકર મગ-
રના સમૂહ તથા પાઠીનપીઠ નામના મત્સ્ય તેથી કરીને ભયને
ઉત્પન્ન કરનારો પ્રમલ વાડવાગ્નિ છે જે સમુદ્રને વિષે.

રંગતરંગ શિખરસ્થિતયાનપાત્રા, આસં વિહાય ભવતઃ
સ્મરણાદ્ વ્રજન્તિ ॥ ૪૦ ॥—ઉજ્જતા મોભના શિખર ઉપર
રહ્યું છે વહાણ જેનું એવા પુરૂષો, તમારા સ્મરણયકી ભયને ત્યાગ
કરીને સમુદ્રપર જાય છે. ॥ ૪૦ ॥

ઉદ્ભૂતલીપણજલાદરભારણુનાઃ શોભ્યાં દશામુપગ-
તાશ્ચુતશ્ચિતાશાઃ—ઉત્પન્ન થયેલા ભયંકર જલોદર રોગ તેના
ભારે કરી વદ્ધ થયા એવા, શોક કરવા યોગ્ય દશાને પ્રાપ્ત થયેલા
તથા મૂકી છે જીવનની આશા જેમણે એવા,

ત્વત્પાદપદ્મજ્જ્વલેભૃતદ્વિ-ધદેહા, મર્ત્યા ભવતિ મહર્ન્ધવઃ-
તુલ્યરૂપાઃ ॥ ૪૧ ॥ તમારા ચરણકમળની રજ ૩૫ અમૃતે કરી
વિષ્ણુ છે શરીર જેમના એવા. તે જીવો કામદેવ સરખા રૂપવાળા
થાય છે ॥ ૪૧ ॥

આપાદક ઠંડુરૂપાભવેષ્ટતાંગા- ગાઠબૃહન્નિગડકોટિનિ-
ધૃષ્ટજઘાઃ પગથી તે કદ સુની મોની શાકળાએ કરી બાધેના છે
શરીર જેમના તથા અત્યંત મહોની બેડીઓ તેના ધારવાળા છોડ
ઓએ કરી સપૂર્ણ ધસામ ગઈ છે જઘાઓ જેમની

ત્વન્નામમત્રમનિગ મનુજાઃઅમરતાઃ—સઘઃ અવ્ય વિગત-
બધભયા ભવતિ ॥ ૪૨ ॥ મનુષ્યો તમારા નામમત્રનું નિરંતર
સ્મરણ કરતા થકા. તદ્કાળ પોતાની મેળે બધનભયથી રહિત
થાય છે ॥ ૪૨ ॥

મત્તદ્વિધેદ્રમૃગરાજદવાનલાહિ સત્રામવારિધિમહોદરખ-
ધનોત્થમ—મહોન્મત હસ્તિ તથા સિંહ તથા વનનો અગ્નિ તથા
સત્રામ તથા સમુદ્ર તથા જ્યોત્સ્નાન્કિ રાજ તથા બધન તથા કેદ-
ખાતુ ઉત્પન્ન થયેલું.

તસ્યાશુનાશમુપયાતિ ભય ભિયેવ, યસ્તાવક સ્તાવમિમ-
મતિમાનધીતે ॥ ૪૩ ॥—તે માણસનું ભય જાણે બીકથીજ
હોય નહિ તેમ નાશ પામે છે, જે હુદ્દિમાન પુરૂષ તમારા આ
સ્તાવનને ભય છે ॥ ૪૩ ॥

સ્તોત્રસજ તવ જિનેદ્ર ગુણૈર્નિબદ્ધાં, ભક્ત્યા મયા
રચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ—હે જિનેદ્ર ! તમારા ગુણરૂપ સરે કરી
બાધેલી આ સ્તોત્રરૂપ માળા ભક્તિયે કરી મારાથી ગુથાયેલી તથા
મનોહર અક્ષરરૂપ વિચિત્ર છે, પુષ્પો જેને વિષે એવી તે માળાને

ધતે જનો ય ઈહ કલ્પતામજ્જ્વલ, ત માનતુ ગમવશા
અમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥ ૪૪ ॥—જે કાંઈ માણસ આ લોકને વિષે

ગોતાના કંદમાં નિરંતર ધારણ કરે છે. માનથી ઉન્નમત થયેલા તે પુરુષને અથવા તો આ સ્તોત્રના કર્તા શ્રી માનતુંગ આચાર્યને સ્વતંત્ર એવી લક્ષ્મી મળે છે એટલે તે જલદી મુક્તિ પામે છે. ૪૪

॥ ઇતિ શ્રી ભક્તામર સ્તોત્રં સંપૂર્ણઃ ॥

॥ અથ શ્રી ચિન્તામણી પાર્શ્વનાથસ્તોત્રં ॥

કિં કપૂરમયં સુધારસમયં કિં ચન્દ્રશયિમયં ।
 કિં લાવણ્યમયં મહાભણિમયં કારણ્યકેલિમયમ્ ॥
 વિશ્વાનન્દમયં મહોદયમયં શોભામયં ચિન્મયં ।
 શુક્લધ્યાનમયં વપુર્જનપતેર્ભૂયાદ્ભવાલમ્બનમ્ ॥૧॥
 પાતલં કલયન્ ધરાં ધવલયત્રાકાશમાપૂરયન્ ।
 દિક્ષ્યકં કમયન્ મુરાર્મુરનરશ્રેણી ચ વિસ્માપયન્ ॥
 આહ્વાણં સુખયન્ જલ્લાનિ જલધેઃ ફેનચ્છલાસ્ફોલયન ।
 શ્રી ચિન્તામણિપાર્શ્વં સંભવયશોદંસશ્ચિરં રાજતે ॥૨॥
 પુષ્પાનાં વિપણિસ્તમેદિનામણિઃ કામેભકુન્ને શ્રણિ—
 મૈક્ષે નિસ્સારણિઃ સુરેન્દ્રક કરિણી જ્યોતિઃ પ્રકાશારણિ—॥
 દાને દેવમણિર્નિતાતમજનશ્રેણીઃ કૃપાસારિણી ।
 વિશ્વાનન્દમુધાધૃણિર્ભવલિદે શ્રી પાર્શ્વચિન્તામણિઃ ॥૩॥
 શ્રી ચિન્તામણિપાર્શ્વં વિશ્વજનતાસંજીવનસ્ત્વં મયા ।
 દદૃસ્તાત તતઃ શ્રયઃ સમભવત્રાશકમાય કિણુમ્ ॥
 મુક્તિઃ કીડતિ હસ્તયો બંહુવિધં સિદ્ધં મનોવાંચિતં ।
 દુર્દેવં દુરિતં ચ દુર્દિનભયં કષ્ટં પ્રણુદતં મમ ॥ ૪ ॥
 યસ્ય પ્રોદતમઃ પ્રતાપતપનઃ પ્રોદ્ગધામા જગ—
 જ્ઞેષ્ઠાલઃ કલિકાલકેલિદવિનો મોહાન્ધવિદ્વંસકઃ ॥
 નિત્યોદ્યોતપદં સમસ્તકમણિકિરિત્વં રાજતે ।
 સશ્રીપાર્શ્વં જનો જનોહતકૃતે ચિન્તામણિઃ પાતુમ્મમ્ ॥૫॥

निश्चयापितमे दनस्ति तरयिर्वालोपि कल्पाङ्कुरे ।
 नरिद्राणि गजवलीहरिशिशुं कालानि वरु कण्ठे ॥
 पीयूषस्य सवोपि शशिनिवदं यद्वत्तया ते निभो ।
 भूर्तिरुत्पुलकमती सती निगृहीतकण्ठानि हतुं क्षमा ॥६॥
 श्री यिन्तामलिमन्त्रमोक्तियुतं ह्रींकारसारात्रितं ।
 श्री भद्रं नमिषिषुपायकलित त्रैलोक्यवभ्यावहम् ॥
 द्वेधाभूतमिषापदं निषदर श्रेय प्रभावाश्रयं ।
 रोहतास वसहाङ्गितं गिनपुत्रिङ्गा-नन्तं देदिनाम् ॥७॥
 ह्रींश्रींकारवर नमोक्षरपरं ध्यायन्नि ये योगिनो -
 हृत्पद्मे विनिवेश्य पार्श्वमधिप यिन्तामलिसमूहम् ॥
 लाले वामभुजे य नालिकरयोर्भुयो भुजे दक्षिणे ॥
 पश्चादष्टदलेषु ते शिवपद त्रिनेत्रवैपाङ्ग्यसङ्गे ॥८॥
 ना रोगा नैव शोका न क्लृप्तकथना नारिभारिप्रयारा-
 नैवाधिनासमाधिर्न च दूरदुरिते दुष्टप्रसिद्धता नो ॥
 नो सा किन्धो ब्रह्मणो न हरिकरिगण्य व्यालवैतालज्जला-
 न्नपन्ते पार्श्वयिन्तामलिनतिवशत प्राणिना लङ्कितलाग्नम् ॥९॥
 गीर्वाणुद्रुमधेनुकुम्भमण्यस्याङ्गुले रङ्गिणो-
 देवा दानवमानसा सावनधं तस्मै हितध्यायिनः ॥
 लक्ष्मीस्तस्य वशा वशेव गुणिना ब्रह्माष्टसस्यायिनी ॥
 श्री यिन्तामलि पार्श्वनाथमनिशं सस्तौति नो ध्यायते ॥१०॥
 धृति गिनपतिपार्श्व पार्श्वपार्श्वच्छकपक्ष
 प्रदयितदुरितौघ प्रीणितप्राणिसार्धः ।
 त्रिसूयनञ्जननाञ्छादानयिन्तामलिक ।
 शिवपदतर्गिणं गोधिगिणं ददातु ॥११॥
 ॥ धृतिश्री यिन्तामलिपार्श्वनाथ स्तोत्रं समाप्तम् ॥

જોણું જાણઈ, સો સઠ્ઠું જાણઈ;
જો સઠ્ઠું જાણઈ, સોણું જાણઈ; ।

આચારાંગસૂત્ર.

જે એક આત્મ સ્વરૂપને જાણે છે તે સર્વ દ્રવ્યોને જાણે છે
અને સર્વને જાણે છે તે આત્માને જાણે છે તેથીજ આત્મ સ્વરૂપ
જાણવું એ જરૂરું છે.

॥ વસતતિલકા ॥

અઘૃષૈ વિઘૌ વધુ મુખે, ફણિનાં નિવાસે ।
સ્વર્ગે શુષા વસતિ વૈ, કવયો વદન્તિ ॥
દ્વારં દ્વયં પતિ મૃતં, ગરલં નિષાતઃ ।
કળ્થે શુષા વસતિ, વૈ ભગવન્નનાન્નામ્ ॥ ૧ ॥

મૃત્યુ સુધારસ.

બે દિનના મેમાન.

(કાફી)

અમે તો આજ તમારા બે દિનના મેમાન,
સફળ કરે આ સફળ સમાગમ, સુખનું એજ નિદાન. ટેક.
આવ્યા જેમ જશું એ રીતે, સર્વે એક સમાન;
પાછા કોઇ દિને નહીં મળીએ, ક્યાં કરશો સન્માન. અમે.
સાચવળે સંબંધ પરસ્પર, ધર્મે રાખી ધ્યાન;
સંપી સદ્ગુણ લેળે દેળે, દુર કરી અભિમાન. અમે.
લેશ નથી અમને અંતરમાં, માન અને અપમાન;
હોય કશી કડવાશ અમારી, તો પ્રિય કરળે પાન. અમે.
દેશવ હરિએ કર્યા કીધી, ન ભમે ભૂલી ભાન;
તત્ત્વે તાન રહે છે તેને, થાય ન જરીએ જાન. અમે.

(કેશવકૃતિ)

Traveller, must you go ? (2)

Is the time for your parting come ?

Traveller, must you go ?

We have not bound your feet with our
entreating arms.

Your doors are open.

Your horse stands saddled at the gate.

If we have dared to bar your passage
 it was but with our songs.
Did we ever try to hold you back
 it was but with our eyes.
Traveller, we are helpless to keep you.
 We have only our tears.

(R. TAGORE.)

મોહનજી તોડવા વિષે.

(શાદ્દલવિકોડિત ઇંદ)

મેડી માળ મહેલ અંધ ગળને મુકી જવું એકલા,
 સંબંધી જનસ્વાર્થ અર્થ સખળા અંતે રહે વેગળા;
 વાડી ખેતર બંગલા બગી વળી, છાને છન ગોખવા,
 ભગી જે નર મોહજળ સધળી તૈયાર ચા તોડવા, એ ટેક ૧
 ભાળી ન્યાસ થયો ભલે ભુવન તું રાત્રીશમાં શેખમાં;
 આયુઃ અંચળ ચેતજો પણ પળે છીજો તને છોડવા;
 પુત્રાદિ પરિવાર સાર સમજી શાને પડ્યો મોજમાં ? ભગી-૨
 શી તારી અતિમંદ આ શિથિલતા મારી ગર્થ છે મતી ?
 ધાયું ધુળ થશે સહુ ખલકમાં શક્તિ કરોને છતી;
 પારાધી કદી આવીને પકડશે સંતાય ક્યાં સોડમાં, ભગી-૩
 ગાઢા બંધન પાસમાં ફરી પડ્યો હિપાય સોધી કરો,
 છુટો છુટી શકાય જે કળ ગળે છુટે ચક્રી છુટકો,
 આજ છે હજી હાથ હઠ મુરખા ખામી ખરી ખોળવા,
 ભગી જે નર મોહજળ સધળી તૈયાર ચા તોડવા. ૪ E. L.

વીર વંદન

(અમારી ગુણવંતી ગુજરાત—એ રાગ.)

જયવંતા પ્રભુ વીર અમારા, જયવંતા પ્રભુવીર;
 શાસન નાયક ધીર, અમારા જયવંતા પ્રભુ વીર.
 શાસ્ત્ર સરોવર સરસ આપનું, તત્વ રસે ભરપૂર;
 તેમાં નાહતાં તરતાં નિત્યે શુદ્ધ થાય અમ ઉર. અમારા.
 સાત્ત્વિક ભાવે જેહ પ્રકાશ્યું, વાસ્તવિક તત્વસ્વરૂપ;
 આસ્તિકતામાં રમીએ તેથી, આનંદ થાય અનુપ. અમારા.
 આપ પ્રકાશિત જ્ઞાન બગીચે, ખીચ્યાં છે બહુ પુષ્પ;
 સુગંધી વાયુની સરસ લહેરથી, અમે છીએ મશગુલ. અમારા.
 આપ વિશાળ વિચાર ભૂમિએ, ઉછર્યાં કલ્પ અંકુર,
 રસભર તેનાં ફળ આખીને, રહીશું આપ હજુર. અમારા.
 નામ આપનું નિશદિન પ્યાડું, રમી રહ્યું અમ ઉર;
 તેની ખાતર પ્રાણ અર્પવા, અમને છે મંજુર. અમારા.
 માર્ગ બતાવા અમ ઉપર જે, કર્યો મહા ઉપકાર;
 અર્પણ કરીએ સર્વ તથાપિ, થાય ન પ્રત્યુપકાર. અમારા.
 ચરણ આપનું શરણ હમારે, મરણ જન્મ ભય દુર;
 રત્નચંદ્ર જેમ લોગી આતક, તમ દર્શન આતુર. અમારા.

ચહીસ થો.

(ચતુર્વિંશતિસ્તવઃ)

આતું ધામિક વાંચવા સાંભળવાનું શરૂ કરતાં ચહીસ થો. ચાર લોગસનો કાલિસમ કરી પછી વાંચવાનું શરૂ કરવું.

Why do you whisper so faintly in my ears,
O Death, my Death ! (2)

Is this how you must woo and win me with
the opiate of drowsy murmur and cold kisses,
O Death, my Death ?

Will there be no proud ceremony for our
wedding ?

Will you not tie up with a wreath your
tawny coiled locks ?

Is there none to carry your banner before
you, and will not the night be on fire with
your red torch-lights, O Death, my Death ?

Come with your conch-shells sounding,
come in the sleepless night.

Dress me with a crimson mantle, grasp my
and hand take me.

Let your chariot be ready at my door with
your horses, neighing impatiently.

Raise my veil and look at my face proudly,
O Death, my Death. (R. TAGORE.)

શ્રી રત્નકરન્ડ શ્રાવકાચાર ગ્રન્થમાં વર્ણવેલ

શ્રી મૃત્યુ મહોત્સવ.

મૃત્યુ માર્ગે પ્રવૃત્તસ્ય, વીતરાગો દદાતુ મે ।

સમાધિ યોધ પાયેયં, યાવન્મુક્તિ પુરી પુરઃ ॥ ૧ ॥

અર્થ—મૃત્યુના માર્ગમાં પ્રવર્તેલો મને હે વીતરાગદેવ ! સમાધિ-સ્વરૂપનાં સાવધાની અને યોધ રત્નત્રયના લાલરૂપી ભાનુ આપે કે, જ્યાં હું નિર્વિઘ્ને મુક્તિપુરી પ્રતે પહોંચી જાઉં.

કૃમિજાલ સત્તાકીર્ણે, જર્મરે દેહપંચરે ।

મજ્યમાને ન મેતલ્લ્યં, યતસ્વં જ્ઞાનવિગ્રહઃ ॥ ૨ ॥

અર્થ—હે આત્મન, કીડાઓની સેંકડો જાલોથી ભરપૂર અને અહર્નિશ છલ્છલ થતા એવા દેહરૂપી પીંજરાનો નાશ થવામાં ભય ન માન. કારણ કે તારૂં પોતાનું શરીર તો વિજ્ઞાનરૂપ છે.

જ્ઞાનિન્ મયં ભવેત્કસ્માત્, પ્રાપ્તે મૃત્યુ મહોત્સવે ।

સ્વરુપસ્થો પુરંયાતિ, દેહી દેહાંતર સ્થિતિઃ ॥ ૩ ॥

અર્થ—વીતરાગ સમ્યક્ જ્ઞાની ઉપદેશ કરે છે કે હે જ્ઞાની, મૃત્યુરૂપ મહાહોત્સવ પ્રાપ્ત થવામાં ભય કેમ કરો છો ? કારણ કે દેહી એટલે આત્મા આપણા પોતાના સ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરી અન્ય દેહાદિકં ગતિને પામે છે તેમાં ભયનો હેતુ શો છે ? ૩

સુદૃઢં પ્રાપ્તયે યસ્માત્, દૃશ્યતે પૂર્વ સત્ત્વૈઃ ।

મુજ્યતે સ્વર્ગ સૌલ્યં, મૃત્યુમિતિત્યજેત શ્નૈઃ ॥ ૪ ॥

અર્થ—પૂર્વકાળમાં યદ્ય ગયેલ ગણધરાદિક સત્પુરુષોના દ્રષ્ટાંતથી એમ સિદ્ધ થાય છે કે તેઓને આ ક્ષણ દેહનો ત્યાગ કરવાથી પ્રાપ્ત

થયું છે તેમ સ્વર્ગાદિક સુખ પણ દેહનો ભાગ કરવા વ્યાદ પ્રાપ્ત થાય છે તો પછી સત્પુરુષને મૃત્યુનો ભય શાનો હોય. ૪

આગર્ભાત્ દુઃસ્વ સંતપ્તો, પ્રક્ષિપ્તો દેહપંજરે ।

નાત્વા વિમુચ્યતેઽન્યેન, મૃત્યુ મૂમિપર્તિ વિના ॥ ૧ ॥

અર્થ—આ હમારા કર્મરૂપ શતરૂએ મારા આત્માને દેહરૂપી પીંજરામાં બંધીવાન કર્યો છે; અને તે માટે જ્યારથી ગર્ભમાં ઉત્પત્તિ થઈ તે ક્ષણથીજ અહર્નિશ ક્રુધા તૃષ્ણા રાગ મિત્રોગાદિ અનેક દુઃખ વડે કરી તમામમાન સ્થિતિમાં પડેલ એવો જે હું તેને આવા અનેક ભયાનક દુઃખોથી બચાવ ચકેલાને આવા દુઃખ રૂપ દેહરૂપી બંદી-ખાનામાંથી મૃત્યુના રાગ સિવાય બીજું કોણ છોડાવી શકવાને શક્તિમાન છે ? ૫

સર્વદુઃસ્વપ્રદંપિડં, દુરીકૃત્યાત્મદશિભિઃ ।

મૃત્યુર્મિત્રપ્રસાદેન, પ્રાપ્યતે સુસ્વસંપદઃ ॥ ૬ ॥

અર્થ—આત્મદર્શી જે આત્મજ્ઞાની છે તે મૃત્યુનામે મિત્રના પ્રસાદથી સર્વ દુઃખને દેવાવાળો એવો જે આ દેહપીડ છે તેને દુર છોડી સુખરૂપ સંપ્રદાયને-સંપદાને પ્રાપ્ત કરે છે.

મૃત્યુકલ્પદ્રુમેપ્રાસે, યેનાત્માર્યો ન સાધિતઃ ।

નિમગ્નો જન્મ જંજાલે, સઃપશ્ચાત્ કિં કરીપ્યતિ ॥ ૭ ॥

અર્થ—જો જીવ મૃત્યુનામ કલ્પવૃક્ષને પ્રાપ્ત કર્યા છતાં પોતાનું કલ્યાણ સિદ્ધ નહીં કરે તો પછી તે જીવ સંસારરૂપી કુવામાં કુબ્ધો થઈ શું વિશેષ કરી શકશે ! ૭

જીર્ણ દેહાદિકં સર્વ નૂતનં જાયતે યતઃ ।

સમૃત્યુઃ કિં નમોદાય સતાં સાતોસ્થિતિર્યથા ॥ ૮ ॥

અર્થ—મૃત્યુના પ્રતાપથી જીવું થઇ ગયેલ દેહાદિક સર્વ છુટી જઇ નવીન દેહાદિક પ્રાપ્ત થવાથી સત્યુરૂપ મૃત્યુને એક પ્રકારનો સાતાનો ઉદય માને છે; ને તેથી ક્ષાની પુરૂષને મૃત્યુ એ એક હપને અર્થેજ છે. ૮

સુખં દુઃખં સદા વેત્તિ દેહસ્થશ્ચ સ્વયંવ્રજેત્ ।

મૃત્યુમીતિસ્તદાકસ્ય જાયતે પરમાર્થતઃ ॥ ૧ ॥

અર્થ—આ આત્મા દેહમાં સ્થિતિ કરી મુખ તથા દુઃખને સદાકાળ જાણે છે અને પરલોક પ્રતિ પણ પોતેજ ગમન કરે છે તે પરમાર્થથી મૃત્યુનો ભય કાને હોય છે ? ૯

સંસારાશક્ત ચિત્તાનાં મૃત્યુર્મીતિ ભવેત્નૃણાં ।

મોદાયતે પુનઃ સોઽપિ જ્ઞાન વૈરાગ્ય વાસિનાં ॥ ૧૭ ॥

અર્થ—જો જીવનું ચિત્ત સંસારના પંચરોમાં આસક્ત છે અને પોતાના રૂપને જો જાણતો નથી તેને મૃત્યુનું પ્રાપ્ત થવું તે ભયમય છે, પણ જો આત્મા નિજ સ્વરૂપનો જાતા રહી અન્ય સંસારીક પદાર્થમાં વૈરાગ્યવાન છે તેને મૃત્યુનું પ્રાપ્ત થવું એ એક હપનું નિમિત્ત છે. ૧૦

પુરાણીશો યદાયાતિ સુક્તસ્ય વુમુક્તયા ।

તદા સૌવાર્યતે કેન પ્રપંચૈર્પંચ ભૌતિકૈઃ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ—જો કાળે આ આત્મા પોતાના કરેલ કર્મની ભોગવવાની ઇચ્છા કરી પરલોક ગમન કરે છે તે કાળે પંચભુત સંબંધી દેહાદિક પ્રપંચપડે એને રોકી રાકવા કાણુ સમર્થ છે ! ૧૧

મૃત્યુ કાલે સતાં દુઃખ પ્રભવેત્ વ્યાધિ સંભવે ।

દેહમોહ વિનાશાય મન્યેશિવ સુલાય ચ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ—મૃત્યુ સમયે પૂર્વકર્મના ઉદયથી રોગાદિક વ્યાધિઓથી

ઉત્પન્ન થયેલ દુઃખો સત્પુરુષોને દેહને વિષે મોહ બુદ્ધિનો નાશ કરવાને અર્થે અને નિર્વાણપદની પ્રાપ્તિ અર્થે હોય છે. ૧૨

જ્ઞાનીનોમૃતતુલ્યાયમૃત્યુસ્તાપ કરોપિસન્ ।

આમકુંભસ્યલોકેસ્મિન્ ભવેત્યાકવિધિર્યથા ॥ ૧૩ ॥

અર્થ—જો કે જ્ઞાનહિણ અજ્ઞાન મનુષ્યને તો આ જગતમાં મૃત્યુ નાપરંપ દુઃખમય અનેક પ્રકારના આતાપ કરાવવાવાળું છે પરંતુ સમ્યક જ્ઞાની પુરુષને તો એ મૃત્યુ અમૃત તુલ્ય નિર્વાણ પદને પ્રાપ્ત કરાવવાને અર્થે છે. જેમ એક કાચો માટીનો ઘડો અગ્નિમાં પકાવ્યા બાદ અત્રતરૂપ જલ ધારણ કરી શકે છે પણ જો તેને એકવાર પણ અગ્નિમાં પકાવેલ ન હોય તો જલ ધારણ કરવા અસમર્થ છે, એટલે કે જો એકવાર પણ તે માટીનો કાચો ઘડો અગ્નિવડે પકવેલ હોય તો પછી લાંબો કાળ જલનો સંસર્ગ રાખવા શક્તિમાન થાય છે તેમ મૃત્યુના અવસરે આ તાપ સમભાવે કરી એકવાર જો સહન કર્યા જાય તો જીવ અવશ્ય નિર્વાણ પદની પાત્રતા મેળવી શકે. ૧૩

યત્કલં પ્રાપ્યતે સાદ્ધિઃ વ્રતાયસવિહંબનાત્ ।

તત્કલં સુખ સાધ્યં સ્યાત્ મૃત્યુકાલે સમાધિના ॥ ૧૪ ॥

અર્થ—મોટા મોટા ખેદવડે કરીને વ્રત ઉપાર્જન કરી જો ફળ સત્પુરુષો પ્રાપ્ત કરે છે તેજ ફળ મૃત્યુના અવસરે થોડો પણ કાળ શુભ ધ્યાન સહવર્તમાન સમાધિ મરણ કરે તો સુખવડે સાધી શકાય છે. ૧૪

અનાર્ત શાંતિમાન્ મર્ત્યો નતિર્યક નાપિ નારકઃ ।

ધર્માધ્યાન સદામુક્તો મૃત્યોનીત્યં મહેશ્વરઃ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ—જો જીવનું મરણ સમયે આર્ત એટલે દુઃખ રૂપ પ્રણામ ન હોય અને શાંતિમાન એટલે રાગદ્વેષથી રહીત સમભાવરૂપ ચિત્ત હોય તે

જીવ તિયેંચ વા નારાજી પર્વાયમાં દેહ ધારણુ ન કરે. અને જો જીવ
ધર્મ ધ્યાન સદવર્તમાન અનશન વ્રત ધારણુ કરી મરણુ કરે તો તે
સ્વર્ગલોકમાં ઇંદ્ર બની મહર્ષિ થાય પણુ અન્ય કનિષ્ઠ પર્વાય ધારણુ
ન કરે એવો નિયમ છે. ૧૫

તત્પશ્યચ તપશ્રાપિ પાલિતસ્યવ્રત સ્યચ ।

પઠિતસ્ય શ્રુતસ્યાપિ ફલં મૃત્યુ સમાધિના ॥ ૧૬ ॥

અર્થ—૧૫નો સંતાપ ભોગવવાનુ, વ્રતનુ પાલન કરવાનુ, તથા
શ્રુતનુ પઠન કરવાનુ કૃણ તો સમાધિ એટલે પોતાના આત્માની
સાવધાનીપૂર્વક દેહનો ત્યાગ કરવો તે છે. ૧૬

અતિપરિચિતેસ્વજ્ઞાનવે મયેત્પ્રીતિરિતિહિજનવાદઃ ।

ચિરતરશરીરનાશે નવતરલામે ચ કિ મોરુઃ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ—લોકમાં એવી એક સાધારણુ કહેવત હોય છે કે જે
વસ્તુનો અતિશય પરિચય હોય અને સેવન કર્યે જતા હોય એ તે
વસ્તુમાં કાળે કરી અવજા અનાદરતા થઇ રૂચી ધરી જાય છે, અને
નવીન વસ્તુના સંગમમાં પ્રીતિ ઉપજે છે, આ વાત પ્રસિદ્ધ છે. માટે
હું જીવ તું આ શરીરને લાંબો કાળ થયાં સેવન કર્યાં જાય છે તો
હવે તેનો નાશ થતાં અને નવીન શરીરનો લાલ થવામાં લાયક કેમ
કરે છે. તેમાં લાયક કરવો ઉચિત નથી. ૧૭

સ્વર્ગ દૈત્ય પવિત્ર નિર્મલ કુલે સસ્મર્યમાનાજનૈઃ ।

દત્વા ભક્તિ વિધાયિનાં વહુવિધં વાંછાનુરુપં ઘનં ॥ ૧ ॥

મુક્તાં મોગ મહર્નિશં પરચ્છન્તં સ્થિત્વા ક્ષણં મંડલે ।

પાત્રાવેશ્ વસર્જના મિત્રમૃતિ સંતો લભન્તે સ્વતઃ ॥ ૨ ॥

અર્થ—આવી રીતે જે મનુષ્ય લયરહિત બની સમાધિ મરણમાં

ઉત્સાહપૂર્વક ચાર આરાધનાને આરાધી. મરણ કરે છે તે સ્વર્ગ લોક સિવાય અન્ય ગતિમાં જન્મ ધરતું નથી. સ્વર્ગમાં પણ તે મહર્ષિ કે દેવ થાય છે એવો નિશ્ચય નિયમ છે. વળી સ્વર્ગમાં બાંધેલ આયુષ્ય પર્વત મહાં સુખોને ભોગવી પાછો મનુષ્યલોક વિષે પુન્યરૂપ નિર્મલ કુલમાં અનેક લોકોનાં ચિંતવનરૂપ જન્મ ધારણ કરી આપના પોતાના સેવકજન તથા કુટુંબ પરિવાર મિત્રાદિ જનને નાના પ્રકારનાં વાંચનાપૂર્વક ધનભોગાદિરૂપ ફલ દઇ અને પુન્યે કરી ઉત્પન્ન થયેલ. ભોગોને ભોગવી આયુષ્ય પ્રમાણુ થોડો સમય પૃથ્વીમાં સંવમાદિ સહીત વીતરાગરૂપ ગ્રહણ કરી જેમ નૃસિંહાગામાં નૃત્ય કરવાવાળો પુરુષ લોકમાં આનંદ ઉપજવી જતો રહે છે તેમ તે સત્પુરુષ સમસ્ત લોકમાં આનંદ ઉપજવો સ્વયંમેવ દેહનો ત્યાગ કરી નિર્વાણ પદ પ્રાપ્ત કરે છે.

ક્ષમાપના.

“ હે ભગવાન ! હું બહુ બૂલી ગયો, મેં તમારા અમુલ્ય વચનોને લક્ષમાં લીધાં નહિ. મેં તમારાં કહેલાં અનુપમ તત્ત્વો વિચાર કર્યો નહિ. તમારાં પ્રણીત કરેલાં ઉત્તમ શીક્ષને સેવ્યું નહીં. તમારા કહેલાં દયા, શાંતિ, ક્ષમા અને પવિત્રતા મેં ઝાળખ્યાં નહીં. હે ભગવાન ! હું ભુલ્યો, આચર્યો-રૂઝ્યો-અને અનંત સંસારની વિટંબનામાં પડ્યો છું. હું પાપી છું. હું બહુ મદોન્મત અને ક્રભે રજથી કરીને મશિન છું. હે પરમાત્મા ! તમારાં કહેલાં તત્ત્વો વિના મારો મોક્ષ નથી. હું નિરંતર પ્રપંચમાં પડ્યો છું, અજ્ઞાનથી અંધ થયો છું, મારામાં વિવેકશક્તિ નથી; અને હું મુઠ છું, હું નિરાશ્રિત છું, અનાથ છું. નિરાગી પરમાત્મા ! હવે હું તમારું તમારાં ધર્મનું અને તમારાં મુનિનું શરણ ગ્રહું છું મારા અપરાધ ક્ષમ થઈ, હું તે સર્વ પાપથી મુક્ત થઈ એ મારી અભિલાષ છે. આગળ કરેલા પાપોનો હું હવે પશ્ચાત્તાપ કરું છું. જેમ જેમ હું સદ્ગમ વિચારથી ઊડા ઉતરું છું, તેમ

તેમ તમારા તત્ત્વના ચમત્કારો મારા સ્વરૂપનો પ્રકાશ કરે છે. તમે નિરાગી, નિરવિકારી, સતચિદાનંદ સ્વરૂપ, સદગ્નનંદી, અનંતજ્ઞાની, અનંતદર્શી, અને ત્રેલોક પ્રકાશક છો. હું માત્ર મારા દિતને અર્થ તમારી સાક્ષીએ ક્ષમા ચાહું છું. એક પણ પલ્લુ તમારા કહેલાં તત્ત્વની શંકા ન થાય, તમારા કહેલા રસ્તામાં અહોરાત્ર હું રહું, એજ મારી આકાંક્ષા અને વૃત્તિ થાઓ ! હે સર્વજ્ઞ ભગવાન ! તમને હું વિશેષ શું કહું ! તમારાથી કંઈ અભવ્યું નથી. માત્ર પશ્ચાત્તાપથી હું કર્મજન્ય પાપની ક્ષમા ઇચ્છું છું. ઐ શાંતિઃ ! શાંતિઃ ! શાંતિઃ !

પ્રાર્થના પંચક,

સવેયા બત્રીસા.

સાંજ સવાર જ્યક્ષંત બપોર જિનેંદ્ર જિનેંદ્ર જિનેંદ્ર ઉચાઈ,
ઉજ્જવળ બોધક શાસ્ત્ર નિદાણી ભઈ ઉર ને મુજ અંતર દાઈ;
પાપ વિકારથી રહું ડરતો, વીર ઉજ્જવળ રૂપ અખંડ વિચાઈ,
નિર્મળ નામ પવિત્ર પ્રભુ ! ઘુજ, અંતર માંઢી સદાય સંભાઈ. ૧
શું હમણાં મુજને હૃદયે પ્રભુ ! ઉજ્જવળ ભક્તિ તમારી સુદાયે !
છો પ્રભુ ! દીનદયાળ વસો ઉર આપજ ઉજ્જવળ ગુણ સદાયે;
વાણી વિચારણુ કાર્ય બધાં મુજથી શુભ ઉજ્જવળ રાજ કરાયે.
એવી મતિ મુજને પ્રભુ ! દ્યો, વરતું ત્યમ શ્રી પ્રભુ આપ પસાયે. ૨
તિમિરતો મનનું ટળવું ચતું ઉજ્જવળ જ્ઞાન પ્રભાત પ્રકાશે,
તે પ્રભાત ચક્રી વધજો સુજ્જવંત બપોર સમાન ઉજ્જરો;
તે ટકજો નીતિ ઉજ્જવળ જ્ઞાન હ્રદે સુશ્રદ્ધા વિશ્વાસ દુલાસે,
આપ પ્રતાપ અમાપ પ્રભુ ! ઉપરોક્ત બધાય સુકોડ પુરાશે. ૩
નવજ્ઞાં નવ જીવન દ્યો પ્રભુજી ! પ્રિય ભક્તિ અને સમતા શુભ ભારો,
નવજ્ઞાં નવજીવન પામી વધો શુભ ધ્યાન વિચાર ક્રિયા સુખકારી;
નવલી નવજાઈ દરી દદ દ્યો નવજ્ઞ બળ આત્મવિકાસ વધારી,
વીરપ્રભુ ! સ્વીકાર કરો મુજ વંદન પામર ભક્ત લિયોજ ઉગારી. ૪

નસા જાઈ નસા જોળી, નતં ઠાળં નતં કુલં ।

નજાયા ન મુઝા જઘ્ય, સઘ્વે જોવા ઝં તસો ॥૧॥

ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર.

અર્થ:—તેવી કાષ્ટ જાતી નથી, તેવી કાષ્ટ યોની નથી, તેવું કાષ્ટ સ્થાન નથી અને તેવું કાષ્ટ કુલ નથી કે જ્યાં સર્વે જીવો અનંતીવાર જન્મ્યા અને મરણ પામ્યા ન હોય.

ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર.

સુખ દુઃખ જાણુ જીવ સહુ, સુખ દુઃખ રૂપ ન જીવ,
સુખ દુઃખ પુદ્ગલ પિંડ છે, જડતારૂપ સદીવ;
રાગ પીડ છે દેહને, નહિં જીવને ખાસ,
ધર બળે અગ્નિ વડે, નહિં ધરનું આકાશ,
લેહ જ્ઞાન તે મુક્તિ છે, મુક્તિ કરો કયમ કોય,
વસ્તુ લેહ જાણુ નહિં, મુક્તિ કહો કયમ હોય. ૧

લેહ જ્ઞાન સાણુ બન્યો, સમરસ નિર્મળ નીર,
ઘોળી અંતર આત્મા. ઘોવે નિજ ગુણ ચીર. ૨

લેહ જ્ઞાનથી અલગો રહે, તેની ભવ સ્થિતિ દુર,
જન્મ મરણ કરશે ઘણા, રહે સંસાર ભરપુર. ૩

લેહ જ્ઞાન અભ્યાસથી, ટળે મિથ્યાત્વ દુર,
સમક્તિ સહજ આવે સહી, ટળે મિથ્યાત્વ દુર. ૪

ૐ અહં

સમ્યક્ત્વ અર્થાત સમદર્શન*

(લેખક-સમક્ષિત ત્રેમી.)

(સંશોધક-ઉપાધ્યાય શ્રી આત્મારામજી મહારાજ)

આત્માના અનંત ગુણ છે. એ બધામાં સમક્ષિત (આત્મદર્શન) ગુણ શ્રેષ્ઠ છે. કેમકે આ ગુણ પ્રકટ થતાં અન્ય બધા ગુણ વિશુદ્ધ થાય છે. એ પ્રકટયા વિના બધા ગુણ મેઝા રહે છે.

દર્શન—જીવનની અનુભવ ભૂમિકા છે. એની દ્વારા રસ લેવાય છે. દર્શનનો સામાન્ય અર્થ 'આંખથી દેખવું' એવો થાય છે. અર્થિં એ સામાન્ય અર્થ ન લેવો જોઈએ. અર્થિં તો દર્શન એટલે અનુભવ કે સાક્ષાત્કાર અથ છે. દર્શનશાસ્ત્ર સાક્ષાત્કારનું શાસ્ત્ર છે. જેટલે અંશે સત્યનો-શુદ્ધાત્માનો અનુભવ થાય છે એટલે અંશે દર્શન શુદ્ધ થઈ શકે છે. શાસ્ત્રમાં-“પરમથ્ય સંયવોવા” પરમ એટલે પ્રધાન અર્થ એટલે તત્ત્વ. પ્રધાન તત્ત્વ જે આત્મા છે. તેનો સંસ્તવ-અનુભવ કરવો એ સમક્ષિત ચિન્હ છે.

દર્શનનું રૂળ લાગ છે. જેમ ધડમાં કાંકરા જોઈને તરત વીણી લેવાય છે, મકાનમાં ઝેરી જીવ (પ્રાણી) હોય તો તરત દૂર કરવામાં આવે છે, તેમજ જ્યાં સત્ય દર્શન (સમક્ષિત) પ્રકટે છે ત્યાં સર્વદોષો દૂર કરવાની તીવ્ર રૂચિ જાગે છે અને જીવ થોડા વખતમાં જ શુદ્ધ (સિદ્ધ) થઈ જાય છે.

જ્ઞાનપૂર્વક ચાંત રસની પ્રાપ્તિ દર્શન-શુદ્ધિથી થાય છે. જે મનુષ્ય

• પં. સુખલાલજીનો દરજ્જા સંજોગી લેખ 'લાગભૂમિ'માં અને શ્રીમદ્ રાધચંદ્રના પરમાર્થિક વચ્ચળમૃતોમાંથી કંઈક વિભાગ લેવા બદલ એ મહાનુભવોનો આભાર.

બંધનને યથાર્થરૂપે જાણે છે અને તે દૂર કરવા-કાપવામાં જ સ્વ-
ચિંતા (સુખ)નું મૂળ છે, એવી માન્યતા રાખે છે. નયા પુરુષાર્થ
રા બંધનથી મુક્ત થાય છે, તે સુખી થાય છે. એ રીતે જે વ્યક્તિ
રીસદિ સ્વુળ બંધન અને કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહાદિ સક્ષમ
બંધનથી બંધાયેલ આત્માનો નિશ્ચય નય (સત્ય-સ્વરૂપ વિચાર)ની
પેક્ષાએ બધા બંધનથી ભિન્ન, જ્ઞાન-સ્વરૂપ જાણે છે, અનુભવ કરે
છે, નિશ્ચય કરે છે અને મોક્ષમાર્ગનું આચરણ કરે છે, તે જ મુક્ત
રહી શકે છે. એટલે મોક્ષપ્રાપ્તિને માટે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર બધા
પરમ આવશ્યકીય છે.

‘શ્રદ્ધા પરમ દુહિતા’—શ્રદ્ધા (સત્ય નિશ્ચય સમકિત) પરમ
દર્શન છે. એવું જે શાસ્ત્ર વચન છે તે સત્ય છે. કારણ એ છે કે,
જીવને અનાદિ કાળથી વિષય (ભોગ) ક્રયાય (ક્રોધાદિ)નો ગાઢ
ચિરિય હોવાથી જીવ પોતાના નિજ ગુણોને ભૂલી ગયો છે. જેમ
રાજપુત્ર બચપણથી જ બીણપુત્રો સાથે રહેવાથી પોતાને બીણ-
પુત્ર સમજે છે. પણ જ્યારે કોઈ સ્વપુરુષ તેને સ્વભાન કરાવે છે,
ત્યારે તે પોતાના રાજ્યકાર્ય હાથ ધરવાને તત્પર થઈ જાય છે. આ
રાજત જીવની છે, અને આ જીવે કદાચ ધર્મ પાત્રન ક્યું હશે તો
તેણે આત્મ ધર્મની આરાધના ન હોવાથી તદ્વચ્ચિ બહુ ઓછી
કે, વિશેષતઃ આ કાળમાં સમકિતના આરાધક જીવોનો જન્મ પ્રાપ્ત
ન્યુન છે, એટલે તો જીવોની તત્ત્વ રૂચિ મંદ થતી દેખાય છે. જો
આ કાલમાં સમકિત ધર્મનું આરાધન થઈ શકે છે, પરંતુ એ
ઉદ્ય ભાવનાથી કે, જેથી સ્વભાવિક ત્રેરણા જાગે. બાળક જન્મથીજ
ધ પીવા લાગે છે. જીવોનો વિના શિખરે વિષય ભોગ તરફ વળે
છે. એ ક્રિયાઓ ઉદ્ય જનિત પૂર્વ સંસ્કારોથી થાય છે. આત્મ-
જ્ઞાન, તત્ત્વ-જ્ઞાન, સમકિત ધર્મ એ ક્ષયોપશમ જનિત ગુણ છે. જે
પુરુષાર્થ કરે, સદ્ગુણ ઉપદેશ કે સત્તાસ્ત્ર વાંચનનું રહસ્ય સમજે

તેને જ પરમ સત્ય પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. આજ અનેક જીવો અસદ્-ગુરૂ આદિમાં સસપણું કલ્પીને રોકાઈ જાય છે. એનું કારણ સદ્વિવેક બુદ્ધિની ઉણપ છે. કેટલીક વાર સત્સમાગમ થાય છે તો બલ, વીર્ય આદિની એટલી તો સિધ્ધિતા હોય છે કે, ચિંતામણી રત્નની સન્મુખ છતાં લાઇ શકતો નથી. કેટલાક જીવો શુદ્ધ જ્ઞાન પ્રધાન છે, તો કેટલાય જીવો શુદ્ધ ક્રિયા પ્રધાન છે. જ્યાં જ્ઞાન અને ક્રિયા બન્નેનો યોગ હોય છે ત્યાં જ સત્યની પ્રાપ્તિ થાય છે.

શુદ્ધ જ્ઞાન—શાસ્ત્રમાં જ્ઞાન અને ક્રિયા, વિચાર અને આચાર—થી સુખની પ્રાપ્તિ બતાવી છે. જે ઠેકાણે એકાંત ક્રિયાનો મોદ્દ હોય છે ત્યાં જ્ઞાન પ્રકટાવવાની શિક્ષા દેવાનું કહ્યું છે. કેમકે જ્ઞાનના અભાવે બધી ક્રિયાઓ નિષ્ફળ થાય છે. એ શબ્દો ગ્રહણ કરીને શુદ્ધ જ્ઞાની જીવ ક્રિયા રહિત બનીને પોતે ચારિત્રહીન થઈ જાય છે. એ જ્ઞાની નહિ પણ અજ્ઞાની છે. જ્ઞાનનું ફળ જ ચારિત્ર છે. જ્યાં શુદ્ધ જ્ઞાન છે ત્યાં શુદ્ધ ચારિત્ર અવશ્ય હોય છે.

શુદ્ધ ક્રિયા—કેટલાક જીવો ક્રિયા તો કરે છે; પરંતુ તત્ત્વ બોધથી રહ્યું હોય છે. તેઓ શાસ્ત્રમાં શુદ્ધ જ્ઞાનને સુધારવા માટે આપેલી શિક્ષા ‘ક્રિયા વિનાનું જ્ઞાન એ અંદનનો બાર ઊભાવનાર ગધેડા સમાન છે’ ઇલાદિ વચનો વાંચીને નય પ્રમાણુ સ્વરૂપ તત્ત્વ જ્ઞાનમાં પરવા વિનાના બની જાય છે. તેઓ પણ સત્યને પહોંચી નથી શકતા. ઉત્તમ જીવોએ જ્ઞાન અને ક્રિયા બન્ને ગુણોને ધારણ કરીને પરમ સત્ય (શુદ્ધ આત્મ સ્વરૂપ) પ્રકટ કરવું જોઈએ.

જે જીવો શુદ્ધ જ્ઞાનના પ્રધાનપણામાં મોક્ષ માર્ગની કલ્પના કરે છે, તે જીવોને તથાઈપના ઉપદેશનું પોપણુ પણ રહે છે. મોક્ષ માર્ગ તો જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ એમ ચતુર્વિધ બતાવેલ છે. ક્રિયા પ્રધાન જીવો પદેશાં એ ૫૬ (જ્ઞાન અને દર્શન)ને

પ્રાયઃ ભૂલી જાય છે. વળી ચારિત્રનો અર્થ વેશ અને બાહ્ય વૃત્તિ માત્ર જ સમજે છે અને તપનો અર્થ માત્ર ઉપવાસાદિ કરવા તે પશુ બાહ્ય સંજ્ઞાથી સમજતા હોય છે. કદાપિ જ્ઞાન, દર્શનનું કંઈ કથન કરવું પડે તો સ્થૂળ વિષયના વિવેચનને જ્ઞાન, તેની પ્રતીતિને દર્શન અને કહેનારના વચનની પ્રતીતિમાં સમકિત સમજાય છે. લકીરના ફકીર ધનારા (ગાડરીઆ પ્રવાહમાં તણાનારા) એવા તપ, પ્રમાણ, તર્ક, ન્યાય તુલના અને વિવેક શુદ્ધિ આશયને ન સમજવાને લીધે શુદ્ધ ક્રિયાવાનુ જીવે છે. જે જીવે શુદ્ધ અધ્યાત્મી (શુદ્ધ જ્ઞાની), છે, તેઓ બાહ્ય ક્રિયા (પાંચ સમિતિ આદિ) અને શુદ્ધ વ્યવહાર (ધ્યાનાદિ) ને ઉડાવવા (છોડવા) માં મોશ મોશ સમજે છે. તે જીવે શાસ્ત્ર વચનને પૂરા સમજતા નથી. અને હૃદયમાં વિપરીત અર્થ જમાવે છે. શાસ્ત્રોમાં ક્રિયાનો નિગેધ ઉચ્ચ ગુણસ્થાન વર્તી જીવોને માટે કહેલ છે. (એટલે કે તેઓ સ્વભાવતઃ જ પૂર્ણ ક્રિયાવાનુ હોય છે તેથી જ તેમને કલ્પીત કહેલ છે.) એ પ્રમાદ દશામાં નહિ; પણ અપ્રમાદ દશામાં હોય છે. જ્યારે ક્રિયાની જરૂર જ નથી રહેતી. આ ભાવોનું જે પ્રમાદ દશામાં પાલન કરવામાં આવે તો ક્રિયા રહિતની શી દશા થાય ? પાકા તરીયાને અવલંબનની જરૂર નથી હોતી; પરંતુ કાચો તરીયો કે જેને તરતા ન આવડતું હોય; તે જે સમુદ્રમાં ફેરે તો સાધન વિના પ્રાણુ ખોવે છે. એવી જ રીતે પ્રમાદ દશામાં આત્મ રક્ષાને માટે જે અવલંબન બતાવ્યું છે, તેને ન સ્વીકારનારા પતિત થાય છે.

વ્યવહારના ત્રણ ભેદ છે—૧ શુદ્ધ વ્યવહાર, ૨ શુભ વ્યવહાર અને ૩ સાધન વ્યવહાર;

જે વ્યવહાર શુદ્ધતાની પૂર્ણતાને પ્રકટ કરે છે તે શ્રેષ્ઠ છે. તેને શુદ્ધ વ્યવહાર કહે છે. તે આનંદ સા યોગ્ય છે. એનો આદર અવગ્રહ

કરવો જોઈએ. એ નિશ્ચય રત્નત્રય છે. ૧ સ્વાનુભૂતિ સમકિત, ૨ સ્વરૂપ બોધ જ્ઞાન અને ૩ સ્વરૂપ રમણતા ચારિત્ર.

ખીજો શુભ વ્યવહાર તે છે જે યથાર્થ વસ્તુ સ્વરૂપનો બોધ અને નિશ્ચયથી રહિત છે, ત્યાં સુધી પુન્ય પ્રાપ્તિનું કારણ છે. ત્યારે શુભમાં ઉચ્ચ ભાવના પ્રકટ થાય છે ત્યારે તે શુદ્ધનું સાધન થઈ જાય છે. એ વ્યવહાર રત્નત્રય છે. ૧ યથાર્થ તત્ત્વ નિશ્ચય, ૨ યથાર્થ પ્રમાણ નય પૂર્વક તત્ત્વ બોધ અને ૩ કપાયની મંદતા.

ત્રીજો સાધન વ્યવહાર છે. જેમકે—વેશ, ઉપકરણો, બાહ્ય સમાચારી ક્રિયા આદિ જે દેશ કાળમાં હિતકર હોય તેવો ઉપદેશ પ્રધાન આચાર્યશ્રી આપે છે. એ જ સાધન વ્યવહાર છે. આ વ્યવહાર ત્યાં સુધી ધૃષ્ટીની સિદ્ધિ શુદ્ધ અને શુભની સાધના કરે ત્યાં સુધી હિતકર છે, દેશકાળને બદલ્યે સાધન વ્યવહાર બદલવા પડે છે. બાહ્ય જીવ સાધન વ્યવહારમાં સર્વસ્વ સમજી બેસે છે. ધર્મ ક્રિયાની વિધિ એક સાધન હોવાથી સદા સરખી રહેતી નથી. જેમ મધ્યમ કોટીના મુનિઓ માટે રાજ બન્ને વખત પ્રતિક્રમણ આવશ્યક છે, ફરજિયાત છે. ત્યારે ઉચ્ચ કોટીના મુનિઓ માટે દોષ લાગે ત્યારેજ પ્રતિક્રમણ કરવાની આજ્ઞા છે.

આથી એટલું તો સિદ્ધ છે કે, રાગ-દ્વેષ, વિષય-કપાય પર વિજય કરવાનું સાધ્ય (ધ્યેય) સર્વ માટે સમાન છે; પરંતુ બાહ્ય સાધન પદ્ધતિ જાય છે.

જુદા જુદા સંપ્રદાયોના આચાર્યોએ ઉપકાર બુદ્ધિથી એવી કૃતલીયે નવીનતાઓ કરી છે. એમના શિષ્યો એ સાધનોમાં સર્વસ્વની છાદ કરીને અત્યાગ્રહ કરે છે તથા સમકિત અને મિથ્યાત્વની કલ્પના આ સાધનોથી કરે છે, એ જ્ઞાનની ખામી છે. શાસ્ત્રકારોએ

સાધનમાં મમત્વ ન કરવાની અને શુભમાં શુદ્ધની બુદ્ધિ ન કરવાની શિક્ષા આપતા, આ દોષોને છોડાવવા અને શુદ્ધ વ્યવહારને કામમાં લાવવા માટે ફરમાવ્યું છે કે—મેરૂ પર્વત જોટલા ધર્મેષિકરણ વ્યવહારમાં ધારણ કર્યાં તો પણ સિદ્ધિ ન થઈ. આ વચનોને ગ્રહણ કરીને શુદ્ધ જ્ઞાનીઓ ક્રિયાનો ઉચ્છેદ કરે છે, એ પણ ઉચિત નથી. આ રીતે ક્રિયામાં રૂચિ રાખનારાઓનો એવા જ સાધનોમાં આગ્રહ અને કલહ કરવો અનુચિત છે. બંને દષ્ટિવાળા વસ્તુસ્વરૂપને બરાબર સમજીને યથાર્થ વિચાર (જ્ઞાન) અને આચાર (ક્રિયા) વાળા બંને તો સત્ય (સમકિત) પ્રગટ થઈ શકે છે.

યોગીન્દ્રદેવના આધ્યાત્મિક દોહરા.

મિથ્યા દર્શન વશ ફસી, ધરે અહં મમકાર;
જિનવર બહિરાતમ કહે, તે ભમશે સંસાર.
જેમ રમતું મન વિષયમાં, તેમ જો આત્મે લીન;
ક્ષણમાં શિવસંપદ વરે, ન ધરે દેહ નવીન.
સમ્યક દર્શન તેજ છે, આત્માનું ઓળખાણ;
એતન રહે નિજ રૂપમાં, તે ચારિત્ર પિછાણ.
સિદ્ધયા ને વળી સિદ્ધશે, સિદ્ધ થતા ભગવાન;
અંતર આત્મા તે સઉ, સમ્યક શ્રદ્ધાવાન

સમકિતનું સ્વરૂપ†

(૧) શ્રી ઝગલદેવ સ્વામીથી વર્ધમાન સ્વામી સુધીના સર્વ પ્રભુઓને નમસ્કાર કરીને દર્શન સ્વરૂપને સક્ષેપમાં કહું છું.

(૨) શ્રી જિનેશ્વર દેવે ગણધરાદિને ધર્મોપદેશ આપ્યો છે, તેનું મૂળ દર્શન છે. જ્યાં સુધી (સમકિત) નથી ત્યાં ધર્મ પણ નથી. મૂળ વિના થડ, ડાળો, પુગ્ગ, ફલાદિ ક્યાંથી હોય ? જે દર્શનબ્રહ્મ છે તેને મોક્ષ પ્રાપ્તિ અતિ દુર્લભ છે વૃક્ષનું મૂળ કપાતા ફળ ક્યાંથી લાગે ? કોઈ ચારિત્ર બ્રહ્મ હોય, પરંતુ દર્શન શુદ્ધ હોય તો તેને ચારિત્ર તો ફરીથી સાપડે છે અને મોક્ષ પણ મળી શકે છે. જેમ કોઈ થડ અને ડાળીઓ કપાવા છતાં પણ જે મુળ બચેલું હોય તો ફરીથી વૃક્ષ બનીને ફળ લાગી શકે છે.

(૩) જે દર્શન (આત્માનુભાવ)થી રહિત અને ધણા પ્રકારના શાસ્ત્રોને જાણે છે તે આરાધનારહિત થવાથી સસારમાં ભ્રમણ કરે છે.

(૪) જે દર્શન રહિત છે તે બધે અનેક હજારો, કોડો, વર્ષ સુધી ઉગ્ર તપ કરતા રહે તો પણ બોધિ એટલે સમ્યગ્ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ એ સ્વરૂપનો લાભ મેળવી શકતો નથી.

(૫) આ પંચમ કાળમાં જડ (મદ શુદ્ધિ) વક્ર (દરેક વાતને પ્રાપ્ત ઉદ્ધી લેનાર) જીવો છે. તો પણ પુરુષાર્થ કરે તો શુદ્ધ સમકિત ગુણ પ્રકટ કરીને જ્ઞાન, ચારિત્ર, તપમાં બધા પરાક્રમ વાપરી શિવ મોક્ષ ગામી બની શકાય છે.

(૬) જે પુરૂષના હૃદયમાં સમ્યક્તત્ત્વો પાણીનો પ્રવાહ નિરતર વહે છે, તે પુરૂષને નવા કર્મ-રજ રૂપી આવરણ નથી લાગતું અને

† શ્રી દર્શન-સમકિત પાઠ્યમાયો સ આદિત.

તેના પૂર્વે બાધેલા કર્મ નષ્ટ થઇ જાય છે. કેમકે ક્રોધાદિ કપાય-
ભાવથી બાધેલા કર્મ ક્રોધાદિ રહિત શુદ્ધ પરિણામોથી નાશ પામે
છે. રાગ દ્વેષથી બાધેલા કર્મ સમભાવ-વીતરાગ ભાવથી ક્ષય થાય છે.

(૭) જે સમ્યગ દર્શન રહિત હોય તે નિશ્ચય જ સમ્યગ જ્ઞાન
અને ચારિત્ર રહિત હોય છે. એમ જીવ સ્વાત્માનું અહિત કરે છે
તથા મિથ્યા ઉપયોગ દષ્ટને અન્યજનોને પણ કુમાર્ગે લગાડે છે,
દોર છે.

(૮) મિથ્યાત્વનું ફળ નિગોદ છે. અનંત જીવોને રહેવા માટે
એક જ શરીર હોય તેને નિગોદ કહે છે. એમાં સાતમી નારકાથીયે
અનંતગુણી વેદના છે. કારણ કે ક્ષણ ક્ષણમાં જન્મ મરણનાં અનંત
દુઃખ ભોગવવા પડે છે, તથા સ્થાનનો પણ સંક્રાંત્ય (તંગી) છે.
મિથ્યાત્વના એવા કડવા ફળ જાણીને મિથ્યાત્વ દૂર કરવાનો ખાસ
ઉદ્દેશ કરવો જોઈએ.

(૯) સમકિતથી જ્ઞાન સમ્યક બને છે. સમ્યક્જ્ઞાનથી બધા
પદાર્થો યથાર્થ જાણાય છે, અને યથાર્થજ્ઞાન થવાથી શું હિતકારી
અને શું અહિતકારી છે ? એ જાણાય છે. માટે સમ્યક્ત્વજ પર-
મોપકારી છે.

(૧૦) જિન વચન ભાવ ઔપચિ છે. એથી ઇદ્રિજન્ય ભોગોમાં
સુખ સુદ્ધિ દૂર કરી શકાય છે. (વિપયોમાં સુખ મનાતું નથી.)

(૧૧) જીવાદિ નવ પદાર્થની યથાર્થ શ્રદ્ધા કરવી એ વ્યવહાર
સમકિત છે. અને શુદ્ધ નિઃકલ્મશ સ્વરૂપનો અનુભવપૂર્વક નિશ્ચય કરવો
એ નિશ્ચય સમકિત છે.

(૧૨) સર્વ ગુણોની રત્ન-રાશિમાં સમકિત ગુણ જ સાર છે
અને એજ મોક્ષનું પ્રથમ પગથીયું છે. સમકિત પ્રકટતાં જ વિષય
ભોગમાં સુખદુઃખ કલ્પના રૂપ વિકાર અને તેનું ફળ જન્મ-જરા-

મરણનો નાશ થઇને અવિકારી આત્મિક સુખ પ્રકટે છે. અને તેનું ફલ ‘અવિચળ મોક્ષની પ્રાપ્તિ’ છે.

(૧૩) સમદષ્ટિ પર દ્રવ્યને હેય (છોડવા યોગ્ય) અને નિજ સ્વરૂપને ઉપાદેય (આદરવા યોગ્ય) જાણે છે, શ્રદ્ધા કરે છે અને યથાશક્તિ પરદ્રવ્યને છોડે છે. ચારિત્ર મોહના ઉદયથી સંપૂર્ણ ન છુટે તો પણ અંતરંગ વિરહિતનો અનુભવ કરે છે. અને ઉદાસીન (રાગ દ્વેષ તથા ઉત્સુકતા રહિત) રહે છે. જેમ પ્રભુ મહાવીર અનુત્સુકપણે ગૃહવાસમાં રહ્યા હતા.

(૧૪) બીજા ગુણી પુરુષોને જોઇને જે ધર્મા (માત્સર્ય) કરે તે મિથ્યાત્વી છે. કારણ ગુણની અપ્રીતિ અને દોષની પ્રીતિ એ મિથ્યાત્વનું ચિન્હ છે.

(૧૫) સમક્ષિતી જ્ઞાનની શુદ્ધિ થાય છે, જ્ઞાનથી ચારિત્રની શુદ્ધિ થાય છે; અને ચારિત્રથી નિર્વાણ (મોક્ષ)ની પ્રાપ્તિ થાય છે. નિર્વાણથી અનંત સુખ પ્રાપ્ત થાય છે. જેટલા સિદ્ધ થયા છે, તે બધા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રશ્રી રત્નત્રયની પૂર્ણતા પ્રકટ કરીને થયા છે. એમાંથી એકેય ગુણ અપૂર્ણ હોય તો મુક્તિ નથી થતી. એ બધા ગુણો પ્રકટ કરવાનો પુરુષાર્થ કરવો એ જ હિતકારી છે.

(કાવ્ય)

મોક્ષ ઉપાય કલો જિનરાજે, સમ્યકદર્શન જ્ઞાન ચરિત્ર,
તેમાં સમ્યકદર્શન મૂખ્ય, યથો નિજ જોધ ફલે સુચરિત્ર;
જે નર સમ્યક આગમ જાને, કરે પદ્ધિયાણુ યથાવત મિત્ર,
ધાતી ખપાયને દેવળ પાય, અધાતી હણે લે મોક્ષ પવિત્ર.

(૧૬) સમદષ્ટિને એવી વિવેક શક્તિ પ્રકટ થાય છે કે, તેને સત્યાશ્ર અને કુશાશ્ર સત્ રૂપે જ પરિણમે છે, ત્યારે મિથ્યા-દષ્ટિને

વિવેક શક્તિનો અભાવ હોવાથી સત્ અને અસત્ શાસ્ત્ર અસત્ રૂપ જ પરિણમે છે.

(૧૭) વ્યવહાર અને નિશ્ચય બંને ભેદને બરાબર સમજનારા દોષોને દુર કરી સુખ પામે છે જે વ્યવહાર-નિશ્ચય બંનેને યથાર્થ જાણે તે જ સમદષ્ટિ થઈ શકે છે આરભ (હિમાલિ કામ) પરિ-અહ (ધન ભોગાદિ) થી જેને જ્ઞાન પૂર્વક અરૂચિ થઈ ગઈ હોય તેજ સમક્ષિતને પાત્ર થઈ શકે છે

(૧૮) દર્શન-દર્શનાવરણ કર્મના અભાવે જે દર્શન ગુણ પ્રકટે છે, તે દેખવા રૂપ શક્તિને ધારણ કરનારો ગુણ છે ત્યાં દર્શનનો અર્થ સામાન્ય બોધ છે વસ્તુનું અસ્તિત્વ (સત્તા માત્ર) જાણવું 'વસ્તુ છે' એટલું જાણવું એ દર્શન છે, અને પદાર્થનો વિશેષ ગુણ, પર્યાય (હાનત) જાણવું એ જ્ઞાન છે જ્ઞાનાવરણ કર્મના અભાવે જ્ઞાન ગુણ પ્રકટે છે જ્ઞાનનું રૂપ સ્વ-પરને વિશિષ્ટ પ્રકારે જાણવાનું છે નિશ્ચય નય અર્થાત્ સત્ત્વ સ્વરૂપમા શુદ્ધ સ્વરૂપને અવિચલ રૂપે જાણવું એ જ્ઞાન છે અને દેખવું તે દર્શન છે આ પુસ્તકમા 'દર્શન' ગુણ દર્શન મોહનીયના અભાવે પ્રકટ થનાર ગુણના અર્થમા લીધેન છે

(૧૯) આઠેય કર્મોનો રાગ મોહનીય કર્મ છે અને મોહનીયની ૨૮ પ્રકૃતિમા મિથ્યાત્વ મોહનીય નામે પ્રકૃતિ સાથી મ્હોડી છે એમ્હે કે બધી કર્મ પ્રકૃતિમા 'મિથ્યાત્વ' પ્રકૃતિ મોડી છે એની સ્થિતિ પણ ઉત્કૃષ્ટ ૭૦ કોડકોડી સાગરોપમની છે માટે જ જીવનું વધુમા વધુ અહિત કરનાર મિથ્યાત્વ મોહ સિવાય બીજું કોઈ નથી, એમ શાસ્ત્રકારો કહે છે જ્યારે મિથ્યા દર્શન મોહનીયની પ્રકૃતિનો અભાવ થાય છે, ત્યારે જે શુદ્ધ દર્શન ગુણ પ્રકટ થાય છે તેનું બીજું નામ સમક્ષિત છે આ દર્શન-સમક્ષિતનું કાર્ય છે યથાર્થ સ્વરૂપ નિશ્ચય એને શ્રદ્ધા પણ કહે છે સમ્યગ્દર્શન-સમક્ષિત પ્રકટ થવાથી આત્મા સ્વ સ્વરૂપનો યથાર્થ નિશ્ચય કરે છે, જેથી અનાદિકાગની તેની

વિપરીત માન્યતા શરીર, ઇન્દ્રિય, બોગ, બાહ્ય પદાર્થોમાં મારાપણાની (મમત્વ) બુદ્ધિનો નાશ થઇને જીવ અનંત જ્ઞાન, સુખાદિ પૂર્ણ શુદ્ધ આત્મ-તત્ત્વને માનતો ચક્રો મોક્ષ પ્રાપ્ત કરે છે.

(૨૦) વિચાર કરવાથી બરાબર સંમતાય છે કે, જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વ છે, અસત્યપણું છે, ત્યાં સુધી બધા ગુણસમુદાય વિપરીત જ રહેશે. જેમ એક માણસ પોતાને ગામ જાય છે; ગામ પહોંચવાને ગાડી, ધોણ આદિ સાધન પણ છે, પરંતુ જો રસ્તો જ હોય છે તો છતે સાધને તે પોતાને ઘેર પહોંચી નહિ શકે. તે જ રીતે મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવામાં અનેક ગુણો સાધન છે. પરંતુ સમકિત (સત્ય શ્રદ્ધા) સાથે શ્રેષ્ઠ છે. જ્યાં સુધી એ ગુણ ન હોય ત્યાં સુધી ખીજા ગુણો ઇષ્ટ ફળ નથી દેતા. જેમ સાચો માર્ગ હાથ આવતા બાકી બધા સાધન ધરે પહોંચાડવામાં સહાયક બને છે, તેમ જ સમકિત ગુણ પ્રકટ થતા અન્ય ગુણોની સહાયતાથી આત્મા નિજ ધર-મોક્ષ જલદી પહોંચે છે.

(૨૧) સમકિત ગુણ પ્રકટ કરવાની પાત્રતા નીચેના આઠ ગુણ ધારવાથી આવે છે:—

(૧) ઘાતસહ્યમાત્ર જેમ ગાયને વાજાની રક્ષાનો પ્રેમ હોય છે તેમ જ જીવ માત્ર પ્રત્યે હિત શુદ્ધિ થવી.

(૨) અધિક ગુણી-ગમે તે જાત, કુળ કે સ્થાનનો હોય તેનો વિનય કરવો, ગર્વ કદિ ન કરવો.

(૩) અનુકંપા-કોષ્ટ પણ દુઃખી જીવને દેખીને તેનું દુઃખ દૂર કરવા માટે સદા સર્વ સમ્પત્તિનો ત્યાગ કરવો, દાન દેવું.

(૪) મોક્ષમાર્ગમાં સદા પ્રશંસક થવું.

(૫) પોતાના ગુણ અને પરાયા દોષોને ગોપવે, ઢાંકિ.

(૬) સત્ય માર્ગથી ડગતાને સ્થિર કરે.

(૭) ઋજુતા-(સરલતા) યુક્ત થવું. ઉપરના ગુણોની પ્રતિષ્ઠા સરલતાથી થાય છે.

(૮) સત્યના ગ્રાહક થઇને મન, વાણી અને પ્રવૃત્તિમાં સત્યનું પાલન કરવું. આ ગુણથી બધા ગુણોની શુદ્ધિ થાય છે.

(૨૨) જેને સમ્યક્જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપશ્ચ સમ્યક માર્ગમાં ઉત્સાહ હોય, તેની પ્રશંસા કરે, તેમાં સુખ માને, તે જ સુમાર્ગ-ગામી છે, તે સમકિત ગુણની રક્ષા કરે છે.

(૨૩) પરિગ્રહ બોગાદિમાં જેને ઉત્સાહ હોય, જે તેની પ્રશંસા કરે, એમાં સુખ માને, તે જ અજ્ઞાની છે, ક્રમાર્ગ ગામી (મોહમયી) છે તે સમ્યક્ત્વનો નાશ કરે છે.

(૨૪) પદ દ્રવ્ય, નવતરવને દ્રવ્યગુણ પર્યાય, સામાન્ય વિશેષ, નય-પ્રમાણ-નિરૂપ, વ્યવહાર નિશ્ચય વડે યથાર્થ જાણીને જે નિજ આત્માને પરદ્રવ્યથી ભિન્ન અનુભવે છે. તે જ સમ્યગ્દર્શી જીવ છે. દ્રવ્યાનુયોગ એ તત્ત્વ વિચાર, ધર્મધ્યાન અને શુદ્ધધ્યાનની પ્રાપ્તિનું કારણ છે. એટલા માટે જ સમદષ્ટિ જીવે હંમેશા તત્ત્વભાવના ભાવથી જોઇએ. આત્માને કર્મોનું બંધન અશુદ્ધભાવ-ક્રોધાદિયુક્ત કપાય ભાવથી થાય છે. અને પુનઃ ક્રોધાદિ રહિત શુદ્ધ ભાવ આત્મસ્વરૂપ ચિંતવનથી બાંધેલા કર્મોનો ક્ષય થાય છે. એટલા માટે શુદ્ધભાવ રાખવા પરમ હિતાવહ છે.

(૨૫) સમદષ્ટિ આત્મા સમકિતભાવના, આત્મભાવના, એકત્વ-ભાવના, અન્યત્વ (ભિન્ન) ભાવના આદિ ચિંતવે છે. તે (સમકિતી આત્મા) દેવ, દાનવ, કિતર, કિંપુરુષ, જ્યોતિષી, વૈમાનિક દેવ અને વિદ્યાધરદ્વારા બધી ભુધિ શક્તિ સંપત્તિથી બનાવેલી ઋષિ-ભોગ સામગ્રી જોઇને એ બધાને ઇન્દ્રજનની જેવી અસાર ગણે છે. જેમ મદારી હાથચાલાકીથી કાંકરીનો રૂપીયો બતાવે છે. એ રૂપીયાની

ચાહ (છઠ્ઠા) બુધિમાન મનુષ્ય નથી કરતો. કેમકે તે ચિરસ્થાયી નથી. એ રીતે જ સમકિતી આત્મા બધી ભોગ સામગ્રીને વિનાશી, અનિત્ય, અને દુઃખવર્ધક માને છે. તેથી તે તેને ચાહતો નથી, તેમાં ગૃધ થતો નથી. જે શુદ્ધ ભાવથી દેવતાના વૈભવનેય નથી ચાહતો તો પછી મનુષ્યના મલીન અને દુઃખપૂર્ણ ભોગોની છઠ્ઠા ચાની કરે ? ન જ કરે.

(૨૬) બંધ અને મોક્ષનો આધાર ભાવો ઉપર છે. ભાવોની અશુદ્ધિ અને શુદ્ધિનો આધાર નિમિત્ત-સંયોગો-ઉપર છે. જો અશુભ નિમિત્ત મળે તો અશુદ્ધ ભાવ થઈને જીવને બહુ દુઃખ ભોગવવું પડે છે. ભાવોની શુદ્ધિ માટે શાસ્ત્રકારોએ ઉત્તમ ભાવનાઓનું અવલંબન લેવા માટે ખાસ આજ્ઞા આપી છે. જ્યાં સુધી મધ્યમ અવસ્થા છે, ત્યાં સુધી અવલંબનપૂર્વક ભાવોની શુદ્ધિ થઈ શકે છે. નિરાવલંબી ધ્યાન-શુક્રધ્યાન-પ્રાપ્તિનું સાધન પણ ધર્મધ્યાન છે. માટે જ મૈત્રી, પ્રમોદ, કશ્ચા, માધ્યસ્થ એ ચાર ભાવના, અનિત્ય-અશસ્ત્રુ આદિ બાર ભાવના, જીવાજીવાદિ તત્ત્વ ભાવના તથા ઉત્તમ વાંચન મનન ચિંતન દ્વારા ભાવોની શુદ્ધિ કરવી જોઈએ.

(૨૭) શાસ્ત્રમાં તત્ત્વભાવના ચિંતવવા ખાસ ફરમાન છે, તે આ આ પ્રકારે ચિંતવવી:—

હું આત્મા છું. અનંતજ્ઞાન, દર્શન, સુખ, શક્તિ (વીર્ય) સ્વરૂપ છું. મારી શુદ્ધ પર્યાય (દશા) સિદ્ધ પરમાત્મા સમાન છે. દેહધારી મનુષ્યાદિ થવું, એ મારી અશુદ્ધ પર્યાય (દશા) છે. અનંત જ્ઞાન-સુખાદિ મારી શુદ્ધ શુભ પર્યાય છે. અજ્ઞાન, વિષય, કષાય આદિ અશુદ્ધ શુભ પર્યાય છે; જડપુદ્ગલમાં રાગ દ્વેષ કરવાથી મારી શુદ્ધતા મલીન થાય છે. તેથી જ આશ્રય અને બંધ થાય છે. જો રાગ, દ્વેષ, મોહાદિને છોડીશ તો જ સંવર નિર્જરા ધારીને મોક્ષ પ્રાપ્ત કરી શકીશ. આ પ્રકારે વિસ્તારથી તત્ત્વ ભાવના ચિંતવે.

(૨૮) તત્વભાવના ચિંતવવાનું દષ્ટાન્ત-કોષ અચાનક સ્ત્રી યા પુરુષ આદિ દષ્ટિગોચર થઇ જાય તો દષ્ટિને તત્કાળ પાછી ખેંચીને જે રૂપાદિ નજરે આવ્યા તેના વિચારોનો નાશ કરવા માટે એવા વિચાર કરે કે—‘આ સ્ત્રી (પુરુષ) વસ્ત્રાભૂષણ આદિ પુદ્ગલ દ્રવ્યની પર્યાય છે. તેના હાવભાવથી જીવના ચારિત્રગુણનો વિકાર થઇને વિચયની જાગૃતિ થઇ છે. એનાથી આ જીવ આશ્રવ અને બધ કરે છે. જો હું એથી વિકારી બનીશ તો મારા જ્ઞાન અને ચારિત્ર ગુણ વિકારી બનીને મને પણ આશ્રવ અને બધ થશે. આ રૂપ સદા વિનાશી, દુઃખખર્જિત અને જીનું અધઃપતન કરનાર છે હું રૂપ, રસ, ગંધ, સ્પર્શ રહિત થઇને એમા મોહિત કેમ થાઉં ? એવો વિચાર કરવાથી સંવર-નિર્જરા ઉપજાવીને મોક્ષ મેળવીશ ? એ રીતે હરેક સ્થાને અનિત્યાદિ વૈરાગ્ય ભાવના અને જીવાદિ તત્વ ભાવતાનું, ચિંતન કરવું જોઇએ.

(૨૯) ચોથે ગુણસ્થાને (સમક્રિતી સ્થાને)થી જીવને નીચેની પ્રકૃતિઓ બધાતી નથી.

અનતાનુબંધીનો ચોક, મિથ્યાત્વ મોહનીય, સ્ત્રી વેદ અને ન-પુરુષ વેદ. નિદ્રાનિદ્રા, પ્રત્યયાપ્રત્યયા, સ્થાનગૃહીનિદ્રા, નર્કાયુધ્ય, નર્ક-ગતિ, નર્કાનુપૂર્વિ, તિર્થયાયુધ્ય, તિર્થયગતિ, તિર્થયાનુપૂર્વિ, નીચ ગોત્ર, એકેન્દ્રિય, દ્વીન્દ્રિય, તેન્દ્રિય, ચતુરિન્દ્રિય; પહેલા સિવાયના પાચ સંધયણ, પાચ સંદાણ અશુભ વિદાયો ગતિ, આતાપ નામ, ઉદ્યોત નામ, સ્યાવર, સક્ષમ, સાધારણ, અપર્યાપ્તિ. દુર્ભંગ, દુસ્વર, અનાદ્ય એ ૪૧ કર્મ પ્રકૃતિઓનો બધ ચોથા ગુણસ્થાને અને આગળ નથી થતો. કેમકે સમદષ્ટિને ત્રીન અશુભ પરિણામ નથી હોતા આમાની ઘણીએ પ્રકૃતિઓ આજ આપણા ઉદયમા છે, અને આપણુ હાડ-બધન અને મજબૂતી જોતાં તો વજ્ર ઝપલ નારાય (હાડ, બધન અને ખીલી ત્રણેય વજ્રતા) નથી તેથી માનુષ પડે છે કે, આપણે

પૂર્વલવમાં સમકિતની આરાધના નથી કરી. હવે જે સમકિત (આત્મબોધ, આત્માનુભવ, આત્મનિશ્ચય)ની આરાધના કરશું તો બધા દુઃખોથી છુટારો.

(૩૦) મિથ્યાત્વ દશામાં શુભ ક્રિયા કરવાથી પુન્ય બંધ થાય છે. તેના ફળમાં વૈભવ, સંપત્તિ, ભોગાદિ મળે છે. તેમાં તેજ જીવ ગૃહ-મોહી થઇને નર્ક, તિર્યંચાદિ કુગતિમાં જાય છે. દેવતા પણ ભોગ-ગૃહ થવાથી પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ અને તિર્યંચ ગતિમાં ઉત્પન્ન થાય છે. જ્યારે સમદષ્ટિ જીવને સકામ નિર્જરા અને નિર્મલ પુન્ય (પુન્યાનુબંધી પુન્ય)ની પ્રાપ્તિ થાય છે, ત્યારે તે મળેલા વૈભવ-સમ્પત્તિનો સત્કાર્યમાં ઉપયોગ કરીને ત્યાગી થઇ મોક્ષમાર્ગ આરાધી શકે છે. સમદષ્ટિને સંપત્તિ હિતકર થાય છે ત્યારે મિથ્યાદષ્ટિને અહિતકર થાય છે. એથી એટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે, જે આપણે મળેલી સમ્પત્તિથી સત્કાર્ય ન કરી શક્યા તો મિથ્યાત્વ લાવમાં બાંધેલા પુન્યની આ સમ્પત્તિથી ભવિષ્યમાં કુગતિમાં જવું પડશે. એમ જાણીને ભોગોપભોગ છોડી મળેલી સમ્પત્તિ, શુદ્ધિ, બલ, આયુષ્યને સત્કર્મમાં લગાડવા જોઇએ. પુન્ય-પાપ પ્રકૃતિના બંધના ચાર પ્રકાર છે.

૧—પુન્યાનુબંધી પુન્ય—જે વિવેકપૂર્વક સમકિત સહિત શુભ પ્રવૃત્તિ કરે છે. જ્યાં માનાદિ વાંધા અથવા કોઇ અભિલાષ નથી તો પુન્યાનુબંધી પુન્ય બંધાય છે. પુન્ય અર્થાત સુખ અને અનુ-બંધ એટલે પછી પણ સુખ, સમ્પત્તિ, બલ, શુદ્ધિ મળે છે, કે જેનો તે સદુપયોગ કરી શકે છે. અને વૈભવનો શીઘ્ર ત્યાગ કરી શકે છે. જેમકે ભરત ચક્રવર્તી આદિ.

૨—પુણ્યાનુબંધી પાપ—મિથ્યા દર્શનમાં શુભ પ્રવૃત્તિ કર્યે થાય છે. એથી વૈભવ, સમ્પત્તિ, બળ, શુદ્ધિ આદિ મળે છે. એનો પુરો સદુપયોગ થવો કઠણ છે. પ્રાયઃ એથી ભોગ વૃદ્ધ થઇને કુગતિ

મળે છે. જેવાકે, અઘણત્વ ચક્રવર્તી. પુન્ય એટલે સુખની પછી (અનુમંધ) પાપ (દુઃખ) પ્રાપ્ત થાય તેને પુણ્યાનુમંધી પાપ કહે છે.

૩—પાપાનુમંધી પુણ્ય—સમદષ્ટિ-વિવેકી આત્મા અમુક પાપ કાર્ય લાચારી (નિરૂપાય) થી કરે છે. જેમકે શરીર નિર્વાહ માટે ભોજન આદિ કરવું. વ્યાપાર રોજગાર કરવો ઇત્યાદિ. એ કાર્યો કરતી વખતે એ જીવનાં હૃદયમાં વિકલિત અને પાપને માટે પશ્ચાતાપ થાય છે. એથી તે જે ક્રિયા કરે છે તેથી પાપ બંધન તો થાય છે, પરંતુ પશ્ચાતાપ યુક્ત હોવાથી તેના ફળમાં તે સમભાવ રાખી શકે છે. તેથી સંસાર વૃદ્ધિ થતી નથી પાપ એટલે દુઃખની પછી પુન્ય (સુખ). પાપના ફળમાં દુઃખકારી સંયોગ મળે છે. પરંતુ સમભાવ રહેવાથી પાપુ સુખ મળે છે.

૪—પાપાનુબંધી પાપ—મિથ્યાત્વી જીવ હિંસા, વિચાર કપાલની પ્રવૃત્તિ કરતા બાધે છે. હિંસાકે પાપ તો છે જ એના ફળમાં દુઃખ મળે છે. એ દુઃખમય હાલતમાં પુનઃ પાપ કાર્ય, રૂદ્ધ, ચિંતા, ભય, શોકાદિ કરીને નવા પાપ બાધે છે જેથી પાપ (દુઃખ)નો અનુબંધ—પાછળ પશુ દુઃખ થાય છે એને પાપાનુબંધી પાપ કહે છે.

આ ચાર બંધનોમાંથી પુન્યાનુબંધી પુન્ય શુભ છે. પાપાનુબંધી પુન્ય મધ્યમ છે અને પુન્યાનુબંધી પાપ ને પાપાનુબંધી પાપ કનિષ્ઠ છે. એનું મથાર્થ જ્ઞાન સદ્ગુણ પાસે કરીને જે હિતકારી હોય તે આપ્તવું

(૩૧) નિમિત્ત ૦૨ આત્માના ત્રણ પ્રકાર છે —

૧ બહિરાત્મા—શરીર, ઇન્દ્રિય અને ભોગાદિમાં મમતા રાખનાર—મિથ્યાત્વી.

૨ અંતરાત્મા—પોતાને શરીર, ભોગાદિથી લિજ્જ શુદ્ધ જ્ઞાન, સુખાદિ સ્વરૂપ આત્મ ને અનુભવનું અર્થાત્ સમદષ્ટિ આત્મા

૩ પરમાત્મા—સિદ્ધ સ્વરૂપી નિરાકાર નિરંજન-વિનરાગ આત્મા.
(સમકિતી જીવ આત્મ ભાવનાને પામીને પરમાત્મ પદ લે છે)

(ઓ અષ્ટ પાદુડ)

સફળ-જીવન,

(લેખક—પં. દરબારીલાલજી ચામતીધં)

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના ત્રીજા અધ્યયનની
પહેલો ગાથાનો ભાવાર્થ.

એક રીતે જીવન મળવું મોંઘું નથી. પ્રાણીને મરણ બાદ પૈસા-ટકા ખર્ચ્યા વિના (મક્તમાં જ) જીવન મળી જ નય છે. આ રીતે જીવન સસ્તું છે, તેટલું જ મોંઘું બલ્કે તેથી ચે મોંઘું સફળ-જીવન છે. લાખો મનુષ્યોમાંથી એકાદ જ આત્મા પોતાના જીવનને સફળ બનાવે છે. જીવન મળવું સરળ છે, પણ સફળતાના સાધન મળવા મુશ્કેલ છે. ઉત્તરાધ્યયનમાં ચાર વાતો દુર્લભ દેખાડી છે, કે જે જીવનની સફળતા માટે આવશ્યક કહી શકાય.

ચત્તારિ પરમજ્ઞાણિ, દુષ્ટહાણીહ જંતુણો;

માણુસત્તં સુહ સદ્ધા, સંજમમ્મિય વીરયં ।

પ્રાણીને ચાર કારણો મળવા બહુ મુશ્કેલ છે. મનુષ્યત્વ, શાસ્ત્ર-જ્ઞાન, શ્રદ્ધા અને સંયમ પાલન કરવાની શક્તિ.

મનુષ્ય પર્યાય વિશે જ્યારે આપણે વિચારીએ છીએ ત્યારે તેની દુર્લભતા દેખીને ડંચે યદ જઈએ છીએ. મુઠ્ઠીભર માણુસો સિવાય સંસારમાં અનંત જીવરાશી છે. આજે વૈજ્ઞાનિક લોકો પણ પૃથ્વી,

પાણી, વનસ્પતિ આદિ સ્થાવર જીવ સમૂહને જીવ માને છે. આ બધી પર્યાયોને છોડીને જે છદ્વિયાદિ કીડા, મોકાડા, પશુ, પક્ષી, આદિના શરીરોથી બચીને મનુષ્ય બનવું કેટલું મુશ્કેલ છે ?

અહિં કેવળ મનુષ્ય પર્યાયની જ દુર્લભતા નથી દેખાડી કિન્તુ મનુષ્યત્વની દુર્લભતા બતાવી છે. મનુષ્ય ભવ મળવો એક વાત છે, જાને મનુષ્યત્વ પ્રાપ્ત કરવું બીજી વાત છે. જણાયેલી દુનિયામાં લગભગ ૧૧ અબજ મનુષ્ય સંખ્યા છે, પરંતુ મનુષ્યત્વવાળા માણસોની ગણતરી કરવામાં આવે તો આંગળીના ટેરવા પર ગણાય તેટલા માણસો જ નીકળશે. એટલે જ શાસ્ત્રમાં તો મનુષ્ય ભવની દુર્લભતાને બદલે મનુષ્યત્વની દુર્લભતાનું કથન કર્યું છે. આ વાત ખાસ નોંધવા જેવી છે, વિચારવા જેવી છે.

સત્ય છે કે, મનુષ્ય ભવ મળવા છતાં પણ જો મનુષ્યત્વ પ્રાપ્ત ન કર્યું તો મનુષ્ય જીવન શું કામનું ? અહિં તો પ્રશ્ન જ એ છે કે મનુષ્યત્વ છેવટનું છે શું ? કે જો ન મળવાથી મનુષ્ય જન્મ જ અર્થ મનાય.

મનુષ્ય ભવ મળ્યે મનુષ્યનો આકાર મળે છે; પરંતુ મનુષ્યત્વ માટે આકારની નહિ-ગુણોની જરૂર છે. એક કવિએ કહ્યું છે કે, જ્યાં સુધી ગુણોમાં મનુષ્યની ગણના ન થાય ત્યાં સુધી તેની મા પુત્રવતી નથી ગણાતી.

गुणीगणगणनारंभे न पतति कठिनी सुसंप्रमाद्यस्य ।

तेनाम्बा यदि सुतिनी वद वंध्याकीदृशी नाम ॥

ભાવાર્થ—ગુણી લોકોની ગણતરી કરતી વખતે જેના નામ પર આંગળી ન પડી એટલે જેનું નામ ગુણી તરીકે ન ગણાયું એવા પુત્રની માતા જો પુત્રવતી કહેવાય તો વન્ધ્યા (વાંઝણી) કોને કહેવી ?

આથી સાફ જણાય છે કે, શ્રેષ્ઠ ગુણો ધારે તે જ મનુષ્ય છે. બાકીના મનુષ્ય નહિ પણ મનુષ્યાકાર (માનવ દેહધારી) પ્રાણી માત્ર છે. મનુષ્ય શબ્દનો અર્થ 'મનુ'—ના સંતાન પણ કરાય છે, જે કે સા 'મનુ'ના સંતાન છે, પણ મનુના સંતાન હોવાનું ગૌરવ ધારણ કરનારા થોડા છે. સાચા પુત્રો તો તે છે કે જે પૂર્વજના ગૌરવને ધારણ કરી શકે. મનુ તે છે કે જે, યુગ નિર્માણ કરે. એટલે કે સમાજની નીચી હાલત સુધારીને યુગ બદલો કરે, ઉત્તત બનાવે. જૈન શાસ્ત્રોમાં મનુઓ (કુલકરો)ના જે ઉલ્લેખ મળે છે, એથી સાફ માલમ પડે છે કે, એગનાથી જ યુગ (કર્મજૂમિ)ની આદિમાં સમાજની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ થઈ હતી. આજે પણ સમાજની આવશ્યકતાઓ (જરૂરીઆતો) મનુષ્ય પુરી કરે છે. સમાજમાં યુગાન્તર ઉભો કરે છે, તે જ મનુના સંતાન છે.

જો કે પ્રત્યેક મનુષ્યમાં એટલી શક્તિ કે યોગ્યતા હોઈ ન શકે. છતાં પ્રત્યેક મનુષ્ય મનુના સંતાન હોવાનાં ગૌરવને સાચવી શકે છે. એક જ માણસ યુગાન્તર ઉપજાવે એવું કંઈ નથી. ઇમારત જેવા સાધારણ કામને પણ એકલો કારીગર નથી બનાવી શકતો, તો યુગાન્તર (જુગ-ફેર) કરવો એ તો મોટી વાત છે. હા, આપણે યુગાન્તર કરવા માટે કંઈક કરી-છટીએ એટલું બની શકે છે. જો ઇમારતમાં એક ઇંટ પણ આપણે મુકી-ગોઠવી ચકીએ તોપણ કારીગર-કાર્યકર્તા કહેવાયું, મનુનું કાર્ય કરી ચકયું. એ જ મનુષ્યત્વ છે.

એક ખીજો કવિ મનુષ્યનું વિવેચન નીચે મુજબ કરે છે.

આહારનિદ્રામયમેયુનંચ, સામાન્યમેતત્પશુમિર્નરાણામ્ ।

ધર્મોહિતેષામધિકો વિશેષો, ધર્મેણ હીનાઃ પશુમિઃ સમાનાઃ ॥

ભાવાર્થ—આદાર, ઉંચ, ખીક અને મૈથુનમાં તો મનુષ્ય અને પશુ સરખા છે. મનુષ્યમાં ધર્મની જ માત્ર વિશેષતા છે. જે મનુષ્યમાં ધર્મ નથી તે પશુ જેવો છે.

આ કવિએ મનુષ્યત્વનું ચિહ્ન ધર્મ રાખ્યું છે. જે ધર્મ (મનુષ્ય ધર્મ)ને ધારણ કરી શક્યો તે જ સાચો મનુષ્ય છે. ધર્મનો વિચાર બહુ ઉંડા અને વિશાળ છે. એ વિશે તો કેટલાય સ્વતંત્ર લેખો લખી શકાય, એટલે જ અહિં ધર્મના વિષય પર વિવેચન નથી કર્યું. તો પણ એટલું તો કહેવું પડશે કે, ધર્મનું મૂળ સત્ય છે. સત્ય (સવ્યાધ)નો સંસ્કૃતમાં પર્યાયવાચી શબ્દ સમ્યક્ત્વ છે, સમ્યક્ત્વથી જ મનુષ્યત્વ છે. અને મિથ્યાત્વથી જ પશુત્વ છે. એક કવિએ સમ્યક્ત્વ અને મિથ્યાત્વનો મદિમા દુંકમાં બતાવેલ છે.

ભાવાર્થ—જેનું ચિત્ત મિથ્યાત્વથી દૂષિત છે, તે મનુષ્ય છતાં પશુ છે. અને જેનો આત્મા સમ્યક્ત્વથી નિર્મલ થયો છે તે પશુ છતાં મનુષ્ય છે. આથી સાફ જણાય છે કે, મનુષ્યત્વનો ઇન્કારો મનુષ્યોને જ નથી મળ્યો અને મનુષ્ય થવાથી જ મનુષ્યત્વ નથી મળી જતું. પશુઓમાં પણ એવા પશુ હોય છે કે જેને આપણે મનુષ્ય (ભાવ) કહી શકીએ, અને મનુષ્યોમાં પણ એવા છે કે જેને આપણે પશુ કહી શકીએ. એથી માત્રુમ પડે છે કે, મનુષ્ય હોવા છતાં મનુષ્યત્વ મળતું મુશ્કેલ છે. માટે જ હિતરાધ્યયનની ગાયાના ચાર દુર્લભોમાં સૌથી પ્રથમ દુર્લભ વસ્તુ મનુષ્યત્વ બતાવી છે. તેમાં મનુષ્યલવ ન લખતાં મનુષ્યત્વ લખવાનો અર્થ બહુ ગંભીર છે. સંકેપિત્વન બનાવવાને એ સૌથી પહેલી ચરત છે.

જે આ પહેલી ચરત પૂર્ણ કરે તે બાકીની ત્રણે ચરતોને પૂર્ણ કરી શકશે. કારણ પાછલી ત્રણ ચરતો મનુષ્યત્વના પૂર્ણ વિકાસ અર્થે જ છે.

બીજી શરત છે શાસ્ત્રજ્ઞાન. સામાન્ય રીતે શાસ્ત્રજ્ઞાન થતું સદેહું છે. પાંચ દશ વર્ષ રખડતા રખડતા બધા વિદ્વાન બની જાય છે. વાત વાતમાં ધર્મ ધર્મની છુમે તો મરાય છે; પરંતુ સાચું શાસ્ત્રજ્ઞાન, ધર્મના રહસ્યો જાણવાની ચોખ્ખતા મુશ્કેલ છે. જનશાસ્ત્રના જ્ઞાનનો સાર એટલો જ છે કે:—

“ધર્મ આત્મામાં છે, બહાર નથી” ધર્મ નથી મંદિરોમાં, નથી ઉપાશ્રયોમાં, નથી મસીદોમાં, નથી પોથીઓમાં; ધર્મ છે આપણા આત્મામાં. લોકોએ ધર્મનો આધાર શરીર માન્યું છે, જાતે અને કુળે ધર્મના ઇજારા લીધા છે. તેથી તો હાડ માંસના શરીરોમાં સ્પર્શસ્પર્શનો વિચાર કરાય છે. એ જ મિથ્યા જ્ઞાન છે. સેંકડો પોયા શીખ્યા છતાં જોણે આત્મ શક્તિને ન ઓળખી, શરીરની શુદ્ધિ અશુદ્ધિની પાછળ જ પડ્યો રહ્યો, તે ગમે તેવો વિદ્વાન હોય પણ સમ્યક્જ્ઞાની ન કહેવાય.

જનશાસ્ત્રોમાં સૌથી વિશેષતા તો એ છે કે, તે બાજુ ક્રિયાકાંડોમાં ધર્મનું અસ્તિત્વ નથી માનના. જોણે એટલું સમજી લીધું તે સધળા શાસ્ત્રોનો સાર સમજ્યો. શાસ્ત્રો ભણીને જે રહસ્યોને સમજી શકે છે તેને શ્રુતિ દુર્લભ નથી; કિન્તુ જે લોકો શાસ્ત્રોનો બોળે ઉઠાવવા છતાં રહસ્યને નથી સમજતા તેને ‘શ્રુતિ’ દુર્લભ કહે છે. જો શાસ્ત્રો વાંચવાથી કે શીખવાથી ‘શ્રુતિ’ સુલભ થઈ જાય તો ઉત્તરધ્યયન મૂલ્યમાં ચાર દુર્લભોમાં ‘શ્રુતિ’ દુર્લભ ન કહેત.

ત્રીજી દુર્લભ વસ્તુ છે શ્રદ્ધા. સામાન્ય રીતે આખા સંસારમાં શ્રદ્ધાનું રાજ્ય છે. સાચી શ્રદ્ધાને અભાવે દુનિયા દુઃખી છે અને સત્ય માર્ગ માર્ગ બંધ છે. છતાં શ્રદ્ધાનું કળ નથી. શ્રદ્ધા તો દિવ્ય ગુણ છે. સંસારમાં અધાઈ વ્યાપ્ત છે. અંધ શ્રદ્ધાથી અંધ શ્રદ્ધાની મગમાં ફસાઈને મનુષ્ય વિવેક શત્રુ થયો છે. મનુષ્યત્વ જૂલાઈ ગયું

છે, અતિ સંકુચિત થઇ ગયું છે. આ અર્થે શ્રદ્ધા મુલભ છે. પણ શ્રદ્ધા દુર્લભ છે. શ્રદ્ધા સમ્પત્તિ જ્ઞાનપૂર્વક થાય છે. એ પ્રત્યક્ષ અનુમાનની વિરૂદ્ધ નથી. શ્રદ્ધા શબ્દનો સાચો અર્થ આત્મ વિશ્વાસ આત્મા અનંત શક્તિશાળી છે. આત્મા અનંત કર્મ વર્ગણ પર વિજય મેળવી શકે છે. એવા વિશ્વાસથી જે કર્મ ક્ષેત્રમાં ફેદી પડે છે, અનંત અડચણો અને અનંત વિદ્વેષો જેના વિશ્વાસને મટાડી શકતા નથી તેજ સાચા શ્રદ્ધાળુ છે. જે કુળ-જાતિ આદિની પરવા મૂકીને કહે છે કે—

દેવાયત્તં કુલે જન્મ, મદાયત્તં તુ પૌરુષમ્ ॥

‘કુળમાં જન્મ મળવો તો કર્મોપિત છે, પણ પુરુષાર્થ કરવો મારે આપિત છે’ તેજ શ્રદ્ધાળુ છે. જૈન ધર્મ એમ નથી કહેતો કે તેમને શાસ્ત્ર લખવાનો અધિકાર નથી, મુનિ બનવાનો અધિકાર નથી. અધિકારના ઇન્કાર નથી હોતા. જૈન ધર્મ તો કહે છે કે— આત્માને ઓળખો અને કરી શકો તે કરો. આ રીતનો અમુક અધિકાર મળે છે કે નહિ એ સ્વમાર્માંય ન સંભારો. તુચ્છથી તુચ્છ, નીચથી નીચ પ્રાણીને પણ ધર્મ પાળવાનો અનંત અધિકાર છે, એ અનંત અધિકારો અને આત્મિક અનંત શક્તિમાં જે વિશ્વાસ રાખે છે તેજ સાચો શ્રદ્ધાળુ છે.

ચોથી દુર્લભ વસ્તુ સંયમ શક્તિ છે. સંસારમાં એ ચોથી વધુ દુર્લભ છે. પરંતુ જેવી અધિક દુર્લભ છે, તેવીજ અધિક ખેલની વસ્તુ બનાવી રાખી છે. જે લોકોમાં મનુષ્યત્વ નથી, જ્ઞાન નથી, શ્રદ્ધા નથી, તેઓ પણ સંયમી થવાનો ડોળ કરે છે. સંયમની જેવી ધૂળધાણી યજ છે તેવી આજે કાંઈની નથી થઈ.

સંયમના ગોણ સાધનોને સંયમ સમજવો એ મોટી ભૂલ છે.

ઉપવાસ; રસપરિવાગ, વિવિધવેશ, સ્ત્રી (પતિ) પરિવારનો ત્યાગ, આદિ સંયમના સાધનો છે; પણ સંયમ નથી. ત્યારે સંયમ શું છે ? ક્યાં છે ?

મનને વશ કરવું, કાયાઓને દૂર કરવા એમાં સંયમ છે. કાષ્ઠ મનુષ્ય આપણું અતિ અનિદ્ર કરતો હોય તેના ઉપર પણ જેને ક્રોધ ન આવે, જેને પોતાની વિદ્વતા તથા સંપત્તિનું અભિમાન નથી, જે પોતાની પૂજ્યતાનો ગર્વ નથી કરતો, જે યશઃકાંતિનો લિખારી નથી, જેના હૃદયમાં ધર્મા નથી, જે ખીજના ઘસ જેમને આનંદ છે, જે કુસંપનો શત્રુ છે. વિશ્વપ્રેમ જ જેની રામવૃત્તિ છે, જે જગત્પટથી દૂર છે, જે મ્હોટી મ્હોટી રિદ્ધિઓને પણ માટી સમજે છે, જે ઉદારતાનો ભંડાર છે, પાપીઓને જેમને તિરસ્કાર ન કરતાં દયા કરે છે, વિરોધીઓ સાથે પણ જે મિત્રતાથી વર્તે છે. જે સહનશીલતાનો ભંડાર છે, તે જ સંયમ છે, તે જ સાધુ છે, તે જ જગતનો પ્રાતઃ સ્મરણીય છે. પરંતુ એવો સંયમ સાધવા લગ્યાત્માએ કટીબદ્ધ થવું જોઈએ.

એક વખત મુજ રાજા પોતે લિક્ષા માગવા કોઇ નગરમાં
ગ્રાહ ગ્રહસ્થના ઘેર ગય છે ત્યાં તે ગ્રહસ્થ સ્ત્રીએ રોટલાના માડામાં
ઘી નાખી તેના બે ટુકડા કરતાં તેમાં તેમાંથી ઘીનું મિન્દુ નીચે
ટપકે છે તે જોઇ મુજ રાજા બોલ્યા

શ્લોક

રે રે મંડક મારોદીર્ય, કર સ્વંહિતોડન્યા ।

રામ રાવણ, મુજ્જકાયા સ્ત્રોમિઃ કેનેન સ્વંહિતા

અર્થ —અહ્યામક (રોટલા) આ સ્ત્રીએ તને ખડીત કર્યો
તેથી તું રાવે છે અરે રામા સ્ત્રીએ તને એકવાને ખડીત નથી
કર્યો પણ રામ, રાવણ, અને મુજ વગેરેને જ્ઞાને ખડીત નથી કર્યા
ખ કે આખા જગતને ખડીત કરે ન છે

એક વખત અન્ય સ્થળે મુજ રાજા કુવાના કાઠા પાસે જઈ
પહોંચતા ત્યાં સ્ત્રીઓને પાણી ભરતી જોઈ આ વખતે કુવા ઉપર
રહે ન યત્ર એન્હો રેટને સ્ત્રીઓ ચનાવે છે ત્યારે રેટ શબ્દ કરવા
(બોનરા) લાગે તે સામગી મુજ રાજા રેટને કહે છે

શ્લોક

રે રે યત્ર મારોદીર્ય, ત્વમ્ પ્રમયન્ત્યુમુ ।

કટાક્ષા ક્ષેપ માત્રેણ, કરાં કપ્ટર્ય કાકયા ॥૨॥

અર્થ —અ'યા યત્ર ! તું રામા સ્ત્રીએ માત્ર બ્રહ્મીના ભમા
વગેરે કરીને જ્ઞાને જ્ઞાને નથી ભમાગ્યા ? તો તને તો બે હાથ
વડે કરીને ફેરવે છે તેમાં શું રાવે છે ? આમાં મને તો કસ્ય
આશ્ચર્ય નથી લાગતું માટે શાન્ત ચા

आनन्दघन बहोतेरी.

वालावबोध.

प्रथमपद—गण वैरावस.

मया सोवे उठ जाग बाउरे,
अनलिजल ज्यु आयु घटतहे,
देत पहोरिया घरिय बाउरे ॥ क्या १ ॥

भावार्थ—गुरु महाराज श्री आनन्दघन स्वामी अपने
उपदेश करे ठे हे मोदनिद्रामा उठनारा जहावर उध्या शु-
रे छे ? उठने ले तो अरे के लेम यागनामा लीधेयु पाएनि
आगणाओना लिदोमाथी, वधु नम छे तेम तारा शरीर रूप याग
नामाथी मन रूप दधेणीमा अछ धदिरो रूपी निवरमाथी ता-
आडिभाइप जन आयु जछ रोज रोज धडी धडी धनु नम छे
अने ले तो अरे के, आ धडिवाणी जानरपर धडिये धडिये धा-
मारीने तने येतावे छे के, हवे नम

પરમાર્થઃ—ધન, યૌન અને સ્ત્રી વગેરેની નાના પ્રકારની વિવિધ વાસનામા-સ્વપ્નામા લુપ્ત થએના મોહ નિદ્રામા ઉદ્ધતા અગ્નિની બહિરાતમા તેના આત્મ જ્ઞાનની ઉજ્જવળ દશામા રહેતા સદ્ગુરુ શ્રી આનન્દધન મહારાજ ઉપદેશ કરે કે, છે માયા, મોહ, અવિદ્યાના ૧ આનંદભૂમા પોતાના જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર, આનંદ સ્વરૂપને લૂંટી ગએના બારા ભોળા, ઉઠ જાયત થા,—સાવધ થા અને જો તો ખરે કે તારે આયુષ્ય અજનીમા લીધેના પાણીની પેઠે ઘટતું જાય છે એટલે ચાગળામા લીધેલું પાણી આગળીએના નિરોધાથી વહ્યું જાય, તેમ તહાર આયુષ્યરૂપી જન દેહ રૂપી ચાગળામા મન રૂપ હવેની અને ઇન્દ્રિયોરૂપ ઝિદ્રમા થઇ ધડી પગ પગ કરતાં વહ્યું જઇ જાય થતું જાય છે. અને તે એટલે સુધી કે, છનટે આ દેહરૂપી ધર આયુષ્ય રૂપી જન વગરનું થઇ ખાતી થઇ જશે માટે માનતા અધકારમા-મોહની નિદ્રામા ઉદ્ધતા તું જાયત થા, સાવધ થા, અને જો કે ધડિયાળી ધડિયાળ પર-જાનરપર ધડીએ ધડીએ ટકારે વગાડી વગાડી તને ચેતાવે છે કે એક ધડી નારા આયુષ્યમાથી ચાતી, બે ધડી ચાતી, ત્રણ ધડી ચાતી, એમ ચેનારી ચેતાત્રી તને કહે છે કે તારા આયુષ્યમાથી આટલો કાળ જોડા થયો, માટે હવે ચેત સાવધ થા

તું કદાપિ એમ ધારનો હશે કે ધડી ધડી જઇ ટેટતું કે જશે ?
-પણ એમ નહીં સમજશ, પગ પગ કરતા ધડી ગઇ, ધડી વડી કરતા પ્રહર ગયા પ્રહર પ્રહર કરતા દિનસ દિનસ દિવસ કરતા પક્ષ, પક્ષ કરતા માસ, માસ માસ કરતા વર્ષ અને વર્ષ

૧ માયા-અવિદ્યા-પ્રકૃતિ, કર્મ અજ્ઞાન એ પર્યાયકે. (હરિભદ્ર કૃત યોગ બિન્દુ.)

વર્ષ કરતાં જીંદગી ચાલી ગઇ, આમ સતત ઘટાડો કરનાર કાળની આગળ હજારો ને લાખો વર્ષ ચાલ્યાં ગયાં તો, તારા સાઈ કે સિનેર એ શું દિસાવ્યમાં ગણવાં ? ઉઠ, જાગ, સાવધ થા અને તારૂં સ્વરૂપ સમજ લે.

इंद्र चंद्र नागिंद्र मुनींद्र चले,
कोण राजापति साह राउरे;
भमत भमत भवजलधि पायके,
भगवंत भजन विन भाउ नाउरे ॥ क्या० ॥२॥

સામાર્થ — દેવોના રાજા ઈંદ્ર મહારાજ ગૃહોમાં મુખ્ય ચંદ્રમા, નાગદેવોના અધિપતિ ધરજેંદ્ર મહારાજ, એટલુંજ નહીં પણ તિર્થંકર મહારાજ જેવા તો, ધણા ચાલ્યા ગયા, તો પછી રાજા રાણા, શેઠ સાહુકાર, બાદશાહ એવા એવા શા લેખામાં ? પૂર્વ પૂર્વના આયુષ્યવાળા ઈંદ્રાદિ, અને હજારો હજારોના આયુષ્યવાળા રાજાઓ આદિ ચાલ્યા ગયા તો પછી આ આયુષ્ય કાણ માત્ર છે ? હવે એત અને આ બાકી રહેલા આયુષ્યમાં ભવોભવરૂપ સિમુદ્રમાં ભટકતાં ભટકતાં મનુષ્યરૂપ ભવના કિનારાપર આવ્યો છે તો ત્યાં ભંગવાન પરમાત્માના ભજન વિના બીજી કોઈ હોડી તારે માટે નથી.

પરમાર્થ — શું એમ ધારતો હોઈશ કે આપણે મોટી ઉમર

१ व्याघ्रोव तिष्ठति जरा परि तर्जयन्ती
रोगाश्च शत्रव इव प्रहरन्ति देहान्
आयुः पत्थिवति मित्र घटा दिवांभो
लोकस्तथाप्य हित माचरतीतिचित्रं

(મર્તૃહરિ).

અથવા ધર્મ કરીશ. અથવા તુ એમ ધારતો દગે કે આપણે શું છે? આપણી પામે જોઈએ તે છે કંઈક સારું શરીર છે, અને આ અમેરિકામાં કંઈક હાથ પગ ઈંગિયા (દિદુસ્તાન) કરના સારી છે, માટે શરીર પણ સુખરુ આપ્યું છે, જોઈએ તેનું સ્વચ્છ ખાવા પીવાનું પણ મળે છે કંઈક આ પેકોની સાથે 'ગોટપીટ' (God-party) કરતા પણ આવડે છે ઈંગિયા-દિદમાં સાંખિઓ સાથે ફરે અવરતિ ફરે ન મરતિ પણ આપણાથી થાય છે, દેશીઓને સંસ્કૃત, પુરાણોનોને કંઈ દિદુસ્તાની, ઉર્દુ પણ ચિખવાય છે, ગાડી ધોડે બેસાય છે ફેનવે, આગમોટમાં મેક-ડ કનાસમાં મુઆફરી પણ કરી છે, રાત્રિ હોય તો આ " પુલ્કમેન પેલેસકાર " માં રાત્રીઓની માફક રાયન કરતા પણ પ્રવાસ થાય છે, માટે હાન ધર્મ કરવાની તી જરૂર પડી છે. આમ વિચાર કરના તને ઉદેશી મદા દરજાનું ગુરૂ મદારાજ આનંદધન દાખનાઓ આપી, તેની શુદ્ધિ દેવાને વાવતા દોષની તેમ કહે છે કે, આટલા વિષમ સુખમાં અદકાજ શું છે. રાત્ર રાત્રા, શેક ગાદુકાર, સાદ બાદનાદ તો શું પણ દેવોના રાત્ર હદ મદારાજ, ગૃહોના રાત્ર અદ, નાગ લોકના રાત્ર ધરજેદ્ર અને મુનિઓના મદારાજ શ્રી નિર્ધાર મદારાજને પણ ચા'ના ગયા તો ત્હારું શું ગતું? તારી આત્મિક અને તારા બાળ મા લેખામાં માટે નવત્ર થા, લવોલન લટકતા લટકતા આ મનુષ્ય જન સમુદ્રને પામ્યો છે, તો તેને તરનાને, શ્રી પરમાત્મના ગુણ કિર્તન વિના, બીજું કાંઈ " ઝીમર " નામ તને તારનાર નથી. માટે, પગ પગ, ધન ધડી, રાજ રાજ મુના બેસતા, હરતા કરતા, ચાનતા ફોડતા તુ શ્રી ભગવાનના ગુણોનું સ્મરણ કર, અને તેઓનું એવું રત્ન કર કે તારા આત્મામાં રહેના, તેના ગુણો પ્રગટ થઈ ગે? આમ કરીશ તો તુ અસુસ સસાર સમુદ્રનો પાર પામીશ માટે પ્રભુના ગુણોનું અહર્નિશ જ્ઞાન કર કાળજી કે એના વિના સસાર

સમુદ્રને પાર ઉતારનારી બીજી કોઈ સદિસલામત-સ્ત્રીમર^૧-આગ-
બોટ તારે માટે નથી.

કહા વિલંબ કરે અવ વાઝરે,
તરીઅ મવજલનિધિ પાર પાઝરે;
પ્રાનંદધન ચેતક મય મુરતિ,
શુદ્ધ નિરંજન દેવ ઘ્યાઝરે ॥ ક્યા૦ ૩ ॥

૧ આ મહા મોટા હિંદી મહાસાગર અને ઉજળતા વિકાળ આદ્-
ભાંટિક મહાસાગર જેવા મોટા દરિયા કોઈ મહત્ત્વથી અથવા અસહી
નાના વહાણથી, તરવા કેવા અશક્ય છે ! અને હાલના મુધરેલા
વખતના “ પી. અને એ, કંપનીની સ્ત્રીમરો પ્રશિયા અને કેલે-
ડોનિયા તેમજ અમેરિકન લાઇનની સેન્ટોલ અને સેન્ટલુઇ
નામની મોટી સ્ત્રીમરોથી તેજ મહાસાગરો તરવા કેવા શક્ય છે !
તેમ આ ભવસાગર તિર્થ આદિના વહાણોથી, તરવા કેવા મુશ્કેલ
હતા ! પરંતુ આ માનવદેવ રૂપ, સ્ત્રીમરથી કેવું સહેલું છે ? એ
તિર્થરૂપી વહાણો બિચારા, વિવિધ વાસના રૂપી તોફાની પવનોથી,
જેવાં આડાં અવળાં ધસડાઇ જતાં હતાં, પરંતુ આ માનવ શરીર
રૂપ મોટી સ્ત્રીમરને એ તોફાની પવન કાંઈ નહીં શકતા નથી.
વાહાણને વિવિધ વાસનારૂપ પવનો નાશ કરતા. જ્યારે જીવ હાથ
નામના તિર્થ શરીરમાં હતો, ત્યારે સ્પર્શેન્દ્રી વશ થઇ પોતાનો
નાશ કરતો અને તારૂં તે વખતનું મ્હોહું વહાણ પણ ભાંગી પડ્યું
પરંતુ હાલ સ્વદારા સંતોષ વૃત્તથી ને પછી સર્વથા અભયરૂપથી એ
તોફાની પવનો પણ કંઈ નથી કરી શકતા જ્યારે મત્સ્ય હતો ત્યારે
રસેન્દ્રીને વશ થઇ, ધીવરના કાંટાના આગિયથી, પોતાનો પ્રાણ ખોયો,
પરંતુ હવે પ્રથમ એક, પછી બે, એમ રસેન્દ્રીને વશ કરવા વગઇ

સાધાર્થ:—અરે ઓ ગાંડા હવે એટલે આ સુવલ^૧ એવો મનુ-
બદેદ પામ્યો છે ત્યારે દીક્ર શું કરે છે ? હવે તો સંસાર સમુદ્રને સ-
હેલાઈથી તરી જા. અને તે તરવામાં આનન્દનાસમૃદ્ધરૂપ કેવળ ચૈત-
ન્યરૂપ એવા નિર્મળ, અને નિર્લેપ એવા દેવાધિદેવનિરાગનું ધ્યાન ધર.

(વિરૂપિ કરનાર પદાર્થ) બધ કરી સહિસલામત રહી શકે છે.
જ્યારે બ્રમર હતો, ત્યારે ઘણુંદ્રિયના સુગંધી વાસથી, કમળમાંફસાઈ
જતો પરંતુ હવે સુવાસ લેવામાં પણ નિયમ કરી શકે છે; જ્યારે
પતંગ હતો ત્યારે ચક્ષુ ઈંદ્રિના વિષય રૂપથી, દીપમાં ઝંપાઈ જ્યારે
જતો, પરંતુ હાલ તારી સમક્ષ આ દીવાઓ બળે છે; આ, પારિસ,
લંડન, ન્યુયોર્ક, ચિકાગો, ખોસ્ટન, આદિ સ્વર્ગીય નગરોનાદેખાવો
પસાર થાય છે. પરંતુ તેનું રૂપ તને ખેંચી જતુ નથી, જ્યારે હરિણ
હતો ત્યારે, તું મુસ્લમાની ખેંચાઈ પારધીથી વિનાશ પામતો. પરંતુ
હાલ તેમાં પણ, સંનિયમ થાય છે. આમ આ માનવ દેહરૂપ સ્ટીમર
આગબોટ જ્યારે આ લવસાગરમાં ચાલે છે ત્યારે, તેને સ્પર્શેદ્રિ, રસેદ્રિ,
ઘણુંદ્રિ, ચક્ષુરિદ્રિ, અને શ્રોત્રેદ્રિના વિષયોરૂપી પવનોઆડા અવળા,
તિર્થંચોરૂપી વડાણની પેડે લઈ જતાં નથી, ત્યારે હાલ સ્ટીમરને તરતુ
સહેલું તેમાં શુ આશ્ચર્ય ? માટે આ માનવદેહમાં જૈન ધર્મ લાઇન સ્ટી-
મર કંપનીની આવક રૂપ મોટી સ્ટીમરથી લવસાગર તરવો દુર્લભ
લાગતો નથી, વળી એ સ્ટીમરોમાં હુરોલદ્રસૂરી અલપદેવસૂરી, હુમ-
ચંદ્રસૂરી, આનન્દધન, અને ચિદાનન્દધન જેવા હુંડીયાવાર કમાન હોય,
પછી શી ચિંતા છે ? એટલુંજ નહીં પરંતુ એ કમાનોની દિર્ઘદૃષ્ટિથી,
સ્ટીમરમાં રહેલી ધર્મધ્યાનના સુવાયુથી, શુકલધ્યાનની વરાળથી તે
અહર્નીશ વગર અટક્યેજ ચાલીજ જાય, તેમાં શી નવાઈ ? તો આ
માનવદેહ રૂપ સ્ટીમર. તરવા માટે સાનુકુળ લાગે છે, અને તેજ પ્રમાણે
તેના સર્વ માનવઆંધવાને, ખેનોને, માતાઓને, પિતાઓને, પુત્ર-
પુત્રીઓને સાનુકુળ થાઓ એજ લાવના, કારણ કે, તેની આટલી ઉમરે

પરમાર્થ:—હે સંસારી પ્રાણી આ મિનુષ્યદેહ પામ્યો છે, તો હવે શો વિલંબ કરે છે ? આ મનુષ્યમવમાં હું તને કહું છું તેમ કરી ભવસમુદ્ર તરી જઈ, તેનો પાર પામી લે—તેનો—છેડા પામી લે—એટલે મોક્ષ પામી લે. એમ કરીશ તો નાના પ્રકારની યોનિરૂપ બેટામાં વારંવાર ભટકવાનું મટી જશે. વિષય-કપાસનાં તોફાનોથી બચી

સકળ માનવ જાતમાં સ્ત્રી જાતિમાં, કાણુ સગી માતા, બેન કે પુત્રી અને પુરૂષ જાતિમાં કાણુ સગો પિતૃનિર્વિશેષ, સગો બંધુ કે પુત્રરૂપ નથી, અપીતુ સર્વ માનવ જાતનું સથું કુટુંબ આ પૃથ્વીરૂપી નાના ધરમાં આવી રથું જણાય છે.

તિર્થંકરમહારાજને જ્યારે જ્યારે લોકાલોક ભારકરૂપ કેવળ-જ્ઞાન યતું—થાય છે અને યશે, ત્યારે ત્યારે એના કિરણોની આભાથી એક શ્રવે, આમ પણ દેખ્યું અને તે કંઈક ઠીક પણ લાગ્યું.

નૃદ્ધે માઘ સુલભં સુદુર્લભં,

પ્લઘં મુકલ્યં ગુરુ કરણ ધારં;

મયાન્તુ કુલેન નમસ્થતેરીતં,

પુમાન્ મવાર્ધિ ન તૈસ્સ આત્મહા ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ:—આ મનુષ્યરૂપી વહાણ, દુર્લભ પણ મુશ્કેલ યથ પડ્યું (કારણ કે આ કાળે તે મળ્યું,) તે ખીળ બધા દેહરૂપ વહાણો કરતાં આઘ—એટલે પહેલા નંબર—ફર્સ્ટ નંબરનું છે, સારા કુવા થંભવાળું છે મારા શુભધ્યાનરૂપી અનુકૂલ પવનથી હંકરાયતું છે, એમ છતાં પુરૂષ આ ભવરૂપ સમુદ્રને ન તરે તો તે આત્મધાતી છે; પોતાનેજ પોતાની મૂર્ખાઈથી વિનાશ કરનાર છે, માટે હવે એતીને ચાલે એવી ભક્ષામણુ, પિતૃરત્ન આનંદધન તેને કરતા હોય એમ જણાય છે.

૧ તિર્થંચમાં મૂઢાવસ્થામાં રહ્યો અને કેટલાક દેવોમાં વિષયા-શક્ત અવસ્થામાં ગરકાવ પામ્યો પરંતુ મનુષ્ય દેહના કારણરૂપ ધર્મધ્યાન તેઓ બેઠિને દુર્લભ, પરન્તુ તને તો આ મનુષ્ય દેહમાં

જવારો, કારણ કે તે સ્થાન નિર્ભય છે. માટે તેને પામવાને આનંદના સમૂહરૂપ-ચૈતન્યરૂપ, કર્મમલથી રહિત નિર્લેપ એવા દેવ કે શુદ્ધ આત્માનું તું ધ્યાન કર કે જેથી તારું નિજ સ્વરૂપ હમણા તું ઓળખી શકે.

॥ ઇતિ પ્રથમ પદ ॥

તેઓ કરતાં ધણુંજ સુલભ છે, અને પુનઃ પણ સર્વ જીવને કલ્યાણકારી તિર્થંકર દેહ પણ એજ ધર્મ ધ્યાનના પ્રભાવથી પામવું એ આ દેહમાં તો સુલભ છે. તો પછી પ્રમાદ શા માટે તું કરે: જાણે જરા મરણ સોગ પળાસણસ્ત કલ્હાણ પુલ્લલ્લલ વિસાલ સુહાવહસ્ત કો દેવ દાણવ નરિન્દ ગણધ્વિજસ્ત ધમ્મસ્તાર મુવલમ્મ કરે પમાય માટે તારે તો:—

મહતા પુણ્યપણ્યને કિતેય કાયનોસ્થ્યા ।

પારંદુ.સ્તોદધે ગન્તુ ત્યાવન્ન મિચ્છતે—

ભાવાર્થ:—મોટા પુણ્યરૂપ નાણાં ખરચી, આ માનવ દેહરૂપ તોફાને ખરીદેલી છે, તો તે આ વખતે લાંગી ન જાય, તેટલામાં દુ.ખરૂપી સમુદ્ર તું એ ઝડપથી તરી જા,—વિલંબ ન કર,—વાટ ન જો,—ઉભો ન રહે.

*૪૬, જમરીનું ધ્યાન કરતાં જેમ અત્યંત લયને પામી, જમરીરૂપ થઈ જાય છે, આ જીવ પરમાત્માના ધ્યાનમાં અત્યંત પ્રીતિથી પરમાત્મરૂપ થાય. જેમ અત્યંત લયથી ૪૬ પોતાના સિવાય સર્વેને બૂલી જમરીરૂપ થાય, તેમ અત્યંત, પ્રીતિથી, સર્વ પરવસ્તુને બૂલી પરમાત્માના સ્વરૂપને પમાય.

હાલ અમેરિકામાં દ્રવ્યે વસતા પૂર્વે જેમ તારી સ્ત્રીમાં વિષયાશક્ત થઈ તેને જેવું દ્રવ્યલિંગન કરતો હતો, તે તે વખતે થીજ સઘળી વસ્તુઓમાં અશક્તિ કાઢી નાખતો હતો.તેમ આ શાંત સ્વરૂપ આત્માને દ્રવ્યલિંગન કરી પરવસ્તુની આશક્તિ છોડી દે.

ધ્યાન બે પ્રકારે થઈ શકે છે:—એક તો જે આત્મા, પોતાનું સ્વરૂપ ધ્યાનદ્વારા પામ્યા હોય,—પામતા હોય કે પામવાના હોય, તેના

પદ ૨ જી—રાગ વેરાવલ એકતાલી.

રે ઘરિયારો વાઝરે,

મત ધરીય વજાવે;

નર સિર વાંઘત પાઘરી,

તું કયા ધરીય વજાવે. ॥ રે૦ ૧ ॥

સ્વરૂપમાં, ચિદાકાર વૃત્તિ કરવાથી, એ ધ્યાનને સાંનંબન ધ્યાન કહે છે. એટલે વાટકપ જીવ દીપરૂપ પરમાત્માનુ આલંબન લેતાં લેતાં પોતે દીપરૂપ બની જાય છે. તેમજ ખીજો પ્રકાર એવો છે કે પોતાના શુદ્ધ ચૈતન્યને નિર્લેપ-કર્મ મલ્લથી નિર્લેપ ચિંતવી એટલે જ્ઞાનરૂપ દર્શન રૂપ-ચારિત્રરૂપ-આનંદરૂપ-વીર્યરૂપ-ચિંતવી, તેમાં તદ્દરૂપતા કરવી એને નિરાલંબન ધ્યાન કહે છે. આમાં ધ્યાતા ધ્યાન પોતેજ છે. એટલે લાકડે લાકડું ધસવાથી અગ્નિ ઉત્પન્ન થાય એટલે પોત-પોતાનું સ્વરૂપ વારંવાર ચિંતવવાથી નિજ સ્વરૂપ પ્રગટે. ગુપ્ત અગ્નિ જેમ એ ખેડ લાકડામાંથી મથન કરતાં બહાર આવે, તેમ આત્મ વિચાર પોતામાં રહેલા શુદ્ધ ચૈતન્ય લાવપર કરતાં કરતાં ગુપ્ત રહેલાં અનંત જ્ઞાન-અનંત દર્શન-અનંત આનંદ-અનંત વીર્ય પ્રકાશ પામે.

એટલે આ જે જણાય છે તે મારું સ્વરૂપ નહીં પણ જેથી જણાય છે તે, જ્ઞાન છે. અને તે જ્ઞાન તેજ સોહું છું તેજ મારું શુદ્ધ સ્વરૂપ છે જેમ આંખનું કામ દેખવું છે. એટલે તે આ બંગ-લામાં સર્વ પદાર્થોને આ બંગલાને-આ અજવાળાને-અને પેલા અધારાને પણ દેખે છે તેમજ હું સર્વેને દેખનાર છું. દર્શન એજ સોહું છું જે દ્રશ્ય છે તે નહીં. આ અનંત વિશેષો જેથી જણાઈ રહ્યા છે એ સાકારોપયોગ એટલે જ્ઞાન તેજ હું અને અનંત વિશેષોમાં જેથી નિરાકારરૂપ થતો સામાન્ય ઉપયોગ માત્ર તેજ

ભાવાર્થ:—હે બોળા ધડીયાળી તું ધડી ન વગાડીશ. કારણ કે પુરૂષો માયા ઉપર, પાવડી બાંધી એવું સૂચવે છે કે, પા-ધડી એટલે ધડીએકનો ચોથો ભાગ અને તું આખી ધડી ચતાં શુ વગાડે છે ?

દર્શન અને તેજ દર્શન રૂપ સોહું છું એમ સાકારોપયોગરૂપ જ્ઞાનથી નિરાકારોપયોગ- રૂપ દર્શનમાં અને એ નિરાકાર ઉપયોગ રૂપ દર્શનથી સાકાર ઉપયોગ રૂપ જ્ઞાનમાં જે વિઘ્ન છે છું-જે રમું છું તેજ ચારિત્ર અને એ ચારિત્ર તેજ હું એમ આત્મા છું એટલે જ્ઞાન છું, દર્શન છું. તદુલ્લયમાં રમું છું : આવા ધ્યાનને નિરાલંબન ધ્યાન કહે છે.

આત્મારૂપ સ્ફટિક રત્નમાં શરીર જે ડાંક જેવું દેખાય છે અને લીધેલા કપાયાદ્રિના રંગો ડાંકને લાગી હું શુદ્ધ નિરંજન હોવા છતાં મને રંગ ખેરંગી દેખાડે છે. માટે તેવો મિથ્યા આરોપ ન થાયમાટે એ ડાંકને અને મનને શુભ-ધવલ ધર્મ ધ્યાન-કે શુધ્ધ-નિર્માળ શુકલ જ્ઞાનમાંજ રાખું કે ડાંકના રંગમાં મારો આરોપ ન થઈ જાય,

વિશેષસૂચન—સર્વ માનવ કુટુંબ જનોએ આ પદરત્નને રોજ પ્રભાતમાં પ્રુમ ધીરજથી ગાવું. ગાતાં ગાતાં ધીરજથી, હળવે હળવે તેનું અર્થ ચિંતવન કરવું. અને અર્થ ચિંતવન એટલી ધીરજથી કરવું કે, તેની જાણ-તેની પ્રમાણ-આખા દિવસના વ્યવહારમાં પ-રોવાઈ રહે. આમ પ્રથમ ગાનપૂર્વક વાચન, પછી અર્થ ચિંતવનરૂપ મનન, અને ત્યાર પછી વ્યવહારમાં પણ તેના ઉપયોગરૂપ નિદિધ્યાસન એમ ત્રણે કર્ણોપૂર્વક આ પદાત્રતનું પાન થયું તો ખચીત આ ભવમાંજ અવ્ય કાળમાં આત્માનુભવરૂપ જ્ઞાન પ્રકાશ પામશે.

નિચાળ સદૃશ આનંદધનના જગાડવાથી કંઈક જાગેલો લાલન કંઈ સાવધ થતો આંખ ચોળી ઉઠી ચેતતો, આનંદ પામતો પોતાનું યથાશક્તિ સ્વરૂપ, અનુભવતો આ આનંદનંદન જૂએ છે તો પોતે

પરમાર્થ—સદગર આનન્દધનજી મહારાજ ધડિયાળ વગાડનારને જોઇ, ધડિયાળ વગાડનારની સાથે વાત કરતાં લોકોને ઉપદેશ કરે છે. ગુરુજી ધડિયાળ વગાડનારને દહેડે. ગાંડા ધડિયાળ વગાડનાર તું ધડી ન વગાડીશ. કારણ કે જ્યાં પુરુષો તે પાધડી-ધડીનો ચોથો ભાગ માગે બાંધે છે અને પાધડી બાંધી એમ સૂચવે છે કે પાધડી એટલે ધડીના ચોથા ભાગ જેટલું “ માત્ર ” જીવતું છે અને તું આખી ધડી વગાડે છે. તેથી તેઓ લખ પામશે. માટે તું ધડી શું જોઇને વગાડે છે.

આ ગાથામાં વ્યંગ્ય એવો છે કે, જે સુકૃત કરવાનું હોય અથવા તારું સ્વરૂપ સમજવું હોય તો તે તુરત કરી લે. તેનો વિશ્લેષ કરીશમાં. પુરુષો માથેપાધડી બાધીને ફરે છે એટલે એમ સૂચવે છે કે એમને ધડીનો ભડસો નથી. અને સુકૃત કરવાનું રહી જશે. અથવા

નથી, ઇંદ્ર નથી, અંદ્ર નથી, નાગેંદ્ર નથી, મુનીંદ્ર નથી, રાજા નથી, રાણો નથી, શાહ નથી, બાદશાહ નથી; શેઠ નથી, સાહુકાર નથી, કારણ કે એ તો જ્યાં કર્મ પુણ્યના સ્વેચ્છા દેહો છે. પરંતુ તુંમાં રહેલું જ્ઞાન જેમાં ઇંદ્રાદિ જ્યાં દેખાય છે તે જ્ઞાન સ્વરૂપ છે. ખડી, પળ, પ્રહર, દિવસ, પક્ષ, માસ, વર્ષથી તું મપાય તેમ નથી. તું એ સર્વ કાળ દ્રવ્યના પ્રવાયને માપી રહ્યો છે. તું તે કાળના પ્રવાયનો જ્ઞાતા છો. કારણ કે તું જ્ઞાનરૂપે કોઇ કાળે નહીં હોતો એમ નહોતું દ્રવ્યે શાસ્ત્રવેના છો-અમર છો, માટે આ ધડિયાળી જે ટકોરા વગાડી તારા દેહમાં કેટલાં વર્ષ, તારા માનવદેહને યોગ્ય કર્મને લીધે, થયાં તે તારાં નથી દેખાડતો પણ દેહનાં દેખાડે છે. માટે એવાં દેહરૂપ કર્મો પરદ્રવ્યનાં મોહથી થયાં તે પરદ્રવ્યમાંથી નીકળી જે જ્ઞાનમાં એ દેખાય છે, તે જ્ઞાનમાંજ તું સ્થિતિ કરી રહે. એટલે ભવો ભવના ફેરા મટી, અક્ષય, અને અનન્ત બોધરૂપ-જ્ઞાનરૂપ બની રહેશેજી.

નિજ સ્વરૂપ નહીં સમજશે તો પાછગથી પસ્તાવું પડશે. આ ધડિયાળી તો આખી ધડીને ધડી વગાડ્યે જાય છે. મતલબ કે પા ધડીને બદલે ધડિયો કુચાલી જાય છે. હે પ્રમાદવશ પડેલા ચેતન તું ચેત અને પ્રમાદને છોડી સ્વસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ ચાપ તેવો ઉદ્ધમ હમણું કરી લે. ધડિયાળીને ધડી વગાડવાને ના કહી, અને પાધડી પણ સૂકૃત કર્યા વિના અથવા સ્વસ્વરૂપમાં રમણુ વિના જગ્યાખ ન દેવી એવું હું તને કહું છું.

નિચોળા:—ધડી ધડી કરતાં કાળ વધતો જાય છે, તેમ તેમ તું મરણને નજીક આવતો જાય છે માટે દેહભાવથી, બહિરાત્મ-ભાવથી જે તું ધડી ધડી મરી નાશ પામી રહ્યો છે, તો તારામાં રહેલા શુદ્ધ આ ચેતનને ઓળખી લેવામાં વાર ન કર કે, જેથી તું મરણને વશ કરનાર પુદ્ગલ ભાવને મૂકી અમર એવા શુદ્ધ ચેતન્ય-ભાવને અક્ષય સ્થિતિને-સાદિ અનંતત્વને પામે. માટે આ ધડી ધડીથી થીતતો કાળ, કર્મ પદ્મવતી ગણતરી કરે છે, તે તું નહીં. તારે કાળ ગણવો હોય તો તે બીજી રીતે ગણાય. અને તે કાલને જાણનાર જ્ઞાનમય છે તેજ તું છે તું શુદ્ધ ચેતન્ય કાલથી મપાય તેમ નથી પરંતુ કાલને તું માપે છે. કાળ એ ક્રિયા કે કર્મની ગતિમાં ઉપચારરૂપ છે, અને તેથી ક્રિયા, કર્મ, અને કર્મનાં પરિણામરૂપ આ પુદ્ગલો ગણાય, પરંતુ એ ક્રિયાનો કર્તા શુદ્ધ ચેતન્ય પોતાની ક્રિયા સાથે ભૂલથી પોતામાં ઉપચાર કરી લે છે માટે એ ક્રિયા કરનાર ચેતન્યે ક્રિયાભાવ છોડી પોતાના શુદ્ધ ચેતન્ય-ભાવમાં રહેવું કે, જેથી ક્રિયા નિવર્તતાં પોતે અક્રિય એના શુદ્ધ ચેતન્યને લાશે ન પાડે. માટે ગુરુ કહે છે કે:—

કેવલ કાલ કલા કરે,

વૈ તું અકલ ન પાવે;

અકલકલા ઘટમેં ધરી,

મુજે સો ધરી માવે. ॥ રે૦ ૨ ॥

સાવાર્થ:—હે ધડિયાળી તું જે આ ઘડી વગાડે છે તે તો માત્ર બહારથી કાળની કળા જાણવાની યુક્તિ છે. પરંતુ દેહમાં જે ન કળાય તેની કળા (અનન્ત જ્ઞાન, દર્શનાદિની કળા-સાકાર નિરાકારરૂપ આત્મકળા) થયા કરે છે. તેને, તે અકળને તું જાણી શકતો નથી, અને મને તો તે અકળ કળાજ હવે તો પસંદ થઈ રહી છે.

પરમાર્થ:—હે ધડિયાળી, તું પાણીનો વાટકા ભરીને જે કાળનું માપ કહે છે, તે માત્ર તું કાળ જાણવાની યુક્તિ બહારથી જાણે છે. પરંતુ અંતરમાં જે કાળ જાણવાની કળા છે તેની તને ખબર પણ નથી, આ શ્વાસોશ્વાસ આવ જવ કરી રહ્યા છે તે પણ ચેતન્યનો-આત્માનો-જ્ઞાનનો દેહ સાથે સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તેઓ આજ્ઞા કરે છે. આયુષ્યનું બધાર પ્રાણ વાયુની સાથે સમ્બંધ રાખે છે, અને આયુષ્યનું માન પણ શ્વાસોશ્વાસપર હોય છે. આ શ્વાસોશ્વાસનો સમ્બંધ અત્મા સાથે છે. તથાપિ શ્વાસોશ્વાસ એ બાહ્ય પ્રાણ છે એટલે આત્મારૂપ ધડિયાળી આ શ્વાસોશ્વાસ રૂપી કાળનું માપ કરે છે. આત્મા કંઈ પોતાનું માપ કરતો નથી અને જ્યાં બિચારો, અત્યાર સુધી પોતાનું માપ સમજી જતો હતો. માટે શ્વાસોશ્વાસનું માન આત્મા કરે, તે આત્માથી કળાય, પરંતુ આત્માની કળા તો અકળ છે. તેનું માપ કોઈથી થાય નહીં કારણ કે તે અનંતજ્ઞાનાદિ રૂપ છે. શ્વાસોશ્વાસ રૂપ ધડિયાળીનો કાળ કળાય છે, પરંતુ આત્મારૂપ ધડિયાળી અકળ છે, તે અકળકળાવાળા, આત્માને તું જાણતો નહોય તો તું જાણુ કારણકે મને તે અકળકળાવાળા ધડિયાળી આત્માની કળાજ પસંદ છે. અને હવે તને પણ સાદિ અનંત સુધી, એજ કળા પસંદ હો.

તુંને તો ખરો આટલા, આટલા વરસ થયાં, જેમ
અકરાના ટોળામાં સિંહનું બચ્ચું આવી પડે તેમ મિહિર-સાવક
તારું શરીર આ ભૂમંડળ પર દેખાયું ત્યાર પછી ૩૬૦ ને ૩૭ ગુણી-
એ એટલી વખત સૂર્યો ફર્યાં. અર્થાત તારું શરીર કેટલી વખત પૃ-
થ્વી પર હાલ રહ્યું, તેની સૂર્ય ૩૫ તારા કલાકે-મહેતે નોંધી રાખી
તો તું બીજા ઘેટાની સાથે એમ સમજ્યો કે મને અમુક વર્ષ
થયાં, જરા ગુરૂએ આપેલી કુંચીથી જોતાં માલમ પડી ગયું કે તારા
દેહનો કાળ પણ સૂર્યથી એટલે વર્ષોથી ન ગણાય, તારા શ્વાસોશ્વા-
સથી ગણવોજ જોઇએ. કારણકે તું જે બાહ્ય પ્રાણ બધો છે, તે
શ્વાસોશ્વાસની સંખ્યા પર છે. સૂર્યની ગતિ પર નથી. અને તારા ધર્મ
આનમાં રહેતા મનવડે એ પ્રાણને શ્વાસોશ્વાસને ધીમે ધીમે લેતો,
તું વધારે કાળ પણ રહે. અર્થાત વર્ષ તારા દેહને માપી શકે નહી
પણ શ્વાસોશ્વાસ માપી શકે. હવે તારા શ્વાસોશ્વાસ પણ તારા મનથી
ગુરૂથી દેખાડેલ રાજ્યોગથી વશ કરી શકાય છે. પરંતુ એ પણ
તારા બાહ્ય પ્રાણ છે. તો હવે તો તારા અંત પ્રાણ જે જ્ઞાનાદિ છે
તેનીજ સાથે તું એક્યતા કર કે જેથી અક્ષયસ્થિતિ પમાય.

અરે આતે તને કેવો વિપર્યાસ હતો કે આ સૂર્યની ગતિનો
દ્રષ્ટા તેમજ શ્વાસોશ્વાસરૂપ ધડી પણ તું વગાડી તારા દેહનો કાળ
માપનારો તેથીજ અલગ જ્ઞાનાદિ અકળ કળા વાળો, તે સકળ
કળાવાળા હાવ પ્રાણને સૂર્યની ગતિથી પામતા છેતરાયો ! પરંતુ
ગુરૂ દેવ કૃપાથી એ ભૂલ હવે ગઈ તો હવે અકળ કળાવાળા આત્માની
કળાનેજ પસંદ કર એટલે જ્ઞાનાદિ ધર્મરૂપજ રહે.

આત્મ અનુભવ રસ મરી,

યામેં ઔર ન માવે;

આનંદવન અવિચલ કઝા,

વિરલા કોઈ પાવે ॥ રે૦ ॥ ૩ ॥

સાધાર્થ:—આત્મારૂપ ઘડીમાં અનુભવ રૂપ અમૃત રસ ભરેલો છે, અને તેમાં બીજું કંઈ સમાય તેમ નથી, આનંદધનજી મહારાજ કહે છે કે એની ન ચળી શકે એવી કળાને કાંઈ દ્રાઢ વિરલા પુરૂષ સ્વિયોજ પામી શકે છે.

પરમાર્થ:—આત્મા પોતાના અનુભવરૂપ રસથી ભરેલો છે. એ અનુભવમાં વસ્તુ વિચાર એટલે, જડ તે જડ અને ચૈતન્ય તે ચૈતન્ય રૂપ જણાઈ એ ઉભયને જાણનારજ પોતે એવું અનુભવે છે, એવી નિશ્ચય પ્રતીતિ થાય છે. આમ થયું કે, મન પણ વિશ્રાંતિ પામે છે, પોતાના સ્વરૂપ જાણતાં જે સુખ ઉપજે એ અપૂર્વ સુખનું નામજ અનુભવ છે.

બંધુવર્ધ વનારશી પણ અનુભવને એમજ વર્ણવે છે:—

વસ્તુ વિચારન ધ્યાવતે,

મન પામે વિશ્રામ;

રસ સ્વાદત સુખ ઉપજે,

અનુભવ તાકો નામ.

વસ્તુ તે જડ ચૈતન્યરૂપ તેનો વિચાર કરતાં મન વિશ્રાંતિ પામે અને પોતે શુદ્ધ ચૈતન્ય છે એવું જ્ઞાન થયા પછી આત્મા પોતાના આનંદમાં (નિર્જનંદમાં) લીન થાય ત્યારે જે સુખ ભોગવે તેનું નામ અનુભવ.

આત્મામાં પરિપૂર્ણ રીતે અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન, અનંત વિચાર અને અનંતસુખ એ રૂપ રસ ભરેલો છે. તેમાં વિષયાદિ બીજા રસ કેમ સમાય ? આત્મા પોતાના જ્ઞાનવડે વિષયાદિને ભેદી જાય છે. હવે એ વિષયોને દૂર કરે તો જણાઈ આવે કે સુખ હતું તે પોતે હતું પણ વિષયો નહીં હતા. આ ચૈતન્ય કેવો સુંદર છે

અને તે સુંદરતાને આ સુવર્ણની વીટીમાં બાહ્ય પ્રગટ કરવા જાય છે. પરંતુ જો એ સુંદરતા મારામાં ન હોય તો તેમાં પ્રગટ પણ કેમ કરે. હવે એ વીટી જાય તો પણ મારી સુંદરતા હું અનુભવું છું; તેમજ ખરી મીઠાશ પણ હું છું, કાંઈ મોઢક. નથી એ મારા આસ્વાદમાં ખીજ રસ પ્રવેશ કરી શકેજ નહીં. આ આત્મની અગમ્ય કળાને કોઈ વિરલા સ્ત્રી પુરુષોજ-ભાષા બહેનોજ પામી શકે છે એમ ગુરૂ મહારાજ આનંદધનજી કહે છે.

અથવા ગુરૂજી એમ સૂચવે છે કે, જગતની નમ્મર એવી કળાને ધણા જણ જાણે છે, પરંતુ આત્મની કળાને વિરલા જણે-અનુભવે છે.

જેમ એક નાટકની રંગ ભૂમીપર જુદા જુદા દેખાવો આવે તે નાટ્યરંગ થાય, તેમ મારી સમક્ષ આ ભૂમંડળરૂપ નાટકશાળામાં અનેક દેખાવો હું જોતો બેઠો છું બાળ-કિશોર-યુવાન જોયો. પુત્ર પિતાના નાટક ભજવતો જોયો, પતિનો ભાગ ભજવ્યો, ગુરૂ શિષ્યનો, શ્રાવકનો, વણિકનો, મનુષ્યનો ઇત્યાદિ વેશ પેર્ષા, ભજવ્યા, વખણાવ્યો, વખોડાવ્યો, પરંતુ આટલા આટલા વેશોમાં ને પડદાઓમાં ને બજવણીમાં ફેરફાર થયો પરંતુ જોનાર તું તો તેજ છે. આને આ બનાવો સાથે જો એકતા નહોં કરીશ તો, જે જ્ઞાન દર્શન રૂપ છે, તેનોજ તું આસ્વાદ લેવા કરીશ. ગુરૂજી આગળ કહેશે કે

કેવલ કમલા અપ્સર સુદર ગાન કરે રસ રંગ ભરીરી.
રસ રંગ ભરીરી-રસ રંગ ભરીરી-જ્ઞાન કરે રસ રંગ ભરીરી-ભરીરી
અપ્સર સુંદર-જ્ઞાન કરે રસ રંગ ભરીરી. કેવળ કમલા, -અપ્સર-
સુંદર ગાન કરે-રસ રંગ ભરીરી.

પદ ૩. રાગ વેરાવળ.

જીય જાને મેરી સફલ ઘરીરી,

સુત વનિતા ઘન યૌવન માતો;

ગર્ભ તળી વેદન વિસરરી ॥ જીય ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ:—આ સંસારમાં છોકરાં, સ્ત્રી, પૈસા અને જીવાનીના મદમાં આંધળો થએલો અત્તાની મૂર્ખ જીવ તું એમ ગણ્યો હોઈશ કે તારો દહાડો—આ મનુષ્યનો જન્મ-મારો સફળ થઈ ગયો. પરંતુ યાદ તો કર કે જન્મ-મારો લેતાં પહેલાં નવ માસ સુધી માતાના ગર્ભમાં ઉંઘે મસ્તકે લટકી કેવાં કેવ દુઃખો તને વેઠવાં પડ્યાં છે ? શું એ બધાં દુઃખો તું ભૂલી ગયો ?

પરમાર્થ:—નવ માસ જ્યારે જીવ માતાના ઉદરમાં ઉંઘે મસ્તકે રહી જે કષ્ટ પામતો હતો અને ત્યારે એવા વિચાર કરતો હતો કે મહારો જન્મ થાય ત્યારે ધર્મ ધ્યાન-શુદ્ધધ્યાનનું સ્મરણ લઈ, આ વારંવાર જન્મ લઈ, આવા દુઃખો સહન કરવાની પીડા-માંથી છુટું. પરંતુ ગર્ભમાંથી બહાર આવતાં કંઈક નાણું મળ્યું. વળી સુવાવસ્થા આવી, વળી પુત્ર થયો, આ એક એક મદનો કેદ ચડતાં ભૂલાયું તો બધાના કેદથી વિસરી ગયો. શું વિસરી ગયો ? ગર્ભમાં થએલી અત્યંત અકથ વેદના અને તે વખતે જન્મ થતાં શુભ ધ્યાનમાં રહેવાનું તે જોડ.

સુપનકો^૧ રાજ સાચ કરી માચત,

રાચત છાંહ ગગન વદરીરી;

ઝાડ અચાનક કાલ તોપચી

ગહેમો જ્યું નાહર વકરીરી ॥ જીવ ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ —અરે અજ્ઞાની જીવ સ્વપ્નમા કલ્પેલા રાજને સાચું માની તું મચી રહ્યો છે; અને આકાશના વાદળાની છાયા, જે ક્ષણિક છે, તેમાં તું રાચી રહ્યો છે. અને જાણતો નથી કે કાળરૂપી તોપદાર તને ચેતાવ્યા વગર તોપે બાધશે. અને એવી રીતે પકડશે કે જાણે બકરીને ફાંડી ખાનાર નાહર પકડ્યો.

પરમાર્થ —કોઈ માણસને સાઠ કે સિત્તેર મિનીટ એવું સ્વપ્ન આવે કે હું રાજા છું અને એ સ્વપ્નમા પડેલો મને સ્વપ્ન છે એમ જાણતો નથી, તેથી સાચું માની એ રાજસુખમા મચી રહે છે. તેમ અજ્ઞાની જીવ મૂર્ખ પહેલાં જેમ એક રાતમાં સાઠ મિનીટનું સ્વપ્ન હતું તેમ અનંત જીવનમાં આ એક જન્મ તે સાઠ સિત્તેર મિનીટની પેઠે સાઠ સિત્તેર વર્ષનું સ્વપ્ન છે. અને જેમ નિદ્રા કાળમા આવેલા સ્વપ્નમા દેખાતા રાજના સુખમા સૂતેલો જીવ મચી રહે છે તેમ મિથ્યાત્વ નિદ્રામા સૂતેલો જીવ, આ પરવસ્તુના ધણીપણાના રાજસુખને ખરૂં માની તેમા મચી રહ્યા છે. પરંતુ સૂતેલો જીવ જાગે કે સાઠ સિત્તેર મિનીટનું સ્વપ્નનું રાજ્ય આત્મ જાય, તેમ બહિરાત્મા ભાવ કે મિથ્યાત્વ ભાવમા સૂતેલો જીવ અમુક વર્ષના સંસારરૂપ સ્વપ્નના રાજને અને તેના સુખને અતરાત્મા ભાવમા કે સમયકલ્પ ભાવમા જગૃત થતા ખોટા સમજે. પરંતુ જે માનવ બાધવો કે દેવભાર્ગવો-કે કોઈ જીવ બાધવો પોતાના શુદ્ધ ચૈતન્ય નેજા હું જાણતો નથી. અને આ દેહને સંસારને પર જાણતા નથી તે જેમ સ્વપ્નના રાજસુખમાજ મચી રહ્યા છે, તેમા સાચું કંઈ નથી. કદાચ હમણાં નહીં તો સમયકલ્પ ભાવરૂપ જગૃતિ આની કે આ વાત જેવી છે તેવી તેઓને સ્વપ્નમાથી જગૃત થનારની પેઠે જણાઈ રહેશે.

વળી જેમ આ સંસારના સુખ તે સ્વપ્નના રાજ સગ્ધુ જણાવ્યું તેમ આ સંસારની સર્વે રચનાને આકાશમાના વાદળની

છાયા સાથે સરખાવે છે, એટલે આકાશમાંના વાદળાને જરા પવન આવ્યો કે, તે બિચારૂ ક્યાંને ક્યાં વિખરાઇ જાય છે તેમ મનુષ્ય દેહ અને તેનો સંસાર મરણરૂપ પવન વાયો કે તે ક્યાંનો ક્યાંએ છડી જાય છે, જેમ આકાશમાં પવન અચાનક આવી વાદળાંને વિખરી નાંખે છે, તેમ કાળરૂપી તોપદાર પણ અચાનક આવે છે, અને જેમ નાહર બકરીને પકડે છે, તેમ તેને પકડી લે છે.

અતિહી અચેત કછુ ચેતત નાહિ,

પકરી ટેક હારિલ લકરીરી;

આનન્દઘન હીરો જન છાંડી,

નર મોહ્યા માયા કકરીરી ॥ જીય ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ —અમ્હાની જીવ જડની સંધાતે છે ચેતન્યરૂપ, પરંતુ એટલો બધો જડભાવ પામી ગયો છે કે, તે ચેતતોજ નથી, કે હું ચેતન્યરૂપ છું જડભાવના ટેક એને પકડી લીધો તેમાં ચેતન્ય ભાવની લાકડી કે આધાર તે હારી ગયો, આનન્દઘન મહારાજ કહે છે કે:—માણસે હીરો મૂકી દીધો અને અમ્હાને દેખાડેલા આ પુદ્ગલિક દેહરૂપ કાંકરામાં ભોળવાઇ ગયો.

પરમાર્થ :—અનાદિ કાળના જડની સંધાતથી ચેતન્ય તદ્દન જાણે અચેત એટલે જડ જેવોજ થઇ ગયો જણાય છે. અને પોતે ચેતન્ય હોય એવું જાણતોજ હોય એવું જણાતું નથી. અરેખર, જીવે જડ ભાવની ટેક પકડી લીધી છે, તેને કિધે ચેતન્ય ભાવની લાકડી કે, આધાર હારી ગયો જણાય છે, આનન્દના સમૂહરૂપ ચેતન્ય ભાવરૂપી હીરો માણસે મૂકી દીધો છે, અને અમ્હાનથી આ કાંકરારૂપ જડદેહમાં મોહી ગયો છે.

૧ જડની સંધાતે અચેતનરૂપ કેમ થઇ ગયો છે ? કંઈ પણ અચેતન એવા દેહને થાય તો પોતાને થયું એમ સમજે છે પરંતુ

વડિલ બંધુ ગજસકુમારની પેઠે જે બળે છે તે દેહ બળે છે એવું સમજતો નથી. જડદેહ, બાળ, યુવાન, વૃદ્ધ થાય તો પોતે બાળ યુવાન કે વૃદ્ધ થયો એમ સમજે છે, પરંતુ એમ નથી જાણતો કે હું ચૈતન્ય અરૂપી, બાળ, યુવાન કે વૃદ્ધ થતો નથી. દેહ, કાળો, લાલ, કે ધોળો હોય તો પોતે એમ કહે કે હું કાળો છું, લાલ છું, ધોળો છું, ગોરો છું. પરંતુ ચૈતન્ય અરૂપી કાળો, ધોળો, ગોરો, હોય શકે નહીં. આમ જડદેહની સંધાતે પોતે જડના ફેરફાર પોતામાં આરોપ કરે. કેટલાક અર્ધ કાલા કાંઈની પાસે સાંભળાને વા શીખીને જીવતા ફાનોગ્રાફની પેઠે મને એમ કહે છે કે, “અમે શું નથી સમજતા કે ચૈતન્ય અરૂપી છે?” તેને હું જાતી ઠોકીને કહું છું કે, ઉપયોગના સમય વિનાના બધા કાળમાં તમે અરૂપી ચૈતન્ય છો એવો ભાવ રહેતો નથી અને જેટલી જેટલી વાત વા વિચાર રાત્રિ દિવસ ચૈતન્ય ઉપયોગ વિના બોલાય છે વા થાય છે તેટલી જડભાવની સાથે એકતા પામી ગએલા ચૈતન્ય થાય છે; એટલે પોતે નથી તે પોતે વિચારાય છે અને બોલું બોલાય છે. મનોવર્ગણ અને ભાષાવર્ગણ વગેરેના પુદ્ગલો ઉપયોગવિના અશુદ્ધતા પામી આચ્છાદન કરતા જાય છે. અસત્ય મનોયોગ, અસત્ય વચનયોગ, અને અસત્ય કાયયોગ ચૈતન્ય ઉપયોગ વિનાના થઈ અશુભ કર્મ બંધન કરી; પોતાને જેમ, હાથી પોતાના ઉપર ધુળ નાખે તેમ આવરે છે, માટે અહીં કહેવું જોઈએ કે, જ્યારે તમે એમજ સમજતા હો. કે તમે ચૈતન્ય છો તો પછી કોઈ ગાળ આપે કે લાકડી મારે કે પંખાને તેમાં ગુસ્સે શા માટે થવું જોઈએ કે ખુશી શા માટે થવું જોઈએ? પરંતુ એવા ઉપયોગ હોય ત્યારેજ તે ચૈતન્યરૂપ કહેવાય અને ઉપયોગ ન હોય ત્યારે અચૈતનરૂપ કહેવાય એમ સદ્ગુરુજી આનંદધન, કહે છે તે યથાર્થ છે, કર્તવ્ય છે કે, ચૈતન્ય ઉપયોગ વધારવો, એ ઉપયોગ વિશેષ થાય તેવા ગ્રંથોનું શ્રવણ વા વાંચન, ત્યાર પછી અનુપ્રેક્ષણ એટલે મનન

કરી, પોતાને લાગુ પાડતા પાડતા એટલે નિદિધ્યાસન કરતાં કરતાં અનુભવ પણ થશેજ.

ઉપસંહાર—ચૈતન્ય લાવતો ઉપયોગ અનુભવ ન થયો હોય ત્યાં સુધી એક, બે, ત્રણ, ચાર, પાંચ કે દશ ઉદાહરણો પાદ રાખવા અને જે જે મન, વચન, અને કાયા સંગ્રહે બનાવે બને ત્યારે પોતાને લાગુ પાડતા જવા. એટલે તેજ વખતે નિર્જરા થતી જશે. અને કાયા, વચન, મન, સત્યયોગ પ્રવર્તતા જણાશે. ઉદાહરણ:—
(૧) હું સુવર્ણ છું, અને સુવર્ણ જેમ ખાણમાં નીકળતી વખતે, માટી જાળેલી હોય, તેમ મારામાં પણ માટી ભરાઈ હોય એમ જણાય છે. તો એ માટીને દૂર કરવી એ મારું કામ છે. એ માટી હું એવો ઉપયોગ બૂલતા જવો, અને સુવર્ણ હું એવો ઉપયોગ રાખી મન, વચન, કાયાને પ્રવર્તાવવાં એટલે તે પણ પ્રથમ શુદ્ધ અને પછી શુદ્ધ સ્ફટિકરૂપ થતા જશે.

ઉદાહરણ બીજું—હું ચૈતન્ય એટલે, સ્વરૂપ છું, અને આ દેહ તે વ્યંજનરૂપ છે, જેમ સ્વર વિના વ્યંજનનો ઉચ્ચાર સ્પષ્ટ થતો નથી. તેમ ચૈતન્ય વિના દેહ આત્મી શકતો નથી. જેમ સ્વરને લંબાવિયે તો લંબાયાજ કરે કોઈ દિવસ છેડોજ ન આવે, પરંતુ વ્યંજન તો એકજ વખત બોલાય, તે પણ બહુજ ધીમેથી તેમ ચૈતન્ય અનાદિ કાળ સુધી સાથે ને સાથે ચાલે, પરંતુ શરીરથી એક વખત રહી પછી બીજી વખત સાથે અવાતું નથી અને એ વ્યંજનરૂપ શરીર હરેક વખતે છોડી દેવાય છે. જેમ ફીરૂપ વ્યંજનને સ્વર છે એમાં શીને લંબાવીયે તો: ક મોલાઈ પછી ઇ-ઇ-ઇ-ઇ એમ આત્માજ કરશે તો ઇ જેમ શીમાં શાશ્વત છે તેમ મનુષ્ય શરીરમાં પણ ચૈતન્ય શાશ્વત છે પરંતુ ફીરૂપ શરીર શાશ્વત નથી. શરીર આવું હાલતું ચાલતું દેખાય છે એ પણ ક્યાં ઇ હોવાથી એમ સ્પષ્ટ બોલાય છે.

એમ ચૈતન્યની સત્તાથી, માટે આપણે દેહભાવને હથિયારરૂપ ગણી પોતાને ચૈતન્યરૂપ ગણવું અને એ હથિયાર શુભ માર્ગે ઉપયોગમાં લગાડવું. પરંતુ એ શુભમાર્ગે લાગેલા હથિયારને પણ પોતે હું હથિયાર છું એમ ન સમજવું.

ત્રીજું ઉદાહરણ: ચૈતન્યરૂપ પારણામાં શરીરરૂપ બાળક જીલે છે.

ચોથું ઉદાહરણ: ચૈતન્યરૂપ પ્રકાશની સત્તાથી, આ લોકાલોક દેખાઈ રહ્યા છે.

સ્વપ્નમાં પણ કોઈ દીવો નથી જ્યાં બ્રહ્મસ્વમાં જે પ્રકાશિત પદાર્થ છે, તેને લીધે નાના પ્રકારના પદાર્થો દેખાય છે, પરંતુ ત્યારે પણ ચૈતન્ય તે પ્રકાશને સત્તા આપે છે તેમ જાગૃતમાં પણ ચૈતન્ય તે સ્વર્ગ પ્રકાશને પણ જ્ઞાનરૂપે સત્તા આપે છે અને તે વડે સર્વે પદાર્થોને દેખે છે.

આમ જે ઉદાહરણ ચૈતન્ય ભાવ ઉપર રાખી અચેતન ભાવ-જડભાવ-દેહભાવ-બહિર્ભાવ છોડવે તેમ આત્મર્થિએ વર્તન કરવું જોઈએ.

અચેતન એવા દેહની સંધાતે થયું એમ કે, એ દેહભાવની દેવ એવી પડી ગઈ કે જાણે ચૈતન્યભાવનો જે ખરો આધાર એવી લાકડી હારી જવાય છે.

૨. ઉપસંહાર. ચૈતન્ય આનન્દધનરૂપ છે એટલે આનન્દના સમૂહરૂપ છે આ જગતની સર્વ વસ્તુ એના પ્રકાશથી દેખાઈ રહી છે, તેમજ એ ચૈતન્ય પોતે આનન્દરૂપ છે, અને એ આનન્દની આલા જગતના "પદાર્થો" ઉપર પડી તે રમણીય દેખાય છે. જેમ મારા હાથમાં વીંટીવડે તે મારી સુંદરતાને બહાર પ્રકાશ કરવાનો પદાર્થ છે. જે હું ઠીક ન હોઉં તો તે સુંદર નથી, તેમજ સુખ-અવ્યા-પાધ સુખરૂપ હું છું. કારણ કે સર્વે પદાર્થોને મારા જ્ઞાનાનન્દ-દર્શ-નાનન્દમાં જાણી દેખી રહ્યો છું.

વળી જેમ હીરાને કાચમાં તદ્દાવત તેટલો દેહને ચૈતન્યમાં તદ્દાવત. પરંતુ હીરાવડે કાચની કિંમત થાય તેમ ચૈતન્યવડે આ કાચ રૂપ-કાંકરારૂપ દેહાદિ છે તેમાં મોહી જવું ન જોઈએ.

આનન્દધનરૂપ હીરા માણસે છોડે માયાના કાંકરામાં મોહી ગયો.

ચૈતન્ય, અનંત લાભ, અનંત ભોગ, ઉપભોગરૂપ હોવા છતાં આ ભીખારી માણસ લાખ જે લાખમાં ગર્વ કરે છે. અરેરે ! લોભ કરતાં પણ ન આવડ્યો ? તેના ચૈતન્યમાં શું અપ્રાપ્ય છે.

વિ. વિ. સ્વપ્ના વિષે “શિવ” કવિતા.

(“શિવ”ને અનુલવ).

આ ધર કુટુંબ પરિવાર સર્વ સ્વપ્ન છે,
શહેર દેશ વિશ્વને સૃષ્ટિ બધી સ્વપ્ન છે. (૧)

ખાતું પીતું પહેરવું બેસવું ને વળી સવું;
શિક્ષણ લેવું ને શોખવવું સ્વપ્ન છે. (૨)

નવી નવી જાતના દર દાગીના તે પણ,
કપડાં હીરાને ઝવેરાત સ્વપ્ન છે. (૩)

સંસ્કૃત, ગુજરાતી લાટિનને વળી ચીની,
ઇંગ્લીશ મરાઠી સર્વ ભાષા સ્વપ્ન છે. (૪)

ભૂગોળ રસાયન ખગોળ ને વળી ભૂતળ,
ચિત્રામણ નીતિ વિચાર પણ સ્વપ્ન છે. (૫)

અદ્વત, દ્વત, વૈશેષિક ને વળી સાંખ્ય;
ચાવડિ જૈનને બોધ પણ સ્વપ્ન છે. (૬)

હું તું મારાને તારા એ બ્રાંતિ છે,
શબ્દો વદવા તે પણ વૃથા સ્વપ્ન છે. (૭)

સૂર્ય, ચંદ્ર અને તારા ગણુ જે દેખાય;
પંચ મહાભૂત ને મને શુદ્ધિ સ્વપ્ન છે. (૮)

શુભ્ર, રાય, કાનને માલ, માંગ, દેવરાય;
રામ, હંસ, અને શિવ, લાલન પણ સ્વપ્ન છે. (૯)

મન, વચ કાયા ને હું અને વળી જગત;
એ સર્વતણા જોનાર વિના સ્વપ્ન છે. (૧૦)

દ્રવ્ય સમ્યક્ત્વ.

ચંદ્ર પ્રભુ મુખ ચંદ્રથી, નાહું મોહ અધારે; ટેક.
ચાંદની જોઈને ચોકર આ, ચિત્તસરે બહુ હરખ્યુરે. ચંદ્ર પ્રભુ. ૧

કાળ, કર્મ, સ્વભાવને, ભાવિ ભાવ એ ચારેરે;
દેખી પુરુષાકારને, સાચાં પણ થયા જાંખારે. ચંદ્ર પ્રભુ. ૨

જોણુ મુખ કરતાં ચકાં, આત્મ વીર્ય અતિ ઉલસ્યુરે;
ચંદ્ર પ્રભુ મુખ પેખતાં, સમ્યક્ત્વ રત્ન મુજ દીકુરે. ચંદ્ર પ્રભુ. ૩

આનંદ મંડળ આ નાચતું, ગાતું આનંદ ગીતોરે;
જગ પણ એજ આનંદથી, તાન મધુર સ્વરે લેતુરે. ચંદ્ર પ્રભુ. ૪

લાલન આનંદનંદનો, વીર પુત્ર સર્વ બધુરે;
આણુ પ્વજ પ્રભુ કર ધરી, દેશ વિદેશ વિચરતારે. ચંદ્ર પ્રભુ. ૫

ભાષ સમ્યક્ત્વ.

અથવા

પરમાત્માનુભાવ

(ગજ્ઞ)

મને કોઇ કે'તું જગત્ ખોડું, તે તો મેં હવે જાણ્યું;
 મને કોઇ કે'તું જગત્ સાચું, તે પણ મેં હવે જાણ્યું.
 કદિ ખોડું તો મારે શું ? કદિ સાચું તો મારે શું ?
 નથી યાતું નથી જાતું, હુંમાં હું સમાયો છું.
 અખંડ આસ્થિર જ્યોતિર્માં, નથી યાતું નથી.

 પ્રભુપતિ પુષ્પાંજલિ

(શાર્દૂલ.)]

મોટી તે સહુ માતૃ એજ ગણું હું છોટી ગણું પુત્રીઓ;
 જે હોયે સમવર્ષમાં મુજતણાં, તેને ગણું ભગિનીઓ.
 મોટા તે સહુ પિતૃ ગણું હું છોટી ગણું પુત્રીઓ;
 જે હોયે સમવર્ષમાં મુજતણાં, તેને ગણું બહેનો,
 એવી માનવ માત્રમાં મુજ થજો પ્રીતિતણી વૃષ્ટિઓ;
 આ સાથે મુજને પ્રભુ કરી, કૃપા આશિષ એવી દીઓ.

 પ્રભુપતિ પુષ્પાંજલિ.

(દેશી-કડખાની-પ્રભાત-છંદ મુઝણાં.)

અહો શ્રીસુમતિજિન શુદ્ધતા તાહરી, સ્વયંભુપર્યાપ પરિણામરામી. એરા
 આજ આનંદથી પ્રગટતો મન વિષે,
 તન વિષે વચનમાં ઝઘડી રહેતો;

આત્મ સ્વયંભૂ રમણ સમુદ્રમાં,
પૂર્ણ પોતે રહી મ્હલકી રહેતો.

આજ આનંદથી. ૧

જ્ઞાન આનંદથી આલખેલું જગત,
જ્ઞાનરૂપે અતિ ઉલસી રહેતું;

દર્શનાનંદથી પૂર્ણ પોતે રહી,
સ્વપર પર્વાયને બેટી રહેતું.

આજ આનંદથી. ૨

એમ હું જ્ઞાનથી દર્શને રાયતો,
દર્શને જ્ઞાનમાં રમણ કરતો;
તેજ ચારિત્ર મુજ આત્મ દિકાવને;
રામમાં પણ અતિ પુલકી રહેતું.

આજ આનંદથી. ૩

ભરતી રૂપે ગર્ભ વેદના સુખની,
ઓઠરૂપે અસાતા ગએલી;
રાત્રને દિવસ એ ભૂમિ ઉપર થતા,
સૂર્યમાં નિશ્ચિન કપાંથી થાતી ?

આજ આનંદથી. ૪

ભગવાન દીર્ઘતપસ્વી મહાવીર

[સંક્ષિપ્ત મહાવીરજીવનરેખાચિત્ર]

(લેખક:—શાન્તિલાલ વનમાળી શેઠ,
ન્યાયતીર્થ, જેતપુર-કાઠિયાવાડ.)

પ્રાસ્તાવિકે

વર્તમાન સમયનું ધ્વાન અહિંસા, સંયમ અને તપના સિદ્ધાન્તોની ઉપયોગિતા તરફ જવા લાગ્યું છે, ત્યારે એ સિદ્ધાન્તોની અસાધારણ પ્રતિષ્ઠા કરનાર શ્રમજુનાવક મહાવીરનું સંક્ષિપ્ત જીવનચરિત્ર, તેમના આ જીવનના અવસરે આપવું વિશેષ ઉપયોગી છે.

(૧)

બાલ્યજીવન

આજથી લગભગ ૨૫૦૦ વર્ષ પહેલાં, જ્યારે ભગવાન મહાવીરનો જન્મ થયો ન હતો, ત્યારે ભારતની ધાર્મિક, સાંમાજિક અને રાજનૈતિક પરિસ્થિતિ એવી હતી કે જે એક વિશિષ્ટ આકર્ષની અપેક્ષા રાખતી હતી.

(૧) ધાર્મિક પરિસ્થિતિ

તે વખતે એવા અનેક મંડો હતા કે જ્યાં આજકાલના ખાખી-બાવાઓની જેવા ઝુંડના ઝુંડ તાપસો રહેતા હતા અને ત્યાં અનેક પ્રકારની તામસિક તપસ્યાઓ કરતા હતા.

તે વખતે, એવા અનેક આશ્રમો હતા કે જ્યાં દુનિયાદાર માણસોની જેમ મમત્વ રાખીને, આજકાલના મંદિરોના મહન્તો જેવા મોટા મોટા અનેક ધર્મગુરુઓ રહેતા હતા.

તે વખતે, એવી કેટલીએ સંસ્થાઓ હતી કે જ્યાં વિદ્યાની અપેક્ષા કર્મકાંડની અને તેમાં ખાસ કરીને યજ્ઞયાગની પ્રવાનતા

હતી અને એ કાર્યકાણ્ડોમા પશુઓનું બનિદાન દેવું એ ધર્મ માનવામા આવતો હતો.

(૨) સામાજિક પરિસ્થિતિ

તે વખતે, સમાજમા એક એવો મોટો વર્ગ હતો કે જે પૂર્વ જોના પરિશ્રમપૂર્વક ઉપાર્જિત કરેના ગુરૂપથને પોતાના જન્મસિદ્ધ અધિકારના રૂપમા સ્થાપિત કરતો હતો આ વર્ગમા પરિવ્રતાની, ઉચ્ચતાની અને વિદ્યાની એવી કૃત્રિમ અત્રિમતા રૂઢ થઇ ગઇ હતી કે જેને ત્રીધે તે ગમે, ખીજા કેટનાય લોકોને અપવિત્ર માની પોતા થી નીચ અને ધૂણાને યોગ્ય સમજતો એટલું જ નહિ પણ તે લોકોની છાયાના સ્પર્શને પણ પાપ માનતો તથા અન્યોના અર્થ હીન પદ્ધતિમા જ પાણિક્ત માની ખીજાઓ ઉપર પોતાની ગુરૂસત્તા ચનાવતો હતો.

તે વખતે, શાસ્ત્રો અને તેની બનાખ્યાઓ વિદ્વદ્ગમ્મ જ્ઞાનમા થતી હતી જેથી જન સાધારણ લોકો તે વખતે એ શાસ્ત્રોનો પવેષ્ટ લાભ લઇ શકતા ન હતા.

તે વખતે, સ્ત્રીઓ, શૂદ્રો અને તેમાં ખાસ રીતે અતિશૂદ્રોને કોઇ પણ વાતમા આગળ વડનાની સારી તક મળતી નહિ તેમજ તેમની આધ્યાત્મિક મહત્ત્વાકાંક્ષાઓને જાગૃત થવાનું કે જાગૃત થવા ખાદ તેમને પુષ્ટ કરવાનું કોઇ ખાસ અનન્યન ન હતું.

તે વખતે પહેલાથી પ્રચલિત નિર્ઋત્ય (જૈન) ગુરૂઓની પદ્ધતિ રામા પણ ખૂબ સિધિવતા આવી ગઇ હતી.

(૩) રાજનૈતિક પરિસ્થિતિ

તે વખતે, રાજનૈતિક ચિંતિમા પણ કોઇ ખાસ પ્રગત્તી એકના ન હતી ગગસત્તાક અથવા રાજસત્તાક રાજ્યો અસ્ત-વ્યસ્ત

અવસ્થામાં હતાં. આ રાજ્યો કલહમાં જેટલો અનુરાગ ધરાવતાં હતાં તેટલો અનુરાગ પરસ્પર મિત્રતામાં નહિ. પ્રત્યેક રાજ્યો એક બીજાને કચડી નાંખી પોતાના રાજ્યનો વિસ્તાર કરવાના પ્રયત્નો કરતાં હતાં.

ધર્મની, સમાજની અને રાષ્ટ્રની આવી પરિસ્થિતિ દેખીને તે વખતના કેટલાક વિચારશીલ અને દયાળુ વ્યક્તિઓ વ્યાકુલ થાય એ સ્વાભાવિક છે. આવી શોચનીય દશાને સુધારવાની ઇચ્છા કેટલાક સાધારણ લોકોને પણ થાય અને તેઓ સુધારવાનો પ્રયત્ન પણ કરે છતાં તેમને માર્ગસૂચન કરવા માટે કોઈ અસાધારણ પ્રયત્ન કરનાર નેતાની અપેક્ષા રહે છે.

(૪) વીરજન્મ

આવી અવસ્થામાં શુદ્ધ અને મહાવીર જેવા આદર્શ નેતાઓનો જન્મ થાય છે. મહાવીરનો જન્મ ચૈત્ર શુક્લ ત્રયોદશીને દિવસે થયો હતો.

(૫) જન્મભૂમિ

મહાવીરનું જન્મસ્થાન:—આજથી ૨૪૬૨ વર્ષ પૂર્વે વિક્રમ પૂર્વે ૩૦૫૦ અને ઇસ્વીસન પૂર્વે ૫૩૦ વરસે ભગવાન મહાવીર જ્ઞાતગોત્રના રાજપુત સિદ્ધાર્થ રાજાના ત્રિલોકેશના રાજા એકાની બહેન ત્રિસલ્લારાણીના ઉદરે આઠમા દેવલોકથી ચત્રિ ચૈત્ર સુદી ૧૩ ના રાજ જન્મ. ગંગાથી દક્ષિણે આવેલું વિલ્હ (વર્તમાન બિહાર પ્રાન્તમાં પટણાથી ૨૭ માઇલ ઉત્તરે આવેલું) નામનું ગામ) છે. ત્યાં ક્ષત્રિયકુળ અથવા કુલપુર નામના બે કરમાઓ હતા. આ કરમાના ધર્મસાવશેષો લક્ષ્મીસરણ જન્કશનથી કેટલાંક માઇલો ઉપર અત્યારે પણ જોવામાં આવે છે. જૈન લોકો તેને મહાવીરની જન્મભૂમિ તરીકે તીર્થબ્રામ માને છે.

(૬) નામકરણ

મહાવીરનાં વર્ધમાન, વિદેહદિત્ર અને શ્રમણુ ભગવાન એ ત્રણ બીજાં નામો પણ છે. વર્ધમાન નામ તો માતાપિતાનું કરેલું નામ-કરણ છે. વિદેહદિત્ર નામ માતૃપક્ષનું સૂચક છે. ત્યાગી જીવનમાં ઉત્કંઠ તપસ્યા કરવાને લીધે ‘મહાવીર’ નામથી પ્રસિદ્ધ થયા અને ઉપદેશક જીવનમાં શ્રમણુ ભગવાન થયા. આપણે પણ મહાવીરના ગૃહજીવન, સાધકજીવન અને ઉપદેશકજીવન એ ત્રણ ભાગોમાં ક્રમશઃ વર્ધમાન, મહાવીર અને શ્રમણુ ભગવાન એ ત્રણ નામોનો પ્રયોગ કરીશું.

(૭) જાતિ અને વંશ

મહાવીરની જાતિ ક્ષત્રિય હતી. અને તેમનો વંશ નાય-જાત નામથી પ્રસિદ્ધ હતો.

(૮) કૌટુંબિક સંબંધ

મહાવીરના પિતામહ, પ્રપિતામહ વગેરેનું કંઈ વર્ણન મળતું નથી, કેવળ તેમના પિતા અને કાકાનાં નામો મળે છે.

પિતાનું નામ સિક્કાર્થ રાજ્ય હતું. તે સિન્જસ-ઐયાંસ કે જસંસ-પચાંસના નામે પણ ઓળખાતા હતા. કાકાનું નામ સુપાર્થ હતું અને માતાનાં ત્રિશલા રાણી વિદેહદિત્રા તથા પ્રિયકારિણી એ ત્રણ નામો મળે છે.

એમને એક મોટાભાઈ અને એક મોટી બહેન હતાં. મોટાભાઈ નન્દિવર્ધનનો કુમાર વિવાહ તેમના મામા વૈશાલીના પ્રધાન અધિ-પતિ એટક રાજ્યની પુત્રી જ્યેષ્ઠા સાથે થયો હતો મોટી બહેન સુદર્શનાનું લગ્ન ક્ષત્રિયકુળમાં જ થયું હતું. અને તેને જમાલિ નામનો એક પુત્ર થયો હતો. મહાવીરની પ્રિયદર્શના નામની રાજ્ય પુત્રી સાથે જમાલિ કુમારનો વિવાહ થયો હતો અને તેણે આગળ જતાં પોતાની પત્ની પ્રિયદર્શનાની સાથે મહાવીર સાસે દીક્ષા પણ

લીધી હતી. શ્રેતાઞ્જરોની માન્યતાનુસાર મહાવીરે વિવાહ કર્યો હતો. તેમને એક જ પત્ની હતી અને તેનું નામ યશોદા રાણી હતું. તેમને કેવળ એક જ કન્યા થયાનો ઉલ્લેખ મળે છે. માતૃક્ષત્રિય સિદ્ધાર્થ રામની રાજકીય સત્તા સાધારણ જ હતી. પરંતુ તેમના વૈભવ અને કુલીનતા જાણ્યા પ્રકારનાં હોવાં ભ્રમરે, કારણ કે તે વિના વૈશાલીના પ્રધાન ઋષિપતિ ચેટક જેવાં મહોદા હનુપતિ રામની બહેનની સાથે વૈવાહિક સંબંધ યથા સંભવિત ન હતો.

(૨)

ગૃહજીવન

(૧) વૈરાગ્યવૃત્તિ

વર્ધમાનનો બાલ્યકાળ કીડાઓમાં વ્યતીત થાય છે પણ જ્યારે તે કુવાવસ્થામાં પ્રવેશ કરે છે અને વિવાહ કાળને પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે તે વૈવાહિક જીવનની તરફ અરુચિ પ્રકટ કરે છે. આ ઉપરથી તેમજ તેમના ભાવિન્નુત્તીત વૈરાગ્યમય જીવનથી, એ સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે કે તેમના હૃદયમાં ત્યાગનાં બીજો જન્મસિદ્ધ હતાં.

(૨) કુળધર્મનું પાલન

મહાવીરના માતાપિતા પાર્શ્વનાથની શિષ્યપરમ્પરાના અનુયાયી હતા. આ પરમ્પરા નિર્ગ્રન્થના નામથી પ્રસિદ્ધ હતી અને સાધારણતઃ આ પરમ્પરામાં ત્યાગ અને તપની ભાવના પ્રબલ હતી.

વર્ધમાનનું પોતાના આ કુળધર્મના પરિચયમાં આવવું અને એ ધર્મના આદર્શો તરફ પોતાના સુસંસ્કૃત મનને આકર્ષિત કરવું એ સર્વથા સંભવિત છે.

(૩) ધાર્મિક જીવન

એક બાળુ જન્મસિદ્ધ વૈરાગ્યનાં બીજ અને બીજા બાળુ કુળધર્મના ત્યાગ અને તપરતાના આદર્શોનો પ્રભાવ, આ બંને

કાંરણોને લીધે યોગ્ય અવસ્થાને પ્રાપ્ત થતાં જ વર્ધમાને પોતાના જીવનનું ધ્યેય તો થોડું ઘણું નિશ્ચિત કરી લીધું હશે. અને તે જીવનનું ધ્યેય પણ કયું ? ધાર્મિકજીવન.

(૪) બહુમાન અને ઔદાર્ય

આ ધાર્મિક જીવન ગાળવાના નિશ્ચયને લીધે જો તેમની વિવાહની તરફ અરુચિ પેદા થઈ હોય તો તે સ્વાભાવિક છે તેમ છતાં જ્યારે માતાપિતા વિવાહ માટે અત્યાગ્રહ કરે છે ત્યારે વર્ધમાન પોતાનો નિશ્ચય શિથિલ કરી નાંખે છે અને કેવલ માતાપિતાના ચિત્તને સંતોષ આપવા માટે વૈવાહિકસંબંધનો સ્વીકાર કરી લે છે. આ ઘટનાથી, તેમજ મોટા ભાઈને પ્રસન્ન રાખવા માટે ગૃહવાસને વધારવાની ઘટનાથી વર્ધમાનના સ્વભાવના બે તરફે સ્પષ્ટપણે જણાઈ આવે છે:—

(૧) શુદ્ધ તેમજ વાહલો પ્રત્યેનું બહુમાન અને

(૨) સમયને ઓળખીને મૂળસિદ્ધાન્તોમાં ખલેલ ન પહોંચાડતાં સમજૂતી કરી લેવાનું ઔદાર્ય. આ બન્ને સ્વાભાવિક તરવોમાં બીજું તરવ તેમના સાધકજીવન તેમજ ઉપદેશકજીવનમાં ફેરું કામ કરે છે તે આપણે આગળ જોઈ શકીશું.

(૫) માતાપિતાનો સ્વર્ગવાસ

જ્યારે માતાપિતાનો સ્વર્ગવાસ થયો ત્યારે વર્ધમાન કુમારની ઉંમર ૨૮ વર્ષની હતી, વિવાહના સમયની અવસ્થાનો ઉલ્લેખ મળતો નથી.

(૬) ગૃહત્યાગની પૂર્વ તૈયારી

માતાપિતાના સ્વર્ગવાસ થયા બાદ વર્ધમાને ગૃહત્યાગની પૂરેપૂરી તૈયારી કરી લીધી, પરંતુ તેથી મોટાભાઈનું મન દુભાતું જોઈ તેમણે

ગૃહજીવનને બે વર્ષ આગળ વધાર્યું, પણ તે એટલા માટે કે ત્યાગનો નિશ્ચય તો કાયમ જ રહે. ગૃહવાસી હોવા છતાં પણ તેમણે બે વર્ષ સુધી ત્યાગીઓના જેવું ત્યાગમય જીવન વ્યતીત કર્યું.

(૩)

સાધકજીવન

(૧) મહાભિનિષ્ક્રમણ

ત્રીસ વર્ષનો તરુણ ક્ષત્રિયપુત્ર વર્ધમાન જ્યારે ગૃહત્યાગ કરે છે ત્યારે તેનું આન્તર અને બાહ્ય બન્ને જીવન એકદમ બગડી જાય છે. તે સુકુમાર રાજપુત્ર પોતાના હાથે કેશકુંચન કરે છે અને તમામ વૈભવોને છોડી, એકાકી જીવન અને લઘુતા સ્વીકારે છે.

(૨) ચારિત્ર-અંગીકાર

તેની સાથે જ યાવજજીવન સામાયિક ચારિત્ર (આજીવન સમભાવપૂર્વક રહેવાનો નિયમ) અંગીકાર કરે છે અને આ નિયમનું સંપૂર્ણ પાલન કરવા માટે એક બીષણ પ્રતિજ્ઞા કરે છે કે:-

(૩) બીષણ પ્રતિજ્ઞા

“લક્ષ્મે દૈવિક, માનુષિક અથવા તિર્થંક્રમ્ભતીય કોષ્ઠપણ પ્રકારની વિધ્નબાધાઓ ઉપરિચિત થાય તોપણ હું તે બધી વિધ્નબાધાઓને, બીજા કોઈની મદદ લીધા વિના સમભાવપૂર્વક સહન કરીશ.”

(૪) મહાવરપદ

આ પ્રતિજ્ઞાથી કુમારના વીરત્વનો અને તે પ્રતિજ્ઞાના પરિપૂર્ણ પાલનથી તેમના મહાન્ વીરત્વનો પરિચય મળે છે. આ જ કારણને લીધે તે સાધકજીવનમાં ‘મહાવીર’ની ખ્યાતિ પ્રાપ્ત કરે છે.

(૫) જીવન સાધના-અહિંસા

મહાવીરની સાધના વિષેના શ્રી આચારાંગ સૂત્રના પ્રાચીન અને પ્રામાણિક વર્ણનથી, તેમના જીવનની લિખિત ઘટનાઓથી અને અત્યારસુધી તેમના નામથી પ્રચલિત સમ્પ્રદાયની વિશેષતાથી, એ જાણવું અઘરું નથી કે મહાવીરને કયા તત્ત્વની સાધના કરવી હતી અને એ સાધનાની સિદ્ધિ માટે તેમણે મુખ્ય કયાં સાધનો સ્વીકાર્યાં હતાં. મહાવીર, અહિંસાતત્ત્વની સાધના કરવા આહુતા હતા. આ અહિંસાતત્ત્વની સાધના માટે તેમણે સંયમ અને તપ એ બે સાધનો સ્વીકાર્યાં હતાં.

(૬) આધ્યાત્મિક ધર્મશોધ

તેમણે વિચાર્યું કે સંસારમાં જે બળવાન હોય છે તે નિર્બળનાં સુખસાધનો એક લૂંટારાની માફક છીનવી લે છે. આ અપહરણ કરવાની વૃત્તિ, પોતાનાં માનેલાં સુખરાગથી અને તેમાં ખાસ કરીને કાવિક સુખશીલતાથી પેદા થાય છે. આ અપહરણવૃત્તિ જ એવી છે કે જેથી શાન્તિ અને સમભાવનું વાયુમંડળ કનુપિત થયા વિના રહેતું નથી.

પ્રત્યેક વ્યક્તિને પોતાનાં સુખ અને સગવડો એટલાં બધાં અમૂલ્ય લાગે છે કે તેની નજરમાં બીજાં અનેક જીવનધારીઓની સુખસગવડોની કાંઈ કીમત જણાતી નથી. અને તેથીજ પ્રત્યેક વ્યક્તિ એ વાન સાબીત કરવાની કોશીશ કરે છે કે, 'જીવો જીવસ્ય જીવનમ્'—જીવ જીવનુ ભક્ષણુ છે.

નિર્બળે બળવાનનું પોષણ કરી પોતાની ઉપયોગિતા સિદ્ધ કરવી જોઈએ. બળવાન લેડેલા સુખરાગના કારણે જ નિર્બળ પ્રાણીઓના જીવનની આહુતિ આપી, તેની દ્વારા પોતાનો પરલોકનો ઉત્કૃષ્ટ માર્ગ તૈયાર કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે.

આ પ્રમાણે સુખની મિથ્યાભાવના અને સંકુચિતવૃત્તિને લીધે બ્યક્તિ અને સમગ્રિમા અન્તર પડે છે અને શત્રુતાનો જન્મ થાય છે કે જેના ફલસ્વરૂપ નિર્માણ અગવાન થઇને બદલો લેવાનો નિશ્ચય તથા પ્રયત્ન કરે છે અને બદલો પણ મથાસમયે લે છે. આ કારણને લીધે દિંસા અને પ્રતિદિંસાનું એવું મર્ચિન વાયુમણ્ડલ પેદા થઇ જાય છે કે લોકો સંસારરૂપ સ્વર્ગને પોતેજ નગ્ન બનાવી દે છે.

દિસાના આ લયધાનક સ્વરૂપના વિચારથી મહાવીરે અદિંસાના તત્ત્વમા જ સમસ્ત ધર્મેનું, સમસ્ત કર્તવ્યોનું અને પ્રાણીમાત્રની શાન્તિનું મૂળ દેખ્યું તેમને સ્પષ્ટ જણાવા લાગ્યું કે જો અદિંસા-તત્ત્વને સિદ્ધ કરવામાં આવે તો જ જગતમા ખરેખરી શાન્તિ ફેલાવી શકાય.

(૬) તપશ્ચરણ

આ પ્રમણે અદિસાતત્ત્વના અન્તર અને બાહ્ય સ્વરૂપનો વિચાર કરી મહાવીરે કાવિક સુખની મમતાથી પેદા થતા વૈરભાવને રોકવા માટે તપ પ્રારંભ કર્યું અને અધૈર્ય જેવા માનસિક દોષોથી પેદા થતી દિસાને રોકવા માટે સંયમનું અવલંબન લીધું. તપનો મુખ્ય સબધ દેહદમનની સાથે હોવાથી તેમનાત પને ચાર મુખ્ય વિભાગોમા વિભાજિત કરી શકાય -

(૧) નમેત્વ

(૨) જનજન્તુ તથા અનાયોદ્ધારા થતો પરિસહ (વિદ્વનપ્રાધા)

(૩) ઉપવાસ અને ઋક્ષબોજન

(૪) શરીરસત્કારનો ત્યાગ

સંયમનો સબધ મુખ્યતઃ મન અને વચનની સાથે હોવાથી તેમા ધ્યાન અને મૌનનો પણ સમાવેશ થાય છે.

(૮) સંયમ અને તપ

મહાવીરના સમસ્ત સાધકજીવનમાં સંયમ અને તપ એ બે જ તત્ત્વો મુખ્ય રહ્યાં છે અને એ બન્ને તત્ત્વોને સિદ્ધ કરવા માટે તેમણે બાર વર્ષો સુધી જે પ્રયત્ન કર્યો અને તેમાં જેવો તત્પરતા અને અપ્રમાદનો પરિચય આપ્યો તેવો આજ સુધીના તપસ્યાના ઇતિહાસમાં કોઈ વ્યક્તિએ આપ્યો હોય એમ જણાતું નથી.

કેટલાક લોકો મહાવીરના તપને દેહદુઃખ અને દેહદમન કહી તેની અવગણના કરે છે, પરંતુ જો તેઓ સત્ય અને ન્યાયની ખાતર પણ મહાવીરના જીવનનો જીડો અભ્યાસ કરશે તો તેમને એ જણાયા વિના નહિ રહે કે મહાવીરનું તપ શુદ્ધ દેહદમન ન હતું. મહાવીર તો સંયમ અને તપ ઉપર સમાન ભાર આપતા હતા. તેઓ સારી રીતે જાણતા હતા કે—

જો તપના અભાવે સકનશીલતા ઓછી થઈ તો ખીજની મુખસગવડોની આહુતિ આપી પોતાની સગવડતા વધારવાની લાલસા વધશે અને તેનું ફળ એ આવશે કે સંયમ ટકી નહિ શકે. આજ પ્રમાણે સંયમના અભાવે કેવળ તપ પણ, પરાધીન પ્રાણી ઉપર અનિચ્છાપૂર્વક આવી પડેલા દેહકબ્દની જેમ નિરર્થક છે.

(૯) તપઃપ્રભાવ

મહાવીર જેમ જેમ સંયમ અને તપની જીરૂકટતાને લીધે અર્ધિસાતત્ત્વની નજદીક પહોંચતા ગયા તેમ તેમ તેમની ગંભીર શાન્તિ વધવા લાગી અને તેનો પ્રભાવ આસપાસના લોકો ઉપર સ્વભાવત પડવા લાગ્યો. માનસશાસ્ત્રના નિયમાનુસાર એક વ્યક્તિની અંદર પ્રવળ થતી શક્તિનો પ્રભાવ આસપાસના લોકો ઉપર જાણે-અજાણે પડવા વગર રહેતો નથી.

(૧૦) ગોશાળાનું સાહચર્ય

મહાવીરના આ સાધકજીવનમાં એક ઉલ્લેખનીય ઐતિહાસિક ઘટના ઘટે છે, તે એ કે મહાવીરની સાધનાની સાથે ગોશાલક નામનો એક વ્યાકત આશરે ૭ વર્ષ સૂધી વ્યતીત કરે છે અને પછી તે તેમનાથી લુપ્ત પડી જાય છે. આ ગોશાલક આગળ જતાં મહાવીરનો પ્રતિપક્ષી થાય છે અને આજીવકમતનો નાપક બને છે. અત્યારે એ કહેવું કઠણુ છે કે આ બંને કયા કારણે સાથે થયા અને શા માટે લુપ્ત પડ્યા! પણ એક પ્રસિદ્ધ આજીવક સમ્પ્રદાયના નાપક અને બીજા દીર્ઘતપસ્વી મહાવીરનું ૭ વર્ષ જેટલા લાંબા સમયનું સાહચર્ય સત્યશોધકો માટે અર્થસૂચક તો અવશ્ય છે.

(૧૧) સાધનાસિદ્ધિ

આશરે ૧૨-૧૩ વર્ષની કોરે દીર્ઘસાધના કર્યા બાદ જ્યારે મહાવીરને પોતાના અહિંસાતત્ત્વની સિદ્ધિ થવાની પૂર્ણ પ્રતીતિ થઈ ત્યારે તે પોતાનો જીવનક્રમ બદલે છે. અહિંસાનો સાર્વભોમ ધર્મ તે દીર્ઘતપસ્વી મહાવીરમાં એટલો બધો પરિપ્લુત થઈ ગયો હતો કે હવે તેમના સાર્વજનિક જીવનથી કેટલાય ભગ્ય આત્માઓના જીવનમાં પરિવર્તન થઈ જવાની પૂર્ણ સંભાવના હતી.

(૧૨) દીર્ઘતપસ્વી મહાવીર

આ બાલુ, મગધ અને વિદેહનું પૂર્વકાલીન મહાન વાયુમણ્ડલ પણ ધીરે ધીરે શુદ્ધ થતા લાગ્યું હતું, કારણકે તે વખતે ત્યાં પણ અનેક તપસ્વીઓ અને વિચારકો લોકહિત કરવાની આકાંક્ષાએ પ્રકાશમાં આવવા લાગ્યા હતા. આજ સમયે દીર્ઘતપસ્વી મહાવીર પણ પ્રકાશમાં આવ્યા.

ઉપદેશકજીવન

(૧) ધર્મચક્રપ્રવર્તન

શ્રમણુ ભગવાન મહાવીરનું ૪૩ થી ૭૨ વર્ષ સુધીનું આ દીર્ઘ ઉપદેશકજીવન ધર્મચક્રપ્રવર્તન અને સાર્વજનિક સેવામાં વ્યતીત થાય છે. આ ઉપદેશકજીવનમાં તેમના કરેલાં મુખ્ય કામોની નામાવલિ આ પ્રમાણે છે:—

(૨) જાતિવિરોધ અને ગુણપૂજાની મહત્તા

(૧) જાતિપ્રાંતિનો જરા પણ બેદ રાખ્યા વિના પ્રત્યેકને માટે—શ્દ્રો તેમજ અતિશ્દ્રોને માટે પણ—ભિક્ષુપદ અને ગુરુપદનો રસ્તો ખુલ્લો કરવો. શ્રેષ્ઠતાનો આધાર જન્મ નહિ પણ ગુણ ગણવો. અને ગુણોમાં પણ પવિત્ર જીવનની મહત્તા સ્થાપિત કરવી.

(૩) સ્ત્રીસ્વાતન્ત્ર્ય

(૨) પુરુષોની માફક સ્ત્રીઓના વિકાસ માટે પણ સંપૂર્ણ સ્વતન્ત્રતા અને વિદ્યા તથા આચાર એ બંનેમાં સ્ત્રીઓની પણ ચોગ્યતા માનવી.

સ્ત્રીઓને માટે ગુરુપદનો આધ્યાત્મિક માર્ગ ખોલી દેવો.

(૪) લોકભાષામાં ધર્મોપદેશ

(૩) લોકભાષામાં તરવચ્ચાન અને આચારવિચારનો ઉપદેશ કરી, કેવળ વિદ્વદ્ગમ્ય સંસ્કૃત ભાષાનો મોહ ઘટાડવો અને ચોગ્ય અધિકારીને માટે જ્ઞાનપ્રાપ્તિમાં ભાષાનો અન્તરાય દૂર કરવો.

(૫) અહિંસાધર્મ

(૪) ઐહિક અને પારલૌકિક સુખને માટે કરવામાં આવતા યજ્ઞયાગાદિ કર્મકાણ્ડોનો અપેક્ષા સંયમ અને તત્તથાના સ્વાવલંબી

તથા પુરુષાર્થપ્રધાન માર્ગની મહત્તા સ્થાપિત કરવી અને અદિંસા-
ધર્મમાં પ્રીતિ ઉત્પન્ન કરવી.

(૬) ભોગના સ્થાને યોગ

(૫) ત્યાગ અને તપસ્યાના નામે ૩૬ થએલા શિષ્ટાચારના
સ્થાને સાચા ત્યાગ અને સાચી તપસ્યાની પ્રતિષ્ઠા કરી, ભોગની
જગ્યાએ યોગના મહત્ત્વનું વાયુમણ્ડલ ચોમેર સર્જવું.

(૫)

ઉત્તરકાળ

(૧) શિષ્યસમુદાય

શ્રમણુ ભગવાન મહાવીરના શિષ્યોના ત્યાગી અને ગૃહસ્થ એમ
બે વિભાગો હતા. તેમના ત્યાગી ભિક્ષુકશિષ્યો ૧૪૦૦૦ અને ભિક્ષુકી
શિષ્યાઓ ૩૬૦૦૦ હોવાનો શાસ્ત્રોક્તેષ મળે છે. આ સિવાય
હાખોની સંખ્યામાં ગૃહસ્થશિષ્યો હોવાનો પણ ઉક્તેષ મળે છે.

ત્યાગી અને ગૃહસ્થ એ બન્ને પ્રકારના શિષ્યવર્ગમાં ચારેય
વર્ણોના સ્ત્રીપુરુષો સમ્મિશ્રિત હતા. ઇન્દ્રભૂતિ (ગૌતમ) વગેરે અગ્યાર
મણ્ડરો બ્રાહ્મણો હતા.

ઉદાપી, મેઘકુમાર વગેરે અનેક ક્ષાત્રિયશિષ્યો હતા.

શાલિભદ્ર, સુદર્શન વગેરે વૈશ્યશિષ્યો હતા. અને મેનારજ,
હરિકેશી વગેરે અનિશ્વરશિષ્યો પણ ભગવાનની પવિત્ર દીક્ષાનું
પાલન કરી શિવમાર્ગે ચડ્યા હતા. સાધ્વોઓમાં ચન્દનબાલા
ક્ષત્રિયપુત્રી હતી અને દેવનન્દા બ્રાહ્મણી હતી.

ગૃહસ્થ અનુયાયીઓમાં તેમજા. માયા. વૈશ્યાલીપતિ. એટલે, ગણ-
ગૃહપતિ શ્રણિક (ગિંજસાર) અને તેનો પુત્ર કાણિક (અગ્નિશત્રુ)
વગેરે અનેક ક્ષત્રિયરાજાઓ હતા.

આનન્દ, કામદેવ વગેરે પ્રધાન દસ ઉપાસકોમાં શકડાલપુત્ર નામનો ઉપાસક કુંભારજાતિનો હતો. અને બાકીના નવ ઉપાસકો વૈશ્ય અર્થાત બ્યાપાર, ખેતી અને પશુપાલન ઉપર નિર્વાહ કરનારા હતા.

હંક નામનો ઉપાસક કુંભાર હોવા છતાં પણ ભગવાનનો સમજદાર અને દૃઢ ઉપાસક હતો. સ્કંદક, અંબક વગેરે અનેક પરિદ્રાવ્યક્રોએ તેમજ સોમીય વગેરે અનેક વિદ્વાન બ્રાહ્મણોએ શ્રમણ ભગવાન મહાવીરનું અનુસરણ કર્યું હતું. ગૃહસ્થ ઉપાસિકાઓમાં રેવંતી, સુવ્રસા અને જ્યન્તિનાં નામો પ્રખ્યાત છે.

જ્યન્તિ મહાવીરની જેવી ભક્ત ઉપાસિકા હતી તેવી જ વિદૂષી પણ હતી. તે ભગવાનની સામે સ્વતંત્ર પ્રશ્નો કરતી અને ઉત્તર સાંભળતી. ભગવાન મહાવીર તે વખતે સ્ત્રીઓની યોગ્યતા કેવી આંકી હતી તેનું આ એક સરસ ઉદાહરણ છે.

(૨) સમકાલીન ધર્મચાર્યો

શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના સમકાલીન ધર્મપ્રવર્તકોમાં આજ-કાલ કેટલાંક થોડાંક જ ધર્મપ્રવર્તકોનાં નામો મળે છે -

- (૧) તથાગત ગૌતમ શુદ્ધ
- (૨) પૂર્ણદાશ્યપ
- (૩) મસ્કરી ગોશાલક
- (૪) અજિત કેશકંબલી
- (૫) પકુદ કાત્યાયન
- (૬) સંજય બેલાસ્થિપુત્ર

સમકાલીન ધર્મપ્રવર્તકોમાં ઉપર લખેલા ધર્મપ્રવર્તકો મુખ્ય છે.

(૩) પાશ્વતીર્થમાં પરિવર્તન

શ્રમણુ ભગવાન મહાવીરની પહેલાં જૈન સમ્પ્રદાય ચાલ્યો આવતો હતો, જે સમ્પ્રદાય નિગ્રહ-નિર્ગ્રન્થના નામથી વિશેષ પ્રસિદ્ધ હતો.

તે વખતે પ્રધાન નિગ્રહી-નિર્ગ્રન્થો કેશીકુમાર વગેરે હતા અને તેઓ બધા પોતાને ભગવાન પાર્શ્વનાથની પરમ્પરાના અનુયાયીઓ માનતા હતા. તે લોકો કપડા પહેરતા હતાં અને તે પશુ વિવિધ રંગના આ પ્રમાણે તેઓ ચાતુર્યમ ધર્મ અર્થાત્ અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય અને અપરિગ્રહ એ ચાર મહાવ્રતોનું પાલન કરતા હતા.

શ્રમણુ ભગવાન મહાવીરે આ પરમ્પરાની વિરુદ્ધ પોતાના બપહવારથી બે વાતો ની પ્રચયિત કરી કે:-

(૧) અચ્ચેદધર્મ (નમ્રત્વ) અને

(૨) બ્રહ્મચર્ય (સ્ત્રીવિરમણુ).

પહેલાંની પરમ્પરામાં વસ્ત્ર અને સ્ત્રીના સંબંધમાં બંધર શિથિલતા આવી ગઈ હશે અને તેથી એ શિથિલતા દૂર કરવા માટે અચ્ચેદધર્મ અને સ્ત્રીવિરમણુને નિર્ગ્રન્થત્વમાં ભગવાન મહાવીરે સ્થાન આપ્યું અને અપરિગ્રહવ્રતથી સ્ત્રીવિરમણુવ્રતને જુદું કરી ચારને બદલે પાંચ મહાવ્રતોનું પાલન કરવાનો નિયમ બનાવ્યો.

(૪) સમ્મેલન

ભગવાન પાર્શ્વનાથની પરમ્પરાના સુયોગ નેતાઓએ આ સંશોધનને સ્વીકાર્યું અને પ્રાચીન તથા નવીન બન્ને ભિક્ષુઓનું સમ્મેલન થયું.

(૫) સમ્પ્રદાયો

કેટલાક વિદ્વાનોનો એવો મત છે કે સમ્મેલનમાં વસ્ત્ર રાખવા કે ન રાખવાનો જે મતભેદ શાન્ત થયો હતો તે જ મતભેદ આગળ જતાં ફરીવાર પક્ષપાતનું રૂપ ધારણ કરી શ્વેતાંચર અને દ્વિગચ્ચર સમ્પ્રદાયના રૂપમાં ભાબૂકી બેઠ્યો. જે કે સૂક્ષ્મદષ્ટિએ વિચાર કરનાર વિદ્વાનોને શ્વેતાંચર અને દ્વિગચ્ચરમાં કોઈ મહત્વ-પૂર્ણ ભેદ જણાતો નથી. પરંતુ આજકાલ તો સમ્પ્રદાયની અસ્મિતાએ શ્વેતાચ્ચર તેમજ દ્વિગચ્ચર એ બંને શાખાઓ વચ્ચે નાશકારિણી દિવાલ બની કરી દીધી છે એટલું જ નહિ પણ સામાન્ય સામ્પ્રદાયિક અભિનિવેશને કારણે બીજા પણ અનેક નાના મોટા સમ્પ્રદાયો ભગવાન મહાવીરના અનેકાન્તવાદ (સ્મારવાદ)ની નીચે ગણા થઈ ગયા છે.

(૬) જીવનરહસ્ય

શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના સમગ્ર જીવનનો અને ઉપદેશનો સંક્ષિપ્ત સાર નીચેની બે વાતોમાં આવી જાય છે. તે એ કે:-

(૧) આચારમાં સંપૂર્ણ અહિંસા અને

(૨) તત્ત્વજ્ઞાનમાં અનેકાન્તવાદ.

ભગવાન મહાવીરના સમ્પ્રદાયના આચારને અને શાસ્ત્રના વિચારને આ બે જ તત્ત્વોનું લાભ્ય સમજો.

વર્તમાનકાલના પ્રાસદ્ય વિદ્વાનોનો આ જ નિષ્પક્ષ મત છે.

(૭) વિપક્ષીઓ

શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના શિષ્યોમાં તેમનાથી જુદા પડી તેમની વિરુદ્ધ વિરોધી પન્થ પ્રચલિત કરનાર તેમનો જમાઈ ક્ષત્રિયપુત્ર જમાલિ હતો. અત્યારે તો તેની સ્મૃતિ માત્ર જૈન ગ્રંથોમાં છે.

બીજા પ્રતિપક્ષી તેમનો પૂર્વ સહચર ગોશાલક હતો. તેના આશ્રવકપન્થ રૂપાન્તર પામી અત્યારે પણ હિન્દુસ્તાનમાં હયાત છે.

(૮) વિહાર

અમણુ ભગવાન મહાવીરના જીવનનો મુખ્ય ભાગ વિદેહ અને મગધમાં વ્યતીત થયો છે. એવું જણાય છે કે તેમણે અધિકમાં અધિક યમુના નદીના કિનારા મુધી વિહાર કર્યો હતો.

વૈશાલી, શ્રાવસ્તી, કોશામ્બી, તુગિયા, તામરિમિ, અમ્બા, રાજ-ગૃહ વગેરે સહેરામાં મહાવીરે વારંવાર વિહાર કર્યો હતો.

(૯) ઉપદેશપ્રભાવ

અમણુ ભગવાન મહાવીરના તપસ્યામય અને શાન્તિપૂર્ણ દીર્ઘ-જીવનથી અને તેમના સદુપદેશથી તે વખતે મગધ, વિદેહ, કાશી, કોશલ્ય અને બીજાં કેટલાંક પ્રદેશોના ધાર્મિક અને સામાજિક જીવનમાં ખૂબ ક્રાન્તિ થઈ ગઈ હતી. આ વાતનું પ્રમાણ કેવળ શાઓના પાનાઓમાં જ નહિ પણ હિન્દુસ્તાનના માનસિક જગતમાં અત્યારમુધી જાગૃત રહેલી અહિંસા અને તપ પ્રત્યે સ્વાભાવિક અનુરાગ છે.

(૧૦) નિર્વાણ

આજથી ૨૪૫૬ વર્ષ પહેલાં રાજગૃહની પાસે પાવાપુરી નામના પવિત્ર સ્થાનમાં આશ્રિત મહિનાની અમાસની તિથિએ આ દીર્ઘ-તપસવી મહાવીરનું ઐહિક જીવન સમાપ્ત થયું.

(૧૧) વીરસંધના ઉત્તરાધિકારી

ભગવાન મહાવીરના સ્થાપિત સંધનો ભારતેમના પ્રધાન શિષ્ય મુનિમાં સ્વામી ઉપર આવી પડ્યો.

૫ રિ શિ ૫૮

શિક્ષાપદો

અદિંસા, સંયમ અને તપઃપ ધર્મ એ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે.
 ત્યાંસુધી ધડપણ આવે નહિ, બ્યાધઓ વધવા પામે નહિ અને
 ઇન્દ્રિયો શિયિત થાય નહિ ત્યાં સુધીમાં ધર્મને આચરી લો.
 સર્વભૂત પ્રત્યે સંદમભાવ રાખવો એ અદિંસા છે.
 બધા જીવો જીવવા ઇચ્છે છે. મરવા નહિ. એમ જાણીને
 પ્રાણીવધ ન કરવો.

અદિંસા સત્ય, અયૌર્વ, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહ એ જિનદે-
 શિત ધર્મ પોતાના કલ્યાણ ઇચ્છનારા મનુષ્યે આચરવો.

જીવિત ડાહપણ ઉપાયે જરા, બ્યાધિ અને મૃત્યુથી રહિત થઈ
 શકતું નથી માટે કલ્યાણને ઇચ્છનારા મનુષ્યે જરાપણ પ્રમાદ ન
 કરવો. ધડપણથી ઘેરાએતાનું રક્ષણ નથી એમ અવશ્ય જાણવું.
 પ્રમત્ત, અસંયમશીલ અને હિંસક લોકો કેવી રીતે રક્ષણ મેળવી શકે ?
 જે માણસો દુર્લુહિયા પાપકર્મ કરીને ધન ષેડ કરે છે તેઓ
 વૈરયુક્ત થઈને નરકને માર્ગે જાય છે.

ચોગ જેમ પોતે જ કરેલા સંધિમૂળમાં પકડાઈ જાય છે તેમ
 પાપકારી મનુષ્ય પણ પોતે કરેલાં કર્મોમાં જ બંધાય છે. આ લોક
 અને પરલોકમાં સમસ્ત પ્રજા પાપ કરીને પીડાય છે. કારણ કે
 કરેલાં કર્મોને ભોગવ્યા સિવાય છૂટકો નથી.

પોતાને માટે કે બીજાને માટે જે માણસ પાપકર્મો કરે છે તેનાં
 ફળ તેને એકલાને જ ભોગવવા પડે છે. તે વખતે બંધુઓ બંધુતા
 દાખવી શકતા નથી.

મોહવશ થએલો પ્રાણી જોયેલી ખરી વસ્તુને પણ અવગણી
 ધનાદિમાં આસક્ત થાય છે, પરંતુ તે પ્રમત્ત પ્રાણી પાપકર્મના
 ફળોમાંથી ધનાદિ વડે બચી શકતો નથી.

સતેલાઓની વચ્ચે પણ જાગતા રહેવું. આશુપ્રદ પડિતે સૂતે-
 લાઓનો વિશ્વાસ ન કરવો. કાળ નિર્દય છે અને શરીર અબજ
 છે. માટે અપ્રમત્ત રહીને સત્યચરણ કરવું.

સારી રીતે કેળવેનો તેમજ ગખ્તરવાગો ઘોડો જેમ રણક્ષેત્રમાં પાડો હાર્તો નથી તેમ અવ્યર્જ રોડનારો મનુષ્ય નિર્માણમાર્ગથી પાળા હાર્તો નથી

‘પહેના નાદ સંધાયુ તો પછી સંધાગે’ એની શાશ્વતવાદી કે પના કરે છે પણ જ્યારે આયુષ્ય સિધિન થઈ જાય છે, શરીર તૂટવા માટે કે અને મોત નજીક આવે છે ત્યારે તે ખિન્ન થાય છે

પ્રાણ સહેજમાં જ નિવેકને પામી રહતું નથી. માટે જાગ્રત થાઓ! કામનાઓ છોડી દો! તથા સસારનું સ્વરૂપ સમજી સમભાવ જેળવી અસંયમથી આત્માનું રક્ષણ કરતા અપ્રમત પદો નિચરો

મોહ જીતના પ્રયત્ન કરનારને વચ્ચે વચ્ચે ઘણા પાગો આવે છે માટે તેમાં ન ફસાતા સાવધાનતાથી અંતરભાવે પ્રવૃત્તિ કરવી

લતયાવનારા તે પાશો તરફ મનને જતું રાકવું, ક્રોધને અંકુશમાં રાખવો, માન દૂર રાખવું. માયાનું સેવન ન કરવું અને લોભનો ત્યાગ કરવો

કારણ કે ક્રોધ પ્રીતિનાશક છે, માન વિનયનાશક છે, માયા મિત્રતનો નાશ કરે છે અને લોભ તો સર્વ વિનાશક છે

ક્રમાથી ક્રોધને જીતવો, નમ્રતાથી માનને જીતવો, સરળતાથી માયાને જીતવી અને સતોથી લોભને જીતવો

જે પ્રમાણે ઝાઝળના બિન્દુઓ દાબની અણી ઉપર લટકતા રહે છે તે જ પ્રમાણે મનુષ્યોનું જીવિત અગ્નિયર છે માટે ધર્મરાધના સમયનો પ્રમાદ ન કરવો

કારણ કે પ્રાણીઓને મનુષ્યપણુ, ધર્મશ્રમણુ, ધર્મશ્રદ્ધા, અને સયમમાં પરાક્રમ આ ચાર વસ્તુઓ વારંવાર મળવી બહુ જ દુર્લભ છે

માટે વૃદ્ધજનોની સેવા કરવી મદ્યપુરણના સગથી દૂર રહેવું પ્રતિદિન સ્વાધ્યાયનું સેવન કરવું અને ધીરજપૂર્વક સૂત્રાર્થનું ચિંતન કરવું, કારણ કે આ પણુ મોક્ષપ્રાપ્તિના માર્ગો છે

ઉપયોગપૂર્વક ચાલવું, ઉપયોગપૂર્વક બેસવું, ઉપયોગપૂર્વક સૂવું, ઉપયોગપૂર્વક ખાવું, ઉપયોગપૂર્વક બોલવું, આ પ્રમાણે દરેક ક્રિયામાં ઉપયોગ રાખવાથી પાપકર્મો બંધાતા નથી.

જે સર્વભૂતો પ્રત્યે સમભાવ રાખે છે, જે હંસા, અસલ, ચોરી, મૈથુન, પરિગ્રહ વગેરે કર્મોના આશ્રવોને રોકે છે અને જે સંય-માદિથી આત્માનું દમન કરે છે તે સાધુપુરુષ પાપકર્મોથી લેપાતો નથી.

કારણ કે તે સાધુપુરુષ 'પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા' એ વિમા-રને ધ્યાનમાં રાખીને દરેક પ્રવૃત્તિ કરે છે. કારણ કે તે જાણે છે કે જે અજ્ઞાની હોય તે કલ્યાણકારી કામ શું અને પાપકારી કામ શું એ જ્ઞાન વિના શી રીતે જાણી શકે ?

જે મનુષ્ય, વસ્ત્ર, અલંકાર આદિ પોતે મેળવેલી પ્રિય ભોગ-વસ્તુઓને પીઠ પાછળ કરી સ્વેચ્છાએ તથા દે છે તે જ ખરેખરે 'ત્યાગીપુરુષ' છે. બાકી મનુષ્ય પોતાની પાસે એ ભોગવસ્તુઓ ન હોવાને કારણે 'હું ત્યાગી છું' એટલે તે ભોગવસ્તુઓના ઉપયોગ કરતો નથી એમ કહેવાતો ત્યાગીપુરુષ હોવાનો ડોળ કરે છે તે ખરેખરે ત્યાગીપુરુષ કહેવાતો નથી.

જે કોઈ પ્રવૃત્તિ સાધુ નિદ્રાશીલ થઈ ખુબ ખાઈપીને સુખે સુઈ રહે છે તે પાપશ્રમણ કહેવાય છે.

કારણ કે મુંડનમાત્રથી કોઈ શ્રમણ થતો નથી. ઈ કારના માત્ર જાપ કરવાથી કોઈ બ્રાહ્મણ થતો નથી, અરણ્યવાસથી કોઈ મુનિ થતો નથી અને કેવળ વલકલ ધારણ કરવાથી કોઈ તાપસ થતો નથી.

સમભાવ રાખનારો શ્રમણ છે. બ્રહ્મચર્ય પાળનારો બ્રાહ્મણ છે, મૌન મેવનારો મુનિ છે અને તપસ્યા કરનારો તાપસ છે.

કર્મથી બ્રાહ્મણ થાય છે, કર્મથી ક્ષત્રિય થાય છે, કર્મથી વશ્ય થાય છે અને કર્મથી શૂદ્ર થાય છે.

અધ્યાત્મ.

(લઘુ શતાવધાની પદ્ધતિરાજ લારતરત્ન, ન્યાયરત્ન
સૌભાગ્યચંદ્ર સ્વામી, લોંબડો સપ્રદાય.)

આત્મનિ-અધિ-રૂતિ-અધ્યાત્મ અર્થાત કે આત્મા તરફનું
કિંવા આત્માની નિકટનું.

આ રીતે આત્મ સંબંધી જે કંઈ વિદ્યા શિખવામા આવે છે
તેને અધ્યાત્મવિદ્યા અને તે સંબંધની ક્રિયા કરવામા આવે છે તેને
અધ્યાત્મિક ધર્મ તરીકે ઓળખવામા આવે છે.

અધ્યાત્મ-તત્ત્વ જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ.

સ્થૂળ કે સૂક્ષ્મ જગતના ચરાચર સકળ જીવો ઇન્દ્રિયશ્રમા જેને
“ લાષ્ટ એન્ડ રાષ્ટ વે ” અને ગુજરાતીમાં જેને દિવન અને
ભવ્ય માર્ગ કહેવાય છે, તેની સતત ઝંખના કરે છે. આ માત્ર
મનોમયજ પ્રવાસ નથી ખરે સૌ કોઈની પ્રવૃત્તિ અને પ્રગતિપણા
ને અર્થ છે. એમ કહીએ તો ખોટું નથી.

એક જૈનાચાર્ય નીચેના શ્લોકમા તેનો સ્પષ્ટ ચિતાર આપે છે
સર્વત્ર સર્વસ્ય સદા પ્રવૃત્તિઃ દુઃખસ્ય નાશાય સુખસ્ય હેતૌ

સર્વ સ્થળે અને સકળ નાનાં મોટા જીવ જતુઓની સુખના હેતુ
પૂર્વકજ સતત પ્રવૃત્તિ છે. અને સુખની પ્રાપ્તિ બાધક કારણોના નાશ
સિવાય લભ્ય નથી આથી દુખનો નાશ અને સુખની પ્રાપ્તિ આ
બેજ પ્રવૃત્તિના મુખ્ય હેતુઓ બની રહે છે જોઈએ તો કાઠીશી
માંડીને ગજરાજ સુધી જુઓ અને જોઈએ તો કુદ્ર માનવીથી માંડીને
મહાનરીર સુધી જુઓ આ એકજ સિદ્ધાંત સ્પષ્ટ દેખાય છે

મન, બુદ્ધિ, શરિર અને ઇન્દ્રિયથી પર રહેલા ચેતનમા પોતામાજ
દિવ્યતા અને ભવ્યતા છે અને દિવ્યતા અને ભવ્યતા છે ત્યાજ
સુખ છે, શાંતિ છે, સન્તોષ છે, આનંદ છે આ જગતનો કે મહા

પુરુષોએ સ્વાનુભવ કર્યો અને તે અનુભવમાંથી તત્વજ્ઞાન ઋષિ-
વિશ્વની સપાટી પર ત્યારથી તત્વજ્ઞાન વિસ્તર્યું અને એ તત્વજ્ઞાનપર
પાશ્ચાત્ય અને પૌર્વાત્ય સંસ્કૃતિના આદર્શ રચાયા. એકે (પૌર્વાત્યે)
ચેતનને સીધી રીતે ઓળખવાનો પ્રયાસ કર્યો, બીજાએ (પાશ્ચાત્યે)
જડમાંથી ચેતનમાં જવાનું ખ્યેય રચ્યું. આજ પૌર્વાત્ય સંસ્કૃતિ અને
પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિનો મતભેદ.

બન્નેના માર્ગે લિખિત છતાં ધ્યેય તો એકજ.

પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિમાં જડપરથી ચેતન્યપર જવાનું હોવાથી (નીચેની
ભૂમિકા પૂર્વ અનુભૂત ભોગોની તીવ્ર લાલસાના ગાઢ સંસ્કારોને
લઇને) તન્મજન્ય મળતા સુખને સાચું સુખ કલખ્યું. કર્મનું પરિણ-
મન તાત્કાલિકજ છે એમ જ્યારે સ્થુળ ક્રિયાઓપરથી એમણે તાત્કા-
લિક નિરીક્ષણ કર્યું એટલે સૂક્ષ્મ કર્મ અને તત્સંબંધી વિચારણાની
તક છોડી દીધી. પરલોક, પુણ્ય, પાપ વગેરે તેને નિર્થક ભાસ્યાં.
મન ગ્રાણ કે વિજ્ઞાન કોય સુધી આગળ વધવાનું તેમને માટે રહ્યું
નહિ. માત્ર શુદ્ધિ, કળા વિજ્ઞાન એ બધા પ્રાપ્ત સાધનોથી શરીર દ્વારા
બની શકે તેટલું સુખ મેળવવું એ ખ્યેય જેવું થઇ રહ્યું. આ રીતે
આર્વાક કિંવા લોકાયતન દર્શનની ઉત્પત્તિ થઇ અને તે મત ખૂબજ
પ્રુણ્યો કાળ્યો. પૌર્વાત્ય પ્રજામાં પણ તેનું અવતરણ ધીમે ધીમે
થવા લાગ્યું.

આવે સમયે અને તે પહેલાં પણ પૌર્વાત્ય સંસ્કૃતિમાં વેદ એ
મહત્વભર્યો ધર્મ હતો પરંતુ તેમનોયે ઉપયોગ તે વખતે પરલોકિક
સ્વર્ગથી આગળ જનસમૂહ કલ્પતા ન હતા અને તેથી કર્મકાંડની
પ્રકીર્ણતામાં કેવળ પારલોકિક મહત્વ અપાવા લાગ્યું અને અજ્ઞાન
તપશ્વરણ બહેમ, રૂઢિ વગેરેનાં દંભમય નૃત્યો વધવા લાગ્યાં. આવા
સમયે પરાપૂર્વથી ચાલી આવતા જન ધર્મનો પુનરુદ્ધાર કરી ભગ-
વાન મહત્વીરે પ્રકાશ દેંડો મેલ્યા સુધીની મહત્વતા બતાવી સંધી-

જીવતા દૂર કરવાનું કિરણ ફેંક્યું. બોધધર્મે મધ્યમ માર્ગ સ્વીકાર્યો જગતને ક્ષણિકમાની વૈરાગ્યપૂર્વક જીવી સસૃતિ વિનાસનો માર્ગ ખુલ્લો કર્યો જન અને બોદ્ધ સસૃતિએ વેદ ધર્મને આ રીતે સંસ્કરણની તક આપી

ત્યારનાદ વેદધર્મનું પુન સંસ્કરણ થયું અને ભિન્ન ભિન્ન તત્વ પ્રિદાયે ભિન્ન ભિન્ન સિદ્ધિઓ નહો કીધા. ક્રોધએ ઇશ્વરતત્વ સ્વીકાર્યું તો ક્રોધએ અદ્રષ્ટ (નસીમ) પ્રારમ્ભનાદ સ્વીકાર્યો. ક્રોધએ જગતનેજ સ્વપ્ન સમાન કહ્યું લીધું તો ક્રોધએ આત્માના ઇબોકતૃત્વનોજ અસ્વીકાર કર્યો

એ રીતે નૈયાયિક, વૈશેષિક સાખ્ય, બોદ્ધ, પૂર્વમીમાંસા, ઉત્તર મીમાંસા એમ દર્શનોની ઉત્પત્તિ થઈ (આ દર્શનમા જનદર્શન તટસ્થ રહ્યું તેણે બધાનો સગમ સાધી પોતા તરફ આકર્ષ્યા) યદપિ એ ભિન્નભિન્ન પ્રણેતાઓના ભિન્ન ભિન્ન મતો હતા છતાંએ તેઓ એકજ ધ્યેયના ઉપાસક હતા

જૈનાચાર્ય શ્રી હરિભદ્રસુરિજીએ યોગદ્રષ્ટિ સમુચ્ચયમાં લખ્યું છે કે

વિત્રા તુ દેશનૈતૈપામ્ સ્વાદ્ વિનેયાનુગુણ્યતઃ

યસ્માદેતૈ મહાત્માનો મવવ્યાધિમિપગ્વશ

एतेषा सर्वज्ञानाम्, कपिलसुगतादीनाम्

ઉપરના શ્લોકનો ભાવાર્થ એ છે કે તમે-જે અહીં મહાત્મા કપિન (સાખ્ય, મહાત્મા બુદ્ધ (બોદ્ધ) મહાત્મા મહાવીર, મહાત્મા કણ્વાદ (વૈશેષિક) મહાત્મા ગૌતમ (નૈયાયિક) કે મહાત્મા કૃષ્ણચંદ્ર (હિંદુ) ના નામની ખાતર અને તેમના વચનના સમર્થન માટે લડવા ભેગા થયા છો તે તમારો બપોમોહ છે. તેઓ 'આ મા નત્ય છે' કે 'આત્મા અનિત્ય છે' પરમેશ્વર કર્તા કર્તા છે કે આત્મા દશ માત્ર છે એ પ્રકારની જે જુદી જુદી ઉપદેશશ્રેણીઓ આપેલી છે તે

બધી તે તે વિનયો (શિષ્યો) ની અનુકુળતા તરફ લક્ષ્ય રાખીને આપેલી છે કારણ કે એ પુરુષો-મહાત્માઓ——હતા અને સં-સારરૂપ વ્યાધિને નાબુદ કરવા માટે ઉત્તમ વૈદ્ય સમાન હતા

‘ યોગદ્રષ્ટિ સમુચ્ચય ’

આ રીતે તત્ત્વજ્ઞાન જે રીતે ભારતમા વિસ્તર્યું તેની અસર ઇતર દેશો પર સારા પ્રમાણમા થઇ. એ તત્ત્વજ્ઞાનની સામાન્ય ભૂમિકા થઇ.

તત્ત્વજ્ઞાન.

પરંતુ એ ચેતન પ્રદેશ પર પ્રતિબિંબ થતા માટે જે જે ભૂમિકાઓમાંથી પસાર થવાનું હોય છે તે વસ્તુ ન જુવાય તે ખાતર દેહ, સમાજ, રાષ્ટ્ર અને તેને અંગેની કર્તવ્ય પ્રજ્ઞાવિકાની આવશ્યકતા ઉભી થઇ તેને લીધે મતો અને વાદો ઉભા થતા. સમાજવાદ, રાષ્ટ્રવાદ, ગુણવાદ વગેરે તથા તેનાજ પ્રતિપ્રત્યયક છે.

આ ઉપરથી દર્શન, મત, વાદ, પથ. સંપદાયો એ બધા સ્થુળદ્રષ્ટિએ લિપ્ત લિપ્ત દેખાતા હતા એકજ ખ્યેનના સૂચક છે તે સ્પષ્ટ સમજાશે.

દુઃખનું કારણ શું ?

હવે અહીં એ પ્રશ્ન થશે કે અનેક અનુભવી પુરુષોએ એ પરમ ધ્યેય નિશ્ચયે દેખાડ્યું તો પછી આટલા સ્વરણ અને પૃથક માર્ગો હોના છતાં આજે નિશ્ચયો મોટો ભાગ તે તત્ત્વને પામી શક્યો નથી શકતો નથી તેનું કારણ શું ? આટલું આટલા મહાપુરુષો અને——થતા છતાં હજી વિશ્વમા કલેસ, દુઃખ પરિતાપ તો લેવાને તેનાજ છે.

[સમાધાન :]

દુઃખનું કારણ વિવેકશુદ્ધિનો અભાવ છે, ઘણી વખત રીધી અને સાદી વાત હોવા છતાં મનુષ્ય સમજી શકતો નથી આવી

પિવેકબુધ્ધિનો અભાવ હોવા છતાં એ એમ માને કે 'હું જો કરું છું તે હીક કરું છું' અને સમજીને કરે છું. આ જાતનું અજ્ઞાનજનિત દોષ જાણીને એ ભગવત્તા અને વિજ્ઞાતાનો સાક્ષાત્કાર થવા દેતું નથી.

આથી ભગવાન મહારીરે એ તત્ત્વજ્ઞાન પર પ્રતિગ્રહિત થવા માટે આ શ્રેણી આપી છે તે શ્રેણી પર ક્રમશઃ આગળ વધવામાં જોડતું વિજ્ઞાસને સ્થાન છે તેટલુંજ કમ ઉપદેશમાં પતનનું જોખમ છે.

જ્ઞાન શ્રવણથી જન્મે
 વિજ્ઞાન જ્ઞાનથી ઉમે,
 વિજ્ઞાને પાપનો ત્યાગ
 સયમ પાપ ત્યાગથી
 સયમે પાપનો રોધ
 ને તેથી તપ સંભવે
 તપથી કર્મનો નાશ
 અક્રિય આત્મ મુક્તિને.

મનુષ્યો જ્યારે સાચા ધર્મનું શ્રવણ કરે છે ત્યારે તેનામાં જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે જ્ઞાન થતા પછીજ નિશિષ્ટ જ્ઞાન મેળવે છે એવા આત્મજ્ઞાન પછી વૈરાગ્ય સ્ફુરે છે, વૈરાગ્ય સ્ફૂર્તા પછી નતોની આરાધના થાય છે નતો ધારણ કર્યા બાદ સયમ સાધ્ય બને છે સયમ જનના પછી પાપવૃત્તિનો રોધ થાય છે અને ત્યારમાત્ર તપ શ્રદ્ધાદ્વારા કર્મ-માયાના આવરણો શિથિલ થાય છે અને સર્વથા કર્મરહિત થયેનું શુદ્ધ ચૈતન્ય સંપૂર્ણ સિદ્ધિને પામે છે.

“આધિક્ સદુચની”

એજ રીતે ગીતાજી પણ સ્થિતપ્રજ્ઞના લક્ષણો જતાની ક્રમ આપે છે અને શ્રીમાન શંકરાચાર્ય પણ ‘અયાત્તે બ્રહ્મજિહ્વાસા’ વેદસૂત્ર

પર ભાષ્યરચના પહેલાં મુમુક્ષુનાં ચાર લક્ષણો બતાવે છે કે જે શ્રીમાન શંકરાચાર્યના વિવેકચૂડામણિમાં આ પ્રમાણે ઉપલબ્ધ થાય છે.

વિવેકિનો વિરક્તસ્ય, શમાદિગુણશાલિનઃ ।

મુમુક્ષોરેવ હિ બ્રહ્મ—નિજાસાયોગ્યતા મતા ॥૧॥

જે સાધક, વિવેક, વૈરાગ્ય, શમ, દમ, તિતિક્ષા, ઉપરતિ, ભકિત વગેરે પદસંપત્તિ તથા મુમુક્ષુતા યુક્ત હોય તેજ અધ્યાત્મ સ્થિતિને મેળવવાનો અવિકારી બને છે.

નુરિ.

આ રીતે તત્ત્વજ્ઞાનને સમજીને આચરવું અભિયંત્ર છે પણ છેલ્લાં છેલ્લાં આ વાતને પૌર્વાત્મ સંસ્કૃતિના ઉપાસકો જૂઠ્યા છે તેથી તેનો અધ્યાત્મવાદ શુદ્ધ થતો જાય છે અને પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિના ઉપાસકો કર્મ પરિણામની અસર તાત્કાલિક પૂરતી કંઈપણ છે. તેથી ત્યાં જડ વાદનું વિશેષ આક્રમણ થતું રહ્યું છે. શુદ્ધ અધ્યાત્મવાદ અને કે વળ જડવાદ બન્ને સ્થિતિ ત્યાજ્ય છે તે બન્નેનું પરિણામ દુઃખદળ છે. આ રીતે જગત દુઃખની ગર્ભમાં ગળડતું જાય છે.

માર્ગો.

તેને ઉગારવાના બે માર્ગો છે. પૌર્વાત્મ સંસ્કૃતિની સુધારણા અને પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિના સુકાનનું ફેરવવું.

પૌર્વાત્મ સંસ્કૃતિની સુધારણા માટે જે જે ભારતનાં મહાન ચારિત્ર્યશીલ અને અધ્યાત્મ જીવી તત્ત્વજ્ઞો થઈ ગયા છે તેનું જીવન સમજાવવા માટે તે માંહે બળી ગયેલાં અદ્ભુતતા અને અતિ-સંયોક્તિના જે અનિષ્ટ તત્ત્વો છે તેને દૂર કરી તેમાંનું પરમ સત્ય સાયકોલોજી દૃષ્ટિએ જગત ચરણે ધરવું. આ કાર્ય ધર્મના પ્રણેતાઓ ધારે તો સીધા કરી શકે, તેમ યવાથી બહેમ, રૂઢિ, અંધ શ્રદ્ધા અને અનાચરણીયતાનો પથે પડી ગયેલી જનના શુભ માર્ગે વળી શકશે.

તેજ રીતે પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિનું મુકાન પવટનું પડે ' દેહજન્ય મુખ ' વિવાસથી મળે છે તે માન્યતાને દેહનાવી સાચું, ચિરંધાવી સ્વાભાવિક મુખ સંયમથીજ આપ થાય છે તેવી ભાવનાનો પ્રયાગ અને અનુભવ કરાવવો. જો કે હવે પૌર્વાત્ય સંસ્કૃતિએ લાની પાશ્ચાત્ય સંસ્કૃતિપર સારી અસર પાડી ત્યાંની ભાવનામા પડેા કર્યો છે તેના પ્રમાણુચુત સમર્થ તત્ત્વ પડિત " હર્બર્ટ સ્પેન્સર " શિક્ષણનો આદર્શ વર્ણવતા કહે છે કે—

‘ In the supremacy of self-control consists one of the perfectives of the ideal men. Not to be impulsive, not to be spurred hither & thither by each desire, but to the self-restrained, self-balanced, governed by the just decision of the feelings in council assembled..... that it is which moral education strives to produce.’

અર્થાત —‘આત્મસંયમની ઉત્કૃષ્ટતામા આદર્શ—અનુબંધની સંપૂર્ણતા (અબંધતા—દિવ્યતા) રહેલી છે. આ વેગ અથવા તાત્કાલિક વૃત્તિ ક્ષોભને વશ થઈને કોઈ કામમા ન ઝંપલાવવું, પ્રત્યેક વાસના તરંગથી અલ્પીથી ત્યાં અને ત્યાંથી અહીં તણાયા ન કરવું, આત્મદમન કરવું, સમ ભાવ વિશિષ્ટ રહેવું, બધી વૃત્તિઓને સલામા આમંત્રણ કરીને તેમજ એકમતે સ્થાપેન નિર્ણયથી નિયમાનુ ... આની પરિનિધિને ઉપ જાવવી એ નૈતિક શિક્ષણનો ઉદ્દેશ છે’ (આધ્યાત્મિક પ્રખ્યાત ધાવણી).

જો આ રીતે આ જન્મે સંસ્કૃતનો મુખેણ સાધી પરંપર સમન્વય—કરાય “ જડ જન્મ મુખ દાણીક છે માટે તે નકામું છે તેમ બેદરકારીયે રાખનાની નથી તેમ તેમાજ સર્વત્ર છે તે ઉપરાત કશુંયે નથી તેમ પણ સમજનાનું નથી ” તો પરિણામ અતિસુંદર આવે.

જડને ભોગવવામાં પતન નથી પણ તેનો સ્વાર્થ ખાતર ઉપભોગ કરવાથી અને આસક્તિ રાખવાથી પતન થાય છે. આ વાત જોટલી સત્ય છે. તેટલીજ અધ્યાત્મનું ધ્યેય સમજ્યા પછીજ જડને ભોગવવા છતાં આસક્તિ ન થાય તેવી સદ્ગતિ (થાય છે અને તે ગતિ સદ્ગતિ થયા) વિના તે આચરવું એ છોટ નથી એ વાત પણ તેટલીજ સાચી છે.

તત્ત્વજ્ઞાનીઓ અને જડવાદીઓ આ રીતે પરસ્પર સમન્વય કરી આગળ વધે તો તેમાં તે બન્નેનું દિત છે અને તત્ત્વજ્ઞાનની તથા અધ્યાત્મની સંપૂર્ણ સફળતા સમાયેલી છે.

ધર્મ અને સમાજ.

(સ્વામીશ્રી લવેશાનંદજી બી. એ.,

રામકૃષ્ણ આશ્રમ, રાજકોટ.)

આજે દુનિયાના સર્વ દેશોની અંદર ધાર્મિક તથા સામાજિક ક્ષેત્રોમાં ભારે ઉથલ પાથલ થઈ રહી છે. શ્રી ભગવાનની કોઈ વિશેષ ઇચ્છા પૂર્ણ થવાને લીધેજ જાણે જ્યારથી ભારત વર્ષના ઇંગ્લેન્ડના સહવાસમાં આવવાની શરૂઆત થઈ, ત્યારથીજ એ બે દેશોની અંદર પરસ્પર ભાવનાઓની એટલે આદર્શોની લેવડ દેવડ પણ શરૂ થવા લાગી. જેમ સમાજ અને દેશ સંબંધમાં તેમ વ્યક્તિ સંબંધમાં પણ એક ખીજના સંસર્ગમાં આવ્યા પછી આપ લે થયા વગર રહે નહિ એ પ્રકૃતિનો સામાન્ય નિયમ છે.

હાલના રાજ્યતંત્ર, શિક્ષણ પદ્ધતિ, હુન્નર અને વ્યવસાયને લીધે ઇંગ્લેન્ડ ઉપરાંત પશ્ચિમના બુદ્ધ બુદ્ધ દેશોની સાથે પણ ભારતવર્ષના વિચારો અને આદર્શોની આપ લે શરૂ થયેલ છે, અને તેના પરિ-

ણામે પશ્ચિમના રીત રિવાજ, ભાવનાઓ તથા આદર્શોના ભારતભૂમિ-માં બહુ પ્રચાર થતો જાય છે, અને તેની અસર ભારતની માત્ર સામાજિક અને રાષ્ટ્રીય જાળતોમાં નહિ બલ્કે ધાર્મિક ક્ષેત્રોમાં પણ થતી જાય છે તેમ સહુ કાંઈ જોઈ શકે છે. આ વીસમી સદીની પહેલી અર્ધશતાબ્દિ ભારતવર્ષના ઇતિહાસમાં મહાન યુગપરિવર્તન વાળી, ધણા સંકટમય અને અગત્યના સમય તરીકે ભવિષ્યની પ્રજા હંમેશાં સ્મરણમાં રાખશે.

ભારતની અસીમ દરિદ્રતાને ક્ષીધે અને તેના સમાજમાં હજારો જીદી જીદી ક્રામ અને સંપ્રદાયોમાં છિન્ન ભિન્ન થયેલી પ્રજાની હીન મનોદશાને લાધે, તથા સમાજમાં ખોટી રીતો, ખોટા જીવન અને કુસંસ્કારમાં રચીપચી રહેલી અજ્ઞાન ને હીનચીર્ષ પ્રજાની સાથે પશ્ચિમની બધીજ, મેઘાવી સાહસી, શુરવીર અને સ્વચ્છંદી પ્રજાની સરખામણીમાં પશ્ચિમના દેશો ધણા ચડીપાતા જોવામાં આવતાં, કેટલાક આધુનિક રાષ્ટ્રવાદીઓ ભારતવર્ષને સંપૂર્ણ રીતે પશ્ચિમના પાયા ઉપર રચવામાંજ ભારતનું કલ્યાણ છે એમ યોક્તસ ધારી બેસે છે અને તે દિશામાં કુચ કરી રહ્યા છે, ઉપરની માન્યતાવાળા લોકોની અકપટ દેશ સેવાના સંબંધમાં કાંઈક શંકા નહીં હોય. સમાજ સુધારવામાં તેઓનો મથાર્થ અનુરાગ અને દેશના કલ્યાણ ખાતર સર્વસ્વ હોમી દેવાનો તેઓનો મથાર્થ અનુરાગ તે સ્તુત્ય છે. પરંતુ ભારત વર્ષ જેવો વિશાળ દેશ તથા સમાજની અંદર કાંઈ સુધારો કરવો, તેમાં ધણા ખર્ચ અને ધૈર્યની આવશ્યકતા છે અને સાથે સાથે ઉંડા ઉતરીને વિચારણાની પણ જરૂર છે.

કાંઈ માણસને કાંઈ રાગ લાગ્યો હોય તો વિચારપૂર્વક તે રાગનું ડરણુ રોળી કાઢીને રાગનેજ દૂર કરવા માટે ઇલાજ કરે છે. પણ રાગ સાથે રાગીને પણ મારી નાખવાનાં આવે તો કેવું વેદું

કહેવાય ? તેવીજ રીતે સમાજનું કોઈ અંગ સડી ગયેલું હોય તો તેનું કારણ નિરૂપણ કરીને ઇલાજ માટે દવા કરવી જોઈ તે અંગ જલદી સાફ થાય અને આખા શરીરમાં સ્ફુર્તિ અને બળ વધે. પરંતુ આજના ધણાખરા સમાજ સુધારકો રોગનો ઇલાજ કરવા જતાં આખા સમાજરૂપ શરીરને પણ ખારી નાખતા હોય એમ લાગે છે અને તે રથને પશ્ચિમના બાહ્ય બલકદાર સમાજના રીતરિવાજ ભારતમાં દાખલ કરવા ઇચ્છે છે. પશ્ચિમના સમાજ તથા રાષ્ટ્રની અંદર કેટલાક અંગો સડવાં શરૂ થઈ ગયાં છે તે સાધારણ દષ્ટિથી જોઈ શકાતું નથી. ઉંડા નિરીક્ષણની જરૂર છે. હાલના સુધારકો જો પશ્ચિમના સમાજમાં ઉંડા ઉતરીને જુએ તો સહીસહામત જાણવાનું ધણું મળશે.

થોડા દિવસ પહેલાં ઇટાલીના પ્રધાન મુત્સદ્દીએ જાહેર ભાષણમાં કહ્યું, “દેશની અંદર હાલની જે સ્થિતિ છે, તેમજ આણું રહે તો વીસ સાતની અંદર નુતન પ્રજા એટલે છોકરાંઓ જન્મ પામતાં બંધ પડી જશે, અને પરિણામે આખા રાજ્યનો લોપ થશે.” કહેવાની જરૂર નથી કે ત્યાંના સમાજ સંતતિ-નિયમન રૂપ અતીતિને માર્ગે આલવાથીજ એમ થતું જાય છે. ઇ. સ. ૧૯૩૫ ના જૂન મહિનામાં જર્મનીમાં લીધેલ વસ્તીની ગણતરીમાં એમ જાહેર થયું છે કે ત્યાં પુરૂષો કરતાં સ્ત્રીઓની સંખ્યા ૧,૪૫,૮૩૦ વધારે છે ત્યાંની કુમારીઓ એકઠી બહાર મોજશોખમાં જાય તે સરકારને ગમતું નથી. સમાજમાં અતીતિને બંધ કરવા સાફ જર્મન સરકાર તરફથી હુકમ જાહેર થયો છે કે “વીસ વર્ષની કોઈ કુમારી પરણવા વગર રહી શકશે નહિ અને સત્તર વર્ષથી નાની કોઈ છોકરી પરણેલી અગર મોટી ઉમરવાળી બહેનને સાથે લીધા સિવાય બહાર મોજશોખમાં જઈ શકશે નહિ.” ત્યાંના સમાજ સંબંધમાં વધારે કાંઈ નોંધ લેવાની જરૂર નથી.

ભારતના પુણ્યલોક મુનિ ઋષિઓના વંશજો જે દેશની પશ્ચાત્ ક્રેટલાક દિગ્ગજ વર્ષનો ઇતિહાસ મોજુદ છે અને પૃથ્વીમાં જુનામાં જુના દેશ તરિકે ઓળખાય છે, જે દેશના સંસ્કાર અને સભ્યતાને હાલની પશ્ચિમની અગ્રગણ્ય વિદ્યાનમંડળી પણ વખાણે છે; તેમ પુણ્યભૂમિ ભારતવર્ષ સંબંધે, તેના સમાજ અને રાષ્ટ્ર સંબંધે અગ્રપશ્ચાત્ ચિંતા કર્યા વિના કાંઈ બોલવું અગર કરવું, તે ક્રેટલી મુશીબત ભરેલું અને મહત્વનું કાર્ય છે તે વિચારજો. આજના ધણા ચિંતારીજી ભારતવાસીઓ આ બાબત વિચાર કરતાં મુંઝાય છે. હિંદુસ્થાનની સામાજિક અને રાષ્ટ્રીય બાબતોમાં ચિંતા કરતાં વેંત મનમાં સ્વતઃ નીચેના પ્રશ્નો ઉભા થાય છે.

(૧) ભારત પાછળ જે આટલી બધી ઉચ્ચ સભ્યતા અને મહત્વપૂર્ણ ઇતિહાસ મોજુદ હોય, તો ભારતની આટલી નબળી સ્થિતિ આવી જવાનું કારણ શું ? ભારતવર્ષની દરિદ્રતા, તેમની પ્રજાની આ હીન મનોદશા ને અજ્ઞાનપણું તથા હીનવીર્ય થવાનું ખરું કારણ શું ?

(૨) ભારતને પુનઃ ગૌરવમય આદર્શ સ્થળે લઈ જવા માટે શું-શું ઉપાયો ગ્રહણ કરવા ?

(૩) તેમાં પશ્ચિમના સામાજિક તથા રાષ્ટ્રીય આદર્શો કેટલે દરજ્જે સહાયક બનશે ?

(૪) રાષ્ટ્રીય પુનરુત્થાનમાં ધર્મની આવશ્યકતા છે કે નહિ ?

ઉપરના સમૂહ પ્રશ્નોના એકંદરે જવાબ ભારતના ઇતિહાસ પુગણ અને પ્રાચીન ધર્મગ્રંથોમાંથી એમ મળી આવે છે કે, દરિદ્રતા, અજ્ઞાનતા, કાયરતા વગેરે જે કાંઈ દોષો હિન્દી પ્રજામાં ફેલાઈ રહ્યા છે તે માત્ર ધર્મના ઉચ્ચ આદર્શોનું અનુશીલન ન કરવાથીજ ધર્મના ઉચ્ચ સિદ્ધાન્તોને સમગ્ર પ્રજામાં પુનઃ ફેલાવો અને તે જીવનમાં ઉતારો.

તેજો કે અ'પ કાળમધ્યે ભારત પુન ગૌરવમય સ્થિતિમા આવી પહોંચ્યું છે પરંતુ પ્રજાના ઇલ લૌકિક મુખ, સ્વામ્ય અને હુનર બામતોમા પશ્ચિમના દેશોએ હાનના પ્રિજ્ઞાન સભૂત જે યત્રાદિ ઉપાયો ગોતી ઝાટ્યા છે, તેનું નિચારપૂર્વક ગ્રહણ અને ઉપયોગ ભારતને જરૂર કવવાનો રહેશે અને તે કરશે. તે સિવાય સામાજિક બામતોમા પશ્ચિમ-માથી વધારે કાંઈ ગ્રહણ કરવાનું નથી નિશ્ચયરેણ્ય સ્વામીવિવેજ્ઞાન દ લગભગ ૨૬ વર્ષ પૂર્વે પૂર્વને 'પશ્ચિમ'ના રીત રિવાજો ને આદર્શ સમયે ઉડો અભ્યાસ કરી જે અમૂલ્ય દક્ષીન ભારતના ભવિષ્ય વશ વારમો માટે મૂડી ગયા છે તે હાલના નવયુવાનોને વાચવા આગ્રહ કરૂં છું સ્નામીજ મહારાજ ભારતના સામાજિક તથા રાષ્ટ્રીય આદર્શ સમયે ભારપૂર્વક કહેતા, - National Idels of India are Renunciation and service. Intensify her in these two channels and the rest will take care of Itself.

“ભારતના રાષ્ટ્રીય આદર્શ 'ત્યાગ અને સેવા' તેને (ભારતને) એ જો દિશામા પ્રેરે, બાકી બધું એની મેજે ઠીક થઈ જશે ”

ખરેખર “ ત્યાગ અને સેવા ” એ જો શમ્દોની અદર મહાન શક્તિ નિહિત રહેતી છે તે શક્તિ ભારતની દુર્બલ ને અચાન પ્રજામા જ્ઞાન દીપક પ્રગટાની શક્તિગાન ને વીરવાન બતાવવા માટે રૂણીમૂત નીવડશેજ આ બતીન યજ્ઞમા ગૃહસ્થ તથા સન્યાસીબન્ને ને સમાન કાજો આપનાનો રહેશે પરંતુ લક્ષ્ય રહેશે, પરમાર્થ લાભ આત્મજ્ઞાન આ પરમાર્થ લાભનેજ દિગ્દર્શન રૂપ અનન્ય કરીને રાષ્ટ્ર તથા સમાજની સેવા પણ કેવી રીતે સાધી શકાય તેનું ધર્મિત હાલના જમાનામા જૈનાચાર્ય શ્રી લવજીમ્વામી જેવા સાધુ સન્યાસીઓના જીવનપરથી આપણને ઘણું મળી શકે

એમ છે. અને ત્યાગ અને સેવા દ્વારાજ આ પરમાર્થ લાભ કેવી રીતે સાધ્ય થઈ શકે તેના નમુના ને ઇસારા સ્વામી શ્રી વિવેકાનંદના જીવન તથા તેમની લેખ માળાથી સારી રીતે સિદ્ધ થાય છે. ધર્મવડે ભિક્ષુક મુનિને સ-ચારી મંડલી ભારતના સમાજ તથા રાષ્ટ્રક્ષેત્રમાં કેટલી મહત્ત્વ પૂર્ણ ને કિંમતી સેવા બજાવી શકે છે, અને ગૃહસ્થાશ્રમીઓ પણ ત્યાગ ને સેવાનો માર્ગ અનુસરીને ધર્મલાભની સાથે સાથે દેશ તથા સમાજની શી અમૂલ્ય સેવા કરવાને સમર્થ બની શકે છે તે બાબત લલિત્યમાં કોઈ અનુકૂળ સંજોગો ઉપસ્થિત થાય તો વધારે ચર્ચા કરવાની ઇચ્છા રાખી આ સ્થળે વિરમું છું.

આને જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીજીની પુણ્ય તિથિ ને વાર્ષિક ઉત્સવમાં મારા તરફથી એજ અદ્વાનંદિ

“ધર્મ” અને કાયદો”

[એક સંવાદ-ચર્ચા]

લેખક-રા. રા. જગજીવનદાસ ત્રિકમજી કોઠારી

ઉર્ફે ગોલિયા જોશી.

ખી.એ, એસ.એચ. ખી ગોંડળ.

કાયદા શાસ્ત્રી:—ગુર મહારાજ ! આપ ધર્મનો જે ઉપદેશ કરો છો, તેજ આદેશ રાજ્યના કાયદાનો પણ છે.

ધર્માચાર્ય:—ધર્મને અનુસરીને કાયદા થાય છે તે ખરું પરંતુ ‘લોક-ક્યાણ’ની જે વ્યાખ્યા ધર્મની છે, એજ તમામ કાયદાની છે ?

કા. શા. — ‘નોક-કાયા’ પરત્વે ધર્મનું પરીત્ર વિમૂત છે, કાયદાનું વર્ણવ તે પરીધમા સમાધ જાય છે

ધ. ચા. — જરા સ્પષ્ટિકરણ થવું જોઈએ.

કા. શા. — ‘જેન શાસન’ના પચ મહાવત અને ફેજવારી કાયદો એ વિનયની ચર્ચાથી કાયદાનો એ આદેશ સમજાવના પ્રયાસ કરીશ

ધ. ચા. — તાક ! બહુજ આનન્દનો વિષય વાફ-ચનાવો

કા. શા. — ધર્મ જેને ‘પાપ’ ગણે છે, તેને કાયદો ‘ગુ-હો’ કહે છે. પાપ મહદ્ પાપ કર્મ ત્યજના સમધી એ પચ મહાવત છે ગુરુવર્ ! એ સમજાવરાગર છે ?

ધ. ચા. — હા બરાબર

કા. શા. — હવે પ્રત્યેક વ્રતને આપણે ચર્ચીએ. પહેલું-અર્ધ વ્રત ‘થુપાઓ પાણાઈ વાયો’-યાને મહદ્ પ્રાણાનિપાત સમધે-એટલે કે-પ્રાણીની મોટકી દિસા ન કરવા નામત છે માનવ જીવની મોટ પણ પ્રગરની દિસા કરનારને કાયદો શિક્ષા કરે છે

ધ. ચા. — અમારા એ વ્રતમા તો ‘મનસા-તયા-કે ધર્મલા’-કોઈ પણ પ્રકારે દિસા થાય એ પાપ ગણાય છે, એવું નમારા કાયદામા છે ?

કા. શા. — જી ના આપનો ઉપદેશ આત્માના કલ્યાણનો છે આ લોક કે પરનોકમા આત્મા કર્મ બધનમાથી મુક્ત થઈ કેમ મોક્ષ પામે એ ધર્મનો ઉપદેશ છે કાયદાનો આદેશ તો ક્રમા આ લોકમા વ્યવસ્થા માનવ જીવોના સુખ અને સગવડ પુરતો જ પરનોકને તે સ્પર્શ શકે નહીં. કોઈ માણસને મારવા કે જીવન કરાવો એક ક્ષણે મારા મનમા વિચાર રહ્યો, પરંતુ ખીજી ક્ષણે તે વિચાર પાછો મનમાથી ખમી ગયો તોપણ મનથી વિચારેન આવી દિસાને પરોક્ષ રીતે અમારે શી રીતે પુરવાર કરવી ! માટેજ

‘મનસા’-મનથી કરેના કોઇ પણ પાપને કાયદામાં ‘ગુન્હો’ ગણી શકાયજ નહીં વચનથી કરેની હિસાને અમુક અરોજ કાયદો ‘અપરાધ’ ગણે છે દાખવા તરીકે— આઠને મોઢાથી ગાળ કાઢુ, નગર બનકી ભર્યા વેણ બોલુ, કિવા મારનાની ધમકી આપુ-એટલે દરજ્જે સામાના જીવને મે દુલખો-યાને હિસા કરી, એમ કાયદો કહે છે, માટે એવી ‘નાયિક’ હિસાને ‘ગુન્હા’ ગણી કાયદામાં શિક્ષા દાખલ કરી છે માખી ‘કર્મણા’-યાને દૃત્યથી થયેલી હરેક પ્રકારની હિસા-કુમના અને બચાથી માડી ખૂન સુદ્ધા હિસક કૃત્યો માટે શિક્ષાનો બરાબર સમાસ ફોજવારી કાયદામાં છે

૧ આ —અમારા એ નનમાં તો હાલતા ચાનના કોઇ પણ નસ જીવની હિસા કરવી એ પશુ પાપ ગણાય છે તેનો તમાગ કાયદામાં જો સમાસ રાખ્યો છે

કા શા —મહાત્મન ! જીવ કે અજીવ તત્ત્વની ઉંડાણમાં તો આપનો જૈન ધર્મજ ઉતરી શક્યો છે રાજ્યને તો કેવળ પોતાના સમાજની રક્ષાનીજ ફરજ રહેતી છે તેટલા પુરતુંજ તે જોઇ નિચારી શકે કીડા-વાળા-પોરા-કરમિયા આદિ શરીર અને જીભવાળા બે ઇન્દ્રિય જીવો, અગર કીડી-મ કોડી-જી-માકડ-ધનેડા આદિ શરીર જીભ અને નાકવાળા નજી ઇન્દ્રિય જીવો, કે પતંગીઆ-માખી-કુદા-તીડ-મમરા-વીંછી આદિ શરીર, જીભ, નાક અને આંખવાળા ચાર ઇન્દ્રિય જીવો પૈકી કોઇ પણ જીવને નાણી જોઇને પણ હજીનારને જો કાયદો શાસન કરવા બેમે તો અમારો સમાજ અસ્ત વ્યસ્ત થઇ જાય દૃષ્ટ પચેન્દ્રિય જીવમાં મનુષ્યનેજ અમે શ્રેષ્ઠ ગણીએ છીએ તેમની રક્ષા માટે જ અમારા કાયદાઓ છે સિદ્ધ, વાચ, વડ જેવા પચેન્દ્રિય હિસક પ્રાણીને મારવાનું પાપ મનુષ્ય કરે તેને અમે ‘અપરાધ’ ગણી શકીએ નહીં અમારા કાયદામાં તો માનવ ઉપરોગી પાળના લાયક અમુક પચેન્દ્રિય પ્રાણીઓના રક્ષણનો દક્ષ

સમાસ કયોં છે ગાય-ભેસ-ધેટા-બકરા આદિ દુધાળાં પ્રાણીઓ અને તેના બચ્ચાઓ, તેમજ બળદ-ગોડા-ગધેડા-ખચ્ચર-ઉટ-હાથી જેના ભારદારી પ્રાણીઓ અને તેના બચ્ચા પેકી કોઇ પ્રાણીને કોઇ દરાદાપૂર્વક મારી નાખે કે અસ્થિ-ભંગ કરી નકામા કરી નાખે તે તથા તેના માલેકને નુકસાન યથુ ગણાય એ આધારે એવા દિસકે કૃત્ય માટે પણ કાયદામાં સિદ્ધાન્તો સમાસ છે ખરા.

ધ. ચા — મસ ! આથી વિશેષ અમોઘ નિર્દોષ પ્રાણીઓની પીડા નિવારવાની રાજ્યની ફરજ નથી ?

કા. ગા — હે. પરંતુ રાજ્યને ગળે ઉતારવાનું તે કાર્ય તેા ધર્મ શુરો અને ધર્માચાર્યોનું ખાસ છે કોઇ કોઇ મુનિ મહારાજની તે દિશામાં પ્રવૃત્તિ કરવાના શુભ પરિણામ જોઇ શકાય છે ગૌતમ મનાઇના કાયદા, કે પશુ-પખી-માછાના શિકાર બધીના કાપદા, કે લવરડાને-પાનચરા ચતા પહેના રજગીતા ન મુકવાના કાયદા, અગર આદીવાગા બળધની કાંધે ગાકુ નહીં જોડવાના, કે તેના ભાર બરદારી પ્રાણી પાસે અસહ્ય ભાર ન ખેંચાવવાના, અગર ઘોડા-ગધેડાને પગે હુક ડામણ ન બાંધવાના-એ વગેરે પ્રાણી રક્ષાના પ્રમથો વ્યક્તિગત રાજ્યો તરફથી થાય છે ખરા.

ધ. ચા — મહુજ દર્પની વાત હવે બીજી પ્રત લ્યો.

કા. ગા — બીજી અણુ નત-‘યુવાઓ મુસાવાયાઓ’-એટલે કે મૃતવાદ-યાને જીવુ જોલવાનું મોટકું પાપ નિવારવા વિષે છે શુર મહારાજ ! એ પાપના પ્રકાર બહુજ નિસ્તૃત જણાય છે હરકોઇ અસલનાદનનું પાપ મન-વચન-કે કાયાએ કરી કરવું નહી, કરાવવું નહીં-એ ધર્મના આદેશનું કાયદો પાલન કરાવી શકેજ નહીં સમાજ અને સસાર-વનહારનું ચણુતરજ મુજે અસત્ય વાદનનાં પાયા ઉપર રચાયેલું છે સમાજના રાજના કાર્યોમાં જાણતા અજાણતા અનેક રીતે અમન્ય મોલાત રોય છે વાનિ ન્યમા માવ ખપાવના માટે કે

ધધાની રાજી ચવાનવા માટે ખોટા વખાણ અને અતિશયોક્તિની અનેક તરફીઓ થતી હોય, એ પણ અસત્યજ છે આવા પાપરૂપ કૃત્યો માટે જો કાયદો તાસન કરતાં જેસે તો અમારો સમાજ ચાલી શકે નહીં. 'કૃત્ત્રાનિક-ગોવાનિક-ભોમાનિક-ચાપણુ-ભોમો-મોટકી-કુડી સાખ'-સમઘી આ નતમા જે પાપ ગણાયા છે, તેનેજ 'ગુન્દા' ગણવાનો-કાયદામા સમાસ રાખ્યો છે તે પણ 'મનસા' તો નહોતજ કાયદાએ આ દિશ્વમાં અમૂક હદ બાધેલી છે રાજ્યે પોતાના ન્યાય મંદિર રચાયા છે તેવા ન્યાય-મંદિરમાં સાચુ બોલવા માટે સોગદ અપાય, છતાં તે સોગદ તોડી જે રાખ્સ લુકું બોલે, અગર બોલી શક્તી આપે, તેવા અસત્ય વદવાનુ પાપ કરનારને શિક્ષા કરવાનો કાયદાએ પ્રમથ કર્યો છે તદ્વપદાન 'કાપ' કરવી એ પાપને પણ કાયદાએ 'ગુન્દા' ગણ્યો છે

ધ ચા — ત્રીજા વ્રતનુ શુ ?

કા રા. — ત્રીજુ અણુ વ્રત — 'યુક્તાઓ અદિનાદાણાઓ' — એટલે કે અણુ દીધેલુ ઉપાડી લેવાનુ કૃત્ય — પાને ચોરી કરવાના પાપ કર્મ ત્યજવા વિષે છે પ્રથમ જણાવ્યુ તેમ 'મનસા' કે 'વાચા' એમલે કે ચોરીનો મનસુમો કરવો — વા — ચોરી કરવી કે એમ મુખેથી બોલવુ એને ધર્મમાં જે પાપ કહે છે તેને કાયદો 'અપરાધ' ગણી શકે નહીં 'કાયસા' — પાને કાયદાએ કરવાના ચોરીના જે જે અતીચાર આ નતમા વર્ણવ્યા છે તેના સાથે કાયદો બતાવે સમત થઈ તેવા કાષ્ઠ પણ પ્રકારના આર્થ કર્મની શિક્ષાનો કાદામા કમવાગ સમાસ થયો છે

ધ ચા — વાર હવે ચોથા વ્રત સાથે શુ સામ્યતા છે તે જણાવો.

કા રા. — મહારાજ સાહેબ ! ચોગુ અણુ વ્રત — 'યુક્તાઓ મેહુણાઓ' — પાને મૈયુનનુ મોટકુ પાપ ત્યજવા વિષે છે શિયળવ્રત અગર પ્રત્યક્ષવ્રતને શાસ્ત્રકારોએ ઉત્તમ કહેલુ છે સયમ પાળવો એ વ્યક્તિગત શારિર-ધર્મનો વિભ છે ગળગ તેમા માનુ મળી

શકે નદી રાખને તો વસતી કેમ વધે તે જોવાની ફરજ છે આ
 નત સંબોધે છે કે—‘સદાર સતોસીએ’—એટલે કે પોતાની દારા
 (સ્ત્રી)થી સતોસ રાખવો રાખના પલ્લુ એમજ ઇચ્છે છે પરંતુ મુનિ
 રાખ ! એ વ્રતમાં ‘એક પત્નિનત’—યાને—એકજ દારાથી સતોસ
 રાખવો એવો આદેશ સ્પષ્ટતાથી ક્યો જણાવે તો નથી જેના પરિણામે
 સમાજમાં ‘અનેક ભાર્યાત્ન’નો રિવાજ જડ થાવી બેઠેલો સમાજ
 સુધારાનું આ ક્ષેત્ર ધર્માચાર્યો અને સસાર સુધારકો માટે છે રાખ
 તેના રિવાજની વચ્ચે પડી શકતું નથી આ ‘મેહુણ વેરમણ’
 નતના આદરના યોગ્ય નદી પરંતુ જાણના જેમ એવા જે પામ
 પ્રકાશના અતીયાર વર્ણવ્યા છે, તે પૈકી ‘પ્રતરિય (કુમારી કન્યા)
 ‘પરિગદિય (પરિણિત સ્ત્રી)’ તથા ‘અપરિગદિય (સગપણ થયેન
 પરંતુ અનીરાદિત સ્ત્રી)’ સાથે ગમન કરવું એટલે કે માત્ર હરણ
 ફરવું એને પણ ધર્મની—દૃષ્ટિએ પાપ ગણ્યું છે, તે કાપવાની નજરમાં
 ‘ગુન્હો’ ગણી શકાય નહીં ‘કામ ભોગેમુ તીરામીનાસા’—એટલે
 કામ ભોગની ત્રીન અભિનાતા રાખનારનું પણ કાહુ કાપદો પકડી
 શકે નહીં ફક્ત પરણેની સ્ત્રી સાથે ખીન્ને કોઈ જાત કર્મ કરે અગર
 પોતાને પરણેલી છે એમ કપટથી સમજાવી તેની સાથે વ્યભિચાર
 કરે, તેર વરમની વયની અગ્નિ પોતાનીજ સ્ત્રી સાથે જ ભોગ કરે,
 હરકોઈ વયની સ્ત્રી સાથે બનાતકાર સંભોગ કરે, એક ધણી હયાત
 છતાં ખીન્ને ધણી કરે, અગર સૃષ્ટિકર્મ વિરૂદ્ધ કોઈ પણ પ્રકારનું
 મૈથુન કરે કે કરાવે—એના દરેક ફલ જેને ધર્મ ‘પાપ’ કહે છે તેને
 કાપદો પણ ‘ગુન્હો’ ગણી શિક્ષા કરે છે બાકી સોળ વરસ ઉપરાંતની
 કુમારિકા કે વિધવા સાથે સ્વેચ્છાથી રતિ—કેલી કરનારને કાપદો
 સ્પર્શી શકે તો નથી

ધ આ:—ઠીક હવે રહ્યું પાચમું નત તે વિષે શું કહેવાનું છે ?

કા શા:—મુનિરાજ ! આ પાચમું વ્રત સાંભળીને તો અમે
 સ્તમ્ભજ થઈ જઈએ છીએ

ધ. ચા:—કેમ ?

કા. શા:—ધન દૌલતની મર્યાદા બાંધવાનો એ ઉપદેશ અમારે ગળે કદી પણ ઉતરી શકેજ નહીં. રાજ્યનો ઉદ્દેશ તો સમૃદ્ધિ વધારવાનોજ હોય. તેને અંગે અનેક હુન્નર-ઉદ્યોગ-અને ધંધા ઉભા કરવા જોઈએ; માનવ-શ્રવનની રહેણીકહેણી ઉચ્ચ શ્રેણીની બનાવવી-આ અમારું આજનું અર્થ સાત્ત્વ છે, સાં પરિગ્રહની મર્યાદા બાંધવાના કાપદા કેમ હોઈ શકે ! હા. તોપણ અમુક પ્રકારે પ્રગતને આ પાંચમા વ્રતનું જ્ઞાન આડકતરી રીતે રાજ્ય કરાવે છે ખરું.

ધ. ચા:—એ કઈ રીતે ?

કા. શા:—મનુષ્ય દૌલતમંદ થાય તોજ રાજ્ય પ્રગતમાં સન્માન પામે છે એ ખરું છે. પરંતુ તેની પાસે દૌલતનો સંગ્રહ જેમ વિશેષ તેમ આયપત-વેરા (Income Tax) ને નામે એ દૌલતમાર્થ વિશેષ લાગ રાજ્ય તેની પાસેથી ખુચ્ચે જાય છે. ખોરડાં અને ઢોરડાંનો જખીરો જેમ વધારે તેમ તેના ઉપર કર-વેરાનું લારણ પણ વધારે હોય છે. ધનવાન માણસની હયાતી બાદ તેનો વારસે મેળવનારને કપાળે સારી રકમના ટકાનો આંદલો પણ ચોટે છે, એ વગેરે રસ્તા એક રીતે પરિગ્રહ વધારનાર ઉપર અંકુશ રૂપેજ ગણાય.

ધ. ચા:—એટલે કે એકના ખીસામાંથી ખીજના ખીસામાં ધન સારવવાની કલા; એમજ કે કાંઈ ખીજું ! તમે માનવ-લોકના આવ અબાધિત અર્થ સાત્ત્વના પરિણામે મુઠી-મળુરી વચ્ચેના કલહ, ધનધાન્યના ઢગલાં છતાં દરિદ્ર નારાયણોની અન્ન-વસ્ત્ર માટે કારખં ચીસો, ખેડારીના દારણુ દુ:ખો, જઠાતની ઉચી દીવાલો, રાજ્ય રાજ્ય વચ્ચે વાણિજ્ય સ્પર્ધા અને વાણિજ્ય વિગ્રહો-આ વગેરે આપતિઓ ટાળવા માટે તમારા કાંઈ નિયમો છે ખરા ?

કા. શા:—ના મહારાજ. એજ અમારા આજનું જગતની મોટી મુંઝવણ છે.

ધ. ચા:—વ્યક્તિગત હિંસાને શાસન કરવાના કાયદા હોવાનું કહો છો પરંતુ રાજ્ય રાજ્ય વચ્ચે ત્રિઅલ્પ જામતા અસંખ્ય નિર્દોષ માનવી-ઓના સંહાર થાય છે, એ સમૂહ ગત હિંસાને શાસન કરવા તમારી પાસે શું છે ? જુહુ જોવાનારને ધનસાક્ષી અનાલતથી ગિફ્તા કરી શકો છો, પરંતુ ક્રોધકરાર કરી કે વચનો આપી પંજી એજ પ્રલ-કરાર કે પતિત્ર વચનો ઉપર રાજસત્તા પાણી ફેરવી અવળા અથ કરવાનું અસત્ય આગળ ધરે છે તે મદદ મળવાદ બધ કરવાના કાંઈ નિયમો છે ખરા ? અધ્યયર્થ વ્રતની પ્રસંગ કરી, છતા મોટા શહેરોમાં સદા જાહેર વેશ્યા-વાડા ચલાવાય છે તે દુર કરી શક્યા છો ? ચોરી કરનારને જેલમાં પુરવાના કાયદા હોવાનું કહો છો, પરંતુ સખળું રાજ્ય નમળા રાજ્ય ઉપર તરાપ મારી તેની જમીન ઝુંટવી લઈ તેની ધન સપત્તિ હરી લે છે એવા મોટકા હુટારાઓને શાસન કરવાની કોઈ સત્તા છે ખરી ?

કા. શા:—મહાત્મન ! આનો એક પણ ઉત્તર અમારી પાસે છેજ નહીં. શસ્ત્ર-સ-નાસ કે શસ્ત્રાશસ્ત્રની મર્યાદા બાધવાની વિચારણા માટે મહારાજ્યોના મુત્સદીઓ ભેગા થાય છે ખરા પરંતુ દરેક રાજ્યને પોતાનો સ્વાર્થ વળગેલો હોય છે એટલે પરિણામ શૂન્ય આવે છે.

ધ. ચા:—અમારા અપરિત્રાહ વ્રતનું ખરૂં રહસ્ય આહીજ છે માનવના કાયદા ભલે ધર્મના પથે વિચરવાનો દેખાન કરતા હોય પરંતુ મોહ-માયાની અમોઘ તૃષ્ણાના રંગે રંગાયેલા તમારા એ કાયદા અપૂર્ણ અને અસત્ય છે જ્યારે અમારા ધર્મની નીતિના કાયદા સર્વત્ર-સર્વથા-અને સર્વદા અચળ રહ્યા છે, રહે છે, અને રહેશે.

અમારા પંચ મહાવ્રતોનું પાલન ત્યાગી માટે તો આવશ્યક છે. સંસારીઓ તેમથી જેટલા તત્તનું પાન અને પાનન કરે, તેટલું તેનું

અને પરિણામે જગતનું ક'નાણું છે 'વસુધૈવ કુટુમ્બકમ'—કિવા—
'નિવ-મન્ધુત'ના દર્શનના દ્વાર જોનારાની ચાવી-મહાત્મા શુદ્ધ
અને મહાનીરે ધડેલી-એજ છે

સાપેક્ષવાદ.

લેખક.—મોતીલાલ જેઠાલાલ-રાજકોટ

લગભગ વીસ વર્ષ થતા જર્મન પ્રખ્યાત વિજ્ઞાનશાસ્ત્રી પ્રો
આઇન્સ્ટીને “સાપેક્ષવાદ” એટલે Theory of relativityની
અદ્ભૂત નવી શોધ કરેલ છે. આ શોધ પશ્ચિમના લોકોને એટલી
બધી ઝિમતી લાગી છે કે તેના ઉપર પાંચ દહાસથી વધારે પુસ્તકો
લખાયા છે તેમા ઘણે અંશે ગણીતનો નિયમ આનંદો હોવાથી
હુઝામા તેનું રહસ્ય સમજવું અથવા સમજાવવું ઘણું મુશ્કેલ છે પણ
તેના સાર એવો છે કે ઘણા વર્ષો સુધી લોકો દરેક વસ્તુને ઉંચાઇ,
લાંબાઇ અને પહોળાઇથી માપતા પ્રો. આઇન્સ્ટીને એમ સિદ્ધ કર્યું
કે દરેક વસ્તુને આગ કદ છે એટલે ઉંચાઇ, લંબાઇ, પહોળાઇ અને
કાળ એ ચારથી દરેક વસ્તુ માપવી જોઇએ તેથી દરેક વસ્તુ એ
વસ્તુ નથી પણ બનાવ છે પહેલા ત્રણ માપને દિક અથવા દેશ
અથવા space કહે છે, અને ચોથા માપને કાળ કહે છે નવી
શોધમા દેશ અને કાળનું મિશ્રણ કરેલું છે એટલુંજ નહિ પણ દેશ
અને કાળ સાપેક્ષ છે અને તેના આધાર દ્રષ્ટાની સ્થિતિ ઉપર છે.
તેથી જ્યારે દેશ, કાળ અને દ્રષ્ટાની ભૂમિકા એ ત્રણે એક સાથે
નિયંત્રમા લઇ શકાય ત્યારે જ કોઇ બનાવનું ખરૂં માપ મળી શકે
છે અને સત્ય સમજાય છે ખોટા માપથી કેવું મિથ્યાત્વ ઉત્પન્ન થાય
છે તેના એ દ્રષ્ટાંત નીચે આપેલા છે

દ્રષ્ટાંત ૧—નાની ઉમરમાં બાળક તે પોતાના હાથની લંબાઈથી માપતાં આ હાથ ઉંચો હોય છે. મોઢી ઉમરે તેનો હાથ પણ મોટો થાય છે તેથી મોટી ઉમરે પણ તે વખતના તેના હાથથી માપતા તે આ હાથ ઉંચો હોય છે. તેથી ખરી રીતે માણસ મોટો થતો નથી પણ બૂલથી માને છે કે " હું મોટો થયો છું. "

દ્રષ્ટાંત ૨—ફેટલાક અરિસાઓ એવા જાળ આકારના હોય છે કે તેમાં જોનાર માણસનું શરીર હોય તે કરતાં બમણું મોટું લાગે છે. જો જોનાર માણસના હાથમાં એક ફૂટ હોય તો અરિસામાં દેખાતા માણસના હાથમાં તે ફૂટ બમણો મોટો થઈ જાય છે. તેથી જો જોનાર માણસ, તેના હાથમાં રહેલા ફૂટથી માપતાં ૫ ફૂટ જેટલો લાંબો હોય તો અરિસામાં દેખાતો માણસ તેના હાથમાં રહેલા ફૂટથી માપતાં ૫ ફૂટ જેટલો લાંબો લાગશે. તેથી અરિસામાં તે માણસ બમણો મોટો થયો નથી પણ ખોટા માપથી બમણો મોટો લાગે છે.

આવી રીતે ખોટા માપથી ઘણી ભૂલો થાય છે. આપણા અલ્પ બુદ્ધિવાળા સ્વભાવથી બીજા માણસોના સ્વભાવ માપીએ તો તેમાં ઘણી ભૂલો થાય છે, અને આપણા સ્વભાવ પ્રમાણે જગત ચાલે તો ઠીક એવી ખોટી માન્યતા બંધાય છે. અલ્પ જ્ઞાનથી જગત સમજીએ તો ભૂલો થાય છે, અલ્પ જ્ઞાનથી ધર્મરત્ન સ્વરૂપ સમજવા જઈએ તો ભૂલો થાય છે અને ધર્મરે આ જગતમાં પાપ અને દુઃખ શા માટે ઉત્પન્ન કર્યા તે સમજાતું નથી. પણ જો ધર્મરની દ્રષ્ટીથી વિચાર કરીએ, એટલે કે આત્મ જ્ઞાનથી, આત્મ દૃષ્ટિથી જોઈએ તો માત્ર આત્માજ દેખાશે પર્યાય દેખાશે નહિ અને તેથી દુઃખ કે પાપ નજરે પડશે નહિ. આ સિદ્ધાંત બધા ધર્મોએ જુદી જુદી રીતે

અને પગિણામે જગતનુ ક'નાણુ છે 'વસુવૈવ કૃદુઅમકમ'—કિવા—
'પિતૃ-મન્ધુત'ના દર્શનના દ્વાર જોનારાની ચાવી-મહાત્મા શુદ્ધ
અને મહાનીરે ધડેલી-એજ છે

સાપેક્ષવાદ.

લેખક — ભાતીલાલ જેઠાલાલ-૨૧૪કોટ

લગભગ સીસ નવ થના જર્મન પ્રખ્યાત વિજ્ઞાનશાસ્ત્રી પ્રો
આઇન્સ્ટીને "સાપેક્ષવાદ" એટલે Theory of relativityની
અવજૂન નવી શોધ કરેલ છે આ શોધ પશ્ચિમના લોકોને એટલી
બધી દિમતી લાગી છે કે તેના ઉપર પાંચ હજારથી વધારે પુસ્તકો
તના તખાના છે તેમા ધણે અંશે ગણીતનો નિયમ આનતો હોવાથી
હુડામા તેનુ રહસ્ય સમજવુ અથવા સમજાવવુ ધણ મુશ્કેલ છે પણ
તેનો સાર એવો છે કે ધણા વર્ગો સુધી લોકો દરેક વસ્તુને ઉંચાઇ,
લંબાઇ અને પહોળાઇથી માપતા પ્રો આઇન્સ્ટીને એમ સિદ્ધ કર્યું
કે દરેક વસ્તુને ચાર કદ છે એન્ડે ઉંચાઇ લંબાઇ, પહોળાઇ અને
કાળ એ ચાચી દરેક વસ્તુ માપની જોઇએ તેથી દરેક વસ્તુ એ
વસ્તુ નથી પણ બનાવ છે પહેલા ત્રણ માપને કિક અથવા દેશ
અથવા space કહે છે, અને ચોથા માપને કાળ કહે છે નવી
ગોધમા દેશ અને કાળ મિશ્રણ કરેલુ છે એટલુંજ નહિ પણ દેશ
અને કાળ સાપેક્ષ છે અને તેનો આધાર દ્રષ્ટાની સ્થિતિ ઉપર છે
તેથી જ્યારે દેશ, કાળ અને દ્રષ્ટાની ભૂમિકા એ ત્રણે એક સાથે
નિયારમા લઇ શકાય ત્યારે જ કોઇ બનાવનુ ખત માપ મળી શકે
છે અને સત્ય સમજાય છે જોગ માપથી કેવુ મિથ્યાત્વ ઉત્પન્ન થાય
છે તેના બે દ્રષ્ટાંત નીચે આપેના છે

દ્રષ્ટાંત ૧—નાની ઉમરમાં ધાળક તે પોતાના હાથની લંબાઈથી માપતા ડાહ્યા હાથ ઉંચો હોય છે મોઠી ઉમરે તેનો હાથ પણ મોટો થાય છે તેથી મોટી ઉમરે પણ તે વખતના તેના હાથથી માપતા તે ડાહ્યા હાથ ઉંચો હોય છે તેથી ખરી રીતે માણસ મોટો થતો નથી પણ જૂવથી માને છે કે “ હું મોટો થયો છું. ”

દ્રષ્ટાંત ૨—કેટલાક અરિસાઓ એના ગાળ આકારના હોય છે કે તેમા જોનાર માણસનું શરીર હોય તે કરતા બમણું મોટું લાગે છે. જો જોનાર માણસના હાથમા એક ફૂટ હોય તો અરિસામાં દેખાતા માણસના હાથમા તે ફૂટ બમણો મોટો થઈ જાય છે. તેથી જો જોનાર માણસ, તેના હાથમાં રહેવા ફૂટથી માપનાં ૫ ફૂટ જેટલો લાંબો હોય તો અરિસામા દેખાતો માણસ તેના હાથમા રહેવા ફૂટથી માપતા ૫ ફૂટ જેટલો લાંબો લાગશે તેથી અરિસામા તે માણસ બમણો મોટો થયો નથી પણ ખોટા માપથી બમણો મોટો લાગે છે

આવી રીતે ખોટા માપથી ઘણી જુઓ થાય છે આપણા અંધ ભુદ્ધિવાળા સ્વભાવથી બીજા માણસોના સ્વભાવ માપીએ તો તેમા ઘણી જુઓ થાય છે, અને આપણા સ્વભાવ પ્રમાણે જગત ચાલે તો રીક એવી ખોટી માન્યતા બધાય છે અત્પ જ્ઞાનથી જગત સમજીએ તો જુલો થાય છે, અત્પ જ્ઞાનથી ધધરનું સ્વરૂપ સમજવા બધાએ તો જુલો થાય છે અને ધધરે આ જગતમા પાપ અને દુઃખ શા માટે ઉત્પન્ન કર્યા તે સમજતુ નથી પણ જો ધધરની દ્રષ્ટીથી નિચાર કરીએ, એટલે કે આત્મ જ્ઞાનથી, આત્મ દષ્ટિથી જોઈએ તો માત્ર આત્માજ દેખારો પર્યાય દેખારો નહિ અને તેથી દુઃખ કે પાપ નજરે પડશે નહિ આ સિદ્ધાંત બધા ધર્મોએ જુદી જુદી રીતે

સમજાવેલ છે તેથી કોઈ વિદ્વાન ધર્માચાર્ય પાસેથી તે વિધિનત સમજવો જોઈએ, પણ જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વમાં પ્રીતિ છે ત્યાં સુધી સારા ગુરુનું જ્ઞાન પણ લાગતું નથી તેથી જે રીતે શાસ્ત્રોમાં અધિકાર બતાવેલ છે તેવો પ્રાપ્ત કરી આત્મ જ્ઞાન મેળવવું જોઈએ. આત્મ જ્ઞાન થયા વગર, જીવ, જગત કે ઇશ્વરનું સ્વરૂપ સમજાશે નહિ.

વળી, જેનામાં સત્ય જાણવાની ખરી જાણાસા ઉત્પન્ન થાય છે તેને યોગ્ય ગુરુ મળી રહે છે અને તેના દુઃખ દૂર થાય છે એવી પ્રભુની રચના હોવાથી પ્રભુ બહુ દયાળુ છે એમ કહી શકાય છે અને તેણે જે ક્યું છે તે બરાબર ક્યું છે એમ કહેવું પડે છે.

મનુષ્ય જીવનના ઉત્કર્ષનો પરમઉપાય.

(લેખક:—મણિલાલ છાયાલાલ પારેખ.)

યુરોપ, અમેરીકાદિ દેશોમાંના ઉપદેશક—રાજકોટ)

મનુષ્ય—જીવનના ઉત્કર્ષનું કોઈ એક પરમ સાધન હોય તો તે ઇશ્વરની ભક્તિ છે. ઇશ્વર જ આપણા આદિ કારણ, આપણા સદા, નિયંતા, પાળક અને ત્રાતા છે, અને તે એક જ શાંતિ અને આનંદના પરમ નિધિ છે. એક સાધુ કહે છે કે ઇશ્વરને પ્રાપ્ત કરવા આપણે સુખયા છીએ, એટલે જ્યાં સુધી આપણે તેને પ્રાપ્ત ન કરીએ ત્યાં સુધી આપણને શાંતિ મળી શકતી નથી. આ અક્ષરસઃ સત્ય છે. આપણામાંના પ્રત્યેક પોતાનું જીવન વિચારશે તો માત્રમ પડશે કે આ પૃથ્વીની વસ્તુઓ—ધન, માન, પૈસા, કીર્તિ વગેરે—તેમજ આપણાં રનેહીઓના સંબંધ પણ આપણા સુખનું કારણ હમેશાં હોતાં નથી. આનું એક માત્ર કારણ એ છે કે એ સર્વ વસ્તુઓ કે સંબંધો ખંડિત વસ્તુઓ છે અને તેને લીધે અપૂર્ણ છે.

પણ એ સર્વને આપણે ઇશ્વરદ્વારા જોઈએ અને પ્રાપ્ત કરીએ તે તેઓ જુદુંજ સ્વરૂપ ધારણ કરે છે, અને આપણા પરમ કલ્યાણનાં સાધક બને છે. ઉપનિષદમાં એક સ્થાને કહ્યું છે કે પતિને પત્નિ, પત્નિને પતિ, માઆપને આજકો, આજકોને માઆપ, એ સર્વ તેઓના પોતા માટે નહિ, પણ ઇશ્વરાર્થે મિથ થવાં જોઈએ. આપણા સર્વ સંબંધો આ પ્રમાણે ઇશ્વરમાં અને ઇશ્વરદ્વારા રચાયા જોઈએ છે, અને એમ થાય ત્યારેજ એ સંબંધો અદ્ભૂત અને શાશ્વત બને છે. આ સ્થિતિ પ્રાપ્ત થતાં સંસારનું સુખ કે દુઃખ જુદુંજ સ્વરૂપ ધારણ કરે છે, અને જીવનની છેક સામાન્ય ઘટનામાં એક પ્રકારની અસૌકિકતા પ્રાપ્ત થાય છે.

આ કારણથી મનુષ્ય-જીવનમાં ઇશ્વરની વિશુદ્ધ અને નિઃકામ ભક્તિને પ્રધાન સ્થાન આપવું જોઈએ. ઇશ્વર જીવનના સ્વામી બને એટલે જીવનમાં સર્વ કંઈ આપોઆપ બ્યવસ્થિત થઈ જાય છે, અને અત્યારે આપણા જીવનમાં જે અશાંતિ, ઝામાડોળ, અધાધુંધી વગેરે જોવામાં આવે છે તે સર્વ શમી જાય છે. ભક્તિનું સ્વરૂપ પ્રેમ, નિઃકામ પ્રેમ છે, અને એ પ્રેમનું ઇશ્વરને અર્પણ એજ ભક્તિ. ઇશ્વર પ્રત્યે આ પ્રમાણે જે પ્રેમનું અર્પણ કરીએ છીએ તેનું મૂળ ઇશ્વર પોતે છે. ઇશ્વરના સ્વરૂપમાં મ્હોટામાં મ્હોટી વસ્તુ પ્રેમ છે, અને એ પ્રેમનું દર્શન, મનન, ધ્યાન વગેરેથી આપણા હૃદયમાં સ્વાભાવિક રીતે ઉપકારપૂર્ણ પ્રેમનો ભાવ ઉત્પન્ન થાય છે, અને એ પ્રેમ આપણે તેના મૂળને સહજ રીતે અર્પીએ છીએ. આ પ્રમાણે આપણી ભક્તિના ઉત્પાદક પણ ઇશ્વર પોતેજ છે. ભક્તિનો માર્ગ સ્વિકારતાં આપણે માત્ર ઇશ્વરના પ્રેમના, અનંત પ્રેમના પ્રવાહના વાહક બનીએ છીએ, અને તેનાં દિવ્ય સંતાન બનીએ છીએ. આથી આપણે આપણું મનુષ્યત્વ દેવત્વના રૂપમાં ફેરવી નાખીએ છીએ, અને આપણે દિવ્ય બનીએ છીએ. અત્યારે અથવા ભક્તિ વગરના

જીવનમાં આપણે આપણી પોતાની આલુઆલુ આપણા સ્વાર્થની દિવાલો બાંધી લીધેલી છે, અને તેમાં આપણે બંદીવાન તરીકે રહી છીએ. આપણું જીવન ખંજિર, અશુદ્ધ, અસાંત અને પાપમય છે, ત્યારે ભક્તિ પ્રાપ્ત થતાં એ જીવન અનંત, વિશુદ્ધ, સાંત અને પુણ્યમય બને છે, અને આપણે ઇશ્વરના સહચારી અને સહકારી બનીએ છીએ. આપણે પોતે વિકાસ ક્રમમાં ઉપર ચઢીએ છીએ એટલુંજ નહિ પણ આપણે સમગ્ર વિશ્વને ઉપર ચઢાવવામાં સહાયબૂત થઈએ છીએ. આ રીતે જે માર્ગે આપણે પોતાનો ઉત્કર્ષ રચ્યો છે તે માર્ગે સકળ વિશ્વનો ઉત્કર્ષ પણ રચ્યો છે, તો પછી એ ઉત્કર્ષ સાધવાની આપણી ફરજ અને જવાબદારી કેટલી નવી વધે છે ?

ભાઈ મહિન્દ્રાજી છોટાલાલ પારેખ સુપ્રસિદ્ધ ધાર્મિક ઉપદેશક અને લેખક છે. તેઓએ ધણા ધર્મેતિા ગૂઢ અને વિસ્તૃત અભ્યાસ કર્યો છે એટલુંજ નહિ પણ તેનું રહસ્ય પણ જાણ્યું છે, અને સર્વ ધર્મેતિા સમન્વય એ તેમના જીવનનો એક મહામંત્ર છે. તેઓએ ઉપદેશાર્થે હિંદુસ્થાનમાં ધણીવાર ફરી અનેક સહેરો અને ગામોમાં બ્યાખ્યાનો આપ્યાં છે એટલુંજ નહિ, પણ જે વાર યુરોપ અને અમેરિકામાં ધર્મ-પ્રચારે ગયેલા છે. ઇ. સ. ૧૯૩૩ માં અમેરિકામાં સર્વ ધર્મોની જે મહાન પરિષદ ભરાઈ હતી તેમાં તે હિંદુસ્થાનના એક પ્રતિનિધિ તરીકે ગયા હતા.

તેમનાં અંગ્રેજી પુસ્તકો યુરોપ અને અમેરિકાનાં અનેક મંડલોમાં જાણીતાં છે, અને રોમે રોલા સરખા જગ-વિખ્યાત મહાન લેખકે તેમનાં પુસ્તકોની કંટર કરેલી છે અને તેઓનો પ્રસંશાપૂર્વક ઉલ્લેખ કરેલો છે.

પ્રાર્થના.

(લેખક:—વિષ્ણુપ્રસાદ વેણીલાલ બક્ષી.

એમ. એ., રાજકોટ.)

કવિતા કે ધર્મની વ્યાખ્યા જેમ આપી શકાતી નથી તેમ પ્રાર્થનાની વ્યાખ્યા પણ આપી શકાતી નથી. માનવજીવનની કાંઈ ધન્ય પળે, અન્તરમાંથી ઇશ્વરગ્રામી થવા, વ્યાકુળ બનેલા ચિત્તને જે આકન્દ તેને પ્રાર્થના તરીકે ઓળખાવી શકાય. જ્યારે ચિત્તમાં અનેક જન્મના અધ્યાસથી રૂઢ બની ગયેલો અલંકાર ગળી જાય ત્યારે પ્રાર્થનાનું શાન્ત ઝરણું સ્પુરે છે. સમુદ્રનાં જળ જેમ પોતાની મેળેજ મસ્તીએ ચડે છે તેમ ચિત્ત પણ પોતાની મેળેજ મસ્તીએ ચડે છે. પણ એ મસ્તી વધારે લયંકર અને દુઃખકર છે. ચિત્તની આવી મસ્તીને શાન્તિ આપી તેના વ્યર્થ ઉઠાણને શાન્ત કરનાર જે અમૃત હૃદય મન્યનમાંથી નિકળે તેનું નામ પ્રાર્થના. વીકટર હ્યુગો પ્રાર્થનાની વ્યાખ્યા આપતાં કહે છે કે Prayer is the bringing by pure thought the unknown below in contact with the unknown above. શુદ્ધ સાત્ત્વિક વિચારથી હૃદય ગુહામાં રહેલા અગમ્ય આન્તર્તત્ત્વ અને સારાય વિશ્વથી પણ પર રહેલા પરમાત્મતત્ત્વ વચ્ચે જેનાથી ઐક્ય સાધી શકાય તેનું નામ પ્રાર્થના.

સાર્થ જગત્ સંકલ્પનું બનેલું છે. ચિત્તનો સ્વભાવ સંકલ્પ કરનારો છે. જળના સરોવરમાં એક કાંકરી નાખવાથી ન્હાનાં મોટાં અનેક કુંડાળાં ઉત્પન્ન થઈ તેની શાન્ત સપાટીમાં જેમ વિકાર ઉત્પન્ન કરે છે તેમ ચિત્ત પોતાના સંકલ્પથી, વાસનાની અદૃષ્ટ સત્તાથી પોતાના મૂળ સ્વરૂપમાં વિકાર ઉત્પન્ન કરી અનેક સૃષ્ટિઓ મર્જે છે. ચિત્તનો ઇન્દ્રિય સાથેનો વ્યવહાર તેમાં વિકાર ઉત્પન્ન કરે

છે અને પરિણામે સૃષ્ટિ સર્જે છે પરંતુ જળનો વિકાર શાન્ત બનતાં જેમ ન્દાનાં મ્હોટાં બધાં કુંડાળાંઓ અદસ્ય થઇ જાય છે તેમ ચિત્તના વિકારને અગે ઉદ્ભવતી અનેક સૃષ્ટિઓ તે વિકાર શાન્ત બનતાં સમી જાય છે. ચિત્તના આવા સ્વાભાવિક વિકારને ગાળી નાખનાર તત્ત્વ પ્રાર્થના દ્વારા પ્રકટે છે.

આપું જગન સુખ કુ ખના દ્વ-દ્વથી ભરેલુ છે. સુખ કે કુ ખથી વ્યાખ્યા પણ આપી શકાતી નથી સુખની ભાવના અભાવ સ્થાય છે. એટલે જ્યારે જી પોતાને પ્રતિદૂળ ભાવનાઓ અનુભવતો નથી ત્યારે એ સુખ છે એમ માની તેવી ભાવના અનુભવે છે. એ સુખ શાશ્વત નથી કારણ કુ ખનો જ્યા સુધી અભાવ અનુભવાય છે ત્યાં સુધીજ તે રહે છે. છતાં જ્યારે તેવુ સુખ પણ દુઃખાપ્ત બને છે અને દુઃખ હૃદયના કુમળા તારોને ઝણઝણાવે છે ત્યારે અન્તરની તીવ્ર લાગણીનો પ્રવાહ ધધેર ગામી બની પ્રાર્થના સર્જે છે. સારીય સૃષ્ટિમાં કુ ખનુ નિવાકરણ કઠ્ઠા માટે જ્યારે ઔદિક ઉપાયો નિર-થક બને છે ત્યારે જે પારમાર્થિક પોકાર ચિત્ત કરે છે તેને પ્રાર્થના કહી શકાય. એ પ્રાર્થનાદ્વારા ચિત્ત શાન્તિ અનુભવે છે. એટલુજ નહિ પણ ખરી પ્રાર્થના શ્રેણી એક વખત આશુ થયા પછી નિરન્તર વલ્લ જાય છે. અરીસા ઉપરની રજ દરેરોજ સાફ થવાથી તે જેમ શુદ્ધ રહે છે તેમ પ્રાર્થનાથી ચિત્ત ઉપર પડેલી સંસારની રજ સાફ થઇ જાય છે. અને ચિત્ત શુદ્ધ બને છે તેથી ઉચ્ચ જીવન ગાળવા માટે, ઉંચા આદર્શો પાર પાડવા માટે મનુષ્ય માત્ર પામે પ્રાર્થનાનુ સુલભ સાધન છે. શુદ્ધ ચિત્ત વૃત્તિનો જેવો પ્રબળ આવિર્ભાવ તેટલી અસરકારક પ્રાર્થના સ્ફૂરે છે.

પ્રાર્થના દીનભાવ માગી લે છે. કારણ કે સર્વ વ્યાપી સર્વ શક્તિમાન મહાત્ત્વ પાસે ચિત્ત યાયક બને છે એ યાયના ભલે હોય લૌકિક સુખની કે પારમાર્થિક ઉન્નતિની-પરંતુ ખરી પ્રાર્થનાનુ

થમ તત્ત્વ ચિત્તની દીનતા છે. અને મનુષ્યમા જેટલો દીનભાવ, સંકારનો જેટલો પ્રભાવમા અભાવ તેટલો વહેલો તે ધૈર્ય સમીપ થ શકે છે.

ભૌતિક જગતમા સપ્તઅંગેના જીવ અને પારમાર્થિક વિરાટ તથા વ્યાપી રહેના પરમાત્માને એક તારથી જોડી દેનાર વસ્તુ પ્રાર્થના છે. તેના પ્રભાવથી ચારિત્ર્ય નિશુદ્ધ બને છે જીવન કલહના ક્ષાંતિ સહ બને છે જાણે અગ્નિપ્રેરણા કરેલું અહતાનું અભેદ જાણી પડે છે અને મારા ત્વારાની ભેદ ભરી દૃષ્ટિને વિશ્વ વ્યાપી, વિરાટ, અભેદ દૃષ્ટિ સાપડે છે

પ્રાર્થના દ્વારા દૃઢ ભક્તિ ઉદ્ભવે છે શુદ્ધ સાત્ત્વિક પ્રાર્થના વરાય ભક્તો પાસે ધૈર્ય પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન બીજું કંઈ નથી. મારે ભક્તનું રહસ્ય તેની પ્રાર્થનામા છે. એ પ્રાર્થના માત્ર સાધન કર્મ નથી. ભક્તની પ્રાર્થના એટલે જ્ઞાન મયી ભક્તિ ભક્તને પ્રાપ્ત છે તેની સાથે તેનું હૃદય એક બને છે અને તે મહાત્માને તે અન્તરથી ઓળખે છે આખા જીવનમા પ્રાર્થનાનું તત્ત્વ પ્રાપ્ત બને ત્યારે ભક્તિ ઉદ્ભવે છે પ્રાર્થના આપોઆપ એકાન્તિક વ માગી લે છે. જ્યારે પ્રાર્થના રૂઝે છે ત્યારે, સૂર્યના પ્રકાશમાં કળના મિન્દુઓ ઓગળી જાય, તેમ સસારની સર્વ વસ્તુઓ સરી જાય છે. દીનભાવે પ્રાર્થના કરતા પ્રત્યેક જીવનો એ ધન્ય જોનો અનુભવ એવોજ છે

પ્રાર્થના પ્રેમમાથી ઉદ્ભવે છે પ્રેમ જેવો અનિર્વચનીય છે જ પ્રાર્થના અનિર્વચનીય છે જે પરમાત્મ તત્ત્વ સાધારણ નથી જાણી શકાતું નથી, સામાન્ય નિયમથી પારખી શકાતું નથી, ધારણ દૃષ્ટિથી જોઈ શકાતું નથી, એ તત્ત્વને ભક્તનું હૃદય જીવે અને જાણે છે પ્રાર્થના એ હૃદય દર્શનનું વાણીદ્વારા આવેખન છે, નિર્વચનીય વસ્તુને વાણીદ્વારા વ્યક્ત કરનારો પ્રેમ ભર્યો પ્રયાસ છે.

પ્રાર્થના એક દેશીય ન હોઈ શકે. ઐદિક સુખ મેળવવા માટે કે માત્ર સ્વાર્થ સાધવા માટે માણસ ઇશ્વરને પ્રાર્થે છે તે ખરી પ્રાર્થના નથી. પ્રાર્થના સર્વ દેશીય હોઈ તેનો અર્થ પણ વિશાળ વ્યાપક સ્વરૂપ પકડે છે. આત્માના મોક્ષાર્થે, અને લોક કલ્યાણના પુણ્ય કાર્ય માટે હૃદયનું દ્રવ્યું, લોક કલ્યાણના વિરાટ યત્ન માટે ચિત્તીત ભાવે આત્મ સમૃદ્ધિ માગવી એ ખરી પ્રાર્થના. ટેનીસન કહે છે કે જે મનુષ્ય પોતાના તેમજ પોતાની સ્વજનના કલ્યાણ માટે, ઇશ્વરને જાણ્યા છતાં, પ્રાર્થતો નથી તે પશુસમ છે. પ્રાર્થનાથી ધર્મીય વસ્તુઓ સાધી શકાય છે. વાસનાના પ્રયજ વેગને રોકવા માટે, અજ્ઞાનની અભેદ દેખાતી દિવાલોને તોડવા માટે, જ્ઞાન સૂર્યનો પ્રકાશ પથરાવી ભવાટવીમાં ભટકતા જીવને તેના ખરા સ્વરૂપમાં પારમાર્થિક દર્શન કરાવવાનું, સંસારમાં રહ્યા છતાં સંસારથી પર રાખનારું ઉચ્ચ સાધન પ્રાર્થના છે.

ખરા ભકતો સંસારના દુઃખને વાંગછે છે. કારણ એ દુઃખના આધાતથી ચિત્ત દીન ભમે છે અને ઇશ્વરગામી બને છે. પરમપાત્રક પરમાત્માનું સાન્નિધ્ય નિત્ય મળતું હોય તો સાશ્વત દુઃખની પ્રાર્થના કરનાર કુન્તીનું હૃદય કેવું હશે ?

ભૌતિક સુખ માટે જન્મ જન્માંતરથી જાવાં મારતું ચિત્ત સંસારના પ્રખત તાપથી પ્રજ્વળી ખરેખર ત્રાસે છે ત્યારેજ શુદ્ધ સાત્ત્વિક પ્રાર્થના કરી પોકારે છે.

असतो माम् सद्गमय ।

तमसो माम् ज्योतिर्गमय ।

मृत्यो मीम मृतं गमय ।

ભગવત્પ્રજ્ઞા.

ત્રિભૂવન ગોરીશંકર વ્યાસ રાજકોટ.

જગત નાશવત છે અને જગત અનાદિ છે, એમ મે પ્રકારની માનતા સમાજમાં પ્રચલિત છે દ્રષ્ટિભેદે બને સ્વામી પણ છે, જે ત્રિશુશાત્મક પ્રકૃતિમાથી આ જગતનું સ્વરૂપ બધાયું છે, તે સ્વરૂપ ક્ષણ ક્ષણ પ્રત્યે નિકૃત થતું રહે છે, અને અવસ્થાતર થયા કરે છે એમ જોના એ શાશ્વત રહે એવું છેજ નહિ ક્યારેક પણ તે આપુ બીજા સ્વરૂપે મઠી જવા સંભવ છે એ રીતે એ નાશવત સ્વ ભાવવાળું છે, પરંતુ એ જગત જે તત્ત્વોથી સરળાયું છે, તે તત્ત્વોનું અધિષ્ઠાન જે મુળ પ્રકૃતિ તે તો કાયમ રહે છે એટલે પ્રકૃતિ જે અનેક જગતની જનની છે, તેના સ્વરૂપમાં જગત મૂળતત્ત્વરૂપે તો અનાદિ પણ કહેવાય આ પ્રકૃતિના તત્ત્વો અને જીવોનો સંબંધ પણ અનાદિ છે. એ સંબંધ હુદે તેને મોક્ષ એવું નામ અપાય છે એ પ્રકૃતિના મધ્યમાં તોડનાના માર્ગો જુદા જુદા સંપ્રદાયોમાં અનેક દર્શા ના કે તેમાં ભાગ્યવત્ત્વવાળા ભગવત્પ્રજ્ઞાને પ્રાધાન્ય આપે કે જીવોને શબ્દશુભ કર્મોના ફળ પમાડવા તથા પ્રકૃતિના તત્ત્વોનું નિયમન કરવું તેમાં જે સર્વોપરિ શક્તિ પ્રવર્તે છે, તેને કોઈ બ્રહ્મ, કોઈ પરબ્રહ્મ તો કોઈ ઇશ્વર કે પરમેશ્વર વગેરે નામથી સંબોધે છે જેઓ ઇશ્વરનું અસ્તિત્વ નથી સ્વીકારતા, તેને પણ કર્મફળ પ્રાપ્તિ અને પ્રકૃતિના નિયમન માટે હેતુની શક્તિને કર્મ અથવા દૈવ એવું નામ આપવું પડે છે કેમકે એ સિવાય કર્મ જે વસ્તુતઃ ક્રિયા છે અને પ્રકૃતિ જે જડ દ્રવ્ય છે, તેના સંબંધોનું જીવ સાથે જોડ નાર કોઈ એક શક્તિની આવશ્યકતા મઠતીજ નથી જો આવી એક સર્વનિયતા શક્તિ છેજ, તો તે નિશ્ચય કે સ્વયં પ્રગાહીન તો નજરે પડે કેમકે જગત અને જીવોના સંબંધો અને તેનું નિયમન

એટલું બુદ્ધિપૂર્વક અને વ્યવસ્થિત છે, કે તેને સર્વગ્ર અને સર્વકર્તા કહ્યા સિવાય ચાલે તેમ નથી. આવી શક્તિ જે સર્વનિયંતા, સર્વગ્ર અને સર્વ કર્તા હોય. અને જેના તંત્ર નીચે પ્રકૃતિ અને જીવોનું નિર્વહન થાય છે, તે સ્વતંત્ર પણ હોય. આવા સ્વતંત્રતાપૂર્ણ ઐશ્વર્ય એટલે ભગ જેનામાં છે, તેજ ભગવાન એવા નામથી ઓળખાય છે; અને એમના તરફની નિષ્ઠા તે ભગવન્નિષ્ઠા.

એ ભગવન્નિષ્ઠાનું સ્વરૂપ જોઈએ, તો જણાશે કે ભગવાન પ્રત્યેની અટલ શ્રદ્ધા સહિત અનન્ય શરણુભાવ એ મુખ્ય છે. આદર્શરૂપ અવલંબન સિવાય બીજી રીત કહીએ તો ઉપાસના સિવાય કોઈ જીવ પોતાની ઉન્નતિ સાધી શકતો નથી. જેઓ ભગવાનના કોઈ સ્વરૂપને આદર્શ તરીકે સ્વીકારવા ઇચ્છતા નથી, તે પણ કોઈ મહાત્માઓમાં, તીર્થ કરોમાં, પયગંબરો કે પીરોમાં અથવા વિભૂતિવંત ગુરુમાં ભગવાનપણ્યનું નુનાધિક આરોપણ કરી, તેમની ઉપાસના તો જરૂર કરે છે પરિણામે તેનું સાધાર્ણ પ્રાપ્ત કરી વધેચ્છ વિનિતિ મેળવે છે. હવે જ્યારે એક પ્રકારની નિષ્ઠા સર્વોપરિ શક્તિને ભગવાન સ્વરૂપે ઉપાસનામાં પર્યાપ્ત થાય છે; ત્યારે બીજા પ્રકારની નિષ્ઠા જગતમાં મળી આવતા ઉત્તમ પુરુષોમાં ભગ એટલે ઐશ્વર્ય આરોપીને તેની ઉપાસના કરે છે. એક પક્ષ મૂળ શક્તિને જગતમાં અનેક સ્વરૂપે અવતારમાં પૂજે છે, ત્યારે બીજે પક્ષ જગતના જીવો ક્રમે ક્રમે જ્ઞાન, ઐશ્વર્ય વગેરે મેળવી મોટા થયા હોય, તેમાં ભગવાનપણ્ય આરોપીને તેને પૂજે છે. વસ્તુતઃ ઉપાસના તો બંનેને જરૂર જોઈએ છીએ; પરંતુ એકની ઉપાસના અનંત, સર્વગ્ર, પૂર્ણ, સ્વતંત્ર, સર્વનિયંતા વગેરે ગુણો સંપન્ન ઉપજા છેડાથી શરૂ થાય છે; ત્યારે બીજાની ઉપાસના ગુણો અને ઐશ્વર્યોમાં અપૂર્ણ એવા જીવભાવમાંથી ઉપાસના દ્વારા આગળ વધતા જતા બીજા છેડાથી શરૂ થાય છે. આ બીજે આદર્શ ગમે તેટલો હોયો બને, તોપણ તેની

અને મૂળપૂર્ણ શક્તિની વચ્ચે મોટામાં મોટાં અપૂર્ણિક અને એક પૂર્ણિકની વચ્ચે જેવું નજીવું જણાવું છતાં અનંત અંતર રહે, તેવું અંતર તો રહે છેજ. માટે ઉપાસનાનો આદર્શ તો પૂર્ણ, સર્વશ, સર્વનિષંતા અને કલ્યાણકારી સર્વ ગુણોના સમૂહરૂપ હોવો જોઈએ. એવો સર્વોપરિ આદર્શ એજ ભગવાન અને તેની સર્વ પ્રકારે હૃદયમાં પ્રતીતિ તે સાચી નિષ્ઠા.

આવી ભગવન્નિષ્ઠામાં ખીજ ચાર વસ્તુઓ જો સમાએલી ન હોય તો એ નિષ્ઠા પરિપક્વ બનતી નથી.

(૧) જ્ઞાન: જો ભગવાનની પ્રતીતિ હૃદયમાં આવે, તો તે યથાર્થ સમજણપૂર્વક આવવી જોઈએ. જો જીવ, જગત અને ઇશ્વર એ ત્રણેના સ્વરૂપનું પરિભાણ યથાસ્થિત કર્યું હોય, તોજ તેને આત્મ સ્વરૂપ અને ભગવાનનું મહત્ત્વ સમજાય છે. આવી સમજણ તે જ્ઞાન.

(૨) વૈરાગ્ય: જો યથાર્થ જ્ઞાનથી જીવ, જગત અને ઇશ્વરને જાણવામાં આવે, તો સારાસાર વસ્તુવિવેક જરૂર થાય. એવો વસ્તુ વિવેક થયો હોય તો સારનું ગ્રહણ થઇ અસારનો ત્યાગ કે અરુચિ અવશ્ય બને. આમ અસાર વસ્તુ તરફ અરુચિ અગર તેને ત્યાગ એ વૃત્તિનું નામ વૈરાગ્ય.

(૩) ધર્મ: જગતમાં સમજવા યોગ્ય વસ્તુ સમજી લઇ સારા-સારનો વિભાગ કરી, સાર વસ્તુનું ગ્રહણ કરીને જગતમાં જીવન નિર્વાહ કરતાં જૂત પ્રાણી માત્ર પ્રત્યે જે સદ્ભાવપૂર્વક આચરણ કરવું તે ધર્મ.

(૪) ભક્તિ: વૈરાગ્ય વૃત્તિથી જગતમાં સદ્ભાવપૂર્વક આચરણ કરતાં જ્ઞાનથી જે આદર્શ-ભગવાનનું મહત્ત્વ સમજાયું છે, તે તરફ અતિશય પ્રેમપૂર્વક પૂજ્ય શુદ્ધિ ધરાવતી તે ભક્તિ.

આ પત્રક પર નજર નાંખતાં દરેક સાચા દયાધર્મીનું હૃદય કંપશે !
પછી શું ?

કેવળ લાવના કે લાગણીથી રક્ષણ નહિ થાય. હિમ્મતથી પ્રવાસો
કરવામાંજ પરિણામ સંભવે છે.

મુંબઈની જીવદયા મંડળી તે બાબતમાં પ્રવાસો કરે છે. પરિણામે
કતલ પણ ઓછી થતી જાય છે.

એ સંસ્થાને મદદ કરવાથી પણ તમારી ફરજ તમા
બળવી શકશો.

જૈન ધર્મ વિષે.

(સવૈયા.)

પૃથ્વી પ્રસિધ્ધ સુધર્મો કેશ સમજ સહિત કહો જો સાર,
‘કાઈ પ્રાણીની કરવી ન હિંસા’ વિક્ષેપે સદમાં શ્રેષ્ઠ વિચાર;
એ ઉત્તમ શુભ તત્વ ભરેલો જૈન ધર્મ છે અપરંપાર,
“પરમ ધર્મ અહિંસા” કેશે વેદો પણ કરના પોકાર. ૧

પશુ, પક્ષી, કીડા, જીવજંતુ, સર્વ જીવ પર લાવ સમાન,
સંકટ જૈનો સહન કરીને, સહુને આપે સુખનું દાન;
પોતે પુષ્ટ શરીર કરવાને દેતા નવ પરને સંતાપ,
એવા વિમલ દિલની કિમ્મત અવશ્ય આંકવી પડે અમાપ. ૨

ખોડાંદોર અબોલ બિચારાં, ફર હસ્તથી હાથ ! રીતાય,
એ પશુઓનું પોષણ કરવા જૈન તણું નાણું ખરચાય;

કસાઈ હાથે કતલ થનારાં પ્રાણીનો ઉદ્ધાર કરાય,
 એવો અનુપમ જૈનધર્મ તે જશવતો જગમાં શોભાય.
 જનધર્મના મુનિમહારાજો દેહકબ્દ સતત કરનાર,
 ઉપવાસાદિ દુઃખ સહન કરી ઇન્દ્રિયગણને છે જીતનાર,
 બોજન કાળ ગમે તે ધર જઈ મેળવતા સુજતો આહાર,
 પુણ્યશ્લોક એ મુનિશ્વરોનો જગતે વર્તે જયજયકાર.
 નિલ નિરંતર ધમ સંબંધી વાંચી ગરવા પ્રેમે પ્રંથ,
 જનતાને વ્યાખ્યાન સુણાવી દર્શાવી દેતા શુભ પંથ;
 આર્જાઓ પણ સરલ હૃદયનાં નામ પ્રમાણે દીપે મુણ,
 સ્ત્રી જનને ઉપદેશ કરે છે, યજ્ઞને શાસ્ત્ર રિતે સુનિપુણ. ૧
 સાધુ સાધ્વીઓ સરસ્વતીચી ખટખટમાં નવ લેતાં ભાગ,
 સંસારી વાંતાથી નિર્શદન રહેતાં એ વીતરાગી અથાગ;
 અન્ય ધર્મ પ્રતિ ક્ષમાશીલતા, સ્વધર્મનું દેયે છે શ્રેય,
 દયા, દીનતા, પરદુઃખ ભંજન, અણુમોક્ષાં એનાં છે ક્યેય. ૨
 સત્ય નીતિ, ધારણ કરનારા, સહાવનારા સ્નેહ સુવાસ,
 ઝીલનારા ગુરૂજન આગળથી, દયા ધર્મનો પુણ્ય પ્રકાશ;
 ઉદાર દિલના એ જોતો ખર, પરમેશ્વરની છે બહુ મહેર,
 ધનવંતા મોટા બાપારી, સહુના ધરમાં હીલાશ્વેર. ૩

અંદકાન્ત મંગળજી ઓઝા. રાજકોટ.

શ્રી લવજી સ્વામીને ચરણે.

(આશા.)

ધન્ય હો ધન્ય શ્રી લવજી સ્વામી !

આંદની આપ સુજશની જામો,

ધન્ય હો ધન્ય શ્રી લવજી સ્વામી !

પૂજ્યપાદ ! આપે ભવરણુમા,
 એકય, અહિંસા, સ્થાપ્યા જનમા,
 ન રાખી આત્મભોગની ખામી,
 ધન્ય હો ધન્ય શ્રી લવણ સ્વામી !
 દયા, ધર્મ, દેવી દર્શાવ્યા,
 અભેદ ભાવના ગુરુ ! ભાવ્યા;
 રહ્યા સહુ પ્રેમામૃતને પામી,
 ધન્ય હો ધન્ય શ્રી લવણ સ્વામી ?
 પુણ્યપનોતા ! ભડ ! ભીડભંજન !
 ભક્તિગીતનાં કર્પાંજ ગુંજન;
 આપના ચરણે વૃત્તિ નિરામી.
 ધન્ય હો ધન્ય શ્રી લવણ સ્વામી !
 ચંદ્રકાન્ત મંગળાળ ઓજા, રાજકોટ.

જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી.

જૈનાચાર્ય સુજ્ઞ શ્રીમાન્

(લાવણી છંદ રૂચિરા)

દ્વાન્શ વર્ષે નિજા લીધી, સંવન ઓગણિસો ચોવીસ,
 સાડ વર્ષના સંવત્ર તપથી, ફેલાવી કીર્તિ દશ દીશ,
 પવિત્ર આમી પદ પામ્યા પણ. નહિ મનમાં તેનું અભિમાન,
 જય જય જન શ્રી લવણ સ્વામી, જૈનાચાર્ય મહા વિદ્વાન ?
 પંચ મહાર* ત્યાગ કરનાને, આપ્યા લોકોને ઉપદેશ,
 સત્ય શીત સતોત્ર સદગુણે, ઉજવવ હૃદય આર્દ્ર સરિગેય

* મઘ, મત્સ્ય, માસ, મૈથુન, મુદ્રા-એ પાંચ મહાર.

જન સહ કાળધર્મને પામે, પામ્યા આપ અચળ સુખધામ,
 જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી, નામી પુરુષ મહા વિદ્વાન ૨
 જૈનશાસ્ત્ર સિદ્ધાંત સૂત્રની, નૃપતિવર્ગ પર પાડી જાપ
 પૂર્વસણુ શ્રી વીર જયન્તિ, પગાય છે પ્રેમે નિષ્પાપ +
 શ્રેષ્ઠ જોષ્ઠમહલ જેના શિષ્યો, આપ પ્રતાપ સુભુધિ નિધાન,
 જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી, જૈનાચાર્ય સુસ શ્રીમાન ૩
 વાચે બોધ ધોધ વરસાવે, ગાળે કંઈ ગુરુવર ગબીર,
 ઉચા ચારિત્રના અભાવે અસર ન તેની થાત લગીર;
 લાવ પણુ લવણસ્વામી તેમા, ખામિ ન તેથી થયા પ્રધાન,
 જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી જૈનાચાર્ય મહા વિદ્વાન ૪
 નામ રાખના સ્વામીજીનુ, સ્થાપી પુસ્તકશાળ વિશાળ,
 જીર્ણ દુર્ગમા સધ સમસ્તે, દર્શાની વૃત્તિ પ્રેમાળ.
 જ્ઞાન સત્ર એ પવિત્ર તીર્થે, શુદ્ધ થાય આત્માન તમામ,
 જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી, મહારથી સ્વામી સુખધામ. ૫
 રાજા રાણા દરનારો ને, વરિષ્ઠ શિક્ષકવર્ગ વક્રીવ
 દ્રવ્ય દાન દઈ સધસમસ્તે, દર્શાવ્યું અતિ ઉત્તર દીવ,
 વાચન જ્ઞાન પરબથી થાએ, જગ જન સમસ્તનું કમ્પાણુ,
 જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી, જૈનાચાર્ય મહા વિદ્વાન ૬
 આપ તણા ચારિત્ર વિચારો, અહનિય અમને આવે માદ,
 પવિત્ર પ્રેમ દયાની પ્રતિમા, આપે અમને આશિર્વાદ;
 રચી કવિતા રચી અનુસારે, કહે કહાન કીર્તિ રસપાન,
 જય જય જય શ્રી લવણ સ્વામી, નામી પુરુષ મહા વિદ્વાન. ૭

કહાનજી ધર્મસિ કવિ રાજકોટ.

+ જીવમાત્રની હિંસાનો નિષેધ કરાવી, સંન્ય તરફથી શિક્ષા કરાવી છે.

જૈનસાચાર્ય શ્રીમાન્ સવજી સ્વામીની.

કવિત.

કેતે અગરેજ અધિકારી, જીવ ધારિનકો,
સમાગમ દે કે સદ્બોધીકે નુધારીગ્યે
પર્મ ધર્મકો પ્રચારકાર પુહવિમે,
નવાગક અદર તેં ગોવધ ભંકારીગ્યે,
કીતને સુરાખી પાપી હિંસક શિકારીનકું,
ઉત્તમ અહિંસા પથ ગ્રેરીકે ઉધારીગ્યે
સાર જૂત કીતને સસારમે સુકર્મ કરી,
પૂજ્ય સ્વામી સવજી પરલોકમે પધારીગ્યે. ૧

અખિલ ચરાચરકો, જનની રૂપ હથરકો,
સર્વ જૂત પ્રાનિકો કિતેજી સુખ રાશિહો,
શાન્તિકો ક્ષમાકો પ્રયા જ્ઞાનકો નિવાસ સ્થલ
પર ઉપકાર પુન્ય પંથકો પ્રવાસી હો;
આચારજ જૈન સદ્ધર્મકો પ્રચાર કર્યે,
સ્વામી શ્રેષ્ઠ સવજી સુરિષાકો રિલાગીહે;
સદા હુલાસી મદાનીરેખ ઉપાસી મંજુ
પરભવ સાગરકો ઉત્તમ ખવાસી હો. ૨

લી. કવિ.

શંકરદાન જેઠીભાઈ દયાચાન્દ્ર.
વસ્તીવાળા.

રાજ કવિ—સ્વરચાન લીંબડી

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામીના જીવન ચરિત્રની સમાલોચના

લવજી સ્વામી જન સ્થાનકવાસી લીંબડી સંપ્રદાયના આચાર્યગદ ઉપર સંવત ૧૯૭૮ ના મહા શુદી ૧૫ ને સનિવારના રોજ આગ્યા છે તેમના જન્મવૃત્તાન્ત અને તેમની આજસુધીની કારકીર્દી તરફ નજર કરતાં તેઓશ્રી સાતે લાવસાર છે. તેમનું વતન ગુજરાતમાં આવેલ વેળલકા ગામમાં છે. તેઓએ સગીર વયમાં વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થતાં લીંબડી સંપ્રદાયના ગોવરધનજી સ્વામી પાસે સંવત ૧૯૨૪ના જેઠ વદી ૨ ના રોજ વડવાણુ સંસ્થાનના રામપુરા ગામમાં તે ગામની બહાર લાધાગડીયા હનુમાનની જગ્યામાં સંસારનો ત્યાગ કરી સાધુપદ ધારણુ કરેલ છે. તેમનો જન્મ ૧૯૧૨ના શ્રાવણુ શુદી ૧૧ ને સુધવારની રાત્રીના ૧૦ વાગે હતો, તેમના પિતાનું નામ નરસિંહદાસ અને માતાનું નામ કેસરબાઈ હતું. તેમને આટલી નાની વયમાં સંસાર છોડી દ્વિશિત થવાનું ઉદ્દેશ આગ્યું તે ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે કે તેઓ કાંઈ પૂર્વના સંસ્કારી પુરુષ હોવાનું માનવા સબલ કારણુ છે. તેમના વરાગ્યની કસોટીઓ પણ થઈ ચુકી હતી. સાયલાના નાં દફિર સાહેબ મહુમ કેસરીસિંહજી અને વડવાણુ રાજ્યના પોલીસ અધીકારીએ એમને અનેક રીતે તાગ્યા હતા તોપણ તેમાં અડગ હોવાનું તેમના જીવન ચરિત્ર ઉપરથી જણી શકાય છે. તેઓએ કિશોરવયમાં સંસાર છોડેલ હોવાથી પોતે બાલ જ્વલચારી છે. તેમનો જ્ઞાનાભ્યાસ ઉંચા પ્રમાણમાં છે. અને ચારિત્રમાં ધણું નિર્મળ હોઈ તેમનાં ચારિત્ર માટે ત્યાગી અને ત્રદસ્ય જૈનયર્ગમાં ધણું માન છે સર્વ કાંઈ તેમના માટે પૂજ્યભાવ ધરાવે છે એમાં બે મત છે જ નહીં. તેમની પાસે ચાર શિષ્યોએ સંસાર છોડી સાધુપદ ધારણુ કરેલ હતું. નિયમાનુસાર ૩૨૭ કાલિ-

યાવાડ અને મુજરાતના છેડા સુધી પેદલ મુસાફરી કરેલ છે. તેમનો વિહારક્રમ સફલ નીવડ્યો હોય એમ તેમના જીવનચરિત્રના પુસ્તક ઉપરથી સિદ્ધ થાય છે. તેમણે સામાજિક અને ધાર્મિક જીવદયાને લગતાં ઘણાં સ્તુતિપાત્ર કાર્યો કર્યા છે. ઘણા રાજવંશીઓને દારૂ માટી અને જીવહિંસા છોડાવેલ છે એટલું જ નહીં પરંતુ કેટલાક રાજ્યસ્થાનોમાં જીવદયાને લગતા ઠરાવો પસાર કરાવી સરકયુલરો કઢાવેલ છે. તેમાં જુનાગઢ જામનગર જેતપુર (કાંકુ) વગેરે મુખ્ય છે.

તેમના માટે ઘણા ઠેકાણે રાજ્યસ્થાનો તરફથી પોતપોતાના રાજ્યોમાં દરબારી ઉતારામાં ઉતરવા સખળ સરકયુલરો કાઢી બારે દાખલો બેસાડ્યો છે, જેવાકે ટ્રાંગધ્રા વઢવાણ અને સાયલા વગેરે છે. ઘણા રાજા મહારાજાઓ તેમના સત્સંગનો લાલ લે છે. તે ઉપરાંત સરકારી યુરોપીયન પોલીટીકલ ઓફીસરો મોટાં પ્રમાણમાં સમાગમમાં આવેલ છે. નામદાર વાઘસરાય સાહેબના લેજરલેટીવ કાઉન્સીલના સેક્રેટરી, વાઘસરાયના પોલીટીકલ અન્ડર સેક્રેટરી અને એ. જી. જી. જેવા માણસો પણ મમતા ધરાવે છે. મહાવીર જયંતિનો ચેત્ર શુદ્ધ ૧૩ નો દિવસ અમતા તરીકે પાલવા ઠરાવ પસાર કરાવવામાં આવેલ છે. જેમાં જામનગર, વઢવાણ, વઢવાણ કેમ્પ, જેતપુર, ધોરાજી, વાંકાનેર વગેરે ૨૨૫ ગામમાં થએલ તેમાં ૧૪ ગામમાં ત્યાંના રાજકર્તાના હુકમથી અઢારે વર્ષમાં તે દિવસે ખેતીવાડી વેપાર ધંધા રાજગાર ન કરવા ઠરાવો કરાવવામાં આવેલ છે. જે દાખલો તેમના સમાજમાં તેમણે પહેલ તરીકે બેસાડ્યો છે. તેમના જીવનચરિત્રની પાંચ આવૃત્તિઓ બહાર પડી ચુકી છે તેમાં છેલ્લી પાંચમી આવૃત્તિમાં કાઠિયાવાડના કાઠિ, રાજપુત અને મુસલમાની રાજકર્તાઓએ ગ્રાહક તરીકે ૪૭૫ નકલો લીધેલી જેવામાં આવે છે. જેમાં ગોરખી, પોરબંદર, લોંબડી, વાંકાનેર, વઢવાણ,

સાયલા, ચુડ, વડીલા અને થાણાદેવલી, વગેરે રાજ્યસ્થાનોનો મોટો કાળો છે. તેમને આચાર્યપદ ઉપર આવ્યા તે વખતે રાજ મહારાજાઓ અને યુરોપીયન તેમજ દેશી અમલદારો તરફથી સંખ્યાબંધ મુખારકબાદીના તારો અને કાગળો મળેલ છે.

આતુ માન અપારસુધી જૈનાચાર્યને મળ્યું હોય એવું અમારા જાણવામાં નથી આવ્યું તેથી ખરેખર તેમના સમાજને બારે મગ-ફરી ધરાવવા જેવું છે એટલુંજ નહિ પરંતુ અમે પણ તેમના જેવા આચાર્ય મહાત્માને દેશની દોલત તરીકે સમજી તેમનાં માટે દીર્ઘાયુષ્ય ઇચ્છીએ છીએ.

નોંદ:—જીવો પ્રજામિત્ર અને પારસી તા. ૧૨ જાનેવારી ૧૯૨૫, મુંબઈ.

પ્રજામિત્ર અને પારસી દૈનિક પત્રનો ઉતારો.

લોંબડી-જૈનાચાર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી લોંબડી સંપ્રદાયના આચાર્ય પદ ઉપર આવતાં તેમને મજકુર ખુશાલી માટે સંખ્યા બંધ મુખારકબાદીના તારો અને પત્રો આવેલ તે પૈકી નીચેના અધીકારીઓ મુખ્ય જોવામાં આવે છે.

૧ યુરોપીયનો-એચ. વીટ્ઝરફોર્સ બેલ. પોલીટીકલ એજન્ટ એડન. એ. ડબલ્યુ. ટી. વેબ. પર્સનલ એજન્ટ ટુ ધી ગવર્નર કાઠિયાવાડ. સી. મેઇન. પ્રીન્સીપાલ રાજકુમાર કોલેજ રાજકોટ. એચ. હુટન સર્જન જનરલ, મુંબઈ પ્રેસીડેન્સી. મીસીસ. સૉક્લેર સ્ટીવનસન પ્રાંતીજ. એસ. ગીલેસ્પી. મીસનરી કાઠિયાવાડ.

રાજા મહાનગાઓ—નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ લીંબડી
 નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ વઢવાણ નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ
 વડા નેક નામદાર ઠાકોર સાહેબ સાયલા નેક નામદાર ઠાકોર
 સાહેબ કોટડાસાગણી નામદાર દરમાર સાહેબ બમસરા નામદાર
 દરમાર સાહેબ સાપુર નામદાર દરમાર સાહેબ અવરીદા નામદાર
 રમાર સાહેબ ગઢકા નામદાર દરમાર સાહેબ રાજપરા નામદાર
 રમાર સાહેબ ખીરસરા નામદાર દરમાર સાહેબ ભાડવા નામદાર
 દરમાર સાહેબ જેતપુર દરમારશ્રી બામી સુતતાન મહમ્મદખાનજી
 બાલાત જુનાગઢ કુમારશ્રી જોરાવરસિંહજી જામનગર દરમારશ્રી
 મુરુખખાનજી બામી બાલાત જુનાગઢ દરમારશ્રી મસોય મહમ્મ
 દખાનજી ખડીયા રાણાશ્રી જાનમસિંહજી કાક સાહેબ સસ્થાન વઢવાણ

ઓશીસરો—નામદાર મુનષ ગવર્નર સાહેબના ઓરીન્ટલ
 ટ્રાન્સેન્ટર અમદાવાદ કનેક્ટર સાહેબ કરવી દીવાન સાહેબ જુના
 ગઢ, નીરાન સાહેબ ધાંગધા, દીવાન સાહેબ પોરમદર પોલીંગકન
 સેક્રેટરી સાહેબ જામનગર દોરાન સાહેબ ધરમપુર નીરાન સાહેબ
 મેદર નીરાન સાહેબ જસ જી દોવાન સાહેબ લાડી દોવાન સાહેબ
 યાશુદેવની દીવાન સાહેબ કોટડાસાગણી દોવાન સાહેબ માળીયા
 નીરાન સાહેબ ગાફ દોરાન સાહેબ વીરપુર દીવાન સાહેબ સરદાર
 ગઢ હજુર પર્શનન એક્રેટરી સાહેબ મેદરખી માજી દક્તરદાર સાહેબ
 કાઠિયાનાડ કમેન જડજ સાહેબ જુનાગઢ એજ્યુકેશનન ઓશીસર
 કવિ સાહેબ મહિયાનાડ મેનેજર સાહેબ જેતપુર રીટાઈડ યાજુદાર
 દસાડા યાજુદાર દસાડા પેલેસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ જસ જી નાયબ
 દીવાન સાહેબ વાસલ જનરલ કારભારી સાહેબ લીંબડી.
 ચીફ રેવન્યુ ઓશીસર સાહેબ વઢવાણ પોલીસ કમીશનર સાહેબ
 જુનાગઢ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ ભાવનગર પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર
 રાજે ૧ સોર ઓ દાનાર પ્રત્ત રા ડોન કેનરૂની ખતાના વડા

અધિકારી સાહેબ વઢવાણ. પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ જેતપુર. પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ જસદણ. પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર પૂર્વ વિભાગ જામનગર. રા. ગીરધરલાલ માધવરાય ઘોળકીયા આગેવાન રાહેરી જુનાગઢ. ક્રાડિયાવાડ રાજકિય પરિપદના સેક્રેટરી રાજકોટ.

જેનાઆર્ય શ્રીમાન્ લવજી સ્વામી ધણાજ પ્રસિદ્ધ અને લોકપ્રિય છે. આતું મોટું માન આ આચાર્ય શ્રીનેજ મળેલું અમારા જાણવામાં આવ્યું છે.

પ્રજા મિત્ર અને પારસી. સોમવાર તા. ૧૨ મી જાનેવારી ૧૯૨૫ મુખ્ય, પેજ ૮ કોલમ ૪ થું.

જાહેર ખબર.

જા. નં. ૧૫૬૧.

જેતપુર તળપદમાં જાહેર રસ્તા ઉપર કેટલાક શખ્સો ઈડા તથા માછલાં અને માંસ વેચવા બેસે છે. એમ અમારી નોટીસ ઉપર આવેલ છે. એવી રીતે ખુશ્લા ટોપલામાં રાખવાથી તેવા ખાદ્ય પદાર્થો ઉપર માખી વીગેરે જંતુઓ બેસવાથી તેવા ખાનારાઓને અનેક જાતના રોગો ઉપદ્રવ થવાની બીતિ રહે છે. વળી રાખવાથી કેટલાકને ચીતરી ચઢે એવું બને છે. સખખ આ ફરમાવવામાં આવે છે કે:-

“કોઈ પણ શખ્સોએ જાહેર રસ્તા ઉપર ઈડા અને માંસ વીગેરે વેચવા બેસવું નહીં.”

મુસલમાન લોકોના લતામાં પણ ઇંડા શિવાયની તેવી ચીજ વેચનારાઓએ દુકાનની આગળ “ ચક્ર એટલે પડેદો રાખવો નેથી કોઈની દૃષ્ટિએ પડે નહીં અને માખી વીગેરે જંતુએ એસે નહીં. ”

આ જાહેર વિરૂદ્ધ વેચનારને એક માસની સજા અથવા પચાસ રૂપીઆ સુધીની દંડની શિક્ષા થશે.

આવા ગુન્હા માટે પોલીસ વગર વારંટે પકડી શકશે અને તેને ધં-સાફ આ. જેતપુર ચાણુદાર કરી શકશે.

આ હુકમ તા. ૧૫ જાન્યુઆરી સને ૧૯૨૫ના રાજ્યી અમલમાં આવશે.

આ જાહેર ખજારની ખીજ પ્રતો કરાવી ગામમાં પ્રસિદ્ધ જગ્યાએ ચોડાવવી ને લાગતા વળગતા તરફ નકલો મોકલવી.

તા. ૧૫-૨-૨૫.

રજી.

એ. જી. દેસાઈ.

(સહી) અમરાવાળાની ઇંચિજ સહી.

વાળા મુળુ મુરગા.

” વાળા માણસીઆ નાગલાઈ ”

જે. તા. કો. મેમ્બરો.

તા. ૬ — જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીના ઉપદેશથી આ કરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો છે.

સાયલા, હુલુર ઓફીસ.

તા. ૨૫-૫-૧૯૨૫.

અમિર શૈખ મહુમ્મદલાઈ વજીર

અને દિવાન સાહેબ,

જુનાગઢ.

આજરોજ અત્રે જુનાગઢ તરફથી પધારેલા જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી તથા જેઠમસજી સ્વામી અત્રે પધારતા અમે તેમના દર્શનાર્થે

જેન ઉપાશ્રયમાં જતાં પ્રસંગોપાત તેમજે આપના માટે ભારે તારીફ કરવા સાથે નવાગઢમાં ગોવંધ થયો અટકાવવા વિધેની કરલવાતચીત ઉપરથી અમારા મન ઉપર ભારે ઉંચી અસર ઉત્પન્ન થઈ છે. ગૌરક્ષા કરવી એ અમારી રાજપૂતોત્તીતો કરજ છે પણ જુનાગઢ જેવા મુસલમાની રાજ્યને માટે ભારે ધન્યવાદ થટે છે. સોરઠ જેવા ખેતી પ્રધાન દેશમાં ગૌરક્ષા કરવી એ ખેતી રક્ષા કરવા બરાબર છે તે અનુસાર આપે નવાગઢ કલખાનું બંધ કરવામાં બરેબર કુનેદભરી રાજનીતિ વાપરી છે તે ખાતે આપને ફરીવાર મુબારકબાદી થટે છે. સ્વામીજીની આપના તરફ ભારે મમતા જેવામાં આવે છે જે કે સ્વામીજી અમારા ધરના હોવા છતાં તેમને તમે તમારા પોતાના બનાવી સીધા હોય એમ દરેક વાતચીત ઉપરથી જેવામાં આવ્યું. એમાં ખાસ કરીને નવાગઢની ઘટનામાં તેમનું આપે માન રાખ્યું તેથી તેઓ દિન્દુ અને દિન્દુના ધર્મશુદ્ધ તરીકે વધુ ખુશી થાય એ સ્વભાવિક છે. આ બનાવથી આખો કાઠિયાવાડ આપના માટે શીદા છે, આ પત્ર પુરો કરતા પહેલા ફરીવાર અમે અને સ્વામીજી સદૃશ ધન્યવાદ આપીએ છીએ.

હું હું આપનો માયાળુ.

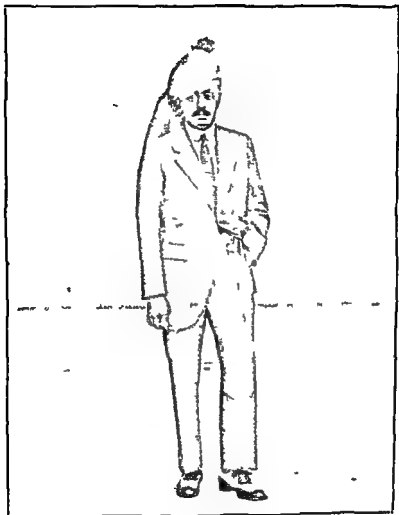
મદારસિંહજી.

હકીમ સાહેબ સાયલા.

આ સિવાય જુનાગઢ રાજ્યમાં મુંગા પ્રાણિઓ ઉપર ગુજરતું ધાતકીપણું અટકાવવાનો રાજ્ય પાસે કરાવેલ ધારાની નકલ આ પુસ્તક પાના ૩૩ માં મોરખીના અહેવાલમાં જાપેલ તે જુઓ.

અમિર શૈખ મહમદલાઘ.

સી. આઇ. ઇ

ડિવાન સાહેબ-જુનાગઢ સ્ટેટ-સોરઠ.

પ	બહોરા અધર્સ	રાજકોટ
પ	સંઘવી વનેચંદ ત્રિભૂવન	રાજકોટ
પ	ધીપા મોહનલાલ	રાજકોટ
પ	બહેન મુકતા	રાજકોટ
પ	બહેન કમુંબા	રાજકોટ
પ	પારેખ વનરાવન રામજી	રાજકોટ
પ	શા. રૂપચંદ અબેચંદ	રાજકોટ
પ	રા. રા. દાકતર મણિલાલ લક્ષ્મીલાલ	ગુજરાત
પ	બહેન લક્ષ્મીબાઈ	રાજકોટ
પ	રા. રા. નવલચંદ અમચંદલાલ મહેતા સ્ટુડીઓ	રાજકોટ
પ	જીમીલદાસ વજેશંકર મહેતા	રાજકોટ
પ	રા. રા. ખીમચંદલાલ મહેતા	રાજકોટ.
પ	ગોરીશંકર નરભેરામ દોશી	જેતપુર
પ	રા. રા. પારેખ લીલાધર ડાબ્યાલાલ	રાજકોટ

રાજનણા શ્રી ખાનસિદ્દહ, સી આઇ ઇ
દિવાન સાહેબ ધ્રાંગધ્રા

જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામી સ્મારક સભા
 ધ્રાંગધ્રાના દિવાન રાજરાણાશ્રી માનસિંહજી
 સાહેબ સી.આઈ.ઇ. ના પ્રમુખપણા નીચે
 ધનશ્યામપુરમાં ભરવામાં આવેલ તેનો

અહેવાલ.

ધનશ્યામપુર:—ચીર સંવત ૨૪૬૧ વીક્રમ સંવત ૧૯૯૨
 ના ફાશ્વત કૃષ્ણપક્ષ તૃતીયે મંગલવાર તા. ૧૦-૩-૩૬ ના રાજ
 ધ્રાંગધ્રાના દિવાન સાહેબ રાજરાણાશ્રી માનસિંહજી સી.આઈ.ઇ.
 ના પ્રમુખપણા નીચે જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીની સ્મારક
 સભા દિવસના ત્રણ બજે દરબારગઢની દોઢીએ બગીચાના મેદાનમાં
 ભરવામાં આવેલ તે વખતે બહારગામથી આવેલ મિત્રબાનો પૈકી
 ભાવનગરના કર્નાલ ગોહિલશ્રી બાપુભા સાહેબ ઇન્સ્પીરીયલ લા-
 ન્સર્જના ચીફ કમાન્ડીંગ ઓફીસર. અમદાવાદ ગુજરાતના કવિ
 સમ્રાટ નાનાલાલ ફલપતરામ એમ. એ. કોંઠયા સબલસિંહજી
 સુરતસિંહજી માજી ચીફ રેવન્યુ કમીશનર સાહેબ ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટ.
 ટાકુભા સુરતસિંહજી માજી પોલીસ કમીશનર ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટ. ગો-
 હિલશ્રી વજુભાભાઈ વાવડી. ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટના ઠાકતર વેદીનરી
 સર્જન. રેડીઓ કમ્પનીના એજન્ટ, મુંબઈ. ધ્રાંગધ્રા, હલવદ કોંઠ
 અને કોચબાના ગ્રહસ્થો, રાજપુતો વગેરે આવ્યા હતા અને અગાઉ
 રા. રા. કવિરાજ શંકરદાનજી રાજકવિ લીંબડી, રા. રા. કવિરાજ
 રામદાનજી રાજકવિ પોરબંદર, થાણાદેવલી, મુલી વાંસદા,
 ગુજરવદીના રાજપુત કવિ ચાંચુ મેરલાઈ વગેરે આવ્યા
 હતા. સીવાય ગામના ગૃહસ્થો પુરુષો અને સ્ત્રીઓની સારી
 સંખ્યા હતી. આ વખતે સભાના પ્રમુખ દિવાન સાહેબે પોતાનું

પ્રમુખસ્થાન પોતાના મિત્ર ગુજરાતના સમ્રાટ કવિ નહાનાલાલને આપવા પોતે હિલા ચંદ દરખાસ્ત મુકી હતી જે ઉપર કવિ સાહેબે પ્રમુખસ્થાન સાભાર સ્વીકારી સભાસ્થાન શોભાવ્યું હતું. મે. પ્રમુખ સાહેબે હસ્તાવરને હિલા ચંદ પ્રથમ મેલાવડાના આવેલ અભિનંદન પત્રોનું હીસ્ટ વાંચી બતાવ્યું હતું. જેમાં મોરખીના મહારાજ, અને વઢવાણ મુખ્ય હતા લગભગ ૨૯ પત્રો આવેલ જેનું હીસ્ટ અગાઉ આપવામાં આવેલ છે. છેવટ મેડલો (ચાંદો) ત્રણ પૈકી ૧ રાજકવિ શંકરદાનજી હીંબડી, ૧ રાજકવિ રામદાનજી વાવડી અને ૧ ગઢવી કાલિદાસભાઈ કોંઠ એમ ચાંદ ત્રણ આપવામાં આવ્યા હતા. કર્નલ ગોહિલશી બાપુભા સાહેબે મે. પ્રમુખ સાહેબનો આભાર માન્યો હતો અને ગુજરવદીના રાજપુત કવિ મેરૂભાઈએ પોતાની છટાદાર રસમય વાણીથી સભાજનોના હૃદય પુશ્કીત કર્યા હતા અને છેવટ આચાર્યશ્રીની જય બોલાવી સભા વિસર્જન થઈ હતી. હૃત્પલ્લભ કૃત્ય.

દિવાન સાહેબ રાજરાણા શ્રી માનસિંહજી

સી. આઇ. ઈ. નું મનનીય લાપણ.

સ્વામીજી ? મે. પ્રમુખ સાહેબ, મિજબાનો અને સદગદરથો.

આજની સભાનું પ્રમુખસ્થાન સ્વામીજી જેઠમલજીએ મારા માટે અંકિત કરેલ તે હું મારા મિત્ર અને મારા ઘેર આવેલ મિજબાન કવિ સાહેબ શ્રીમાન નહાનાલાલભાઈને આપું છું. જે પોતે જરૂર સ્વીકારી આપણને ઉપકૃત કરશે. આજની સભા ધનસ્થામપુર જેવા જૈનેતર વસ્તિવાળા નહાનકડા ગામના આંગણે અમર્યામ શ્રી લવજી સ્વામી જેવા મહાત્માની યાદગીરીમા બોલાવવા માટે તેમના શિષ્ય જેઠમલજી સ્વામીનો અહેસાન માનવો ઘટે છે. બન્ડુઓ ! આ સ્થળે મારે જરૂર કહેવું જોઈએ કે જેઠમલજી સ્વામીને આજે હું વિશ્વ વરસથી બાણું છું. એટલુંજ નાહ પણ મને

શ્રી. ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ, એમ. એ.

અમદાવાદ.

અને મહારાજ રાજ સાહેબ આપુને તેમના માટે માન છે, તેમજ કાંઈવાવાડના લગભગ બધા રાજ મહારાજઓ તેમને માન આપે છે તેમના માટે મહારા પક્ષપાત અને સદ્ભાવ છે તેઓશ્રીએ આજે ઘણા વરસે ધનશ્યામપુર પધારીને લાલ આપેલ છે. હું ભવિષ્યમાં આ સ્થળે પધારી મને પોતાને સ્તસંગનો લાલ આપતા રહે તેમ સાગ્રહ માગણી કરું છું. આટલું બોલી મહાર વક્તવ્ય પૂર્ણ કરતાં પહેલા પુનઃ તેમનો અને મે. પ્રમુખ સાહેબનો સહૃદય આભાર માનવા રજા લેતા મે. પ્રમુખ સાહેબને પોતાની ઓજસ્વી અને વિદ્વાતભરી વાણીનો આપણુ સર્વને લાલ આપવા સાગ્રહ કરી બોલવું બધે કરું છું.

ૐ તત્સત્.

મે. ગુજરાતનો સાક્ષર અને કવિ સમ્રાટ
જ્ઞાનાલાલ દલપતરામ એમ. એ.
પ્રમુખ સાહેબનું ભાષણ.

સ્વામીજી ! મે. દિવાન સાહેબ, દરબારો અને સન્નિવેશ ?

આજની સભાનું પ્રમુખસ્થાન મે. દિવાન સાહેબનું હતું પણ તેઓશ્રીએ પોતાના મિજબાન તરીકે ગણી તે માન રૂપિ વરમાળા મહારા કંઠમાં આરોપણ કરવા બદલ તેમનો આભાર માનું છું. સ્વામીજી મહારા ઘણાં જીના પરિચિત છે. લવજી સ્વામીના માનમાં ઘણી સભાઓ યાય છે. મહારે સું કામ ન કહેવું જોઈએ, કે જોઈમલજી સ્વામીની ગુરુભક્તિઆદર્શ અને અન્ય સિંચોને બોધપાઠ રૂપ થઈ પડેલ છે. આવી ત્રેમ લક્ષણ ભક્તિ આપણને આનંદ ઉપજાવે છે. કાંઈ પણ સ્થલે પોતે ગુરુના ગુણની બીતા ગાવા સુકતા નથી એજ તેમની વિસિષ્ટતા. સન્નિવેશ ! મે. દિવાન સાહેબ મહારા ઘણા જીના મિત્ર છે.

મને અજ્ઞયમ તો એ લાગે છે, કે આ રણને કાઠે ઢીકર હુળવદ્યા
 ગાઉ થાય છે. તે રણવાલી જૂમિમાં આવી સુંદર લીલી મનહર
 વાડીમાં આપણે એકદા થવાનું માન તેમને આપીએ તો શું ખોટું ?

ઉપનિષદ યુગમાં એટલે કે મધ્ય કાલમાં ક્ષાત્ર ગુરુઓ હતા
 (ક્ષત્રીઓ.) ભગવાન મહાવીર, ભગવાન બુદ્ધ, રામ અને કૃષ્ણ
 એ બધા રાજપુતો (ક્ષાત્ર) હતા. તેમની પાસે બ્રાહ્મણો બ્રહ્મ વિદ્યા
 લેવા જતા હતા. મહાવીર સ્વામી રાજકુમાર હતા. ગુજરાતની ગાદી
 જળવી રાખવાનું માન જૈનોને ઘટે છે. તમે ભણી ગયા છો કે
 ભૂવડના હુમલાથી રૂપસુંદરી પંચાસરમાં રહેતા શિલગુણ સુરીના
 ઉપાશ્રયમાં આશ્રય લઈ વનરાજને ત્યાં પોતે જન્મ આપી
 જૈન આચાર્ય શિલગુણસુરીના આશિર્વાદથી વનરાજ આવડેફરી રાજ
 સ્થાપિત કરવાનું માન જૈનોને ઘટે છે. દેશના જુદા જુદા ભાગમાં
 જૈનોએ દેરાઓ બાંધી રાસાઓ લખી ભારતની શિષ્ય કળા અને
 ગુર્જર ભાષાને ટકાવી રાખવાનું સૌભાગ્ય પણ તેમને વરેલ છે.
 આપણા રાંકરાચાર્યો ચાલે છે તે વખતે આગલ છડી પોઠારવામાં
 આવે છે કે “ પરિવાર્જકાચાર્ય ” પરિવાર્જક એટલે પગે ચાલ-
 નાર સંન્યાસિઓના ગુરુ=આચાર્ય માટે પરિવાર્જકાચાર્ય નામ
 પડ્યું. આજકાલ જૈન સાધુ સિવાય સ્વામીનારાયણના સાધુ, સં-
 ન્યાસિઓ વગેરે બધા ધર્મના સાધુઓ રેલ્વે, બેસગાડી, ધોડાગાડી
 અને મોટરો વગેરે વાહનોમાં બેસે છે. ફક્ત એક જૈન સાધુઓજ
 સાચો પરિવાર્જક ધર્મ જળવી રહેલ છે. તે લોકોજ વાહનમાં નહિ
 બેસતા પેદલ ચાલી ગામડે ગામડે આમ્ય પ્રજાને દયા ધર્મની
 ભેરી વગાડી જનતાને સાચો ધર્મ સમજાવી રહેલ છે. તેથીજ
 આજે ધનસ્પામપુરમાં એક પણ જૈન ન હોવા છતાં સ્વામીજીને
 આપણે માન આપીએ છીએ તે કેવલ ત્યાગને. દિવાન સાહેબ શૈવી
 છે, ગામ સ્વામીનારાયણ પંથનું છે. છતાં, કાં જૈન આચાર્યને આપણે
 માન આપીએ ? ત્યાગને આજે ત્યાગપણા જૈન સાધુએ ટકાવી

રાખેલ છે. મને વધુ હર્ષ તો એ થાય છે કે પરમ દિવસના ગુજ-
રાત પેપરમાં મેં વાંચ્યું છે કે મુંબઈમાં ફાર્ગસ હોલમાં કૃષ્ણલાલ
મોહનલાલ ઝવેરી દિવાનખલાદુર માજી સ્મૃતિ કોઝ કોર્ટના
જડગના પ્રમુખપણા નીચે ભરાયેલ સલામાં ૪૦ માણમેા હાજર
હતા જ્યારે આ ધનસ્થામપુરમાં આજે હજાર માણસની વસ્તિમાં
તેથી ઝાઝા માણસો છે. એ આપણને ઓછું ખુસી થવા જેવું નથી
અને તે સ્વામીજીનો પ્રતાપ છે જૈનાચાર્ય શ્રીમાન લવજી સ્વામીને
હું સારી રીતે જાણુ છું. મેં તેમનાં દર્શન કીધાહતાં. દિવાન સાહેબ
આવી રીતે ધર્મ બેદ રાખ્યા સિવાય દરેક ધર્મના સાધુઓને માન
આપે એમાં ધનસ્થામપુર પચ્છાત ન રહે એટલું બોલી જેઠમલાલ
સ્વામી અને મે. દિવાન સાહેબનો આભાર માની વિષય અને
સમય પૂર્ણ થયો જાહેર કરું છું. ૐ પરમાત્માય. "

મેલાવડા ઉપર આવેલ અભિનંદન પત્રોનું લોષ્ટ.
પત્રો.

૧	જૈન સંઘ	વલ્લાણુ શહેર.
૨	જૈન સંઘ	આણંદપુર.
૩	જૈન સંઘ	ભાડલા.
૪	જૈન સંઘ	રાજપુર.
૫	જૈન સંઘ	વસતડી.
૬	જૈન સંઘ	વણા.
૭	જૈન સંઘ	કોંદ.
૮	જૈન સંઘ	ખોડુ.
૯	જૈન સંઘ	સમડીવાળા.
૧૦	હીઝ હાઇનેસ મહારાજશ્રી લખધીરજી બહાદુર કે. સી.એસ.આઈ.	મોરબી.

- ૧૧ કુમારશ્રી વિજયસિંહજી ઉર્ફે વળુભા સાહેબ મેનેજર જૈનાખાદ
 ૧૨ કુમારશ્રી પ્રવિણસિંહજી વિજયસિંહજી ગોહિલ અન્ડર
 ટ્રેજ્યુએટ ફર્સ્ટ મેન્જર સ્ટેટ કાઉન્સિલ એડમીનીસ્ટ્રેશન, વડવાણ
 ૧૩ કુમારશ્રી છત્રસિંહજી બેરાવરસિંહજી સુડા.
 ૧૪ રા. રા. કાલિદાસ નાગરદાસ શાહ, એમ. એ. હેડમાસ્ટર
 એન્ડ મુખી-ટેન્ડન્ટ દાજરાજ હાઇસ્કૂલ વડવાણ
 ૧૫ રા. રા. ગોકુળદાસ ચતુર્ભુજ ચીફ રેવન્યુ કારભારી વડવાણ.
 ૧૬ રા. રા. ગોહિલશ્રી ગોપાલસિંહજી ભગવાનસિંહજી
 રાજ ખરચના ઉપરી. વડવાણ.
 ૧૭ રા. રા. મેરી દાનસંગજી પોલીસ મુખી-ટેન્ડન્ટ વડવાણ.
 ૧૮ રા. રા. જયન્તિલાલ નરભેશંકર જી. એ. આ. માસ્ટર
 દાજરાજ હાઇસ્કૂલ વડવાણ.
 ૧૯ રા. રા. રાણાશ્રી ગોવિન્દસિંહજી રાવસિંહજી થાણદાર નાગનેસ.
 ૨૦ રાવ સાહેબ લક્ષ્મીભાઈ છગનલાલ શાહ, એલ. એમ.
 એન્ડ એસ. દાકતર રાજકોટ.
 ૨૧ કુમારશ્રી દીક્ષાવરસિંહજી કસમસિંહજી વણા.
 ૨૨ કુમારશ્રી પર્બતસિંહજી કે. વણા.
 ૨૩ કુમારશ્રી વાધુભા બાધુભા ખાટડી.
 ૨૪ રા. રા. વકીલ હરીલાલ ખુશાલચંદ દોશી. જી. એ.
 એલ. એલ. જી. વ. કેમ્પ.
 ૨૫ રા. રા. વકીલ ચંદુલાલ નાગરદાસ સંઘવી જી. એ.
 એલ. એલ. જી. વ. કેમ્પ.
 ૨૬ રા. રા. વકીલ ચંદુલાલ શેડ જી. એ. એલ. એલ. જી.
 સ્ટેટ પ્રોસીક્યુટર. લીંબડી.
 ૨૭ રા. રા. કવિરાજ શંકરદાનજી બેડીજી રાજકવિ. લીંબડી.
 ૨૮ રા. રા. મોદનલાલ ડોસાભાઈ હિન્દના રાજ્યોના
 નણીતા અંગ્રેજી બુક્સેલર રાજકોટ.

અગાઉથી નકલો લઈ આશ્રય આપના ગ્રાહકોના મુખારક નામનું લીસ્ટ.

મોરખી.

૨૫ હીજ હાઇનેસ મહારાજ સાહેબ શ્રી લખધીરજ બહાદુર
કે. સી. એસ. આઇ.

૧ જાલા હાનુલા મુલુલા સીટી ફોજદાર.

સાયલા.

૨૫ નેક નામદાર હકોર સાહેબ શ્રી મદારસિંહજી સાહેબ સી. આઇ. ઇ.

૧ કુમાર શ્રી કનકસિંહજી સાહેબ.

જસદણ.

૨૫ નેક નામદાર દરબાર શ્રી આલાખાયર સાહેબ

૧ કુમારશ્રી અમરાલાઇ રામલાઇ ખાયર મોટા લડલા

ખીરસરા.

૧૦ નેક નામદાર હકોર સાહેબ શ્રી સુરસિંહજી સાહેબ

૧ શ્રી લવજી સ્વામી આરક જૈન લાઇબ્રેરી.

માલીઆ.

૧૦ નેક નામદાર હકોર સાહેબ શ્રી હરિશંદ્રસિંહજી સાહેબ

ધનશ્યામપુર.

૧૧ રાજરાણાશ્રી માનસિંહજી સી. આઇ. ઇ. દિવાન સાહેબ ધ્રાંગધ્રા સ્ટેટ

રાજકોટ.

૧૦ હીજ હાઇનેસ નામદાર હકોર સાહેબ શ્રી ધર્મેન્દ્રસિંહજી બહાદુર

૨ કુમાર શ્રી રણજીતસિંહજી હરભમજી સાહેબ મોરખી, પ્રેસીડન્ટ
ગિરાસીયા એસોસીએશન.

- ૨ દરબાર શ્રી મદારસિંહજી સાહેબ. નામદાર દોકોર સાહેબના
એડીસી. ત્રંબાવાળા.
- ૧ રા. રા. અબેયંદ ગોવિંદજી દેસાઇ બી. એ. એલ. એલ. બી.
ન્યુડીસીયલ સેક્રેટરી સાહેબ.
- ૧ રા. રા. કામદાર તારાચંદ બેચર ચાલુદાર સાહેબ.
- ૧ રા. રા. મનમુખલાલ જયચંદભાઇ સાહ. બી. ઇ. (સીવીલ)
એમ. આર. સ્ટેટ એન્જનીયર સાહેબ.
- ૧ રા. રા. જાડેજી શિવસિંહજી નખતસિંહજી આ. પોલીસ-
સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ.
- ૧ રા. રા. જાડેજી રામસિંહજી મ્યુનીસીપાલ ઓફીસર સાહેબ.
- ૧ કુમારશ્રી ખાચર વિરાભાઇ રામભાઇ જસદણ
- ૧ રા. રા. ભાઇદાસ બેચરદાસ દેશી દલુર ઓફીસ મેનેજર.

એજન્સીના અમલદારો.

- ૧ રા. રા. એમ. કાજી સાહેબ બી. એ. એલ. એલ. બી. ફક્ત-
રદાર સાહેબ એજન્ટ ટુ ધી ગવરનર જનરલ
- ૧ ખાન બહાદુર. એલ. એ. એમ. કાદરી સાહેબ એમ. એ. એલ.
એલ. બી. સમ જડજ વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા સ્ટેટ એજન્સી.
- ૧ રાવ બહાદુર ચમતરાય વી. બહોરા બી. એ. તેલુરી ઓફી-
સર સાહેબ એજન્ટ ટુ ધી ગવરનર જનરલ.
- ૧ રા. રા. મહાશંકરભાઇ ત્રવાડી. બી. એ. એલ. એલ. બી. ડેપુટી
પોલીટીકલ એજન્ટ વેસ્ટર્ન કાર્ગિયાવાડ એજન્સી.
- ૧ રા. રા. કેવલરામ જીવીરામ ઓઝા. બી. એ. એલ. એલ. બી.
ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ.
- ૧ રાવ બહાદુર ત્રિભૂવનરાય દુલેરાય રાણા. બી. એ. એલ. એલ.

ખી. માજી દીવાન સાહેબ જુનાગઢ સ્ટેટ. એન્ડ હાલ એનરરી મેજિસ્ટ્રેટ સાહેબ એજન્સી.

૧ રા. રા. હિરાલાલ ગણેશભાઈ અંબરીયા. ખી. એ. એલ. એલ. ખી. માજી ડેપુટી પોલીસીકલ એજન્ટ ગોધરા.

૧ રાવ બહાદુર હરીશંકર જે. રાવલ. ડેપુટી જનરલ ઓફ પોલીસ વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા સ્ટેટસ.

૧ ખાન બહાદુર રતનજી પેસ્તનજી મીન. ખી. એ. એલ. એલ. ખી. માજી ડેપુટી પોલીસીકલ એજન્ટ એન્ડ હાલ ઓ. મેજિસ્ટ્રેટ સાહેબ એજન્સી.

૧ રા. રા. ભગવાનજી કલ્યાણજી કચેયા. બી. એ. પ્રિન્સિપાલ હન્ટર મેઇલ ટ્રેનીંગ કોલેજ.

૧ ખાન સાહેબ ફતેહમહમ્મદભાઈ આ. ડેપુટી જનરલ ઓફ પોલીસ વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા સ્ટેટસ.

૧ રાવબહાદુર બીમજી મોરારજી કોઠારી માજી દક્ષતરદાર પોલીસીકલ એજન્ટ એન્ડ રેલવેના ઓ. માજિસ્ટ્રેટ હ. મજલાલ અમતલાલ ખી. એ. એલ. એલ. ખી. આ. રેવન્યુ ઓફીસર જુનાગઢ સ્ટેટ.

૧ કુમારશ્રી જોરાવરસિંહજી સુરસિંહજી લાડી વીંગ માસ્ટર રાજ કુમાર કોલેજ.

૧ રાવબહાદુર ખી. જી. મસુરેકર બેરીસ્ટર-એટ-લો.

૧ રા. રા. સી. એન. ચીનાઈ બેરીસ્ટર-એટ-લો.

૧ રા. રા. શાન્તિલાલ સુનીલાલ શ્રોફ બેરીસ્ટર-એટ-લો.

૧ રા. રા. મોદી અમરલાલ વર્ધમાન એમ. એ. એલ. એલ. ખી. માજી જુડીશિયલ ઓફીસર સાહેબ મોંગા સ્ટેટ.

૧ રાવસાહેબ લલ્લુભાઈ જનલાલ શાહ એલ. એમ. એન્ડ એસ. ડોક્ટર

- ૧ રા. રા. જાડેજા ડામુલા રતનસિંહજી એમ. બી. બી. એઃ
એન્ડ ડી. એ. એમ. એમ. લંડન. દાકતર સાહેબ. ગણેશવાળા.
- ૧ રા. રા. ડાક્ટર નરસિંહલાલ ત્રિકમજી મહેતા. એલ. એમ. એન્ડ
એસ. માજી. ચીફ મેડીકલ ઓફીસર સાહેબ. જામનગર જુનાગઢસ્ટેટ.
- ૧ રા. રા. વકીલ લગજાનજી અનુપચંદ મહેતા. બી. એ. એલ.
એલ. બી.
- ૧ રા. રા વકીલ કાળીદાસ મોતીચંદ પારેખ. બી. એ એલ એલ.
બી. માજી પ્રજા પ્રતિનિધી સભાના પ્રમુખ.
- ૧ રા. રા. વકીલ મણીલાલ હાકેમચંદ ઉદાણી એમ. એ. એલ. એલ
બી. એડવોકેટ.
- ૧ રા. રા. વકીલ જનાર્દન અમૃતલાલ બક્ષી. એમ. એ. એલ. એલ. બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ લક્ષ્મીચંદ કપુરચંદ મહેતા બી. એ. એલ. એલ. બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ રતિલાલ અબેચંદ મણીયાર. બી. એ. એલ એલ. બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ હરખચંદ જેઠાલાલ ખટ્ટેરીયા. બી. એ. એલ. એલ. બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ સુખલાલ છોટાલાલ મોદી બી. એ. એલ. એલ. બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ ચીમનલાલ નાગરદાસ શેઠ. બી. એ. એલ. એલ. બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ શાન્તીલાલ ત્રીભોવન રાજ બી. એ. એલ. એલ બી.
- ૧ રા. રા. વકીલ ચતુરદાસ ધેલાલાલ સંઘવી.
- ૧ રા. રા. વકીલ ઉજ્જવશી શીવલાલ શાહ,
- ૧ રા. રા. રાવસાહેબ ઠાકરશી મકનજી ધીયા માજી સ્ટેટ
એન્જનીયર જુનાગઢ સ્ટેટ.
- ૧ રા. ડાસાલાલ ગોપાલજી શાહ માજી મુનસ્ફ સાહેબ લીબડી સ્ટેટ.
- ૧ રા. રા. કપુરચંદ ગોપાલજી મોદી. માજી હજુર પર્સનલ આ.
ધરમપુર સ્ટેટ.
- ૧ રા. રા. ત્રિશૂવન રામજી સોની. માજી એજન્સીના ચાણુદાર સાહેબ.

- ૧ રા રા. લક્ષ્મીચંદ નરજેરામ બીમાણી માણ એન્જનીના
યાણુનાર સાહેબ
- ૧ રા. રા. દુષ્કર ગોર્ધનનાસ કર્મગી નગરશેઠ.
- ૧ રા રા. શત્રુભાઈ વખતચંદ મહેતા. ઓનરરી સેક્રેટરી પાજરાપોળ.
- ૧ રા રા ચુનીલાલ નાગજી વોરા ઓ. સેક્રેટરી જૈન સ્થાનકવાસીસ ધ
- ૧ રા રા વકીન કરસનજી દેવરાજ શાહ
- ૧ રા રા વકાંબ મણીલાલ ગોકળદાસ
- ૧ રા રા. વકીન જયેદ મુવચંદ શાહ
- ૧ રા રા. વકીન પ્રાણજીનન કાળીદાસ શાહ
- ૧ રા રા છોટાલાલ તેજપાલ આર્ટિસ્ટ.
- ૧ રા રા. દોમડીયા અમીચંદ હીરજી
- ૧ રા રા દોલતરાય ધારસી શાહ
- ૨ રા રા મગનલાલ ગોકળદાસ
- ૧ સમૃતલાલ પાનાચંદ નર્સ. જનાના હોસ્પીટલ
- ૧ રા રા. ડોક્ટર જાનવરાય વલ્લદાસ બ્હોરા એમ બી.બી એસ.
- ૧ રા રા ડોક્ટર મગનલાલ ધનજી હિદાઈ
- ૧ રા રા. ડોક્ટર દોશી વિરચંદલાલ
- ૧ રા રા ડોક્ટર કાળીદાસ મેલીરામ
- ૧ જસાણી પુખલાઈ લલાન
- ૧ શાહ પુત્રોત્તમ અમુલખ
- ૧ સધવી કંધસં.
- ૧ ગાહ ચતુર્બુજ લેરાલાઈ
- ૧ દોમડીયા પોપટલાલ ભગવાનજી
- ૧ ગાધી દરિયાન રૂગનાથ
- ૧ ગાધી જવેરચંદ પ્રેમચંદ
- ૧ દોશી તનકચંદ ધારગી

- ૧ અમૃતલાલ મેઘજી મહેતા.
 ૧ પ્રબોધચંદ્ર છોટાલાલ શેઠ.
 ૧ મકાણા ડીરચંદ કચરા.
 ૧ કામદાર રૂપચંદ અબેયચંદ.
 ૧ ગાંધી છોટાલાલ વાઘજી.
 ૧ શાહ હેમચંદ તારાચંદ.
 ૧ મહેતા માવજી મોનજી.
 ૧ મહેતા મગનલાલ અમૃતલાલ
 ૧ બોધાણી દિમતલાલ રાધવજી.
 ૧ મહેતા દેવચંદ પુરપોતમ.
 ૧ મોદી રતિલાલ જગજીવન ફોજદાર
 ૧ રા. રા. ઠકર નેણસી મોનજી કોન્ટ્રાક્ટર.
 ૧ ન્યાયચંદ નથુભાઈ.
 ૧ પારેખ ધીરજલાલ પાનાચંદ
 ૧ મહેતા નોતમલાલ ન્યાયચંદ.
 ૧ પ્રમાણુદદાસ ત્રિભૂવનદાસ
 ૧ દેસાઈ મંજલાલ જ્ઞાચંદ કલાકર્ ઇમ્પીરીયલ બેન્ક.
 ૧ રા. રા. પારેખ શુભાચયંદ ત્રિભૂવન.
 ૧ રા. રા. પારેખ પાનાચંદ ત્રિભૂવન.

લીંબડી.

- ૨૫ રાજકુમારશ્રી કૃત્તેહસિંહજી ઉર્ફે કાકાસાહેબ બી. એ. એલ એલ.બી.
 બાર-એટ-લો દિવાન સાહેબ લીંબડી રટેટ.
 ૧ રાણાશ્રી જીવણસિંહજી માયુલા રેવન્યુ સેક્રેટરી સાહેબ.
 ૧ રાણાશ્રી નારસિંહજી અમરસિંહજી પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ.
 ૧ રા. રા. દાકતર પોપટલાલ ત્રિકમલાલ સંઘવી.

વડવાણ.

- ૫ નેક નામદાર દોરાર સાહેબ બહાદુર, વડવાણ રોટ.
- ૫ કુમારશ્રી કરણસિંહજી સાહેબ અન્ડર ગ્રેન્ડમાસ્ટર ફેલોજ
યુનીવર્સિટી-લંડન. સેકન્ડ મેમ્બર કાઉન્સિલ વડવાણ રોટ.
- ૫ કુમારશ્રી બનોસિંહજી સાહેબ બી. એ. કેમ્બ્રીજ યુનીવર્સિટી-લંડન,
ડેપુટી પોલીટીકલ એજન્ટ સારા.
- ૫ રાણાશ્રી ભગમસિંહજી સાહેબ દેવાદાસ દરબાર કાકાસાહેબ
- ૫ રા. રા. ગિરધરલાલ જયકૃષ્ણ દવે. બી. એ. એલ એલ. બી.
સરન્નાપાધિય સાહેબ
- ૧ કુમારશ્રી સુરસિંહજી સાહેબ
- ૧ કુમારશ્રી હરિશંકરસિંહજી સાહેબ
- ૧ કુમારશ્રી પ્રવિણસિંહજી વિજયસિંહજી અન્ડર ગ્રેન્ડમાસ્ટર
ફર્સ્ટ મેમ્બર કાઉન્સિલ આફ વડવાણ રોટ લાડીવાળા.
- ૧ રા. રા. દાસિદાસ નાગરદાસ શાહ એમ. એ. હેડમાસ્ટર અને
સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ દાણરાજ હાઈસ્કુલ.
- ૧ રા. રા. ગોહિલશ્રી ગોપાલસિંહજી ભગવાનસિંહજી રાજખરચના
ઉપરી સાહેબ
- ૧ રા. રા. દાકતર ચતુરદાસ માવજી ચાણુપુરા એમ. બી. બી. એસ
ચીફ મેડીકલ ઓફીસર સાહેબ
- ૧ રા. રા. હરગોવિંદદાસ મફલભાઈ દોશી બી. ઇ. એ. એમ. ટેક,
આઈ. રોટ એનજનીયર સાહેબ
- ૧ દાનસંગજી વાઘજી મોરી પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ
- ૧ રાણાશ્રી રામસિંહજી દેવીસિંહજી માર્ડન સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ સાહેબ
- ૧ રાણાશ્રી ગોવિન્દસિંહજીભાઈ ચાણુદાર સાહેબ નાગનેસ મહાલ
- ૧ લક્ષ્મીશંકર નાગરદાસ વહીવટદાર વડવાણ સીટી

- ૧ નડેજી ભગનીસિંદજી દરીસિંદજી જેઠવર વઢવાણ રેટ
 ૧ શેઠ વર્ધમાન રણુછોડ
 ૧ ગાંધી હગનજ્ઞાત કેશવજી
 ૨ વઢવાણભીટી વેરા ડોસાભાઈ જ્ઞાતચંન્ના સંઘના અપાશરામાં
 પુસ્તકાલયમાં હ. શાહ ત્રજજ્ઞાત નરસી
 ૧ રા. રા. ધીરજ્ઞાત વીરપાલ શાહ એમ. બી બી એસ. દાકતર
 ૧ મેરાઈ મણિજ્ઞાત જેવર.

વઢવાણ કેમ્પ.

- ૧ રા. રા. વિશ્વનાથ શંકરજી ત્રિવેળી બી એ. એચ એલ. બી. ડેપુટી-
 પોલીટીકલ એજન્ટ ઇસ્ટર્ન કાઠિયાવાડ એજન્સી.
 ૧ રા. રા. ડી. એ શીશેજી ડેપુટી સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ પોલીસ ઇસ્ટર્ન
 ડીવીઝન.
 ૧ રા. રા. ચંદુભાઈ જેઠાલાલ મહેતા બી. એ. એલ. એલ. બી.
 થાણુદાર સાહેબ
 ૧ જેન સ્થાકનવાસી જ્ઞાનચંદ્રક લાવજેરી હ. શા. ઓધડ ન.ગજ.

અંધાયા.

- ૧ સાધુ માર્ગી જેન પુસ્તકાલય છે. માનપાડા.
 ૧ બાણુ પુરણચંદ્ર ચંદનમન જેન છે. રોશનમકોવા.
 ૧ સાધુમાર્ગી જેન પુસ્તકાલય છે. લોહામંડી
 ૧ શાહ યજ્ઞજ્ઞાત ભવાનભાઈ રાજકોટવાળા.

મુંબઈ.

- ૧ મેરાઈ જગજીન રામજી સાવલાવાળા

રામપુરા-૧૬વાણ તાબે.

- ૧ રા. રા. હરજીવનદાસ નાગવદાસ દોશી
 ૧ મીત્લી કુંવરજી પુંજી

મુલચંદ

૧ રા. રા. ખેર નયુલાઇ નારણ પોલીસ મુખી

ખોલડીયાદ

૧ રા. રા. દાનસંગે જોખર રાજપુત પોલીસ મુખી

ખમિસાણા

૧ રા. રા. લવાન રણમલ નાડોદ પટેલ પોલીસ મુખી

માલોદ.

૧ રા. રા. મોરી પ્રાગજ દેવાજી રાજપુત પોલીસ મુખી.

બલદાણી

૧ શા. પોપટલાલ ઉજમસી

ભાડલા.

૧ શ્રી લવજી સ્વામી સમારક જેન લાલખેરી.

૧ રા. રા. મુળુભાઇ હરસુર પોલીસ ફોજદાર સાહેબ જામનગર રેટ.

૧ ખાયર જેઠમુર વાજસુર.

૧ રા. રા. ગોવિન્દજી આણંદજી નગરશેઠ.

૧ જયન્તિલાલ ચુનીલાલ પારેખ

૧ રા. રા. ઠક્કર ન્હાનજી પ્રેમજી ભામાણી.

જામકંડોરણ.

૧ જડેજા પુંજજીભાઈ વેરાજીભાઈ આ. ચીફ રેવન્યુ ઓફીસર
સાહેબ જામનગર રેટ.

૧ શ્રી જન સ્થાનકવામી સંઘ. જામકંડોરણ.

આરકોટ.

૧ રા. રા. ડાહ્યાલાલ જોરધનનાસ. મામલતદાર સાહેબ જામનગર રેટ.

૧ રા. રા. ઠાકરસી જગજીવન અવકારકુન મામલતદાર ઓફીસ

૧ રા. રા. મયાચંદ ત્રિકલજી કારકુન મામલતદાર ઓફીસ.

ચોટીલા.

૧ દરબારશ્રી ખાયર જોજભાઈ વાધા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર સુરીગભાઈ શાદુલ.

૧ દરબારશ્રી ખાચર વાસ્કુરભાઈ શાદુલ.

૧ દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ જેઠા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર સુરીગ આલા.

આણુદંપુર.

૧ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઈબ્રેરી.

૧ દરબારશ્રી ખાચર દાદભાઈ તથા નાનભાઈ તાલુકદાર.

ભીમરા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ ઓદા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર રામભાઈ ઓદા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર ચેલાભાઈ જીવા.

સણુસરા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર જીવાભાઈ અમરા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર ભાણુભાઈ સાંગા.

રેશમીયા.

૧ દરબારશ્રી ખાચર અમરાભાઈ કાંચડ

ખાટડી.

૧ શ્રી લવજી સ્વામી સ્મારક જૈન લાઈબ્રેરી.

કેરડા.

૧ ખાચર પીરાભાઈ માણુસીયા.

૧ પરમાર ગોવિન્દસિંહજી હામભાઈ પોલીસ મુખી.

સમઢીયાળા.

૧ ડોડીયા દેવુભાઈ દાજીભાઈ પોલીસ મુખી.

૧ શાહ તલકસી હતુ.

સરદારગઢ.

૧૨ નામદાર દરબારશ્રી બાળી જળરજસ્તખાનજી સાહેબ.

કોટડા સાંગાણી.

૫ મોસ લાઇબ્રેરી હા. રા. રા. યુગસમા મેરુ ડોસાણ
બી. એ. એલ. એલ. બી. મેનેજર સાહેબ.

જૈનાખાદ.

૫ અચ્છોખા લાઇબ્રેરી હા. કુમારશ્રી વિજયસિંહણ ઉદે વલુભા
સાહેબ મેનેજર.

અકેવાલીયા

૧ શ્રી લવણ સ્વામી સ્મારક જૈન લાઇબ્રેરી.

૧ દરબારશ્રી રાણા માનસિંહણ ઉમેદસિંહણ બાપુ
કરોલ.

૧ રા. રા. પરમાર રણુછોડ પચાભાઇ પોલીસ મુખી એજન્સી.
ખાંડીયા.

૧ દરબારશ્રી રાણા પ્રભાતસિંહણ જેડીભાઇ તાલુકદાર.
લોધીકા.

૧ નામદાર દરબાર શ્રી વિજયસિંહણ સાહેબ.

૧ નામદાર દરબાર શ્રી મુજવાણ સાહેબ.

૧ રા. રા. ઉદાણી દરીમાલભાઇ થાણદાર સાહેબ.

૧ શ્રી જૈન સ્થાનકવાસી સંઘ.

દેવલીયા.

૧ દરબાર શ્રી જોરાવરસિંહણ સાહેબ. માણ વડવાણના દિવાન
અને લાવનગર પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ હાલ કાઠિયાવાડના બીન
અખતીયારી તાલુકદાર, લાગદાર એસોસીએશનના પ્રેસીડન્ટ સાહેબ.

૧ શ્રી જૈન સ્થાનકવાસી સંઘ.

ખડીયા.

૧ દરબાર શ્રી બલોચ મહમ્મદખાનણ સાહેબ.

લાવનગર.

૫ કર્નલ ગોહિલ શ્રી સરદારસિંહણ સાહેબ. એ. બી. આઇ.
માણ જનરલ સેક્રેટરી જુનાગઢ સ્ટેટ.

૧ કર્નલ ગોદિય ત્રી બાપુલા સાહેબ ચીફ કમાન્ડીંગ ઓફીસર
સાહેબ ઇમ્પીરીયલ લાન્સર્સ.

૧ કર્નલ ગોદિય ત્રી અજીતસિંહજી નેરાવરસિંહજી ઇમ્પીરીયલ
લાન્સર્સ.

૧ ગોદિય ત્રી રતુલા ઇમ્પીરીયલ લાન્સર્સ.

૧ રા. ગ. કાસમખીયા ડસ્તમખીયા ફોજદાર સાહેબ ઉમરાળા મહાલ.

જુનાગઢ.

૧ રા રા રાવ બહાદુર ત્રિજૂનગવ દુલેરાય રાણા. બી, એ.
એવ એલ. બી માજી દિવાનજી સાહેબ.

૧ ગ રા શેઠ ચીનરજનદાસ નથુભાઈ કીપારામ.

૧ રા રા. ખાખર દખીઅભાઈ સાલાઈ કુતીયાણાવાળા ઇમ્પીરીયલ
લાન્સર્સ.

૧ રા રા ચોવળીયા દેશવવાય શામલજી. અવલ કાકુંન વહિવટી
ઓફીસ પ્રભાસપાટણ

વિજયનગર.

૧ જડેગત રણજીતસિંહજી શિવસિંહજી બી એ એવ. એવ બી.
દિવાન સાહેબ.

ભાડકવા.

૧ કાકિયાનાડ કા રાજપુત સમાજ લાઇબ્રેરી હા. ઓ મેજેસ્ટ્રી
મકેવાણા દેશવભાઈ અનુભાઈ.

જેતપુર

૧ વીપાણી ન્યાયચંદ નરબેરામ

૧ નામદાર દરગાટી ગિવસિંહજી સાહેબ ફોફારીયા

ધ્રાંગધ્રા

૧ ભાવસાર ઉગ્રમસિ તુનરીતસ કમ્પાઉન્ડર મોટા દવાખાના.

ગ્રામી.

- ૧ આસા હાલુલા મુલુલા સીટી ફાજદાર.
 ૧ રા. રા. મુળજીભાઈ બો. એ. એલ એલ. બી દિવાન સાહેબ.
 ૧ અમરસિંહજી બી. રાણા પોલીસ સુપ્રો-ટેન્ડન્ટ સાહેબ
 ૧ નાડેજા પ્રતાપસિંહજી પુનજી મેમ્બર સ્ટેટ કાઉન્સીલ.
 ૧ નાડેજા દેવીસિંહજી સામતસિંહજી પોરબંદરના મદારાજા રાણુ.
 સાહેબના એ. ડી. સી. સાપુર.
 ૧ રા. રા. શંકરલાલ કાગિદાશ દફતરી તેલુરી આફીસર સાહેબ.
 ૧ જૈન લાઇબ્રેરી.

